JOSEPHINE

COX

GIMUSI TARNAUTI

JOSEPHINE

COX

GIMUSI TARNAUTI

JOSEPHINE

COX

GIMUSI TARNAUTI

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
Nida Norkūnienė

alma littera
VILNIUS 1996

Co297

Josephine Cox
BORN TO SERVE
Headline Book Publishing,
London, 1994

ISBN 9986-02-203-7

Brangiosioms ponioms Haid prekyviečių arbatinėse.

Aš nepamiršiu tų malonių dalykų, kuriuos jūs pasakėte. Ir linkiu jums geros sveikatos bei laimės daugybę ateinančių metų. Telaimina jus Dievas.

PIRMA DALIS

1918

NUODĖMĖS

PIRMAS SKYRIUS

Aš galėčiau atimti jį iš tavęs, kada tik panorėčiau! Klaudija Maršal išsinėrė iš savo baltinių ir nesidrovėdama nužvelgė save veidrodyje. Tai, ką ji pamatė, buvo grožio vizija: aukšta, tobulai proporcinga figūra balta akiplėšiška krūtine ir ilgomis grakščiomis kojomis. Tiesūs rudi plaukai laisvai slydo pečiais, ir blyškiai pilkos akys sužibo pykčiu, kai ji įsispoksojo į kambarinės atvaizdą už savojo.

Dženi Dikens drąsiai sutiko pašaipų kitos jaunos moters žvilgsnį. Ji buvo jauna graži būtybė, trumpais tiesiais plaukais ir švelniom žydrom akim, linkusiom šypsotis. Bet dabar ji nesišypsojo. Jos skruostai buvo rožiniai iš pykčio ir kumščiai prie šonų sugniaužti.

Matydama, kaip paveikė jos žiaurūs žodžiai, Klaudija apsisuko aplink ir garsiai nusijuokė.

— Vargšė Dženi, — saldžiai suburkavo ji. — Tokia patenkinta savimi, kadangi pagaliau nusičiupo vyriškį, kuris pažadėjo ją vesti. Ir ne per anksti, tiesa? Turiu omeny, kad tu penkeriais metais už mane vyresnė, juk taip? Ir dvidešimt trejų jau esi padėta į archyvą.

Laikydama rankas ant šlaunų, ji perėjo per kambarį ir atsistojo priešais antrąją jauną moterį.

— Pažiūrėk į mane, — paragino ji, begėdiškai sukdamasi aplink, kad parodytų savo nuostabią nuogybę. — Paklausk savęs, kaip koks nors vyras galėtų man atsispirti.

Kai Dženi liko rami ir tyli, Klaudija įsiuto.

— Jis galėjo būti *tavo* mylimasis, kvailele! — tarė ji trūkčiojančiu balsu. — Bet jis *mano* suviliotas. Man tereikia pajudinti savo mažąjį pirštelį, ir jis lėkte atlėks. Aš mačiau jį žiūrint į mane. Ir jeigu tu nebūtum tokia bukagalvė, suprastum, kad jis negali sulaukti, kol atsiguls su manimi į lovą.

Iš tiesų buvo kaip tik atvirkščiai. Ko tik Klaudija nedarė, kad priverstų Frenką Vinfildą ją pastebėti, bet jis buvo nemaloniai abejingas. Dabar, galvodama apie jo tvirtus plačius pečius ir žemišką grožį, ji sumurkė iš malonumo.

— Tas žiedas ant tavo piršto nieko nereikš, jeigu aš nuspręsiu turėti šį vyrą, — grasino ji piktai šypsodamasi. — Be to, aš nuobodžiauju. Nėr ko ir sakyti, ką aš padarysiu, kai man nuobodu!

Jai patiko būti žiauriai. Tai teikė jai savo galios pajutimą. Be to, ji jautė stiprų geismą jaunajam Dženi sužadėtiniui, ir būtų gera pažeminti šią išdidžią būtybę, kuri turėjo jėgų žiūrėti į ją taip, lyg ji būtų kažkas, kas ką tik iššliaužė iš po akmens.

— Nežiūrėk į mane taip, — perspėjo ji, — arba aš tave atleisiu.

Pagaliau Dženi Dikens buvo vien tik tarnaitė jos tėvo namuose.

Žinodama, kad jai per sunku, ir suprasdama, jog prieštarauti šiai arogantiškai jaunai moteriai reikštų rizikuoti savo padėtimi šiuose namuose, Dženi nuleido akis.

— Taip geriau. Dabar gali atsiprašyti. — Su akivaizdžiu malonumu ji laukė, kol Dženi prabils.

Dženi prireikė valios pastangų nepasakyti tiesiai to, ką ji mano, kitaip būtų išdrožusi arogantiškajai Klaudijai, kokia lengvai prieinama, pigi ir bjauri kekšė ji yra, ir kad Frenkas pats pasišlykštėdamas sakė, jog buvo keli šių namų lankytojai, kurių ji vis dėlto nenusiviliojo į savo lovą. „Man gaila jos vargšės mamos, — pasakė jis. — Elizabeta Maršal puiki moteris ir neturėtų būti prakeikta kartu su dukterimi, kuri ne geresnė už gatvės prostitutę“.

— Aš laukiu! — šaižus Klaudijos balsas nutraukė Dženi mintis. — Atsiprašymo, kaip sakiau.

Giliai įkvėpusi, Dženi pakėlė savo vaiskias mėlynas akis ir pažvelgė jaunajai moteriai į veidą. Tvirtu balsu ji tarė:

— Atleiskite, panele.

O iš tikrųjų galvojo: jūs esate gėda ir nemalonė, Klaudija Maršal, ir kaip tik *jūs* turėtumėte *manęs* atsiprašyti.

Klaudija nebuvo visai patenkinta, nes pajuto Dženi balse maištingą gaidelę. Tačiau ši padarė, kas buvo liepta, ir tai kėlė nerimą. Iš skaudaus ir nepaklūstančio tų mėlynų akių žvilgsnio buvo aišku, kad Dženi šis mažas epizodas nuliūdino.

— Padėk man apsirengti ir gali sau eiti, — nekantriai atšovė Klaudija. — Likusią dienos dalį geriau laikykis atokiau nuo manęs.

Pasilikdama savo mintis sau, Dženi surankiojo nuo kilimo išmėtytus šilkinius baltinius ir padėjo juos ant kėdės skalbti. Ji degė pykčiu dėl nesuvaldomo Klaudijos elgesio: žemutiniame aukšte skalbinių rėčka buvo taip prigrūsta, kad galėjo sprogti, ir nesąmonė buvo dar grūsti jon veik nedėvėtus drabužius.

Po pusvalandžio, lygiai dešimtą, Dženi padėjo plaukų šepetį sidabrine nugarėle ant tualetinio staliuko ir pasitraukė. Klaudija liko sėdėti ant kėdės, gėrėdamasi savo ilgais rudais plaukais, kurie švietė nuo energingo Dženi šukavimo.

— Aš visuomet gražiai atrodau taip apsirengusi, argi ne? — pasakė ji, palenkdama galvą į vieną pusę ir tyrinėdama smaragdinio žalumo suknelę laisva gaubta apykakle ir dantytom rankovėm. Ji atsistojo ir abiem rankom perbraukė slidžią medžiagą, pirštais jautriai liesdama tiesias sijono linijas iki pat krašto, kuris buvo vos žemiau kelių.

— Tu manai, kad aš nešioju per trumpus drabužius, taip? — ji reikalavo atsakymo, kai Dženi su pasibjaurėjimu nusisuko.

— Ne man jums sakyti, panele.

— Ne tau ši prakeikta teisė! — Atmesdama plaukus nuo veido, Klaudija įdėmiai su neapykanta pažiūrėjo į Dženi. — Išeik! — purkštelėjo ji.

Netarusi nė žodžio, Dženi dėkinga pasišalino. „Karvė!" — suburbėjo ji lipdama laiptais. „Atminkit mano žodžius, panele Išdidybe, vieną dieną jūs gausite savo atpildą". Tik ši karšta viltis ir mintys apie gerąją ponią Maršal įtikino Dženi likti šiuose namuose.

Kai ji nulipo laiptais, garsiai nuaidėjo skambutis virš paradinių durų. Tai buvo paštininkas. Skubėdama per medžiu apmuštą prieškambarį, Dženi atidarė didžiąsias duris. Bilis Saksonas buvo čionykštis vyriškis, puikios išvaizdos ir patrauklios šypsenos, bet menkų smegenų.

— Panelė Klaudija dar neatsikėlusi? — paklausė jis, neduodamas laiško, lyg tikėtųsi pats nutverti progą įteikti jį tiesiai jaunajai šeimininkei. Ji dažnai pamalonindavo jį žvilgsniu, ir nors jis dar nepatyrė visiškos jos malonės, bet žinojo vieną ar kelis, kurie buvo patyrę. Ir iš jų paaiškinimų sprendžiant, jam nereikės ilgai laukti savo dalies.

Išplėšdama laišką jam iš rankų, Dženi griežtai pasakė:

— Tu geriau darytum galvodamas apie savo žmoną, užuot šaudęs akimis į kitas moteris. Gėda, Bili Saksonai. — Ir užtrenkė duris jo panosėje. „Geriau būti mano įskaudintam, negu *jos* sužlugdytam", — tarė ji jo tolstantiems žingsniams.

Išėjęs Bilis palūkėjo ir atsigręžė apžiūrėti namo. Vienu tarpu gyvenamasis namas priklausė čionykščiam skvairui, bet jis buvo seniai iškeliavęs. Dabar jau bus kone penkeri metai, kai čia atvyko Maršalas iš Londono; 1914, tais pačiais metais, prasidėjo karas. Buvo kalbama, kad ponas Maršalas kariuomenėje buvo aukšto rango karininkas. Sklido tam tikri gandai, kai baigėsi karas, negeri paskalūnai kalbėjo, esą jis palikęs žmoną ir dukterį. Tai buvo suprantama, kadangi jei jau karas baigėsi, tai žmonės tikėjosi jį pamatyti, bet jo nebuvo nė kvapo.

Dar buvo kalbama, kad jam atėjo sunkūs laikai ir jis prarado turtą, kurį jo tėvas jam paliko. Ir kaip tik todėl dabar dideliuose namuose tebuvo dvi tarnaitės, Dženi ir indų plovėja. Bet gandai liko gandais, ir dažnai iš jų nieko neišeidavo.

Tačiau teisybė, kad jis pasitraukė iš kovų prieš kokius dvejus metus, herojus, bet sunkiai sužeistas. Ponia Maršal pati tai

papasakojo vikaro žmonai, ir šitai patvirtino laiškai, kuriuos įteikdavo įvairūs laiškanešiai, nes ant ankstesnių nugarėlės buvo užrašytas kažkokios karo ligoninės adresas. Įspūdinga rašysena ant voko labai stebino ir bylojo apie autoritetingą vyrą. Dabar laiškai pasidarė retesni ir neturėjo atgalinio ligoninės adreso. Vienintelis būdas išsiaiškinti pono Maršalo buvimo vietą liko Londono pašto ženklas.

„Na ir košė, ir tai faktas", — suburbėjo paštininkas. Jis stebėjosi, nejau ponas Maršalas tikrai ketina pasiimti šeimą atgal į Londoną. Vylėsi, kad ne. Bent jau ne dabar. Jis sukikeno, dėbčiodamas vėl į didingą namą. Žinoma, ponas Maršalas negalėjo padaryti nieko geresnio, kaip atgabenti savo šeimą čionai. Tai buvo gražus, taikus kraštas, ir Aukštieji Frontonai buvo neabejotinai geriausias namas Voberno Smiltynų kaime, gal net geriausias visame Bedfordšyre.

Tai buvo didingas namas su aukštais juodais ir baltais mediniais frontonais ir nuostabiu vaizdu aplinkui. Maršalams priklausė visa žemė aplink šią gražią Tudoro vietovę, daugiau nei penkiolika akrų atvirų laukų, besidriekiančių tolyn. Kartais, ankstyvo rytmečio valandomis, galėdavai regėti nuostabiąją Klaudiją, raitą ant savo didžiulio bėro eržilo, negailestingai varančią jį per kietą žemę. Kiekvieną kartą, kai jis matydavo ją raginant šį arklį ir spaudžiant jį savo kojomis, jis trokšdavo būti juo po ja. Bet to niekada nebuvo.

Kai jis jau ketino nueiti, jo akį patraukė kažkas aukštutiniame lange. Tai buvo ji! Ji juokėsi iš jo. Nustebintas jis pamojavo atgal. Gal pagaliau jis jai patiks. Iki! Jeigu gautų progą su ja sugulti, jis to nepraleistų, nesvarbu, *ką* sakytų Dženi Dikens. Be to, jis žinojo, kad Dženi gera ir niekada nepasakotų istorijų. O ko jo žmona nežinotų, tas negalėtų jos ir įskaudinti.

Kadangi jis ėjo tolyn linksmai švilpiniuodamas, gaila, kad negirdėjo žiauraus Klaudijos juoko. Bet jis bus tas, kuris juoksis paskutinis kada nors ateity, ir dėl nesėkmingų aplinkybių Bilis Saksonas gaus savo atlygį.

„Jaučiu, kad ši diena nebus lengva", — pasakė sau Dženi, skubėdama į svetainę atiduoti laiško. Per Klaudiją rytas buvo beveik praėjęs, ir ji atsiliko su darbais. Ponia Maršal norėtų savo arbatos ir bandelių, jaunoji Megė dar nepasirodė, skalbiniai mirko rėčkoje, bulvės buvo nenuskustos, ir susikrovė aibė jai pavestų reikalų, kuriuos reikėjo atlikti. Ačiū Dievui už Frenką, kuris pasisiūlė atgabenti jai pagrindinių maisto atsargų grįždamas iš kalvio.

Mintis matyti jį kitapus virtuvės stalo, kai jie abu gali sėdėti ir ramiai šnekučiuotis, nušvietė jos gražų veidą šypsena. Jis sugrįš iš Bedfordo vidurdienį, tikėdamasis truputį užkąsti. „Ir mano pačios liežuvis bus prikepęs be puodelio arbatos!" — suburbėjo ji, nepaprastai energingai žengdama prie svetainės durų.

— Prašom, — pasigirdo Elizabetos Maršal balsas.

Dženi entuziastingai stumtelėjo duris.

— Jums laiškas, ponia Maršal, — pasakė įeidama į kambarį.

Elizabeta sėdėjo aukštame krėsle su atkalte kairėje nuo židinio grotelių.

— Ačiū, brangioji, — tarė ji, žvelgdama su šilta, bet pavargusia šypsena. Kai laiškas buvo padėtas šalia jos ant žemo stalelio, ji žvilgtelėjo į jį ir šypsena jos veide išnyko. Atpažinusi rašyseną, suraukė antakius, ir išblyškusią jos kaktą išvagojo raukšlės. Čarlis turėjo rytoj grįžti namo, todėl ji nelaukė iš jo laiško. Ji negalėjo nuslėpti savo nevilties, įsivaizdavusi laiško turinį. Užsidengė rankomis veidą, pirštai drebėjo, paskui paėmė laišką ir prispaudė prie krūtinės. „O, Čarli", — sumurmėjo ji nelaiminga.

— Ar viskas gerai, ponia? — Dženi išvydo Elizabetos veidą apsiniaukiant ir rimtai susirūpino.

Elizabeta iškart pasigailėjo parodžiusi kad ir menkiausią emocijos ženklą nuovokiai savo kambarinei. Kaip visad tiesiai ji paklausė:

— Ar mano duktė jau atsikėlusi?

Paslėpusi laišką sijono kišenėje, ji laukė Dženi atsakymo. Keturiasdešimt dvejų metų Elizabeta Maršal buvo kokiais trejais vyresnė už savo vyrą — graži moteris, mažutė ir grakšti,

tankiais kaštoniniais plaukais ir gyvomis žaliomis akimis, žinoma aplinkui kaip šilta ir švelni asmenybė, „gili mąstytoja", kuri kentė savo vargus ramiai ir oriai.

— Aš ką tik palikau panelę Klaudiją, — atsakė Dženi. — Ji papusryčiavo lovoje, dabar prausiasi ir rengiasi. Tikriausiai tuoj nulips žemyn.

Elizabeta pašoko nuo kėdės.

— O, Dženi! — Ji sugniaužė kumščius. — Aš daviau nurodymus, kad ji neturėtų pusryčiauti lovoje. Jeigu ji negali rytais nulipti žemyn ir sėsti su manim už stalo, tuomet turi likti be pusryčių.

— Taip, ponia. — Dženi delsė pasakyti, kaip Klaudija grasino „išversti šių namų vidų į išorę", jeigu jos pusryčiai nebus atnešti į kambarį. Bet teisybė pati turėjo išryškėti gražiame Dženi veide, nes dabar žalios Elizabetos akys atidžiai ją tyrinėjo.

— Aš suprantu, — pasakė ji. Jos balsas buvo švelnus ir atsiprašantis. — Atleisk, ji tokio sunkaus būdo.

Ji nusigręžė ir nuliūdo, prisiminusi laišką kišenėje. Tiek daug laiškų. Šitiek nusivylimų. Staiga ji pajuto Dženi simpatiją, ir tai ją sugėdino. Kai pažvelgė vėl, jau šypsojosi, spinduliavo Dženi taip, lyg neturėtų jokio rūpesčio visame pasaulyje.

— Žinau, tavęs laukia daug darbų, tad negaišinsiu, — pasakė ji maloniai. — Jeigu pamatysi Klaudiją pirmiau nei aš, ar negalėtum paprašyti, kad ateitų pasimatyti su manimi?

— Žinoma, ponia.

— Ir tu daugiau neprivalai jai patarnauti, nešdama vėl pusryčius į lovą. *Jokiu būdu.* — Ji supratingai nusišypsojo. — Netgi jei ji grasintų padegti namus.

Dženi šypsena buvo irgi supratinga.

— Labai gerai.

— Ar Megė jau čia?

— Dar ne.

— Tuomet *Klaudija* turi padėti tau apsiruošti.

Akimirką Dženi neteko žado, nebūdama tikra, ar teisingai išgirdo. Greitai atsitokėjusi, ji tvirtu balsu pareiškė:

— Manau, kad šito neprireiks, ponia. — Ji išsigando net minties, kad Klaudija bus priversta dirbti šalia jos. Ką! Tai būtų nepakeliama. — Megė greit ateis, neabejoju. Iki tol galėsiu išsiversti ir viena, — nuoširdžiai įtikinėjo ji savo šeimininkę.

— Niekai. Tu baisiai persidirbusi. — Elizabeta gailėjosi, kad turėjo neseniai atleisti virėją ir ekonomę, bet pašlijęs finansai neleido jai rinktis. Ji ne kartą dėkojo Dženi, bet skaudu buvo galvoti, kad ši puiki jauna moteris bus apkrauta tokia daugybe pareigų, nors ji atrodė žydinti ir niekuomet nesiskundė. Jei tik jos pačios duktė būtų apdovanota bent dalelyte žavių Dženi savybių, ji turėtų vilties. Tiesą sakant, duktė pasirodė esanti tuščias barškalas ir pernelyg kupina savo reikšmingumo. Dalis kaltės už tai turėtų tekti jos tėvui. Jis elgėsi su šia panele taip, lyg ji būtų karaliaus šeimos narė, ir sukūrė pabaisą.

— Jeigu Megė nepasirodys čia po valandos, tu turi man pranešti.

Ji atsisėdo į krėslą, tai buvo ženklas Dženi palikti ją vieną. Priblokšta minties, kaip Klaudija reaguos į neįtikėtiną savo mamos pasiūlymą, Dženi greitai išėjo, širdingai melsdama, kad greitai pasirodytų Megės veidelis. „Aš geriau pasiskubinsiu ir pamatysiu, kad visi darbai nudirbti, — tarė ji sau, — nes kitaip šiuose namuose įvyks žmogžudystė!“ Ši mintis privertė ją sudrebėti. *Atrodė, lyg ji būtų pajutusi įspėjimą.*

Nespėjo Dženi nušluostyti pietų stalo ir griebtis skalbinių, kai išgirdo kieme pažįstamą kanopų bildesį. Frenkas! Pasistiebusi ji galėjo pažvelgti pro virtuvės langą, ir tai išties buvo jis. Stebint kiekvieną jo judesį, jos širdis šokinėjo iš džiaugsmo. Tą akimirką jis ją pamatė ir įžūliai, žavingai mirktelėjo.

Sukdamas arklį ir vežimą į grįstą kiemą, Frenkas atrodė puikiai. Nors buvo gruodis, švietė saulė. Tankios tiesių plaukų sruogos ir šiltos rudos jo akys žibėjo, tvirti bruožai išsiskleidė plačia šypsena jam šokant ant grindinio akmenų, mylintis žvilgsnis glostė Dženi veidą, ir rankos tiesėsi į ją. Frenkas Vinfildas buvo dvidešimt ketverių metų, subrendęs ir patikimas. Vyras tarp vyrų, jis

dirbo arti žemės ir pats buvo gamtos dalis. Tvirtas ir tiesus, išdidus ir kartu nuolankus. Dženi jį dievino.

Nusišluosčiusi nuo rankų muilo putas, ji greitai perėjo virtuvę, užkopė laiptais aukštyn ir išėjo pro užpakalines duris. Jis ketino iškrauti vežimą, kai ji puolė jam į glėbį.

— Maniau, jau tu niekada nebegrįši, — sušuko ji. Kai jis suko ją, laikydamas savo glėbyje, ji juokėsi iš malonumo. Ir kai jis prispaudė savo lūpas prie josios, ji prisiglaudė prie jo taip, lyg niekuomet nebeleistų jam atsitraukti. Ji nepamiršo, ką pasakė Klaudija: *„Aš galėčiau atimti jį iš tavęs, kada tik panorėčiau"*. Ūmai jos laimė buvo žiauriai atimta.

— Nuostabu! Jeigu toks sutikimas manęs lauktų, kai atvežu tau maisto atsargas, aš daryčiau tai daug dažniau. — Frenkas juokėsi. Jis nepamatė tamsaus šešėlio, šmėstelinčio žydrose jos akyse.

— Ar tu visko gavai? — norėjo žinoti ji. Eidama į vežimo priekį, patapšnojo arkliui per ilgą minkštą snukį. Ne per seniausiai čia buvo keturi darbiniai arkliai. Dabar beliko vienas.

— Ar sakysi, kad negerai atlikau šį darbą? — paklausė jis žibančiom akim. Kai ji nusijuokė, jis pasiūlė: — Ką tu pasakytum, jei nueitum ir užstatytum arbatinuką ištroškusiam vyrui, kol aš sukrausiu šią mažą produktų partiją į sandėliuką?

Dar jam nespėjus ištarti šių žodžių, ji jau ėjo. Jis žiūrėjo į gražią, proporcingą jos figūrėlę, kol ji dingo name. „O, Dženi, mylimoji, tu esi tikra gražuolė, ir nebeilgai truks, kai aš padarysiu iš tavęs tikrą moterį", — meiliai pažadėjo jis.

Veikiai, baigdamas iškrauti vežimą, jis pakiliu balsu uždainavo linksmą airišką dainelę. Jo tėvas buvo airis, bet mama gimusi Londono arkos varpų skambesy. Žmonės kalbėjo, kad jis paveldėjo gražų, dainingą savo tėvo balsą ir patrauklų būdą ir buvo apdovanotas savo mamos stipria meile gyvenimui. Jo tėvai buvo seniai iškeliavę, ir, kaip ir Dženi, kuri pabėgo nuo šiurkštaus tėvo, jis buvo vienui vienas visame pasaulyje.

Jis dainavo, vesdamas arklį į arklidę. Dainavo, kol krovė gėrybes į sandėliuką, ir švelniai tebeniūniavo, kai įžengė į virtuvę. Stabtelėjęs tarpduryje, pauostė orą.

— O! Kažkas gardžiai kvepia, — pareiškė eidamas prie Dženi ir apsivydamas rankomis jos liemenį. Pakėlęs nuo žemės, pabučiavo ją tiesiai į lūpas. — Ko dar vyras galėtų norėti? — paklausė jis. — Jei ne nuostabiai atrodančios mylimosios, kuri gali pripildyti virtuvę skanių kvapų, žadinančių apetitą... ir sutikti jį tokiu nuostabiu bučiniu, kuris daro jo širdį laimingą?

Kaip visuomet, kai jis girdavo ją taip meilikaudamas, Dženi veidas mainydavosi visais rožiniais atspalviais.

— Liaukis, Frenkai Vinfildai! — tarė ji jam mergiotiškai juokdamasi. — Tu pavėlavai paplotėlių, kuriuos aš iškepiau prie arbatos.

Suspausdamas ją glėbyje smarkiau, jis sušnibždėjo jai į ausį:

— Galiu pažadėti, kad ne *visai* pavėlavau.

Juokdamasi ji stūmė jį šalin.

— Gerai, vienas mažas paplotėlis — tai viskas, ką tu gausi, — pasakė ji. — Ir gali laikyti save laimingu. Galbūt, kai nepriteklius baigsis ir parduotuvės bus pilnos gero maisto, aš leisiu tau pasiimti du.

— Jetau, bet tu žiauri, beširdė moteris, — sudejavo jis tokiu veidu, kuris bylojo apie tragediją, krito į kėdę ir, alkūnėmis atsirėmęs stalo, pažvelgė į ją rudomis jausmingomis akimis.

— Nejaugi tu visai neturi gailesčio? — paklausė liūdnu balsu. — Aš baisiai nusikamavau, kilodamas jiems tą sunkią bakalėją. — Jis palietė sau petį ir krūptelėjo iš skausmo. Paskui, kai ji atrodė abejojanti, ar jis tik vaidina, jis pratrūko juokais, ir ji sviedė į jį šlapią indų šluostį.

Netrukus abudu sėdėjo prie stalo, ant kurio švietė ką tik iškepti paplotėliai ir garavo puodukai arbatos.

— Tik penkias minutes, — pasakė jam Dženi nepermaldaujamu balsu, — paskui aš turiu grįžti prie savo darbų. Ponia Maršal pagrasino atsiųsianti Klaudiją žemyn man padėti, todėl turiu viską padaryti anksčiau, negu ši tingi žmogysta nuspręs, kad jau pakankamai atsigėrėjo savimi veidrodyje. — Jos mėlynos akys pakilo į dangų. — Brangusis Dieve! Ar tu gali įsivaizduoti *ją* skutant bulves?

Šis vaizdas pažadino jo veide šypseną.

— Sergėk Dieve, — tarė jis. Paskui surimtėjo. — Ar ponia Maršal rimtai pasakė, kad ji pasitelks Klaudiją prie namų ruošos?

— Taip.

Jis papurtė galvą ir susimąstęs gurkštelėjo arbatos, prieš tyliai tardamas:

— Taip! Dalykai tikriausiai klostosi vis blogiau.

— Šįryt ji gavo laišką.

— O?

Dženi delsė, tepdama paplotėlį sviestu. Ji nemėgo aptarinėti šeimos reikalų, nors Frenkas niekuomet neskleistų nieko, ką ji jam papasakojo. Sviestas ištirpo, ir ji atsikando kąsnelį. Dabar ji atskleidė:

— Sprendžiant iš rašysenos, aš atpažinau, jis buvo nuo pono Maršalo.

Subaigęs arbatą ir paplotėlį, Frenkas paėmė savo lėkštę ir puodelį ir nunešė juos į kriauklę, ten padėjo į putotą vandenį.

— Manau, tai reiškia, kad jis rytoj neparvažiuos namo? Gėda. — Jis pasisuko veidu į Dženi. Išsiėmęs iš švarko kišenės pypkę ir tabako, įsikando pypkę dantimis ir ėmė ją kimšti. — Ji bus nusivylusi, be jokios abejonės.

Dženi nusinešė savo puodelį ir lėkštę ir pamerkė juos.

— Kas bus su mumis? — paklausė ji. Pastaruoju metu čia dėjosi tokie dalykai, apie kuriuos ji nedrįso net pagalvoti. Frenkas išsiblaškęs paėmė šluostį ir pradėdamas šluostyti indus, kuriuos Dženi sudėjo į indų džiovyklą, akimirksnį pagalvojo, paskui smarkiai patraukė pypkę ir pradingo saldžiai kvepiančių dūmų kamuolyje. Po kiek laiko jis niūriu balsu atsakė:

— Aš manau, bus rūpesčių.

Dženi atsisuko, žydros jos akys iš nustebimo išsiplėtė.

— Ką tu turi galvoje?

— Gerai, mergaite, tu pagalvok, — paragino jis ją. — Karas baigėsi... paliaubos buvo sudarytos lapkričio vienuoliktą, daugiau kaip prieš šešias savaites. Tie, kurie kovojo ir liko pa-

jėgūs kaip aš, ačiū Dievui, grįžta namo ir mėgina vėl susirasti savo įprastą gyvenimą. Netgi tie, kurie buvo sužeisti, pradeda sugrįžti iš Prancūzijos, pasiryžę pamiršti, ką jie yra pergyvenę. — Jis nuleido galvą. — Bet drįstu pasakyti, ne visi iš jų taip padarys. Kai kuriems tai ypač sunku.

— Tu taikai ponui Maršalui, ar ne?

— Ne, mylimoji. Aš „netaikau" jam. Jis geras vyras. Kai aš negalėjau rasti jokio darbo, jis mane čia priėmė. Visuomet būsiu jam už tai dėkingas. — Jo šypsena buvo nuostabi. — Pagaliau, jei nebūčiau atėjęs čia dirbti, niekuomet nebūčiau sutikęs tavęs.

Ji priėjo prie jo, ir jie apsikabino aitrioje tyloje; Dženi galvojo, koks tuščias būtų jos gyvenimas be jo, o Frenkas dvejojo, ar karininkas, kuris matė savo vyrus blogiausiais laikais, kada nors vėl atsigaus.

— Ar tu manai, jis greit grįš namo? — paklausė Dženi, lyg skaitydama jo mintis.

Jis truktelėjo pečiais.

— Kas žino? Joks vyras negali lengvai atsikratyti karo siaubo.

Net dabar Frenkas pabusdavo naktį suprakaitavęs ir išsigandęs, manydamas esąs sugautas tamsioje tranšėjoje, iš visų pusių aidint siaubingiems žudynių garsams ir jo draugų kūnams pūvant šalimais.

— Kapitonas Maršalas buvo sunkiai sužeistas. Tai truko ilgai.

Jo mintyse iškart atgijo kautynės. Jis švelniai ją atstūmė.

— Geriau eikim, mergaite. Yra tiek daug darbo.

Kai ji pažvelgė į jį, jis švelniai pabučiavo ją į lūpas.

— Jeigu nebūsi rūpestinga, Klaudija gaus baigti skalbimą vietoj tavęs. — Jo šypsena išsiskleidė ir tuoj virto švelniu juoku. — Darbuokis toliau, — pasakė jis, eidamas prie durų. — Pasimatysime vėliau, gerai?

Prieš jam išeinant, ji privalėjo pasakyti, ką galvoja.

— Tu nemanai, kad jis *niekuomet* negrįš namo?

Jis papurtė galvą.

— Aš nežinau, tikrai.

— Jeigu jis negrįš namo, ar tu manai, jo šeima vėl išvyks į Londoną? — Netikėtai ji išsigando dėl ateities. — Jeigu jos taip padarys, mes liksime be darbo.

Jis žengė prie jos ir, uždėjęs abi rankas jai ant pečių, tvirtu balsu tarė:

— Aš jau anksčiau tau sakiau, tu neturi kvaršinti savo gražios galvos dėl tokių dalykų. Mes pereisime šį tiltą, jei kada ant jo pateksime. Gerai?

Ji nieko neatsakė, ir jis žinojo, kad ji ne visai patenkinta. Jausdamasis privaląs praskaidrinti jos nuotaiką, jis paklausė:

— Ar tu nenori, kad aš užeičiau į Megės namus ir sužinočiau, kodėl ji užgaišo?

— Ne. Ji greit bus, neabejoju. Vėluoti tapo jos įpročiu.

— Tuomet tu turėsi griežtai su ja pasikalbėti. — Išdykėliška jo šypsena neteisingai nušvietė jo jausmus. — Jeigu nenori, kad ponia Maršal duotų darbo Klaudijai.

— Jeigu tai visa paguoda, kurią tu gali man suteikti, tuomet geriau jau eitum, — pasakė ji jam, bet jai buvo gaila, kai jis taip padarė.

Prabėgus šiek tiek laiko, virtuvės durys atsidarė, įleisdamos apkūnią jauną merginą tamsiais palaidais plaukais ir mažom išsigandusiom akutėm.

— Atsiprašau, aš vėluoju, — sumurmėjo ji neatgaudama kvapo, — mano mama ir tėtis pešėsi visą naktį, ir aš nesudėjau nė bluosto. — Ji nusimetė apsiaustą ir pakabino sandėliuke. — Man labai gaila, — vis kartojo ji.

Išeidama iš sandėliuko, ji prisistatė Dženi, kuri baigė skalbti ir klūpojo prie kriauklės spintelės. Iškart nieko merginai neatsakydama, ji ištraukė dėžutę su laku, paskui uždarė duris ir atsistojo su dėžute rankose.

— O, Mege! — pasakė ji purtydama galvą. — Tačiau toks pasiteisinimas geriausias. — Visi žinojo, kokie atsidavę vienas kitam yra Megės tėvai.

— Tai teisybė. Sakau kaip prieš Dievą! — šaukė ji. Ir tą akimirką Dženi pamanė, kad ji tuoj pravirks.

— Gerai, pasikalbėsime apie tai vėliau, — pasakė Dženi. — Dabar reikia blizginti pietų kambarį. — Ji įbruko dėžutę su blizginimo medžiagom Megei į rankas. — Tu geriau paskubėtum, — paragino, — kitaip mes neapsidirbsime iki pat rytdienos.

— Bet aš negaliu blizginti, kol neišsėmiau židinio ir neįkūriau ugnies.

— Aš jau tai padariau.

— O pusryčių indai?

— Aš juos jau sumazgojau.

— Oho. O kaip su miegamaisiais?

Dženi trūko kantrybė.

— Ne, aš atsiprašau, bet visa, ką man pavyko nudirbti nuo tada, kai penktą ryto atsikėliau, tai išsiplauti savo kambarį, išvirti ir patiekti pusryčius, nunešant panelei į jos kambarį, išvalyti svetainės židinį ir įžiebti jame ugnį. Ir aš išvaliau bei paruošiau židinį pietų kambaryje, įteikiau laišką poniai Maršal. Sumazgojau pusryčių indus ir dar iššveičiau virtuvės grindis. Taigi! Ar tu manai, kad gali padaryti tai, ką turėjai padaryti prieš kelias valandas? Paskui mes galėtume apruošti miegamuosius, iki bus metas patiekti priešpiečius.

Merginai pakako žvilgtelėti į suirzusį Dženi veidą, kad suprastų, jog jai geriau pasitraukti. Kol ji pati drybsojo lovoje, sapnuodama savo naują draugužį, buvo aišku, kad Dženi plušėjo išsijuosusi.

— Aš skubėsiu kiek galėdama, — pažadėjo mergina. Nebesiginčydama ji prispaudė dėžutę ir vikriai išėjo iš kambario, palikdama Dženi paraudusią iš gėdos, kad buvo tokia griežta.

Susigūžusi savo krėsle, suspaudusi laišką rankose, Elizabeta atrodė nusiminusi. „Kas bus su mumis, Čarli?“ — sušnibždėjo ji. Viskas taip greitai keitėsi, ir pirmąkart gyvenime Elizabeta Maršal išsigando. „Aš nenoriu tavęs prarasti“, — sušnibždėjo ji, ramus balsas išdavė jos baimę. „Noriu, kad viskas būtų... kaip anksčiau“. Ji mąstė apie stambų vyriškį, kuris išvyko į karą, ir įsivaizdavo apgailėtiną būtybę, kuri gulėjo ligoninės lovoje visus tuos kankinančius mėnesius. Paskui jau buvo kitas vyras, vienas

iš tų, kurie prarado kryptį, svetimas, surasdavęs daugybę dingsčių, kokių tik gali būti pasaulyje, kad negrįžtų namo į savo šeimą. Trys vyrai. Ne tas pats. Niekuomet daugiau nebe tas pats. Tai buvo jai kančia.

Kai ji pirmiausia atplėšė laišką ir jį išskleidė, meldė, kad jos įtarimai būtų klaidingi. Dabar, atvertusi žodžius, įrašytus jos širdyje, negalėjo ištverti neperskaičiusi pirmųjų dviejų eilučių. Jos pasakė jai visa, ką reikėjo žinoti.

Kurį laiką ji dar sėdėjo čia, spoksodama akmeniniu veidu. Paskui, nuaidėjus kažkieno žingsniams, sutvirtėjo ir atsisėdo tiesiai. „Klaudija!" Kad ir kaip nemalonu, mergaitei reikės pasakyti.

Žingsniai priartėjo, pripildydami visą koridorių šaižaus ir pikto kaukšėjimo. Elizabetos ranka baimingai pakilo prie gerklės. Skubėdama ji nusišluostė akis ir nervingai išlygino suknelę. „Neleisk jai matyti tavo silpnumo", — sušnibždėjo ji. Instinktyviai suprato, kad Klaudija sudraskys ją į skutelius, jeigu kada pagalvos esanti iš juodviejų stipresnė. Neseniai jai atsiskleidė ši dukters pusė ir sukėlė smarkų nerimą.

Prisiversdama šypsotis, Elizabeta pakilo iš savo krėslo ir paslėpė laišką giliai kišenėje. Paskui nuėjo prie židinio, paėmė žarsteklį ir karštligiškai pasklaidė anglis. Ji pasijuto nepaprastai sušalusi, nustebo, kad dreba.

Vos spėjo padėti žarsteklį, durys atsivėrė, ir jose pasirodė jos duktė. Akimirką ji stabtelėjo tarpdury; Elizabeta negalėjo nepagalvoti, kokia nepaprastai graži būtybė buvo Klaudija su savo švytinčiais rudais plaukais, krintančiais per pečius, ir nuodėmingu smulkiu veideliu. Ilgi ploni pirštai sukiojo apskritą durų rankeną, kai ji įtariom pilkom akim įžūliai stebėjo savo motiną.

— Tu kažką slepi, ar ne? — paklausė ji agresyviu tonu. — Aš žinau, kad buvo laiškas, — tęsė ji, rūsčiai žiūrėdama įžengė į kambarį ir uždarė paskui save duris. — Aš mačiau, kaip jį atnešė. — Jos sunkios akys nuslydo nuo motinos link stalo, paskui link ugnies. — Ką tu su juo padarei?

Elizabeta nesileido bauginama. Ji pasitiko dukterį lygiai taip pat įžūliai.

— Paaiškink, — pareikalavo ji. Kaip visada jautė, kad konfrontacija su dukra yra jos stiprybės išbandymas ir ji privalo nepasirodyti bijanti.

— Tu žinai, ką aš turiu galvoje, — piktai atkirto Klaudija. — Aš žinau, tu gavai laišką nuo tėvo, ir manau, kad jį sudeginai.

— O? Ir kodėl aš turėčiau jį sudeginti?

— Kad aš jo nepamatyčiau.

Elizabeta privertė ją palaukti. Būdavo kartais, kai ji, rodės, griebtų šią jauną moterį už gerklės ir papurtytų.

— Tu teisi tik dėl vieno. Buvo laiškas nuo tavo tėvo.

— Aš tai žinojau! — Klaudijos šypsena buvo triumfuojanti.

— Kai tu sužinosi, ką jis rašo, nebūsi tokia patenkinta.

Kažkas motinos balse privertė Klaudiją susimąstyti. Ilgus mėnesius ji kantriai laukė sugrįžtant mylimo tėvo, kol pagaliau prieš kelias savaites jis atsiuntė žinią, kad grįžta namo gruodžio 29-ąją, Naujiesiems metams. Šiandien buvo gruodžio 28-oji. Tad kam gi jam reikėjo rašyti, kada galėtų rytoj joms viską papasakoti?

— Ką tu stengiesi pasakyti? — jos sunkios pilkos akys žibėjo iš pykčio.

Trumpą akimirksnį Elizabetos širdis palinko prie dukters. Čarlis buvo jos tėvas, ir jinai jį dievino, bet jis įskaudino ir ją.

— Tavo tėvas negrįžta namo per Naujuosius metus.

— Aš netikiu tavimi! Tu melagė. Kodėl turėčiau tikėti viskuo, ką tu sakai? Tu kalbi man, kad mes turime mažiau pinigų pragyvenimui ir kad turime sumažinti išlaidas viskam. Tu atleidai visus tarnus, išskyrus tą kvailą indų plovėją ir tą siaubingą Dženi Dikens. Aš noriu, kad sugrąžintum mano asmeninę kambarinę! Jeigu reikalai nepasitaisys, aš pasistengsiu, kad tėvas sužinotų, ką tu čia išdarinėji. Nemanau, kad jis ką nors žinotų apie tai, ką tu čia kreti. Su tais savo piniginiais apribojimais tu pavertei mano gyvenimą nelaime. Aš noriu naujo balno medžioklei, bet man atsakoma net ir šitai. Ir aš ištisus mėnesius negavau naujos suknelės.

— Mes nesame tokie turtingi, kad tenkintume tavo įgeidžius ir fantazijas. Nėra pinigų.

— Mes *visuomet* turėjom pinigų.

— Buvo karas. Viskas pasikeitė.

— Aš vis dar manau, kad tu tai darai už tėčio nugaros. Kai jam pasakysiu, jis įsius. Ir tu gali būti tikra, aš papasakosiu jam, kaip tu sumanei laikyti mus atskyrusi visą šį laiką.

Elizabeta prisivertė padaryti nuolaidą. Tyliai pasvarsčiusi, ji išsitraukė laišką iš kišenės ir padavė jį.

— Kai kurios jo vietos neskirtos tavo akims, bet bus gerai, jei tu tai perskaitysi. Viskas, ką tau pasakiau, teisybė. Šis laiškas tai patvirtins.

Jis taip pat turėjo atskleisti tokius dalykus, kuriuos išgirdusi Klaudija būtų sukrėsta. Žaibiškai, nustebindama Elizabetą, Klaudija šoko į priekį ir stvėrė iš jos laišką. Tramdydama šauksmą, jinai sviedė jį į atvirą ugnį.

— Tu melagė! — šaukė ji ir siūbuodama traukėsi iš kambario. — Ir aš nenoriu tavęs klausyti!

Akimirksniu Elizabeta išgriebė laišką, kol jo nepagavo liepsna. Greitai išlygino suglamžytą popierių ir pradėjo skaityti garsiai. Švelnus, aiškus jos balsas privertė Klaudiją sustoti tarpduryje, kur ji ir liko nusigręžusi, kietai užmerktom akim, kol buvo ištartas paskutinis žodis:

„Mano brangiausioji Elizabeta,

Parašyti šį laišką man nebuvo lengva. Atleisk, bet aš negaliu grįžti namo. Dar ne. Aš ketinu likti čia, Londono klube, dar truputį.

Po viso to, kas atsitiko, būk tikra, mano jausmas tau nepasikeitė. Tu esi mano žmona, ir aš žinau, kaip mano užsitęsęs nebuvimas turi tave skaudinti. Bet žinau, kad tu suprasi. Aš labai noriu grįžti namo ir grįšiu, bet dar turiu daug ką apgalvoti. Prieš pradėdamas vėl normalų gyvenimą, turiu išspręsti asmenines problemas, kurios man neduoda ramybės.

Be to, man kelia didelį rūpestį mūsų finansai. Kad ir kiek dėjau pastangų, reikalai blogėja. Karo pasekmės smarkiai sukrėtė

mūsų ekonomikos šerdį. Sityje stiprėja nerimo jausmas ir netenkama senų rinkų. Griovimas toli nužengė, ir mūsų visų labui aš turiu budriai stebėti indėlius, paliktus man tėvo.

Žinau, kad apvyliau tave daugeliu atvejų, ir prašau tavo atleidimo. Iki viso to mūsų santuoka buvo gera. Aš meldžiu, kad tu tai prisimintum. Be to, paaiškink viską Klaudijai. Bus išmintingiau, jeigu aš su ja kol kas nesimatysiu. Ji turi polinkį uždavinėti keblius klausimus. Jeigu jai bus sunku apsieiti be savo mažutės prabangos, bijau, kad tai mano kaltė. Atrodo, kad aš išplėšiau gėrybes iš jos. Viliuosi, jog tu savo širdyje man atleisi.

Jūsų Čarlis...

Kai buvo ištartas paskutinis žodis, įsivyravo karti tyla. Atrodė, kad prabėgo ištisa amžinybė, kol moterys pajudėjo. Elizabeta prabilo pirmoji.

— Aš žinau, kiek daug tu laukei iš jo grįžimo namo, ir man tikrai gaila. — Ji nesigailėjo, kad Klaudija sužinojo kelias namų tiesas, nors abejojo, ar dukra taps geresnė, tai žinodama.

— Tau negaila! — Klaudija atsigręžė kaltindama motiną. — Tai *tavo* kaltė, kad aš nemačiau jo jau beveik metus. Kai jis buvo sužeistas, aš galėjau vykti į Prancūziją su tavimi, bet tu atsisakei. Paskui, kai jis buvo pergabentas į Londoną, tu vėl atsisakei mane pasiimti. Tu tyčia laikei mus atskirtus, ir aš žinau kodėl. TU ESI PAVYDI! Tu visuomet nekentei to, kad jis mylėjo mane labiau nei kada nors tave. Štai kodėl tu nenori, kad aš jį pamatyčiau!

— Atsipeikėk, Klaudija. Aš nepasiėmiau tavęs kartu į Prancūziją, nes tavo tėvas tai uždraudė. Jis nenorėjo, kad tu lankytum jį toje ligoninėje.

Jos pačios prisiminimai apie tą liūdną vietą persekiojo ją iki pat dabar. Geras drąsus vyras buvo siaubingai sužalotas, ir aplinkui mirdavo vienas po kito jauni skaisčiaveidžiai jaunuoliai. Čarlis buvo išvargęs, sulysęs ir beviltiškai sergantis. Tai buvo sukrečianti patirtis, kurią ji turėjo justi iki pat savo dienų pabaigos.

— Tai tiesa, kad tu buvai laikoma atokiai.

Buvo taip pat tiesa, kad Čarlis dievino savo dukterį, bet Klaudijos meilė jam buvo panaši į apsėdimą. Štai kodėl tokį ilgą jo nebuvimą jai buvo ypač sunku ištverti.

— Ir kodėl gi man niekas neleido jo pamatyti, kai jis buvo pargabentas atgal į Londoną?

— Dėl tos pačios priežasties. Tavo tėvas dar nebuvo pakankamai atsigavęs. Tai jis norėjo, kad tu laikytumeisi atokiai.

— Aš girdžiu tik tavo žodžius apie tai.

— Tai tiesa.

— Ir kodėl aš *vis dar* laikoma atokiai nuo jo? Jis jau išėjęs iš ligoninės beveik šeši mėnesiai, ir tu laikai mane atskirtą apgaudinėdama, meluodama... sakydama man, kad jis grįžta namo, kai žinai, kad ne. Melas! Visuomet melas!

— Kaip tu gali taip sakyti? Tu skaitei jo paskutinį laišką. Aš irgi tikėjau juo, kai jis sakėsi grįšiąs namo Naujiems metams.

Klaudija dabar verkė karčiom pykčio ašarom, kurios degino jai veidą ir kurstė viduje neapykantą.

— Aš netikiu niekuo, ką tu man sakai. Ir netikiu tuo, ką tu dabar perskaitei. Mano tėvas *niekada* nekalbėtų tokių nemalonių dalykų apie mane.

— Jis nemanė esąs nemalonus.

— Iš kur aš galiu žinoti, kad mano tėvas parašė šį laišką? Ar kurį nors iš jų? Gal tu juos parašei? Tu visuomet pavydėjai to, kaip jis mane myli.

— Nežinai, ką kalbi.

— O taip, žinau! Ir tu nelaikysi mūsų ilgiau išskyrusi, nes aš vykstu į Londoną. Vieną kartą visam laikui ištirsiu, kodėl jis nenori grįžti namo. — Jai kilo nedora mintis. — Ar tu įsigijai meilužį? Ar todėl nenori, kad jis grįžtų? O, žinoma, aš jį esu mačiusi. Tai tas džentelmenas fermeris, kurio žemės jungiasi su mūsiškėmis. Aš mačiau, kaip tu su juo kalbėjai ir juokeisi laukuose.

Elizabeta buvo akivaizdžiai sukrėsta.

— Tu esi nedora, piktavalė mergaitė. Labai gerai žinai, kad Džekobas Laingas yra senas vienišas žmogus, kuris mėgsta pasišnekučiuoti.

Iš tiesų jis tapo brangiu draugu, bet tai ir viskas.

Pagaliau Klaudija rado būdą persmeigti savo motinos šarvams, ir ji neketino išeiti.

— Ne toks jau senas, mama. Priešingai, jis pakankamai aukštas ir gražus, net jeigu jo plaukai ir žili. O, dabar aš suprantu. Tėvas suuodė, ar ne? — Klaudija gerai žinojo, kad Džekobas buvo ne daugiau kaip draugiškas kaimynas, bet jautė malonumą supykdyti šią švelnią moterį. — Kas tai, apie ką tėvas laiške rašė... „Po viso to, kas atsitiko, būk tikra, kad mano jausmas tau nepasikeitė“?

— Tavo tėvas turėjo galvoje karą ir su juo susijusius savo paties sunkumus.

Klaudija nusikvatojo ir papurtė galvą.

— Ne. Čia yra kažkas daugiau negu vien tai, ir aš išsiaiškinsiu. Dabar suprantu, kad tu nesi tokia puritonė, kokia žmonės tave laiko. Kartą sakei, kad aš turiu ištvirkėlės širdį. Gerai, dabar žinau, iš ko ją paveldėjau!

— IŠEIK! — Elizabeta jau daug kartų buvo pajutusi savo dukters ištvirkimą, bet dar niekada nebuvo pažinusi tokio blogio, kokį matė jos veide tuo metu.

— O, aš išeisiu. Bet tu, brangioji motinėle, neišgirdai viso to pabaigos. — Sulig šiais žodžiais Klaudija išlėkė iš kambario.

Sunkia širdimi Elizabeta perskaitė laišką dar kartą. Jis bylojo tą patį. Čarlis neparvyksta namo. Galbūt jis *niekuomet* nebesugrįš. Ir atsiskleidė dar šis tas, dėl ko jai buvo neramu. Rodos, jų piniginiai reikalai kėlė dar didesnį rūpestį. Čarlis niekuomet apie tai neužsimintų, jeigu nejaustų būtinybės paruošti ją blogiausiam. O, jis pasakė nedaug, bet žodžių prasmė buvo pakankamai tiksli, ir laiško tonas toks, kaip smarkiai sunerimusio žmogaus.

Jinai turėtų vykti pas jį, bet jis jos nepriimtų, ji žinojo. Čarlis buvo žmogus, linkęs kovoti savo mūšius vienas, ir ji įprato būti neprileidžiama. Jeigu jis norėtų, kad ji būtų šalia, atsiųstų jos pasiimti. Iki tol ji turi būti kantri kaip visada...

„Suteik mums jėgų padėti vienas kitam, Viešpatie“, — sušnibždėjo ji. Jai atsakė tik anglių spragsėjimas. Tyliai pasvarsčiu-

si, ji pasilenkė ir įmetė laišką į ugnį. Žiūrėjo į jį susiraičiusį ir pajuodusį.

Kai jis sudegė ir virto šviesiais pilkais pelenais, ji atsilošė savo krėsle ir įsistebeilijo į aukštas lubas ir įrémintą peizažą, kabantį ant paveikslų kabiklio. Pasuko galvą, susimąsčiusi žiūrėdama į sunkias gobeleno užuolaidas ir tvirtus tamsius baldus, būdingus šiems namams; aukštas bufetas su daugybe spintelių ir lentynų buvo jos mamos. Krištolas ir sidabras, jame išstatytas, buvo vertybė, paveldėta per kartų kartas iš Čarlio šeimos. Tikriausiai greit juos reikės parduoti. Staiga jie jai nieko nebereiškė. Ji jautėsi vieniša ir išsigandusi. Anksčiau santuoka buvo jos gyvenimas, ir Čarlis — pagrindinė jos atrama. Dabar visa tai buvo baigta. Mūšis atėmė iš jo sielą. „Aš visuomet tave mylėsiu", — sušnibždėjo ji, ir ašaros užplūdo akis. Ji atmetė galvą į šoną ir leido nuovargiui pasklisti po visą kūną. Dėl kažkokių jai nesuvokiamų priežasčių jautė artėjant katastrofą.

Po kurio laiko, kai Dženi įslinko į kambarį, Elizabeta švelniai miegojo. „Tai taip, ponia, — sušnibždėjo ji, ramiai pakurstydama ugnį. — Po šio nešvento ginčo su *ja* jums reikia atgauti jėgas". Barnis buvo pasiekęs virtuvę, kur Dženi taisė priešpiečius, ir dabar ji stebėjosi, kaip galės pasakyti poniai Maršal, kai ši atsibus, kad aikštingoji jos duktė jau išvyko į Londoną — ir tokia veido išraiška, kuri priverstų susigūžti patį velnią.

ANTRAS SKYRIUS

Klaudija išlipo iš kebo. Gatvės šviesos metė keistus šešėlius, ir atrodė, kad ją apsiautė pastatai. Trumpą akimirką ji pasijuto nepasitikinti savimi.

Vežėjas išlipo iš kebo ir priėjęs atsistojo šalia jos. Nusiėmęs plokščią kepurę, jis pasikasė praplikusią galvą ir ėmė blyškioje šviesoje apžiūrinėti jos veidą. Būdamas įsitikinęs, kad ji nurodė jam blogą adresą, jis pasakė jai nerimaudamas:

— Čia karininkų klubas, panele.

Nenorom jis įlindo į kebo vidų ir paėmė didžiulį, gobelenu papuoštą lagaminą.

— Ar jūs neapsirikote, ar tikrai čia ta vieta?

Jis užtrenkė kebo duris ir įsižiūrėjo skersai šaligatvį į švelniai apšviestą fasadą. Pastatas buvo senas, aukštom raižytom kolonom ir ilgais langais, sutvirtintais akmeniniais rėmais. Jis nustebo, kai ši jauna išsipusčiusi panelė paprašė nuvežama į karininkų klubą Argilo gatvėje. Tai buvo milžiniški rūmai, kur moterys neįleidžiamos, bent jau jo manymu. Moterys yra labiausiai gerbiamos tokiose vietose. Tad jis nenustebtų, jeigu jie neparodytų jai durų.

— Nebūkite įkyrus! — atšovė ji. — Atsargiai įneškite mano lagaminą į vidų.

Klaudija buvo ne per geriausios nuotaikos. Kelionė traukiniu iš Bedfordo buvo ilga ir sunki. Jai skaudėjo visus kaulus, visą kūną, ir šis žemaūgis vyrukas erzino ją savo burbėjimu.

— Kaip paliepsite, panele, — sumurmėjo jis. — Kaip paliepsite. — Jis galvojo apie savo keturias dukteris ir prisiekė,

kad jeigu jos kada kalbėtų su vyresniaisiais tokiu tonu, jis gerokai, kaip pridera užplotų joms per minkštą vietą. Piktoje tyloje jis nusekė paskui ją trumpų žingsnelių virtine į fojė. Vyriškis prie rašomojo stalo pašoko nuo kėdės ir plačiai išsižiojęs įsistebeilijo į juos.

— Ar galėčiau kuo padėti?

Klausimas buvo vežėjui, bet atsakė moteris.

— Palūkėkite, — pasakė ji saldžiai šypsodama. Pasigręžusi į vyriškį, kuris atlydėjo ją čionai, ji gaižiai tarė:

— Kiek mokėti už važiavimą?

— Šilingą, panele, jei malonėsite.

— Apiplėšimas vidury šviesios dienos! — Pasiraususi savo piniginėje, ji ištraukė reikiamą sumą. Kai jis tyčia uždelsė, ji griežtai tarė: — Tikiuosi, jūs nelaukiate arbatpinigių?

Jinai spoksojo į jį, kol jis dingo iš akių, o tada pareiškė kitam vyriškiui:

— Mano tėvas yra Čarlzas Maršalas. Tučtuojau jam praneškite, kad aš čia.

Žmogus išsprogino akis ir visas sukluso.

— Atleiskite, panele, bet bijau, kad jūsų tėvas nakčiai bus išėjęs. — Jis atsargiai nutylėjo ir neišdavė, kad Čarlis Maršalas gėrė nuo pat ankstaus ryto. Kai jie vidudienį tempė jį į lovą, jis vargiai žirgliojo. Tai buvo prieš šešias valandas, ir iki pat dabar iš jo nebuvo girdėti jokio cyptelėjimo.

— Bet dar tik šešios. Jūs tikriausiai apsirinkate. — Klaudija neteko kantrybės. — Darykite, ko aš prašau, ir pasakykite jam, kad aš esu čia. Dabar, jei galite. — Ji apsidairė aplinkui. — Ar čia yra poilsio kambarys, kur aš galėčiau palaukti... gal jūs galėtumėte aptarnauti mane, atnešti arbatos ir sumuštinių?

— Atleiskite dar kartą, panele. — Jo veidas paraudo, jis buvo aiškiai sumišęs. — Aš negaliu jums leisti eiti toliau. Matote... moterys į šį pastatą neįleidžiamos.

— Kokia nesąmonė! — Ji atsirėmė į stalą ir išsitraukė iš savo plačiakraštės skrybėlės ilgą adatos storumo segtuką. Vieną siaubingą akimirką jis buvo įsitikinęs, kad ji ketina jam juo

įdurti. Kai ji tik nusiėmė skrybėlę nuo galvos ir padėjo ją ant gobeleninio lagamino, jis lengviau atsiduso. Bet tai netruko ilgai, nes ji pareiškė:

— Nuodugniai pagalvojusi, aš nelauksiu. Jūs galite paimti mano lagaminą ir parodyti man jo kambarį.

Jis nusikosėjo sumišęs ir išskėtė baltom pirštinėm apmautas rankas ant stalo.

— Aš negaliu to padaryti, panele.

— Tuomet pakviesk tą, kas gali, prakeiktas kvaily!

Jos veriantis balsas pasiekė priešais esančią biblioteką. Joje buvo du vyriškiai, kiekvienas įkišęs nosį į savo laikraštį. Jie susižvelgė, bet neištarė nė žodžio. Apvalainas akiniuotas jaunuolis sėdėjo toliau savo kėdėje ir su siaubu įsispitrijo į duris, tuo tarpu aukštas žilaplaukis džentelmenas pakilo iš savo vietos ir nuėjo per kambarį. Prie durų jis atsigręžė ir nusijuokė iš kito vyro, priversdamas jį suniurnėti ir įsilįsti į savo laikraštį. Apskritasis vyriškis niekuomet nebuvo vedęs ir todėl nieko nežinojo apie moteris ir vaikus. Aukštasis vyriškis buvo iš didelės ir triukšmingos šeimos. Moters spiegimas nebuvo jam naujiena, nors jis niekada negirdėjo nieko panašaus tarp šių garbingų sienų.

Kai jis pasirodė iš vidinių kambarių šventumos, nustebo pamatęs Klaudiją, piktai vaikštinėjančią prieš rašomąjį stalą. Suglumęs klerkas skubriai kreipėsi į jį:

— Tai lankytoja pas poną Maršalą, sere. Aš jau pasakiau, kad jai negalima įžengti į šias patalpas.

Aukštas žilaplaukis džentelmenas geraširdiškai nusišypsojo.

— Bet, pasirodo, ji *jau* viduje. — Kai Klaudija įniršusi pažvelgė į jį, jis ją patikino: — Jūs žinote, kad jis teisus. Nemanau, jog kada nors būčiau pažinojęs moterį, kuri įžengė pro šias duris. — Jis linktelėjo galva į namo priekį.

— Gerai, aš nesitrauksiu. — Ji atgręžė savo pyktį prieš klerką. — Šis kvailys nenori pasakyti mano tėvui, kad aš esu čia, ir aš neketinu išeiti, kol jo nepamatysiu.

Džentelmenas žiojosi kažką sakyti. Klerkas jį aplenkė.

— Ji yra pono Maršalo *duktė*, sere.

Už Klaudijos nugaros jis mirkčiojo ir šluostėsi kaktą. Žinia buvo teisinga.

— Taip, suprantu. — Džentelmenas paėmė Klaudijos lagaminą ir nunešė jį link sofos kitoje fojė pusėje. Jis padėjo lagaminą ant grindų ir pakvietė ją:

— Palaukite čia. Aš pažiūrėsiu, ar galiu prikelti jūsų tėvą.

— Veskitės mane pas jį. — Ji įvarė ilgą ploną segtuką į skrybėlę.

Jis papurtė galvą. Jo veido išraiškoje buvo kažkas raminančio.

— Ne, mano brangioji. Bus geriausia, jeigu jūs čia palauksite.

Klaudija neprieštaravo. Ji atsisėdo ant sofos, savo pilkomis akimis lydėdama šią aukštą išsiskiriančią figūrą, tolstančią nuo jos. Jis priminė jai jos tėvą. Toks pats orumas. Tokia pat išdidi, autoritetinga laikysena. Ji galėjo palaukti. O tuo tarpu galėjo viską mintyse perkratyti. Buvo tiek daug dalykų, kuriuos ji turėjo jam pasakyti: apie tai, kaip ilgėjosi jo; apie tą siaubingą metą, kai ji buvo atiduota į savo mamos rankas, ir melus, kuriais ši dūmė akis, kad sulaikytų Klaudiją nuo susitikimo su tėvu; kaip motina suvaržė visus savo dukters mažyčius malonumus. Ak, ir, žinoma, jis turi sužinoti apie savo žmonos reikalus su kaimynu fermeriu. Jeigu jau *tai* neprivers jo grįžti namo, ji nebežino, kas galėtų priversti.

Rodės, prabėgo ištisa amžinybė, kol aukštasis džentelmenas sugrįžo.

— Jūsų tėvas greit nusileis žemyn, — pažadėjo jis jai. Atrodė susirūpinęs, bet nieko neprasitarė. Kreipdamasis į klerką, paliepė:

— Arbatos jaunajai panelei ir, manau, truputį užkandos.

Vikriai nusilenkęs visu juosmeniu ir pasižiūrėjęs į ją taip, lyg sakytų nesijaudinti, jis grįžo prie savo laikraščio. Tikėjosi, kad jai nereikės ilgai laukti. Ir vylėsi, kad vargšas nerimstantis vyriškis, kurį ką tik pažadino, pakankamai gali susiimti, kad sutiktų ją išskėstomis rankomis. Čarlzas Maršalas buvo didvyris, bet jis buvo ir žlugęs žmogus, girtuoklis, kuris leidosi gyvenimo gramzdinamas į dugną. Dievas žino, jam reikėjo kažko, kas suimtų jį į savo rankas.

Pradžioje jis buvo iki širdies gelmių sukrėstas, kai jam buvo pasakyta, kad duktė, kurią jis dievino, iš tiesų čia, laukianti apačioje, šiame klube. Tikrai susigriebė už galvos ir atrodė kaip žmogus, kuris tuoj susidurs su šaulių būriu. Bet paskui, kai ėmė susivokti, garsiai prajuko, elgdamasis kaip jaunuolis, einantis į savo pirmąjį pasimatymą. Gera buvo matyti jį pakilios dvasios, nes per tuos daugel mėnesių jam teko išgyventi sunkų metą. Su kiekviena diena sėkmė vis labiau nuo jo nusigręžė. Laikai buvo blogi, šito nepaneigsi.

Čarlzas Maršalas įkišo galvą į kriauklę ir tuziną kartų prausė veidą vandeniu. Šukomis sušukavo atgal savo žilstančius plaukus ir susitvarkė plonus nusvirusius ūsus. Paskui susisagstė vyriškų marškinių sagas, apsivilko švarką, ištiesino apykaklę ir pažvelgė į save rūbų spintos veidrodyje.

— Kas tu per žmogus? — paklausė jis savo atspindį. Tai buvo jaudinantis vaizdas, vaizdas prislėgto žmogaus. Akys liūdnos, miglotos ir kupinos skausmo. Drabužiai nudėvėti, apdriskę, pečiai nulinkę, išdidumo nebelikę nė pėdsako.

— Žmogau, ji negali tavęs tokio pamatyti. Susiimk! — sudejavo jisai. Jautė gėdą. Jis turėtų būti stipresnis. Bet ji buvo čia! Klaudija buvo čia! Tai tas akstinas, kurio jam taip desperatiškai reikėjo.

Vieną siaubingą akimirką jį apėmė abejonės. Ar ji supras? Ar jis galės iš tiesų paaiškinti, kas jo širdyje? Taip ilgai jis vengė savo šeimos ir savo pareigų. Viskas aplink jį subyrėjo; visas jo egzistencijos statinys sutrūnijo, ir jis įpuolė į savigailą. Ne! Buvo daugiau negu vien tai. Bet dabar viskas baigta. Jis *privalo* pradėti iš pradžių. Jis joms tai skolingas.

— Ji atvyko manęs susiieškoti!

Kažkodėl jis niekuomet nemanė, kad ji tai galėtų.

Staiga jis pasiryžo. „Ji turi sužinoti, kokie blogi popieriai. Aš daugiau nebegaliu jos apsaugoti“. Pasitempė ir ranka išlygino rūbus, visą laiką sau murmėdamas:

— Jos turi man atleisti. Aš turiu dėl jų pamėginti iš naujo.

Klaudijos žvilgsnis liko įbestas į duris, pro kurias sugrįžo džentelmenas. Jos tėvas turėtų įeiti pro šias duris. Dar valandėlė, ir jis ateis jos pasiimti. Paskubom ji perkratė mintyse visus tuos dalykus, kuriuos ketino jam papasakoti. Visi dalykai negeri. Bet ji turi priversti jį grįžti namo. Ji vis labiau nekentė savo motinos ir vylėsi išgyvendinti ją iš namų. Tuomet jie būtų dviese, jos tėvas ir ji. Ši mintis sukėlė Klaudijai šypseną.

Ši vis dar pleveno ant jos lūpų, kai į fojė įžengė Čarlis Maršalas. Šypsena veide sustingo pamačius jį čia ir virto nepasitikėjimo dusuliu, kai jis pašaukė ją vardu.

Akimirką ji jo nepažino. Čia buvo būtybė, kuri atrodė ne ką geriau už valkatą. Akivaizdu, kad jis buvo gėręs: įsitvėrė durų staktos, lyg be šios atramos galėtų pargriūti. Iš siaubo ji atšlijo. Net kai jis puolė priekin ir ją apkabino, ji negalėjo patikėti, kad tai jos tėvas.

— O, Klaudija, tu atrodai gražiai kaip visada.

Jo kvapas sukėlė jai šleikštulį.

Čarlis vos galėjo sutramdyti džiaugsmą. Jis bijojo ir gėdijosi su ja susitikti. Išgertuvių kvapas vis dar nebuvo išsisklaidęs, ir jo smegenys buvo apkvaišusios. Jis net nežinojo, ar ką nors jautė. Bet dabar, laikydamas jos gležnumą savo rankose ir skęsdamas švelniame jos kvepalų dvelksme, jis suprato, ko netekęs. Verkdamas panardino savo veidą į jos plaukus.

— Tu neturėjai čia atvykti, — sudejavo jis. — Bet man malonu, kad tu taip padarei. Aš taip džiaugiuosi. — Staiga jis išvydo šviesą tunelio gale.

Kad ir kas atsitiktų, jis visuomet turės savo šeimą. Kartu jie galės įveikti viską. Dabar jis tai žinojo. Išdidžiai atitraukė ją nuo savęs. Jos veidas išdavė tokį sumišimą, kad jo širdis palinko prie jos.

— Aš nenorėjau, kad tu mane tokį pamatytum, — sumurmėjo jis, sodindamas ją ant sofos ir pats sėsdamasis šalia. Jam neatėjo į galvą, kad ji buvo sukrėsta ir tylėjo iš apstulbimo. Jis nemąstė blaiviai. Laikė jos rankas savosiose. Jos buvo šiltos ir švelnios, graudinančios širdį.

— Reikalai blogi, mano brangioji, bet aš buvau neteisus, laikydamasis atokiai. Bijojau, supranti? Jau ilgą laiką man neduoda ramybės tokios mintys, ir negaliu jų atsikratyti. Turėjau suprasti, kad žmogus daug greičiau gali atsigauti savo šeimos prieglobstyje.

Jis laikė savo mintis nugrūdęs gilyn, o jos savo ruožtu gramzdino jį. Ūmai Klaudijos žvilgsnis ir suvokimas, kad ji atvyko čia jo surasti ir pasiimti namo, sugraudino jį iki ašarų. Nenujausdamas, kad ji sukietėjo ir atšlijo nuo jo, jis leido sau išsakyti visa bloga.

— Mes galime nebeturėti tiek pinigų, kiek buvome pratę, ir reikalai bus dar blogesni, kol pradės taisytis, bet aš pažadu tau, mano mieloji, — mes vėl praturtėsime. — Jo kraują dar kurstė viskis, kurio jis buvo išgėręs per savo vienišą ilgą budėjimą. — Padėk man, — maldavo jis. Verkė kaip vaikas, gausios pavėluotos ašaros sruvo jo veidu, kai jis meldė jos atleidimo. Jis buvo visiškas kvailys. Dabar su Dievo pagalba ir savo šeimos stiprybe jis turi išsipainioti, įveikti sunkumus. Kodėl jis anksčiau to nematė? Kodėl jis pats save izoliavo? O, koks kvailys jis buvo. Koks aklas, savanaudis kvailys.

— PASITRAUK NUO MANĘS! — Ištrūkusi iš jo, Klaudija pašoko ant kojų iškreiptu ir bjauriu veidu. — Aš nekenčiu tavęs! — jos balsas virto šnypštimu.

Jis siekė ją sugriebti.

— Ne, prašau tavęs, nesakyk taip! — jis atrodė apgailėtinai, kai jos nepasiekė.

— Neliesk manęs savo purvinomis rankomis! Tu girtas. O, kad aš niekuomet čia nebūčiau atvykusi. Norėjau, kad tu grįžtum namo, bet dabar ne. Tu blogesnis negu ji. — Klaudija atsitraukė. — AŠ NIEKO PRIEŠ, KAD NIEKUOMET TAVĘS NEBEMATYČIAU!

— Tu nenori to, brangioji? — Čarlis papurtė galvą netikėdamas. Jai nuo jo atsitraukus, jam nusviro rankos. — Ar negali širdyje man atleisti?

— Aš niekuomet tau neatleisiu... jums abiem!

Jis žiūrėjo taip, lyg matytų ją pirmą kartą.

— Tai taip neteisinga. Aš žinau, tai turėjo tave sukrėsti, radus mane šitokį, ir negaliu kaltinti tavęs už tai, kad jaučiuosi atstumtas, bet prašau... Aš manau, kad rasčiau drąsos pradėti iš naujo, jeigu tu man padėtum. Ar tu nenori duoti man galimybės viską ištaisyti? Nejaugi aš nebuvau tau visuomet geras tėvas? Argi tavo motina ir aš nesuteikdavome tau visko, kas geriausia? — Suprasdamas, kad pradeda verkšlenti, jis nutilo ir nudelbė akis. — Aš atsiprašau, — galiausiai suniurnėjo. Jo širdis buvo kaip akmuo krūtinėje, ir jis jautėsi labiau nei bet kada vienišas ir nelaimingas. Vis dėlto jis turi vilties. Nors jos veidas ir bejausmis, išraiška sustingusi, jis turi vilties. Bet kai ji vėl prabilo, iškeldama viską iš praeities, kas ir jį persekiojo, jis suprato, kad bet kokios viltys žlugo amžinai.

— Taigi tu manai, kad aš „neteisinga", ar ne? — ji pasišaipė žemu balsu, pakreipusi galvą taip, kad jis galėtų geriau įsižiūrėti į jos veidą. — O kaip tu? Kaip visi tie laikai, kai tu buvai neteisingas man? Sugrįžk mintimis atgal, brangusis tėti, į tuos laikus, kai aš buvau maža, kai aš melsdavau tave pasilikti... kai man reikėjo tavęs labiau už viską pasaulyje. Bet tu nenorėjai, ar ne? Visus tuos kartus aš kūkčiodavau užmigdama, taip labai ilgėdamasi tavęs... per savo gimtadienius... per Kalėdas... kai *ji* būdavo ypatingai erzinanti. Tavęs niekuomet nebūdavo , kad pamylėtum mane ir paguostum. — Ji nutilo, leisdama savo žodžiams įstrigti vidun. Ji norėjo, kad ir jis prisimintų.

— Nebūk žiauri, — švelniai paprašė jis. — Tai ne mano kaltė. Kai esi kareivis, eini, kur esi siunčiamas. Vidurnaktį, bet kurią akimirką.

— Toks visuomet tavo pasiteisinimas. — Virpančiu iš neapykantos balsu ji įskaudino jį, kaip jis buvo įskaudinęs ją. — Tikriausiai tu prisimeni mano pirmąjį tikrą gimtadienį? Aš buvau penkerių metų ir ką tik pradėjusi lankyti mokyklą. Pasakiau visiems vaikams, kad bus mano tėtis, nes tu žadėjai, ir aš kaip

kvailelė patikėjau tavimi, kaip tikėjau visus tuos kartus ligi tol. Pradžioje aš didžiavausi tavimi, girdamasi, kad tu kareivis ir kad tu dievini mane labiau už viską. — Ji nusijuokė, slogus, bloga lemiantis garsas, kuris privertė jį pakelti galvą. — Aš melavau, tu matai. Aš žinojau, kad tai netiesa. Kaip tai galėjo būti tiesa, kai tu visą laiką mylėjai tik savo gražiąją uniformą. Ak, ir *ją!* — Pavydas persmelkė visą jos esybę, ir ji regimai drebėjo. — Tu visuomet mylėjai ją labiau negu mane, ar ne?

— Prašau tavęs, Klaudija, nesielk šitaip. Ir nekaltink savo mamos, kuri visuomet buvo atsidavusi tau, mylinti tave, rūpinosi tavimi, kompensuodama mano priverstinį nebuvimą.

— Dusindama mane, tu turi omeny! — Jos akys įsmigo į jo. — O taip, tu teisus, ji visuomet *buvo* čia — pirmutinė ryte ir paskutinė vakare. Ji buvo šalia, kai aš eidavau miegoti ir kai aš pabusdavau, visąlaik stebinti... bijanti, kad aš galiu neteisingai pasirinkti, bijanti man duoti net menkiausią trupinėlį laisvės, kritikuojanti mano draugus, kol aš nebenorėdavau nieko iš viso, sakanti, kad jie daro blogą įtaką. Gerai, gal taip, o gal ir ne, bet pasirinkimas turėjo būti mano, ne jos! Ji stengėsi būti tėvu ir motina, bruzdėdama ir jaudindamasi, kol aš nebegalėjau pakęsti jos šalia savęs. Kuo labiau aš stengiausi nuo jos atsiriboti, tuo labiau ji įsižeisdavo. Kitaip, bet ji mane įskaudino ne mažiau kaip tu. Tačiau tuomet aš radau būdą įskaudinti jai: pasidariau ypatingai nesuvaldoma ir atsisakiau būti paversta tuo, kuo ji norėjo mane paversti. — Klaudija prisiminė, kaip buvo, ir vėl jautė pasitenkinimą. Tyliai kikendama, ji pasakė jam: — Tavęs nebuvo, negalėjai būti nubaustas, todėl aš nubaudžiau ją ir visuomet tuo mėgavausi. Nes, supranti, aš visuomet žinojau, kad tu mylėjai ją labiau negu mane.

Jo veidas persikreipė iš nevilties.

— O, Klaudija, tu buvai tokia neteisi. Tiesa, aš mylėjau tavo mamą, bet mylėjau ir tave — nors ir ne taip pat, žinoma. — Staiga jis pajėgė visa tai suprasti, ir jo kaltė buvo didžiulė.

— Aš *žinau*, kaip tu ją mylėjai.

Kažkoks jos tono pasikeitimas privertė jį patyrinėti ją atidžiau.

— Ką tu nori pasakyti?

— Aš mačiau jus! — Jos akys susiaurėjo, kai ji patraukė jo nustebusį žvilgsnį. — Tave ir ją kartu... miegamajame... Aš mačiau jus. — Ji padarė grimasą. — Nuogus, apsirangiusius vienas kitą ir taip įsitraukusius į tai, ką jūs darėte, kad manęs net nepastebėjote.

Jo veidą užplūdo raudonis. Jis neištarė nė garso, bet lėtai kraipė galvą, pasibaisėjusiu žvilgsniu tebežiūrėdamas į ją.

Ji juokėsi, tyliai ir su pasitenkinimu, šis garsas sugėlė jį iki pat širdies gelmių.

— Kaip sakiau, aš *žinau,* kaip tu ją mylėjai. Ir dabar esu įsitikinusi, kad tu žinai, kaip aš tavęs neapkenčiu!

Tuomet nutiko keistas dalykas. Staiga jo pečiai atsitiesė, ir jo veide atsispindėjo savotiškas išdidumas.

— Keliauk namo, — pasakė jis. — Tu neteisi dėl savo motinos. Ji yra gera moteris ir visuomet tave mylėjo. Tai ne ji sukėlė šią stulbinančią neapykantą, tai aš. — Pamynęs sveiką protą, jis dar kartą paklausė: — Ar tu kada nors širdyje man atleisi?

— Niekuomet!

Apsisukusi ji nubėgo. Jis galėjo girdėti jos raudojimą, jai išbėgus į kelią.

— KLAUDIJA! — Jis metėsi iš paskos, klupdamas, šaukdamas ją. Bet jos nebuvo. Pritrenktas pažiūrėjo į gatvę ir ten pamatė ją, lipančią į arklių traukiamą karietą. Pašaukė ją vardu, bet karieta nuvažiavo, nusivešdama ir ją. Nusiveždama kartu su ja jo liūdną širdį.

— Eime, brolau. — Stiprios guodžiančios rankos įtraukė jį į vidų.

— Eime į savo kambarį, a?

Prislėgtas jis susmuko prieš stambią klerko figūrą. Kartu su aukštuoju žilaplaukiu džentelmenu tas nuvedė Čarlį atgal į jo kambarį. Ten jie paguldė jį į lovą ir tyliai išsėlino iš kambario.

— Dieve mano, na ir dalykėlių ji prikalbėjo. — Klerkas su gailesčiu papurtė galvą, kai jie lipo laiptais žemyn.

— Ką tu pasakysi? — tarė kitas vyras. — Tai turėjo jai sukelti šoką. Pagaliau jis nebėra toks žmogus, koks buvo.

— Gerai, aš tik viena manau, ji turėjo turėti daugiau gailestingumo. Jis nėra vienintelis, kuris grįžta namo nederamu būdu. Bet ne visi iš jų nuskursta.

— Deja, Čarlis niekuomet nebuvo biznierius. Jis pats tai jums pasakytų. Jam blogai patarė. Liūdna padėtis, bet dabar jis maža ką gali padaryti. Rinka svyruojanti, nepatikima, ir mes visi turime elgtis apdairiai. — Laiptų apačioje džentelmenas nutilo ir pažiūrėjo į viršų. — Vargšas pražuvėlis. Atrodo, kad net jo artimieji dabar atsuko jam nugarą.

Viršuje savo kambaryje Čarlis vėl išgyveno siaubingą incidentą su Klaudija. Vis iš naujo jis matė, kaip jinai žvelgė į jį, su kokiu siaubu ir pasibjaurėjimu. Paskutiniai jos žodžiai aidėjo jo galvoje kaip milžiniškas plaktukas: AŠ NIEKO PRIEŠ, KAD NIEKUOMET TAVĘS NEBEMATYČIAU!

Neįtikimai dabar ramus, jis atsisėdo ant lovos krašto, apžvelgdamas kambarį.

— Štai iki *ko* tu priėjai, Maršalai, — tarė pats sau. — Kambarys ne geresnis kaip kalėjimas.

Jis priėjo prie lango ir pažvelgė į nakties dangų. Iš čia galėjo matyti kaminų viršūnes. Ji buvo čia, jo mylima duktė, ir išvyko nekęsdama jo. Po viso to, ką jis išgyveno, tai buvo daugiau, negu jis galėjo ištverti. Tarsi transo apimtas nuslinko atidaryti lango. Šis užstrigo. Jis nusijuokė. *Net šito nesugebėjo gerai padaryti!*

Jis vis dar tebesijuokė, kai jo kojos atsispyrė nuo grindų ir jis metėsi į tamsą. Kai krito oru, neišsprūdo nė garsas. Nejuto baimės nei gailesčio. Vietoj to jautė nepaprastą pakilumą, lyg nuo jo sudaužytos širdies būtų nukritęs didžiulis varžantis svoris. Paskutiniai žodžiai jo lūpose buvo: „Atleisk man, Elizabeta. Aš myliu tave“.

Kai kebas perkirto judrų kelią ir privažiavo prie šaligatvio krašto šalia Karaliaus Kryžiaus stoties, į jį vos neatsitrenkė dengtas sanitarinis vežimas.

— Visagali Dieve! — pasakė vežėjas sukrėstu balsu, laikydamas Klaudijai atdaras duris. — Jis beprotiškai skuba, ar ne? Tikriausiai keli vargšai ligoniai prastai laikosi. — Kai ji neparodė nė menkiausio susidomėjimo, jis atkišo ranką. — Malonėkite devynis pensus, — sumurmėjo galvodamas, kokia ji šiurkšti pasipūtėlė.

Klaudija tik dabar apsižiūrėjo, kad paliko savo gobeleninį lagaminą, bet mažytė dengta rankinė, kurioje ji laikė asmeninius daiktus, buvo vis dar suspausta jos rankose. Dabar ji ją atsegė, išėmė devynis pensus ir įbruko jam į delną, prieš nubėgdama gaudyti pirmojo traukinio į Bedfordą.

Pagaliau traukinyje ji atsilošė krėsle, jos akys pritvinko ašarų. Tai galėjo būti ašaros dėl tėvo ir dėl tokio beširdiško elgesio su juo. Tai galėjo būti ašaros dėl motinos ir to rūpesčio, kurį jai sukėlė. Bet taip nebuvo. Klaudija verkė dėl savęs pačios. Ji tegalėjo galvoti vien apie tai, kad Čarlis patvirtino, ką neseniai buvo sakiusi motina. *Jie turėjo finansinių sunkumų.* Viskas, ką ji mėgo, pakibo ore. Daugiau jokių prabangių rūbų. Jokių ištaigingų vakarėlių, kurie jai taip patiko ir kurie jau buvo pripažinti jos nelaimingos motinos. Jokios vilties atgauti savo asmeninę kambarinę ar pripildyti namą tarnų kaip anksčiau. Jokio naujo odinio balno medžioklei. Iš tiesų ji apmirė pagalvojusi, kad jai gali būti negalima net laikyti puikiojo gyvulio. Tą akimirką nė neabejojo, kad motina suras dingsčių juo atsikratyti. Ji jau verkšleno dėl to, kiek kainuoja jo išlaikymas ir kokie dideli veterinariniai mokesčiai. Klaudija buvo įsitikinusi, jog kalta ir jos motina. Kodėl gi ji nematė, kad visa tai gresia? Ak! Galbūt ir matė. Tuo metu jai į galvą atėjo klastinga mintis.

Giliai viduje Klaudija vis dar negalėjo prisiversti susitaikyti su tuo, kad Maršalai yra be pinigų, manė, jog motina tyčia perdeda situaciją. Iš tiesų Klaudija nenustebtų, jei ši nenuoširdi la-

pė pasilaikytų nemažą sumelę pinigų vienai pusei. Žinoma, taip ir buvo! Elizabeta Maršal stengėsi viską išsaugoti sau.

— Puiku, aš neleisiu tau sugadinti man gyvenimo, — pasakė Klaudija pašnibždom. — Pirmiausia aš pamatysiu tave su *juo* pragare.

Iš įniršio ir savanaudiškumo ji buvo visiškai netekusi proto.

TREČIAS SKYRIUS

1919 sausio 12, penktadienį, Čarlis Maršalas buvo palaidotas Švč. Marijos bažnyčios žemėje. Skambino varpai, ir kaimiečiai skubėjo aukšta Voberno Smiltynų gatve į kalvą ir į gražią bažnytėlę.

Jis buvo aukščiausio rango karininkas. Majoras visiems tai pasakė, ir brigados generolas perskaitė Biblijos ištrauką, kuri juos visus pravirkdė.

Po pamaldų visi ėjo vorele paskui karstą ir žiūrėjo, kaip jį leidžia į žemę. Buvo tokių, kurie manė, kad jis atėmė sau gyvybę ir todėl neturėtų būti laidojamas pašventintoje žemėje, bet jie tylėjo, kadangi teismo tardytojai nusprendė, jog nėra pakankamo pagrindo įtarti savižudybę. Visi žinojo, kad Čarlis Maršalas buvo smarkiai apsvaigęs, ir todėl įrašyta „mirtis dėl nelaimingo atsitikimo".

Jei Klaudija ir numanė, kad bus prisidėjusi prie tragiškos tėvo mirties, niekam neprasitarė ir nė karto nepajuto nė šešėlio kaltės.

Dabar, po trijų dienų, pirmadienį, ketvirtą valandą popiet, advokatas ir jo kolega, atkeliavę iš Londono, buvo pavalgydinti ir gavo atsipūsti. Nepratęs atsitraukti nuo savo mylimo miesto, ponas Obersonas troško atlikęs užduotį kuo greičiau grįžti atgal.

Kelis kartus jis išsiėmė kišeninį laikrodį ir suraukęs antakius atidžiai pasižiūrėjo. Jis buvo įsiminęs traukinio išvykimo laiką... lygiai penktą trisdešimt Londono traukinys išvyks iš stoties. Ir tegu ir kas atsitiktų, jis turi ten būti. Voberno Smiltynai buvo

mažas gražus kaimelis, bet, nuolat skendėdamas didelio miesto smoge, advokatas buvo įgijęs tam tikrą alergiją platiems laukams ir mėlynam dangui. Jis norėjo išvykti iš čia, ir kuo greičiau, tuo geriau.

Atsikrenkšdamas ir išdėliodamas popierius priešais save, jis pasirengė skaityti testamentą.

— Ar galiu pradėti? — Jis užsidėjo plonus, be rėmų akinius ant nosies galo ir, dėbsodamas pro jų viršų, nužvelgė tris žmones, kuriuos buvo sukvietęs. Jau buvo perpratęs jų charakterį, ir jo simpatija atiteko namų šeimininkei. Duktė šalia šitos moters jam atrodė kaip aštrus ir dygus erškėtys.

Sėdėdama tiesiai priešais kitoje stalo pusėje, Elizabeta vis labiau matė jo atsargų dėmesį. Ji nervingai nusišypsojo puse lūpų, ir jis atsakė lengvai linktelėdamas savo didele galva. Jo figūra buvo tikros lyginamosios studijos, nes nors galva buvo per didelė, visa figūra atrodė smulki. Ponas Obersonas buvo komiškas vyriškis pilkais tankiais muštos avienos spalvos ūsais ir atrodė kaip mažas žvitrus vaikas. Senas ir nenuspėjamas, jis buvo garsus ir didžiai gerbiamas dėl savo teisinės praktikos.

Žvilgsnis aplink stalą jam paliudijo, kad dabar visi pasirengę. Jo skvarbios akys peršoko nuo Elizabetos, kuri tarp savo ilgų stiprių pirštų karštligiškai suko mažą nėriniuotą nosinaitę, prie gražaus, išblyškusio Klaudijos veido ir pagaliau prie savo paties klerko, kuris, lygiai kaip ir jo šeimininkas, troško kuo greičiau sėsti į traukinį ir skubėti namo.

— Manau, mes visi pasirengę, — atsakė jis, apdovanodamas visus reta pareiginga šypsena.

— Dėl Dievo, pradėkite! — piktai nutraukė Klaudija. — Be abejonės, jūs gausite gražią sumelę už savo vargus, ir, žinoma, ji bus tuo didesnė, kuo daugiau laiko jūs sugaišite. — Ji išsitiesė ir sustingo, padėjusi rankas delnais į viršų ant stalo, tarsi ruoštųsi pagriebti savo laimę.

— Klaudija, prašau tave, tvardyk savo charakterį, — trumpai ją perspėjo Elizabeta. — Kad ir ko jie čia būtų, šie žmonės yra svečiai mūsų namuose. — Atsigręžusi į poną Obersoną, ji

tarė: — Prašom atleisti mano dukrai. Netekusi tėvo, ji išgyvena ypač sunkų laiką.

Galėjo pasakyti, kad ir ji išgyvena sielvartą. Taip pat galėjo pasakyti, kad Klaudijos „sunkus laikas" maža ką turi bendra su tėvo netekimu, o greičiau su siaubinga perspektyva netekti materialių dalykų, kurie jai teikė tiek malonumo. Tačiau ji nutylėjo ir laukė, kol bus pradėta skaityti. Jos viltys nebuvo tokios didelės kaip Klaudijos. Ji buvo pakankamai jautri, kad suprastų, jog nuo dabar gyvenimas niekuomet nebebus toks kaip anksčiau.

Ponas Obersonas pradėjo. Švelniu, tvirtu balsu jis išdėstė pono Maršalo norus, kartkartėmis žvilgčiodamas į moterų veidus, kai prieidavo tam tikrą vietą, kuri, jo manymu, galėjo kelti klausimų. Jei klausimų nebūdavo, jis skaitė toliau. Kai pagaliau baigė, paskutinis žodis, rodės, pakibo ore, sulaikytas sunkios tylos, kuri tvyrojo pietų kambaryje lyg tirštas tamsus debesis.

— Apgailestauju, — pasakė jis dorai. Jam visuomet būdavo tikrai nepatogu, kai testamentas atimdavo daugiau negu duodavo. Šis konkretus testamentas buvo trumpas ir paprastas. Visi indėliai, kuriuos Čarlis Maršalas paveldėjo, buvo išeikvoti, daugiausia dėl sužeidimo kare ir karo nuostolių. Pradžioje, kai šis nelaimingas vyras liko Londone, mėgindamas atgauti tiek savo sielą, tiek Maršalų turtus, jis buvo pakankamai išsaugojęs protą, kad apsaugotų namą, iš anksto sumokėdamas nuomą už jį dvidešimt penkeriems metams. Jis taip pat kukliomis lėšomis aprūpino savo žmoną ir dukrą. Nors palyginti su Maršalų šeimos praeities pertekliumi aprūpinimas buvo jaudinamai menkas: dvidešimt ginėjų kiekvieną mėnesį.

Buvo ir pagrindinė penkių šimtų svarų suma. Šie pinigai buvo išmintingai investuoti pono Obersono ir patikėti jam išsaugoti Klaudijai. Jie bus saugomi, kol jai sukaks trisdešimt, tuomet perduoti jai, jeigu ji iki to laiko neištekės. Jeigu ištekės, jie sugrįš jos motinai, Elizabetai. Ir tik mirus motinai Klaudija gaus turtą.

Lėtai nusiėmęs akinius, ponas Obersonas pažvelgė pirma į vieną moterį, paskui į kitą. Elizabeta buvo atsišliejusi į kėdės at-

kaltę, veidas — baltas kaip šilkas, išblyškusios rankos bejėgiškai gulėjo sterblėje. Klaudija išbuvo sustingusi ir dėmesinga per visą skaitymą. Tokia pat ji liko ir dabar, bet veidas buvo įsitempęs iš įniršio ir apversti delnai sugniaužti į mažus, sunkius kumštelius. Apvaliom kaltinančiom akim ji spoksojo į vyriškį, pateikusį suvaržančias naujienas. Per kokias dešimt minučių jis patvirtino viską, ko bijojo Elizabeta ir su kuo atsisakė susitaikyti Klaudija, nors turėjo būti tam pasirengusi.

— *Aš džiaugiuosi, kad jis mirė,* — atšiauriai sušnibždėjo ji, ir tai visus sukrėtė.

— Tu geriau eitum į savo kambarį, — paliepė Elizabeta. Jos žalios akys buvo sudrėkusios nuo ašarų. Širdyje ji vis dar drebėjo sužinojusi, kad jie yra beveik skurdžiai. Tačiau kai prabilo, jos balsas buvo tvirtas.

Akimirksniu Klaudija pašoko ant kojų, trenkdama į stalą kumščiais ir žiūrėdama į motiną su neslepiamu priešiškumu.

— Neįsakinėk man, ką daryti! — šaukė ji. — Tu ne geresnė už jį, kitaip nebūtum leidusi jam prarasti visų mūsų pinigų! — Ašaros ritosi jos veidu, palikdamos plonus blakstienų dažų upelius, kurie suteikė jai klouno išvaizdą. — Mes esame skurdžiai, ar ne? — ji karčiai verkė. — Ne geriau kaip tarnai.

Tuomet Elizabeta atsistojo. Ji atrodė gražaus ir oraus stoto, kai kreipėsi į savo dukrą.

— Aš pasakiau, eik į savo kambarį. Kai tu būsi ramesnė, mes galėsime pasikalbėti. — Jos ramų autoritetingą balsą išdavė plakimas krūtinėje. Kai atrodė, kad Klaudija jos neklausys, ji palinko į priekį.

— EIK Į SAVO KAMBARĮ. TUČTUOJAU, KLAUDIJA!

Kažkas motinos elgesy Klaudiją smarkiai paveikė. Tai galėjo būti likę iš anų laikų, kai ji buvo mažesnė, jos tėvas būdavo išvykęs ir mamos žodis buvo įstatymas. Arba tai galėjo būti neįprasta jėga jos motinos balso, paprastai tokio ramaus ir santūraus. Trumputę akimirką Klaudija apstulbo. Paskui, verkdama, piktai žvilgtelėjusi į Elizabetą, ji išbėgo iš kambario.

— Atleiskite jai, — paprašė Elizabeta, atsigręžusi į Obersoną. — Neįsivaizduoju, kas jai užėjo, — melavo ji. Ji *gerai* žinojo, kas jos dukteriai užėjo, ir tai vertė ją gėdytis.

Obersonas žvilgtelėjo į ją su tikra simpatija.

— Čia nėra ką atleisti. Jūs abi išgyvenote sunkų laiką, ir, patikėkite, aš suprantu. — Jis dėkojo laimingai savo žvaigždei, kad niekuomet nebuvo vedęs, nes jeigu būtų, tuomet galbūt būtų tėvas tokios priešiškos ir ne pagal metus subrendusios būtybės kaip šios švelnios moters dukra. Ši mintis buvo jam nepakenčiama.

Apimtas dėkingumo ir simpatijos, jis nuskubėjo prie Elizabetos ir, paėmęs jos ranką į savąją, palenkė galvą ir įspraudė mažą greitą bučinį tarp jos krumplių. Tai buvo nebūdingas riteriškas gestas, kuris šokiravo jį patį labiau negu kitus du dalyvius.

Tai padaręs, paraudo iki pat savo muštos avienos ūsų galiukų ir greitai nuskubėjo atgal.

— Dieve mano! — pareiškė jis, išsitraukęs kišeninį laikrodį ir dėbsodamas į jį su nuostaba. — Ar jūs matėte, kiek valandų?

Sumišęs jis atsigręžė į savo kompanioną, kuris vis dar buvo plačiai išsižiojęs, taip jį nustebino darbdavio veiksmai.

Pono Obersono džiaugsmui kitas vyriškis mitriai atsakė:

— Jei reikia suspėti į šį traukinį, turime eiti nedelsdami. — Jis negalėjo įsivaizduoti, kas privertė paprastai santūrų ir teisingą jo kolegą šitaip pasielgti. Paskui priminė pats sau, kad ponas Obersonas galėjo leisti sau būti didžiadvasis, nes ne tik jo užduotis čia buvo įvykdyta, bet jis galėjo tikėtis ir naudingų įgaliojimų dėl Klaudijos investuoto kapitalo.

Tokios pat mintys kirbėjo pono Obersono galvoje. Jis dievino savo profesiją ir jos dėka gyveno labai patogų gyvenimą. Buvo įsitikinęs visa širdimi, kad to nusipelnė. Šiuo atveju jis išmintingai investavo penkis šimtus svarų ir neabejojo, kad pelnas padės nedideliam Klaudijos palikimui augti jos naudai. Nors mažoji vilkiūkštė to neverta, mąstė jis.

— Gal galėčiau prieš išvykstant jums pasiūlyti arbatos? — Elizabeta jautė turinti atitaisyti gėdingą Klaudijos elgesį.

Jis papurtė galvą.

— Ačiū, ne, ponia Maršal. Mano kolega ir aš, manau, vyksime. — Jis paskubėjo užsidėti skrybėlę ir nusekė paskui kitą vyrą per kambarį. — Pareiga šaukia, — atsiprašė jis.

Elizabeta stovėjo ant paradinių laiptelių ir mojavo abiem nueinantiems vyrams. Dar ilgai, jiems jau išsukus iš keliuko ir nuėjus žemyn aukštąja gatve, ji teberymojo čia, laiba vieniša figūra, nugrimzdusi į prisiminimus, kaip viskas buvo. Rodės, tik vakar ji turėjo viską, ko galėtų norėti moteris. Jos santuoka buvo sėkminga, ji turėjo puikų vyrą, buvo išdidi mažos gražios dukrytės motina, valdė turtą, saugantį ją ir jos šeimą nuo šiurkščios gyvenimo realybės.

Bet visa tai buvo labai seniai. Dabar jos vyro nebebuvo, ir šitas mažas vaikelis užaugo, tapo savanaudiška jauna moterimi, kuri suardė bet kokį kada nors tarp jų buvusį šiltą jausmą. Pinigai taip pat dingo, ir žiauri gyvenimo tikrovė jau sėlino artyn prie jos. „Vis tiek aš turiu būti už daug ką dėkinga", — tikino ji save. Jos vis dar turėjo pajamų, nors ir nepaprastai sumažėjusių. Ir turėjo šį namą ateinantiems dvidešimt penkeriems metams. Toliau ji neleido sau galvoti. Atgręžė veidą į dangų. Vėso. Popietė tebebuvo vaiskiai šviesi, bet greitai slėniais švelniai atslinks prieblanda ir viską uždengs šešėlis. Ji sudrebėjo, sukryžiavo rankas ant krūtinės ir sugrįžo atgal į vidų. Mintyse jau ruošėsi susidūrimui su Klaudija.

Kaip visada Elizabeta švelniai pasibeldė į dukters duris ir kaip visada išgirdo:

— Eik šalin.

— Šįkart ne, mano mergaite! — atsakė ji. — Mums reikia pasikalbėti, tau ir man.

— Aš neturiu tau daugiau ką pasakyti, — atskrido šiurkšti dukters pastaba.

Elizabeta pamėgino atidaryti duris. Jos buvo neužrakintos. Tyliai įėjo į kambarį. Klaudija gulėjo įsikniaubusi lovoje.

— Aš žinau, tai buvo tau šokas, — pradėjo švelniai Elizabeta. — Bet mes daugiau nieko negalime padaryti, tik gyventi pagal savo išgales. Reikia sudaryti šiokius tokius planus... sumažinti biudžetą. Bus sunku, aš žinau. Bet tai neišvengiama.

Klaudija staigiai atsisuko.

— Aš neleisiu tau parduoti medžioklinio žirgo, — suniurnėjo grėsmingai.

Per tas pastarąsias savaites Elizabeta suko galvą, stengdamasi rasti būdą, kaip išlaikyti šį nuostabų gyvulį, bet nematė jokios išeities.

— Apgailestauju, Klaudija. Mes nepajėgiame jo išlaikyti. Vien išlaidos jo pašarui mus sužlugdys. — Dabar ji išdrįso balsu pasakyti tai, kas jai atėjo į galvą kaip sprendimas. — Žinoma, yra vienas būdas, kaip tu galėtum jį išlaikyti. — Tai išspręstų daugybę problemų ir suteiktų tingiam Klaudijos gyvenimui tikslo jausmą. — Tu galėtum paprašyti tarnautojos vietos pas kaimo advokatą. Šią savaitę vėl apie tai paskelbta, ir aš žinau, tu šiam darbui tiktum. Esi guvaus proto, kai nusprendi juo vadovautis, ir alga būtų tavo, darytum su ja ką nori.

Klaudija pasibaisėjo. Supdamasi lovoje, ji apstulbusi tarė:

— Tu prašai mane *dirbti?* — Ši mintis ją nupurtė. Staiga ji garsiai nusikvatojo. Tai buvo siaubingas, gąsdinantis garsas. Bet tyla, stojusi po to, buvo dar baisesnė. Susiaurėjusiomis akimis ji tyrinėjo motiną, paskui šiurkščiu balsu sušvokštė:

— Išeik.

Pradžioje atrodė, tarsi Elizabeta išlaikys savo poziciją. Ji per daug gerai žinojo, kokios bus pasekmės, jeigu leis Klaudijai manyti, kad nusileido. Tačiau buvo pakankamai protinga, kad suprastų, jog dabar ne laikas aptarinėti tokius delikačius dalykus, kurie turėtų įtakos jų abiejų ateičiai. Ji tvirtai tarė:

— Aš turiu pasirūpinti kitais dalykais. Bet tau reikia atidžiai apsvarstyti, ką aš pasakiau. Mes galime aptarti tai vėliau, kai aš turėsiu laiko. — Tai pasakiusi, ji ramiai išėjo iš kambario. Tik išėjusi atsirėmė į sieną ir prisidėjo ranką prie širdies. Vieną gra-

4.-760

žią dieną ši vargšė širdis neišlaikys. Ji neabejojo, kad jos dukrai tai bus tikra šventė.

Kai Elizabeta pradėjo leistis laiptais, Dženi ėjo koridoriumi apačioje. Jų akys susitiko, ir tuo pat metu su trenksmu atsivėrė Klaudijos durys.

— Velniai tave griebtų! — sušvokštė ji, lėkdama laiptais žemyn tiesiai į motiną. Auliniai batai ir jojimo kelnės tobulai išryškino jos figūrą.

Elizabeta nustebusi atsigręžė ir prarado pusiausvyrą, nes Klaudija tyčia ją pastūmė. Tik geležinė laiptų turėklų rankena sulaikė ją, kad nenukristų stačia galva nuo laiptų. Akies krašteliu ji pamatė, kaip Klaudija lekia į Dženi, kuri išgąstingai sušuko, kai jos neštas padėklas nukrito ant kilimo, skambant dūžtantiems indams.

Nė nedirstelėjusi atgal, Klaudija išlėkė iš namo ir nubėgo į arklides. Ji buvo įniršusi. Iš visų pusių ją užgriuvo įvairiausi dalykai. Išmušantys iš vėžių dalykai, kurių ji negalėjo kontroliuoti. Pirmiausia jos galvoje kirbėjo siaubinga mintis, kurią ką tik pasakė jos motina. Kaip ji drįso piršti dukrai tarnautojos vietą kaime? Ar ji norėjo padaryti iš dukters pajuokos objektą? Žinoma, taip ir buvo. Gerai, jai teks nusivilti, nes Klaudija nė neketina pereiti į darbo klasę. Ji niekuomet nebuvo tam skirta. O dėl medžioklinio žirgo, jeigu ji negalės jo laikyti, tai tikrai jis niekuomet nepriklausys ir niekam kitam.

Arklidėse ji akimirką pažvelgė į jo rudas, jausmingas akis. Nebuvo jokių švelnių žodžių. Jokio apgailestavimo. Jokios užuojautos jos sieloje, kai jinai jį pabalnojo. Pagaliau ji galėjo tai padaryti su išmanymu, kadangi sėdėdavo ant užtvaros ir matydavo kartais, kaip tai daro Frenkas. Išjojo iš kiemo lyg išprotėjusi, peršokdama tvorą, kuria aptvertas laukas, ir šaukdama ant vargšo išsigandusio padaro, įskėlusi botagą į jo kūbrį ir versdama jį bėgti aštriu gruntu.

Tirštėjančioje prieblandoje Frenkas persilenkė per savo traktoriaus variklį; buvo sunku įžiūrėti. Nustebintas artėjančio kanopų dundėjimo, jis pažvelgė ir dar labiau apstulbo, matydamas

Klaudiją šuoliuojant pro jį, vėjyje nuleista galva, ryžtingu veidu. Supanikavęs jis sušuko jai iš paskos:

— Visagali Dieve! Ne taip smarkiai, kvailele. — Kai ji nekreipė jokio dėmesio į jį, jis sušuko vėl: — Tu man atsakysi, jeigu padarysi jam kokios žalos! — Jam dingtelėjo mintis pabalnoti mažą sunkų darbinį arklėką ir ją vytis. — Piktdžiuge nenaudėle. Tu neverta tokio puikaus gyvulio! — sušuko jis. Pusbalsiu, neskirtu jos ausims, jis pridūrė: — Tai neįskaudintų *tavęs*, jei pajustum rimbo pliaukštelėjimą per savo pliką užpakalį, prakeikta nedorėle!

Piktai nusviedęs savo veržlėraktį, jis ketino grįžti į arklides. Iškart priminė sau, kad jis čia tik darbininkas. Jos polinkiai niekuomet neatsižvelgė į jo polinkius anksčiau, tad kas privertė jį manyti, jog kažkas pasikeitė?

— Jeigu jis tave numes, tai bus tau pamoka, kurios tu greitai nepamirši, — sukikeno jis. Medžioklis buvo stiprus gyvulys. Kur kas stipresnis už savo jojikę. — Jis pakęs tiek, kiek galės, — tarė pats sau. Vis tiek mintis apie tokį elgesį su nuostabiuoju gyvuliu vertė jo kraują užvirti gyslose.

Jis įsižiūrėjo į tolį, bet arklys ir jojikė virto tik taškeliu horizonte. Dangus buvo pilkas, ir jį gaubė sutemos. Purtydamas galvą iš visiško sutrikimo, jis pakėlė veržlėraktį ir nukreipė savo dėmesį į spragsintį motorą. Su juo nebuvo viskas gerai. Turės jį ryte apžiūrėti.

Užlipęs ant sėdynės, jis paleido sugedusią mašiną gruoblėta žeme, bet ji tik truputį pavažiavo, paskui išspaudė galingą atodūsį ir sustojo. Nenorom jis grįžo atgal į arklides pėsčiomis. Jo mintys sukosi apie Klaudiją ir medžioklį. Negalėjo suprasti tokių žmonių. Jie nebuvo kaip *paprasti* žmogeliai. Per daug lengvai viską savo gyvenime gauna. Šmėstelėjo gėdingas akimirksnis, kai jis pajuto giliai viduje pavydą. Bet tai tik šmėstelėjimas, pyktis, kurį jam kėlė Klaudija, buvo kur kas stipresnė emocija.

— Ar su tavimi viskas gerai, brangioji? — Elizabeta buvo susirūpinusi Dženi, kuri klūpodama ant kelių rūpestingai rinko nuo kilimo šukes.

— Aš tik truputį uždususi, ir viskas, — pasakė jai Dženi, raminamai šypsodama. — Daugiau jokios žalos, išskyrus arbatos puodukus. — Ji apgailestaudama pažvelgė į sudaužytus puodelius. Cukrinė ir pieno ąsotis, laimė, tebebuvo ant padėklo, bet rausvas porcelianinis arbatinukas nusirito ant grindų ir vienoje jo pusėje išplito ilga tamsi dėmė, išsiliejusi iš kaklelio. Jis buvo stulbinamai sveikas. — Aš ką tik nešiau padėklą į svetainę, — paaiškino ji. Elizabetai visuomet šiuo paros metu būdavo į svetainę atnešamas arbatinukas. — Atleiskite, bet negalėjau jo išlaikyti.

— Aš žinau, kad tu negalėjai. — Elizabeta palietė ranka Dženi petį. Jos šypsena buvo šilta. — Tu neturi dėl to jaudintis, — pasakė ji. Atsistojusi ji paėmė daugybę dantytų šukių ir atsargiai padėjo jas ant padėklo.

— Paprašyk Megės tuo pasirūpinti, — pasakė rodydama į arbatos dėmę. Ji dar buvo per karšta, kad galėtum ją paliesti. — Ir mums reikia šviesos. Lauke jau temsta.

— Tuojau, — pažadėjo Dženi. — Aš užplikysiu jums naujos arbatos.

— Tai būtų puiku, — pasakė Elizabeta nuvargusi. Ji pažvelgė žemyn į gražų Dženi veidą; tokį šviesų dorą veidą, švelniai pagalvojo ji. Jai buvo skaudu galvoti, kad turi suteikti šiai jaunai mielai moteriai šiokio tokio nusivylimo. Bet jos veiksmų kryptis buvo skausmingai aiški. Ji turėjo atlikti pareigą, tačiau nemalonią. Nors negalėjo to daryti dabar. Ne šiandien, kai yra taip pavargusi ir apsvaigusi nuo virtinės įvykių, kurie ją priveikė. Savo širdyje ji vylėsi, kad Klaudija pagaliau bus jai draugė ir paguoda, bet, deja, Klaudija apie nieką daugiau negalvojo, tik apie save. Elizabeta suprato, kad yra pati viena. Neturėjo į ką atsiremti. Nė vieno, ant kurio peties galėtų išsiverkti. Džekobas Laingas geros širdies, bet jis jai nieko neskolingas.

— Aš būsiu svetainėje, — ramiai pasakė ji. — Tikiuosi, tu neįsipjovei. — Palyginti su visu tuo, kas dėjosi jos galvoje, du sudaužyti arbatos puodukai buvo smulkmena. Rytoj ji turės pasikalbėti su Dženi ir Mege tuo daug svarbesniu klausimu, ir ji to nelaukė.

Šiek tiek delsdama, Dženi žiūrėjo į nueinančią Elizabetą.

— Vargšelė, — sumurmėjo ji. Paskui, prisiminusi, kiek daug darbo turi padaryti, greitai viską sutvarkė ir nuskubėjo į virtuvę, pakeliui įjungdama šviesas.

Kai po savo dienos darbų sugrįžo Frenkas, Elizabeta mėgavosi gaiviu puoduku arbatos viršuje, savo kambaryje. Ji skaitė vyro testamento kopiją. Netgi dabar jai buvo sunku patikėti, kad jis guli bažnyčios žemėje. Jis buvo toks stiprus, šaunus vyras.

Megė dengė stalą pietums, Dženi buvo apačioje, virtuvėje. Ji skuto bulves ir svajojo apie savo sužadėtinį, kai jis atvėrė duris. Kartu su juo plūstelėjo šaltas vakaro oro gūsis.

— Tu ankstyvas, — pratarė Dženi, tirpstančia širdimi žiūrėdama į jį. Net su savo purvinais rūbais jis atrodė puikios išvaizdos vyrukas. — Aš dar nesitikėjau tavęs išvysti, — pastebėjo ji.

Dženi visuomet laukdavo dienos pabaigos, kai jis įeis į virtuvę, alkanas ir pavargęs nuo savo darbų. Buvo taip, lyg jie jau būtų vedę.

— Sėskis, — pasakė ji. — Tu atrodai sušalęs iki kaulų smegenų. — Šiluma iš krosnies darė virtuvę jaukią. Puikūs kepsnio kvapai sklido ir persmelkė kiekvieną kampelį.

Dženi iškart suprato, kad Frenkas yra blogos nuotaikos, nes jis imtų uosti orą ir pasakytų kažką panašaus: „Oho! Šis kvapas šildo vyro širdį“. Bet šįvakar ne. Šįvakar jis rūsčiai žiūrėjo ir buvo nugrimzdęs savo mintyse.

— Traktorius nesutvarkytas, — atsakė jis ramiu balsu.

— Gerai, gražiu veidu tu pasirodei mano virtuvėje, ar ne? — griežtai perspėjo ji. Nors jos šypsena buvo šilta ir džiugiai jį pasitinkanti.

— Aš galėjau nusukti jai prakeiktą sprandą! — suburbėjo jis, nusivilkdamas švarką ir kabindamas jį ant užpakalinių durų. Eidamas prie kriauklės, siekė per Dženi atsukti čiaupą. Pakišęs rankas po tekančiu vandeniu, palenkė galvą ir švelniai pabučiavo jai į viršugalvį.

— Tai gerai, kad aš turiu tave, mano brangioji, — tarė jis šviesesniu balsu, — kitaip galėčiau ją kur pasmaugti ir per tai pražūti!

— O? — Dženi plovėsi nuo bulvių žemėtus nagus. — Ir ką „jos didenybė“ padarė dabar? — norėjo sužinoti ji. Jai nereikėjo klausti, kas jį nuliūdino, nes tas pats žmogus liūdino *kiekvieną* aplinkui.

— Ji yra ištvirkusi nedorėlė, štai kas, — atsakė jis, lėtai purtydamas galvą. — Niekad nesuprasiu, kaip motina ir dukra gali būti tokios skirtingos.

Užsukusi čiaupą, Dženi paėmė nuo palangės mažą rankšluostėlį. Ji nusišluostė rankas pati ir padavė rankšluostį Frenkui.

— Tu geriau sėskis, ir aš tau padarysiu arbatos. Žinai, kad dar visa valanda, kol pietūs bus gatavi.

Pagrindinis dienos valgis būdavo patiekiamas Elizabetai ir jos dukrai pietų kambaryje septintą valandą. Megė iškart po to eidavo namo, ir Dženi sėsdavo už virtuvės stalo su Frenku, kai tik būdavo sutvarkytas pietų stalas. Didelis medinis laikrodis ant sienos virš pušinio bufeto rodė, kad dabar yra penkios po šešių.

— Aš numirsiu iš bado iki to laiko! — sudejavo jis. — Žinomas faktas, kad grynas oras daro žmogų laukinį ir alkaną.

Dženi garsiai nusijuokė.

— Gerai, aš negaliu leisti, kad tu taptum laukinis mano virtuvėje, — pasakė ji. — Ir aš neleisiu tau numirti iš bado. — Rodydama į sandėliuką, ji pasakė jam: — Tu rasi kelis sumuštinius su jautiena, mano padarytus poniai Maršal. Ji nenorėjo jų, nors... nes Klaudija ir *ją* nuliūdino. O ten dar yra didelis gabalas obuolių pyrago, likęs nuo praeito vakaro.

Kai jis dingo sandėliuke, ji sušuko jam:

— Taigi matai, tu esi ne vienintelis, šiandien panelės suerzintas, nes ji nuliūdino ir mane, ir viskas, ką ji padarė, atėmė man daug gražaus laiko. Nors, laimė, Megė anksti pasirodė ir dirba kaip pridera, tad jei tu nusišypsosi, galbūt aš skirsiu tau penkias minutes ir pasėdėsiu kartu su tavimi.

Ji švelniai nusijuokė, kai jis pasirodė nešinas lėkšte valgio ir šypsodamasis taip, kad jos širdis šoktelėjo.

— Tu maža gražuoliukė, Dženi Dikens, kokia tu esi? — Jo rudos akys švytėjo vyro meile savo moteriai, ir nebe pirmą kartą Dženi paklausė savęs, kaip toks geras ir gražus vyras atiteko jai.

— Esu kvaiša, štai kokia aš esu, — atsakė ji linksmai, žvelgdama į didžiulį gabalą kiaulienos paštetto jo lėkštėje. — Aš priversiu tave tuoj pat padėti jį atgal, — pasakė ji, — laikiau jį tau rytdienai priešpiečiams.

— Ak, tu pati ką tik sakei, kad neatsakytum mirštančiam iš bado vyrui, — jis įkalbinėjo žavingai mirkteldamas. — Tai tavo pačios kaltė. Tu neturėjai palikti jo ten, kur aš galėčiau jį pamatyti. Žinai, kad aš niekuomet negalėdavau atsilaikyti prieš tavo skanųjį kiaulienos paštetą.

Dženi širdis tirpo nuo jo nuostabios šypsenos. O, kaip jinai jį dievino!

— Tuomet pirmyn, kad tave kur, — nusijuokė ji. — Rytoj teks tau tenkintis sumuštiniais su sūriu.

Didžiuliam metaliniam arbatinukui šnypščiant ant lėtos ugnies, ji su Frenku sėdėjo prie didelio seno stalo, pasidėję po puodelį labai karštos arbatos.

— Tuomet pasitaisyk, — pradėjo Dženi, žiūrėdama į jį iš kitapus stalo. — Taigi, prarijęs visus sumuštinius ir subaigęs mano kiaulienos paštetą, gali papasakoti man, ką ji padarė, kad tu grįžai čia tokios blogos nuotaikos? — Ji pakėlė puodelį ir lėtai iš jo gurkštelėjo, švelnios mėlynos jos akys stebėjo jo veidą. — Kad ir kas būtų, tu neturi leistis jos suerzinamas taip kaip dabar.

Netikėtai ji pasijuto bemąstanti apie tai, kuo grasino Klaudija: „Aš galėčiau atimti jį iš tavęs, kada tik panorėčiau". Ji sudrebėjo. Gyvenimas be Frenko būtų nepakeliamas. Jis dar nebuvo jos vyras, bet tai tik laiko klausimas. Vestuvės bažnyčioje kainuoja pinigus, ir jie norėjo mažo nuosavo būsto. Taip, kaip jie gyveno dabar, nebuvo gerai, jis gyveno tame sename skersvėjuotame priestate, ji — ankštame kambaryje namo viršuj. Jiems dar reikėjo daug taupyti, kol jos svajonės taps realybe.

Dženi pasakė sau, kad ji gali laukti, nes jis ją myli. Ji žinojo tai be jokios abejonės. Bet jis buvo vyras, o Klaudija — labai ryžtinga ir graži moteris. Išgąsdinta savo pačios baimių, ji vijo šalin mintis apie baisų Klaudijos grasinimą.

— Kartais aš stebiuosi, ar ji nėra demonas. — Frenkas suspaudė puodelį, kad net krumpliai pabalo. Atrodė, lyg jo pirštai būtų apsivijframework laibą baltą kaklą. Kai jis pažvelgė, Dženi buvo nustebinta neapykantos, žėrinčios jo rudose akyse.

— Ji pralėkė pro mane... jodama tarsi apsėstoji. — Kirtęs kumščiu į stalą, jis pasakė griež《damas dantimis: — Jeigu yra kas priverčia mano kraują užvirti — tai matyti šitaip čaižomą arklį. Ar tie kietaširdžiai nemano, kad gyvuliai yra vien kūnas ir kraujas kaip jie patys? — Jis krūptelėjo, lyg pajutęs rimbo smūgį per pečius.

Dženi sudrebėjo nuo minties apie tokį žiaurumą.

— Būtum matęs, kaip ji elgėsi su savo pačios motina! — pasakė ji. — Kodėl ji turėtų būti kitokia su gyvuliais? Ką ir sakyti, ji šaltos širdies. Man gaila jos, nes ji *nemoka* būti maloni, gera.

— Tuomet kas nors turėtų ją išmokyti. — Jis žiūrėjo į ją, suraukęs antakius. — Kas privertė ją šitaip netekti proto, Dženi? Kas, dėl Dievo, čia atsitiko?

Ji gūžtelėjo pečiais.

— Tikrai negalėčiau pasakyti. Viskas, ką žinau, tai kad ji su motina dėl kažko ginčijosi... Girdėjau pakeltus balsus, sklindančius iš Klaudijos kambario. Nešiau poniai Maršal arbatos padėklą į svetainę, kai ji išėjo iš Klaudijos kambario ir ėmė leistis laiptais. Toliau žinau, kad Klaudija išlėkė iš savo kambario. Ak, na ir atrodė ji, galiu tau pasakyti. Ji buvo tiesiog pamišusi, akys išsprogusios kaip skrybėlės smeigtukai. — Dženi patylėjo, vaizdas atgijo jos mintyse. — Ji vos nenuvertė mamos stačia galva nuo laiptų ir išmušė padėklą man iš rankų. Buvo tokia siaubinga sumaištis... du geriausi porcelianiniai puodeliai sudaužyti, arbata išsiliejo ant kilimo. Vargšė Megė sugaišo dvidešimt minučių, kol išvalė tą dėmę.

Frenkas gurkštelėjo arbatos ir nusišluostė burną atgalia ranka.

— Ar tu nemanai, kad ginčas susijęs su pono Maršalo testamentu?

— Turėtų būti susijęs.

— Hm. Jaučiu, mums *visiems* atsilieps pono Maršalo testamentas. Regis, tai nebus į gera.

— Kodėl tu taip sakai?

— Gerai, pasižiūrėk, kas jau dabar dedasi. Visas darbinių arklių užkardas parduotas, traktorius šias paskutines savaites vos gyvas, sudėvėtas, ir man neleidžiama nupirkti jam atsarginių dalių; laukams verkiant reikia vežimo trąšų, darbininkai man skundžiasi, kad jų sąskaitos neapmokėtos. Ar tu žinai, kad Tomas Orkotas netiekia avižų, jei jam pirma nesumoki? — Jis atsiduso ir godžiai išgėrė likusią savo arbatą. — Senas mažas darbinis arklėkas laikosi gerai, nes jis pasitenkina bet kuo. Bet tas medžioklis yra aptakus, jam reikia visko geriausio.

— Tu neturėtum *man* kalbėti, kad reikalai blogi, Frenkai, — priminė jam Dženi. — Nuo tada, kai likome tik mudvi su Mege, tikrai sunku. — Ji atšiauriai nusijuokė. — Bet visi mūsų vargai yra niekis palyginti su *jos*, — pridūrė ji neįprastai sarkastiškai. — Ką! Vargšelė negavo naujo rūbo pastarąsias keturias savaites. Ir turi išmokti pati apsirengti, kadangi jos asmeninė kambarinė atleista. — Dženi charakteriui nebuvo būdingas kandumas, bet Klaudija mokėjo kiekvienam pažadinti tai, kas blogiausia. — Maniau, kad mane ištiks priepuolis, kai ponia Maršal pagrasino priversti Klaudiją padėti virtuvėje. — Ji pakėlė akis į lubas: — Dieve neduok!

— Man gaila jos motinos. Ji gera moteris. — Frenkas atstūmė kėdę ir apėjo aplink stalą. Apsivydamas rankomis jos liemenį, jis švelniai atitraukė ją nuo kėdės. — Aš myliu tave, Dženi Dikens, — sušnibždėjo jis, įkniaubdamas veidą į jos tankius tiesius plaukus.

Ji prigludo prie jo. Savo kūnu jautė jo kūno sunkumą. Bet malonumą gadino tai, ką jis buvo pasakęs. Staiga ją nuvėrė baimė dėl ateities.

— Ar tu tikrai manai, kad reikalai blogėja? — paklausė ji ramiu balsu.

— O, liaukis nerimavus, moterie! — papriekaištavo jis, stipriai ją suspausdamas ir bučiuodamas jos kaklą. — Argi tu neturi stipraus šaunaus vyro, kuris tavim pasirūpintų? — Jis suėmė pirštais jos smakrą ir atlošė jos galvą, kol gražios mėlynos akys nebeturėjo kur daugiau žiūrėti, tik į jo veidą. — Nuo rūpesčių moterims atsiranda raukšlių, argi ne taip? — erzino jis. Keista jos šypsena jį sujaudino.

— Dabar čia esi tu, — pasakė jis jai. — Bus gerai, tu pamatysi. Gal aš dėl visko klystu ir jis paliko didžiulius turtus, kuriuos visi pasidalysime.

Tai išgirdusi, Dženi pratrūko juoktis. Jis visuomet galėjo padaryti taip, kad ji gerai jaustųsi. Tai buvo viena iš priežasčių, dėl ko jinai taip jį mylėjo.

— Pasitrauk, išdykėli, — subarė ji. — Aš negaliu nieko daryti, kai tu painiojiesi po kojomis. Argi tu neturi darbo?

— To tai pakanka, — prisipažino jis. — Reikia išmėžti arklides, kol užsitarnausiu pietus, ir jeigu ši beprotė grįš su sveiku arkliu, jis bus visas suprakaitavęs, tad aš būsiu pririštas. Jam reikės rūpestingos priežiūros, kol galės būti paliktas nakčiai.

— Tuomet aš pamatysiu tave vėliau.

Jis pabučiavo ją ilgai ir aistringai. Pastarąją savaitę jie abu taip daug ir sunkiai dirbo, kad labai mažai ištaikydavo laiko pabūti kartu vieni. Jis beveik pamiršo, koks švelnus ir šiltas jos nuogas kūnas.

— Ar tikrai manai, kad mes neturime laiko pasimylėti sandėliuke? — sukrizeno jis. Bet taip labai jos geidė, kad visai nesijuokė.

Dženi jį atstūmė. Dabar, kai jis stipriai ją prispaudė prie savęs, ji paraudo kaip rožė, prisilietus jo sunkiajai kūno daliai prie jos šlaunų.

— Gėda, Frenkai Vinfildai! — ištarė dusdama, sujaudintu balsu. Bet jos mėlynos akys žiburiavo. Ji taip pat giliai viduje pajuto aistros jaudulį. Tai buvo jos vyras, ir tai tik teisinga, kad jie norėjo būti kartu.

— Aš pamatysiu tave vėliau, ar ne? — paklausė jis reikšmingai. — Po to, kai tu baigsi viską prieš naktį?

Ji droviai linktelėjo, pridurdama tvirtu balsu:

— Pietūs bus po valandos. Negaišk dabar, gerai?

Stipriai laikydamas, jis apsuko ją aplinkui, paskui sulaikė savo rankose ir vėl pabučiavo.

— Geriausia bus išeiti, — pasakė jis, ir nespėjo ji atgauti kvapo, kai virtuvės durys trinktelėjo atsidarydamos, sušvilpė šaltas besiveržiančio vidun oro gūsis, ir Frenkas dingo.

Ilgai Dženi stovėjo ten, kur stovėjusi, mąslios mėlynos jos akys klajojo po virtuvę; oras dar buvo sklidinas skanaus kvapo, stalas, už kurio jie sėdėjo, buvo tas pats, išskyrus tuščius arbatos puodelius ir atitrauktas kėdes. Gėlėtos užuolaidos buvo be galo gražios su savo rauktais kaspinų apsiuvais, ir bufetas didžiavosi tuo pat skaičiumi porcelianinių lėkščių su dekoratyviniais piešiniais ir mažais porcelianiniais puodukais. Viskas buvo taip pat. Bet vis dėlto kažko trūko. Ir Dženi pasijuto be jo vieniša.

Elizabeta sėdėjo prie ilgo pietų stalo. Nors buvo tik keturiasdešimt dvejų, jautėsi neįtikimai sena. Klaudijos jau visą valandą nebuvo, ir lauke visiškai sutemo. Dangus buvo sunkus nuo sniego ir oras toks, kad nė šuo nekištų nosies į lauką, ne tiktai arklys ir jojikas. Nors, žinoma, Klaudija buvo labai prityrusi ir sumani, vis tiek Elizabeta rūpinosi. Kad ir kokių baisių dalykų jaunoji moteris prikalbėjo, norėdama ją įskaudinti, ji negalėjo nejausti atsakomybės. Galų gale ji buvo Klaudijos motina. Niekas negalėjo to pakeisti. Būti motina yra atsakinga, dažniausiai nepakeliama našta ir kryžius.

Iš kambario gilumos, kur ji ruošėsi patiekti pirmąjį patiekalą, Dženi žvilgtelėjo į savo šeimininkę. Lempos šviesoje ji matė, kaip siauri tiesūs pečiai buvo sukumpę, kaip išbalę pirštai nenustygo, ir suprato, kad Elizabeta yra labai sukrėsta įvykių; pradžioje — vyro netekties, paskui — nuolatinių nesutarimų su dukra. Liūdna, bet nebuvo nieko, kuo ši vargšė moteris galėtų pasikliauti, kam išsipasakoti. O, buvo Džekobas Laingas, bet jis

toks žmogus, kuris verčiau renkasi savo paties draugiją, ir nors galėtų pasišnekučiuoti per gyvatvorę ir būti įtikintas padėti tiems, kurie ne tokie laimingi kaip jis, bet buvo ne tas žmogus, kuris lankytų kitus, ir nepadrąsindavo kitų aplankyti jį.

Nors užsiėmusi su dubenimis sriubai ir lėkštėmis, Dženi galėjo jausti siaubingą Elizabetos vienatvę ir dėkojo savo pačios laimingai žvaigždei, kad atsiuntė jai Frenką. Jai buvo įdomu, ar Elizabeta dar kada nors ištekės. Bet kaip ji galėtų, kai ji vargiai kada išeina iš namų, nebent paklaidžioti po laukus ir slaugyti sergančių gyvulių? Kaip tik dėl šios konkrečios aistros parsinešti namo sužeistus padarus atkreipė į ją dėmesį Džekobas Laingas. Jis visuomet buvo įsitikinęs, kad gyvūnai labiau verti pagalbos negu žmonės.

— Ar panelė Klaudija prisijungs prie jūsų, ponia? — Dženi nustebo, kai į pietų kambarį įėjo tik Elizabeta.

— Ji dar negrįžo. Aš manau, kad ji greit pasirodys, — pasigirdo trumpas atsakymas.

Dženi leido savo mintims klajoti. Argi nebūtų nuostabu, jei ši vieniša siela galėtų rasti ką nors, kas ją mylėtų? Pagaliau ji buvo labai patraukli moteris, suimtais rusvai geltonais plaukais ir ryškiom žaliom akim. Ji dar buvo sveika ir stipri, ir jautrios sielos žmogus.

— Tik *truputį* sriubos, — Elizabetos balsas nustebino Dženi, semiant pilną samtį salierų ir stiltono sūrio sriubos. — Bijau, kad šįvakar neturiu apetito.

— Gerai, ponia, — atsakė Dženi, patiekdama mažą porciją ir galvodama, kad pelė daugiau suėstų. Netgi skanusis sultinys buvo vos paliestas. Taip pat ir kepta lašiša, ir lengvas plonas obuolių apkepas. Kai atnešė sūrį ir sausainius, Elizabeta pavargusi atsiduso. Atstūmusi savo kėdę, ji atsistojo. Nežiūrėdama į Dženi, pasakė:

— Ar negalėtumėte dar atnešti puodelį arbatos į svetainę? — ji delikačiai prispaudė prie burnos minkštą baltą servetėlę, paskui padėjo ją ant stalo ir išskubėjo iš kambario, palikdama Dženi nusivylusią. Daugiausia maisto produktų buvo normuoti. Ji

sunkiai plušėjo, kad pagamintų valgį, tinkamą karalienei, ir jo buvo atsisakyta.

„Manau, kad jūs prislėgta didelio rūpesčio, — sumurmėjo ji, kai ponia išėjo. — Be abejo, Klaudija jums jį užkraus, ji bus kiaulė, su kuria reikės gyventi. Taigi aš neturėčiau jaustis perdedanti, ar ne?“ Kai dėl lašišos, kuri liko, Dženi manė galėsianti rasti jai gerą prieglobstį šiais sunkiais laikais. Be to, lašiša nebuvo valgis, kurį būtų lengva išlaikyti, ir išmesti ją buvo ne Dženi būdui.

— Ačiū tau, Mege. — Dženi įžengė iš pietų kambario, nešina paskutiniais indais. Ji padėjo juos ant indų džiovyklos, ir Megė jau rengėsi juos plauti. — Ne, jau užteks, — pasakė jai Dženi. — Tu turi eiti namo. Tavo mama tavęs lauks.

Megės tėvas buvo ką tik išvykęs ieškoti darbo, ir nuo tada mergaitė paliovė juoktis. Namuose buvo dar trys vaikai, visi greitai augantys ir alkani kaip paukštyčiai lizde.

Megė delsė išeiti. Kai išvyko jos tėtis, mama buvo liūdna draugija.

— Aš galiu padėti, jei nori, — pasisiūlė ji, jau raitodamasi rankoves. Netgi nešvarūs indai buvo geresnė draugija negu mama.

— Nieko tu nedarysi, mano mergaite! — subarė Dženi. — Aš neturiu nuvarginti tavęs iki išsekimo dirbant viršvalandžius. Ypač kai tau niekas už tai nemokės.

— Aš taip nemanau. Iš tikro.

— Gerai, *aš* manau. — Dženi guodžiančia ranka apkabino mergaitės pečius. — Žinau, dabar nelengva, mieloji, — pasakė ji švelniai, jau žinodama apie padėtį Megės namuose. — Bet tavo tėtis grįš, pamatysi. Jis gaus darbą Londono dokuose, ir viskas vėl susitvarkys.

Megė vos vos šyptelėjo.

— O, aš žinau. Aš sakau mamai tą patį, bet ji pyksta ir rėkia, ir piktai atsikerta. Dievas mato, nieko gero negaliu jai padaryti.

— Aš manau, ji ilgisi jo, tai todėl. Jai gali būti ne lengviau... nei *jam*. Tiesa?

Megė apmąstė išmintingus Dženi žodžius. Ji iš tikrųjų šitaip nebuvo pagalvojusi.

— Tiesa, jie niekuomet nebuvo išsiskyrę per visus tuos santuokos metus, — sutiko ji.

— Užtai esi tu. Tu turėsi atsižvelgti į ją. Parodyk jai trupučiuką ypatingos meilės, ką? — Staiga jai atėjo į galvą mintis. — Aš pasakysiu tau, kaip. Tu gali paimti namo šiek tiek vaišių jai pradžiuginti. Kol tavo tėtis ieško darbo, manau, pinigų irgi trūksta. — Ji nuėjo į sandėliuką ir atnešė lėkštę su kepta lašiša. — Aš paliksiu kiek patiekti Klaudijai, kai ji grįš namo. — Atpjovusi didelį gabalą, įdėjo jį į mažesnį indą ir suvyniojo į švaraus muslino skiautę. — Dabar vilkis paltą ir eik, — tarė nudžiugusiai mergaitei.

— O, tu geros, jautrios širdies, — pasakė jai Megė, griebdama savo ilgą tvido paltą nuo virtuvinės spintelės ir užsimesdama ant pečių. Paltas buvo jos mamos, o prieš tai — senelės. Jis buvo storas ir šiltas žiemos nakčiai. — Jeigu ši riebi lašiša jos nepradžiugins, tuomet aš jau nebežinau, kas galėtų! — nusijuokė ji, susivyturiuodama į paltą ir susisagstydama didžiules kaulines sagas.

Kai Megė išėjo, atsargiai laikydama po ranka pasikišusi dubenį, Dženi galvojo, kaip gera buvo vėl matyti jos šypseną. Ji papasakojo Frenkui, kai šis netrukus atėjo, ir jis pritarė.

— Tu pasielgei teisingai. Galų gale juk aš pagavau lašišą, ir jeigu čia jos niekas nenori, tuomet prasminga atiduoti ją tam, kas nori. Manau, Megės motinai sunku sudurti galą su galu, kai tėvo nėra.

Dženi kaltė nuo jo nuoširdžių žodžių ištirpo.

— Aš galėjau ją palaikyti tau, — prikibo ji žinodama, kad jis mėgsta šį patiekalą.

— Ne. Tu pasielgei teisingai, — patikino jis ją. Laimingi būdami drauge, jie truputį pasišnekučiavo, pasijuokė, baigė valgyti, ir tuomet abudu viską sutvarkė. Paskui jis užsidegė pypkę ir atsistojo prie kriauklės, kai Dženi pradėjo plauti indus.

— Sakai, ponia Maršal buvo susirūpinusi? — pažvelgė jis rimtai į Dženi. — Ar ji *ko nors* valgė?

— O, aš taip nesakiau, — paprieštaravo Dženi. — Ji truputį valgė, manau. Bet veikiau tik paknebojo. — Ji žvilgtelėjo į jį. — Antroji dar negrįžo, ar ne?

Jis užsitraukė pypkę ir išpūtė dūmus virš galvos.

— Ne. — Jo balsas buvo liūdnas. Po kiek laiko jis pažvelgė į Dženi. Truputį patylėjęs tarė: — Manau, turėsiu eiti jos ieškoti.

Atsakė Elizabeta. Ji įėjo į virtuvę taip tyliai, kad nė vienas neišgirdo. Abudu nustebo ją čia išvydę.

— Aš ketinau paprašyti tavęs, ar negalėtum eiti ir ją surasti, — švelniai paprašė ji. — Žinau, kad mano dukra puiki jojikė, bet ji išlėkė tokia įpykusi, kad bijau, jog galėjo susižeisti. — Širdyje ji buvo įsitikinusi, jog Klaudija tyčia negrįžta, kad ji nerimautų. Jei taip, tuomet jai pavyko. Elizabetos nerimas buvo sumišęs su pykčiu. Kodėl taip yra, kad tėvai turi prisiimti visą atsakomybę? Bet turi. Jie visuomet turi!

— Tuomet aš pabalnosiu mažąjį darbinį arklį ir josiu įkandin, — patikino ją Frenkas. — Nesijaudinkite, ponia. Esu tikras, ji nesusižalos. — Dviem dideliais žingsniais jis atsidūrė prie židinio ir pastukseno pypkę į groteles. Kai degantis tabakas išbiro į žėrinčias anglis, jis išsitiesė ir padėjo pypkę ant židinio atbrailos. Tuomet nuo kėdės atlošo greitai pasiėmė paltą ir apsiviko eidamas prie durų.

— Su ja viskas bus gerai, — pasakė jis dar kartą, palenkdamas galvą ir mandagiai šypsodamasis Elizabetai, paskui uždarė duris. Ji nepamatė akiplėšiško mirktelėjimo, kurį jis pasiuntė Dženi.

Paraudusi Dženi paklausė Elizabetos, ar ši norėtų karštimo į svetainę.

— Tai užims tik minutę, ponia, — patikino ją. Jai buvo skaudu matyti, kokia išbalusi ir sugniuždyta jos šeimininkė.

— Galbūt vėliau, — atsakė Elizabeta, išeidama iš kambario. — Kai Klaudija bus namie saugi ir sveika.

Elizabetai išėjus laukti dukters ir Frenkui — jos ieškoti, Dženi vėl liko viena.

— Ta nelemta moteris nori, kad jai būtų išpertas užpakalis, — sumurmėjo ji piktai, panardindama rankas į muiliną vandenį ir tėkšdama indų šluostį ant lėkščių. — Visuomet nepatenkinta, jei nėra dėmesio centre, — bambėjo ji. Pasistiebusi ant pirštų galų, ji žvelgė pro langą į naktį.

Tik šviesos atšvaitas iš virtuvės perskverbė neįžvelgiamą tamsą. Švelnus geltonas gaisas krito nuo lempos priestate, kurį Frenkas pavertė savo namais, ir aukštai virš medžių plytėjo dangus, sunkus ir slegiantis. Dženi sudrebėjo. „Brr! Nenustebčiau, jei paryčiui neliktų nė pėdos sniego". Tolumoje ji galėjo girdėti minkštą arklio kanopų bildesį. Frenkas negaišo laiko, pakinkęs mažą darbinį arklį, leidosi per laukus. Dženi sukalbėjo trumpą maldelę, kad jis greit grįžtų. Klaudija nesulaukė jokios maldos.

Frenkas buvo pripratęs prie šalto oro. Jis atlaikydavo jį ir sieloje jautėsi esąs jo dalis. Bet šiąnakt išsiųstas labai pasipiktino. Mintyse vis dar stovėjo ištvirkęs Klaudijos veidas. Kaip ji čaižė tą bejėgį padarą, nesirūpinandama, kad gali jį sužaloti. Pyktis, kurį jis jautė, dabar pratrūko.

Vis dėlto jis spaudė, nes tai buvo jo pareiga ir jis buvo labai jautrus žmogus. Nors ir savanaudė, Klaudija tebuvo aštuoniolikos metų. Ji niekada neišmanė meno, kaip įgyti patikimų draugų, todėl gyveno vienišą gyvenimą. Pastaruoju metu ji kentėjo, netekusi daugybės privilegijų, kurios buvo tokia pat jos egzistencijos dalis kaip jo — Gamta. Paskui atsitiko tas siaubingas dalykas, kai buvo neaišku, ar jos tėvas nusižudė, ar žuvo per nelaimingą atsitikimą. Be viso to, apskritai negera netekti tėvo.

Jodamas, apieškodamas griovius ir stebėdamas horizontą, jis stengėsi ją pateisinti. Bet negalėjo lengvai pamiršti, kaip ji plakė arklį. Kad ir ką ji būtų išgyvenusi, tai buvo niekieno kaltė, o mažiausiai — šio vargšo gyvulio. Jis negalėjo suprasti, kas privertė ją šitaip elgtis su medžiokliu, nes iš visų būtybių šį gyvulį ji mylėjo labiausiai, net labiau už savo tikrą motiną. Bet jis neturi pamiršti, kad ji sielvartavo, o sielvartas veikia žmogų įvairiai.

Laikas bėgo, ir jis pasijuto nuvargęs. Naktis darėsi vis tamsesnė, ir dangus vis labiau jį slėgė, sniegingas ir kabantis žemai kaip karvės tešmuo, kai jis pritvinkęs pieno. Sniegas padengė visą kraštą nuo pat Ridgmonto iki Salfordo laukų. Ties kiekvienu posūkiu Frenkas šaukė Klaudiją vardu, bet jos nebuvo nė pėdsako. Dabar jis nepaprastai sunerimo ir svarstė, ar negrįžti atgal ir nepasitelkti daugiau pagalbos.

Įjojus giliai į Voberno miškus, jis sustabdė ašvienį ir nulipo žemyn. Jo kojos buvo sustingusios ir lūpos suskilusios nuo šalčio. Pradžioje sniegas buvo tik lašiukai, padengiantys žemę purškiančio kristalo dulkėmis. Ūmai snaigės tapo didelės ir pūkuotos, banguojančios žemyn jas lipdančiame vėjyje, besileidžiančios storu sluoksniu ant žemės ir sudarančios pavojingą plikšalą. Šis kraštas ištisai buvo duobės ir lomos, ir nors arkliukas žinojo kelią, krintantis sniegas buvo tarsi uždanga jo senoms akims. Jis žiūrėjo į savo šeimininką, tarsi sakytų: „Varyk mane namo. Aš sušalęs ir pavargęs".

Frenkas meiliai patrynė rankomis jo platų sprandą.

— Gaila, mano gražuoli, — pasakė jis sustingusiom lūpom. — Bet ši pakvaišėlė išjojo taip, kad gali būti patekusi į bėdą. Mes dar truputį paieškosime ir grįšime. Mums reikia daugiau vyrų. Jie galėtų pasiskleisti plačiau ir apieškoti didesnį ruožą nei mudu per visą naktį.

Kita jo stotelė buvo Džekobo Laingo ūkis. Jis neužsuko čia anksčiau, nes jautė, Klaudija saugi ir negrįžta tyčia, kad apsunkintų kitus. Be to, Frenkas gerai žinojo, ką Klaudija mano apie Džekobą Laingą. Ji ne kartą buvo pareiškusi pakeltu balsu, kad neabejoja, jog motina susidėjo su senuoju fermeriu.

— Ištvirkusi maža palaidūnė! — suburbėjo Frenkas pašnibždom. — Verčiau reikėtų gailėtis, kad jie *nėra* vienas kito įsimylėję, nes jis geras vyrukas ir galėtų suteikti Elizabetai Maršal patenkinamą gyvenimą, kurio ji nusipelnė.

Žiburys Džekobo Laingo ūkyje buvo guodžiantis ženklas, šviečiantis tamsoje ir susimaišantis su sniegu, jis sudarė šviesos ratą, aureolę.

5.-760

— Jeigu ji čia prisiglaudė, drauguži, — pasakė Frenkas arkliui, — mūsų darbas bus atliktas, ir galėsime keliauti namo į šiltą guolį. — Jis nusišluostė ranka apsnigtus ūsus. — Ką tu į tai atsakysi, a?

Arklio atsakymas buvo nuleisti galvą ir tapnoti į priekį dar ryžtingiau, jo didelės kanopos čekšėjo įsiurbdamos orą, kai jis traukė jas iš gilaus sniego.

Klaudija pamatė jį artėjant. Savo iškrypusiu protu ji žinojo, kad motina pasiųs Frenką jos ieškoti. Pradžioje laukė ant aukšto kalnagūbrio virš Esplėjaus kalvų, bet kai pradėjo snigti, atkako čionai. *Stebinti. Laukianti.* Instinktas jos nenuvylė. Jam artėjant, ji pati sau šypsojosi.

Dabar greitai ji pasiruošė jį sutikti. Paėmusi tvirtą pagalį, kurį buvo susiradusi anksčiau, dūrė juo į savo rūbus. Kai jos jojimo kelnės buvo suplėšytos į ilgus nelygius skutus, ji smeigė pagalį į palaidinės rankovę, kol mažom raudonom srovelėm pradėjo tekėti kraujas. Paskui susitepė veidą purvu ir dulkėmis, braukdama aštriais nagais per skruostikaulį, kol ėmė šaukti iš skausmo.

Priartėjus prie didžiulės daržinės, iš jos sklindantis garsas paskatino Frenką įtraukti senąjį arklį į vidų.

— Ššš... — sušnibždėjo jis, akimirką nutilęs. Vėjyje pasigirdo, lyg kažkas žliumbia. Bet nebuvo tikras. Vis tiek greitai nulipo nuo arklio ir nuvedė jį gruoblėta žeme. Daržinės durys buvo atdaros. Sušalusiais pirštais sugriebęs jų kraštą, jis įsižiūrėjo į vidų. Kažkas viduje buvo, jis tikrai pajuto.

— Ar čia jūs, panele Klaudija?

Įvedęs arklį užuoglaudon, jis numetė vadeles ir puolė į priekį. Šnibždesys jį išgąsdino.

— *Frenkai!*

Pradžioje jis nepažino balso, bet kai šis pasigirdo vėl, jau reiklesnis:

— Frenkai... Aš esu sužeista, — jis suprato, kad tai Klaudijos balsas.

Baimė dėl jos saugumo nugalėjo visa kita, jis puolė ton pusėn.

— Viskas gerai, — šaukė jis, krisdamas ant kelių prieš ją. — Dabar tu saugi.

Jos kukčiojimas buvo toks pat tikras kaip ir skausmas kūne, kurį ji pati beprotiškai susibraižė.

— Aš žinojau, kad tu mane rasi, — pasakė ji švelniai, glausdamasi prie jo. Jos kraujas sutepė jo veidą. Gaivus jo drėgnų plaukų kvapas pakylėjo jos jausmus.

— Nepalik manęs, — maldavo ji.

— Ar tu gali paeiti? — Jis buvo supykęs ir nustebęs, kad ji mano, jog jis gali ją čia palikti.

— Ne.

Jis sutvirtėjo ir pakėlė ją ant rankų, bet kai ji sušuko, vėl nuleido žemėn.

— Kur tu sužeista?

Mėnesienoje, kuri įspindo pro langelį ir užliejo juos, ji atrodė apgailėtinai. Jos veidas buvo įdrėkstas, ir ji buvo siaubingai susitaršiusi. *Ir vis dėlto jis buvo sujaudintas stulbinančio jos grožio.* Puikios blankios akys žiūrėjo į jį lyg sužeisto gyvulio. Jos antakiai buvo tamsūs, tobulos pusračio formos, sustingę kaktoje. Ilgi rudi plaukai krito per pečius, tarsi jie būtų rūpestingai sutvarkyti, jų šiltas kaštoninis atspalvis pabrėžė odos baltumą.

— Aš taip sušalau, — pasakė ji, visa drebėdama. Per jo paltą ji galėjo jausti raumeningą jo kūno sunkumą. Tai ją sujaudino.

Nusiplėšęs paltą, jis apsiautė ją.

— Kur tu sužeista? — paklausė jis, o akys slydo jos kūnu.

Ji neatsakė. Tik atbloškė paltą ir nudūrė akis į suplėšytas kelnes. Laikydama jo ranką, ji švelniai uždėjo ją ant sumuštos odos. Vidujai jis sudrebėjo. Jis buvo toks sušalęs, o ji buvo tokia šilta. Tokia švelni ir glotni kaip šilkas.

— Jausk mane, — sušnibždėjo ji. — Mylėk mane. — Kai jo akys išsiplėtė iš nuostabos, ji atsisagstė kelnių sagas ir nutempė jo pirštus į vidų. Jos kojos buvo plačiai išskėstos. Jo

pirštų galai slydo į ten esantį drėgnumą. Ji sudejavo, artėdama prie jo. — Juk tu nejauti man neapykantos, tiesa? — sušnibždėjo ji. — *Kiti* jaučia, aš žinau. Bet prašau... ne *tu*. — Dabar ji verkė, plėšdama jį artyn. Kažkur pasąmonėje blykstelėjo mintis, kad ji yra velnias. Bet jos oda buvo kaip aksomas. Tokia kviečianti. Ir pagaliau jis buvo tik vyras. Jam kilo pasibjaurėjimo jausmas. Pasibjaurėjimo ja. Pasibjaurėjimo savo paties silpnumu.

— Ne! — Jo balsas erzinamai nuskambėjo didelės daržinės tyloje. Sumišęs jis pajudėjo, bet jinai jį laikė. Jis nesipriešino. Jau buvo per vėlu.

Per vieną širdies tvinksnį ji liko po paltu nuoga. Dabar, mėnesienoje, ji nubloškė paltą į šalį ir gulėjo atvirtusi apačioje.

— Mylėk mane, — prašė ji, jos greiti pirštai graibė jo kelnes. Jos kojos buvo jį apsivijusios. Maža standi krūtinė lietė jo burną. Jis jautėsi vis drąsesnis, jo šlaunys vis labiau įsitempė ir virpėjo, kai stiprėjo aistra, kurią ji jam sužadino.

Jis žinojo, kad turi atsiplėšti, bet visas kūnas geidė jos. Greitai jis prarado bet kokį protą ir jau buvo ant jos. Girdėjo jos tylų juoką, kai paspaudė vidinį minkštumą ir praskyrė jos šlaunis plačiau. Paskui, sudejavęs giliai iš vidaus, jis įstūmė savo vertikalų organą į ją. Oda ir drėgnumas užėjo ant jo. Dabar jis buvo nepataisomas. Ji godžiai pakilo prie jo, įimdama jį giliau, prarydama jį visa nugalinčio jaudulio banga. Ji buvo visa po juo, beviltiška, skaudinanti jį taip, kaip jis dar niekuomet nebuvo skaudinamas. Bet tai teikė malonumą, aitriai saldus skausmas. Jo liežuvis susirado jos spenelį, sunkų ir apibrėžtą. Jos sėdmenys jo rankose buvo apvalūs ir tvirti, patiklūs, stiprūs įtempti raumenys laikė jį viduje, alko jo.

Tai buvo karštinė. Karštinė, kuri turėjo natūralią savo eigą. Greitai viskas buvo baigta. Tą akimirką jis niekino ją labiau, negu manė esant įmanoma. Jis niekino ir save.

— Tu gailiesi, tiesa? — sumurkė ji. Jos blyškios akys šypsojosi, kai ji pasirąžė kaip patenkintas kačiukas. Tuo metu jis suprato, kad jinai apgavo jį.

— Aš nesigailiu, — suniurnėjo ji, ištiesindama savo suplėšytus drabužius.

Gėda ir apgailestavimas neleido jam atsakyti. Jis tylomis apsimovė kelnes ir nusigręžė. Kaip tik tuomet jis pamatė ilgą tamsų šešėlį, tysantį netoliese.

— Tai *jis*, — pasakė ji, savo arogantiškom akim stebėdama jo žvilgsnį. — Jis suklupo. Stebuklas, kad neužmušė manęs. — Jos žodžiai ištirpo tamsoje, kai Frenkas palinko prie gyvulio. Jo gėda buvo dešimteriopa. Apimtas aistros, jis pamiršo medžioklį.

— Dėl Dievo meilės, ką tu jam padarei? — paklausė jis. Jo balsas buvo žemas ir nepatiklus. Gyvulys gulėjo ant šono, pūtuodamas ir išrasojęs dvokiančiu prakaitu. Braukdamas įgudusiais pirštais per jo karštą kūną, jis bijojo blogiausio.

— Jam blogai, — pasakė jis. — Kodėl, po velnių, tu man nepasakei? — Jo pirštai priartėjo prie pasturgalinių kojų. Čia buvo kažkas baisaus. Pasitraukęs, kad mėnulio šviesa kristų ant gyvulio, jis pamatė, kodėl išdidusis gyvulys drebėjo iš skausmo.

Iš mėsos kyšojo kaulas.

— Visagali Dieve, tu ragana prakeikta! — Jis norėjo ją nudobti.

Ji iškart atsirado šalia jo.

— Nustok nervintis. Galas jo negriebs, — pasakė ji klastingai, uždėdama ranką ant jo peties.

— Pasitrauk man iš kelio! — Nublokšdamas ją šalin, jis nubėgo link fermerio namo. Po kelių minučių grįžo, bet kartu su Džekobu Laingu. Frenkas nešėsi uždegtą lempą. Senasis vyras nešėsi šautuvą. Trumpai apžiūrėjęs, Džekobas Laingas papurtė savo žilą galvą. Viskas buvo aišku be žodžių. Frenkas pats matė, kaip baisiai sužalotas medžioklis.

— Aš tai padarysiu vienas, — pasakė jis, šluostydamasis ašaras akyse.

Lauke vienišą kiškį išgąsdino nugriaudėjęs trenksmas. Senasis mažas arkliukas stovėjo daržinės kampe, saugus tamsoje. Frenkas numetė šautuvą ant žemės.

— Ar tu parvesi *ją* atgal? — paklausė užlūžtančiu balsu. Jis nepakėlė akių. Nenorėjo matyti jos veido ir nenorėjo, kad kitas vyriškis suprastų tiesą apie jį. Tai, kas atsitiko čia, buvo bausmė jam už gulėjimą su velniu.

— O taip. — Džekobas Laingas pažiūrėjo į vieną, į antrą ir suprato. — Nesijaudink. Aš parvesiu ją namo saugiai, — pažadėjo jis.

Tamsoje Frenkas grįžo namo. Apimta nerimo ir išsigandusi, Dženi troško išbėgti jo pasitikti, bet kažkas jo prislėgtose, nuleistose akyse, kažkas Klaudijos šypsenoje, kai Dženi įnešė karštą gėrimą į... kažkas jos balse, kai ji pasakė savo motinai: „Frenkas rado mane. Netrukus jis bus čia", privertė Dženi likti šešėlyje. Paklaikusiose mintyse ji girdėjo Klaudijos grasinimą: *„Aš galėčiau atimti jį iš tavęs, kada tik panorėčiau"*. Abejodama Dženi sunkiai nuėjo į savo lovą. Frenkas neperkirto grįsto kiemo, kad ateitų pas ją. Ne šią naktį. Ir daugiau niekuomet.

Jis paliko laišką prie židinio šalia laikrodžio ir tuomet išvyko, sustojęs tik pažvelgti liūdnom rudom akim į Dženi miegamojo langą. Švintant jis buvo jau už daugybės mylių. Gal būtų pasilikęs, jei būtų žinojęs, kad palieka ne tik Dženi, nes dabar buvo pradėta nauja gyvybė. *Jo ir Klaudijos vaikas.* Nekaltas. Gimęs tarnauti. Ir skirtas pakeisti visą jų gyvenimą.

KETVIRTAS SKYRIUS

— Sakai, susidėjo savo daiktus ir išvyko? — Elizabeta apstulbo. Ji buvo paprašiusi Dženi pakviesti Frenką pas ją, norėdama padėkoti jam, kad mato Klaudiją saugią namie, nors, tiesą pasakius, manė, jog tai yra daugiau, negu ši neatsakinga mergina nusipelnė.

— Aš sužinojau tik dabar, — paaiškino Dženi. — Durys buvo paliktos atviros, ir lovoje šiąnakt nemiegota. — Kai Elizabeta nustebusi pasižiūrėjo į ją, ji nuleido akis. Jos akys tebebuvo raudonos nuo verksmo. Kad ir kaip stengėsi neparodyti savo jausmų, išsiveržė rauda.

Elizabeta apmirė.

— Kokia aš storaodė kvailė, — sumurmėjo ji. — Tai turi būti siaubingas smūgis tau. — Ji priėjo prie Dženi ir švelniai palietė jos petį. — Jeigu žmogus nusprendžia išvykti nieko niekam nesakęs, jis turi turėti svarbią priežastį. Be abejonės, laikas atskleis tiesą. — Ji žinojo, ką reiškia prarasti vyrą, žinojo, kaip tai skaudu. — Palik mane dabar, — pasakė ji Dženi. Veikiai jau turėjo savo įtarimų dėl to, kodėl Frenkas taip skubiai išvyko. Tai buvo dalykai, kuriuos ji turėjo pasakyti Klaudijai. Intymūs dalykai, kurie nederėtų Dženi ausims. — Ar Megė jau atėjo?

— Ne, ponia. — Kaip visada, Dženi užstojo tą bejėgę mergaitę. — Turbūt jos mamai vėl blogai.

Elizabetos neapgausi. Megė buvo tokia tinginė, kokia darbšti buvo Dženi.

— Man reikės su jum abiem pasikalbėti... gal iki priešpiečių. — Kuo greičiau ji padarys tam galą, tuo geriau. — Dvyliktą valandą. Atsivesk ją į svetainę. — Ji akimirką padelsė. Paskui: — Kaip keista, kad tas rūpestingas jaunas vyras išslinko vidurnaktį. Aišku, radęs mano dukrą, jis grįžo namo, kitaip arklidėse nebūtų mažojo darbinio arkliuko. — Ji įsižiūrėjo į Dženi. — Tu sakei, kad arklys yra arklidėse, ar ne?

— Taip, ponia. Aš jau daviau jam ėsti cukrinį runkelį, — patikino ją Dženi. — Neišvedžiau jo dar į laukus, nes ant žemės tebėra daug sniego. Vėliau leisiu jam truputį pasibėgioti, kol mėšiu arklides.

Elizabeta galvojo apie dukrą, gulinčią šiltai ir tingiai savo lovoje, ir jai buvo gėda.

— Ką aš be tavęs daryčiau? — ramiai pasakė ji. Kai Dženi sumišusi pasižiūrėjo, ji tvirtesniu balsu pridūrė: — Bet tau pakanka darbo ir be arklidžių. Aš neleidžiu. Kažką reikės sugalvoti, ir greitai. — Ji suraukė antakius. — Dar nenusprendžiau, ką daryti su darbiniu arkliu. Nelikus medžioklio, taip... — Ji užgniaužė savo viduje pyktį. Turėjo savo įtarimų dėl siaubingo medžioklio susižalojimo. Klaudija galėjo būti beprotė, pamišusi kalė. Vis vien, žinodamos, ką Dženi sužadėtinis jautė šiam puikiam gyvuliui, tiek Elizabeta, tiek Dženi suprato: jam turėjo plyšti širdis, kad privalo jį nušauti. — Sakau, tikriausiai mums daugiau nebereikės laukų. — Ji papurtė galvą ir nugrimzdo savo mintyse. — Dievas žino, ką mes darysime be pono Vinfildo, — sumurmėjo. Suprasdama, kad Dženi vis dar laukia, ji šviesesniu balsu pasakė: — Bet mums nereikia pernelyg jaudintis, tiesa? Viskas išeis į gera, esu tuo įsitikinusi.

— Taip, ponia.

— Aš kai ką apmąstysiu, kol nesibaigė diena.

Tai nebuvo klausimas, ir į tai nereikėjo atsakyti, todėl Dženi tylėjo. Paskui ji pareiškė:

— Netrukus bus pusryčiai, ponia.

— Aš neturiu apetito pusryčiauti, — atsakė Elizabeta. — Mano dukra vis dar lovoje, todėl tau nėra jokio reikalo gamin-

ti. — Ji su meile nusišypsojo. Dženi pareigų sąrašas buvo labai ilgas, ir, be abejo, jai širdį graužė didelis rūpestis dėl Frenko Vinfildo. — Puodelio arbatos pakaks.

Mandagiai linktelėjusi galvą, Dženi išėjo iš kambario. Apačioje, savo pamėgtoje virtuvėje, ji atkakliai sukiojosi, kaisdama arbatinį, dėdama padėklą ir galiausiai nunešdama jį į svetainę. Elizabetos čia nebuvo, bet Dženi nieko nepagalvojo. Jokios abejonės, ji pasirodys po kelių minučių.

Ji buvo dėkinga, kad nereikėjo pusryčių. Jeigu jos nėra patenkintos juos valgydamos, ji nėra patenkinta juos gamindama. Iš tiesų ji buvo pusiau apsisprendusi susidėti daiktus ir vytis Frenką. Su šia mintim, įsivyravusia galvoje, ji net atėjo į savo kambarį ir sukrovė ant lovos kelis daiktus: ketverias švarias moteriškas kelnaites ir dvi medvilnines liemenėles su rožytėmis. Frenkas jai nupirko jas per praeitas Kalėdas. Ji atsisėdo ant lovos ir su meile perbraukė ranka per šiuos gražius, skoningus daiktus. Iš jos akių pasruvo ašaros.

— Kur tu, Frenkai? — raudojo ji, eidama prie lango ir žiūrėdama į priestatą. Jis buvo tuščias, ji žinojo. Kaip ir jos širdis. — Kas privertė tave šitaip išlėkti? — klausė ji. Nusišluostydama ašaras atgalia ranka, ji apsigręžė, liūdnu sunkiu žvilgsniu stebeilydama į mažą rūbų krūvelę ant lovos. — Ar tai *ji?* — paklausė niūriu balsu. — Ar todėl tu negalėjai žiūrėti man į akis dienos šviesoje? — Netikėtai ji nusijuokė. Tai buvo kartėlio kupinas garsas. — Kas ten naktį atsitiko? Kažkas *blogo,* juk taip, Frenkai? Kitaip tu būtum šičia ir pasakotum man apie tai, kaip ir visada. Tu pasakotum man, kokia nemaloni ji buvo ir kaip tu pajutai, kad ji turėtų būti palikta ten sušalti. Pagaliau tai jos pačios kaltė. Štai ką tu pasakytum. Ir tu baisėtumeisi sukrėstas, kaip ji elgėsi su tuo nuostabiu gyvuliu... gyvuliu, kurio ji niekuomet nebuvo verta. Argi ne taip tu sakytum, Frenkai? Bet tu šitaip nesakai, ar ne? Tu išsėlinai, nes kažkas *gėdinga* nutiko tarp tavęs ir jos. — Sėdėdama ant lovos, ji atsidavė sunkioms mintims, aitriai saldžioms mintims, prisiminimams apie save kartu su Frenku. — Kaip tu galėjai šitaip išvykti? — šnibždė-

jo ji. Tas jai buvo nesuvokiama. Ir vis dėlto ji žinojo, kodėl. Giliai sieloje žinojo, kodėl jo nebėra.

Rėksmingi balsai suskambo laiptų viršuje ir atsklido iki jos kambario. Tai buvo Klaudija. Nustebinta Dženi išėjo į laiptų aikštelę. Klaudijos kambary buvo girdėti siaubingas barnis, nors Elizabetos balsas buvo žemesnis ir orus kaip visada.

— Kartais aš tave niekinu, — kalbėjo ji.

Klaudija piktinosi motinos įsiveržimu į jos kambarį. Kai Elizabeta nužingsniavo prie langų ir atitraukė užuolaidas, ji atsisėdo lovoje ir užriko ant jos:

— Išeik iš mano kambario. Aš nenoriu, kad tu čia būtum. — Ji jau įspėjo motinos apsilankymo priežastį ir nors buvo nenusiteikusi leistis klausinėjama, jai teikė pasitenkinimą žinojimas, kad ji yra dėmesio centre.

— Aš išeisiu, kai būsiu tam pasirengusi ir norėsiu, ne anksčiau.

Klaudija retai matydavo motiną tokią supykusią, ir tai ją keistai paveikė: ji išsiblaivė.

— Ko tu iš manęs nori? — paklausė ji niūriai, atsilošdama atgal ant pagalvių. — Aš labai pavargusi. — Ji susidėjo rankas už galvos, žiūrėdama į motiną įsižeidusia mina. — Tu nesupranti, koks siaubingas tai buvo išgyvenimas.

Elizabeta tyliai susijuokė.

— Aš taip nemanau, brangioji. Tu pamiršti, kad aš labai gerai tave pažįstu.

Klaudija drąsiai atsisuko ir nusišypsojo.

— Taigi, tu pažįsti, brangioji motuše, — tarė ji. — Ir ką dar tu manaisi *žinanti?* — Ji išsitempė savo ilgu grakščiu kūnu, tyčia parodydama susimuštą krūtinę, tikėdamasi, jog tai įžeis šią švelnią moterį, kurios dorovingumo ji niekuomet negalėjo pakęsti.

Žinodama Klaudijos ketinimą, Elizabeta tebežiūrėjo į jos begėdišką veidą ir lediniu trūkinėjančiu balsu prabilo:

— Ar taip tu *jam* padarei? — paklausė ji. — Kai jis tave rado, ar tu apsinuoginai prieš jį? — Kai Klaudija tik juokėsi, ji

nutildė ją prieidama arčiau prie jos lovos. — Tu taip padarei, ar ne? *Tu pasisiūlei jam kaip gatvės merga.* — Jos žalios akys piktai sužibo pagalvojus apie tai, kaip pati pasiuntė Frenką jos ieškoti. — Aš buvau kvailė, kad pasiunčiau jį paskui tave. Turėjau žinoti, kad tu niekuomet nebuvai patekusi į jokį pavojų. Laukinės katės ir lapės moka prisižiūrėti.

— Aš nežinau, kur tu taikai! — Pajutusi motinos atvirumo protrūkyje neįprastą grėsmę, Klaudija šoko iš lovos. Nors buvo nuoga, o kambaryje šalta, ji nė kiek nesistengė prisidengti.

Elizabeta laikėsi savo pozicijos. Ji tik įtarė, bet dabar siaubingi jos įtarimai pasitvirtino. Tai slypėjo įžūliose jos dukters akyse.

— Tu labai gerai žinai, kur aš taikau, — atšovė ji. — Aš mačiau, kaip tu į jį žiūrėjai. Kaip begėdiškai stengeisi pasirodyti prieš jį. Tu nebuvai paklydusi praeitą naktį, tiesa? Tuomet aš nebuvau tikra, bet dabar esu. Tu labai gerai žinojai, kad jeigu negrįši tokią žvarbią naktį, aš pasiųsiu jį tavęs ieškoti. Visa tai buvo suplanuota, ar ne? Kaip geras vyras, Frenkas Vinfildas su panieka atmetė ankstesnes tavo meilės atakas, tad tu pasinaudojai *manimi,* kad įviliotum jį į spąstus.

Klaudija kurį laiką žiūrėjo į ją. Motina buvo įskaudinta ir karčiai susigėdusi. Tas jai patiko.

— Gerai, — išdidžiai sutiko ji, — galbūt aš taip ir padariau. Na ir kas? Aš ilgai geidžiau jo, bet jis buvo pernelyg apipainiotas *jos,* kad pastebėtų mane. Jo įviliojimas į spąstus buvo vienintelis būdas. — Ji šypsojosi ir apsilaižė lūpas. — Buvo verta.

Nors viską jau žinojo, Elizabeta buvo taip paklaikusi, kad negalėjo net žiūrėti į tą įžūlų veidą. Nuleidusi akis ji iškošė:

— Kaip aš galėjau pagimdyti tokią ištvirkėlę kaip tu?

— Ar tu kada pagalvojai, jog turi būti ištvirkimo *tavyje?* — žiauriai atsakė Klaudija. — Tikriausiai tai *tavo* blogis, kuris išryškėjo many. — Sugriebusi nuo lovos pledą ir užsimetusi, ji pažvelgė motinai į veidą. — Ar tu žinai, kad aš visuomet tavęs nekenčiau? — beširdiškai tyčiojosi ji.

Elizabeta sutiko jos nedorą žvilgsnį įtariom šviesiom akim.

— Aš esu panaudojama tavo griaunamiems darbams, — pasakė ji, išdidžiai pakeldama galvą. — O kaip vargšė mergina apačioje? Vyras, kurį tu suviliojai, buvo pasižadėjęs Dženi. Ji niekuomet tau nepadarė nieko blogo. Iš tiesų būdavo tokių kartų, kai aš troškau, kad tu būtum panaši į ją. Ji yra gera, ištikima siela, nedaug teturinti šiame gyvenime. Bet ji turėjo savo žmogų ir ateitį, kurios laukė. Tu visa tai sugriovei. Net tai tavęs nejaudina?

Klaudija garsiai nusikvatojo.

— O, motuše, kokia tu kvaila. Kodėl mane šiame pasaulyje tai turėtų jaudinti? Aš gavau, ko norėjau. Ne, tai nė truputėlio manęs netrikdo. Iš tiesų aš nesuprantu, kodėl tai turėtų baigtis. Ne tiek daug vyrų, kurie apsunkintų save manęs ieškodami. Keista, ar ne, mama, atskleisti, kad tarnas gali būti tikras vyras? Aš tai supratau praeitą naktį, — pasakė ji reikšmingai.

— Ponas Vinfildas — darbininkas šiame ūkyje, bet jis tau per geras. — Elizabeta dar niekada nebuvo taip įsiutinta.

— Tarnas... darbininkas, vis tiek. — Klaudija triumfuodama atmetė galvą.

— Ar tu nori žinoti, kas atsitiko, kai jis mane rado? — Elizabetai nespėjus jos sustabdyti, ji tęsė: — Tai buvo nuostabu! Geriau, negu aš tikėjausi. Mes gulėjome ant žemės Džekobo Laingo didžiojoje daržinėje. Abudu buvome visiškai nuogi, mama. Tuomet jis paėmė mane ir tenai... o, bet jis buvo nuostabus. Aš matau, tu priblokšta — šių namų tarnas ir tavo duktė. Bet man nerūpi, ką tu manai. Aš darysiu, ką noriu, ir turėsiu tą vyrą, kurio įsigeisiu. Man gaila, jei išgirdai ne tai, ką norėjai išgirsti. Ar tai tave dar labiau pribloškė?

— Niekas, ką tu galėtum pasakyti, manęs nepriblokštų, — atsakė Elizabeta prislėgtu balsu, kuris išdavė jos įtūžį. — Tu sugriausi savo gyvenimą, aš tuo nė kiek neabejoju. Bet įsiterpti tarp jaunos poros, kurie myli vienas kitą ir ketina tuoktis... — Ji papurtė galvą pasibjaurėjusi. — Ar tu nejauti jokios gėdos?

— Ne. Priešingai, brangioji motinėle. Aš tikiuosi, kad mudu su Frenku Vinfildu pažinsime vienas kitą dar geriau. Pagaliau jam tai patiko taip pat, kaip ir man. Ir man viskas taip nusibodo, aistringi dalykėliai padės prastumti laiką. Tai, kad jis priklausė kuriai kitai, suteiks viskam daugiau žavesio, ar nemanai?

— Tu nenorėtum žinoti, ką aš manau, — aitriai tarė Elizabeta. — Bet aš tau tai pasakysiu... jeigu pamatysiu, kad tu padarei jos gyvenimą šiuose namuose nepakeliamą, žinok, tu išeisi iš čia greičiau negu ji. — Pastaruoju metu ji jautėsi sena ir pavargusi, ir jeigu jai reikėtų rinktis draugę, greičiau tai būtų gera ir švelni tarnaitė, tokia kaip Dženi, negu jos pačios dukra. — Ar supranti, ką aš sakau?

Pirmą kartą Klaudijos veide pasirodė nepasitikėjimas ir nuostaba.

— Ar tu sakai, kad išmestum savo pačios dukrą dėl tarnaitės?

— Taip, panašiai. — Kol Klaudijos burna buvo pražiota ir akys išplėstos iš nustebimo, Elizabeta pridūrė: — Ši mergina verta dešimties tokių kaip tu, ir jei aš pamatysiu, kad tu tyčia ją skaudini, aš pati sudėsiu tavo lagaminą ir išlydėsiu tave pro paradines duris.

— Tu nedrįsi! — Klaudija staigiai atlošė galvą, lyg jai būtų pliaukštelėtas antausis. — Tu *negalėtum.*

— Nesąmonė. Tavo tėvo testamente nėra pasakyta, kad mes turime kartu gyventi šiame name.

Klaudija neteko žado. Jai niekuomet neatėjo į galvą, kad galėtų būti išmesta. Dabar, kai pradėjo apie tai galvoti, suprato, kad motina teisi. Tai buvo kaip žaibas iš giedro dangaus. Padėtis buvo bloga ir paskatino ją spęsti pinkles. Jai nepatiko mintis, kad jos motina čia turi valdžią. Kažką reikėtų daryti. Kol kas ji nežinojo — ką. Bet tai turėtų būti kažkas drastiška. Toks sumanymas, kuris garantuotų, kad jos motina niekuomet nebegalės grasinti ją iškraustyti.

— Pasakyk man, Klaudija, — Elizabetai reikėjo žinoti, — Džekobas Laingas paaiškino, kad medžioklį reikėjo nušauti. Sprendžiant iš to, ką tu man papasakojai, tu nebuvai paklydusi

nei sužeista... tai kaipgi jis galėjo taip susižaloti? — Pasąmonėje ji abejojo, ar Klaudija galėjo tyčia šitaip nuvaryti arklį, kad reikėtų jį pribaigti. Tai buvo tokia siaubinga mintis, kad ji norėjo patvirtinimo.

Klaudija buvo nusiteikusi priversti motiną kentėti.

— Tu vis dar nesupranti, ar ne? — pykdė jinai ją. — Aš neketinau leisti tau jį kam nors parduoti. Jis buvo mano. Jeigu aš negalėjau jo turėti, tuomet *niekas* jo neturės.

Elizabetą viduje nukrėtė šaltis. Nejaugi jos duktė šitokia bloga?

— Ką tu jam padarei? — ji reikalavo žemu balsu. Kai Klaudija delsė, ji sušuko: — KĄ TU JAM PADAREI?

Apstulbinta motinos protrūkio, Klaudija atšlijo atgal.

— Aš variau jį ir variau, kol jis išseko, per atžalyną ir gyvatvores. Girdėjau, kaip jis susižeidė koją į vartų stulpą, ir žinojau, kad atsivėrė žaizda, kai mes jojome toliau. Jis suklupo ir vos nenumetė manęs. Aš buvau pikta, ar tu nesupranti? Jis galėjo mane užmušti. Jis norėjo sustoti, atsigulti, bet aš jam neleidau. — Ji karčiai verkė. Tik dabar suprato, kaip jį mylėjo.

— Tai *tavo* kaltė, — klykė ji, švaistydamasi kumščiais. — *Tu* pasakei, kad jis turės būti parduotas. Jis buvo *mano!* Tu neturėjai teisės. Aš nekenčiu tavęs! Ar tu girdi mane, aš nekenčiu tavęs!

Kai vienas Klaudijos kumštis užgavo jos smilkinį, Elizabeta atsivėdėjo ir skėlė Klaudijai antausį. Ši susverdėjo, susiėmusi veidą ir žiūrėdama į motiną juodomis iš neapykantos akimis. Vis dėlto ji tylėjo, kai Elizabeta pasakė jai, atšiauriai šnibždėdama:

— Koks tu blogas žmogus, Klaudija. Kaip tu gali ištverti pripažindama, kad tyčia pražudei šį išdidų gyvulį? Tepadeda man Dievas, bet galbūt tu teisi. Tai tikrai gali būti *mano* kaltė, nes aš užauginau pabaisą, užuot paskandinusi tave vos gimusią!

Kupina nevilties, ji nudelbė akis ir lėtai nuėjo prie durų. Prieš išeidama turėjo pasakyti dar vieną dalyką. Vylėsi, kad tai privers Klaudiją nors kiek gailėtis.

— Man gaila, bet tu negalėsi toliau išdarinėti to, ką pradėjai su Frenku Vinfildu, nes jis išvyko. Norėčiau manyti, kad jam

buvo taip gėda dėl to, ką jūs abu padarėte, kad jis pasielgė garbingai. Neneigsiu, tam reikia drąsos. Kartu nekaltinu jo, nes jis yra tik vyras, kaip ir bet kuris kitas. Vis dėlto tu suteikei Dženi labai daug sielvarto, jiems abiem.

— Jeigu jis būtų *mano* vyras, aš žinočiau, kaip jį laikyti.

— Tu vis dar nejauti jokio sąžinės graužimo, ar ne? — Elizabeta nelaukė atsakymo. Vietoj to ji įtaigiai pareiškė: — Bus taip, kaip pasakiau. Jeigu pamatysiu, kad tu tyčia nori ją dar labiau įskaudinti, išvyksi iš šių namų ir niekuomet nebegrįši. — Šiems žodžiams dar tebeskambant ore, ji išėjo į laiptų aikštelę, palikdama miegamojo duris plačiai atvertas. Kažkodėl jos dukters slaptumas daugiau jai atrodė nebesvarbus.

Kai ji leidosi žemyn, Klaudijos durų trenksmas jai už nugaros nuaidėjo per visą namą. Elizabeta sustojo ir įsikibo į turėklą, pusiau atsigręžusi. Tuomet ji pamatė laibą figūrėlę aukštutinės laiptinės šešėlyje.

— Dženi! — Ji akimirką pasijuto staiga užklupta.

Elizabeta lėtai nusileido laiptais žemyn. Matydama sukrėstą Dženi veidą, ji iškart suprato. *Dženi viską girdėjo!* Tuomet ji suvokė, kad tarnaitė nori susitikti su Klaudija. — Ne! — Elizabeta apsigręžė ir metėsi laiptais į viršų. Šalia Klaudijos kambario jos abi susidūrė — Elizabeta, tyliai prašanti Dženi neiti į šį kambarį, ir Dženi, kupina tokio kartėlio, kad buvo pametusi bet kokį protą.

— Tai nieko neišspręs, — švelniai ją įtikinėjo Elizabeta. — Eime žemyn su manimi. Mes pasikalbėsime. Prašau. — Jai buvo aišku, kad Dženi nori įsmukti į šį kambarį ir susitikti su Klaudija, ir jeigu taip būtų pačiai Elizabetai, ji tikriausiai pasielgtų lygiai taip pat. Bet kas iš to? — Prašau, — ji ragino vėl. — Ar neitume žemyn į svetainę, kur galėtume pasikalbėti?

Iš pradžių atrodė, lyg Dženi atsisakys. Ji žvelgė į miegamojo duris ir įsivaizdavo už jų Klaudiją. Jos širdyje šėlo pavydas ir neapykanta. Ši moteris sąmoningai sugundė Frenką. Mintys apie tai, kas įvyko, siautėjo jos galvoje. Tačiau kažkodėl ramus ir švelnus Elizabetos buvimas slopino jos įsiūtį. Ji ėmė suprasti, kad ir

Frenkas dalyvavo visame tame. Juk jis galėjo nueiti šalin, bet to nepadarė. Jis liko su ja. Mylėjosi su ja. Visas siaubingas įniršis, rodės, perėjo į širdies kampelį, nusėsdamas čia lyg negyvas svoris. Jeigu ji būtų įsiveržusi į tą kambarį, Klaudija būtų vėl laimėjusi. Bet kaip Dženi gali likti šiuose namuose? Būtų neįmanoma gyventi po tuo pačiu stogu su moterimi, kuri sugriovė jos laimę. Tačiau Frenkas tiek pat kaltas. Ji turi to nepamiršti.

Dabar, žiūrint į susirūpinusį ir nerimastingą Elizabetos veidą, ašaros paplūdo jai iš akių ir ją apakino. Prislėgta savo nelaimės, ji jautė ant peties kitos moters ranką, švelnią ir guodžiančią.

— Eime su manim, vaikeli, — tyliai tarė jos šeimininkė. Nedelsdama Dženi nusigręžė nuo miegamojo.

Jos kartu nulipo laiptais, Elizabeta šiek tiek pirmiau. Ji galėjo girdėti Dženi sekant paskui ją, ir jos širdis linko prie šios liūdnos būtybės. Ji įsivaizdavo Klaudiją kvatojantis iš jų abiejų. Jos pačios duktė, tačiau visiškai svetima. Be to, ji buvo tas svetimas žmogus, kurio Elizabeta nemylėjo.

— Tepadeda mums Dievas, iki ko mes priėjome, — švelniai sušnibždėjo ji. Tokiu metu kaip šis motina ir duktė turėtų būti didžiulė parama viena kitai. Tačiau jos buvo nuožmios priešininkės.

Klaudijos neapykanta lydėjo jas kaip tamsus šešėlis. Tai buvo daugiau, negu Elizabeta galėjo ištverti. Kai jos nulipo žemyn, abi jautė tą patį. Dženi mintys buvo Elizabetos minčių aidas. Dar niekad gyvenime Elizabeta nesijautė tokia vieniša.

Kai jos pasiekė svetainę, Dženi pasijuto labiau galinti valdytis.

— Prašau jus, ponia... Aš iš tiesų nenoriu apie tai kalbėti. Ne dabar, — meldė ji. Jai norėjosi truputį ilgiau pamąstyti. Suprasti, kaip tai galėjo atsitikti. Galbūt ne tik Klaudija ir Frenkas buvo kalti. Gal čia buvo ir *jos* kaltė. Kažkodėl ji dabar norėjo sužinoti, ar yra atsakinga už Frenko išvykimą. Ar ji buvo tokia neatlaidi, kad jis negalėjo ateiti pas ją ir paaiškinti? O, bet kaip ji galėtų atleisti jam tokį siaubingą dalyką? Ji jautėsi ne-

vientisa, vidujai suskilusi. Nenorėjo su niekuo apie tai kalbėti. Ją apėmė keistas gėdos jausmas. — Vis tiek dėkoju jums, ponia, — pasakė ji. — Esu dėkinga, jog sustabdėte mane, kad neįeičiau į jūsų dukters kambarį. — Be viso kito, toks susidūrimas tik būtų sukėlęs šiai vargšei merginai dar daugiau sielvarto.

Susidūrusi su tuo, kas buvo nutikę, Elizabeta atrodė be žado. Ji tik nusišypsojo ir linktelėjo. Abi moterys visai pamiršo, kad Dženi ir Megė yra pakviestos į svetainę dvyliktą valandą. Tai buvo kitas reikalas, kuris turėjo pridaryti keblumų.

Megė paklaiko.

— Dėl ko ji nori mane matyti? — paklausė ji. — Ne mano kaltė, kad pavėlavau, prisiekiu Dievu, ne mano. — Viršutinė jos lūpa virpėjo, ir Megė buvo arti ašarų. — Jeigu mane atleis dėl vėlavimo, mama mane užmuš...O, Dženi, ką man daryti? — Ji krito į stovinčią kėdę ir numetė dulkių šluostį sau į sterblę. — Aš nedrįsiu eiti namo, nedrįsiu. Ji mane pribaigs, sakau tau!

Dženi buvo pripratusi prie dramatiškų Megės protrūkių.

— Valdykis, — tarė dėdama koštuvan Briuselio kopūstus ir šluostydamasi rankas į prijuostėlę. — Neturiu supratimo, dėl ko ponia Maršal nori matyti tave, ir mane taip pat, ir aš nesinervinu, ar ne? — Ji jau buvo tiek prisinervinusi, kad dabar nebeliko nė ašarėlės. Vėliau turės nuspręsti, kur eis, nes neatrodė, kad po to, kas atsitiko, galėtų pasilikti šiuose namuose.

Megė dar nieko nežinojo apie dramą, kuri čia įvyko, kol ji vartėsi savo lovoje.

— Tau gerai, tu neturi mamos, pas kurią reikia grįžti. — Dar nespėjus ištarti paskutinio žodžio, Megės veidas išreiškė siaubą. — Ak, atleisk. Aš tikrai gailiuosi. Ką gi aš čia pasakiau, — sumurmėjo ji pravirkdama.

Priėjusi Dženi guodžiančia ranka apkabino jos pečius.

— Viskas gerai, — suramino ji. — Jau taip seniai aš neturiu mamos, kad net pamiršau, kas tai yra. — Iš tiesų Dženi vis dar gyvai prisiminė motiną. Ji prisiminė ją kaip labai gražią moterį ilgais tamsiais plaukais ir plačia nuostabia šypsena. Kuo didesnė

ji augo, tuo paveikslas darėsi blankesnis. Dženi manė, jog ateis diena, kai ji nebegalės atkurti motinos vaizdo. Ši mintis liūdino.

Staiga Megė ėmė smalsauti.

— Kiek tau buvo metų, kai mirė tavo mama? — Nors Megė miglotai žinojo apie Dženi kilmę, tai buvo vargu ar kada liesta tema.

— O, aš nežinau. — Dženi grįžo mintimis į praeitį. — Treji... galbūt ketveri. Visa, ką aš žinau, tai kad ją išvežė ilgoje dėžėje. Po to aš daugiau niekuomet jos nebemačiau. — Netikėtai ją užplūdo prisiminimai. Praeitis buvo košmaras, kurio ji niekuomet nepamirš. Kai ji pagaliau rado vietą šituose namuose, buvo neįtikėtinai laiminga. Paskui, kai Frenkas prisipažino ją mylįs, ji nuolat bijojo, kad vieną gražią dieną viskas dings. Dabar taip ir atsitiko, ir ji nežinojo, kuriuo keliu sukti. Kai Frenkas ją šitaip paliko ir paskui, kai ji išgirdo tą sukrečiantį Klaudijos ir jos motinos pokalbį, visas jos pasaulis vėl sugriuvo. Atgijo senasis vienišumo jausmas ir sąmyšis, ir ji vėl buvo ta maža bejėgė mergaitė, atplėšta raudanti nuo savo mamos kūno. — Žiūrėk, Mege, nėra jokios prasmės nerimauti. Metas mums eiti į svetainę. — Ji nusiėmė prijuostę ir pakedeno trumpus tiesius savo plaukus. — Ir, dėl Dievo meilės, negalvok apie blogiausią atvejį.

— Aš negaliu nieko padaryti, — Megė žliumbė, akivaizdžiai drebėdama, kai Dženi nužvelgė ją ir pataisė jos baltą kepuraitę. — *Žinau,* ji nori mane atleisti.

— Tu to nežinai.

— Tuomet kam jai manęs reikia?

— Ji šaukia mus *abi!* — priminė jai Dženi. Tik prieš kelias minutes ji prisiminė, kad jos šaukiamos į svetainę dvyliktą valandą. Nepaneigsi, jai pačiai buvo įdomu sužinoti, ko poniai Maršal reikia. Dabar tai buvo nebesvarbu, nes po kelių dienų, kai bus nusprendusi— kur, Dženi ketino išvykti. — Jeigu ji norėtų tave atleisti, kam jai reikėtų matyti ir mane?

Dženi paaiškinimas, regis, nuramino Megę. Jai net pavyko truputį nervingai nusišypsoti. Bet kiek vėliau, kai Dženi pabeldė

į svetainės duris ir Elizabeta pakvietė užeiti, Megė vėl pradėjo drebėti.

— Atleiskite. Aš visiškai pamiršau, jog prašiau jus pasirodyti. — Elizabeta nustebo, kai jos abi įėjo. Dženi negalėjo nepastebėti, kaip smarkiai ji susirūpinusi. Jai atėjo į galvą, kad kaip ji pati nieko neturi šiame pasaulyje, taip ir Elizabeta Maršal. Keistu būdu jos buvo draugės.

— Ar jūs norėtumėte, kad mes užeitume vėliau? — paklausė Dženi, ir Megė tyliai jai padėkojo.

Elizabeta atsisakė tos minties.

— Tai nebūtina. Jūs pakankamai turite darbo ir be lakstymo pirmyn atgal. Ne, dabar, kai jūs čia, aš galiu jums pasakyti blogiausia. — Kai Megė nervingai sujudėjo, ji nekentė savęs už tai, ką turėjo padaryti. — Prašau... — Ji parodė mostu į sofą. — Norėčiau, kad jūs abi trumpam prisėstumėt. — Tai buvo toks nežmoniškas pasiūlymas, jog abi — ir Megė, ir Dženi— pasižiūrėjo į ją priblokštos. — Prašau, — reikalavo ji. Ir jos padarė ko prašomos.

Sėdėdama priešais, Elizabeta paaiškino:

— Nesileisdama į asmenines detales, bijau, kad turėsiu jums pasakyti, jog ši šeima nebėra tokia turtinga kaip kadaise. Bet juk jūs jau pačios tą įtarėte? — Ji pažiūrėjo į vieną, į kitą, ir jos veide buvo matyti šio pokalbio įtampa, nors Dženi žinojo, kad tai labiau susiję su visa pastarųjų įvykių virtine, negu su tuo, ką ji sakė dabar. — Belikęs vienas darbinis arklys, ir tas turės iškeliauti. Ponas Laingas dažnai reikšdavo susidomėjimą juo, ir aš neabejoju, jis bus laimingas perimti laukų nuomą. — Čia ji nutilo ir susijaudinusi pažvelgė į Dženi. — Liūdna, kad su mumis nebėra pono Vinfildo, ir nebebus reikalo samdyti kitą tokį nagingą vyrą, nors, žinoma, reikės pasisamdyti parankinį sunkesnėms užduotims... kad sutaisytų tvoras, nuvalytų langus, priskaldytų malkų ir panašiai.

Ji pastebėjo, kaip Megė apstulbusi įsispoksojo į Dženi, ir graužėsi, kad buvo ta, kuri pranešė naujieną apie Dženi jaunikį. Greitai pasakė:

— Kaip jūs galėjote numanyti, yra kita priežastis, kodėl aš paprašiau jus pas mane ateiti. — Ji pažiūrėjo į vieną ir į kitą. Sunkiai atsidususi, tęsė švelnesniu balsu: — Man gaila, bet tai nėra geros naujienos. Buvau priversta padaryti labai sunkų sprendimą. — Ji liūdnai pažvelgė į Megę. — Bijau, kad šios savaitės pabaigoje turėsiu leisti jums išeiti.

Megė to tikėjosi ir dabar buvo per daug nusiminusi, kad kalbėtų. Ji žiūrėjo į grindis ir nenustygdama nervingai tampė sijoną.

— Man labai gaila, bet aš prižiūrėsiu, kad tau būtų sumokėta alga už visą mėnesį, — pažadėjo Elizabeta. Jai nepatiko tai, ką ji turėjo padaryti, bet su savo sumažėjusiais finansais neturėjo kitos išeities.

Jos žvilgsnis peršoko į Dženi. Atsivesti čia Megę ji buvo prašiusi prieš tą pokalbį su Klaudija. Dabar ji jautėsi nepatogiai, ir dar buvo kitų dalykų, kuriuos reikėjo aptarti, jeigu ji ir jos dukra liktų čia gyventi.

— Aš kviečiau tave čia, nes norėjau, kad tu žinotum padėtį. Nors aš nebepajėgiu laikyti Megės, man reikia ko nors, kas padėtų tvarkytis šiuose namuose. Ko nors, ką aš pažįstu. Kas greitas dirbti, patikimas ir tvirtas. — Ji palaukė, leisdama žodžiams susigerti. — Šis kas nors esi tu. Aš neapsimetu, kad bus lengva. Iš tiesų, darbas labai pasunkės, kai nebus Megės. Bet aš žinau, niekuomet nerasiu sumanesnio ir labiau atsidavusio žmogaus. — Jos dvasia apmirė, kai ji suprato, kad Dženi gali nenorėti dabar šiuose namuose pasilikti. — Aš net negaliu tau pasiūlyti didesnės algos, — atsiprašė ji. Daug nekalbėdama, ji švelniai pasiūlė: — Tikriausiai po to, kas atsitiko, tau gali prireikti šiek tiek laiko pagalvoti? — Supratinga, ji laukė Dženi atsakymo.

Dženi galvojo visą laiką, kol Elizabeta kalbėjo. Jai atėjo į galvą du dalykai. Pirmiausia jai buvo įdomu, ar yra koks būdas išsaugoti čia vietą Megei, ir antra, ji nežinojo, ką pati turi daryti. Mintis apie pasitraukimą neturint kur eiti gąsdino. Kai esi pats vienas, pasaulis šaltas ir žiaurus. Ji jau buvo tai išgyvenusi, ir prisiminimai vis dar teberuseno. Ir vis dėlto ji bijojo, kas

galėtų atsitikti, jeigu čia liktų. Klaudija visuomet būtų dyglys jos pašonėje ir su savo bjauriu charakteriu rastų visokiausių būdų, kaip priminti Dženi, kas įvyko praeitą naktį.

Kita vertus, Dženi save klausė, ar ji galėtų palikti šią moterį, kuri su jai būdingu švelnumu prašo jos neišeiti? Ji tikrai mylėjo Elizabetą Maršal. Kuo labiau stiprėjo Klaudijos priešiškumas, tuo labiau gilėjo Dženi prisirišimas. Tai nebuvo toks sprendimas, kurį ji galėjo padaryti per kelias minutes.

— Dėkoju, ponia, — atsakė pakildama nuo sofos. — Aš *norėčiau* tai apgalvoti.

— Tuomet mudvi vėl pasikalbėsime rytoj tuo pat metu.

Tai buvo nuostabus momentas, kai kiekviena moteris žinojo, ką galvoja kita. Jų akys susitiko, ir Dženi nusišypsojo puse lūpų.

— Ačiū, ponia, — sumurmėjo ji. Paskui apsisuko ir išėjo iš kambario. Prislėgta ir paplūdusi ašaromis Megė nusekė pavymui.

Nors Dženi ir ramino, Megė liko liūdna visą tolesnę dieną. Ji verkė be paliovos, kai dengė stalą pietums, ir verkė, kai Elizabeta sėdėjo penkiolika minučių laukdama dukters. Ji buvo paniurusi, kai Elizabeta savo valgį paliko nepaliestą, ir susirūpinusi, kai buvo duodami griežti paliepimai: „Niekas neturi būti patiekta mano dukrai, kol ji lieka savo kambaryje". Ji kukčiojo, kol padėjo nuvalyti stalą ir paskui, kai Dženi išvirė joms abiem po puodelį arbatos, nuolat šluostydamasi raudonas akis, nenorom šveisdama viryklę.

— Aš nesakiau tau, kad mūsų tėtis grįžta iš Londono, tiesa? — tarė ji. — Ten nėra darbo, tad mano alga *dar* tebėra vieninteliai pinigai, kuriuos gauna mūsų šeima. O, Dženi, aš nedrįstu eiti namo, — dejavo ji. — Mama mane pribaigs.

— Nesakyk jai.

— Ką tu sau manai? — Megės akys buvo raudonos kaip du pilnaties mėnuliai. — Aš *turiu* jai pasakyti.

— Nesakyk iki rytojaus.

— Kodėl?

— Man kilo mintis, ir viskas. — Kol Megė leido dieną gailėdamasi savęs, Dženi apmąstė, kas buvo pasakyta svetainėje.

Pirmąkart šiandien Megei pavyko nusišypsoti, nors ta šypsena buvo blausi ir bekraujė.

— Ar tu manai, kad gali įkalbėti šeimininkę mane laikyti? — paklausė turėdama vilties.

Dženi papurtė galvą.

— Aš taip nesakau. Iš tiesų aš nesakau nieko. Nėra gerai žadinti tau viltį. Visa, ko aš prašau, tai kad nesakytum mamai iki rytdienos. — Ji padėjo Megei apsivilkti paltą ir užsagstė sagas. — Ar tu manai, tau pavyks? — Ji pažvelgė į paraudusias Megės akis. — Jeigu imsi verkti, ji viską supras.

Staiga Megės šypsena tapo giedresnė.

— Ji nesužinos. O, Dženi, jeigu tik tu galėtum įkalbėti ponią mane laikyti, aš niekuomet daugiau nebevėluočiau.

Dženi nusijuokė.

— Nežadėk, ko negali ištesėti, — juokėsi ji, stumdama Megę pro duris. — Sėkmės tau, ir neužmiršk, ką pasakiau. Nejaudink šį vakarą mamos. Galbūt turėsi jai pasakyti blogiausia rytoj, bet, kaip aš sakiau, turiu idėją. Gali nieko iš to neišeiti, bet pamėginti verta. — Kol Megė nespėjo atsakyti, ji švelniai uždarė duris, pabardama: — Nežadink dabar sau vilčių.

Megė kažką sumurmėjo, bet tai ištirpo naktyje.

— Viliuosi, kad darau teisingai, — pasakė sau Dženi, eidama per virtuvę. Reikėjo dar daug ką nudirbti, išplauti puodelius ir nušveisti sidabrą.

Buvo pusė devynių, kai Dženi nuėjo į savo kuklų kambarį. Prieš tai ji patiekė Elizabetai karštą gėrimą ir nenustebo, radusi šią mielą moterį snaudžiant kėdėje. Ji jos nežadino. Padėjo padėklą arčiau ir greitai išėjo. Kai ėjo pro Klaudijos kambarį, pajuto stiprų norą įpulti į vidų ir pasakyti šiai jaunai panelei tai, ką apie ją mano. Ji net padelsė už durų, savo iškankintu protu vis iš naujo prisimindama įvykius, kol jos kraujas užvirė ir ji panoro sužaloti tą būtybę, kuri atėmė iš jos Frenką.

— Iš to neišeis nieko gero, tu žinai. — Kai už nugaros pasigirdo švelnus Elizabetos balsas, ji aiškiai išsigando. — Nenu-

sileisk iki jos lygio, — pasakė jai Elizabeta, kai ji atsigręžė. Ir Dženi sukrėtė toks teiginys.

Širdyje ji žinojo, kad Elizabeta teisi. Ką gero tai duotų? Tai nepakeistų to, kas įvyko. Nė nesugrąžintų Frenko. Klaudija buvo nepataisoma. Jai *patiko* būti blogai, ir jos motinai tai buvo blogiausias dalykas iš visų.

— Labanakt, ponia, — sumurmėjo Dženi, ketindama eiti.

— Labanakt, — atsakė Elizabeta. — Mes pasikalbėsime rytoj. Nepaisant visko, aš viliuosi, jog tu nuspręsi nepalikti manęs. — Tai buvo gailiaširdiška pastaba, kuri bylojo Dženi, kaip labai Elizabeta Maršal pasitikėjo ja.

Dženi negalėjo užmigti. Daugel kartų ji kėlėsi, ėjo prie lango, žiūrėjo pro jį į priestatą, kur buvo Frenko namai. Ji įsivaizdavo jį ten, kaip dažnai matydavo tokiomis kaip ši žiemos naktimis, sėdintį giliame krėsle, ištempusį ilgas kojas prieš krosnį, įsikandusį pypkę tvirtais baltais dantimis. Dažniausiai ji susirangydavo ant grindų šalimais. Jo ranka apkabindavo jos pečius, ilgi pirštai žaisdavo su jos plaukais. Tarp jų buvo tokia darna. Tokia meilė. Kaip tatai galėjo taip greitai baigtis? Nusivylusi ji nusigręžė, kad atsigręžtų vėliau, leisdama karčiai palaimingiems prisiminimams kamuoti ją vėl.

Veikiai naktis baigėsi. Suspindo aušra, patekėjo šilta saulė, ir pasaulis apsigaubė spindesiu. Jai tebežiūrint, sniegas pradėjo tirpti, ir ramų orą suvirpino paukščių giesmės. Ji dar kiek pastovėjo prie lango, panirusi į Gamtos grožį ir stebėdamasi, kaip tokiame spindesyje ji galėjo įsivaizduoti, kad jos problemos tokios svarbios.

Pakėlusi akis į dangų, pasimeldė trumpiausia malda.

— Kurį kelią man pasirinkti? — sušnibždėjo ji ir vieną nepaprastą, nepaaiškinamą akimirką pasijuto stipresnė savo dvasia. Jai to net nesuvokiant, jos protas jau buvo nusprendęs. *Ji pasiliks!* Jeigu ji apsispręs išvykti dėl Klaudijos, nuskriaus Elizabetą. Kažkodėl po viso to, ką ši moteris iškentėjo, jai neatrodė tai teisinga.

Jos švelnios mėlynos akys skverbėsi pro judančius debesis. Galbūt ji vis dėlto nėra viena. Nes tokiom skaisčiom magiškom naujos dienos akimirkom kas galėtų paneigti, jog veikia galingesnė jėga?

Elizabeta buvo sujaudinta.

— Aš žinau, daug prašau iš tavęs, bet aš taip džiaugiuosi, kad tu pasilieki. — Dženi negalėjo sulaukti vidudienio nepasakiusi jai. Išgirdusi Elizabetą kopiant laiptais žemyn į svetainę, nuėjo pas ją.

— Tu turi nesijaudinti dėl Klaudijos, — tvirtino Elizabeta. — Aš jau kalbėjausi su ta jauna panele, ir nebus net užsiminta apie tai, kas atsitiko tą naktį. Man gaila, kad Klaudija gali būti bloga ir kerštinga, bet ji žino, kokios bus pasekmės, jei kariaus su tavim vendetą.

— Viskas gerai, ponia, — patikino ją Dženi. — Aš turėjau laiko pagalvoti ir dabar suprantu — Frenkas išvykęs. Jis išvyko savo noru. Neįsivaizduoju, kad Klaudija būtų privertusi jį išvykti, todėl jos dėl šito nekaltinu. Maniau, kad pažįstu jį, bet gal aš iš viso jo nepažinojau. — Iš tiesų Dženi abejojo, ar ji norėtų vyro, kuris galėtų ją pirmiausia išduoti su kita moterimi, o paskui iškeliauti nė neatsisveikinęs. — Kai dėl to, kas tarp jų įvyko, ponia, — tai dabar jau padaryta, todėl kad ir ką sakytų ar darytų jūsų duktė, tai neįskaudintų manęs labiau, negu jau buvau įskaudinta. — Ji pajuto Elizabetos bejėgiškumą ir buvo priversta pasakyti vienintelę išlygą dėl pasilikimo šiuose namuose. — Paskutinis dalykas, kurį aš noriu padaryti, tai užglaistyti blogus santykius tarp jūsų ir jūsų dukters.

Elizabeta po Dženi žodžių nugrimzdo į rimtą tylą. Netrukus ji pažvelgė, ryžtingu balsu tardama:

— Bijau, kad jau per vėlu, mano brangioji. — Plačiau kalbėti ji neketino, nes, nors Dženi ir buvo daugiau nei tarnaitė šiuose namuose, Elizabeta negalėjo pamiršti savo auklėjimo suvaržymų. Nebuvo įprasta kalbėti apie savo šeimos trūkumus. Netgi su draugais. Bet ji neturėjo draugų. Iš viso buvo tik Džekobas Laingas ir Dženi.

Dženi suprato.

— Atleiskite, ponia, — sumurmėjo ji.

— Ačiū, kad apsisprendei pasilikti. Bet ar tu supranti, kad darbo krūvis be Megės bus daug didesnis?

Dženi prikando lūpą.

— Aš norėjau pasikalbėti su jumis apie tai, ponia, — pradėjo ji. — Jeigu būtų kaip nors įmanoma ją laikyti, ar jūs to nepadarytumėte? Matote, jos tėtis grįžta iš Londono ir jis nerado jokio darbo, tad Megės alga yra viskas, ką gauna šie namai. Žinau, kokia žlugdanti ji gali būti, ir žinau, kad retai kada ateidavo laiku, bet ji yra gera mergaitė ir sunkiai dirba.

— Aš visa tai žinau, — priminė jai Elizabeta. — Žinoma, aš ją laikyčiau, jei galėčiau. — Ji truputėlį pagalvojo ir paskui papurtė galvą. — Ne, tai neįmanoma.

— Jeigu jūs atleisite man, ponia, — Dženi susijaudinusi rizikavo, — *yra* vienas būdas.

— O?

Iškart, kol ji neprarado kantrybės, Dženi paaiškino:

— Taip, svarstydama apie vieną ir kitą dalyką aš praleidau didžiumą nakties ir daug ką apmąsčiau. — Ji vidujai susigūžė. — Dabar, kai Frenkas išvyko, man nebereikia taupyti vestuvėms, juk taip, ponia? — Nelaukdama atsakymo kalbėjo: — Aš noriu, kad būtų paimta iš mano algos... ir Megė galėtų pasilikti. Tik aš nenorėčiau, kad jūs pasakytumėte jai, ponia, nes tai nekaip atrodytų. — Jei Dženi ką nors žinojo iš Megės apie jos mamą, tai viena— ji bijojo pasigailėjimo.

Elizabeta žiūrėjo į ją netikėdama savo ausimis.

— Ar tu sakai, jog nori, kad aš *padalyčiau* tavo algą tau ir Megei?

— Jei tik jūs sutinkate.

Elizabeta buvo neperkalbama.

— Ne. Aš *nesutinku*. Tau nemokama tiek, kiek tu verta. — Ji negalėjo patikėti, kad kas nors galėtų būti toks nesavanaudiškas, ir todėl klaidingai išsiaiškino tai kaip Dženi nesugebėjimą blaiviai mąstyti, — ir kas galėtų ją apkaltinti? — Nenoriu nė

girdėti tokio dalyko, — pareiškė ji. Jos tonas išdavė pykčio pėdsakus. — Megė turės išeiti, ir viskas. — Buvo akivaizdu, kad ji paleidžia Dženi.

Tačiau Dženi pasirūpino kiekvienu nenumatytu atveju. Jeigu ponia Maršal nesutiktų su šia konkrečia idėja, ji turėjo kitą planą.

— Atleiskite, ponia, bet turiu dar šį tą. — Elizabeta neatsakė. Ji tik linktelėjo. Su viltimi Dženi pradėjo vėl: — Kai Frenkas išvyko, jūs sakėte, jums reikės parankinio. Aš norėčiau sužinoti, ar jūs negalėtumėte maloniai pasiūlyti šio darbo Megės tėčiui. Jis žinomas kaip geras ir patikimas darbininkas, ir taip tiems namams tektų alga.

— Aš suprantu. — Elizabetos veidas buvo negailestingas, bet dabar jis nušvito šilta šypsena. Pasitraukusi nuo židinio, ji atsistojo prieš Dženi, jos smalsios akys tyrinėjo merginos veidą, tokį išdidų ir mielą veidą, su dangaus mėlynumo akimis ir mažu kampuotu smakru. Šiame jauname veide ji pamatė stiprybę, kuri sušildė jos širdį. Kažkaip šie namai nebūtų tie patys, jei Dženi kada juos paliktų. — Tu puiki jauna moteris, — švelniai pasakė ji. — Tu išbuvai šiuose namuose beveik taip pat ilgai kaip ir aš. Kai tu atėjai į tarnaitės vietą, buvai tokia jauna, tokia išblyškusi ir nepakankamai maitinta, kad man buvo kilusi pagunda tave atleisti. — Ji palenkė galvą ir pakėlė akis aukštyn, tarsi visa tai matytų savo dvasios akimis. Atitokusi ir vėl žiūrėdama į ją, ji maloniai tarė: — Jeigu man reikėtų tave atleisti, tai būtų blogiausias dalykas, kokį tik man savo gyvenime teko padaryti. — Širdyje ji negalėjo nelyginti Dženi su savo dukra. — Reikalai tau nekaip susiklostė, tiesa? Bet aš įsitikinusi, viskas vieną gražią dieną susitvarkys. Frenkas Vinfildas tikrai supranta, kokią brangenybę jis yra palikęs, ir jis sugrįš, žinau, kad sugrįš.

Dženi nebuvo tuo įsitikinusi.

— Aš taip nemanau, ponia, — tarė ji. Be to, ji jau buvo apsisprendusi. Kad ir kaip tuščia ir skaudu tai būtų, ji neketino gyventi savo gyvenimo vildamasi, kad vieną dieną jis gali grįžti pas ją. *Ji* nepadarė nieko, ko turėtų gėdytis, tad kam jai

save bausti? — Ar jūs tai padarysite, ponia? — mandagiai paklausė ji. — Ar galės Megės tėtis gauti parankinio darbą?

Elizabeta linktelėjo.

— Taip, kodėl gi negalėtų. — Kai Dženi akys sužibo, ji pridūrė: — Žinoma, pirmiausia man reikės jį pamatyti, kad įsitikinčiau, jog jis tinkamas. — Pavargusi ji atsiduso. — Be abejonės, jis geras darbininkas, kaip tu jau sakei, bet kaip ir tu, jis bus už daug ką atsakingas. Man reikia žinoti, kad jis yra žmogus kaip reikiant. — Ji sugrįžo prie židinio. Buvimas su Dženi visuomet buvo tonizuojantis. — Ar žinai, — tarė ji linksmai, — aš manau, esu pasirengusi šį rytą suvalgyti sočius pusryčius. — Tik tuomet, kai Dženi nuėjo ruošti valgio, ji suprato, ką pasakiusi. „Sotūs pusryčiai". Argi tai nebuvo tas dalykas, kuris leidžiamas žmogui, pasmerktam kartuvėms? — Hm! — šyptelėjo ji. — Iš tikrųjų mes labai mažai kuo skiriamės.

Dženi kepė rūkytas žuvis, kai Megė įėjo vidun iš lauko, kur tuštino atliekų dėžę. Jos akys paplūdo ašaromis, išgirdus Dženi žodžius:

— Man gaila, Mege, bet ponia Maršal nerado jokios galimybės tave laikyti.

— Tuomet Dieve man padėk! — verkė ji, šluostydamasi akis prijuostės kampais. — Mes visi mirsime badu, ir tai bus mano kaltė. Jeigu mama mane pribaigs, tai nebus blogiau, negu esu nusipelniusi. — Kai Dženi nusijuokė, ji nustėro. Bet kada jai buvo pasakyta:

— Jūs *nemirsite badu*, nes tavo tėtis turi ateiti pasimatyti su ponia Maršal dėl parankinio darbo, — jos veidas susiraukšlėjo, ir jį nutvieskė šypsena. Sukvykusi iš džiaugsmo, Megė puolė į priekį ir apsivijo rankomis Dženi kaklą. Nelaimė, Dženi iš nuostabos pakėlė ranką, kartu su ja pakilo ir keptuvė. Rūkyta žuvis padarė salto prieš nuskriedama oru ir nusileisdama ant grindų, iš kur spoksojo į jas smerkiančiom akim.

Apmirusi Megė atsitraukė prie sienos, užsiėmė rankomis burną, o jos akys, didelės kaip pietų lėkštės, stebeilijo į storą riebų keptų taukų taką nuo krosnies viršaus iki pat linoleumu

dengtų grindų. Virtuvėje įsivyravo jaudinanti tyla, ir Megė pažvelgė į Dženi veidą. Dženi atsigręžė. Ji šypsojosi, paskui ėmė juoktis, ir viskas buvo gerai.

Megė buvo bededanti žuvį atgal į karštą keptuvę, bet Dženi jai pasakė:

— Mes jos nestokojame. — Po kiek laiko viskas buvo išvalyta ir pusryčiai gatavi.

— O, Dženi, tu neįsivaizduoji, kokia aš laiminga! — Megė šypsojosi. — Jei mano tėtis gaus čia darbą, mama bus tokia patenkinta, kad pamirš, dėl ko rūstavo ant manęs. Be to, tikiuosi, jis gaus didesnę algą negu aš, ar ne? — Ji nesiliovė ir nesiliovė, džiugiai tauškėdama, ir Dženi negalėjo įsprausti nė žodelyčio.

Pusryčius patiekus, pasirodė Klaudija. Jos veidas buvo paniuręs ir piktas, ir per visus pusryčius ji neištarė nė žodžio. Kartą ar du pažvelgė į Dženi. Tuomet Elizabeta dėbtelėjo į Klaudiją, ir užuomina buvo suprasta.

Dženi buvo dėkinga, nes ji niekuomet nenorėjo palikti šitos vietos. Klaudija viduje kunkuliavo. Ji žinojo, ką motina turėjo galvoje perspėdama: „Prieš jai išeinant iš šių namų, aš pamatysiu išeinant *tave*". Be abejonės, ji suprato, kad kol motina gyva, reikia laikyti liežuvį už dantų arba laukti pasekmių. Ji guodėsi mintimi, kad niekas nėra amžinas. *Mažiausiai iš visų — Elizabeta Maršal.*

Su šia džiugia perspektyva mintyse kimšo savo valgį ir kūrė žiaurius planus.

PENKTAS SKYRIUS

— Aš kaip tik išsirengiau į kaimą, ponia. Ar norėtumėte, kad parneščiau ką nors ypatinga? — Dženi stovėjo prie svetainės durų, laukdama Elizabetos atsakymo.

— Ne, nemanau. — Elizabeta atsigręžė nuo lango ir tyrinėjo gražų veidą, kuris žvelgė į ją su tokia ištikimybe. Ji žinojo, kokią naštą užkrovė ant tų gležnų pečių, ir nors neturėjo kitos išeities, vis tiek ją graužė sąžinė. — Ar daug reikės nešti? — paklausė ji susirūpinusi. — Nes jeigu taip, turi leistis užvaduojama pono Teiloro. Tikriausiai jis neprieštaraus, jei savo darbus jau atliko.

Dženi papurtė galvą.

— O ne, ponia, — atsakė ji giedrai šypsodama. — Visai nedaug. Kai dėl Megės tėčio, jam savo darbų pakanka. Be to, aš jau sutvarkiau namus nuo viršaus iki apačios ir sutaupiau pusvalandį iki pietų virimo. — Ji dirstelėjo per Elizabetą pro langą. — Tokia nuostabi diena, man smagu truputį pasivaikščioti.

Nuleidusi akis, Elizabeta tarė rimtu balsu:

— Teisybę sakai, Dženi. Puiki diena. Viena iš tų ypatingų balandžio dienų, kurios leidžia pajusti, kad gyvenimas turi prasmę. — Ji nusišypsojo pati sau. Jos gyvenimas nebeturėjo prasmės. Dabar nebe. Ji jautėsi rami, mintimis grįždama atgal, prisimindama savo pačios jaunystę ir tai, kaip Klaudijos tėtis tokią dieną vaikščiodavo su ja už parankės.

— Ar viskas, ponia? — Atsakymo nebuvo. Suprasdama, kad ji nebereikalinga, Dženi tyliai išėjo.

Virtuvėje ji sudarė nedidelį sąrašą, ko jai reikia: svaro baltų miltų, truputį rudo cukraus, saikelio mielių, dviejų gabalėlių karbolinio muilo ir sodos. Paskui apsisiautė savo geriausia kremine skara ir paėmė iš sandėliuko didelį pintą krepšį. Pasitikrinusi, ar turi piniginėje reikiamą sumą monetų, išėjo.

Takelis vingiavo pro gėlių lysves žemyn, virtuvės sodo link. Priėjus arčiau, jos žvitrios akys pamatė darželyje žmogų. Ponas Teiloras buvo palinkęs prie savo darbo; tvirtas sveikas vyras tiesiais plonais plaukais, jis buvo užsidaręs, nekalbus ir tvarkėsi su daugybe savo pareigų. Kai ji linksmai šūktelėjo:

— Labas rytas! — Jis atsitiesė, atsirėmęs ranka į žemę už nugaros.

— Labas, mieloji, — atsigęžė ir dejuodamas išsitempė. — Ši žemė kieta kaip granitas. — Jis smalsiai ją nužvelgė. — Ar tu tikrai žinai, kad praeitais metais ji buvo sukasta?

Dženi linktelėjo.

— Kaip jau sakiau, vyras, kuris čia dirbo prieš jus... — skaudūs prisiminimai apie Frenką privertė ją nutilti. — Noriu pasakyti, kad mes visuomet turėdavome gausų gerų daržovių derlių.

— Tuomet aš turėsiu žūtbūt jį išgauti. — Jis sukrizeno ir priėjęs atsistojo prieš ją. — Tiesą pasakius, aš nesu įgudęs kasti. Išeini pro paradines duris ir jau esi ant grindinio. Užpakalinis kiemas išklotas plytelėmis, ir, tiesą pasakius, aš neskiriu morkos nuo ropės. Visuomet buvau fabriko žmogus.

Dženi atkreipė dėmesį į gėlių lysves. Saulė apšvietė aibę spalvingų žiedų, tuo tarpu iš supurentos žemės visur stiebėsi naujų pumpurų kekės.

— Štai kaip jūs prižiūrėjote darželį, — pasakė ji švelniai. — Gėlės tokios gražios.

— Taip. Jos išaugo puikios, — išdidžiai sutiko jis. — Kai aš jų ėmiausi, jos buvo apaugusios piktžolėmis ir panašiai. Och, bet jaunuolis, kuris čia dirbo prieš mane, gerokai prie jų paplušėjo, kitaip man būtų kur kas sunkiau. — Jis matė, kaip saulės šviesa išryškino merginos grožį, ir žinojo, kokia ji gera. — Jis buvo *tavo* jaunikis, ar ne?

Jo tiesus klausimas privertė Dženi smarkiai tvardytis. Ji manė, kad jau priprato prie Frenko išvykimo, bet kartais koks žodis ar mintis būdavo jai nepakeliami.

— Jau trys mėnesiai kaip jis išvykęs. Tai daugiau nebesvarbu, — melavo ji. Tai visuomet bus svarbu. Ji negalėjo nustoti jo ilgėjusis.

Suprasdamas, kad pataikė į skaudžią vietą, jis atsiprašė:

— Aš visuomet pirma išsižioju, tada pagalvoju. Megė pasakojo mums, kaip tu ir tas jaunuolis ketinote tuoktis, kol jis pakėlė bures ir išvyko. Visa, ką aš galiu pasakyti, tai... jis negalėjo būti sveiko proto palikdamas tokią moterį kaip tu.

Dženi žinojo, kad jis nori gero, bet jis netyčia atvėrė senas žaizdas.

— Geriau eisiu, — pasakė ji, — kitaip suvėluosiu pietus.

Jis nesiliovė.

— Noriu, kad jūs žinotumėte, jog mudu su žmona labai jums dėkingi. Mes turime labai jums dėkoti, — sumurmėjo jis baikščiai. — Mūsų Megė pasakė, kad tai jūs išprašėte man šį darbą.

— Ne visai taip, — paprieštaravo Dženi. — Ponia Maršal ieškojo ko nors, o aš tik paminėjau jūsų vardą, ir tiek.

— Gerai, jei jūs taip sakote, — atsakė jis supratingai šypsodamasis. — Aš neleisiu jums nusivilti, galiu tai pažadėti. Gal ir esu senas šuva, bet ne toks senas, kad negalėčiau įgyti kokio naujo įgūdžio ar dviejų. Ką! — Jis pažvelgė į kietą žemę. — Ji tuojau man bus minkšta kaip sviestas, — pažadėjo.

— Tikiu, kad galėsite.

Padrąsinusi Dženi nuėjo savo keliais, palikdama jį galynėjantis su žeme ir tyliai besikeikiant. Megės tėvas buvo geras žmogus, ir jai jis tikrai patiko. Kartais, kai pažvelgdavo į jį dirbantį, mintyse atgydavo Frenko vaizdas, ir ją apimdavo liūdesys. Bet ji mokėsi save nugalėti. Kiekvieną dieną, kuri praeidavo, Dženi tikino save, kad jis niekuomet jos tikrai nemylėjo.

Nusileidusi nuo kalvos link Voberno Smiltynų, Dženi ėjo pro tankų krūmyną, už kurio prasidėjo miškas. Jos dėmesį pa-

traukė keistas riksmas, ir manydama, kad koks nors gyvūnas pakliuvo į spąstus, kurių čia visur pilna, ji praskyrė tankią lapiją ir įsižiūrėjo.

Tai, ką ji pamatė, nebuvo paprastas gyvūnas, bet pusnuogė pora, besiraitanti beprotiškose poravimosi kančiose. Nuogi vyro sėdmenys kilo ir leidosi pakartotinai. Pora akių sužiuro ir nustėro, ją čia matydamos.

Susigėdusi ir pasibaisėjusi Dženi greitai pasitraukė ir nuskubėjo keliu. Jos veidas degė iš gėdos, kai ji prisiminė besityčiojančias akis, kurios spoksojo į ją iš po vyro kūno. *Klaudijos akys.* Klaudija, galūnėmis apsivijusi savo patiną, kai jie abu susikergė ant žemės kaip du gyvuliai.

Parduotuvė buvo pilna. Dženi to nesitikėjo. Kol ji laukė, jos galva buvo užimta. Joje kirbėjo aibė klausimų. Kaip žemai Klaudija puls toliau? Kas, dėl Dievo meilės, bus, jeigu sužinos Elizabeta? Ar ji jau žino? Aišku, jų santykiai pablogėjo, iki šiol jos vargu kada susėsdavo kartu už stalo ir kai kalbėdavosi, tai būdavo vien barniai. Kai Klaudija darėsi vis maištingesnė, Elizabeta užsidarė savyje kaip sraigė kiaukute. Ir Dženi širdis veržėsi prie jos.

— Pabusk! — Dženi mintis pertraukė Nen Demi balsas. — Maniau, kad užmigai bestovėdama, — juokėsi ji. Parduotuvės savininkė buvo didžiulė visais atžvilgiais: stambaus sudėjimo, plačios širdies ir stipraus balso. Visi ją pažinojo ir mylėjo.

— Atleiskite, — nusijuokė Dženi, — aš buvau už mylių. — Ji pasidėjo pintinę ant prekystalio ir išsiėmė piniginę. Perskaičiusi savo pirkinių sąrašą Nen, žiūrėjo, kaip didelė moteris eina nuo lentynos prie lentynos rinkdama prekes. Dženi nesiklausė jos tauškėjimo, nes buvo pernelyg pagauta to, ką matė. O, ji gerai žinojo, kad Klaudija ištvirkauja, leisdama vyrus vieną po kito, bet niekuomet neįsivaizdavo, kad ji nusiris iki to. Į Klaudiją Dženi buvo nusispjaut. Bet ji mylėjo Elizabetą labiau, nei galėjo parodyti, ir visos jos simpatijos buvo Elizabetos pusėje.

— Kuo visa tai baigsis? — paklausė ji pati savęs. Krūptelėjo netikėtai užklupta Nen.

— Ką tu pasakei, brangioji?

Sumišusi Dženi pasidairė po lentynas.

— Svarą morkų, — atsakė ji ramiai. Nėra jokio reikalo Nen žinoti, ką ji galvojo. Nen buvo geraširdė, bet siaubinga plepė.

— Viliuosi, kad šiemet turėsime gerą daržovių derlių, — pasakė ji.

Paskui jos kalbėjosi apie poną Teilorą ir jo pažangą darže. Šneka pakrypo kita linkme, kai į parduotuvę įėjo pagyvenęs vyras ir pradėjo ilgą tiradą:

— Tai naujas gyvenamųjų namų statybos aktas, kuris žada vietiniams susirinkimams pinigų pastatyti padorius namus paprastai darbo liaudžiai.

Kitas lankytojas visiems priminė nepamiršti gėdingo Loydo Džordžo pažado ta pačia tema.

— Ir nieko iš to neišėjo!

Du vyrai buvo greitai aptarnauti ir nuėjo savais keliais vis dar diskutuodami apie progą pasistatyti naujus, nedaug kainuojančius namus.

— VYRAI! — Nen papurtė galvą. — Visa, ką jie gali, tai *plepėti*. Pusę laiko jie praleidžia gražbyliaudami. — Paskui ji pradėjo teirautis apie namų šeimininkę. — Ponia Maršal šiose apylinkėse labai gerbiama, — aptarinėjo ji. — Nors negalėčiau šito pasakyti apie jos dukterį. — Kai Dženi apsimetė nesuprantanti ir norėjo sužinoti, ką kita moteris nori tuo pasakyti, Nen tiesiai jai išdrožė: — Ką! Stebiuosi, kad tu dar nežinai... gyvendama didžiajame name ir taip toliau. Ji yra kaimo paskalų objektas. Klaudija Maršal nesirūpina, su *kieno* vyru ji susikergia. Aš tau pasakysiu ir nesuklysiu... jei ši mažoji ištvirkėlė nenustos valkiotis, be kraujo praliejimo neapsieis, tai faktas. — Pasakiusi savo ir matydama, kad Dženi neketina įpilti žibalo į paskalų ugnį, Nen atidavė jai grąžą ir palinkėjo geros dienos. — Pasirūpink savimi, — pasakė ji Dženi einant iš parduotuvės. Buvo gerai žinoma, kad mieląją Dženi Dikens paliko jos sužadėtinis, ir tai, kad ji neturėjo kitos šeimos, darė šį faktą ypač žiaurų.

7.-760

Grįždama namo, Dženi apsuko ilgą kelią aplinkui, eidama link Esplėjaus kalvų, ir perkirtd ilgą pylimą. Aukščiausioje viršūnėje ji sustojo pailsėti ir atsisėdo ant nulūžusio medžio kamieno. Saulė šildė jai veidą žiūrint į kalvas ir slėnius. Iš tolo ji galėjo matyti galvijų bandas, pabirusias laukuose kaip maži žaisliukai. Fermos darbininkas su savo traktoriumi raižė žemę zigzagais, viename kieme vaikai žaidė ir pešėsi. Ji visiems jiems pavydėjo.

Jos mintyse iškilo parduotuvės savininkės žodžiai. „Mažoji ištvirkėlė... nesuklysiu, be kraujo praliejimo neapsieis". Vien tik medžiams ir dangui girdint, Dženi suniurnėjo:

— Kuo visa tai baigsis?

Nusiėmusi skarą, ji užmetė ją ant pilnos pintinės. Saulė plieskė į akis, ir ji atsigulė ant minkštos vešlios žolės, išsiblaškiusi žiūrėdama pro primerktus vokus į pūkuotus baltus debesis. Dangaus žydrynė atsispindėjo jos švelniose žydrose akyse, darydama jas tingias ir pavargusias. Dabar, užsimerkusi, ji vis tiek galėjo viską matyti: kraštovaizdį, kuris driekėsi, kiek tik akys užmatė, mažas figūrėles, besirūpinančias savo reikalais, judančias žemės veidu lyg skruzdėlės ant pylimo. Visi Dievo vaikai.

Dar nesuvokusi to, Dženi pasiėmė skarą ir pintinę ir nuėjo keleliu, kuris vedė į Švč. Marijos bažnyčią. Viduje šaltis po šiltos saulėkaitos. Ji atsistojo gale, įsmeigusi akis į Nukryžiuotąjį virš altoriaus. Nesimeldė nei ką konkretaus galvojo. Buvo paprasčiausiai gera čia būti. Ji jautėsi saugi. *Norima*. Čia, Dievo namuose, jos siela visuomet atranda ilgai trunkančią ramybę. Ir todėl ji truputį čia pabuvo, ir mąstė, ir svajojo. Neišvengiamai jos mintys nukrypo į Frenką. Frenką, kurį ji mylėjo ir vis dar myli, vyrą, kuriuo ji pasikliovė labiau nei kuo nors kitu. Dabar jinai galėjo jį matyti, lyg jis būtų čia su ja, aukštas ir stiprus, su tiesių plaukų sruogom, krintančiom ant akių, ir jo šypsena buvo tokia tikra, kad ji palietė jos širdį.

— O, Frenkai. — Jos balsas glamonėjo jo vardą. — Aš noriu žinoti, kur tu esi. — Ji pajuto jo kvapą aplinkui save, vis

dėlto buvo pakankamai išmintinga, kad suprastų, jog tokie prisiminimai tik skaudžiai draskys širdį.

Stumdama jį iš savo minčių, ji nukrypo į kitus dalykus: Elizabeta ir Klaudija, siaubinga atmosfera tuose namuose. Ar Nen Demi buvo teisi? Ar tikrai neapsieis be kraujo praliejimo? O, ji vylėsi, kad to nebus. Dėl Elizabetos, ji vylėsi, kad ne. Ir vis dėlto pajuto kažką siaubinga, kažkokį sukrečiantį dalyką, kuris jau vyko.

Ji apmąstė, kur galėtų gyventi savo gyvenimą, ir staiga suabejojo, ar išvis verta gyventi. Jos ramus žvilgsnis krito ant kryžiaus, ir ji susigėdo.

— Būk dėkinga, mano mergaite, už tai, ką turi! — subarė save.

Po akimirkos ji vėl išniro į saulės šviesą. Jos dvasia buvo atsigavusi, ir ji buvo pasirengusi drąsiai visa sutikti. Greitai nužingsniavo takeliu, vedančiu į didįjį namą.

Klaudija iš įtūžio buvo nesava.

— Ką tu sakai? — Atsistojo prieš motiną, įsisprendusi į klubus su atviro nepaklusnumo išraiška veide. Laukiant atsakymo, jos blyškios akys buvo apvalios ir spoksančios.

— Tu labai gerai žinai, ką aš sakau, — Elizabetos balsas buvo kietas ir tvirtas. Klaudijos nirtus, ištvirkęs būdas širdyje vertė ją drebėti, bet išoriškai ji neišsidavė. — Kadangi tu atsisakai studijuoti ir tavo laikas švaistomas bastantis po miškus ir ištisas valandas Dievas žino ką veikiant... Aš nusprendžiau, kad tu gali padėti tvarkyti šiuos namus. Nuo rytoj ryto tu imsiesi užduoties valyti ir blizginti pietų kambarį.

Klaudija garsiai nusikvatojo.

— Tu *beprotė!* Aš visuomet tai žinojau. — Jos juokas atvėrė kelią šaltam grasinimui. — Nedrįsk elgtis su manimi kaip su paprasta tarnaite, mama. Aš neketinu daryti, ko tu prašai. — Ji pakėlė galvą aukštyn, žiūrėdama į Elizabetą priešiškomis akimis. — Tu nieko negali padaryti. Privalai žinoti, kad negali manęs *priversti* daryti to, ko aš nenoriu.

— Padarysi, ko aš prašau, arba išeisi iš šių namų. — Elizabeta buvo rimta kaip niekada. — Tai nebūtinai turi būti namų ruoša, bet aš reikalauju, kad tu susirastum ką nors naudinga, kuo užpildytum savo laiką. — Jos tolesni žodžiai turėjo aiškią prasmę: — *Kažką, ko nei man, nei tau nereikėtų gėdytis.*

Rodos, ištisą amžinybę šie pasakyti žodžiai kybojo ore. Tyloje dvi moterys metė viena kitai iššūkį; Elizabeta stovėjo prie židinio, Klaudija — nugara į bufetą. Ji pati sau šypsojosi tyliai kikendama, lyg kas būtų pašnibždėjęs jai į ausį nešvankybių. Pastaruoju metu ši klastinga išraiška tapo įpročiu — pasibjaurėtinu įpročiu, kuris smarkiai skaudino Elizabetą.

— Palik mane dabar, — liepė ji nekantriai. — Daugiau nebėra apie ką kalbėti.

Klaudija nepakluso.

— Taigi tu tikrai ketini mane išmesti? — Ji vis dar šypsojosi.

Elizabeta pažiūrėjo į ją nepermaldaujamu veidu.

— Jeigu būsiu priversta.

— Nes aš tau darau gėdą?

Elizabeta nuleido akis.

— Manau, atsakymą tu žinai. — Ji pakėlė akis ir pasiteisino dukrai: — Aš nenoriu būti žiauri, Klaudija, bet tu mane verti. Buvo... kalbų.

— O? — Klaudija priėjo arčiau. Ji sukikeno. — Sakai, kalbų?

— Tu užtraukei gėdą tėvo namams.

— Ak! Gerai, aš neturėjau užtraukti gėdos tėvo namams. Tiesa? Net jeigu jis buvo bailys ir girtuoklis ir prarado visą mūsų turtą... Aš turiu nedaryti jam gėdos! — Jos blausios akys buvo lyg iškaltas ledas ir balsas drebėjo. — Jis mums ją užtraukė, ir aš jo nekenčiu! — Ji krito atbula, kai Elizabetos stipri ranka pliaukštelėjo jai per burną.

Motina buvo įsiutusi.

— Tavo tėvas buvo puikus vyras, kuriuo galėjau didžiuotis.

Klaudija atsitraukė.

— Tu esi kvailė! — Klaudijos piktoje širdyje gimė žiaurus sumanymas. — Aš neišeisiu iš šių namų, ir tu manęs neišmesi.

— *Tu esi* kvailė, jei taip manai!

— Ką pasakytų kaimynai? Aš jau dabar juos girdžiu: „Kokia beširdė moteris ši Elizabeta Maršal. Ar jūs žinote, ji išmetė savo dukrą į gatvę? *Kartu su vaiku*"!

Mirtinai išbalusi Elizabeta išsižiojo, bet žodžiai įstrigo jai gerklėje. Netikėdama spoksojo į dukrą plačiom apstulbusiom akim.

Nudžiugusi, kad jos žodžiai taip sukrėtė vyresniąją moterį, Klaudija patvirtino:

— Tai tiesa, brangioji motuše, aš ketinu turėti vaiką. — Kol Elizabeta neatsipeikėjo, ji tęsė toliau džiūgaudama: — Ką tu pasakytum, jei aš papasakočiau, kad sėkla, esanti many, yra *tėvo* sėkla? — Akivaizdus Elizabetos sielvartas ją kurstė. — Jis nebuvo toks puikus vyras, kaip tu manai. Čarlis Maršalas buvo nevykėlis... girtuoklis. Aš buvau pasimatyti su juo tą naktį, kai jis mirė. Norėjau, kad jis stotų į mano pusę prieš tave. Matai, maniau, kad tu meluoji man sakydama, jog mes nebesame turtingi. Norėjau, kad jis man tai patvirtintų.

Jos burna persikreipė iš pasišlykštėjimo.

— Jis buvo apsileidęs, pasišiaušęs, nesiskutęs ir dvokiantis išgertuvėm. Ne geresnis už valkatą. Jį pamačiusi, nekenčiau jo labiau negu tavęs. — Palinkusi į priekį, ji paėmė motiną už riešų. — Och, bet jam buvo malonu *mane* matyti. Jis nepaliko manęs vienos. Ar tu supranti, ką aš sakau? Ar supranti? Tavo vyras miegojo su manimi... savo tikra dukra. *Aš nešioju savo tėvo vaiką!* — Dabar ji purtė Elizabetą, stumdydama ją piktai pirmyn ir atgal. — Išmesk mane, ir aš paskelbsiu tai pasauliui, — pagrasino ji, ir jos juoko buvo baisu klausytis.

Ašaroms tekant veidu, Elizabeta atstūmė Klaudiją nuo savęs.

— Teatleidžia tau Dievas tokį melą, — pasakė ji palūžusiu balsu. — Nes aš niekuomet neatleisiu. — Ji stovėjo išdidi ir tiesi, bet visas jos kūnas virpėjo, ji buvo visiškai pakirsta. — Aš noriu, kad tu šiandien pat išeitum iš šių namų. — Ji gniaužė kumščius. Pirmąkart gyvenime jos švelnioje širdyje įvyko žmogžudystė.

Apstulbusi Klaudija pažiūrėjo į tą ramią garbingą moterį, kurios širdį ji tiek kartų buvo įskaudinusi.

— Kiekvienas mano žodis teisybė, — ji atkakliai laikėsi savo. — Žiūrėk. — Nusiplėšusi rūbus, parodė savo iškilusį pilvą. — Ar matai? — reikalavo ji. — Tai *jo* vaikas čia auga. Ir aš pasakysiu tau dar kai ką. Po to jis taip išsigando pasekmių, kad šoko tiesiai mirčiai į glėbį. Jie pasakė, kad tai nelaimingas atsitikimas, bet mudvi su tavim geriau žinome, tiesa? Jis nusižudė kaip bailys!

— NE! — rėkdama kaip laukinis žvėris, Elizabeta puolė prie jos. Sugriebusi nustebusią Klaudiją už plaukų, ji bloškė ją į priekį link kėdės netoli židinio ir, paėmusi žarsteklį, įniko tvatyti per pečius. Davė ir davė, kol klyksmas ir kova baigėsi ir Klaudija gulėjo veidu žemyn, sumušta ir beveik leisgyvė, jos rankos glebiai nusviro, o plaukai buvo sutepti krauju.

Kai Dženi įėjo į pietų kambarį, vaizdas ją išgąsdino. Mažutis apvalus stalelis gulėjo apverstas, kur Klaudija jį nuspyrė, ir grindys buvo nubertos duženomis. Išblyškusi ir raudanti Elizabeta sėdėjo tarp tų duženų, siūbuodama pirmyn atgal ir žiūrėdama nieko nereginčiomis akimis. Kruvinas žarsteklis tebebuvo jos rankose. Klaudija buvo sustingusi, dejavo iš skausmo išsitiesdama kėdėje. Tą akimirką ji pagavo įeinančios Dženi žvilgsnį. Ši pasižiūrėjo į jos sumuštą veidą, paskui į jos motiną — moterį, kuri buvo privaryta iki to, kad neteko sveiko proto. Žvilgsnis buvo kupinas gailestingumo. Bet kai Klaudija vėl atsigręžė į Dženi, ji šypsojosi. Ir Dženi širdin įslinko šaltukas.

Vėliau, kai gydytojas apžiūrėjo Klaudijos susižeidimus ir Elizabeta buvo nuraminta, Dženi atsisėdo ant jos lovos krašto ir palaukė, kol ji atsibus.

— Nepalik manęs! — pirmieji Elizabetos žodžiai buvo desperatiškas meldimas.

— Nereikia nerimauti, — švelniai pasakė jai Dženi. — Žinote, kad nepaliksiu jūsų.

— Ir *jos?* Pažadėk man, kad nepaliksi jos. Ji nieko negali su savim padaryti. Tai ne jos kaltė. Kad ir ką ji sakytų ar darytų,

aš turiu ją mylėti. Ar tu supranti, Dženi, ji yra vienintelis mano vaikas? *Aš turiu ją mylėti!*

Kai Elizabeta pradėjo verkti ir karščiuotis, Dženi nenorom pažadėjo. Jeigu būtų jos valia, Klaudija būtų priversta iškęsti kur kas daugiau negu žarsteklį per nugarą. Bet Elizabeta prašė dėl savo dukros, ir Dženi nepadarytų nieko, kas galėtų aitrinti brangiosios moters kančias.

— Gerai, — sumurmėjo ji, — aš jos nepaliksiu. — Toks pažadas buvo priešingas visiems jos instinktams. Bet dabar jis buvo duotas, ir Dženi žinojo, kad ji juo susaistyta.

Patenkinta Elizabeta užmigo neramiu miegu. Apimta baimės ir sąmyšio, ji verkė ir niurnėjo, ir po truputį atsiskleidė, kas buvo įvykę svetainėje.

Dženi girdėjo kiekvieną žodį ir buvo priblokšta. Ji nė akimirką nepatikėjo, kad Čarlis Maršalas būtų įtaisęs savo dukrai vaiką. Kuo ji tikrai buvo įsitikinusi, tai tuo, kad jei Klaudija nešioja vaiką, jis gali būti vieno iš daugybės vyrų. Ir vienas iš tų vyrų buvo Frenkas.

Slapčiausiose širdies gelmėse Dženi žinojo, kad dar negimęs nekaltas kūdikis buvo vyro, kurį jinai mylėjo. Ir ji suprato: nesvarbu, kokį pažadą ji buvo davusi, dabar ji įpareigota likti Elizabetos Maršal namuose.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Elizabeta prarado valią gyventi. Ištisus mėnesius dabar ji gulėjo lovoje, ir jokie Dženi įkalbinėjimai neįstengė jos paveikti.

— Nuostabi diena, ponia, — pasakė džiugiai vieną dieną mergina, atitraukdama užuolaidas, kad įspistų ryto saulės šviesa. — Kodėl gi jums neleisti man jūsų aprengti, ir mes galėtume pasivaikščioti po sodą? — Nors turėjo krūvą darbų, ji noriai sutaupytų truputį laiko, kad pasivaikščiotų už parankės su Elizabeta.

— Ne. — Jos šeimininkės balsas, sklindantis per kambarį, buvo tik šnabždesys. — Aš nenoriu.

Atsidususi Dženi sugrįžo prie bufeto ir paėmė padėklą.

— Gerai, ar nesuvalgytumėte truputį ko pusryčiams? — paklausė ji, šypsodamasi šilta šypsena ir dėdama padėklą ant lovos užtiesalo. — Žiūrėkite, ką aš jums pagaminau. Aš išviriau jums kiaušinių, kaip jūs mėgstate. O štai dar krūva keptos rūkytos silkės ir karšta arbata.

— Dėkui tau, bet aš nieko nenoriu. — Elizabeta žiūrėjo kažkur pro šalį, bet dabar atsisuko ir pažvelgė į Dženi. — Žinau, tu nori gero, — sumurmėjo ji. — Bet aš neturiu apetito. — Kadaise gyvos žalios jos akys buvo blausios ir kupinos skausmo, kaip nuo tos dienos, kai ji atsigulė į lovą. — Palik mane, — dabar paprašė ji. — Aš truputėlį pamiegosiu.

Tai buvo tyčinis melas. Elizabeta nemiegos. Ji negalėtų. Dabar ištisas savaites ji tai grimzdo snaudulin, tai išnirdavo iš jo, nuolat kankinama minčių, ką pasakė jai Klaudija tą balandžio

dieną, prieš keturis mėnesius. Giliai viduje Elizabeta žinojo, kad tai tik ištvirkėliškos jos dukters šnekos, bet sėkla jau buvo pasėta, ir jos plėšrios šaknys skverbėsi sau kelią į tamsiausius sielos užkaborius, nešdamos Elizabetą atgal į tuos laikus, kai Klaudija buvo maža ir Čarlis ją dievino. Jis buvo tiesiog kaip apsėstas dėl savo gražiosios dukters, gyvendamas kiekvienu jos žodžiu, kiekvienu šypsniu; kiekvienas nereikšmingas veiksmas keldavo jam džiaugsmą ir pasididžiavimą.

Elizabeta nuolat kartojo sau, kad kiekvienas tėvas taip myli savo dukrą, bet teatleidžia jai Dievas, ji vis dar negalėjo įtikinti savęs jo nekaltumu. Sukrečiančio Klaudijos kaltinimo šviesoje, nors ji ir jautė tiesą kiekvienu kauleliu, Elizabeta dabar regėjo nekaltus jo veiksmus kaip pavojingus ir nenatūralius. Jos emocijos blaškėsi, driko visom kryptim, ir dabar ji norėjo tik būti palikta viena su savo skaudžiomis mintimis.

Jų dukra išsiskleidė ir virto moterimi, ir kai jis buvo iš karo parsiųstas namo, žlugęs žmogus, Čarlis ir Klaudija tapo panašūs — stiprūs ir nepriklausomi. Elizabeta visuomet jausdavosi pašalinė, nedalyvaujanti tame, kame dalyvavo jie. Bet kaip ji galėjo patikėti, kad jie nederamai mylėjo vienas kitą? NE! Ji privalo neleisti sau tikėti tokiu baisiu dalyku. Klaudija imli neapsakomam blogiui, ji tai žinojo. Bet ne Čarlis. Ne šis švelnus garbingas vyras. Vis dėlto ji turi nepamiršti, kad jis neapsakomai pasikeitė, jis nebe toks, kokį ji pažinojo ir mylėjo. Prieš savo smukimą Čarlis buvo didvyris, išdidus žmogus, turintis savo principus. Jis būtų neįstengęs padaryti ką nors bloga. Bet kokia apgailėtina būtybe jis tapo? Ar *jis* galėjo taip pasielgti su savo dukra? Ar *jis* galėjo nusižudyti? O, jei tik ji galėtų būti tikra. Bet negali. Ir niekuomet nebus. Dieve mano, kuo ji turi tikėti?

— Ar nepasistengtumėte truputį ko nors suvalgyti? — neatlyžo Dženi. — Gabalėlį tosterio? — Elizabeta papurtė galvą. — Tuomet puoduką arbatos? — Dženi prieš tai buvo parodžiusi ją gydytojui, ir ji nedelstų taip padaryti dar sykį, bet tai nieko nepadėjo. Jeigu tik dar labiau visko nepablogino, nes Elizabeta tapo dar labiau užsispyrusi.

— Vėliau. Aš pasistengsiu truputį vėliau.

— Jūs visuomet taip sakote, — priminė jai Dženi. Dabar buvo jos eilė būti užsispyrusiai. — Ne, nieko neišeis. Aš nepasitrauksiu iš šio kambario, kol jūs ko nors neužkąsite, net jei tai būtų tik šaukštelis kiaušinio.

— *Man* spręsti, — prieštaravo Elizabeta.

— Galbūt, bet *man* spręsti, ar jūs tiek sergate, kad reikėtų kviesti gydytoją. — Ji iškart pamatė, kad Elizabeta suprato. Nors ji nepaisė gydytojo patarimų, bet nepakentė, kad jis kviečiamas. — Taigi arba aš, arba jis, — perspėjo Dženi. Kartais ji nustebdavo ir susigėsdavo dėl savo pačios įžūlumo, tačiau darėsi vis tvirtesnė. Pastorėjusi dėl nėštumo ir besibjaurinti dėl to savimi Klaudija nesirūpino namais ir dar mažiau — savo motina. Taigi atsakomybė už šių namų priežiūrą ir gerovę tų, kurie juose gyveno, gulė ant trapių Dženi pečių.

— Ar jūs truputį ko užvalgysite, ar norite, kad pakviesčiau gydytoją? — neatstojo Dženi.

Elizabeta švelniai nusijuokė. Šis garsas sušildė išsigandusią Dženi širdį.

— Tu esi šantažistė, — pasakė jai Elizabeta, bet šiame ramiame balse jautėsi meilė.

Užuot ką nors atsakiusi, Dženi padėjo padėklą ant bufeto, tuomet pagelbėjo Elizabetai patogiau įsitaisyti. Viena ranka prilaikydama šeimininkės galvą, kita pakėlė pagalvę.

— Kilstelėkite, — švelniai papriekaištavo ji, abiem rankom apkabinusi liauną Elizabetos kūną ir kilsteldama jį taip, kad ji atsisėstų. — Čia! — Ji apžvelgė graudų ryšulį, atsilošusį į pagalvę. Jai buvo skaudu matyti, kaip ši puiki moteris iki to priėjo; graudus reginys: žalios liūdnos akys ir baltas išsigandęs veidas, kuris buvo susimąstęs ir vaikiškas. Netgi dabar ji buvo nuostabiai graži su savo išryškėjusiais bruožais ir vešliais ugniniais plaukais, lyg liepsnojanti saulė blyškiame vaiskiame danguje.

Kol Dženi dėjo padėklą ant dygsniuotos pūkinės antklodės, Elizabeta turėjo laiko ją patyrinėti. Ji galvojo, kokia daili būtybė ta Dženi. Trumpi tiesūs plaukai krito aplink veidą, gyvendami

savo gyvenimą, nesuvaldomi kaip visada. Gražios mėlynos akys buvo pavargusios, bet ji visuomet šypsodavosi, tartum jos veide būtų patekėjusi saulė. Dženi nusipelnė geriausio, liūdnai galvojo ji, ir jos širdį krimto kaltė. Nuo pat pirmos dienos, kai pamatė Dženi, ji jau iškart žinojo šios sielos vertę. Dženi buvo kažkuo ypatinga. Kai kurie žmonės palūžta po savo našta. Kiti neša ją puikiai. Dženi buvo tokia, ir Elizabeta dėkojo už ją gerajam Viešpačiui. Ji pamilo šią jauną moterį ir džiaugėsi ja, ir labai bijojo minties, kad jos čia nebebus. Staiga žodžiai, kuriais Elizabeta mąstė, suskambo jos lūpose:

— Tu tokia jauna, visas gyvenimas tau prieš akis, vaikeli. Kodėl tu pasilieki? — sušnibždėjo ji.

Dženi pasijuto netikėtai užklupta. Akimirką ji sutriko ir neįstengė atsakyti. Bet netrukus paprastai tarė:

— Nes nieko daugiau neturiu. Man nėra kur eiti. Ir kadangi aš pažadėjau.

Elizabeta prisiminė ir nuliūdo.

— Kadangi Klaudija įsiterpė tarp tavęs ir jo ir jis tave paliko, — pataisė ji. — Ir kadangi aš priverčiau tave pažadėti.

— Aš esu čia, nes noriu būti su jumis, — paaiškino Dženi.

Tai, ką pasakė Elizabeta, buvo teisybė, bet niekas šioje žemėje dabar neatplėštų jos nuo šeimininkės.

— Aš neverta tavęs.

Dženi nusišypsojo.

— Ne, neverta, — paerzino ji, — ypač kai aš vargstu, stengdamasi pagaminti jums ypatingus pusryčius, o jūs atsisakote juos valgyti.

— Atleisk. Tuomet tik šaukštelį.

Dženi atsiduso.

— Tai visa, ko prašau, — pasakė ji. — Jeigu jūs valgysite, greitai atsigausite. — Bijodama, kad prasidės gilesnis pokalbis, ji nupjovė kiaušinio viršų, pamerkė šaukštelį ir pasėmė geltono sutirštėjusio trynio. Laisvąja ranka padėjusi servetėlę Elizabetai po smakru, ji prikišo šaukštelį prie pravertos burnos. — Megės tėtis rado šį kiaušinį rytą, ką tik vištos padė-

tą, — paaiškino ji. Elizabeta sriūbtelėjo tris gurkšnelius ir pastūmė šaukštelį.

— Daugiau ne, — pasakė ji. — Prašau. Daugiau ne. — Tai buvo pastanga. Dabar ji jautėsi pavargusi.

Nenorom Dženi padėjo šaukštelį ant padėklo.

— Bent šiek tiek jau palaižėte, — tarė ji dėkingai. Beveik pusė kiaušinio buvo suvalgyta. Tai buvo laimėjimas. — Ką pasakytumėte dėl lašelyčio arbatos, kad praskalautų gerklę?

Elizabeta linktelėjo. Sūrus kiaušinis ją troškino.

Dženi pakėlė puodelį ir prisilietė gražiu kraštelių prie Elizabetos lūpų. Lėtai ji siurbčiojo ir rijo, kol viską išgėrė. Tada pažvelgė maldaujančiom akim, ir, dar jai neprabilus, Dženi jau pajuto, apie ką ji nori paklausti.

— Kur ji? — klausimas buvo tas pats kaip ir kiekvieną rytą visus tuos keturis mėnesius.

Mintyse Dženi įsivaizdavo Klaudiją, kaip buvo ją ne kartą mačiusi. Ji regėjo ją paklaikusią žingsniuojant po sodą, pirmyn ir atgal, atgal ir pirmyn, nuolat žvilgčiojant per petį ir spartinant žingsnį, tarsi ji būtų persekiojama kažkokio nematomo demono. Ji nepasikeitė. Klaudija buvo dar agresyvesnė, labiau įsiutusi ir piktnaudžiaujanti, negu kada nors. Kaip augo vaikas jos viduje, taip augo ir jos neapykanta jam. Dženi dabar galėjo ją matyti stovinčią svetainėje ir žiūrinčią pro langą. Kartais ji būdavo nesava iš įsiūčio. Tuomet tapdavo aikštinga, pikta ir pavojinga, tai sviesdama papuošalus per kambarį, tai spausdama savo pilvą, tarsi galėtų išplėšti kūdikį plikomis rankomis.

— Ji savo kambaryje. — Dženi pasilenkė, kad įtaisytų Elizabetą patogiau. — Kaip dabar? — paklausė užtraukdama dygsniuotą pūkinę antklodę jai iki smakro. Buvo puiki diena, ir kambarį buvo prišildžiusi saulė, bet pastaruoju metu Elizabeta jautė šaltį.

— Dabar gerai.

— Puiku. — Paimdama padėklą, Dženi jai pasakė: — Aš greit sugrįšiu jūsų nuprausti. Paskui galite atsisėsti prie lango apsisiautusi pledu. — Elizabeta linktelėjo, ir Dženi viltingai iš-

drįso: — Gal geriau aš jus aprengsiu, ir mes eisime pasivaikščioti aplink sodą, ką?

— Ne. Aš neisiu iš čia. Bet jei tu reikalauji, truputį pasėdėsiu prie lango.

— Taip, aš prašau.

— Dženi?

— Ką?

— Ar ji gerai jaučiasi?

— Gana gerai.

— Vaikas?

— Ką vaikas?

Elizabeta papurtė galvą.

— Nesvarbu.

Dženi atsisėdo ant lovos. Padėjusi padėklą ant užtiesalo, ji švelniai pasakė:

— Jei tai nuolat sukasi jūsų galvoje, tai svarbu.

— Aš bijau.

— Nereikia bijoti.

— Ji nekenčia vaiko, ar ne? — Kai Dženi nenorėjo patvirtinti tokio baisaus dalyko, Elizabeta reikalavo: — Aš žinau, ji nekenčia to vargšo nekalto kūdikio. Netgi labiau nei manęs.

— Jūs neturėtumėte kalbėti tokių dalykų. — Dženi buvo beeinanti iš kambario, bet Elizabeta nebaigė.

— Tu neišeisi, tiesa? Tu nepaliksi manęs dabar? — Kai Dženi patikino ją, jog pasiliks, Elizabeta tęsė: — Mums abiem tavęs reikia. Bet... vaikui tavęs reikia labiausiai.

Šalti pirštai grybštelėjo Dženi širdį.

— Ką jūs sakote?

— Bijau, kad jinai jį sužalos, net *nužudys*. — Ji kilstelėjo virš pagalvės, jos akys buvo išplėstos iš baimės. — Klaudija gali viską. — Jos balsas virto šnibždesiu. — Neleisk jai to padaryti, gerai? *Neleisk jai jo nužudyti.*

— Ššš dabar. — Dženi pasilenkė apdengti antklode siaurų baltų pečių. Ji suprato, kad turi nuraminti vargšę moterį, išvaduoti ją iš baimės. — Ji nesužalos savo pačios kūno ir krau-

jo. — Staiga ji pajuto Elizabetos baimę tarsi savo pačios. Nebuvo jokios abejonės, kad Klaudija buvo bloga visom prasmėm.

— Viskas gerai, ponia, — maloniai tarė ji. — Jūs galite ramiai ilsėtis. Naujagimiui neatsitiks nieko blogo.

Elizabeta akivaizdžiai atsipalaidavo.

— Dievas tave už tai laimins, — pasakė ji. Tada užsimerkė ir nugrimzdo savo mintyse.

Kai Dženi atsigręžė nuo durų pasižiūrėti, ji pamatė, kaip senoji moteris guli ant pagalvės užmerktom akim, sunėrusi ant krūtinės ilgus išblyškusius pirštus. Dženi buvo sukrėsta iki pat širdies gelmių, nes tą trumpą akimirksnį Elizabeta Maršal atrodė kaip velionis, pašarvotas laidotuvėms.

— Aš greit sugrįšiu, — sušuko ji. Nebuvo jokio atsakymo, tad ji greitai išėjo iš kambario.

Apačioje, virtuvėje, ji sudėjo indus nuo pusryčių į kriauklę. Kaip visuomet jos diena bus siaubinga. Reikia nuprausti ir įtaisyti Elizabetą, paskui — ritualas su Klaudija, kai ji kritikuoja viską, kas tik yra jos pusryčių lėkštėje, prieš knabtelėdama jų kaip paukštelis ir piktai pastumdama juos šalin; kai kada ji nusviesdavo likučius ant kilimo ir triukšmingai išbildėdavo užsisklęsti savo kambaryje. Kitais kartais išlėkdavo iš namų ir nepasirodydavo iki pat sutemų.

Priešingai, Dženi kasdienybė retai įvairuodavo. Po blogiausio Klaudijos susierzinimo priepuolio kilimas būdavo išvalytas, paskui sutvarkytas pusryčių stalas. Indai būdavo išplauti, sušluostyti ir padėti. Virtuvė būdavo vėl nauja, graži, ir tuomet prasidėdavo valymas vieno kambario po kito, kol visas namas blizgėdavo. Šiame dideliame name buvo devyni dideli kambariai, keturi apačioje ir penki viršuje, kiekvieną kambarį reikėdavo stropiai išvalyti kartą per savaitę, kasdien šluostant dulkes pagal tvarkaraštį. Vakar Dženi valė dulkes viršuje, tad šiandien reikės jas šluostyti apačioje. Paskui ji atsisės prie virtuvės stalo, atgaivindama savo skaudamą kūną paplotėliu ir karšta garuojančia arbata. Kartais prie jos prisidėdavo ponas Teiloras, kartais ne. Tai priklausė nuo to, kaip sutapdavo jų pareigos.

Reikėjo apsipirkti, paruošti daržoves, pagaminti priešpiečius ir pietus ir juos patiekti. Paskui tas pats ritualas — plovimas, šluostymas, sudėliojimas indų į vietas. Ir kažkur tarp viso to reikėjo išskalbti skalbinius, padžiauti, nukabinti ir išlyginti. Dženi gyvenimas buvo sunkus ir varginantis, tad kai diena pasibaigdavo, ji krisdavo į lovą ir kietai išmiegodavo iki paryčių. Bet ji buvo patenkinta siela, besidžiaugianti darbu, nes jis palikdavo jai maža laiko galvoti. Tais tokiais retais ir ramiais momentais, kai ji prisimindavo Frenką, jos širdis imdavo ilgėtis, ir ji žinojo, kad tai bergždžia. Po truputėlį ji nustūmė jį į savo atminties užkaborius, ir nors jis visuomet buvo ten, ji išmoko neleisti jam jos skaudinti.

Rytas pralėkė. Kol ji apsisuko, buvo vidudienis. Viršuje Elizabetai buvo malonu prie lango, tuo tarpu apačioje, jau nuveikusi pagrindinę krūvą darbų, Dženi priėjo prie palangės, kur aušo obuolių pyragas. Kai ji atpjovė mažą gabalėlį ir įdėjo į rožėm papuoštą lėkštutę, pažvelgė į kiemą, ieškodama pažįstamos pono Teiloro figūros. Gražios mėlynos jos akys žvelgė į skalbinius, kurie džiūvo šiltame vasaros vėjelyje. Jų vaizdas suteikė jai darnumo jausmą. Ji didžiavosi savo pareigomis, kurias pamėgo.

Pono Teiloro nebuvo nė kvapo. Dženi stebėjosi, ar jis vis dar purena žemę virtuvės sode. Galiausiai jis išaugino puikų derlių, ir dabar reikėjo paruošti žemę žiemos augalų sodinimui.

Jau gręždamasi staiga pamatė jį, skubantį link virtuvės ir nešantį kažką panašaus į laišką. Išvydęs ją čia, pamojavo popieriumi ore ir paspartino žingsnį. Netrukus virtuvės durys atsidarė, ir jis įžengė vidun.

— Štai kur tu, — pasakė jis, dėdamas mažą baltą laišką ant stalo. — Man jį davė paštininkas.

Dženi nieko apie tai nepagalvojo.

— Manau, kad tai dar viena sąskaita, — suniurnėjo ji. Kai Elizabeta pradžioje atsigulė į lovą, namų ūkio tvarkymas virto Dženi košmaru. Klaudija neturėjo jokio supratimo apie pi-

nigus, niekam daugiau laiko, tik savo pačios nemaloniai padėčiai, ir jokio noro turėti reikalų su tuo, kurį ji arogantiškai pavadino „nuobodus mažas prekybininkas". Žinoma, sąskaitos pilte pasipylė, ir Dženi buvo priversta aptarti šį reikalą su Elizabeta.

Kadangi nepasitikėjo Klaudija dėl pinigų, skirtų pragyvenimo išlaidoms, Elizabeta uždėjo didelę atsakomybę ant Dženi pečių, susitardama su banko valdytoju. Kartu su savo pačios alga, kurią kas savaitę pasiimdavo iš banko, Dženi būdavo išmokama suma namų išlaidoms. Iš to ji turėdavo nupirkti bakalėjinių prekių ir grumtis su skurdu. Pašaliniam žmogui tai galėtų pasirodyti papildomas susitarimas, bet Dženi tai buvo tik kitas žingsnis į natūralią visų dalykų tvarką. Be to, jeigu ji to nepadarys, tai kas padarys?

Kiekviena sąskaita ir gautas kvitas būdavo rūpestingai įrašomas į namų ūkio knygą, ir ji buvo laikoma viršuje prie Elizabetos lovos. Bet, kaip ir Klaudija, nors dėl visai kitų priežasčių, ji mažai tuo domėjosi. Dženi darė viską, ką gali, ir nors pinigų vargiai užtekdavo, ji greitai išmoko meno „padaryti vienam gera kito sąskaita": taupydama, kur tik įmanoma, derėdamasi, kur gali, ir pirkdama pieno produktus norimomis kainomis iš Džekobo Laingo. Vienaip ar kitaip ji kol kas vertėsi. Sąskaitos būdavo apmokėtos, jei ne diena anksčiau, tai diena vėliau. Prekybininkai pažinojo Dženi nuo seno ir ja pasitikėjo.

— Tai buvo visas paštas, kurį jis turėjo, — pasakė ponas Teiloras. — Aš pasiėmiau iš jo palei taką. Nors sutaupiau jam kelis žingsnius, bet galėjau nesitrukdyti. — Jis atsisėdo, nusiimdamas kepurę ir dėdamas ją šalia ant kėdės. — Jis vis tiek įėjo vidun, — pridūrė liūdnai. — Jinai jį įleido, ir jis dar neišėjo. — Jis bakstelėjo nykščiu link durų, kurios vedė iš virtuvės į vidinį koridorių. — Jeigu norėtumėte žinoti mano nuomonę, Klaudija Maršal yra blogas žmogus.

Dėdama jam lėkštutę su pyragu, Dženi atsisėdo priešais.

— Nedera taip kalbėti apie savo darbdavius, — perspėjo ji švelniai. Apglėbusi abiem rankom šiltą puoduką, žvilgtelėjo į

laišką, ir jos širdis beveik sustojo. Laiškas buvo adresuotas jai! Negana to, ji atpažino rašyseną. *Ši buvo Frenko...*

— O taip, jūs teisi, — tęsė ponas Teiloras. — Manau, čia ne mūsų reikalas, bet vis tiek tai gėdinga. — Jis paragavo sultingo pyrago, ir jo veidą nušvietė plati šypsena. — O! Jis tirpsta burnoje, — pasakė jai. Bet Dženi nesiklausė, tad jis ramiai susikaupė ties savo pyragu ir mintyse kūrė planus, ką galėtų pasodinti darže.

Visą laiką, kol jis kalbėjo, Dženi akys buvo įbestos į voką. Jinai norėjo jį atplėšti, paskui norėjo neatplėštą mesti į atmatų krūvą. Jos galvoje šmėžavo įvairiausi vaizdai. Frenkas, sėdintis toje pačioje kėdėje, kurioje dabar sėdi ponas Teiloras, Frenkas, besišypsantis jai pro langą, kai iškinkydavo senąjį darbinį arklį; Frenkas, erzinantis ją ir bučiuojantis, ir sukantis ratu šioje pačioje virtuvėje. Tarsi tai būtų buvę tik vakar, ji galėjo regėti juos abu bėgant per šilojus, žaidžiant slėpynių kaip du sužavėti vaikai. Laiškas buvo nuo Frenko. Po visų tų mėnesių jis prisiminė ją. Ji pasijuto priblokšta, suakmenėjusi. Ilgai dar, ponui Teilorui jau išėjus, niekaip negalėjo prisiversti paimti laišką nuo stalo.

Ji suplovė indus, įnešė rūbus nuo skalbinių virvės ir sulankstė, paruošdama lyginti. Nuskuto bulves pietums, paruošė žuvies filė iš šviežios menkės, pirktos pas Nilgeto žuvies prekijus, ir prigliaudė pilną keptuvę daržo žirnių. Palikusi laišką, kur jis gulėjo, ji sugrįžo į Elizabetos kambarį.

— Ar jūs jaučiatės jau pakankamai stipri, kad galėtume truputį pasivaikščioti? — paklausė ji su viltimi. — Saulė šilta kaip tosteris, ir nėra jokio vėjelio, kuris galėtų jus perpūsti.

Elizabeta blausiai nusišypsojo.

— Padėk man sugrįžti į lovą, — pasakė ji. — Aš taip pavargusi, net visus kaulus gelia. — Tai ne jos kaulai pavargę, tai jos širdis, ir jokia saulė šiame pasauly neišgydytų to, kas jai yra. Bet ar nesakoma, kad laikas gydo? Galbūt tai ir tiesa. — Gal kitą dieną, — pasakė ji Dženi. Netgi dabar ji tikėjosi, kad *bus* kita diena. Bet dabar buvo dar per anksti, ji dar neturėjo drąsos susidurti su savo dukterimi ir savo pačios silpnumu.

8.-760

— Prašau, ponia. — Dženi pasijuto tokia vieniša. Elizabeta bijojo vienos tiesos. Dženi bijojo kitos. Jai ši sielvartinga moteris buvo vienintelė draugė, ir ji tikrai tikėjo, kad jodvi gali viena kitai padėti. — Pasivaikščiojimas jums būtų į sveikatą.

Elizabeta buvo neperkalbama, tad Dženi patogiai paguldė ją lovoje. Kai ji ketino išeiti, Elizabeta pagriebė ją už riešo ir sulaikė.

— Tu žinai, jos kambaryje yra vyras. — Didelės žalios jos akys pasruvo ašaromis. — Ką man su ja daryti, Dženi? Kaip priversti ją suprasti, kad tai, ką ji daro, yra gėdinga?

Dženi suprato, kad Elizabeta turėjo matyti, kaip paštininkas įėjo į vidų.

— Aš nesu tikra, kad namuose yra vyras, — melavo ji nerūpestingai. — Be pono Teiloro, kuris ką tik surijo didesniąją dalį mano obuolių pyrago.

Elizabeta buvo pripratusi prie mažų Dženi pokštų.

— Atleisk, — pasakė atsilošdama vėl ant pagalvės. Ji iškart pasigailėjo, kad šito paklausė Dženi. Tik pati Klaudija galėtų į tai atsakyti. Dženi padarė daugiau, negu kas nors turėtų teisę jos prašyti. — Būk gera, dabar palik mane. — Elizabeta paslėpė veidą pagalvėje, žiūrėdama liūdnomis akimis, kai Dženi ėjo iš kambario.

Išėjusi Dženi truputį pastovėjo laiptų aikštelėje, atsukusi veidą į Klaudijos kambarį. Tylus gašlus juokas suskambėdavo ir nutildavo, pripildydamas atmosferą gėdos jausmo. Dženi greitai nulipo žemyn. Virtuvėje ji stovėjo, rodos, ištisą amžinybę, dėbsodama į voką ant stalo. Kai jį paėmė, jis buvo šaltas. Ji vis vartė voką, jausdama Frenko buvimą. Gražios mėlynos jos akys paplūdo ašaromis prisiminus, kaip jis išvyko. Taip žiauriai. Kaip ji galėtų kada jam atleisti?

Ją pagavo smalsumas. Meilė visuomet buvo stipresnė nei širdgėla. Gal šis vaikas visai ne Frenko? Gal jis turi kažką jai paaiškinti, ką ji turėtų žinoti? Padrąsinta ji užkišo nykštį už voko sulenkimo ir atplėšė jį. Adresas laiško viršuje bylojo, kad Frenkas dabar yra Šiaurėje.

Pažįstamas braižas buvo tvirtas, skaitant kiekvienas žodis įsispaudė jai į širdį:

„Brangioji Dženi,

Aš ištisas dienas galvojau apie tai, ką tau pasakyčiau. Tu buvai mano mintyse kiekvieną kiekvienos valandos minutę, nuo tada, kai išvykau. Niekas, kad ir ką sakyčiau, nepanaikins to fakto, kad aš palikau tave ir silpnumo akimirką tapau paskutiniu bailiu.

Daugelį savaičių aš gyvenau kaip valkata, kol radau darbą Šiaurėje. Dabar gyvenu su našle, gera, supratinga siela, kuri yra išgyvenusi sunkius laikus ir buvo Dievo man siųsta.

Aš papasakojau jai, kaip mudu su tavim ketinome susituokti. Ji žino, ką aš padariau, kad viską sugadinau, bet nieko neteisia. Jeigu tu stebiesi, kaip man užteko drąsos paimti popieriaus ir plunksną po tiek laiko, tai todėl, kad aš niekuomet nenustojau tavęs mylėjęs.

Doriana neslepia savo meilės man, bet aš esu draskomas į dvi puses, Dženi, ir kaip tik todėl rašau. Aš visuomet tave mylėsiu, nors ir kaip siaubingai su tavim pasielgiau. Klaudija man nieko nereiškia. Tai, kas atsitiko, buvo akimirkos akstinas, dėl kurio aš labai sielvartauju iki pat dabar.

O noriu tavęs paklausti štai ko: ar tu gali man atleisti? Jeigu tu negalėsi savo širdyje man atleisti, Dženi, aš suprasiu. Vis dėlto meldžiu, kad galėtum.

Jeigu nieko neišgirsiu iš tavęs visą mėnesį, žinosiu, kad tikrai tarp mūsų viskas baigta, ir pradėsiu naują gyvenimą su Doriana. Ji yra gera moteris ir myli mane, nors aš gal niekuomet negalėsiu į šią meilę atsiliepti meile.

Kitas mėnuo bus ilgiausias mano gyvenime.

Bet aš nekaltinsiu tavęs, jei tu negalėsi man atleisti.

Visuomet tavo
Frenkas"

Dženi nugrimzdo kėdėje, drebančiomis rankomis laikydama laišką.

— O, Frenkai, ko tu iš manęs tikiesi? — sušnibždėjo ji. Ar jis nežinojo, kaip sunku jai buvo susitaikyti su tuo, ką jis padarė? Nejaugi jis negalėjo suprasti, kaip buvo apverstas aukštyn kojom jos pasaulis? Kaip ji vis verkdavo naktimis, kol užmigdavo, klausdama savęs, ar dar kada jį pamatys, ar dar *nori* pamatyti? Net dabar ji negali atsikratyti mintyse to vaizdo, kaip Frenkas ir Klaudija mylisi Džekobo Laingo daržinėje. Tai buvo vaizdas, kurio ji *niekuomet* negalės atsikratyti.

Dženi veidas buvo baltas kaip kreida, ji skaitė ir skaitė laišką, ir kaskart darėsi vis sunkiau.

— Jis nori, kad aš grįžčiau, — sušnibždėjo ji. — Frenkas nori, kad aš sugrįžčiau. — Ji turėjo pradžiugti, bet taip nebuvo. O, ji mylėjo jį taip labai kaip visada, teisybė. Bet kažkas buvo sugadinta. Nebebuvo magiškumo, ir jo vietoje giliai smilko pyktis.

Netikėtai visa sugrįžo ir pagavo ją. Ilgos tamsios valandos tos siaubingos nakties, kai ji laukė jo grįžtant. Kaip ji buvo paklaikusi iš nerimo dėl jo saugumo, kai visą tą laiką jis buvo su *ja*. Prisiminimas kaip milžiniška ranka slėgė jos širdį. Ji nebuvo pasirengusi pamiršti. Dar per anksti. Pernelyg viskas gyva. Pamažu agonija jos akyse išnyko, ir veidas tapo negailestinga kauke, slepiančia skausmą.

— Aš myliu tave, Frenkai, — sušnibždėjo ji. — Bet tu pasirinkai ją, o ne mane, ir aš negaliu to pamiršti. Dar ne. Galbūt niekuomet.

Dabar greitai, kol dar nespėjo apsigalvoti, ji suglamžė laišką ir įmetė į tuščią kibirą po kriaukle.

— Kad ir ką tu sakytum, dabar niekas nebesikeičia, Frenkai, — sumurmėjo ji pilnom ašarų akim. — Tu visa tai jau pasakei mane palikdamas. — Vis tiek išmesti laišką buvo sunkiausias dalykas, kurį ji kada nors darė.

Galvodama, kad būtų lengviau, jeigu ji niekuomet nebūtų skaičiusi tų skaudžių žodžių, Dženi apsigaubė skara ir nuėjo ta-

keliu, vedančiu į Džekobo Laingo fermą. Tą akimirką jos mintyse buvo labiau slegiantys dalykai negu laiškas iš giedro dangaus, nors ji negalėjo paneigti, kad jo gavimas sukėlė jausmų sąmyšį. Jos meilė Frenkui tebebuvo tokia pat stipri kaip visada. Su kiekvienu žingsniu ji turėjo įveikti instinktą, kuris skatino ją grįžti atgal, atsiimti laišką ir parašyti jam.

Skubėdama siauru takeliu per mišką ir atvirą lauką, Dženi vertė save susikaupti ir galvoti apie blogą Elizabetos būklę. Jos šeimininkei vis blogiau, ne geriau. Liga buvo ne fizinė, tai buvo siaubingo šoko pasekmė, vidinis negalavimas, pavargimas nuo gyvenimo, įgavęs jai pavojingą galią. Dženi išbandė viską, ką žinojo, kad išplėštų ją iš tos būklės.

— Gal Džekobas Laingas galėtų pasikalbėti su ja, — sumurmėjo ji. — Pagaliau jis kadaise buvo jos draugas; vienintelis tikras draugas, kurį ji turėjo.

Džekobas Laingas nebuvo vienas iš tų, kurie mėgtų apsilankymus, bet gerai žinoma, kad Čarlio Maršalo našlė jam patiko. Kai ją pradžioje parbloškė negalia, jis atsiuntė gėlių ir linkėjimų, bet vienintelį kartą, kai jis pasiryžo ją aplankyti, Klaudija žiauriai pasiuntė jį savais keliais. Daugiau jis niekuomet nebesugrįžo. Dženi vylėsi, kad jį įtikins pabandyti dar kartą, dėl Elizabetos.

Triukšmas stiprėjo. Aistringi šūksniai, kurie skverbėsi per sienas, nutraukė neramų Elizabetos miegą. Ji sustingo, prispaudė veidą šonu prie pagalvės, ir jos žalios akys nukrypo į tolimesniąją sieną. Ji žinojo, kas vyksta jos dukters kambaryje, ir jai plyšo dėl to širdis.

Klaudija garsiai juokėsi. Ji mėgo vyro rankas, glostančias jos odą. Tai padėjo jai gerai jaustis, jaustis ištvirkėle. Tas jai patiko.

— Tu nepasotinama, — pasakė jis jai, puldamas ant kelių ir kišdamas liežuvį jai tarp kojų. Kai ji krito atbula ant lovos, jis šliurino pirmyn, didelėm raudonom rankom apkabinęs išsikišusį jos pilvą. — Kai mano žmona buvo nėščia, man nebuvo leidžiama jos liesti, — pasakė jis gailiai, baksteldamas liežu-

vio galiuku į padidėjusį jos pilvą. — Visą tą laiką ir mėnesį po to ji buvo atėmusi iš manęs šią teisę.

Išsiplėšdama iš jo, Klaudija sušuko:

— Aš nenoriu nieko girdėti apie tavo žmoną! — Ji atsistojo prieš veidrodį, nuoga ir begėdiška, tyrinėdama save iš visų pusių. Jos jaunas kūnas nebebuvo gražus, visa, ką ji galėjo matyti, buvo bjaurumas. Jos kojos buvo ilgos ir grakščios, kulkšnys vis dar gražios, nepaisant to svorio, kurį teko pakelti. Pečiai tiesūs ir siauri, apgaubti nuostabių ilgų rudų plaukų. Akys, žiūrinčios į veidrodį, buvo blausios, bet keistai hipnotizuojančios vyriškį, kuris ją stebėjo.

— Tu tokia graži, — sušvokštė jis, prieidamas jai iš nugaros ir užkliudydamas atsistojusiu organu jos nugarą. — Aš vis dar nesuprantu, ką tu manyje matai. — Jo šiurkščios raudonos rankos slydo išsipūtusiu jos kūnu ir aukštyn prie mažos krūtinės, kur lengvai sugnybo standžius rudus spenelius. — Ar tai nesužalos vaiko, jeigu mes pasimylėsime? — paklausė jis naiviai.

Atsigręžusi ji atstūmė jį. Jos akys žvelgė piktai, ji šaukė:

— Jei ir tai nužudytų tą išperą, nesvarbu. O jei tau svarbu, geriau išeik. EIK LAUK!

Geidulingai žiūrėdamas, bet išsigandęs, kad bus per daug pasakęs ir praradęs šansą, jis prisispaudė prie jos, vesdamas ją atgal prie lovos. Ji nusijuokė vėl, pykdydama jį, žaisdama su juo.

— Aš galėčiau pasakyti tavo žmonai, ką tu šiandien čia darei, — tyliai pagrasino ji. — Galėtų būti puiku, jei sugriaučiau tavo nelaimingą gyvenimą. — Ji sukikeno, jo veide šmėstelėjus siaubo išraiškai.

— Tu per daug protinga, kad taip padarytum, — gąsdino jis. — Tai galėtų turėti dvejopas pasekmes. Pagaliau aš nemanau, kad tavo mama žinotų, ką tu dabar *veiki*, ką?

Tuomet ji nusijuokė, sukiodama pirštus aplink jo krūtinės plaukus.

— Aš svarstau, ar nepasakius tau, kieno ši išpera? — galvojo ji garsiai, žvelgdama į savo pilvą, ilgais pirštais siekdama žemyn pažaisti su juo. Kai jis ėmė slopti iš malonumo, ji pagreitino są-

vo judesius. Bet ne taip, kad negalėtų dalyvauti galutinėje jo ekstazės agonijoje. Kai ji sustojo, jis atmetė galvą, visu kūnu drebėdamas iš džiaugsmo.

— Pasigailėk, — dejavo jis. Kiekvieną kartą, kai jis kildavo pirmyn, ji atsargiai traukdavosi, kol jam beveik aptemo protas. Ji apsivijo jį, visomis galūnėmis laikydama lyg aštuonkojo čiuptuvėliais, ir jis stebėjosi, kaip moteris, tokia sunki su vaiku, gali būti tokia stipri. Staiga jis pasijuto po ja, sėdinčia raita ant jo, su savo išsišovusiu pilvu skersai jo sunkaus pilvo.

— Kaip smarkiai tu manęs geidi? — erzino ji. Kai jis užmerkė akis, ji uždėjo abi išskėstas rankas ant jo plačių pečių, visu svoriu stumdamasi žemyn, žemyn ir pirmyn, versdama jį slysti į ją su aštriu skausmu.

Kai jis skverbėsi giliau, ji linksmai tyrinėjo jo veidą, savo godžiom akim stebėdama jo išraiškos pasikeitimus. Jo mažos tamsios akutės suapvalėjo, derėdamos prie burnos, kai jis šaukė iš malonumo. Jo odos paviršiuje išsiskyrė maži prakaito lašeliai, ir jis pradėjo verkšlenti kaip vaikas. Jis stumtelėjo aukštyn, skverbdamasis į ją, dejuodamas iš nusivylimo, kai ji atsitraukdavo atgal. Iškankintas jis staigiai trūktelėjo pirmyn ir suspaudė ją savo glėbyje. Tai buvo kaip tik tai, ko ji norėjo. Dabar jos beprotybė prilygo jo beprotybei. Išsitiesusi ant jo, ji trūkčiojo atgal ir pirmyn, savo mažais baltais dantukais kandžiodama jo lūpas, versdama jas kraujuoti, ir jos kojos sulinko per kelius, kad įimtų jį giliau. Kuo garsiau jis šaukė, tuo labiau ją jaudino. Apimti ekstazės, nė vienas nepajuto, kad kambaryje atsirado Elizabeta.

Net savo juodžiausių košmarų metu ji negalėjo įsivaizduoti, kaip baisiai ištvirkusi jos duktė. Matyti savo pačios kūną ir kraują, storą dėl vaiko ir nuogą susikergusią su vyru, kuris ne ką artimesnis už praeivį, buvo daugiau, nei ji galėjo pakelti. Tuo metu ji atsišliejo į duris, visu svoriu remdamasi lazda, kurią Dženi jai atnešė į kambarį prieš kelias savaites. Sukaupusi kiekvieną lašelį likusių jėgų ir raginama išniekinimo jausmo, ji perkirto kambarį. Kai buvo gana arti, iš visų jėgų trenkė lazda per plikus dukters pečius.

— LAUK IŠ MANO NAMŲ! — šaukė ji. — ABUDU!

Pirmasis atsipeikėjo nuo šoko vyras.

— Kristau visagali! — suklykė jis, iššokdamas priešingoje lovos pusėje ir susiriesdamas kampe. Išbalusi ir išsekusi Elizabeta jau būtų vėl trenkusi lazda per plikus dukters pečius, bet Klaudija buvo už ją greitesnė.

— Ne šįkart, kale! — sušuko ji, sugriebdama lazdą ore ir išplėšdama ją iš motinos rankų. — Tu mane jau mušei kartą, bet tai buvo paskutinis kartas. Daugiau tu niekuomet neišvysi tos dienos, kai mane muši! — Ji šypsojosi, džiūgaudama dėl bergždžių motinos pastangų ją mušti, ir kvatojosi tiesiai į veidą, kai Elizabeta kone suklupo. — Tu negali man nieko padaryti, — gyrėsi ji, besdama lazdos galą Elizabetai į krūtinę. Nusitvėrusi už lovos galo, kad stipriau stovėtų, Elizabeta pasakė jai tvirtu balsu:

— Tu nebesi mano duktė. Noriu, kad išeitum iš šių namų. Dabar.

— Jeigu nori, kad išvykčiau, turėsi mane *priversti!* — Nuropojusi prie lovos krašto, Klaudija išskėtė kojas, tyčia rodydama save ir ištvirkėliškai džiaugdamasi, kad Elizabeta nukreipė akis. — Bet tu negali manęs priversti, tiesa? Nei nurodinėti man, su kuo gulėti. Aš darysiu, ką norėsiu, ir liksiu šiuose namuose tol, kol man tai patiks. Ir tu negalėsi nieko padaryti, nes nebeturi tiek jėgų, kiek turėjai.

— Tu užtraukei mūsų vardui tik gėdą ir nemalonę, ir aš daugiau to nepakęsiu.

— O, ir ką tuomet tu ketini daryti?

— Visa, ką tau reikia žinoti, tai kad aš parašysiu advokatui dar dienai nesibaigus. — Sukrėsta ir išsekusi Elizabeta jautė, kaip silpsta, bet neketino suteikti Klaudijai pasitenkinimo matyti ją griūvant. Sutelkusi visą orumą, ji pradėjo eiti link durų.

Klaudija iškart užšoko jai už akių. Stovėdama įžūliai prieš savo motiną, ji erzino ją:

— Taip tau ir reikia, pati žinai. Dama turėtų visuomet pasibelsti prieš įeidama į kitos damos kambarį. Jeigu tau nepati-

ko tai, ką tu pamatei, gali kaltinti tik save. — Ji ištiesė ranką ir suspaudė Elizabetos petį, sulaikydama ją.

— Pasitrauk man iš kelio.

— O, taip. Aš pasitrauksiu, — sukikeno Klaudija. — Kai būsiu tam nusiteikusi ir pasirengusi. — Staiga šypsena jos veide išnyko, ir ji rūsčiai žvelgė, blausios akys žybtelėjo iš pykčio, kai ji žemu balsu pareikalavo:

— Ar tai sukrėtė tavo švelnią prigimtį, pamačius savo dukrą taip puikiai leidžiant laiką? — Kai Elizabeta tiesiog regimai silpo jos akyse, ji uoliai tęsė toliau: — Tas pats buvo su juo... šio išperos tėvu. Bet juk tu žinai, kas jis, tiesa?

Matydama, kaip suniokojo Elizabetą šių žiaurių žodžių prasmė, Klaudija pažvelgė į vyriškį, kuris vis dar buvo įsispraudęs į kampą ir, pakėlęs sudirgusias akis, kišo koją į kelnių klešnę. Tikėjosi tyliai ramiai išslinkti. Jam nepatiko tai, kas čia dėjosi, nes kažkas tarp tų dviejų moterų jį išgąsdino. Klaudija įširdo, kad jis nori išeiti. — O, tu tikriausiai dar neišeini, ar ne? — ji tyčiojosi. — Aš maniau, tu nori žinoti, nuo ko aš pastojau?

Jis papurtė galvą, lėtai judėdamas pirmyn, beviltiškai mėgindamas pasprukti, bet nespėjo, nes ji greit perspėjo:

— Tu neišeisi iš čia, kol neatsiskleis tiesa. — Griebdama Elizabetą už naktinių marškinių apykaklės, ji žiūrėjo į priblokštas žalias akis, su kiekvienu ištartu žodžiu išsivaduodama: — Tai mano tėvas! Nuo *jo* aš pastojau. — Ji pasisuko, kad pamatytų, kokį poveikį jos žodžiai padarė vyriškiui. Jis stovėjo išsižiojęs ir akivaizdžiai sukrėstas. — Papasakok jiems visiems! — juokėsi ji. — Papasakok jiems, kaip garbingasis Čarlis suvedžiojo savo dukrą.

Elizabeta buvo nesava iš sielvarto.

— Tu melagė! — šaukė ji pratrūkdama ir netekdama pusiausvyros. Palinkusi prie židinio, ji verkė kaip vaikas: — Kaip tu gali purvinti savo tėvo atminimą?

Klaudija kaip plėšrūnė džiaugėsi matydama motiną vis labiau silpstant.

— Jis visuomet manęs geidė, tu turi tai žinoti, — melavo ji negailestingai. — Ką tu čia pamatei, nėra ko nė lyginti su tuo,

kaip buvo su tėvu. Su juo buvo daug geriau. Jis *tikras vyras*, tu supranti... sugedęs iki pat šaknų, kaip aš. Jis žinojo, kaip suteikti moteriai malonumo. — Paklaikusi ir nebesusivokdama, Elizabeta užsidengė veidą rankom, bet Klaudija nubloškė jas ir prisikišo arčiau. — O, bet aš pamiršau. Aš neturiu *tau* to sakyti. Tu juk *žinai*, tiesa? Manau, kad judu dažnai mylėdavotės. Manau, kad mylėjotės, kai darėte *mane*, tiesa? Kiek kartų, motuše? Kiek kartų jūs buvote išsirengę nuogi? Ar tau tai patiko, norėčiau žinoti? Ne, kažkodėl nemanau, kad būtų patikę. Iš tiesų, manęs nenustebintų, jei tu būtum gulėjusi negyvesnė, nei buvo jis. — Ji nusijuokė. — Nenuostabu, kad jis geidė manęs. Kiekvienas vyras geriau pasirinks švelnų, lankstų kūną mylėtis, ar nemanai taip, motuše?

— Atstok nuo jos, ištvirkusi pede! — Nors buvo kaltas dėl daugelio dalykų, žmogus, kuris atėjo į šiuos namus turėdamas vieną tikslą, buvo sukrėstas iki širdies gelmių to, ką čia pamatė. — Ji yra tavo motina, dėl Dievo.

Klaudija atsigręžė į jį taip įtūžusi, kad jis nutilo.

— Nepamiršk, kad aš žinau, kur tu gyveni, ir man patiks apsilankyti pas tavo žmoną. Yra tokių dalykėlių, apie kuriuos aš galėčiau jai papasakoti, tai sukeltų tau daugiau sielvarto, nei tu kada galėjai įsivaizduoti. — To pakako. Jis nuleido galvą ir įsižiūrėjo į grindis. Pagaliau jis nebuvo geresnis už kitus.

Elizabeta pasinaudojo proga žengti į šoną. Ji turėjo išeiti. Bet nebuvo išsigelbėjimo, nes kai Klaudija suprato jos norą, ji prišoko ją priremdama.

— Aš dar nebaigiau, — suurzgė ji, stumdama ją taip smarkiai, kad ji susverdėjo, trenkėsi atgal į sieną ir nuslydo ant grindų.

— Kelkis, kale! — įsakė ji. Bet Elizabeta nejudėjo, ir Klaudija įsiuto. Ištiesusi pliką koją, ji bakstelėjo motinai į petį. — SAKAU, KELKIS! — Bet Elizabeta nejudėjo. Tuomet Klaudija atsisuko pasižiūrėti į vyrą, ir nuo jo žodžių jai šiurpas perbėgo per nugarą.

— Tu nužudei ją, — kimiai sušnabždėjo. — *Tu nužudei savo tikrą motiną.* — Plika krūtine, pusiau užsegtom kelnėm, jis

nukiūtino per kambarį. Primerkusi akis, Klaudija jį stebėjo, kol jis atsistojo šalia jos.

Kartu jie žiūrėjo žemyn į Elizabetą; ji buvo keistai pasisukusi, viena koja sulenkta ir uždėta ant kitos, plonos rankos išskėstos. Akys atmerktos, žali smaragdiniai tvenkiniai, kurie niekuomet nebębus gražūs. Vieną trumpą akimirką jos suvirpėjo, žiūrėdamos pirma į Klaudiją, paskui — į vyriškį. Blėstančioje šviesoje Elizabeta palaikė jį vieninteliu vyru, kurį kada nors mylėjo.

— Čarli, — sumurmėjo ji. Ji aiškiai matė jo veidą. Pajuto jo meilės stiprybę ir tuo metu suprato, kad jis negalėjo padaryti tokio dalyko, kuriuo buvo kaltinamas. Nebeliko jokių abejonių. Jos širdis nurimo. Pagaliau ji gali keliauti pas jį. Išsiveržė ilgas krūpčiojantis atodūsis, ir ji užmerkė akis, jos kančios pasibaigė.

Vyriškis parklupo ir iškart suprato.

— Ji mirusi, — pasakė jis Klaudijai. — Teatleidžia tau Dievas.

Akimirką ji pasibaisėjo. Bet tai truko tik akimirką, nes jos guvus protas jau ieškojo išeities.

— Geriau laikyk liežuvį už dantų, — atsakė ji, čiupdama savo rūbą ir apsivilkdama. — Ji sirgo... visi tai žinojo. Ji galėjo mirti bet kuriuo momentu.

Vyriškis dėbsojo į ją, jo veide atsispindėjo nepasitikėjimas.

— Ką tu sakai?

— Aš sakau, niekam nereikia žinoti, kas čia atsitiko.

— Tu išprotėjai!

— Pakelk ją.

— Ką?

— Pakelk ją ir nunešk į jos kambarį. Ją ras lovoje... mirusią nuo infarkto miegant. Niekas negalės įrodyti, kad yra kitaip.

Jis išsitiesė ir užsisegė kelnes.

— O, ne. Aš su visu tuo neturiu nieko bendro. — Nužirgliojęs per kambarį, jis susirinko savo rūbus nuo grindų ir greitai apsirengė. — Tai *tu* ją nužudei, ne aš. Tu neįtrauksi manęs į jokią žmogžudystę, galiu tau tai pasakyti.

— Tai tik tavo žodžiai prieš mane, — priminė jam ji. — Tu esi čia, ar ne? Mano kambaryje? Aš galiu dabar pat suklykti, ir kas nors atbėgs... Pareikšti, kad tu įsibrovei čia jėga. — Ji pakankamai gerai žinojo, kad niekas neatbėgtų. Jie neturi artimų kaimynų, ir Dženi turbūt nėra, nes būtų girdėjusi riksmą ir atbėgusi Elizabetai į pagalbą. — Tu būsi pakartas.

— Prakeikta ragana! — Jis keikė tą dieną, kai ją pamatė. Giliai viduje visuomet žinojo, kad ji yra nelaimė, bet kartais vyras tai pasirenka. Vyras, kuris mąsto užpakaliu!

Ji laimėjo ir tai žinojo.

— Kaip sakiau, laikyk liežuvį už dantų, ir niekas niekada nesužinos. Daryk, kaip tau liepiu, ir pažadu, daugiau tu apie tai nieko negirdėsi.

Ji žiūrėjo, kaip jis ima jos motiną ant rankų, ir kai nulydėjo juos į kitą miegamąjį, pasijuto triumfuojanti. Kai jis paguldė Elizabetą į lovą ir apklojo ją iki krūtinės pūkine dygsniuota antklode, Klaudija nejuto nė menkiausio gailesčio. Ir kai jis kalbėjo trumpą maldelę už moterį, turinčią kaime gerą vardą, Klaudijos galvoje buvo tik viena: namas ir visa, kas jame yra, dabar priklauso jai. Ji galės kontroliuoti savo palikimą, ir niekuomet jai nebereikės remtis motinos pareiškimo tekstu.

Žinodama, kad jie neišvengtų kartuvių, jei šis siaubingas dalykas būtų kada atskleistas, Klaudija ir jos priverstinis bendras apgalvojo kiekvieną smulkmeną. Lazda, kurią nešėsi Elizabeta, buvo padėta prie lovos, savo vietoje. Rūbai nuvilkti ir permesti per kėdės atkaltę, ilgi liepsnojantys plaukai taip paskleisti, lyg ji būtų kietai miegojusi, kai sustojo širdis.

Tikrai viskas atrodė tragiškai natūraliai, kaltoji porelė išsliūkino: vyriškis dėkinga, bet išsigandusia širdimi pas savo žmoną; Klaudija — greitai apsirengti ir pasivaikščioti po sodą, kol grįš Dženi.

Ponas Teiloras buvo tolimiausiame dirvos gale, pasilenkęs ties keliais sulaužytais įrankiais pašiūrės viduje, kai Klaudija atėjo jam papasakoti, kaip ji kurį laiką sėdėjusi sode ir keistai, negerai pasijutusi.

— Aš pasibeldžiau į savo mamos duris, — melavo ji, — bet ji, rodos, bus užmigusi, ir aš nenorėjau jos žadinti, kai ji dabar taip serga.

— Teisingai, panele, — sutiko jis, garsiai kaldamas savo kastuvo kotą. — Vis tiek gal geriau jūs pasikalbėtumėte su gydytoju, jei pati jaučiatės prastai... jei jums rūpi mano nuomonė? — Jis jautėsi nepatogiai jos draugijoje ir norėjo, kad ji išeitų. Stebėjosi maloniom jos manierom, nes tai buvo jai nebūdinga. Pasąmonėje vylėsi, gal taip yra todėl, kad ji suprato savo elgesio kvailumą ir galų gale pasiuntė paštininką savais keliais.

Iš to, kaip jis į ją pažiūrėjo, Klaudijai kilo įtarimas, ar tik jis nebus matęs jos lankytojo, įeinančio į namus. Turėdama tai galvoje ir žinodama, kaip tai galėtų viską supainioti, jei pasklistų informacijos nuotrupos, ji tyliai pasakė:

— Jūs žinote, kaip man sunku įgyti draugų. Toks sunkus buvimas su savim pačia visą laiką. Kai susirgo motina ir kai Dženi visą laiką paskendusi savo pareigose, o aš dabar per sunki, kad nueičiau į kaimą, — taip, neturiu su kuo pasikalbėti. Šįryt pasikviečiau paštininką pasiplepėti. Bet jis nuobodus žmogus, maža turi ką pasakyti.

— O, jis toks ir yra, — noriai sutiko ponas Teiloras. Jautėsi kvailai, šį rytą padaręs klaidingas išvadas. Jis galėjo pasakyti daugiau, bet tuo metu pro šalį ėjo Dženi ir Džekobas Laingas.

— Labas rytas, pone Laingai, — pasakė Klaudija, išlįsdama iš pašiūrės.

Pradžioje jis atrodė išsigandęs, ir visai nenuostabu: kai paskutinį sykį čia lankėsi, buvo greitai išvytas įžeidinėjimų kruša.

— Labas rytas, panele Maršal, — atsakė jis atsargiai, nusiėmęs kepurę ir pabrukęs ją po ranka. — Aš atėjau pasimatyti su jūsų mama, tikiuosi, neprieštarausite?

Klaudija nusišypsojo žavingiausia šypsena.

— Žinoma, ne. Jai bus malonu sulaukti lankytojų.

Jis taip pat jai nusišypsojo ir linktelėjo kitam vyriškiui, paskui nuėjo takeliu.

— Dabar tai buvo pernelyg šiltas sutikimas, — pasakė jis Dženi.

— Tikriausiai nušvis saulė, — nusijuokė ji. Bet buvo sutrikusi. Netikėtas Klaudijos širdies pasikeitimas Džekobo Laingo akivaizdoje stulbino. Bet tuomet ji vėl sau priminė, kad Klaudijai beliko kelios savaitės iki gimdymo ir kai kurių moterų nuotaika, kai jos nešioja vaiką, labai greitai keičiasi. Tai buvo žinomas faktas.

Dženi ėmė kopti laiptais į viršų.

— O, kai ji jus pamatys, pone Laingai, jai bus tikra atgaiva, — šnekėjo ji. — Per visas šias dienas ji neturėjo jokių lankytojų, o jūs buvote visuomet jos geras draugas.

Laiptų viršuje jis sustojo atsikvėpti.

— Palūkėkitę, jaunoji panele. Aš nebe toks jaunas, kaip buvau pratęs, — sukikeno jis. Paskui susišukavo savo žilus plaukus, pasitaisė mėlyną kaklaraištį ir patrynė batų galus, kad blizgėtų. — Eime, — tarė jis, sekdamas iš paskos tiesiais pečiais ir lengva širdimi, nes tuoj pamatys Elizabetą, kuri visada jam buvo švelniausia ir gražiausia moteris.

Dženi pastukseno į miegamojo duris ir palaukė atsakymo. Kai jo nebuvo, ji pastukseno dar kartą. Vėl jokio atsakymo.

Džekobas Laingas žengė į priekį.

— Gal man ateiti vėliau, kaip manote?

— Ne. Aš niekuomet neišgirsčiau, kuo viskas baigėsi, jei leisčiau jums išeiti jos nepamačius. — Ji stumtelėjo duris ir pažvelgė į kambarį. Tyla buvo kurtinanti ir Elizabeta tokia sustingusi. — Ji miega, — pasakė jam Dženi. — Bet aš ją pažadinsiu, nes žinau, kad ji norėtų jus pamatyti.-

Jie abu kartu įėjo į kambarį, Dženi pirma, jis — iš paskos.

— Tai ponas Laingas atėjo jūsų aplankyti, ponia, — švelniai pasakė Dženi, paliesdama kaštoninius plaukus ir sukdama juos apie pirštą. Ją sukrėtė išbalusi kakta.

— Ar galiu jums abiem atnešti arbatos? — Sulig paskutiniu žodžiu ji palinko į priekį, paliesdama pirštų galiukais mielą ramų veidą. — Ponia? — tuomet ji išsigando. — PONIA! —

Kažkoks Elizabetos blyškumas ir siaubingas sustingimas šiame kambaryje pervėrė jai širdį.

Dženi pajuto stiprią ranką ant savo peties.

— Pasitrauk, vaikeli, — sumurmėjo Džekobas. Atsistojęs tarp Dženi ir lovos, jis pasilenkė. Kai vėl atsigręžė, jo veidas pasakė jai viską. Ji girdėjo savo pačios balsą, bet jis buvo neatpažįstamas.

— Ne. O, brangusis Dieve... ne!

Ji pažvelgė į Elizabetą, bet vargiai galėjo ką įžiūrėti pro ašaras, paplūdusias iš akių. Nusišluostė jas ir įsižiūrėjo į tą gerą veidą, trokšdama, kad jis sujudėtų, atsimerktų ir nusišypsotų pažįstama švelnia šypsena.

— Man labai gaila, brangioji, — pasakė Džekobas. Jam buvo daugiau negu gaila, jis buvo nuliūdintas tokios netekties. — Pabūk su ja, kol aš pakviesiu gydytoją, — tarė švelniai. Jis iškart išėjo, palikęs Dženi, laikančią Elizabetos ranką ir verkiančią taip, kad, rodės, plyš širdis.

— Aš niekuomet nesu jums to sakiusi, — sušnibždėjo ji pro ašaras, — bet aš myliu jus taip, lyg jūs būtumėte mano pačios motina. Jūs buvote man gera, ir aš to nepamiršiu. — Ji palietė Elizabetos veidą. Jis buvo sustingęs ir šaltas kaip alebastras. — Aš ilgėsiuos jūsų, — pasakė Dženi trūkčiodama. Tuo metu ji negalėjo apie nieką daugiau galvoti, tik apie tai, kad Elizabeta Maršal iškeliavo amžinai. Tai buvo praradimas, kurį Dženi pajuto iki pat savo sielos gelmių. Vėliau ji bus priversta pagalvoti apie sunkesnes pasekmes sau pačiai.

Dženi to dar nežinojo, bet tragiški šios dienos įvykiai paveiks jos pačios gyvenimą taip, kaip ji negalėjo net įsivaizduoti.

Rugpjūčio 15 dieną, apsiniaukus dangui ir tvenkiantis audrai, Elizabeta Maršal buvo palaidota šalia savo mylimojo Čarlio. Buvo jaudinančios pamaldos, į kurias suėjo daug kaimiečių. Bažnyčia lūžo nuo gėlių, ir pats kapas buvo aukštai apdėtas spalvingais žiedais ir mažom baltom kortelėm su užrašytais kupinais meilės ir gerumo žodžiais.

— Jie jos gerai nepažinojo, — pasakė ponas Teiloras. — Bet ji buvo žinoma kaip gera siela, niekuomet apie nieką nepasakiusi blogo žodžio.

Kiti sakė, kad jie didžiavosi jos vyru ir gražu matyti ją paguldytą šalia jo. Tuo tarpu kai kurie, kaip laikraščių pardavėjas ir žmogus, taisydavęs jos batus, pasakė tiems, kurie klausėsi:

— Ji buvo graži ledi.

Tai buvo viskas. Graži ledi. Ir viena iš tų, kuri, ne taip kaip jos duktė, niekuomet nesipūtė ir nekalbėjo su jais kaip su žemesniais padarais.

Klaudija visą laiką kukčiojo. Tiems, kurie jos geriau nepažino, ji atrodė sukrėsta sielvarto, atsidavusi duktė, kokios Elizabeta visuomet norėjo. Tačiau viduje ji skaičiavo minutes, kada viskas pasibaigs ir ji galės grįžti namo kaip šeimininkė. Kai mirė motina ir visas palikimas atiteko jai, niekas nebegalėjo jos sulaikyti ir neleisti jai gyventi taip, kaip ji nori.

Dženi stebėjo, kaip žmonės skverbiasi ir reiškia užuojautą vieninteliam Elizabetos vaikui. Klaudija jiems švelniai dėkojo, blyškiose ašarotose akyse slėpdama klastą. Bet Dženi pro melagingas ašaras tai įžvelgė. Ir ji niekino ją labiau, nei galima išreikšti žodžiais.

SEPTINTAS SKYRIUS

Klaudija prisidėjo prie burnos servetėlę, prieš atstumdama kėdę nuo pusryčių stalo ir kreipdamasi greitakalbe į Dženi.

— Po penkių minučių ateik pas mane į svetainę, — pasakė ji, išeidama iš kambario nerangia eisena ir sau kažką niurnėdama.

Dženi pakratė galvą žiūrėdama, kaip ši skrybėlėta figūra eina į svetainę.

— Kas dabar? — stebėjosi ji garsiai. — Ką dabar aš padariau? — Skubiai surinko indus nuo pusryčių ir, nuėjusi į virtuvę, sukrovė juos ant džiovyklos. — Hm! Ji ne vienintelė, kuri bus patenkinta, kad gimė vaikas, — bambėjo nusirišdama prijuostę ir patapšnodama savo tiesius trumpai kirptus plaukus. — Gal jos nuotaika pasitaisys, kai vėl galės vilkėti savo geriausiais rūbais ir spoksoti į save veidrodyje.

Jau dvi savaitės, kaip Klaudija tapo namo šeimininke, ir per tą laiką ji neapsakomai pastorėjo, jai buvo sunku padaryti net paprasčiausius dalykus. Ją graužė kartėlis. Kartėlis, nes advokatas neskubėjo pervesti palikimo į jos asmeninę sąskaitą; kartėlis dėl to, kaip ji atrodė veidrodyje... didžiulis gremėzdiškas objektas, priverstas rengtis rūbais, kurie, jos nuomone, panaikindavo paskutinius moteriškumo likučius. Ją graužė kartėlis, nes buvo be vyro, viena šiuose didžiuliuose namuose, išskyrus Dženi, kuri tapo jos irzlaus temperamento taikiniu nuo pat ryto iki nakties. Ir ji erzinosi dėl kiekvieno menkiausio dalykėlio, kurį darė ši nelaiminga siela. Užvis labiausiai ji nepakentė to, kad pastaruo-

ju metu be Dženi pagalbos negalėjo nei išsiplauti galvos, nei deramai išsimaudyti, nei apsirengti.

Ne taip kaip Dženi, ponas Teiloras įsigudrino laikytis nuo Klaudijos atokiai didžiumą laiko, bet net ir jis drebėdavo, kai ji pasirodydavo.

— Man gaila jaunuolio, kuris pateks į jos pinkles, — pasakė jis Dženi. — Ji gali atrodyti graži iš išorės, bet viduje ji bjauri ištvirkėlė.

Dženi gerai žinojo, ką jis turi galvoje. „Geriau jau eisiu, nes ji atsimokės man už tai, be abejonės", — tarė ji sau, išeidama iš virtuvės ir žengdama pažįstamu keliu į svetainę. Kiek sykių jos čia vaikščiota; pradžioje pas Elizabetą, dabar pas jos dukrą. Tiek sykių, kad galėtų nueiti užrištom akim. Tiek sykių, kad raudonos kilimo rožės buvo beveik išdilusios, nusitrynusios po jos kojomis. Dabar senajame name stiprėjo apleistumo dvasia. Kai šeimininkė buvo Elizabeta, namą gaubė meilė. Dabar nebuvo nieko panašaus, išskyrus Dženi, ir kažkodėl atrodė, kad namas tai žino.

Klaudija palaukė, kol Dženi įeis į kambarį, ir uždarė paskui save duris.

— Aš sakiau tau — po penkių minučių, — pratrūko ji, muistydamasi kėdėje, lyg kentėtų kažkokias kančias. Parodė į laikrodį ant židinio. — Tai buvo prieš *aštuonias* minutes.

— Atleiskite, panele, — atsiprašė Dženi. Tiek ji, tiek Klaudija žinojo, kad svetainės laikrodis visuomet keliom minutėm skuba palyginti su valgomojo laikrodžiu. Dženi išmintingai apie tai nė neužsiminė. Ji jau seniai išmoko neprieštarauti šiai irzliai moteriai. — Daugiau taip neatsitiks, — pažadėjo ji.

Klaudija akimirksnį ją tyrinėjo, paskui, stengdamasi atsistoti ir įsmeigusi akis į Dženi, tarė ištvirkėliškai išsiviepusi:

— Tu vis dar manęs nemėgsti, tiesa?

Dženi jautė pagundą pasakyti savo nuomonę, bet ji jau buvo pasidavusi mažyčiams Klaudijos žaidimams anksčiau ir labai dėl to gailėjosi. Šiuokart ji nusprendė atsakyti tik tiek:

— Man gaila, jeigu jūs tai jaučiate. — Ji nei paneigė, nei patvirtino, kad nemėgsta Klaudijos, bet abi moterys žinojo tei-

sybę. Tarp jų tarsi buvo fizinis blokas, tvyrantis ore ir užkrečiantis kiekvieną kambarį, kuriame jos atsidurdavo.

Klaudija šypsojosi, įtempta nemaloni išraiška perspėjo Dženi sergėtis.

— Tu esi klastinga maža kalė, ar ne? — tyčiojosi ji. — Žinai, kada laikyti liežuvį, tiesa? — Kai vėl nebuvo jokio atsakymo, ji piktai išrėžė: — Tu primeni man mano brangiąją iškeliavusią motinėlę. Tikriausiai ji apsiverstų kape, jeigu sužinotų, kaip aš pelnysiu pinigus šiems namams. — Ši mintis privertė ją sukikenti. — Esu nieko prieš imti pinigus iš vyrų. Aš juos uždirbčiau, ar nemanai? Be to, man tai nepaprastai *patinka*. — Ji spragtelėjo pirštais mažai sustingusiai figūrėlei. — Tu pribloškta, tiesa? Gerai, velniai tave griebtų ir velniai griebtų ją. Jei aš noriu priiminėti vyrus į savo lovą ir imti nustatytą sumą už malonumą, kokią teisę tu turi raukytis, prakeiktoji? — Dženi įsiutino ją savo tiesiu stovėjimu, neišsiduodančia veido išraiška. — Jausmai yra abipusiai, tu žinai, — tęsė Klaudija. — Man bjauru būti tame pačiame kambaryje su tavimi.

— Taip, panele. — Dar kartą Dženi turėjo priminti sau pažadą, duotą Elizabetai. Jeigu ne jis, ji galėjo jau seniai išeiti.

Klaudija piktai ją nužvelgė.

— Ar tu čia laiminga, ar ne, man nesvarbu. Man ne itin patinka, kad tu gyveni šiuose namuose. Iš tiesų, buvo šovusi mintis tavęs atsikratyti, bet turiu pripažinti, kad tu gera darbininkė ir prižiūri šią vietą neblogai. — Ji nusijuokė. — Nors įdomu, tikriausiai nebūtų sunku rasti ką nors kitą, kas atliktų tą darbą, kurį darai tu, už tiek pat pinigų?

Šįkart Dženi buvo priversta gintis.

— Aš taip nemanau, panele, — tarė ji tvirtai.

— O? — Klaudija nuėjo prie ugniavietės, vieną ranką uždėjo ant židinio ir įsirėmė visu svoriu. Kita ištiesta ranka aukštyn žemyn glostė pilvą, tarsi stengtųsi nutildyti viduje esantį neramumą. Jai akivaizdžiai buvo labai nepatogu.

— Man knieti pamėginti, — perspėjo ji. — Galėčiau paprašyti poną Teilorą pakabinti skelbimą čionykštės parduotuvės lan-

ge. Turėtų būti aibė moterų, kurios galėtų prižiūrėti tokio didumo namą. — Ji galėjo ką nors padaryti, kad pasiųstų Dženi savais keliais, bet Klaudija nebuvo kvaila. Žinojo, kad neįmanoma būtų rasti geresnę šeimininkę. Nors velniai žino, svarstė ji.

— Jei taip sakote, panele. — Kaip visuomet, Dženi leido Klaudijai žaisti jos mažus žaidimus.

— Tu gali panorėti išeiti, kai pasakysiu, kodėl tave pasikviečiau. — Klaudija sugrįžo į savo kėdę. Kai ji atsisėdo, sušuko griebdamasi abiem rankom už pilvo. Nuo pat ankstyvo ryto ir visą laiką, kol Dženi ją rengė, ją kamavo įkyrus skausmas, kuris užeidavo ir praeidavo. Kurį laiką jos dėmesys nuklydo, kai ji užsimerkė ir leido skausmui praeiti. Paskui pakėlė galvą ir pažiūrėjo į Dženi.

— Tai blogos naujienos, supranti, — pradėjo ji. — Kaip žinai, vakar atvyko advokatas su manim pasimatyti.

Dženi linktelėjo stebėdamasi, koks dabar rūpestis tvenkiasi. Nors tuo metu ji nenuleido akių nuo Klaudijos.

— Ar jums viskas gerai, panele? — paklausė. Buvo aišku, kad Klaudija kenčia skausmą.

— Taip, — atkirto Klaudija išsitiesusi ir įbedusi blyškias akis į Dženi. Ją erzino mintis, kad Dženi jos gaila. — Štai ką aš sakau. Aš paprasčiausiai neišgaliu mokėti tau tokios pat algos, kokią tu gauni dabar.

Dženi buvo priblokšta.

— Prašau man atleisti, panele, bet ji ir dabar apgailėtinai maža. — Kai Frenkas ją paliko, Dženi nebesirūpino taupyti, nes atrodė — nėra jokio tikslo. Tačiau ji suprato, kad gali ateiti metas, kai ji turės gyventi iš to skurdaus kapitalo, kurį bus pavykę sukaupti. Turėdama tai galvoje, pradėjo atidėti po kelis šilingus, bet kadangi jos alga buvo tokia maža, tai buvo sunku ir niekuomet nieko nelikdavo naujiems rūbams ar mažutėms paguodoms. Ji neskyrė tam daug dėmesio, nes pati siuvosi sau daugumą drabužių ir neturėjo nei laiko, nei energijos kur nors išeiti. Bet jei Klaudija ir toliau mažins jai algą, ji bus ne ką daugiau kaip vergė šiuose namuose.

— Nesąmonė! — atsakė Klaudija. — Tu turi lovą ir maistą, ir aš galiu tau pasiūlyti keturių šilingų algą per savaitę. — Ji vėl buvo ant kojų. — Sutik su tuo arba išeik, — tarė ji. Jos elgesys nerodė, kad Klaudija pasibaisėtų, jeigu Dženi atsisakytų jos pasiūlymo.

Dženi svarstė ilgai ir sunkiai. Klaudija vėl ja naudojosi. Keturi šilingai per savaitę — tiesiog apgailėtina. Atsisakymas jau buvo ant liežuvio galo. Bet tuomet Dženi pagalvojo apie Elizabetą ir vaiką, kuris turės greit gimti. Ar ji galėjo sulaužyti duotą pažadą? Ar galėjo palikti vaiką, kad ir kokį likimą Klaudija jam lemtų? Ir argi tai svarbu, klausė save Dženi, kokia maža jos alga? Kaip nurodė Klaudija, ji turėjo lovą ir maistą, ir jokio kito tikslo gyvenime, kaip tik prižiūrėti šiuos didelius namus ir laukti vaikelio, kuris, jos įsitikinimu, buvo Frenko. Visi šie dalykai šmėstelėjo jos galvoje, ir ji suprato, kad pasiliks. Bet neleis Klaudijai laimėti pernelyg lengvai.

— Kaip ilgai tai truks, kol aš gausiu vėl tinkamą algą? — drąsiai paklausė ji.

Klaudija tik nusišypsojo. Ji žiojosi kažką sakyti. Tačiau, nors ir lėtai, šypsena virto grimasa, ji krito į kėdę ir pasilenkė į priekį, abiem rankom susiėmusi pilvą ir žemu balsu urgzdama, siūbuodama pirmyn ir atgal. Staiga truktelėjo pirmyn, pakėlusi iškankintas akis.

— Manau, kad prasideda. VARDAN GAILESTINGUMO, PADĖK MAN! — šaukė ji, raitydamasi iš skausmo, iškreiptu veidu riedėjo ašaros.

Dženi iškart atsidūrė šalia.

— Viskas gerai, — tarė ji ramiai. — Viskas bus gerai. — Ji vylėsi, kad gimdymas dar neprasidėjo, nes buvo ne laikas. Stipriom rankom suėmė Klaudiją už pečių ir nuvedė per kambarį prie durų.

— Ar galite nueiti iki savo lovos? — prašė ji. Klaudija smarkiai sudejavo ir papurtė galvą. Kaip luoša nuo svorio, ji krito į Dženi rankas.

Netarusi nė žodžio, Dženi padėjo jai nusigauti iki sofos ir labai švelniai ją paguldė. Paskui, kol Klaudija ten gulėjo, išsitempusi ir dejuodama, Dženi pribėgo prie lango ir atvėrė jį.

— Pone Teilorai! — Jos balsas nuskriejo per dirvas iki pašiūrės, kur jis rūšiavo sėklas.

Jis atbėgo takeliu prie namo ir pamatė per langą išsisvėrusią Dženi.

— Kviesk gydytoją! — pasakė ji, tvirtu balsu nuslėpdama kylančią baimę. — Panelei Klaudijai reikia jo tučtuojau.

— Aš bemat jį pakviesiu, — pažadėjo jis ir iškart spruko.

Nurimusi Dženi sugrįžo prie Klaudijos.

— Jis netrukus bus čia, — pasakė ji raminamai. Jos rankos nuslydo Klaudijos šonu, ir ji pradėjo masažuoti. — Viskas bus gerai, — pasakė Klaudijai. — Tau bus geriau. — Ji instinktyviai žinojo, kad vaikas pailso laukdamas, kol gims, ir jau yra kelyje. Klaudija buvo bepradedanti panikuoti, tad Dženi prisivertė būti rami jų abiejų labui. — Būtų geriau, jei jūs galėtumėte nueiti į savo kambarį, — paaiškino ji. — Prašau jus, pabandykite?

Padrąsinta raminančio Dženi elgesio ir nepajėgdama patogiai įsitaisyti, Klaudija linktelėjo galva. Pirmą kartą nuo to laiko, kai Dženi atėjo į šiuos namus, ji buvo dėkinga, kad turi ją pašonėje.

— Gerai, — pasakė Dženi, vėl perimdama Klaudijos svorį ant savęs. — Kai mes nusigausime iki jūsų lovos, čia jau bus gydytojas, aš pažadu. — Žingsniai buvo siaubingai lėti, kai jos ėjo į koridorių ir laiptais viršun, kiekvieną žingsnį žengdamos taip, lyg tai būtų kalnas, Klaudijai drebant ir verkiant visą kelią. Po viso šito, kas atrodė ištisas gyvenimas, Dženi nurengė ją ir paguldė į lovą.

Kaip Dženi ir žadėjo, vos tik Klaudija buvo paguldyta į lovą, kambarin įsiveržė gydytojas. Jis greitai ją apžiūrėjo. To pakako.

— Vaikas per ankstyvas, — pasakė jis niūriai. Atsisukęs į Dženi, raitodamasis rankoves nurodė: — Pakvieskite pribuvėją. — Kai Dženi lėkė iš kambario, jis sušuko: — Mums reikės švarių rankšluosčių... Jūs žinote, ką daryti?

— Žinau, — patvirtino ji. Ji rengėsi tam kelias savaites. Niekas nelaukia paskutinės minutės. Bet dar per anksti, galvojo ji priblokšta. Klaudija pradėjo beveik šešiom savaitėm anksčiau.

Laiptų apačioje Dženi beveik atsitrenkė į poną Teilorą. Jis buvo išbalęs ir susinervinęs. Nespėjus jam išsižioti, Dženi pakartojo gydytojo nurodymus.

— Vaikas gimsta, — pasakė ji jam. — Per greitai. Dabar. Bėk pakviesti pribuvėją. — Jai pasakius, jis apsigręžė ir nukūrė taip, lyg velnias jam liptų ant kulnų. Jis nemėgo tokių dalykų. Vienas Dievas težino, pakankamai prisižiūrėjo savo paties vaikų, ateinančių į pasaulį, paskutinė — maža mergytė prieš du mėnesius, ir vis tiek tai jį neapsakomai gąsdino. Vaikai ir tokie dalykai — ne vyro reikalas. Jis nemėgo būti šalia tokiu metu ir buvo dėkingas, kad gavo progą iš čia išsprukti.

Minutės virto valandomis, o naujienų vis nebuvo. Ponas Teiloras laikėsi atokiau, nors pasiekiamai, jei Dženi prireiktų jį pasišaukti. Ji pati vykdė pribuvėjos nurodymus paraidžiui, lakstydama laiptais aukštyn ir žemyn, kol nusikamavo, nešiodama švarius rankšluosčius aukštyn ir suteptus žemyn ir aprūpindama karštu vandeniu ir muilu. Ji pasitikrino, ar vaiko lopšys ir antklodės išvėdinti, ir padėjo skarą, kad būtų lengva pasiekti nuo lovos. Dabar nebeliko ką daryti, tik laukti. Rodės, laukimas truks amžinai.

Visą dieną Dženi stengėsi būti užsiėmusi. Ji suplovė ir iššluostė visus indus ir sudėliojo juos. Baigusi savo įprastas pareigas, šveitė sidabrą tol, kol jau galėjo įžiūrėti jame savo veidą, trynė vašku svetainės baldus, kol nusviro rankos, ir praskalavo kiekvieną porcelianinį daiktelį kabinete. Po to ji plūkėsi su ilgom gobeleninėm užuolaidom, valydama jas plunksnų šluostikliu, paskui išnešė demblius į lauką ant valymo karčių ir mušė juos, kol visas oras prisisodrino dulkių. Du kartus išplovė virtuvės grindis ir daugybę kartų ėjo prie laiptų apačios, kur klausėsi, ar negirdėti naujagimio balso. Visa, ką ji galėdavo išgirsti, tai tik Klaudiją, šaukiančią ir rėkiančią taip, kad net numirėlis išsigąstų. Paskui visuose namuose įsivyraudavo siaubinga tyla, ir tai buvo dar blogiau negu triukšmas.

Dukart atėjo gydytojas, virtuvės kriauklėje nusiplovė rankas ir išėjo.

— Turiu aplankyti pacientą, — paaiškino jis, regėdamas nustebusį Dženi veidą. — Manau, vaikelis kol kas dar negims. Bet jūsų šeimininkė patikimose rankose. Nesijaudinkite, aš greitai sugrįšiu. — Ir sugrįžo. Pirmą sykį buvo išėjęs tik valandai, ir antrą sykį sugrįžo greitai, nešdamasis ilgą rudą dėžę. Dženi neįžiūrėjo, kokie instrumentai viduje.

Diena baigėsi, atėjo vakaras ir jau sėlino naktis. Klaudija miegojo išvargusi, paskui nubudo. Nubudusi vėl ėmė rėkti. Tai pakirto jėgas. Ponas Teiloras buvo tol, kol Dženi to norėjo, ir paskui išėjo namo, lengviau atsidusęs, kad jo diena pagaliau pasibaigė.

Degant dujinei lempai, Dženi prigludo prie virtuvės stalo, užsikimšusi ausis.

— Brangusis Dieve, padaryk, kad tai greit baigtųsi, — prašė ji. Nes nors ir nemėgo Klaudijos, buvo gailu girdėti ją kamuojamą konvulsijų.

Užmerkusi akis ir paskendusi savo mintyse, Dženi neišgirdo, kaip į virtuvę įėjo pribuvėja.

— Mes nebegalime ilgiau laukti, — pasakė ji, pažadindama Dženi iš susimąstymo. Ji buvo smulkutė moteris, bet stipri ir kieta kaip mažas terjeras. Jos plaukai buvo plieno pilkumo ir akys — tarsi rudos vynuogės blyškios tešlos pylimuose. — Turėsime greitai ištraukti vaiką, — pasakė ji Dženi. — *Arba prarasime jį.* — Prakaito lašeliai sruveno žemyn jos veidu, kai ji prisiartino prie kaistuvo, šylančio ant krosnies. — Pripilk arbatinuką vėl ir tuomet ateik į viršų, — paliepė ji Dženi. — Mums gali tavęs prireikti. — Dženi dar nespėjus atsitokėti nuo šoko, kad ją kviečia į kambarį, kur Klaudija išgyvena tokį siaubą, pribuvėja greitai įsipylė garuojančio vandens į dubenį, sugriebė jį stipriais pirštais ir juo nešina be žodžių išėjo iš kambario, palikdama Dženi, skubančią pripilti arbatinuką ir užstatyti jį ant lėtos ugnies. Tai padariusi, ji spėriai nusekė paskui mažąją moterėlę, nenorėdama nei įeiti į tą kambarį, kur gulėjo Klaudija, nei pasilikti už durų.

Įėjusi į miegamąjį, Dženi pašiurpo. Klaudija buvo išsitiesusi lovoje, jos naktiniai susiraitę iki pat krūtinės, ir gydytojas su pribuvėja pasilenkę prie apatinės jos kūno dalies. Jos kojos buvo plačiai išskėstos ir sulenktos per kelius, kulkšnys pririštos prie kėdžių abiejose lovos pusėse. Jos klyksmai tiesiog kurtino.

Kai gydytojas ir jo pagalbininkė atkakliai darbavosi, Klaudija grūmėsi ir kovojo, plėšdama atramas ir raitydamasi iš skausmo, kol virvės apie jos kulkšnis susikruvino. Susinervinusi ir netekusi kantrybės pribuvėja buvo priversta pliaukštelėti jai antausį.

— Jeigu tu nori, kad šitas vaikas gimtų, turėsi mums padėti, — pasakė ji jai. — Tu viską tik apsunkini! — Už savo rūpinimąsi ji gavo tik Klaudijos ilgų nagų grybšnį per veidą.

Dženi buvo mielai sutikta.

— Greičiau! — Pribuvėja nekantriai pamojo jai, kad įeitų į kambarį. — Būk su ja. Stipriai ją laikyk, — prašė ji. Dženi pamatė, kaip ji švelniai palietė savo veidą toje vietoje, kur aštrūs Klaudijos nagai buvo įbrėžę keturis raudonus randus nuo skruostikaulio iki smakro. Oda buvo iškilusi, mažos tamsiai raudonos pūslelės nubėrusios įrėžimus. Žvilgsnis, kuriuo ji pažiūrėjo į Klaudiją, atėmė žadą.

Nedelsdama Dženi padarė, kas jai buvo liepta. Neturėdama kėdės atsisėsti ir instinktyviai jausdama, kad reikia laikytis atokiau nuo lovos, Dženi parklupo ant kelių šalia Klaudijos.

— Dabar jau nebeilgai, — sušnibždėjo ji, paėmusi Klaudijos ranką ir stipriai suspaudusi savojoje. Dar niekuomet nebuvusi tokioje situacijoje, ji nervinosi ir nežinojo, ar gali kuo padėti.

— Kale! — trenkė Klaudija laisvąja ranka. Staiga visas jos kūnas paplūdo prakaitu ir smarkiai trūktelėjo, lyg ją būtų apėmusios konvulsijos. Dženi buvo nepalaužiama.

— Tu gali tai padaryti. Tu gali saugiai pagimdyti šį vaikelį, — pasakė ji tokiu ramiu balsu, kokiu tik įstengė, tuo tarpu viduje buvo išsigandusi. Dėkojo savo laimingai žvaigždei, kad ne *jai* pačiai reikia išgyventi šį siaubingą košmarą. Sugriebusi kitą Klaudijos ranką, kuri maskatavo ore, Dženi stipriai suėmė

jas abi vienu kumščiu, švelniai glostydama Klaudijos kaktą. — Ilgai nebetruks, pažadu, — murmėjo ji, tyliai melsdamasi, kad tai kuo greičiau pasibaigtų.Tarsi atsakydama į jos prašymą, pribuvėja džiūgaudama sušuko:

— Štai ji! Štai geroji mergaitė! — ir iškart pasigirdo susijaudinimo šurmulys, kai per kambarį nuaidėjo ritmiškas garsas kūnui pliaukštelint į kūną. Žvilgtelėjusi aukštyn, Dženi išvydo gydytoją, laikantį kraujuotą kūdikį aukštyn kojomis ore. Greitais tvirtais judesiais jis paplekšnojo keliskart per mažučius rausvus sėdmenis.

Pribuvėja pažvelgė, atgalia ranka šluostydamasi riedančius per veidą prakaito lašus.

— Jūs turite mergytę, — sušuko ji, su šypsena atsigręždama į Klaudiją. Bet Klaudija net nepažvelgė. Ji žinojo tik tai, kad skausmas liovėsi. Vaikas suteikė jai skausmo, ir ji nenorėjo turėti su juo nieko bendra.

Staiga ore nuskardeno tikras naujagimio riksmas, mažas piktas protestas prieš tokį atšiaurų elgesį su juo, atėjusiu į pasaulį. Tą akimirką atrodė, kad ilgų desperatiškų valandų niekuomet nebuvo.

— O, panele Klaudija! — Dženi negalėjo atitraukti akių nuo to mažyčio rausvo gniužulėlio. — Tai mažytė mergytė, ir ji tokia gražutė. — Atsistojusi nuo grindų, ji pasitrynė sustingusius skaudamus kelius. — Tai mažytė mergytė, — tebekartojo ji, jos akys, bežiūrint į šią smulkutę naują būtybę, apsitraukė migla.

Atlikęs savo darbą, nebegresiant jokiam pavojui, gydytojas ketino išeiti.

— Aš paliksiu jas patikimose jūsų rankose, — pasakė jis pribuvėjai, kuri savo ruožtu tarė Dženi:

— Nušluostyk čia vaiką, kol aš pažiūrėsiu motinos. — Ji sužnybo vaiko nosį smilium ir nykščiu, kol juodos čia susikaupusios gleivės išėjo, paskui susupo verkiantį kūdikį į baltą audeklą ir padavė Dženi. — Dabar švelniai, — perspėjo ji. — Šluostyk brangią mažulėlę švelniai, tada mama galės ją palaikyti.

Kai Dženi vėliau apie tai pagalvojo, ji suprato, kad net jei gyventų šimtą metų, niekuomet nepatirtų nieko nuostabesnio kaip tas jausmas, kuomet tau į rankas įduoda kūdikį. Kai tik kūdikėlis atsidūrė Dženi glėbyje, jis nustojo verkti. Tik pažiūrėjo į ją plačiai išplėstom akim, lyg smalsiai tyrinėtų jos veidą.

Kupina nuostabos, ji laikė kūdikį prie krūtinės. Negalėjo patikėti, koks jis mažytis. Koks neapsakomai tobulas: jo rankytės, kojytės, jo puikūs piršteliai, kurie smailėjo iki nuostabaus taškučio, tai, kaip jis kraipė savo mažutį kūnelį ir skėtriojo kojytes, tarsi džiaugtųsi, kad yra laisvas.

— O, bet tu gražutė, — atsikvėpė Dženi. Atsargiai paguldė kūdikį ant spintutės ir pradėjo šluostyti nuo jo kraują ir gleives. Ji glostė naujutėlaitę odelę pirštų galiukais ir jautė, tarsi liestų šilką. Laikė mažučius jo kojų pirštukus tarp nykščio ir smiliaus ir stebėjosi, kaip toks mažas gali būti toks sudėtingas.

Bet labiausiai stulbino smulkutis veidelis, nes vaikas atrodė veidrodinis savo močiutės atspindys. Kaip naujagimis, jis turėjo didelį plaukų kuokštą. Tokio pat šilto kaštoninio atspalvio, žėrinčio kaip liepsna lempos šviesoje. Ir akys, kurios spoksojo į Dženi, buvo Elizabetos akys. Jos švietė kaip skaisčiausi smaragdai, taip sujaudindamos jai širdį, kaip dar niekuomet iki šiol ji nebuvo patyrusi.

— Brangusis Dieve, — sumurmėjo Dženi, — tu esi Elizabeta Maršal, gimusi vėl iš naujo. — Ir ją apėmė tokia meilė, lyg fizinis skausmas jos viduje.

Kai vaikelis buvo aptvarkytas, pribuvėja paguldė jį šalia Klaudijos.

— Argi ji ne miela? — paklausė šiltai.

Klaudija nieko neatsakė. Tylėjo, nugręžusi veidą nuo vaiko, kūnu neprisiliesdama prie jo.

Pribuvėja ne itin susirūpino. Pasitaikė tai matyti ir anksčiau, kai gimdymas būdavo ypač sunkus.

— Gerai, brangioji. Aš paguldysiu vaiką į jo lopšį, — pasakė ji Klaudijai. — Kai jis verks norėdamas valgyti, tu turi iškart

priglausti jį prie krūtinės. — Ji paguldė vaiką į jo lovelę ir prieš išeidama įsitikino, kad viskas gerai. — Padaryk savo šeimininkei puodelį stiprios arbatos, — patarė ji Dženi. — Paskui leisk joms pamiegoti. Jos abi pavargusios.

Dženi matė, kaip moteris išėjo iš namų. Paskui užkaitė arbatinuką ir suruošė Klaudijai padėklą.

— O, bus nuostabu turėti namuose vaikelį, — tarė ji garsiai. Iš tiesų, kai kūdikis toks panašus į Elizabetą, atrodo, lyg šiuose namuose būtų vėl atgijusi dalelė tos brangios sielos. Dženi galvoje įsitvirtino kita mintis, labiau trikdanti. Vaiko bruožuose nebuvo nieko, kas bylotų, kad jis yra Frenko, bet slapčiausioje širdies gelmėje ji žinojo, kad jis — mergytės tėvas. Šis suvokimas keistai išblaivė.

Ji jau buvo bepilanti verdantį vandenį ant arbatžolių į didelį rudą puodelį, kai pajuto, kad susijaudino, suvirpėjo, lyg kažkas į ją žiūrėtų. Išsigandusi atsigręžė, ir tai, ką pamatė, privertė ją išmesti arbatinuką ant krosnies.

— PANELE KLAUDIJA! — Dženi negalėjo patikėti savo akimis.

Ilgi rudi jos plaukai buvo susivėlę ir sumirkę prakaitu, blausios akys atrodė prasmegusios pilkame blyškiame jos veide. Susitaršiusi ir susikūprinusi per pečius, tarsi juos slėgtų viso pasaulio svoris, Klaudija žvelgė iš tarpdurio.

— Paimk jį iš mano kambario, — suniurnėjo ji. Jos balsas buvo slopus, bet labiau gąsdinantis, negu kad ji šauktų per visus namus.

Dženi pasibaisėjo.

— Ką... vaiką? — Kažkur viduje ji garsiai nusijuokė. Ką ji sau mano? Klaudija negali iš tiesų turėti galvoje to, kad ji nori, jog *vaikas* būtų paimtas iš jos kambario.

Klaudija dėbsojo į ją, paskui nušlubčiojo atgal. Sutrikusi Dženi nusekė įkandin. Laiptų viršuje Klaudija atsirėmė į sieną. Dženi priėjo jai padėti, bet ši ją atstūmė.

— Padaryk tai dabar. — Ji tiesiog išspjovė tuos žodžius. — Arba aš neatsakau už savo veiksmus.

Jeigu Dženi pirma ir buvo suabejojusi dėl Klaudijos ketinimų, dabar tuo abejoti nebegalėjo. Skubiai įėjo į kambarį ir paėmė vaikelį ant rankų.

— Eikš pas mane, mažyle, — sumurmėjo ji. — Vėliau tavo mama vėl panorės tavęs.

Kai ji ėjo pro Klaudiją, jų akys susitiko. Kai Klaudija metė žvilgsnį į kūdikį, jos veide blykstelėjo žmogžudystė. Pamačiusi, koks panašus kūdikis į jos motiną Elizabetą, ji garsiai sušvokštė ir atsitraukė.

— Nenešk jo arti manęs, — pasakė ji Dženi. — *Niekuomet* daugiau nenešk jo arti manęs.

Virpėdama kiekviena savo kūno ląstele, Dženi nuėjo į savo kambarį ir paguldė miegantį kūdikį į savo pačios lovos kampą. Tada greitai sugrįžo į Klaudijos kambarį. Drebėdama ir išvargusi, Klaudija įsiropštė atgal po antklodėm. Iš čia stebėjo Dženi, rankiojančią vaikelio daiktus. Sudėjusi juos į lopšį, Dženi suėmė viską ir išnešė iš kambario. Sugrįžusi ji drįso pasakyti Klaudijai:

— Rytoj jūs jausitės kitaip.

— Aš apgalvojau kiekvieną pasakytą žodį. Aš jos nenoriu.

Vis dar tikėdamasi, kad tai tik laikina beprotybė, Dženi prisivertė nusišypsoti.

— Jums reikia pailsėti, panele. Aš suruošiau jums padėklą. Atnešiu jį, gerai?

— Nenoriu. *Nieko* nenoriu. — Ji pasisuko taip, kad matytų visą Dženi. — Labiausiai už viską nenoriu šitos išperos. — Tuomet ji nusijuokė, ir buvo baisu į tai žiūrėti. — *Tu* gali turėti ją, jei nori. Pagaliau ji teisėtai priklauso tau, nes yra vyro, kuris žadėjo tave vesti. — Ji sukikeno, nes Dženi veidas tapo bespalvis. — Tikriausiai tu įspėjai? — erzino ji.

— Maniau, kad taip galėtų būti, — pasakė Dženi monotoniškai. Ji nenorėjo suteikti Klaudijai pasitenkinimo išsiduodama, kad jaudinasi.

— Daryk su ja ką nori, bet ji niekuomet neturi žinoti, kad aš esu jos... — Ji negalėjo prisiversti ištarti „mama“, todėl rė-

žė: — Aš net nenoriu apie tai kalbėti ir nesijausiu kitaip rytoj. Ar tu supranti?

— Taip, panele.

Staiga baimės šešėlis perbėgo Klaudijos veidu.

— Tu pasiliksi?

— Taip, panele.

— Už mažesnę algą?

— Jeigu tai visa, ką jūs išgalite. Kol kas. — Ji norėjo, kad Klaudija žinotų, jog ji nėra patenkinta darbo sutarties sąlygomis ir vėl iškels šį klausimą, kai bus tinkamas metas. Klaudija atrodė nustebusi, kad Dženi nusprendė pasilikti.

— Aš tavęs nesuprantu, — tarė ji, atidžiai šią nužvelgdama ir savo guviu protu tyrinėdama kiekvieną ląstelę. Paskui, tarsi ją būtų kažkas apšvietęs, ji suprato. — Mano motina prašė tavęs prižiūrėti mane, taip? — Susijaudinusi ji pasirėmė viena alkūne. — Ir tu pažadėjai pasilikti, tiesa?

Dženi jausmai bylojo jai, kad nebus išmintinga nei garbinga atskleisti, kas įvyko tarp jos ir sergančios moters. Be to, ji neprivalėjo aiškintis Klaudijai Maršal.

— Jūs prašėte manęs pasilikti, ir aš pasiliksiu. Toks yra mano sprendimas, — pasakė ji tiesiai. — Ir jei jūs norite, kad rūpinčiausi vaikeliu, aš galiu padaryti ir tai.

Klaudiją paveikė išdidus Dženi elgesys, bet viešai ji to nebūtų pripažinusi. Taip pat ji įtarė, kad Dženi *prižadėjo* pasilikti ir prižiūrėti ją... gal net ir vaiką. Ši mintis ją įsiutino, paskui pralinksmino. Ir suteikė jai keistą galios jausmą.

— Taigi tu pasiliksi, ir mažoji išpera nuo šios akimirkos yra tavo rūpestis, — pabrėžė ji. — Tu turi niekam nesakyti apie šį susitarimą. Kad ir kas šiuose namuose atsitiktų, viskas turi likti tarp keturių sienų. Ar aišku? — Klaudija nebuvo kvaila. Ji suprato savo pasibaisėtinų kėslų niekšiškumą.

— Kaip liepsite, panele. — Dženi galėjo su ja ginčytis. Ji galėjo pareikšti, kad atsisakyti savo kūno ir kraujo yra nežmoniška, bet žinojo, kad iš viso to nebūtų jokios naudos,

tad paprasčiausiai sutikdama linktelėjo galvą ir sunkia širdimi išėjo.

Aušra jau sėlino stogų viršūnėm, kai Dženi skubėjo tuščiomis gatvėmis, žemyn pagrindiniu keliu, pro mokyklą, paskui link Raselo gatvės, kur gyveno Teilorų šeima.

— Argi tai ne nuostabu? — tarė ji saugiai apglėbtam ryšuliui, žvelgdama į tekančią saulę. Ankstyvo ryto dangus buvo nužertas auksinėm juostom, kurios spindėjo ir šoko degančioje šviesoje.

— Kaip tavo plaukai, — sušnibždėjo ji. — Ir tavo senelės prieš tave.

Kai vaikutis pradėjo vėl niurzgėti, ji suspaudė jį tvirčiau, raminamai sakydama:

— Viskas gerai, širdele. Jau nebetoli. — Ji taip bijojo dėl šio mažo trupinėlio ir buvo tokia bejėgė. Išmėgino viską, ką tik galėjo sugalvoti, kad ją pavalgydintų, bet niekaip nesisekė. Dženi pripylė ąsotį šilto šviežio pieno su lašeliu medaus ir visą valandą mėgino įkalbėti vaikutį čiulpti tai iš jos piršto. Vienu tarpu ji nuėjo į Klaudijos kambarį ir paprašė paimti vaikelį, bet ši sureagavo kaip išprotėjusi, ir Dženi reikėjo ieškoti kitų būdų bambliui patenkinti. Ji net apnuogino savo krūtinę vildamasi, gal tai nuramins vaiką, ir jis truputį pažindo nuogą spenelį, kol suprato, kad yra apgautas.

Pagaliau jai dingtelėjo galimas sprendimas. Ji suvyniojo kūdikį į vilnones antklodes, kad apsaugotų jį nuo ryto vėsos, ir patraukė į kaimą.

— Gerai! Gerai! — Pono Teiloro balsas atsklido greičiau, nei pasirodė jis pats, prasispraudęs siauru koridoriumi iki pat priebučio laiptelių, kur stovėjo Dženi. — Gaisras, ar kas? — paklausė jis, atsargiai praverdamas duris. Jo akys buvo išsigandusios, plačiai išplėstos, ir jis atlapojo duris, kad įleistų ją vidun. — Gerasis Dieve, kas atsitiko? — klausė jis, greitai segiodamasis kelnių sagas ir vesdamasis ją siauru koridorium.

Ponia Teilor skubėdama leidosi laiptais, aukšta apvali moteris didelėm akim ir palaidais plaukais.

— Dženi Dikens, tiesa? — pareiškė ji prisimerkdama ir dujinės lempos šviesoje žiūrėdama į Dženi. Nustebęs jos žvilgsnis užkliuvo už vaiko, ir ji iškart sukruto, vesdama juos į svečių kambarį.

— Kas privertė tave tempti čia naujagimį tokį ankstyvą rytą? — teiravosi ji. Dar nespėjus Dženi atsakyti, pasirodė Megė. Kai mama pažvelgė į ją, ji patikino:

— Viskas gerai, mama. Mažylė greit nurimo ir užmigo. — Ji nustebo pamačiusi, kad tai Dženi išvertė juos iš lovų.

— Atleiskite, bet negalėjau sugalvoti, kur dar kreiptis pagalbos. Tai Klaudijos Maršal naujagimis, ir ji jo nemaitins. Vargšas trupinėlis beveik visą naktį praverkė, ir dabar visai išsekęs. O, ponia Teilor, aš nebežinojau, ką daryti.

Ponia Teilor krito į kėdę, lyg ją kas būtų pastūmęs.

— *Ką* jūs pasakėte?

Greitai Dženi pradėjo aiškinti, bet nutylėjo niekingą tiesą.

— Tai iš tiesų ne jos kaltė, nes gimdymas buvo tikrai sunkus, ir pribuvėja pasakė, kad kartais tai atgraso moteris nuo vaiko. — Ji pakankamai buvo apgalvojusi tokį paaiškinimą, kuris per daug neatskleistų Klaudijos charakterio. Be to, širdies gilumoje Dženi vylėsi, kad Klaudija pasigailės atstūmusi vaiką.

— O, gerai, mes tuoj pažiūrėsime. — Ponia Teilor pasilenkė ir paėmė vaikelį iš Dženi rankų. Akimoju ji atrišo naktinių marškinių iškirptę ir atpalaidavo minkštą rausvą krūtį. Murmėdama malonius žodelyčius, ji įkišo rudą spenelį kūdikiui į burną ir išsitiesė kėdėje. — Štai. Mano pačios mažoji ledi greit užmigo pilnu pilvu, ir liko daugiau negu reikia, kad ši mažylė liktų patenkinta, — išdidžiai pareiškė ji.

Sužavėta Dženi žiūrėjo. Jai buvo smagu, kad bamblys pagaliau pasisotins.

Po valandos jie visi stovėjo prie laukujų durų.

— Manau, kad neilgai ji bus patenkinta, — perspėjo ponia Teilor. — Tau reikės pasimatyti su pribuvėja. Iš tiesų ponas Teiloras, eidamas į darbą, galėtų ją pakviesti. — Ji nusišypsojo. — Ji buvo teisi, tu žinai, ir nereikia jaudintis. Aš pažinojau moterų, kurios buvo nusigręžusios nuo naujagimio ir negalėjo parodyti savo meilės ištisom dienom, net savaitėm.

— Tas pat būna su kiaulėm, — pasakė išsiblaškęs ponas Teiloras, sutrikdamas, kai visi sužiuro į jį.

— Ačiū, — padėkojo jiems abiem Dženi. — Nežinau, ką būčiau be jūsų dariusi. — Atsisukusi į Megę, ji pasakė: — Aš taip džiaugiuosi, kad tu gavai gerą darbą pas Sveną Iną, bet tikrai turėtum ištaikyti laiko aplankyti mūsų namus. Jie tapo tokie vieniši, tu žinai. — Ji nustebo sužinojusi, kad Megė uždirba dvigubai daugiau už ją, dirbdama perpus mažiau.

— Aš pasistengsiu, bet neturiu kada, — atsiprašė Megė. Ji turėjo patrauklų vaikiną, bet tai buvo gerai saugoma nuo tėvų paslaptis.

Kreipdamasi į ponią Teilor, Dženi paprašė:

— Būčiau dėkinga, jeigu mažai kam tepasakotumėte, kas atsitiko.

— Mes niekam iš viso nepasakosime, — pažadėjo ji. — Šiuose namuose neįprasta skleisti paskalas.

Taip patikinta, Dženi iškeliavo namo. Paguldžiusi kūdikį į lopšį, ji įslinko į Klaudijos kambarį ir, matydama ją dar miegančią, stebėjosi, kaip toks niekingas žmogus gali taip ramiai miegoti.

Pusę septynių, kai Dženi pradėjo savo ruošą, prie virtuvės durų pasirodė ponas Teiloras. Kartu su juo atėjo pribuvėja ir jaunesnė moteris — smulkutė, juodais garbanotais plaukais, gaižaus veido.

— Čia žindyvė, — paaiškino pribuvėja. — Aš supratau, kad jūsų šeimininkė turi sunkumų su kūdikio maitinimu. — Nelaukdama atsakymo, ji nužygiavo aukštyn ir po kelių minučių nusileido vėl. — Bjauri jauna moteris, — piktai sumurmėjo ji, pridurdama linksmesniu balsu: — Taigi tikriausiai to ir reikė-

jo tikėtis. Jokio pieno nė ženklo, ir gali būti, kad ji jo iš viso neturės. Pamatysim. Pamatysim.

Paskui ji išėjo, palikdama žindyvę ir nurodymų sąrašą: kada maudyti kūdikį; kada maudytis vonioje motinai; kuo ją maitinti ir kada; kaip išvirti sriubą, nuo kurios atsirastų pieno; ir ką daryti blogiausiu atveju.

— Mes turime padaryti visa, ką galime, — pasakė ji, paskui greitai išėjo ir niekuomet daugiau nebekėlė kojos į Klaudijos Maršal namus.

Dženi žiūrėjo, kaip smulkutė moteris žindė kūdikį. Ją nustebino, kaip dvi moterys galėjo būti tokios skirtingos. Poniai Teilor tai buvo meilės darbas, tuo tarpu ši moteris buvo šalta ir nemeili. Kai ponia Teilor žindė, kūdikis prisiglaudė prie šiltos minkštos krūtinės, o ši moteris laikė jį ant savo kaulėto kelio krašto, vien leisdama jam žįsti smailą atkištą spenelį iš nepatogaus atstumo.

Prieš išeidama moteris padavė kūdikį Dženi.

— Palaikyk jį stačią ir leisk išeiti orui, — pasakė ji.

Dženi pakilojo kūdikį, murmėdama raminamus žodžius.

— Leisti išeiti orui? — pakartojo ji. — O! Kas nors pamanys, kad tu esi balionas. Nuostabu, kaip jos pienas dar neprarūgo, — sukrizeno ji.

Paskui ji laikė kūdikį ant kelių ir juo grožėjosi.

— Kaip mes tave pavadinsime, a? — galvojo ji. — Kadangi tu tokia panaši į savo močiutę, gal mes pavadinsime tave kaip ją? — Ji garsiai nusijuokė. — Ne, geriau ne. Tai iš tiesų būtų tas pat kaip įleisti katę tarp žvirblių, tiesa? — Ji truputį pagalvojo, ir vardas išsprūdo iš lūpų pats. — Keti, — sumurmėjo ji. — Mes pavadinsime tave Keti. — Tai buvo gražus vardas, ir kažkodėl šiai mažajai mergytei jis labai tiko. Smulkūs bruožai išsikreipė, veidukas susiraukšlėjo, ir Dženi neabejojo, kad tai šypsena. — Taigi tu manai, kad vardas geras, a? — nusijuokė ji, įbesdama savo veidą į kūdikio kakliuką. Laikydama kūdikį ant rankų, ji švelniai į jį žiūrėjo. — Aš pasakysiu tau dar kai

ką, Keti, mieloji, — tarė ji, — tu atėjai į atšiaurų pasaulį, ir tavo mama tavęs nenori. Bet aš galiu tau štai ką pažadėti. — Ji pažvelgė į tas smaragdinio žalumo akis ir prisiminė kitą pažadą. Ji nesigailėjo dėl jo ir niekuomet nesigailės to, ką ketina pasakyti dabar. — Kol aš gyva, tau niekuomet nepritruks meilės. — Paskui ji priglaudė vaikutį arčiau, leisdama šilumai sruventi tarp jų. Tai buvo šiluma, kuri spinduliuos ir išliks visą gyvenimą.

ANTRA DALIS

1921

PRISIMINIMAI

AŠTUNTAS SKYRIUS

Frenkas plūkėsi visą dieną. Kai sniegas storiau užklojo žemę, darbininkų arkliai dažniau pamesdavo pasagas. Dažniausiai jų kanopos įkliūdavo į tramvajaus bėgius, ir tai reiškė apsilankymą pas Frenką Vinfildą Petro gatvėje. Nespėdavo jis pakaustyti vieno arklio, kai jau laukdavo kitas. Jo nugara šį šeštadienį buvo palinkusi prie darbo nuo pat penkių valandų ryto, ir jis jautėsi taip, lyg jau niekuomet nebegalėtų jos ištiesti.

— Jeigu aš nors trumpam neišsitiesiu, jūs išnešite mane iš čia kuprotą, — pasakė jis paskutiniam piktam lankytojui. — Žiūrėk, išgerkim arbatos, ką? Ilgai netruks užkaisti arbatinuką.

Nelaukdamas atsakymo, jis spruko į pašiūrės gale esančią nišą ir po minutės sugrįžo atgal. Susiėmęs rankomis už nugaros ir užsimerkęs, atlošė galvą ir sudejavo.

— Visagali Dieve! Kas per diena, — pareiškė jis. — Dabar jau keturios, šeštadienis, ir aš turėjau seniai užrakinti duris. — Paprastai jis uždaro parduotuvę šeštadienio popietę ir atidaro tik pirmadienį pirmą valandą.

— Prakeiktas oras! — vežėjas nušoko nuo alaus daryklos vežimo sėdynės, trepsėjo ir pliaukšėjo pirštinėtom rankom, stengdamasis sušilti sustirusius pirštus. Tai buvo kalnas, ne vyras, ilgais nusvirusiais ūsais ir tankiais šiurpsančiais antakiais, kurie kyšojo virš rūsčiai žiūrinčių tamsių akių. Jis buvo apsimuturiavęs nuo šalčio, apsivyniojęs gerklę mėlynu šaliku, vilkėjo senu pilku paltu, kuris jam einant grybšteldavo žemę, nešiojo rudą skrybėlę minkštais kraštais, kurie sudarė banguojantį skėtį apie

jo raudoną veidą. — Neprisimenu tokios ilgos šaltos žiemos, — skundėsi jis, pradėdamas iškinkyti didelį pilką darbinį arklį. — Negaliu ilsėtis, nes šios statinės nebus laiku pristatytos, sakau tau. Keliai klampūs. Visi vežimai juda vėžlio žingsniu, ir vaikai nučiužinėję sniegą taip, kad neįmanoma iškart sustoti, kai reikia išsikrauti. Ir, lyg to nepakaktų išmėginti geram žmogaus būdui, aš labai arti pralėkiau pro vieną iš tų automašinų... pergąsdino arklį, prakeiktoji, beveik mirtinai!

Frenkas gerai pažinojo šį vyruką. Jis buvo geras, bet greitai įsiplieskiantis.

— Tai turėjo būti dvarininko Pito mašina, — paaiškino jis. — Kiek žinau, tik jis vienas turi tokią pabaisą.

— Taip, bet manau, kad ne paskutinis. Kai kurie žmonės turi daugiau pinigų nei proto. Aš kažkur skaičiau, kad Londono keliai mato daugybę šitų prakeiktų išradimų kiekvieną dieną. Nors nemanau, jog kada nors ateis diena, kai jie įsigalės vietoj tramvajų ir arklių traukiamų vežimų.

— Aš neguldyčiau galvos už tai, — perspėjo Frenkas. — Atrodo, kad Pietuose tuo vis labiau domimasi, ir manau, netrukus ši naujovė paplis po visą šalį. — Jis nugrimzdo savo mintyse, ramiu balsu pridurdamas: — Dievas žino, gali atsitikti, kad teks keisti darbą, nes tuomet jiems nebereikės kalvių.

Senasis vyras buvo priblokštas.

— Prakeiktosios nevidonės! Aš apie tai nepagalvojau. O kas bus su tokiais kaip aš, ką? — norėjo sužinoti jis. — Dirbu su vežimu ir arkliais nuo tada, kai buvau ne ką aukštesnis už tą alaus statinaitę. — Jis parodė šaltu sustingusiu pirštu į tvarkingas eiles medinių statinaičių, išrikiuotų jo vežime. — Taip! Neverta apie tai galvoti.

Kol vyriškis skundėsi, Frenkas dingo. Dabar jis išlindo su dviem puodeliais karštos garuojančios arbatos, vieną iš jų padėjo ant vežimo krašto, kad vyriškis galėtų pasiekti.

— Galbūt ir ne, — atsiliepė Frenkas, atsirėmęs į vežimą ir dėkingai siurbčiodamas karštimą. — Bet tai ateis. Paminėsi mano žodį, ateis diena, kai keliai bus pilni šitų naujų mašinų.

Antrasis vyriškis pažiūrėjo į Frenką nepasitikėdamas. Paskui papurtė galvą, ir ant jo skrybėlės susikaupęs sniegas pažiro apie ausis kaip puiki balta kruša.

— Gerai, dėl manęs, tai tu gali toliau varyti savo darbą, nes manęs niekas nepamatys tame smirdančiame kriokiančiame daikčiuke, net jeigu nuo to priklausytų mano gyvenimas.

Kol Frenkas apmąstė savo paties žodžius, nepatenkintas vyriškis toliau bambėjo po nosimi, kartais gurkštelėdamas iš savo puodelio, paskui vėl padėdamas jį ant vežimo ir pliaukšėdamas rankomis, kvėpdamas į jas išpūtęs raudonus kaip braškės žandus.

— Taip! Aš būsiu patenkintas, kai ateis pavasaris, — aptarinėjo jis, o Frenkas rūpinosi nukalti porą naujų pasagų senajam darbiniam arkliui. Stambusis vyriškis iškinkė arklį ir paėmęs už apynasrio nuvedė.

— Eime, mano gražuoli, — kalbino jis. — Mes tau tučtuojau pagelbėsime. — Jis jau seniai dirba su šiuo arkliuku, ir kaip tikri išbandyti draugai jiedu nepaprastai pasitikėjo vienas kitu. Pradėjęs švilpiniuoti linksmą melodiją, jis pririšo apynasrį prie geležinio žiedo sienoje. Kai arklys truktelėjo galvą aukštyn ir nekantriai pradėjo trypti kanopomis kietą žemę, subarė: — Na, na! Mes pakankamai dažnai tai darome, kad žinotume, kas laukia. Suprantu, kad tu trokšti vėl keliauti, tam aš ir esu, bet mes neišeisime iš čia, kol tu negausi gražių naujų kamanų. Taigi būk kantrus, senas palaidūne.

— Manau, jis pavargęs, kaip ir aš, — įsikišo Frenkas. — Buvo ilga diena, tiesa?

— Galima sakyti, taip, Frenkai, — atsakė stambusis vyriškis. — Šiandien išsikrovėme jau keturis kartus. — Jis pažvelgė į kalvį ir išsiviepė. — Girti palaidūnai, — juokėsi jis. — Likus kelioms dienoms iki Kalėdų, kiekviena Blekberno smuklė turi prikimšti rūsį gėrimų iki lubų. — Jis su meile pažvelgė į arklį. — Šiandien pasidarbavome kaip reikiant. Arkliukas sensta, tai rūpestis. Abu senstame. O, žinau, ateis diena, kai mes turėsime pasitraukti, bet aš stengiuosi per daug apie tai negalvoti. Ką! Aš greičiau išsiskirsiu su žmona negu su senuoju Džeku.

— Jis šaunuolis, — sutiko Frenkas. Žvelgdamas per petį, tarė arkliui: — Nesijaudink, seni, aš tuoj tave pakaustysiu. — Jis sunkiai atsiduso. — Vienas Dievas žino, aš lygiai taip noriu namo, kaip ir tu.

Anrasis vyriškis paėmė arbatos puodelį prieš nukėblindamas ten, kur Frenkas krovė į dumples anglis ir pūtė į jas orą. Anglys palengva raudo, kol jų skleidžiamas karštis tapo nepakeliamas. Vyriškis susipylė arbatos likučius į plačiai pražiotą gerklę ir padėjo savo puodelį ant grindų prie sienos.

— Tai puikumėlis! — pasigėrėjo jis šypsodamasis ir ištiesė milžiniškus delnus prieš anglių krūvą. — Lauke gali būti pasiutęs šaltis, o čia šilta kaip kepykloje.

— *Pernelyg* šilta, — paaiškino Frenkas. — Ne taip jau bloga tokią dieną kaip ši, bet vasarą netgi plačiai atlapojus duris čia blogiau negu pačiame pragare. — Susikaupęs į savo užduotį, jis sužnybo replėmis gabalą iškreiptos geležies ir padėjo ant akmeninio krosnies krašto. Kaldamas geležį plaktuku, jis pradėjo lenkti iš jos pažįstamą formą, vis kišdamas ją giliai į degančias anglis, kol geležis įkaito iki baltumo. Neapsakomai greitai geležis dar labiau išsilenkė, kol virto dailia arklio pasaga. Paskui jis paėmė kitą gabalą ir padarė tą patį.

Stambusis vyras buvo sužavėtas.

— Po perkūnais, tu geras kalvis, — pasakė jis. — Geriausias. — Frenkas toliau dirbo neatsiliepdamas, todėl vyras tęsė: — Tu niekuomet nesi sakęs, kas privertė tave palikti Pietus ir apsigyventi šičia, Blekberne. Ar tai todėl, kad pamatei, jog mašinos gali atimti iš tavęs duoną?

Frenkas papurtė galvą.

— Jeigu taip kada atsitiktų, tai ne dabar, o po daugelio *metų*. — Prisiminimai niekuomet nebuvo išblėsę. Prisiminimai apie mylimąją Dženi ir kaip jis ją pažemino. — Be to, tada aš nebuvau kalvis. Buvau juo anksčiau ir esu dabar, bet... — Jis nenorėjo per daug išsipasakoti, nes jau seniai įsigudrino laikyti savo praeities gyvenimą savyje. — Taip, kiekvienas žmogus trokšta permainų kada ne kada, — pasakė vildamasis, kad tuo ir baigsis kito vyriškio skvarbūs klausimai.

— Tu niekuomet nebuvai vedęs?

Frenkas apsimetė neišgirdęs, kaldamas garsiau pasagą ir nusukęs akis nuo smalsių vyriškio akių.

— Taip, tai mane stebina... šitoks vyras kaip tu.

— Kodėl gi? — Frenkas stebėjosi, kiek kartų jis buvo tapęs paskalų objektu prie pintos alaus.

Stambusis vyriškis paglostė savo smakrą ir nužvelgė Frenką nuo galvos iki kojų, plačius raumeningus pečius ir tiesią plačią nugarą. Ne taip seniai Frenkas Vinfildas buvo Blekberno miestely svetimas. Būna tokių prašalaičių, kurių iškart nemėgsti, o būna tokių, su kuriais iškart jautiesi laisvai, nesuvaržytas. Frenkas Vinfildas buvo toks žmogus. Rudomis doromis akimis ir tankiom tiesių plaukų sruogom, dabar jis buvo pažįstamas ir mielas visam miesteliui. Sunkiu darbu ir ryžtu jis prasimušė, išsikovojo sau vietelę čia. Jis niekieno neprašė malonių ir niekam jų nedalijo, bet buvo žinomas kaip geras ir puikus žmogus.

Nors Frenkas buvo užsidaręs, ramios kalbėsenos ir pasitikintis savimi, nebuvo nė vieno žmogaus, kuris, susipažinęs su juo, nepaminėtų jo geru žodžiu.

— Taip, tu atvykai iš kažin kur ir užsidirbai garbingą vietą šiose apylinkėse, — tęsė stambusis vyriškis. — Tavo verslas klesti, ir atrodai kaip vyras, kuris krauna pinigus juodai dienai. Tačiau visų pirma tu esi jaunas ir gražus vyrukas. Ne paslaptis, kaip į tave žiūri tavo nuomojamo buto savininkė, — išmaniai atskleidė jis.

Sulig tais žodžiais Frenkas sustojo dirbęs. Griežtai žiūrėdamas į senąjį vyriškį, jis jam priminė:

— Doriana Kreig yra puiki moteris, ir aš nenoriu, kad jos vardas taptų apkalbų objektu. — Jo akys patamsėjo iš pykčio. Kai jis buvo prašalaitis šiame mieste, Doriana Kreig išnuomojo jam butą. Nuo pat tada ji buvo gera ir ištikima jo draugė.

— O ne, nesuprask manęs klaidingai. Tai nieko nereiškia, ką aš pasakiau. — Frenkui nusigręžus ir įkibus į darbą, jis nusišypsojo paslaptinga šypsena. — Ji puiki moteris, ir niekas nežino to geriau už mane. Kai buvau jaunesnis, išvežiodavau an-

glis Jubiliejaus gatve, ir Doriana Kreig buvo mano geriausia klientė. Kai ji liko našlė, mačiau, kaip ši netektis apvertė jos gyvenimą aukštyn kojom. Ji neturėjo nieko, tik savo sūnų. Nebuvo jokio vyriškio, kuris jais pasirūpintų, ir labai mažai pinigų atsiginti nuo bado. Bet ji niekuomet nesiskundė. Išgavo iš gyvenimo geriausia, ką galėjo, priimdama nuomininkus, kaip tave, augindama savo sūnų ir nieko iš nieko neprašinėdama. — Jis užsičiaupė ir grįžo mintimis į praeitį. Paskui paaiškino: — Ji našlauja jau šešeri metai, ir, jei neklystu, Rodnėjui dabar apie aštuoniolika. Dorianos išauklėtas jis išaugo puikus jaunuolis.

— Taip. — Frenkas nukabino nuo diržo ketvirtą arklio pasagą, paskui įsidėjo ilgą dildę į savo išorinę kišenę, paėmė mažą plaktukėlį ir priėjo prie arklio. — Tu pažįsti juos kur kas seniau nei aš, — atsiprašė jis. — Taigi nereikia tau sakyti, kokia gera siela yra Doriana.

— Gera, taip... bet ji nėra kvailė, nebūtų Doriana. Nelengva jai buvo, neturėjo deramų lėšų ir reikėjo auginti vaiką. Netrūko tokių, kurie siūlėsi padėti, bet ji nieko neprisileido. Buvo pasiryžusi susidoroti viena. — Jis pliaukštelėjo liežuviu ir palenkė galvą į šoną, jo veide atsispindėjo susižavėjimas. — Ir dėl Dievo, ji viską padarė. — Jis prisiminė, kaip Dorianos vyras, Lou, visuomet buvo gležnas, net kai jie draugavo mokykloje. Jeigu jis bėgdavo, imdavo kosėti, ir kai kosėdavo, prasirgdavo ištisas savaites. Vėliau, tapęs vyru ir tėvu, kiek atkuto, buvo gavęs darbą Markheimo prekių sandėly, ir atrodė, uždirba šeimos pragyvenimui. Bet jis niekuomet nebuvo stiprus, todėl kai susirgo tuberkulioze, niekas nenustebo.

Nenorėdamas narstyti Dorianos asmeninio gyvenimo, Frenkas tylėjo, pasilenkė, kad jo galva atsidūrė prie arklio kūbrio, ir pakėlė arklio kojos barzdelę taip, kad didžiulė kanopa saugiai atsidurtų jam tarp kelių. Trumpai patyrinėjęs, jis tarė antrajam vyrui:

— Kanopa nenukentėjo, bet pasaga įskilusi ir sulinkusi. — Jis palenkė galvą į šoną ir susirūpinęs žiūrėjo. — Tau pasisekė, kad jis nepersiplėšė kanopos.

Stambusis vyriškis priėjo dirstelėti.

— Oho! Nieko keisto, kad vargšelis šlubavo. — Jis išsitiesė ir uždėjo dideles rankas ant arklio nugaros, su meile jį glostydamas. — Prakeikti tramvajaus bėgiai. Gal geriau jau būtų, jei įsigalėtų tos triukšmingos mašinos, ką? Bent jau nebūtų tamvajaus bėgių, kad susižalotum, a?

— Gal nebebūtų ir jokių arklių tuomet? — priminė jam Frenkas, nuimdamas seną pasagą ir pradėdamas dildyti arklio kanopos apačią.

Frenkui ištarus šiuos žodžius, antrasis vyriškis tylėjo. Jo mintys klaidžiojo nuo vieno dalyko prie kito ir netrukus grįžo prie paties Frenko.

— Tad kas gi privertė tave išvykti? — paklausė jis.

— Išvykti iš kur?

— Iš *Pietų*. Kas privertė tave išvykti iš Pietų ir atkeliauti čia? Tu juk neturėjai giminių Blekberne, tiesa?

— Ne.

— Tad kas gi privertė tave palikti Pietus ir atvykti čia? — atkakliai reikalavo jis.

— Ak, šis bei tas. — Nekantraudamas atsikratyti šio geraširdžio, bet smalsaus vyriškio, Frenkas ėmėsi savo užduoties. Jis jau pakeitė blogiausią pasagą, tad likusios neturėtų užimti daug laiko, mąstė jis patenkintas.

— Nenori apie tai kalbėti? Gerai, nepasakyčiau, kad dėl to tave kaltinu. Vis tiek, kai žmogus nusprendžia pasiimti lazdą ir keliauti į svečias šalis, visuomet tam būna svarbi priežastis. — Jis pasitrynė storu pirštu smakrą. — Taip, visuomet būna svarbi priežastis, ir dažniausiai čia kalta moteris, kuri yra viso to esmė. — Jis sukikeno nežinodamas, kaip jo žodžiai sutrikdė Frenką. — Taip ir yra, tiesa? Tai *moteris* privertė tave išvykti?

Frenkas, rodės, negirdi, ir jo tylėjimas tik įtikino pašnekovą, kad jis atspėjo.

— Esu smalsus senas plevėsa, — pareiškė jis. — Taigi tu būsi teisus, pasiuntęs mane rūpintis savais reikalais. — Bet iš tiesų jis vylėsi, kad Frenkas jam išsipasakos.

— Nė nesvajok, kad liepčiau tau šitaip padaryti, — atsiliepė Frenkas, plušėdamas prie trečios pasagos.

Stambusis vyriškis laukė pripažinimo. Tačiau tesulaukė linksmo Frenko švilpavimo.

— Taip, — suburbėjo jis, — žmonos teisybė. Turiu blogą įprotį kišti nosį ten, kur man nepridera.

Suprasdamas, kad iš Frenko nieko neišpeš, ir gailėdamasis, kad sukūrė tarp jų sunkią atmosferą, dramblotasis žmogėnas pakeitė temą; daugiausia kalbėjo apie Vokietijos apsisprendimą siekti moratoriumo dėl karo nuostolių atlyginimo ir kaip Tautų lyga atsisakė priimti Rusiją.

Frenkas kažką atsakė, bet jam buvo visai neįdomu. Jo dėmesys krypo visai kitur. Galvoje sukosi tai, ką buvo pasakęs stambusis vyriškis... „Tai moteris privertė tave išvykti". Taip, jis beveik atspėjo. Iš tiesų tai dvi moterys. Viena, kuri verta visko, kas geriausia, ir kita, kuri buvo persirengęs velnias.

— Štai, — pasakė jis, atsitiesdamas nuo darbo. — Kaip nauja. — Jis paplekšnojo arkliui per kūbrį. — Žiūrėk, kur eini, seni, — geraširdiškai perspėjo gyvulį, — nes jeigu įsprūsi į bėgius tarp šios dienos ir pirmadienio ryto, turėsi susirasti kitą kalvį. Jau kai užrakinsiu šiandien šitas duris, tik žmogžudystė privers mane jas atrakinti iki pirmadienio ryto pirmos valandos.

— Nesijaudink, aš nenuleisiu nuo jo akių, — nutraukė stambusis vyriškis. — Eime, mano gražuoli, — įkalbinėjo meiliai jis. Nuvedęs arklį atgal prie vežimo, apsuko jį atbulą, įvedė tarp ienų ir greitai uždėjo pakinktus. — Nesigailėsiu atsigulęs šįvakar į lovą, tai jau tikrai, — subumbėjo jis, išsivaręs visą ekipažą grindiniu. Trumpam išnykęs už didžiųjų durų, jis grįžo sumokėti Frenkui vieno šilingo ir šešių pensų už gerai atliktą darbą. Paskui užsiropštė aukštai ant sėdynės ir, paėmęs vadeles, truktelėjo arklį. — Jeigu tavęs iki tol nebepamatysiu, gerų tau Kalėdų, — palinkėjo jis sukikenęs, ir Frenkas žinojo, kad jis darė užuominą apie jį ir Dorianą. Iškart pyktelėjo, bet paskui nusijuokė ir papurtė galvą, apsimesdamas pražuvęs.

— Tu senas palaidūne, — sušnibždėjo jis. — Vis dėlto nemanau, kad turi galvoje kokią šunybę.

Sniegas dribte dribo, kai Frenkas užrakino didžiuosius vartus ir išėjo namo. Iki Jubiliejaus gatvės buvo dešimt minučių kelio, ir jis tuo džiaugėsi, nes tai suteiks jam progą pamąstyti prieš išvystant Dorianą. Prieš keturis mėnesius jis pasiuntė Dženi laišką vildamasis, kad viskas tarp jų susitvarkys. Tolesnes savaites su nerimu laukė jos atsakymo. Tačiau jis neatėjo, ir tai Frenko visai nenustebino. Nuo tada jam pavyko nustumti mintis apie Dženi ir ankstesnį gyvenimą į pasąmonę. Stambiojo vyriškio užuominos sužadino vėl tas mintis, ir sugrįžo pirmykštis ilgesys. Graužatis ir širdgėla, kurie, kaip jis paikai manė, buvo jau sutramdyti.

Per tas pirmąsias vienišas savaites Blekberne vargu ar buvo naktis, kad jis nebūtų žingsniavęs po savo miegamąjį iki pat aušros. Svečioje šalyje jis jautėsi žlugęs, pametęs vadžias, ir jo viduje kirbėjo nerimas, kuris grasė išvyti jį vėl į kelią. Dženi jam buvo tokia reali, tarsi ji būtų buvus fiziškai šalia, bet jis negalėjo kalbėti su ja, laikyti jos — o, kaip jis to norėjo!

Apimtas nevilties, jis net buvo apsvarstęs tokią mintį: sugrįžti atgal ir paprašyti jos atleidimo, meldžiant kartu su juo iškeliauti iš Voberno Smiltynų, kad jie abu kažkur galėtų pradėti naują gyvenimą. Bet jis bijojo. Bijojo, kad ji užtrenks duris jam panosėje, ir Dievas žino, po visko, ką padarė, jis būtų to vertas. Jos gražus veidas persekiojo jį tol, kol jis pajuto, kad išprotės. Tuomet, kai gavo darbą Prestono kalvėje, visą savo energiją nukreipė į jį, plušėdamas nuo aušros iki sutemų ir save taip nukamuodamas, kad neturėjo nei laiko, nei jėgų per daug galvoti. Mintis apie susitaikymą su Dženi pakeitė ambicija, pasiryžimas, kurį jam sukėlė jo kalvės kiemas. Pamažu jis išmoko gyventi be vilties, jog kada nors jie su Dženi galėtų susieiti draugėn.

Bet dabar jos praradimo skausmas buvo toks stiprus kaip visada. Tarsi didžiulis švininis plaktukas daužytų tiesiai į širdies vidurį.

— Tu apgaudinėjai pats save, Frenkai, — sumurmėjo jis prieš kylantį vėją. — Tu nepamiršai jos ir niekuomet nepamirši. — Kažkodėl šis žinojimas keistai guodė, tarsi mylėdamas jis laikytų ją arti. Skausmas ištirpo prisiminimuose — šiltuose, šviesiuose prisiminimuose tų laikų, kai jis buvo su Dženi, bet, — nors jie teikė jam begalinį malonumą, — viso pasaulio prisiminimai yra tik varganas pakaitalas tos realybės, kuri dėl jo paties gėdingo poelgio jam atrodė amžinai pražuvusi.

Ne pirmą kartą jis galvojo, kaip būtų buvę, jeigu Dženi būtų apgavusi jį ir paskui taip palikusi — kaip jis būtų reagavęs. Viena aišku, kad dėl to jam būtų plyšusi širdis. Tačiau dabar jis buvo tas išpera, kuris pridarė tokių baisybių, ir jo širdis vis tiek plyšo iš skausmo. Bet argi nėra parašyta, kad pjauni tai, ką pasėji?

Vėjas tapo atšiauresnis, ir sniegas be pasigailėjimo krito iš tamsaus dangaus. Užsismaukęs kepurę iki pat antakių, jis įgaužė pečius čaižančiame vėjyje ir paspartino žingsnį, skubėdamas savo keliu. Kuo greičiau jis ėjo, tuo labiau stengėsi išstumti Dženi iš galvos. Bet tai buvo neįmanoma. Ji įsismelkė į jį, gramzdindama jo jausmus, kol jis nebegalėjo galvoti apie nieką daugiau, tik apie ją.

Kai priėjo Jubiliejaus gatvę ir pamatė smulkutę tamsiaplaukę figūrėlę, stovinčią tarpduryje, suprato, kad tik žadina savy nepaprastą sielvartą ir kad tai niekuomet nesugrąžins jam Dženi. Be to, pažįstamos lengvos figūrėlės vaizdas privertė jį susigėsti.

— Susiimk, Frenkai Vinfildai, — piktai subarė save. — Tu jau *vieną* moterį įskaudinai ir turi saugotis, kad tai niekuomet nepasikartotų. — Tarp Dorianos Kreig ir jo buvo savitarpio supratimas. Ji pradėjo remtis juo, leido jam vėl pasijusti vyru. Ji buvo čia su juo, kai jis skendėjo nevilty, tad kai Dorianai jo reikės, jis bus kartu su ja. Jis buvo jai tą skolingas.

Dorianos Kreig namas dunksojo pačiame gatvės viršuje ir apžergė kampą. Dauguma nuosavybės šioje Blekberno dalyje buvo išnuomota arba Sąjungos, arba privačių žemvaldžių. Dorianos namas buvo kitoks, jis priklausė jai. Namas buvo statytas maždaug prieš penkiolika metų kažkokio malūno savininko, ramaus lėto žmogaus, kuris vėliau tapo atsiskyrėliu. Jis gyveno tame name iki mirties, paskui jo advokatai namą pardavė. Dorianos tėvas nusipirko jį už penkiasdešimt svarų, kuriuos pasiskolino iš savo darbdavio, čionykščio žvakių dirbėjo. Paskui namas atiteko Dorianai, ir ji visuomet sakydavo, kad čia nubaigs savo gyvenimą.

Jubiliejaus gatvės numeris pirmas buvo puikus tvirtas namas, vienas iš tokių, kurie stovi amžinai. Ilgas frontonas, plačios ąžuolinės durys su dažyto stiklo paneliais kiekvienoje pusėje, keturi dvigubi miegamieji, du gyvenamieji kambariai, valgomasis su dideliu langu ir erdvi virtuvė, kuri buvo namų širdis. Kiekvienas kambarys apstatytas taip kaip tada, kai čia atsikraustė Dorianos motina, tvirtais mediniais baldais, tokiais pat patvariais kaip namas, ir ilgom gobeleno užuolaidom, tokiom pat gerom kaip tą dieną, kai buvo pakabintos. Didelės lovos visos buvo žalvariniais kraštais, su gražiais keramikiniais bumbulais kiekvieno ramsčio viršuje ir stipriom geležinėm spyruoklėm po čiužiniais. Grindys išklotos vienaspalviu linoleumu, šen bei ten patiesti kilimėliai, o sienos dažytos įvairiais žalios, mėgstamiausios Dorianos spalvos, atspalviais. Namas atrodė draugiškas ir svetingas kaip ir pati Doriana.

— Kur tu buvai? — sušuko ji, kai Frenkas užlipo trimis laipteliais, vedančiais prie paradinių durų. — Aš labai nerimavau, — tarė ji susirūpinusi. Ji buvo gležno sudėjimo moteris, kokių trisdešimt penkerių, apvaliu aiškiu veidu ir tamsiais iki pečių plaukais, surištais prie kaklo plona ruda juostele. Juosėjo gėlėtą prijuostę, iš po kurios buvo išlindę tik žalios suknelės kraštas ir rankovės.

— Nesirūpink manimi, — pasakė jai Frenkas, švelniai vesdamasis ją vidun, — negalima stovėti lauke, Doriana... ir dar

11.-760

be jokio palto. — Kai jiedu atsidūrė viduje, jis nusivilko paltą ir pakratė jį ant laiptų prieš uždarydamas duris atšiauriai nakčiai. — Dėl Dievo meilės, ką tu sau manai? — paklausė jis, kabindamas savo paltą ant kablio virš prieškambario staliuko. — Keista, kad tu dar nenumirei iš šalčio.

Nusiėmęs kepurę, jis pakabino ją virš palto, paskui uždėjo rankas jai ant pečių.

— Atleisk, aš vėluoju, — atsiprašė jis. — Turėtum žinoti, kad pareisiu, kai tik galėsiu. — Kai jis pažvelgė į jos tamsias margas akis, jo širdį nusmelkė siaubingas gailestis. Jos buvo visai nepanašios į Dženi, mėlynas ir vaiskias kaip vasaros dangus, bet jose atsispindėjo susirūpinimas juo. — Aš nenoriu, kad tu dėl manęs nerimautum.

— Bet aš *nerimauju,* Frenkai, — prieštaravo ji. — Rodnėjus irgi vėlavo... traukinys nuvažiavo nuo bėgių ar panašiai. Aš nerimavau, kol jis grįžo namo, o tada vėlavai *tu.* — Ji bėjėgiškai skėstelėjo rankom. — Aš negaliu nesijaudinti, nuo dabar galėtum tai žinoti.

Jis nusijuokė ir apkabino ją per pečius, vesdamasis koridoriumi į svečių kambarį.

— Suprantu, — tarė švelniai. — Vis tiek aš *galiu* rasti kelią namo, net tamsoje ir per sniego pūgą.

— Aš žinau, — atsakė ji. — Ir esu kvaila moteriškė.

Jis pakštelėjo jai į skruostą.

— Tu nesi tokia, Doriana Kreig, — papriekaištavo jis.

Ji nusuko akis nuo jo į jaunuolį, sėdintį prie židinio, ilgakojį jaunuolį rudai raudonais plaukais, didelėm švelniom strazdanom nubertu veidu. Pavargęs po ilgos durininko darbo dienos geležinkelio stotyje, jis užmigo. Prieš šokčiojančius ugnies atšvaitus jo stazdanos įgavo tamsesnį atspalvį, lyg kas būtų aptaškęs visą jo veidą muskatu.

— Rodnėjus pasakė, kad palauks, ir galėsime sėsti vakarieniauti drauge, — paaiškino ji.

— O, nereikėjo taip daryti, — paprieštaravo Frenkas. — Jūs abu turėtumėte būti pavalgę be manęs. — Kaip tik tokiais

atvejais jis jautėsi vis labiau įtraukiamas į emocionalius saitus ir vis dėlto neišmanė, kaip su visu tuo elgtis.

Sutelkusi savo dėmesį vėl į Frenką, Doriana paprotestavo:

— Aš pagaminau troškintos mėsos su bulvėmis, taigi niekas nesugadinta. Tu nusivilk ir nusiprausk, ir kai būsi pasirengęs, viskas jau bus ant stalo. — Jis linktelėjo ir nuėjo prie durų, kurios vedė į indų plovyklą. — Rasi savo švarius drabužius džiovykloje prieš ugnį.

Frenkui išėjus, ji prisiartino prie sūnaus ir švelniai jį papurtė:

— Rodni, kelkis. Frenkas namie.

Jaunuolis iškart pabudo.

— Gerai. Aš išalkęs, — tarė jis, ištiesęs ilgas kaulėtas rankas virš galvos ir garsiai žiovaudamas. — Ir pavargęs. Ketinau eiti į šou rūmuose, bet manau, kad verčiau trauksiu į savo lovą.

— Jeigu tu paklaustum manęs, išgirstum, kad lova tau geriausia vieta, — atsakė ji. — Rūmų teatre nėra nieko tokio, kas negalėtų palaukti, ir dabar net šuo neįstų laukan. Prisnigta per colį ir dar verčia. Nėra nė ženklo, kad iki ryto nustotų, tikrai.

Sekmadieniais Doriana ir abudu vyrai valgo valgomajame, bet paprastom savaitės dienom — prie apvalaus ąžuolinio stalo svečių kambaryje. Prieš atvykstant Frenkui, čia buvo dar trys nuomininkai: jauna moteris, kuri dirbo tarnautoja Rotušėje, pusamžis vyriškis, ponas Vraitas, ir keistas vyresnio amžiaus džentelmenas, vardu Artūras Bedfordas, kuris dieną naktį grojo bandža. Bet jie visi išvyko. Pasak Rodnio, jaunoji moteris „kėlė daugiau rūpesčių, negu buvo verta“, taigi ji buvo seniai išsikraususi, ir Frenkui atiteko jos kambarys. Paskutinis nuomininkas iškeliavo prieš dvi savaites, ir dabar gyveno tik Frenkas, Doriana ir jos sūnus. Praeito sekmadienio rytą Frenkas sužinojo, kad jis numatytas būti prie stalo galva. Jam nepatiko ta mintis, bet Rodnis reikalavo.

— Mamai ir man tu labai patinki, — išdidžiai pareiškė jis. Taigi taip ir buvo.

Frenkas nusiprausė, nusiskuto ir sugrįžo į virtuvę.

— Sėskis, — tarė jam Doriana. Ji leido savo akims slysti jo tiesia raumeninga figūra. Jis pakeitė savo darbinius drabužius rudom kelnėm ir baltais vyriškais marškiniais atversta apykakle ir atraitotom iki alkūnių rankovėm. Jo tankūs tiesūs plaukai buvo dar drėgni, krintantys ant ausų ir kaip visada ant kaktos. Ji laikė jį gražiausiu vyru, kokį kada nors yra mačiusi.

— Kažkas skaniai kvepia, — uodė jis, šypsodamasis dorom rudom akim. Kreipdamasis į Rodnį, kuris jau sėdėjo prie stalo, pasakė: — Atleisk, vaikine, tu tikriausiai miršti iš bado. Tiesą sakant, aš jau buvau pradėjęs abejoti, ar išvis kada iš ten išeisiu. — Jis atitraukė kėdę nuo stalo ir susmego į ją. — Taip! Skauda visus kaulelius.

— Žinau, kaip tu jautiesi, — atsakė Rodnėjus. — Stotys dar niekuomet nebuvo tokios prisigrūdusios, žmonės atvažiuoja ir išvažiuoja, kad sutiktų Kalėdas su šeima. Du šveicoriai susirgo, tad likusieji turi dirbti dukart sunkiau. — Jis supratingai žvilgtelėjo į savo motiną, kai ji priėjo prie stalo su dideliu moliniu dubeniu, kurį nešė tiesiai nuo krosnies. Padėjusi indą į stalo vidurį, ji greitai patraukė skudurėlį, saugojusį rankas, kad neapsidegintų. — Aš susivėlinau, ar ne, mama? — tęsė Rodnis, išsitiesdamas ir ruošdamasis valgyti.

— Manau, to ir reikėjo tikėtis, — atsakė Doriana, nuimdama dubens dangtį ir dėdama apverstą ant staltiesės. Iškart galėjai matyti tirštą rudą padažą, burbuliuojantį iki pat dubens kraštų, ir oras prisipildė skanaus muštos mėsos ir daržovių, troškintų jų pačių sultyse, kvapo. Įgudusia ranka ji paėmė vieną lėkštę ir samčiu pridėjo į ją mėsos troškinio. Du vyrai žiūrėjo, kaip padažas siekė lėkštės kraštus, o mėsos gabalėliai su daržovėmis sudarė vidury garuojantį pylimą. Kai kiekvienas vyras turėjo prieš save savo lėkštę, ji padavė pintą krepšį, pilną apvalių mielinių pyragėlių; vyrai pasiėmė kiekvienas po du ir pasidėjo į mažutes lėkšteles šalia. Doriana paėmė pyragėlį ir perlaužė pusiau, vieną gabalėlį palikdama lėkštėje, o kitą pamerkdama į savo padažą. Kurį laiką tvyrojo patenkinta tyla, kai kiekvienas gardžiavosi savo valgiu. Paskui Rodnis ir Frenkas trumpai ap-

sikeitė įspūdžiais apie savo dieną. Doriana mažai ką turėjo pasakyti, tik:

— Šiandien čia buvo tokia moteris, ieškojo išsinuomoti kambario... ji buvo didžiulė ir gumbuota, ją lydėjo mažas vyrukas. Ji tiesiog per jėgą įsiveržė į vidų. „Man buvo pasakyta, kad mes čia rasime kambarį", — štai ką ji užgiedojo, ir buvo tokia pikta.

— Ar ji tau suteikė kokių rūpesčių? — norėjo žinoti Frenkas.

— O ne, aš greitai ją iškrapščiau. „Aš daugiau nepriimu nuomininkų", — štai ką jai pareiškiau, ir ji išėjo keikdamasi ir bardama mažąjį vyruką. — Ji sukrizeno iš prisiminto komiško vaizdo.

Rodnis nusišypsojo nuo ausies iki ausies.

— Visai teisingai! — pareiškė jis. — Tau nebereikia nuomininkų, kai turi tavimi besirūpinančius Frenką ir mane. Mes abu mokėsime už viską, ir, tiesą sakant, mama, aš niekuomet nemėgau tų pašalinių, gyvenančių mūsų namuose. — Jis nudelbė akis ir nugrimzdo savo mintyse, o paskui išdidžiai tarė Frenkui: — Šiaip ar taip, mes dabar esame šeima, ar ne, Frenkai?

Frenkas linktelėjo ir susigrūdo gabalėlį mielinio pyragėlio į burną. Jam nepatiko, kad Rodnis šitaip stato jį į nemalonią padėtį. Bet jaunuolis norėjo gero, ir malonu buvo matyti jį patenkintą. Nelengva jam buvo augti namuose tarp skirtingų prašalaičių.

Ne taip paprasta buvo Rodniu nusikratyti.

— Nuo tada, kai tu atėjai čia gyventi, mama tapo kita moterimi, — tęsė jis supratingai šypsodamasis iš Dorianos.

Ji plykstelėjo ryškiu raudoniu.

— Elkis kaip pridera, jaunuoli, — pabarė nerūpestingai, kartu kvailai šypsodama. — Leisk Frenkui ramiai pasimėgauti savo arbata.

Rodnis mirktelėjo Frenkui ir godžiai nurijo kąsnį poro.

— Tu pakeitei mūsų gyvenimą ir niekuomet nesuprasi, ką man tai reiškia, — sušnibždėjo jis rimtai. Staiga jo nuotaika

praskaidrėjo ir jis nusišypsojo mamai, kuri ramiai jį tyrinėjo. — Tu net sugrąžinai rožes mūsų mamos skruostams, — tarė jis linksmai pamerkęs.

Frenkas atsilošė kėdėje.

— Aš džiaugiuosi tuo, — pasakė jis. Atsisukęs į Dorianą, sumurmėjo: — Tu gera moteris, Doriana, ir man pasisekė, kad kebo vežėjas pasiuntė mane į šiuos namus. Aš tikrai nežinau, ką būčiau daręs visus tuos mėnesius be tavęs.

— Liaukis, Frenkai! — užprotestavo ji. — Visai nesvarbu, į *kieno* duris tu pasibeldei tą naktį, nes tai, ko tu pasiekei, pasiekei savo paties sunkiu darbu ir ryžtu. Tu neskolingas nei man, nei kam nors kitam.

— Galbūt, bet gera žmogui turėti kažką šalia, kai jis grumiasi norėdamas padaryti ką gera. Tai buvo ilgas sunkus kelias, ir būtų buvę daug nykiau grįžti namo, jei nebūtų tavęs ir Rodnio. — Netgi kalbėdamas šiuos teisingus žodžius, jis negalėjo negalvoti, kaip buvo nuostabu, kai jis grįžęs namo rasdavo virtuvėje laukiančią Dženi. Kaip jis suko ją ratu ir jie bučiavosi, ir apsikabindavo taip, lyg nebūtų matę vienas kito daugel savaičių, o tai tetruko kelias valandas. Net dabar, rodos, jautė jos laibą liemenį, ir vėliau, kai ji atėjo į jo lovą, jis laikė ją glėbyje ir manė, kad yra laimingiausias žmogus pasaulyje. Jų meilėje su Dženi buvo kažkas magiška. Meilėje, kuri galėjo trukti visą gyvenimą, jeigu tik jis nebūtų buvęs toks prakeiktas kvailys!

Dabar apie tai galvojant jį apėmė deginantis pyktis. Kaipgi, dėl Dievo meilės, jis nupuolė per piktą Klaudijos užmačią? Bet kad ir kokia ji buvo baisi, jis negalėjo jos kaltinti. Tai *jis* mylėjosi su ja toj daržinėj, ir *jis* buvo tas, kuris galėjo pasitraukti, kai tik spėjo, kokia ji bus po to. Tai jis paspruko, užuot pasakęs Dženi teisybę. Kaip jis galėjo būti toks bevalis bailys? O, jei galėtų atsukti laikrodį atgal, vienas Dievas žino, ką padarytų, bet negalėjo. Tai buvo jau įvykę, ir Dženi apsisprendė neatsakyti į jo laišką. Visa, ką jis dabar galėjo daryti, tai palinkėti jai geros kloties ir visam laikui nustumti tai į praeitį. Arba dar ramiai kraustytis iš proto. Dženi verta geresnio negu jis. Keliais

pas ją pareitų, jeigu tik ji priimtų, bet jis nusviedė visa tai, ir dabar turi už tai užmokėti.

— Ar tau viskas gerai, Frenkai? — Doriana pamatė, kaip jo kumščiai ant stalo susigniaužė, ir stebėjosi jo minčių galia, kad jos gali šitaip jį kankinti.

— Man viskas gerai, — atsakė jis, sugrįždamas prie puikaus valgio, kurį ji paruošė. — Tiesiog buvo sunki ilga darbo diena, ir viskas.

Pokalbis pakrypo netikėta linkme, kai Rodnis paklausė:

— Kodėl jūs su mama nesusituokiate?

— RODNĖJAU! — Doriana buvo priblokšta ir supykusi. — Šito jau per daug. Valgyk savo pietus ir rūpinkis savo reikalais. — Ji numetė savo peilį ir šakutę į lėkštę ir atsistojo. Kai kreipėsi į Frenką, jos veidas buvo skaisčiai raudonas:

— Atleisk. Negaliu įsivaizduoti, kas privertė jį tai išpyškinti, — atsiprašė ji. — Žinoma, *aš* niekuomet nedaviau jam dingsties šitaip galvoti. — Sumišusi ji pradėjo nuiminėti indus, sąmoningai nusukusi akis nuo abiejų vyrų.

Kai Frenkas pažvelgė į ją, jam atėjo į galvą, kad jis galėjo pasielgti blogiau, negu rūpintis šia gera moterimi, kuri buvo tokia šauni draugė. Jis nemylėjo jos, tai tiesa. Negalėjo nieko kito mylėti, išskyrus Dženi, bet ją jau prarado, ir jeigu galėtų padaryti laimingą Dorianą, tai būtų mažutis atsiteisimas už savo nuodėmes. Pastaruoju metu mintis apie jo ir Dorianos vedybas buvo jau įsigavusi vidun. Ji nebuvo Dženi, tačiau mylėjo jį, jis tuo neabejojo. Maža to, jai ir Rodniui jis buvo reikalingas ir kažkodėl jautė už juos atsakomybę. Jis pasidavė impulsui ir paklausė:

— Ar *tekėsi* už manęs, Doriana? — Vos tik žodžiai išsprūdo jam iš lūpų, jis jau gailėjosi, vis dėlto suprato, kad įsipareigojo padaryti jai gera.

Doriana žiūrėjo į jį, lyg būtų suvalgiusi karštą bulvę, plačiai pražiota burna ir nepasitikinčiu žvilgsniu. Rodnis nutraukė tylą.

— Nuostabu! — šaukė jis, pašokdamas nuo kėdės. — Tai velnioniškai puiku. — Jis ir verkė, ir juokėsi, puldamas moti-

nai į glėbį. — O, mama, aš tai žinojau. Aš tai jau žinojau, — kalbėjo jis, sukdamas ją ratu ir taip primindamas Frenkui jį patį su Dženi.

Doriana susitvardė ir tarė sūnui:

— Galvok, ką sakai, mano berniuk. Kad negirdėčiau tavęs nederamai kalbant šiuose namuose. — Jinai atstūmė jį ir trumpą mirksnį jų akys susitiko; jo buvo šypsančios, o josios akyse slypėjo gilus jausmas. — Tu neturi teisės šitaip apsunkinti Frenko, — pasakė ji griežtai.

Rodnis buvo taip susijaudinęs, kad negalėjo ištylėti.

— Pasakyk taip, mama, — ragino jis, įtemptai žiūrėdamas į ją, trokšdamas, kad ji priimtų Frenko pasiūlymą. — Prašau? — maldavo jis, ir ji nustebo matydama, kad jo akys drėksta nuo ašarų.

Dabar žiūrėdama į sūnų, Doriana suprato, kiek daug jis iškentėjo po tėvo mirties, ir kaltino save dėl jo giliai slypinčio sielvarto.

— Gerai, sūnau, — sušnibždėjo ji, dėdama ranką jam ant peties ir šiltai šypsodama. Atsigręžusi į Frenką, pasakė: — Tu man labai patinki, Frenkai, ir jei tu manai, kad tikrai to nori, tuomet taip... Aš būčiau labai laiminga, tapdama tavo žmona.

Jis bemat atsidūrė šalia, ir ji — jo glėbyje.

— Aš to noriu, — atsakė jis, bet jo balsas sakė viena, o širdis — kita.

Rodnis garsiai juokėsi.

— O, mama, tu neįsivaizduoji, ką man tai reiškia, — tarė jis jai. Paskui, paspaudęs ranką apstulbusiam Frenkui, jis puolė vilktis palto. — Aš bėgu į „Robin Hudą“, — tarė susijaudinęs. — Koks būčiau vyras, jei neatšvęsčiau, nes tai geriausia naujiena, kokią po ilgo laiko išgirdau. — Dar po kelių žodžių jis paniuro, o balsas ėmė drebėti. — Buvo taip sunku, kai tėtis... Gerai. — Jis gūžtelėjo ir pažiūrėjo į vieną ir į kitą. Paskui nuskubėjo koridoriumi ir išlėkė už laukujų durų, palikdamas Frenką ir Dorianą žvelgiančius į vienas kitą ir gerokai sumišusius.

— Jis daug apie tave galvoja, — paaiškino ji. — Nuo tada, kai mirė jo tėvas, jis tiesiog desperatiškai trokšta, kad aš pasirinkčiau kokį dorą vyriškį.

— Tai natūralu, kad jis nori matyti tave deramai globojamą.

— Tu neprivalai, tu tai žinai. — Greitai, kol jis nespėjo pertraukti, ji tęsė: — Aš manau, jis pastūmėjo tave ištarti tuos žodžius, ar ne? Tad jeigu nori apsigalvoti, turi tik pasakyti.

Sodindamas ją ant kėdės, Frenkas nuoširdžiai pasakė:

— Kaip ir kiekvienas normalus žmogus, aš esu klydęs... daręs tokių dalykų, kuriais negaliu didžiuotis. Bet aš paprašiau tave tekėti už manęs ir neatsiimsiu savo žodžių. — Jis pažvelgė į duris ir prajuko. — Be to, nedrįsiu. Ką pasakytų Rodnis? — paerzino jis.

Ji tik nusišypsojo mažute paslaptinga šypsena, kuri iškart sukėlė jam smalsumą.

— O, jis tai ištvers, — atsakė ji. — Mane apėmęs neaiškus jausmas, kad galbūt tu man pasipiršai paskatintas akimirkos impulso, ir aš neįsižeisiu, jeigu apsigalvosi.

— Kas nors pamanytų, kad nenori už manęs tekėti.

— Aš tik noriu, kad tu būtum tikras.

Jis žinojo, kad čia jo gyvenimas gali prasidėti arba baigtis, ir suprato, kad ji laukia jo patikinimo. Ne vyras būtų, jei dabar pakeistų savo nuomonę.

— Aš esu, — atsakė jis švelniai. Suėmęs ją už pečių, pakėlė nuo kėdės, ir ji pažvelgė jam į veidą. Rūpestingai, lėtai jis palenkė galvą ir prispaudė savo lūpas prie jos lūpų. Ji suvirpėjo jo glėbyje, bet jis liūdnai jautė jai tik švelnumą. Tą akimirką jis pasižadėjo neleisti, kad tai sutrukdytų jam būti geru vyru. — Kada? — paklausė jis. Dabar, kai tai jau nuspręsta, jis norėjo, kad tai būtų greičiau baigta. Ji atsilošė, palikdama savo rankas jo rankose.

— Tegu tai būna Velykų vestuvės, — pasiūlė ji, ir taip buvo sutarta. Po trijų mėnesių Frenkas paims ją į teisėtas žmonas.

— Mes tai atšvęsime, — pasakė jis jai. — Apsivilk paltu, užsidėk skrybėlę, ir mes prisidėsime prie Rodnio „Robin Hude".

— Ne. Likime čia, — sušnibždėjo ji, traukdama į viršų jo marškinių sagą. Ji turėjo savų sumetimų nenorėti išeiti.

Kai jos pirštai prisilietė prie jo krūtinės, o kūnas prisiglaudė prie jo kūno, jis pasijuto galvojantis apie Dženi. Greitai jį apėmė pikta aistra. Netaręs nė žodžio, jis pakėlė Dorianą ant rankų ir išnešė iš kambario. Užnešė ją laiptais ir paguldė ant savo lovos. Čia labai švelniai ją nurengė. Paskui, kai pradėjo rengtis pats, ji stebėjo jį, sekdama akimis kiekvieną judesį, ramiai žavėdamasi jo gražiu stotu ir vyrišku kūnu.

Kai jis gulėjo tarp jos šlaunų, šilta drėgna burna apžiojęs jos burną, stipriom rankom apkabinęs jos nuogą kūną, ji buvo labai susijaudinusi. Prabėgo tiek daug laiko nuo tada, kai ji jautėsi tikra moterimi. Vis dėlto šalia aistros ir susižavėjimo buvo dar kitas, labiau keliantis nerimą jausmas. Kai ji judėjo kartu su jo kūnu, stumdamasi į jį, paskui laikydama, kai jis traukėsi; kai jis bučiavo ją, žadindamas joje tokį geismą, kokio niekuomet nejautė jokiam vyrui, ji meldė, kad viskas baigtųsi gerai — dėl jų abiejų labo ir dėl jos sūnaus, kuris patyrė daug liūdesio savo mažame gyvenimėly.

Jie užmigo. Kai ji pabudo, buvo tamsu. Nenorėdama jo žadinti, tyliai išslinko iš lovos ir apsirengė. Jis nesukrutėjo. Ant pirštų galų ji išsėlino iš kambario, nulipo į virtuvę, atsisėdo, už stalo ir sėdėjo, kol grįžo Rodnis. Jis buvo linksmas, išgėręs.

— Kada jūs tuoksitės? — paklausė jis, krisdamas ant priešais esančios kėdės ir žiūrėdamas į ją blausiom akim.

— Tu buvai neteisus šitaip pasakydamas, — tarė ji ramiai.

— Jis vis tiek būtų tavęs šito paprašęs, mama, — ginčijosi Rodnis. — Tai buvo tik laiko klausimas.

— Tu šito nežinai.

— Prašau, mama.

— Tu neturėjai teisės.

Jis panarino galvą.

— Aš nenorėjau blogo, tu žinai.

— Nesistenk gyventi už mane mano gyvenimo, Rodni.

— Jūs *tuoksitės*, argi ne? — Jis beveik krito nuo kėdės ir staiga išsiblaivė. — Frenkas pasipiršo tau, ir tu pasakei taip, taigi jūs ketinate susituokti, ar ne? — paklausė jis vėl.

Ji linktelėjo ir sunėrė rankas ant stalo.

— Per Velykas, — atsakė ji. — Data paskirta per Velykas.

Jam palengvėjo.

— O, mama! — sumurmėjo jis, purtydamas galvą ir žiūrėdamas į ją. — O, mama, aš toks laimingas. Frenkas puikus vyras, šito tu negali paneigti?

— Ne, šito aš negaliu paneigti. Bet tau nereikėtų kištis. Aš jau sakiau tau prieš tai, nesistenk tvarkyti mano gyvenimo.

Supykdytas jos žodžių, jis atitraukė kėdę ir atsistojo.

— Ką, manai, aš turėčiau daryti po to, kas atsitiko? — reikalavo jis. — Ką darytų *kitas* sūnus?

Jos burna susitraukė į ploną brūkšnelį ir akys žibėjo, jai žiūrint į jį.

— Gal Frenkas ketino prašyti mane tekėti už jo, o gal ir ne, — pasakė ji . — Būtų geriau, jei ši mintis būtų kilusi jam. Ar tu nesupranti, ką aš sakau?

— O, aš labai gerai suprantu! — atkirto jis. Kai jis palinko į priekį, ant jos krito jo šešėlis. — Tu mano mama, ir aš myliu tave labiau, negu ką kitą šioje žemelėje, — prisipažino jis. — Jeigu per daug prišnekėjau, gailiuosi, bet kai dėl manęs, tai tikslas pateisina priemones. Tu sutikai už jo tekėti, ir tai pats geriausias dalykas, kuris galėjo nutikti šioje šeimoje. Jeigu aš pakišau jam mintį apie jungtuves, tuomet savo žodžių nesigailiu. Tikriausiai būčiau turėjęs tai anksčiau ar vėliau pasakyti.

— Gana, Rodni. — Ji atsistojo prieš jį. — Jis gali atsibusti bet kurią minutę, ir aš nenoriu, kad girdėtų, kaip mes pykstamės. — Ji nervingai pažvelgė į duris.

— Gerai, žinoma, tu nenori, — jis šaipėsi. — Gal aš išsižiosiu ir leptelėsiu vieną ar du dalykus, kurie galėtų jį pastūmėti grįžti į viršų ir susikrauti lagaminą.

— Palik tai ramybėje, ką?

Ignoruodamas prašymą, jis tęsė:

— Gal jis vis tiek turėtų tai žinoti, mama.

— Tai nepasitarnaus jokiam tikslui. — Jos akys tyliai maldavo jį. Jo galva nusviro iš gėdos. Akimirką jis taip stovėjo, abu jie viduje gailėjosi dėl šio pikto pokalbio, kol pagaliau jis sunkiai susmuko kėdėje, tyliai šnibždėdamas:

— Tu teisi, ir aš atsiprašau, mama.

Tuomet ji priėjo prie jo ir meiliai apkabino per pečius.

— Viskas gerai, — sumurmėjo ji, veidu prisiglausdama prie jo veido. — Aš nenoriu tavęs įskaudinti, tu juk žinai, argi ne? Aš niekuomet nenorėjau tavęs įskaudinti.

— Aš myliu tave, mama.

— Ir aš myliu tave, sūnau, — atsakė ji. — Štai kodėl aš laiminga, kad būsiu Frenko žmona. Kaip tu pasakei, mes vėl būsime šeima, ir tai puiku.

Jis atsigręžė kėdėje ir pažvelgė jai į veidą. Prieš prabildamas šiek tiek patylėjo. Toje tyloje kiekvienas jų žinojo, ką galvoja kitas.

— Aš nepapasakosiu jam, — pažadėjo jis. — Aš niekuomet *niekam* nepapasakosiu.

Ji dėkinga suspaudė jį glėbyje.

— Teisingai, sūnau. *Mes laikysime tai mažute savo paslaptimi, taip?*

Jis linktelėjo, ir ji atsitraukė, švelniai juokdamasi ir sukdamasi džiugiai paklausė:

— Kokios spalvos suknele, kaip manai, turėčiau vilkėti per savo vestuves?

— Mėlyna, — atsakė jis. — Tu gražiai atrodai vilkėdama mėlynai, mama.

Ji sustojo ir abiem rankom stvėrėsi už stalo.

— Tuomet tegu bus mėlyna, — tarė ji be kvapo. — Kai mudu su Frenku tuoksimės, aš vilkėsiu pačia gražiausia mėlyna suknele visame Lankašyre.

Jis pašoko nuo kėdės ir ėmė suktis su ja aplink kambarį, kol apsvaigo galva.

— O, mama, tai bus nuostabu, ar ne? — juokėsi jis, griūdamas į ašutinį krėslą. — Tu, aš ir Frenkas... normali šeima pagaliau.

Viršuje Frenkas girdėjo jų juoką. Sunėręs rankas už galvos, skaudama širdimi jis gulėjo nugrimzdęs mintyse, tuščiomis akimis žiūrėdamas į langą. Užuolaidos buvo atitrauktos, ir šmėsčiojanti gatvės lempos šviesa metė šešėlius ant sienos. Jis leido žvilgsniui šokinėti kartu su šiais besimainančiais pavidalais, kol pamažu jo maištinga siela nurimo.

Jis žinojo, kad turėtų lipti žemyn ir įsilieti į jų džiaugsmą, bet kaip jis galėjo, kai vienintelis jo džiaugsmas buvo Dženi ir ji buvo už šimtų mylių?

DEVINTAS SKYRIUS

Saulė vos dirstelėjo iš už horizonto, kai Dženi pramerkė akis ir pažvelgė į langą. Jau tiek metų ji pabunda su aušra, ir dabar tai buvo taip natūralu, kaip oras, kuriuo kvėpuoja. Pasirėmusi viena alkūne, ji pasuko laikrodį, stovintį prie lovos, į langą ir mieguistomis akimis įsižiūrėjo į storas įmantrias rodykles.

— Metas keltis. — Rodės, praėjo tik minutė nuo tada, kai ji atsigulė į lovą, išvargusi po dienos darbų. Bet dabar buvo penkios, normalus jos kėlimosi laikas.

Atsilošusi ant pagalvės, Dženi užsimerkė, kad sukauptų savo mintis. Tiek daug reikia padaryti šiame dideliame name, priminė ji sau.

— Tiek daug reikia nuveikti, — sušnibždėjo garsiai atsidusdama.

Pakreipusi galvą ant šono, Dženi stebėjo mažutį veidelį, įkniubusį į pagalvę šalia jos; mažutį širdies formos veidelį su apvalia švelnia burnyte ir sruogom tankių kaštoninių plaukų, kurie paskatino Dženi sušnibždėti:

— O, Keti, tu niekuomet jos nepažinsi, bet esi savo močiutės atvaizdas. — Sukdama apie pirštus jos kaštonines garbanėles, ji tebežiūrėjo į tą nuostabų miegantį veidelį. — Vienas Dievas žino, ką Elizabeta Maršal pasakytų apie tai, kad tavo mama tavęs atsižadėjo, — sumurmėjo ji pasibaisėdama. — Aš dėkinga, kad ji išvis neišsiuntė tavęs, nes tu buvai man toks džiaugsmas. — Didžiulė meilė užplūdo jos širdį, kai ji priglaudė vaikutį. — Aš niekuomet negalėčiau įsivaizduoti gyvenimo be

tavęs, — pasakė ji paprastai, kai vaikutis patogiai įsitaisė priešais ją.

Kažkodėl turėti Keti reiškė tą patį, kaip turėti Frenką. Vaikutis šypsodavosi lygiai taip pat lėtai ir elgėsi taip, kad priminė Frenką: kaip ji miegojo susidėjusi rankas už galvos; kaip atsibusdavo su tokia šviesia šypsena lyg vasaros rytas; kaip palenkdavo galvutę į vieną pusę, kai tyrinėdavo dangų ar liesdavo laukinę gėlę, ir kaip džiaugdavosi, kai jos eidavo per žalius Dievo laukus. Keti turėjo kaštoninius plaukus ir žalias akis kaip jos močiutė, tačiau nebuvo jokios abejonės, kad ji buvo tokio pat būdo ir manierų kaip jos tėtis, ir netgi jei Klaudija nebūtų prisipažinusi, kad Keti yra Frenko vaikas, Dženi tai žinotų. Keti buvo brangi ir tokia didžiulė jos gyvenimo dalis, kad Dženi drebėjo nuo minties, jog vieną gražią dieną dėl kokių nors priežasčių Klaudija gali džiaugtis jas išskyrusi.

Keldamasi iš lovos, ji buvo atsargi, kad nepažadintų vaiko.

— Miegok, kol gali, — sušnibždėjo žiūrėdama žemyn į mažutį miegantį pavidalą. — Greitai ji vers mus iš kojų. — Mintis apie Klaudiją metė kambariui šešėlį, ir tarsi norėdama išsklaidyti jį gryno oro gūsiu, Dženi atitraukė užuolaidas ir pravėrė langą. Saulės šviesa kovojo, stengdamasi prasiskverbti. Naktis ir diena plakėsi kartu, kad sukurtų dar daugiau šešėlių, ir nors saulė kopė vis aukščiau ir oras jau šilo, pasaulis tebebuvo pakibęs tarp tamsos ir šviesos. Tai buvo toks paros metas, kurį Dženi labiausiai mėgo.

Rytą suvirpino palaiminga paukščio giesmė. Persisvėrusi per palangę, Dženi giliai įtraukė oro. Ji jau pasijuto atsibudusi. Greitai dangus nusigiedrys ir oras bus kupinas naujos dienos garsų: tolumoje ambrijančių šunų, pieno muštuvių tarškėjimo, kai vežimas priartėja prie namo, stiprėjančio paukščių giesmininkų choro ir kokio smalsaus gyvūno, kuris gali šmirinėti kieme už namo.

— Nauja diena, — sumurmėjo ji švelniai, žiūrėdama į vaiką. — *Ypatinga* diena, Keti, mylimuk, nes tai tavo ketvirtasis gimtadienis. — Taip pagalvojusi, ji nusišypsojo. Rodės, tik va-

kar ji laikė rankose naujagimį. — Aš pažadu tau geriausią gimimo dienos vakarėlį, kokį tik esi turėjusi! — sušnibždėjo ji. Dženi suplanavo įvykį prieš kelias savaites, ir buvo velniškai sunku padaryti mergaitei staigmeną. Dabar, tyliai uždariusi langą, ji sugrįžo prie lovos. Siektelėjusi į spintelę šalia lovos, išėmė mažą paketą ir didelį voką ir padėjo juos ant pagalvės, kur buvo pati miegojusi. Kai vaikas atsibus, turės juos pamatyti.

Įėjusi į prausyklą, supylė ąsotį šalto vandens į dubenį ir nusiprausė visa, nuo kaktos iki kojų pirštų. Nusišluosčiusi apsivilko apatinius, užsimovė ilgas juodas kojines, užsisegė mėlyną sijoną ir ką tik iškrakmolytą baltą palaidinukę. Paskui įkišo kojas į juodus batus su dirželiais ir stipriai užsegė saga dirželį skersai kulkšnį. Toliau susišukavo tiesius trumpai kirptus plaukus, atversdama juos vienoje pusėje atgal ir prispausdama vėžlio kiauto sege.

— Štai! — pareiškė ji, tyrinėdama save ilgame veidrodyje. Dabar ji buvo pasirengusi sutikti pasaulį. — Leisk jai šiandien tavimi skųstis, jeigu ji galės. — Klaudija darėsi vis gaižesnė ir džiaugėsi galėdama prikibti dėl kiekvieno mažmožio, ypač prie Dženi, nors ši darė viską numatydama į priekį.

Jau greit penkeri metai, kaip Frenkas išvykęs, ir Dženi dabar buvo dvidešimt aštuoneri. Ji triūsdavo ištisą ilgą sunkią dieną ir turėjo labai mažai laiko prisiminti save, bet per tuos metus ji dar labiau išgražėjo. Jos tiesūs plaukai spindėjo saulės šviesa, oda švietė mergaitišku atspalviu, figūra buvo tokia pat daili kaip ir tuomet, kai ji buvo jauna mergaitė.

— Tai vis per darbus, kuriuos tau užduoda Klaudija, — tarė ji sau. — Sunkus darbas nepaliks tau laiko senti.

Išeidama iš miegamojo, Dženi tyliai uždarė paskui save duris. Patenkinta, kad Keti miega, nuėjo prie didelės senos spintos ir, pakeitusi žvakigalį nauja žvake iš stalčiaus, ištraukė iš dėžutės degtuką ir laikė ugnį prie dagties tol, kol ji įsižiebė. Paėmusi žvakidę, nuskubėjo laiptais žemyn į virtuvę.

Dienai įsibėgėjus, virtuvė būdavo šilčiausia vieta namuose, bet rytą, kol viryklė buvo neužkurta ir krosnis neįkaito su ky-

lančia duona, ši vieta su aukštom lubom ir šaltom linoleumo grindim buvo pakankamai šalta, kad sustingdytų visus kaulus.

Kai Dženi stumtelėjusi atidarė virtuvės duris, ją apgaubė ledinis oras, priversdamas drebėti kiekviena kūno ląstele. Kad ir kaip būtų šilta lauke, šis seno namo sparnas visuomet buvo persmelktas ryto šalčio.

— Kai liepsnos ugnis, bus geriau, — tarė ji sau, dėdama žvakidę į pušinio stalo vidurį; patirtis bylojo, kad žvakės šviesos reikės dar kokią valandą.

Pirmiausia priėjo prie langų ir atitraukė užuolaidas, įsileisdama vidun rytą.

— Bus graži diena, — sumurmėjo gėrėdamasi kiškiu, skuodžiančiu per laukus. Staiga dangus nusidažė sidabrinėm juostom ir naktis greitai atsitraukė.

Paėmusi mažą semtuvėlį ir kibirėlį iš po kriauklės, ji atsargiai susėmė iš židinio šaltus pelenus. Paskui paėmė degtukų dėžutę nuo lentynos virš krosnies ir ėmė kurti ugnį. Dviejų vakarykščių laikraščių puslapiai ir sauja šipuliukų iš pintinės greta židinio greit įsidegs. Dženi sudėjo juos į mažą piramidę ir brūkštelėjo degtuką. Popierius susirangė ir pajuodo, uždegdamas plonas skiedreles. Veikiai liepsnos gražiai laižė medį, tad Dženi įkišo rankas į anglių kibirą, kad pasemtų mažiausius gabalėlius. Paskui pradėjo statyti iš mirgančios piramidės vigvamą, palikdama viršuje angą išeiti pilkiems vinguriuojantiems dūmams. Anglys pradėjo raudonuoti ir sklindanti kaitra buvo grynas malonumas.

— Puiku! — tarė ji, jausdamasi savimi patenkinta. — Netrukus čia liepsnos ugnis. — Ji pasitrynė rankas ir susišildė veidą karštyje prieš atsistodama ir pakartodama tą pačią procedūrą židinyje žemiau krosnies.

Netrukus virtuvė tapo jauki ir naminė, ir pakankamai prašvito, kad galima būtų užpūsti žvakę. Dženi atsinešė iš sandėliuko visokiausių dubenėlių, kočėlą, dvi gilias torto lėkštes, tris duonos skardas ir krūvą padėklų. Antru kartu atsinešė visus produktus ryto kepiniams, kuriuos ji slėpė nuo smalsiosios Keti.

12.-760

— Tu bręsti savo gyvenimo netikėtumams, brangioji Keti, — tarė ji, pakėlusi akis į lubas ir galvodama apie tą mažą nekaltą sielą, gulinčią viršuje ir miegančią. — Pamiegok dar kokią valandžiukę, — prašė ji, rišdamasi prijuostę, — kol viskas bus padaryta ir paslėpta nuo tavęs iki šios popietės ketvirtos valandos.

Penkiolika minučių po šešių sandėliuko galas buvo pilnas mažučių džiaugsmų: mažučiai pyragaičiai su vyšniomis ant viršaus, vaisiniai obuolių tortai su gražiais išsikišusiais pyragaičiais aplink kraštus; žmogiukai iš imbierinio meduolio didelėm serbentų akim ir baltais cukraus glajaus dantim; didelis rudas ąsotis, pilnas iki kraštų naminio sarsaparyliaus. Dženi atsitraukė toliau pasigrožėti savo rankų darbu.

— Šiuose mažučiuose dalykėliuose sutirpo dviejų mėnesių santaupos, — prisiminė ji, — bet verta įdėti kiekvieną penį, kad pamatytum nušvintant Keti akis. — Apdengusi visa tai baltu audeklu, ji grįžo prie savo kepinių. Reikėjo pašauti duoną į krosnį ir paruošti daržoves, ir šio vakaro pietums pagaminti mėsos paštetą. Paskui reikėjo padengti pusryčius pusei devynių, kai Klaudija nusileidžia žemyn.

Buvo penkiolika po septynių, kai atsivėrė virtuvės durys, pasitikdamos Keti. Kaip visada ji nusiprausė ir apsirengė pati, ir kaip visada suknelė buvo nugara į priekį, batai ne ant tos kojos, o plaukai krito ant veido. Pamačiusi Dženi, ji įbėgo į virtuvę, laikydama paketėlį abiem rankom.

— Žiūrėk, Dženi! O, pažiūrėk! — šaukė ji, kai Dženi sugavo ją ir kilstelėjo aukštyn. — Tai mano gimimo diena, man ketveri. — Ji ištiesė paketėlį. Dženi paėmė jį iš jos ir padėjo ant stalo.

— Ar tu man jį padėjai, Dženi? — norėjo ji sužinoti. — Ar tu?

Dženi garsiai nusijuokė.

— Gerai, leisk man pirma pažiūrėti, — erzino ji. — Man įdomu, kas *dar* galėjo jį tau atnešti? — Ji prisidėjo pirštą prie lūpų ir apsimetė garsiai galvojanti, jos veidas atrodė sutrikęs, kai

vaikas bejėgiškai susijuokė. — Gal fėjos įslinko mums miegant? — ji prisidėjo prie skaidraus Keti džiaugsmo. — O gal Kalėdų senelis supainiojo datą ir nusileido žemyn kaminu? — Ji švelniai papurtė vaiką. — Ką tu apie tai manai?

Keti atsakymas buvo apsivyti rankytėmis Dženi kaklą.

— NE! — paprieštaravo ji. — *Tu* man jį padėjai, ar ne?

Jos abi kartu nusijuokė, kai Dženi sutiko:

— Tu manęs neradai, ir aš norėjau, kad manytum, jog tau jį atnešė fėjos. — Laikydama vaiką ant kelių, ji atsisėdo į kėdę ir parodė dovanėlę. — Aš galiu ją paimti, jei tu jos nenori, — neva nekaltai pasakė.

Tai išgirdusi, mergaitė griebė dovanėlę ir prispaudė prie krūtinės.

— Tai *Keti!* — sušuko ji apimta siaubo. — *Keti* gimimo diena. — Jos ploni pirščiukai plėšė suvyniotą popierių, bet greit pavargo. — Ar tu man ją išvyniosi? — paklausė ji žiovaudama, prašydama žibančiom žaliom akim.

Pasodinusi mažą mergaitę ant kėdės šalia stalo, Dženi atsisėdo priešais ir vyniojo dovaną. Kai liko paskutinis lakštas popieriaus ir dėžutė buvo beveik išvyniota, Keti nebegalėjo ilgiau ištverti.

— Aš galiu tai padaryti pati, Dženi, — sušuko ji. Nusirepečkojusi nuo kėdės, ji bėginėjo aplink stalą. — Pakelk mane! Leisk *man* išvynioti, prašau tave! — maldavo ji.

Juokdamasi Dženi pasodino ją ant stalo šalia dovanos ir pristūmė dėžutę arčiau.

— Kertu lažybų, kad tu negali įspėti, kas ten yra, — tarė ji šypsodamasi.

Keti nutraukė paskutinį popieriaus lapą, ir štai ji, didelė mėlyna ir balta dėžė be jokių užrašų, kokia gi brangenybė slypi viduje? Staiga suklususi ir nesitverdama iš susijaudinimo, Keti užkišo pirštukus už dangčio kraštelio, norėdama jį atidengti. Pažiūrėjusi į Dženi, ji sulaikiusi kvapą paklausė:

— Ar ten šukos plaukams?

— Ne.

— Ar nauja suknelė? — Jos piršteliai nesitvėrė iš nekantrumo nuimti dangtį, bet jai pernelyg patiko šis žaidimas, kad jį baigtų.

— Ne, ne suknelė, — pasakė jai Dženi. — Kodėl tau neatidengus ir nepažiūrėjus?

Keti ilgiau nebegalėjo laukti. Nuėmusi dangtį, ji įsistebeilijo į dėžutę. Kai pamatė, kas ten, garsiai aiktelėjo užsiėmusi rankomis burną. Jos akys, žiūrėdamos į dėžutę, išsiplėtė ir suapvalėjo. Lėlė buvo graži, ilgais tamsiais plaukais ir juodomis akimis, tankiom blakstienom; ji vilkėjo raudona suknele su nėrinių apykakle ir šypsojosi Keti taip, lyg būtų pažinojusi ją visą savo gyvenimą.

— O! — Keti įkišo ranką į dėžutę, paliesdama lėlę taip, lyg bijotų, kad ši gali išnykti. — O, Dženi! — tebekartojo ji. — O, Dženi! — Paskui paėmė lėlę į rankas, stipriai apkabino ir sūpavo, ir juokdamasi, ir verkdama.

— Tai tau ji patinka? — erzino Dženi. Ši dovana jai kainavo tiek, kiek nauja skara, bet žiūrėti į Keti veidą buvo daugiau negu atpildas. Jos širdžiai buvo gera matyti vaiką juokiantis iš begalinio džiaugsmo. Keti apsivijo rankutėmis Dženi kaklą.

— Aš myliu tave, — tarė ji, ir Dženi buvo sujaudinta iki ašarų.

Paprastai Keti padėdavo Dženi virtuvėje, sukiodamasi jai po kojų ir darydama mažus darbelius, kurie pridarydavo Dženi daug rūpesčių. Keti taip mėgo jaustis reikalinga, kad Dženi širdis neleisdavo jai atsakyti. Be to, geriau Dženi buvo žinoti, kur yra vaikas, negu dirbti savo darbus jaučiant išgąstį, jei Keti kuriam laikui dingdavo.

Šiandien buvo kitaip. Šiandien buvo Keti gimtadienis, ir Dženi neketino užkrauti jai mažų užduočių, kad būtų užimta.

— Greitai kaip visada lauke sušils, tu galėsi pasiimti naują draugę pasivaikščioti, — pažadėjo ji. — Tiek ilgai, kad nenuklystum per toli. Iki tol gali likti virtuvėje su manim, čia šilta. Nors pirmiausia leisk tave tinkamai aprengti, ką?

— *Aš* galiu pati, — protestavo Keti, viena ranka pradėdama nusivilkinėti suknelę, o kita stipriai laikydama lėlę. — Aš žinau,

kaip. — Jos prislopintas balsas sklido iš po medžiagos rauktinukų, kurie dabar buvo susirangę apie liemenį. Suknelės kraštas dengė pečius, ir tai ją dusino.

Netarusi nė žodžio, Dženi paėmė už suknelės krašto ir išlaisvino mergaitę, paskui atsuko suknelę priekiu į priekį ir užmovė ant išsilenkusios Keti figūrėlės. Ji nedrąsiai šypsojosi.

— Aš moku apsiauti batus pati, — pareiškė ji, sėsdamasi tiesiai ant grindų su lėle, sulinkusia prieš ją, kai ji nusiavė abudu batus. — Žiūrėk, Dženi, — tarė ji, kelis kartus apsukdama batus ir atrodydama visiškai sumišusi.

Dženi žiūrėjo, kol kiekvienas batas atsidūrė prieš kojine apmautą atitinkamą koją.

— Gera mergaitė, — pasakė ji, apaudama batais, kol Keti jų vėl nesukeitė. Prieš kojoms įlendant į batus, vaikas džiugiai jai nusišypsojo.

— Bet aš negaliu jų užsisegti, — prisipažino Keti, glausdama lėlę prie savęs ir užsimiršusi čiulpdama jos plaukus.

— Tai visuomet užtrunka kiek ilgiau, — tarė Dženi padrąsinamai, tūpdamasi ant kelių prieš vaiką ir greitai užsegdama batų dirželius. — Šiandien po pietų mes truputį pasipraktikuosime, gerai? — Keti papurtė galvą, nutaisydama surūgusį veiduką, ir tai prajuokino Dženi. — Gerai, — nusprendė ji . — Kitą dieną? — Keti nusišypsojo, ir buvo sutarta. Pagaliau šiandien jos gimtadienis, ir ji ką tik įsigijo naują draugę. Ji su lėle turėjo apie daug ką pasišnekėti.

Pusę devynių į valgomąjį nusileido Klaudija. Ji vilkėjo savo mėgstama mėlyna suknele dantytais krašteliais, buvo užsidėjusi tamsiai mėlynų karolių vėrinį. Jau anksčiau Klaudija buvo pasišaukusi Dženi susukti ilgų rudų jos plaukų į minkštą pylimą ant sprando. Jos paakiai buvo pabrinkę nuo neišmiegojimo ir nuotaika prasta.

— Aš nieko šito nenoriu! — atšovė ji, žiūrėdama į Dženi, kuri dėjo lėkštę su plakta kiaušiniene ant bufeto. — Noriu tik arbatos. — Ji nekantriai pažvelgė į sidabrinį arbatinuką ant

stalo, laukdama, kol Dženi jai patarnaus. Kai paklusniai įpylė arbatos į porcelianinį Klaudijos puoduką, teišgirdo vien plūdimąsi:

— Ji šalta, prakeiktoji tu! Atnešk šviežios arbatos, ir nesiterliok visą dieną su ja. — Ji nusišiepė. — Manęs kai kas ateis šįryt aplankyti, — tarė ji neryžtingai, paskui griežtesniu tonu įsakė: — tad tu verčiau aptvarkytum mano kambarį ir dingtum man iš akių.

Murmėdama sau, Dženi išnešė arbatinuką atgal į virtuvę ir greitai užplikė naujos arbatos. Keti sėdėjo prie virtuvės stalo, šnekėdamasi su savo lėle.

— Tu beveik tokia pat graži kaip Dženi, — kalbėjo ji. — Jei būsi gera mergaitė, mes su Dženi galėsime tave pasiimti kartu pasivaikščioti. — Pamačiusi Dženi, įeinančią į kambarį, su viltimi tarė: — Mes net galėtume nueiti iki parduotuvės, ir aš parodyčiau tave poniai Arnold.

— Kodėl gi ne? — atsakė Dženi, skubiai ruošdama šviežią arbatą. — Man reikės šiokių tokių bakalėjos prekių, ir grynas oras mums abiem bus į gera.

— Jis bus į gera ir Doli, taip? — neatlyžo Keti.

— Toks jos vardas, tiesa? Doli? — Dženi linktelėjo pritardama: — Taip, tu teisi, širdele, pasivaikščiojimas į parduotuvę mums *visoms* išeis į gera. Tačiau visų pirma aš geriau nunešiu šią arbatą poniai. — Ji tyčia pabrėžė šį žodį, tarsi jis būtų nepaprastai svarbus. — Kol jos neištiko barimosi priepuolis, — baigė ji, pakeldama akis į lubas, ir švelniai nusišypsojo eidama iš virtuvės.

Kai durys už jos nugaros užsidarė, Keti dar kurį laiką žiūrėjo, stebėdamasi Dženi žodžiais ir išsigandusi, kad jei ponią ištiks barimosi priepuolis, vadinasi, Dženi teks ją prižiūrėti, tad ji negalės pasiimti jų su Doli pasivaikščioti.

— Nesijaudink, Doli, — pasakė ji žaislui. Paskui nusiropštė žemyn nuo kėdės,stovinčios prie virtuvės stalo, ir nusekė įkandin Dženi į valgomąjį.

Kol Dženi pylė arbatą, Klaudija niurnėjo:

— Kai paskambins mano lankytojas, tu turi jam tiesiai parodyti mano kambarį, — pamokė ji.

Prieš Dženi atsakant, sucypsėjo plonas balselis:

— Šiandien mano gimimo diena, ir man ketveri.

Abi moterys atsigręžė ir abi išsigando, pamačiusios čia stovinčią Keti.

— Doli mano nauja draugė, ir mes norim eiti į parduotuvę su Dženi. — Plačiame tarpduryje pati mergaitė atrodė kaip maža lėlė vilnijančiomis kaštoninių plaukų sruogomis ir nuostabiomis žaliomis akimis, kurios visuomet atrodė truputėlį liūdnos. Prisispaudusi lėlę prie krūtinės, ji žengė pirmyn.

Tą akimirką, žiūrėdama į vaiką, Klaudija galėjo regėti Elizabetą. Siaubingi mirštančios motinos vaizdai atgijo jos atminty ir ėmė persekioti ją; vaizdai, kurie bylojo apie žmogžudystę, ir didžiulė kaltė, kuri bus įsirėžusi amžiams.

— PAIMK JĄ IŠ ČIA! — Klaudijos riksmas nuaidėjo per kambarį, išgąsdindamas mergaitę, kuri pripuolė prie Dženi ir prisiglaudė prie jos, žiūrėdama išsigandusiomis akimis.

Kai Klaudija ir Keti žiūrėjo viena į kitą, kažkas Klaudijos viduje pratrūko. Stodamasi ji nutrenkė savo kėdę ir metėsi per kambarį. Dženi ir Keti nustėro, kai ji atsivėdėjo ir pliaukštelėjo delnu vaikui per veidą. Pliaukštelėjimo garsas buvo kaip rimbo kirtis.

— *Niekada* daugiau neik į tą kambarį, kuriame esu aš! — sukliko ji. Kai Keti pravirko, ji pažiūrėjo į Dženi. — Tu žinai mano paliepimus. Žiūrėk, kad daugiau taip neatsitiktų.

Prispaudusi Keti prie savęs, Dženi išsitiesė visu ūgiu. Žemu virpančiu balsu ji tarė:

— Jeigu būtų mano valia, Keti net nebūtų šiuose namuose, jai vienai būtų uždrausta prie jūsų prisiartinti. — Jautė, kaip jos viduje šėlsta jausmai; jausmai, kuriuos ji turėjo kontroliuoti, ji tai žinojo. Viduje degė tokia neapykanta, toks pasišlykštėjimas šia moterimi, kuri buvo Keti mama. Bet Dženi žinojo, kad jeigu ji peržengs ribą, Klaudija gali ją išvaryti, ir tuomet Keti nebeturės, kas ją prižiūri.

Tarsi skaitydama Dženi mintis, Klaudija pradėjo juoktis.

— Būk labai atsargi, — perspėjo ji šiurkščiai, daugiaprasmiškai šnibždėdama. — Manau, kad tu neleistinai pamiršai savo vietą. — Ji pažvelgė į verkiantį vaiką. — Tai, kad *aš* jos nenoriu, dar nereiškia, kad ji yra tavo. — Klaudija pamatė, kaip Dženi suvirpėjo iš pykčio, ir truputį išsigando. Dženi per daug žinojo. Ji buvo pernelyg tvirtos valios ir protinga. Vis dėlto išmintingiau laikyti ją šičia, negu išsiųsti. Dvi moterys tylomis grūmėsi; Dženi, drąsi ir smerkianti, su vaiku už nugaros, ir Klaudija, laukianti tos dienos, kai be didelio nerimo galės atsikratyti šia moterimi.

— Parodyk mergaitę, — liepė ji, atsitraukdama žingsnį atgal. — Leisk man į ją pasižiūrėti.

Dženi pajuto, kaip vaikas dreba nuo Klaudijos žodžių. Jos meilė mažajai mergaitei darė ją įžūlią.

— Manau, reikėtų jai dabar leisti eiti, — tarė ji su viltimi. Daugiau nedrįso pasakyti, nes Klaudija vis dėlto buvo vaiko mama ir galėjo pasielgti kur kas blogiau, negu vien pliaukštelėti, jeigu tik sumanytų.

— Man neįdomu, ką *tu* manai, — atšovė Klaudija. — Aš pasakiau, parodyk vaiką.

Nenorom Dženi atsargiai stumtelėjo mergaitę į priekį, bet Keti nesileido. Ji laikėsi įsikibusi Dženi sijono, dabar buvo rami, bet žiūrėjo į Klaudiją su neapykanta.

— Viskas gerai, širdužė, — švelniai tarė jai Dženi, — viskas gerai.

Klaudija iš to nusišypsojo, bet ėmus tyrinėti vaiką, jos šypsena dingo, vidujai ji sudrebėjo, kai iš arčiau pamatė, kad Keti — atgimusi jos motina. Ji prisivertė pažiūrėti ilgėliau. Kažkodėl tarp baimės ir kaltės suspurdėjo nepaprasto pasitenkinimo jausmas.

— Aš nesuprantu tokios moters kaip tu, — klastingai tarė ji Dženi. — Kaip tu gali ištverti ją matydama, kai žinai, kaip ji buvo pradėta... kai jis atsuko tau nugarą?

— Aš myliu ją, štai kodėl, — paprasčiausiai atsakė Dženi. Jeigu Klaudija laukė, kad ji pasakys ką nors daugiau, turėjo pa-

sijusti nusivylusi. Dženi pakankamai prisikentėjo dėl to, ką padarė Frenkas, ir visa tai išgyveno ramesne širdimi. Dabar, kai ji rado šiokią tokią ramybę, neketino leisti Klaudijai atverti senas žaizdas.

Klaudija pažvelgė į ryžtingą Dženi veidą ir buvo priblokšta.

— Jūs esate visiškos kvailės, — tarė ji. Kai Dženi nė nekrustelėjo, ji tęsė: — Jeigu aš būčiau pagalvojusi, kad tu paskatinsi ją čia ateiti šį rytą... — Ji giliai įkvėpė. — Turi žinoti, kaip jos vaizdas mane liūdina... tiesiog antgamtiška, kokia ji panaši į mano motiną. — Klaudija užduso, lyg jai už kaklo kas būtų užpylęs šalto vandens. Nukreipusi dėmesį vėl į vaiką, nužvelgė ją nuo galvos iki kojų. — Ji atrodo pakankamai stipri. Duok jai darbo.

Dženi pašiurpo:

— Darbo? — Jos akys klaidžiojo nuo Klaudijos prie Keti ir vėl prie Klaudijos. — Ką jūs turite galvoje?

— Turiu galvoje tai, ką pasakiau. Tu pakankamai dažnai užsimindavai, kad mielai pasitelktum šiokią tokią pagalbą šiuose namuose. — Ji mostelėjo į Keti, ir mergaitė regimai susigūžė. — Pratink ją ką nors atnešti ir prižiūrėti. Ji tikrai gali atlikti lengvas užduotis, tokias kaip išvalyti židinį ir nušveisti sidabrą. Jai galima net patikėti ką nors parnešti iš parduotuvės, kad tau liktų svarbesnieji darbai.

Dženi negalėjo patikėti savo ausimis. Ji jau žiojosi ginčytis dėl Keti, bet Klaudija ją nutraukė:

— Daryk, kaip tau sakau. Jeigu prisimeni, mano motina kartą pasielgė su manimi lygiai taip pat. — Vėl atplūdo prisiminimai, kurstydami jos įsiūtį. — Ji būtų norėjusi, kad plušėčiau kaip paskučiausia tarnaitė... dirbdama juodus darbus, neatitinkančius mano padėties. — Ji tyliai nusijuokė. — Tikriausiai ji mirė ne per anksti.

Dženi pasibaisėjo.

— Mergaitė labai protinga. Aš tikėjausi ją šiais metais leisti į mokyklą.

— Tikrai! Bet tai nepriklauso nuo tavęs, argi ne? Ne, aš noriu, kad tu ją pratintum prie darbo čia. Padaryk iš jos gerą tar-

naitę. Pagaliau kokia dar iš jos nauda? Ji valgo mano maistą ir miega mano namuose. Laikas jai užsidirbti išlaikymą. Pažiūrėk į ją. — Klaudija tyrinėjo tiesius Keti pečius ir tvirtą mažą figūrėlę. — Ji *sukurta* rankų darbui, kiekvienam aišku. — Pasilenkusi prie mergaitės, tarė: — Judvi su Dženi abi tokios pat. *Gimusios tarnauti.* — Atsitiesusi ji nulėkė prie durų. — Išmokyk ją būti ištikima tarnaite, — pasakė ji ryžtingai. — Gali pradėti nuo šiandien, nesvarbu, ar gimimo diena, ar ne.

Dženi prisiėmė atsakomybę nepaisyti Klaudijos žodžių, bent jau šiandien.

— Šiandien tavo gimimo diena, — priminė ji Keti, — ir aš taip noriu, kad ji tau patiktų. — Ji nusigręžė nuo spintutės, kur kraudavo švarius indus. — Tu gali pažaisti lauke, kol aš apsiruošiu, — pasiūlė ji.

Keti sėdėjo ant kilimėlio šalia viryklės.

— Mes nenorime žaisti, — sumurmėjo ji, jau kelintą kartą nurengdama lėlę. Ištisas valandas po incidento su Klaudija Keti visur sekiojo paskui Dženi. Ji lipo Dženi ant kulnų, kai ši ėjo į valgomąjį ir iš jo, ir net reikalavo, kad leistų nunešti nuo stalo mažus daiktelius. — Ponia sakė, kad aš turiu tai daryti, — tarė ji Dženi, ir Dženi būtų įmaniusi pasmaugti Klaudiją plikom rankom.

Visą tą laiką, kol Dženi plovė indus, Keti buvo čia, tarsi būtų jos dalis, stovinti ant kėdės ir padavinėjanti Dženi lėkštes. Ji truputį verkė, taigi kukčiojimas buvo suspaudęs jai gerklę.

— Man ji nepatinka, — sumurmėjo Keti, ir Dženi nė neabejojo, apie ką ji kalba.

Dabar, kai Dženi paėmė virtuvės demblius ir išnešė juos prie skalbinių virvės išdulkinti, Keti susirado ilgą storą lazdą ir norėjo daryti tą patį. Dženi knietėjo siųsti ją atgal į vidų, bet susilaikė dėl dviejų priežasčių; visų pirma ji žinojo, kad jei pati atsidurtų Keti vietoje, norėtų būti su kuo nors, kas ją myli. Be abejonės, Keti pakankamai protinga, kad suprastų, jog Klaudija gali padaryti kažką baisaus, jeigu jos norai nebus tenkinami. Antra, Dženi instinktyviai žinojo, kaip desperatiškai Keti reikėjo būti dabar

šalia jos, ir ji negalėjo prisiversti atimti iš vaiko šios paguodos. Tačiau reikėjo sutvarkyti Klaudijos kambarį prieš ateinant lankytojui, ir niekas neturi matyti Keti įeinant į šį kambarį.

— Ar judvi su Doli man šį tą padarytumėt? — paklausė ji, paėmusi Keti už pečių ir šypsodamasi jai. — Šį tą labai svarbaus?

— Taip, prašau, — pasigirdo entuziastingas atsakymas, ir pirmąkart nuo tada, kai Klaudija jai pliaukštelėjo, Keti veide sušvito šypsena.

— Mes norim eiti į kaimą, ar ne?

— Taip.

— Bet tu žinai, kad negaliu eiti, kol nebaigiau darbo?

— Aš žinau. Todėl mudvi su Doli ir norim padėti.

— Gerai, tu gali padėti, Keti, nes matai, eidama į kaimą, aš visada aviu savo tvirtais batais. Eiti reikia tiesiai, ir žemė po kojomis gruoblėta.

— Ar aš galiu avėti savo auliniais batais?

— Taip, žinoma, *gali*, brangioji, ir aš noriu apsiauti savo tvirtais rudais batais, bet negaliu rasti raištelių, supranti. — Ji suraukė antakius ir pažvelgė į apatinį senos spintos stalčių. — Visur apieškojau, išskyrus šį stalčių. — Ji pažvelgė į tas pakeltas rimtas žalias akis, ir ją užplūdo meilė. — Įdomu, ar judvi su Doli galėtumėte juos man surasti?

Keti išsišiepė iki ausų.

— Žinoma, galim, — tarė ji.

Dženi bemat pasodino vaiką prie stalo kartu su lėle. Paskui ištraukė stalčių, nunešė jį prie stalo ir padėjo prieš Keti.

— Čia, šitame stalčiuje, visko pilna, — paaiškino ji. — Jame šiokia tokia netvarka, nes aš neturėjau kada jo sutvarkyti. — Stalčius buvo prigrūstas visokiausių daikčiukų... krūvos senų puskojinių ir kojinių, liekanos siūlų, užvyniotų ant apvalių kartono gabalėlių, plonas ryšulėlis džiovintų levandų, kaspinai, sagos ir senų batų raišteliai, surišti mazgu.

— Nepamiršk, kad tie, kurių man reikia, yra *rudi*, — pasakė ji Keti. — Kaip mano skara, ar matai? — Ji parodė į ap-

darą, kabantį ant vinies prie durų. — Tokios spalvos. Atsiminsi? — Ji praleido daug laiko, mokydama Keti įvairiausių dalykų, kaip parašyti savo vardą ir atskirti spalvas aplinkui. Ir nustebo, kaip greitai vaikas išmoko.

— Aš žinau, — išdidžiai patvirtino Keti. Pasisukusi į lėlę, ji pasakė: — Ruda yra kaip lapai, kuriuos vėjas numeta žemėn. — Ji nepamiršo, ko Dženi ją išmokė.

— Gera mergaitė. Dabar imkis savo darbo, širdute, nes man dar reikia daug ką nuveikti. Ir nieko nedėk į burną, ypač sagų.

Keti pasižiūrėjo į ją.

— Dženi?

— Taip, mieloji?

— Ar tu esi tarnaitė? — žiaurūs Klaudijos žodžiai jai giliai įstrigo.

Dženi vylėsi, kad to siaubingo incidento prisiminimas bus išsisklaidęs, bet buvo aišku, kad dar likę klausimų, į kuriuos turės būti atsakyta.

— Taip, — atsakė ji patikliai. — Aš esu tarnaitė.

— Ši ponia nėra tarnaitė, tiesa?

— O, Keti, aš visuomet žinojau, kad ateis diena, kai tau reikės daugiau sužinoti, — Dženi sunkiai atsiduso. Vis dėlto, kai ji dabar kalbėjo, nei balsas, nei veidas neišdavė jos gilių jausmų. — Ne, panelė Klaudija nėra tarnaitė. Ji — šio namo savininkė.

Keti šiek tiek pamąstė prieš paklausdama rimtu balsu:

— Ar ji ir mūsų savininkė?

Dženi buvo priblokšta nekaltos vaiko pastabos.

— Žmonės nėra kitų žmonių savininkai, — paaiškino ji, galvodama apie Frenką ir kaip jie įsivaizdavo, kad likusį gyvenimą praleis kartu. — Panelė Maršal moka man už tai, kad prižiūrėčiau jos namus ir ją.

— Bet kodėl mes turime čia gyventi?

— Todėl, kad taip lengviau ir kad čia mūsų namai.

— Man čia nepatinka, — pasigirdo atsakymas. — Aš nemėgstu šitos ponios.

— Tuomet mes laikysime ją atokiau nuo tavęs, gerai? — Dženi priėjo prie mergaitės ir stipriai ją suspaudė. Kaip ji galėjo paaiškinti, kad Klaudija jos motina ir kad vienintelė priežastis, dėl ko pati liko šiuose namuose, buvo ta, kad ji norėjo būti šalia Keti ir ginti ją, ir mylėti? Jeigu ji būtų išvykusi, vienas Dievas žino, kas būtų vaikui atsitikę. Bet nebus lengva, Dženi tai žinojo. Keti jau klausinėjo keblių dalykų, tad kaip Dženi išsisuks, kai mergaitė ims klausinėti apie savo tėvus?

Klaudija davė griežtą nurodymą, kad vaikui niekuomet nebūtų pasakyta tiesa. Vis dėlto šito bus labai sunku išvengti, nes kaimiečiai žinojo, kad Keti — neteisėtas Klaudijos vaikas. Iki pat dabar Keti neturėjo pavardės, bet tai negalėjo ilgai trukti. Kitais metais ji pradės lankyti mokyklą, ir vaikai bus žiaurūs, kai jie pajus ką nors ne taip. Tad ką turės Dženi jai sakyti, kai ateis laikas? Tai persekiojo ją dieną naktį.

Staiga nenumatytai, kaip būdinga vaikams, Keti pažvelgė į židinį, kur Dženi buvo pastačiusi jos gimtadienio atviruką.

— *Ji* niekuomet man nieko nepadovanojo, — pareiškė Keti.

Nespėjusi susitvardyti, Dženi piktai atsakė:

— Ir niekuomet nepadovanos! — Kai Keti pažvelgė į ją smalsiom akim, ji greitai pridūrė: — Bet niekada nežinai, ji galėtų.

— Jeigu ji taip padarytų, mudvi su Doli jai iškart sugrąžintume, — pareiškė Keti, knisdamasi stalčiuje ir ištraukdama iš jo puokštę levandų, ją įkišo į lėlės plaukus.

Dženi pasinaudojo proga išeiti, džiaugdamasi, kad pokalbis nepakrypo gilesne linkme. Paėmusi iš skalbinių spintos švarias paklodes ir rankšluostį, nuėjo tiesiai į Klaudijos kambarį. Pro langą ji galėjo matyti Klaudiją, sėdinčią ant suoliuko sode.

— Gaila, kad tu negali išleisti šaknų ir pasilikti ten visam laikui, — sušnibždėjo ji. Tą akimirką Klaudija žvilgtelėjo į langą, ir Dženi nusisuko.

Ji atplėšė langą, leisdama šiltai saulėkaitai prasiskverbti į vidų, paskui nuvilko lovą, išmušė čiužinį ir apvilko švariais skalbiniais. Išpurtė pro langą demblius ir patiesė prie lovos, paskui

nuvalė dulkes nuo visų paviršių ir palangės, nubraukdama jas nuo kiekvieno papuošimo. Tuomet nušluostė murzinu rankšluosčiu ąsotį ir dubenį, sugerdama juo likusius vandens lašelius, kol ąsotis liko sausas, nešvarų rankšluostį pakeitė švariu, uždarė langą, susukusi kartu rankšluostį ir paklodes, pasikišo juos po pažastim ir nuėjo į laiptų aikštelę.

— Nauja ir graži tau ir tavo klientui! — sukikeno ji. Jos balsas suskambo linksma gaida. Ji neleis Klaudijai sugadinti Keti gimimo dienos. Saulė švietė, greitai jos su Keti eis į parduotuves. Šią popietę turi būti Keti vakarėlis, ir Dženi jo labai laukė. To daugiau negu pakako, kad dainuotum.

Giliai viduje ji buvo pasišlykštėjusi Klaudijos išdykavimais. Po Elizabetos mirties Klaudijos apetitas priešingos lyties nariams neapsakomai išaugo. Dženi buvo įdomu, ar nėra tam apibūdinti kokio medicinos termino. Aišku, kad šokiruojantis Klaudijos elgesys pralenkė bet kokios normalios moters elgesį.

Dženi iššlavė namą rekordiniu greičiu.

— Ar tu radai mano raištelius? — paklausė ji, įžengdama į virtuvę. Jos tiesūs plaukai buvo prisegti ant kaktos. Veidas raudonas, iškaitęs ir pavargęs. — Aš galėčiau dabar mirkti arklių lovyje, — pasakė ji, šypsodamasi Keti.

Ši vis dar sėdėjo už stalo, apsupta visokių reikmenų. Po Dženi žodžių ji ėmė krizenti.

— Mes su Doli irgi norime eiti į arklių lovį, — pasakė ji, įbedusi savo veiduką į lėlės ir juokdamasi tol, kol Dženi palietė jos petį.

— Kaip mano raišteliai, jaunoji panele? — Dženi nenorėjo raištelių, bet ji negalėjo leisti vaikui susip.otėti, kad jis vedžiojamas už nosies.

— Doli juos surado. — Keti iškėlė porą nudriskusių raištelių, vieną rudą ir vieną juodą.

— Labai jums ačiū. — Dženi įsikišo raištelius į kišenę. — Aš eisiu ir įsiversiu juos į savo batus, — tarė ji. — Paskui turėsiu nusiprausti, kol judvi su Doli viską sukrausite į stalčių. Ką jūs abi pasakysit?

— Mes pasakysim, kad norim į parduotuvę.

— Ar jūs alkanos?

— Ne.

— Tuomet gerai. Kuo greičiau mes būsim pasirengusios, tuo geriau, taip? — Ji garsiai nusijuokė, kai Keti pradėjo žerti viską atgal.

Įėjusi į savo mažą kambarėlį, kuriuo jos su Keti dalijosi, Dženi išsiėmė iš rūbų spintos savo rudus batus. Jie buvo gerai nublizginti ir tvirti, stipriais stačiakampiais kulnais, suvarstyti visiškai nauja pora odinių raištelių.

— Atleisk, brangute, — sušnibždėjo ji, traukdama senus nudriskusius raištelius iš kišenės ir slėpdama juos stalčiuje.

Nusipraususi ir atsigavusi Dženi įėjo į virtuvę. Ji atrodė labai gražiai, švaria balta palaidinuke ir mėlynu sijonu, ant pečių užsimetusi šviesiai pilką skarą.

— Ar tu pasirengusi? — paklausė apžvelgdama stalą.

Keti sėdėjo uždususi, bet labai patenkinta savimi. Ji sukrovė visus daikčiukus į stalčių, ir Dženi stebėjosi, ar tik ji nebus išėmusi visko iš kitų stalčių ir sukrovusi į šitą. Jis atrodė kaupinas, viskas buvo suversta, kyšojo visokie galai.

— Ar jau galim eiti į parduotuvę? — norėjo žinoti ji.

— Kodėl gi ne? — atsakė jai Dženi, perkeldama stalčių per spintutę. — Tu nulipsi žemyn ir atneši iš sandėliuko pirkinių krepšį, tuomet keliausime. — Ji buvo patenkinta, kad Keti negalės pamatyti tų gėrybių, kurias ji iškepė anksti rytą, nes jos ne tik buvo užkeltos ant viršutinės lentynos, bet dar ir apdengtos staltiese. — Šis stalčius nenori lįsti atgal, — pasiskundė ji, ryžtingai stumdama jį ankstesnėn vieton. Vėliau, kai Keti užmigs, ji turės sutvarkyti stalčių ir iškraustyti.

Po dešimties minučių jos išėjo pro paradinius vartelius ir nužingsniavo žemyn takeliu, vedančiu į kaimą. Jos buvo taip įsitraukusios į savo šneką, kad nė viena nepamatė raudonveidžio jauno vyro, įeinančio pro vartus už jų. Klaudija jo laukė, ir netrukus jie abu buvo viršuje, jos kambaryje, ir juokda-

miesi šiurkščiai žaidė lovoje, kurią Dženi taip rūpestingai paklojo.

— Kokia nuostabi diena, — Dženi giliai įkvėpė, žiūrėdama pro medžių viršūnes, kurios greitai bėgo pro šalį, ir galvodama, kokia ji laiminga. — Tai tiesa, Keti... jei gerasis Dievas atima vieną, Jis atlygina kitu.

Sulig Dženi žodžiais Keti pažvelgė į viršų. Ji jų nesuprato, bet buvo patenkinta, laikydamasi Dženi rankos.

— Ar mes galime eiti pažiūrėti traukinių? — paklausė mergaitė, prisimerkdama nuo saulės.

Dženi papurtė galvą.

— Ne šiandien, mieloji.

— Kodėl ne?

— Nes aš turiu dar daug darbų.

— Kokių?

— Pamatysi.

— Tuomet rytoj?

— Gal.

Keti atrodė smagi, iškart įsileido į ilgą pokalbį su lėle, kurią nešėsi saugiai pasikišusi po ranka.

— Tau patiks traukiniai, — šnibždėjo ji, aiškindama apie triukšmą ir dūmus, kai traukinys pajuda iš stoties.

Apsilankę pas geležies dirbinių pirklį, kur Dženi išsirinko naują arbatinuką, jos nuėjo pas mėsininką ir nusipirko svarą geriausių žarnokų. Paskui Keti buvo nuvesta pas medžiagų pirklį išsirinkti, kokios spalvos kaspino ji norėtų; jos vaizduotę pagavo žalia, tad Dženi nupirko dvi trumpas juostas. Pagaliau jos atėjo į ponios Harold pagrindinę parduotuvę.

— Mieloji, tu gerai atrodai, — tarė ji Dženi. — Ir argi mes ne gražios mergaitės šiandien? — Ji pasilenkė per prekystalį ir įsispitrijo į vaiką, jos sugedę išsikišę kreivi dantys kaip kapliai styrojo didelėje burnoje.

Keti įsispoksojo į ponią Harold su tam tikra nuostaba, nes plinkanti moteris buvo plona kaip degtukas, ilga kaulėta nosi-

mi ir mažomis akutėmis, įsodintomis arti viena kitos. Jai buvo keista, kad ponia Harold manosi esanti graži. Pasakė apie tai Dženi tada, kai krepšys buvo pilnutėlaitis visokiausio didumo sūrių, sviesto, cukraus ir jos jau buvo lauke.

Dženi juokėsi iki ašarų, kai Keti pasakė:

— Aš niekada nenorėčiau būti tokia „graži" kaip ponia Harold. — Dženi tuojau paaiškino, jog tuos žodžius ponia Harold sakė apie Keti — kad ši esanti „graži".

— O! — Keti pažiūrėjo į Dženi, tada į savo lėlę, tada pasijuto apsikvailinusi ir susijuokė.

— Dar vienas vizitas prieš mums grįžtant, — pareiškė Dženi, įžengdama į paštą, ir pamojavo panelei Makeson.

— Ar jūs padarėte, ko prašiau? — paklausė ji neramiai, įsitikinusi, kad Keti negirdės.

Panelė Makeson buvo pašto viršininkė, geros širdies žmogus.

— Nesijaudink, mano brangioji, — pasakė ji Dženi. — Aš stebėjau langelį visą praeitą savaitę, ir įvairios jaunos mamos tai aptarinėjo, todėl mažylė tikrai turės kelis draugus, kurie ateis į jos gimtadienį. — Ji nužvelgė Keti, kuri sėdėjo ant grindų ir buvo pradėjusi pinti ilgus lėlės plaukus. — Miela mažylė, — pasigėrėjo moteris. Pasilenkusi prie Dženi, ji tarė: — Atleisk man, jei kišu nosį, kur nedera, bet kodėl jos motina niekuomet neateina su vaiku į kaimą?

Tai buvo nebe pirmas kartas, kai vienas ar kitas pardavėjas apie tai užsimindavo, ir Dženi žinojo, kad tas kartas ne paskutinis.

— Nėra ko, — atsakė ji atsargiai. — Panelė Maršal nemėgsta niekur eiti... vargu ar kada išeina iš savo namų.

— Tikrai? Kaip liūdna. — Panelė Makeson išreiškė nepasitenkinimą ir pažvelgė žemyn į Keti negailestinga išraiška. — Aišku, kaip tik todėl vaikas neturi draugų. Taip gaila. — Ji uždėjo savo ranką ant Dženi rankos, jos geras veidas nušvito šypsena švelniai sakant:

— Tu tikrai esi Dievo siųsta tai moteriai, mano brangioji. Aš dažnai galvodavau, koks niūrus būtų mažosios Keti gyveni-

mas be tavęs. — Ji keistai pasižiūrėjo į Dženi, tarsi būtų įspėjusi tiesą. — Jie sako, kad tu labiau Keti motina, negu kada nors bus Klaudija. — Kaip ir visi kaime, panelė Makeson buvo girdėjusi gandus apie tą begėdę jauną moterį.

Dženi vedėsi Keti miško keleliu, bet jos nesustojo kaip kitais kartais, nes nebuvo kada. Kai išėjo iš pašto, buvo penkiolika minučių po dviejų, ir mažiau nei po poros valandų vaikai rinksis į Keti gimtadienį. Iki to laiko reikia įnešti skalbinius ir išlyginti, sutaisyti daržoves vakarienei, ir dar visa krūva smulkių darbelių: užminkyti tešlą rytdienos kepiniams ir paruošti stalą vakarėliui. Skubėdama kartu su Keti, Dženi giliai įkvėpė oro ir iškvėpė, šūkteldama:

— Hm! Gerai, kad panelė niekuomet nesirūpina priešpiečiais, nes jau būčiau turėjusi grįžti atgal.

Saulė švietė aukštai danguje ir karštis tiesiog dusino, kai Dženi atlapojo virtuvės duris.

— Čia bent jau vėsiau, — pasakė ji Keti.

— Ar mes galim su Doli žaisti lauke?

— Žinoma, galit, širdele, — atsakė Dženi, dėdama sunkų krepšį ant virtuvės stalo. — Bet nenuklysk. Aš noriu matyti tave pro virtuvės langą.

— Ar aš galiu nueiti į šiltnamį? Ponas Teiloras sakė, kad galėčiau padėti jam šiandien nuskinti kelis pomidorus.

— Gerai, bet turi nesipainioti jam po kojom ir po to iškart grįžti atgal. — Dženi buvo mačiusi poną Teilorą šiltnamyje, kai jos ėjo per sodą. Kai tik Keti „padėdavo“ jam tenai, jis visuomet pasirūpindavo, kad ji paskui saugiai pareitų namo.

Dženi žiūrėjo, kaip maža figūrėlė strapinėja sodo takeliu žemyn. Niekas niekada nesupras, kaip ji myli šį vaiką. Jos mintys nuskriejo į praeitį, ir ji pasijuto galvojanti apie Keti tėtį.

— O, Frenkai, kodėl viskas taip blogai išėjo? — sumurmėjo ji, ją užgulė sunkus liūdesys. Tačiau sulaikė ašaras ir įsižiūrėjo į Keti, kol ši dingo iš akių už daržinės. — Tai tavo praradimas,

Frenkai Vinfildai, — tarė ji griežtesniu balsu. — Tu turi gražią mažą dukrytę ir galbūt niekuomet jos nepažinsi.

Nešant skalbinius nuo virvės, jos dėmesį patraukė kvatojimas, sklindantis iš Klaudijos miegamojo. Dženi pažvelgė viršun kaip tik tada, kai raudonveidis jaunas vyras uždarinėjo langą.

— Visagali Dieve, — atsiduso ji, nusibraukdama prakaitą nuo kaktos; karštis buvo nepakeliamas, nedvelktelėdavo joks vėjo gūsis. — Jūs abu verti uždusti, — sušnibždėjo ji. Paskui papurtė galvą ir metė pašaipų žvilgsnį į uždarytus langus. — Gėda tau, Klaudija Maršal! — sušnibždėjo ji tyliai. — Tavo mama iš tikrųjų apsiverstų karste.

Surinkusi likusius skalbinius, Dženi sumetė juos į pintinę. Pasikišusi pintinę po pažastim, nuskubėjo atgal į virtuvę. Čia jai kilo pagunda įkišti pintinę į spintą iki vėlesnio laiko, kai vaikai bus išsiskirstę namo ir Keti miegos savo lovoje.

— Ne, — tarė ji sau. — jeigu aš dabar jų neišlyginsiu, vėliau nesusidorosiu.

Buvo penkiolika po trijų. Dženi laidė paskutinį rūbą, kai ponas Teiloras atvedė Keti iki virtuvės durų.

— Aš neisiu vidun, — pasakė jis. — Kasiau minkštą žemę apačioje prie tvoros, ir mano batai storai aplipę purvu. Tas darbas troškina, tad užsuksiu vėliau puodelio arbatos, ar gerai? — Jis įkėlė Keti į vidų. — Balažin kodėl ši sodo dalis visuomet drėgna, net tokiom saulėtom dienom. — Jis palinkėjo Dženi geros dienos ir nuėjo. Apsikrovęs darbais, kaip ir Dženi, neturėjo laiko šnekučiuotis.

Keti užsnūdo ant kojų.

— Eikš, mano mergaite. Eisi truputį į lovą pamiegoti, — liepė Dženi, paimdama vaiką ant rankų ir nešdama laiptais į viršų. Keti neprieštaravo. Kai Dženi paguldė ją ant lovos, ji pasižiūrėjo pavargusiom akim, plačiai nusižiovavo ir kietai užmigo. — Taip, mano širdele, — pasakė Dženi, užklodama ją pledu. — Aš maniau, kad paprašysiu poną Teilorą užimti tave, kol padengsiu stalą, bet tu gali dabar pamiegoti. Turėsiu laiko paruošti tau staigmeną prieš ateinant vaikams.

Likus dešimčiai minučių iki keturių, pro atviras virtuvės duris įslinko ponas Teiloras.

— O! Tu smarkiai padirbėjai, — pasakė jis, apžvelgdamas stalą. Reginys traukė akį. Stalas buvo uždengtas švaria balta staltiese, ir nuo vieno krašto iki kito labai kruopščiai buvo išdėliotos lėkštės ir valgiai, kuriems Dženi sugaišo nemaža laiko. Pačiame viduryje buvo Keti gimtadienio pyragas su glajumi užrašytu jos vardu, papuoštas keturiom raudonom žvakutėm.

Dženi paraudo.

— Ačiū. Bent gražiai *atrodo*, — sutiko ji. — Viliuosi, kad Keti patiks, nes čia jos pirma tikra gimtadienio šventė, ir aš taip norėčiau, kad tą dieną būtų verta prisiminti. — Bekalbėdama ji įpylė puodelį šviežiai užplikytos arbatos ir padėjo jam. — Panelė Makeson sakė, kad daug kas domėjosi skelbimu, kurį pakabinau jos lange... kviesdama vaikus į Keti vakarėlį. Kadangi mes gerai nepažįstame kaimiečių, panelė Makeson manė, kad geriausia bus padaryti taip.

— Manau, ji teisi. — Jis pasiėmė savo puodelį arbatos ir atsisėdo ant akmeninių laiptelių. Gurkštelėjęs didelį gurkšnį karšto skysčio, garsiai atsiduso. — Man nebus gaila šiandien eiti namo, galiu tau pasakyti, — sudejavo jis, ištiesdamas kojas. — Esu leisgyvis nuo karščio. Tai mane vargina. — Jis pasisuko į Dženi, kuri stovėjo prie durų, žvelgdama į stalą ir svarstydama, ar ko nepamiršo. — Dievas mato, neįsivaizduoju, kaip tu tai padarei, — tarė jis jai, nepatikliai purtydamas galvą. — Tu dirbi nesudėdama rankų nuo ryto iki nakties septynias dienas per savaitę, ir tau už tai niekuomet nė dėkui. Ar nemanai, kad neturi savo gyvenimo?

Dženi kryptelėjo galvą ir pasižiūrėjo žemyn į jį. Kurį laiką nieko neatsakė, bet paskui pakėlė akis į lubas ir nusišypsojo.

— Keti yra mano gyvenimas, — pasakė ji paprastai, ir jis žinojo, kad ji kalba iš širdies.

Jis truputį pasėdėjo, tyliai siurbčiodamas arbatą ir apmąstydamas Dženi žodžius. Kažkodėl jos meilė vaikui jį nuramino. Paskui jis paklausė:

— Kada tu ketini ją žadinti?

— Aš maniau, ji turi būti čia, kai ateis vaikai, bet ji taip kietai ir greitai užmigo, kad turbūt paliksiu ją ten, kol jie visi susirinks. Tai užtruks tik kokią minutę — apvilkti ją geriausia suknele ir atsivesti žemyn. — Ji nusišypsojo, atėjus į galvą minčiai. — Negaliu sulaukti, kada pamatysiu plačiai išplėstas jos akis, kai ji išvys juos visus, sėdinčius aplink stalą.

Jis nusijuokė.

— Tu geriau žinai. Esu patyręs, kad susirinkus būriui vaikų ir ėmus bildėti, būna tarsi pragaras.

— Aš padengiau stalą aštuoniems, — paaiškino Dženi, — bet visuomet galiu atnešti daugiau kėdžių iš valgomojo, jei prireiks.

Jis atkreipė jos dėmesį į laiką.

— Dabar jau nebeilgai, — tarė jis, mostelėdamas į didelį apvalų laikrodį ant sienos virš rūbų spintos. — Liko penkios minutės. Aš geriau pasitrauksiu, nes kitaip būsiu sutryptas. — Atsistojęs ir padavęs jai puodelį, jis paklausė: — Kur yra jie? — Jo išraiška neleido Dženi abejoti, ką jis turi omeny.

— Vis dar jos kambaryje. Jie tai kikena, lyg jiems būtų dveji metai, tai tylūs kaip bažnyčios pelės. — Ji pajuto karštą gėdos raudonį, kylantį nuo pat kaklo. — Galų gale tai ne mano reikalas. — Ji pakėlė piktas akis į lubas. — Tol, kol visa tai neveikia Keti.

— Taigi, kaip tu sakai, tai ne mūsų reikalas. — Jis mostelėjo ranka į stalą. — Tu nuveikei didžiulį darbą, — išdidžiai pareiškė jis. — Tie vaikai nežino, kokios vaišės jų laukia, iš tikrųjų. — Taip taręs, jis nuėjo į pašiūrę, švilpiniuodamas iš pasitenkinimo arbata, kuria jį pavaišino Dženi. Jis nė akimirką neįsivaizdavo, kad girdėti gandai gali būti teisybė. Net Klaudija negalėjo būti tokia beširdė...

Bėgant minutėms, Dženi vis labiau jaudinosi.

— Kas nors galėtų pamanyti, kad tai *mano* gimtadienio pobūvis, — nusijuokė ji, žvelgdama į save veidrodyje ir pasitaisydama prijuostę. Ji negalėjo ištverti laukimo. Ėjo ir ėjo prie durų begalę kartų; perstatinėjo lėkštes ir valgius; išėmė iš spintos ge-

riausią Keti suknelę ir pakabino ją virtuvėje ant kabyklos. Tai buvo mažas gražus daikčiukas, kurį Dženi pati pasiuvo, raudona, su užrišama kreminės spalvos apykakle ir dideliais parauktais kaspinais, puošiančiais kiekvieną kišenę.

Kai laikrodis išmušė keturias, jos susijaudinimas nuslopo, ir ji ėmė nervintis.

— Kur jūs? — šnibždėjo eidama prie durų ir neramiai žiūrėdama į tuščią kelią. Ji paėjėjo keliu žemyn, bet nebuvo matyti nė gyvos dvasios. Prislėgta, bet vis dar turinti vilties, ji lėtai grįžo į virtuvę ir liko stovėti prie durų, jos akys vis krypo į kelio vingį, kur matytųsi kiekvienas ateinantis svečias.

— Prašau tave, neleisk jai nulipti žemyn, — sumurmėjo ji. — Tu negali bausti vaiko už tai, ką daro jo motina.

Ketvirta valanda atėjo ir praėjo. Paskui buvo dešimt po keturių, ir Dženi širdis nusmigo į kulnus. Bet ji vis dar stovėjo prie durų, vildamasi ir melsdama, kad klystų. Kai laikrodis išmušė pusę penkių, Dženi įėjo vidun ir uždarė duris.

— Kaip jie galėjo būti tokie žiaurūs? — sušuko sėsdamasi priešais Keti gimtadienio pyragą ir dėdama sugniaužtus kumščius ant stalo.

Dženi krūptelėjo, kai atsivėrė durys.

— Tai tik aš, — tarė ponas Teiloras. Kai jis žengė į virtuvę, jo veidas viską pasakė. Pastarąjį pusvalandį jis stebėjo Dženi, žingsniuojančią keliu žemyn ir aukštyn, ir jo širdis palinko prie jos. Jis buvo supykęs. Taigi gandai pasitvirtino. Klaudija iš tiesų paskelbė, kad bet koks kaimietis, kuris įžengs į jos valdas jos nekviestas, vaikas ar suaugusis, bus laikomas sienų pažeidėju ir susilauks žiaurios bausmės. Pasibjaurėjęs, kad kažkas galėjo taip elgtis, jis svarstė, ar nepasakyti visko Dženi, bet nusprendė geriau apgalvoti. Pagaliau iš to nieko nebus, nes, kaip ir jis pats, Dženi nieko negalėjo padaryti.

Ji tramdė ašaras, bet dabar jos ėmė riedėti veidu, kai ji liūdnai jam tarė:

— Jie neateina. — Ir skausmingai nusišypsojo. — Aš turėjau tai žinoti.

— Tai jų praradimas, ne mūsų, — patikino jis. — Man tik gaila, kad mano pulkelis turėjo ateiti ir sunegalavo arba ką nors sugalvojo, kad neatėjo.

— Žinau, — tarė ji, atstumdama kėdę ir šluostydamasi veidą atgalia ranka. — Jie gailėsis, kad praleido vakarėlį. — Ji nuėjo į sandėliuką ir vėl sugrįžo, nešina didele lėkšte ir staltiesėle. — Aš noriu, kad tu paimtum jiems šiek tiek skanėstų.

Jis žiūrėjo, kaip ji renka sumuštinius ir pyragaičius, kaip atsargiai deda juos į lėkštę.

— Nežinau, ką ir sakyti, — sušnibždėjo jis. — Žmonės gali būti tokie žiaurūs.

— Teisybė, — patvirtino ji. — Aš palikau pakankamai ant stalo, taigi Keti dar turės mažutes vaišes. Nėra ko jai žinoti, kas čia šiandien atsitiko.

— Taip, iš manęs ji nieko nesužinos, garantuoju.

— Ar jūs pasiliksite?

Jis linktelėjo.

— Kodėl gi ne? Man patinka vakarėliai, kaip ir visa kita, — melavo jis.

— Tuomet mes būsim trise, taip? — Dabar jau nusišypsojusi, Dženi padėjo lėkštę sandėliuke, tada paliko keturias įprastas kėdes, o kitas nunešė į valgomąjį ir pastatė prie sienos. — Pasiruošk uždegti žvakutes, — tarė ji linksmai, paėmusi Keti suknelę, — ir aš tuoj atsivesiu ją žemyn.

Lipdama laiptais aukštyn, Dženi pajuto, kad širdyje šviesiau.

— Mažas vakarėlis geriau negu jokio, — pasakė ji pati sau, — ir Keti nesužinos, kad galėjo būti kitaip.

Vos pasukusi už kampo laiptinėje, suprato, jog kažkas blogai, nes pamatė, kad jos miegamojo durys praviros. Ji metėsi į priekį ir įpuolė į kambarį. Lova buvo tuščia, ir Keti išėjusi.

— Keti, — pašaukė ji, bet neišgirdo jokio atsakymo. Suglumusi vėl išbėgo į laiptinę. Kaip tik tuomet pamatė mažą pažįstamą figūrėlę, stovinčią Klaudijos kambario tarpduryje.

Pasibaisėjusi Dženi nubėgo laiptine, įbedusi akis į Keti, vienintelis jos noras buvo ištraukti mergaitę iš ten, kol Klau-

dija nepabudo. Bet ji jau buvo atsibudusi. Kai Dženi priėjo prie vaiko, pamatė tai, ką ir Keti: Klaudija ir raudonveidis jaunas vyriškis gulėjo nuogi ant patiesalo; jis buvo užgulęs jos kūną, ir abudu apimti mylėjimosi agonijos. Klaudijos galva buvo atgręžta į dukrą, ji mojo jai įeiti į kambarį, veidas buvo iškreiptas klastingos šypsenos. Kai ji pamatė Dženi, garsiai nusijuokė, spausdamasi prie vyriškio ir tyčia leisdama gyvuliškus garsus.

Griebusi Keti, Dženi užtrenkė duris. Klaudijos juokas aidėjo jos ausyse, ir pirmąkart gyvenime Dženi širdyje įvyko žmogžudystė.

Prieš nuvesdama Keti į virtuvę, Dženi aprengė ją gražiausia suknele ir paplepėjo su ja, kad ištrintų iš vaiko atminties tą prisiminimą.

— Kokia staigmena? — vis klausinėjo Keti, Dženi erzinimas tik kurstė jos smalsumą.

Į jos klausimą buvo atsakyta, kai Dženi pravėrė virtuvės duris. Pyragas buvo apšviestas ir stalas kažkaip ypatingai padengtas; nors ir ne tam ypatingam įvykiui, kuris buvo iš pradžių planuotas. Ponas Teiloras ir Dženi kartu sušuko:

— LAIMINGO GIMTADIENIO! — ir Keti puolė į priekį, šaukdama ir klykdama.

Tai buvo miela arbatėlė, ir Keti patiko kiekviena minutė. Po valandos ponas Teiloras išėjo namo su dideliu indu gėrybių savo šeimai, o Keti buvo greitai nuprausta bei paguldyta į lovą. Dženi trumpam atsisėdo prie jos.

— Netrukus ir aš ateisiu, — pažadėjo ji. — Bet jei tu atsibusi, noriu, kad liktum lovoje. Gerai? — Pirmiausia ji turėjo paruošti vakarienę, prieš kurią, be abejonės, Klaudijos „lankytojas“ bus jau išsmukęs. Jie paprastai išeina ankstyvą vakarą. Kai Keti linktelėjo atsakydama, Dženi pabučiavo ją ir palinkėjo labos nakties.

Kai ji ėjo per kambarį, Keti pašaukė:

— Dženi?

— Taip?

— Aš myliu tave labiausiai pasaulyje. — Žiovaudama ji apsivertė ir užmigo.

Apačioje Dženi apmąstė tai, kas buvo nutikę.

— Aš taip pat tave myliu, brangioji, — sumurmėjo ji, — ir toliau nebegali taip tęstis, kaip iki šiol. Kažkaip aš turiu tave iš čia ištraukti, bet, tepadeda man Dievas, neišmanau kaip. Ji tavęs nenori, bet ji niekuomet neleis man paimti tavęs iš čia. — Klaudija jautė neapsakomą malonumą panaudoti Keti Dženi kankinimui. Maža to, ji nekentė vaiko lygiai taip pat, kaip nekentė savo motinos; jos ištvirkusiomis akimis žiūrint, Keti ir Elizabeta buvo viena ir tas pat, ir tai nuteikė ją menkinti vaiką taip, kaip, jos įsitikinimu, ją nuvertino jos mama.

— Turi būti išeitis, — pareiškė Dženi. — Aš neleisiu jai sugriauti tavo gyvenimo.

Ji negalėjo to žinoti, bet labai greitai vienas iš Klaudijos „lankytojų" apvers aukštyn kojom visą jų gyvenimą.

DEŠIMTAS SKYRIUS

— Ne, kvaile tu, aš prašiau *aulinių batų!* — Klaudija sviedė batelius ant grindų ir trenkė kumščiu į spintą. — Ar aš turėsiu viską aiškinti po du kartus? — rėžė ji. — Ką, tu tikiesi, kad aš eisiu per mišką su bateliais?!

Tyliai kažką šnibždėdama, Dženi surinko batelius ir padėjo atgal į spintą. Ji buvo ne per geriausios nuotaikos. Dėl tam tikrų priežasčių kamavosi kiaurą naktį, vartydamasi ir blaškydamasi iki paryčių, o paskui užmigo taip jautriai, kad kiekvienas menkiausias garselis vėl ją pažadindavo. Tai galėjo būti susiję su tuo, kad ji įrengė kambarį šalia ir perkėlė į jį Keti. Galų gale ji buvo tokio amžiaus, kai jai reikėjo savo kambario.

Padėjusi batelius, Dženi pasiekė lentynos viršų ir paėmė porą ilgų suvarstomų batų. Eidama per kambarį ir prieš priklaupdama prie Klaudijos kojų, ji susigėdo savo blogų minčių, nes įsivaizdavo, kaip apsuka raištelius apie Klaudijos kaklą ir ją pribaigia.

— Šitaip geriau, — pareiškė Klaudija, kai Dženi surišo raištelius gražia kilpute. — Kodėl tu to negalėjai padaryti iš karto? — Ji pasisukiojo ant taburetės ir patyrinėjo save veidrodyje. — Turiu atrodyti kuo gražiausiai, — krykštavo ji. — Niekada nežinau, ką galiu sutikti bevaikštinėdama.

— Ar viskas? — paklausė Dženi, stodamasi ir norėdama grįžti atgal į virtuvę.

Klaudija pažvelgė į pavargusį Dženi veidą. Tai truko tik akimirką, ir paskui ji pasakė kažką labai žiauraus:

— Tu atrodai sena ir pavargusi. Kas tau yra?

Šįkart Dženi negalėjo paslėpti, kaip nemėgsta šios moters, kuri laikė ją savo rankose.

— Kol aš dirbu savo darbą, jūs neturėtumėte galvoti, ar aš atrodau sena ir pavargusi, — atsakė ji griežtai. Stovėdama tiesi, ji atlaikė smalsų Klaudijos spoksojimą.

— Ar viskas, panele?

Klaudija nusijuokė ir apsisuko ant taburetės.

— Taip, taip, tu iš tiesų mane niekini, ar ne? — Ji stebėjo Dženi veidrodyje.

— Taip, — prisipažino Dženi. — Tai tiesa, kad aš negerbiu jūsų.

— Tu pernelyg sąžininga, — tarė Klaudija. — Viena iš šių dienų įstums tave į didelius vargus.

— Tikriausiai jūs teisi, panele. — Dženi veidas buvo negailestingas, kai ji žiūrėjo tiesiai į blyškias besišypsančias Klaudijos akis. — Bet jūs paklausėte, ir aš neketinu meluoti.

— Sušukuok mano plaukus.

Paėmusi pasidabruotas šukas, Dženi padarė kaip įsakyta. Kai ji stipriais mostais braukė šukomis žemyn ilgus palaidus plaukus, stebėjosi, kiek dar ilgai pajėgs ištverti gyvenimą šiuose namuose, būdama visiškai priklausoma nuo šitos begėdės moters. Bet paskui prisiminė Keti ir žinojo, kad visuomet norės būti ten, kur ir Keti.

Tolesni Klaudijos žodžiai ne tik buvo Dženi atsakymas, bet ir privertė ją sustingti iš baimės.

— Tau nepatiktų, jei daugiau nebegalėtum matyti savo gražutės Keti, tiesa? — Žiūrėdama į veidrodį, Klaudija pamatė, kaip nuo šių žodžių išblyško Dženi veidas, ir labai tuo didžiavosi.

— Ką jūs sakote? — Šukos sustingo Dženi rankose.

— Šukuok mano plaukus, kvaile. Aš negaišiu tam visos dienos.

— Ką jūs turite galvoje... jeigu aš nebegalėčiau matyti Keti?

— Aš pasakiau, šukuok mano plaukus!

Dženi vėl ėmė šukuoti, bet ji turėjo žinoti.

— Ką jūs turite galvoje?

— PANELE! — Klaudija mostelėjo ranka, užkabindama šviesų kaspiną ant Dženi peties. — PANELE, kai kreipiesi į mane. Aš esu tavo darbdavė ir neleisiu tau užsimiršti. Ar supratai?

— Ką jūs turite galvoje... panele?

— Tai, ką pasakiau. Jeigu norėčiau, rytoj pat galėčiau tave išsiųsti. Daugybė moterų mielai imtųsi namų šeimininkės darbo ir susitarus iš vaiko padarytų gerą tarnaitę.

— Bet jūs to nepadarysite, ar ne... panele?

— O? Ir kodėl gi ne?

Neviltis darė Dženi įžūlią.

— Kadangi aš per daug žinau, ir be to, abejoju, ar galėtumėte rasti ką nors, kas apsiimtų tiek pareigų už tokią algą kaip mano.

Klaudija pasibaisėjo. Ji niekuomet negalėjo būti įsitikinusi, bet visuomet bijojo: ar Dženi žino, kad Elizabetą nužudė jos pačios duktė?

— *Ką* tu žinai? — reikalavo ji, nublokšdama Dženi ranką ir pasisukdama, kad ją matytų. Šįkart ji buvo išblyškusi.

— Jūs žinote, ką turiu omeny... *panele*, — atsakė Dženi. Daugiau ji nebuvo pasirengusi kalbėti. Pagaliau ne jai priminti Klaudijai visus vyrus, kurie raičiojosi jos lovoje; žmonas, kurios ją pakartų, jei sužinotų, kaip ji tyčia suviliojo jų vyrus, paimdama už savo malones gerą dalį jų algos.

— Yra daugybė dalykų, kuriuos galėčiau paskleisti, jei turėčiau kandų liežuvį, — pagrasino Dženi. — Ne paskutinis ir tas, kad jūs atsisakėte savo pačios vaiko ir liepėte, kad ji būtų tarnaitė jūsų pačios namuose. Jeigu tai išaiškėtų, jūs galėtumėte labai lengvai atsidurti tokioje padėtyje, kad turėtumėte atsakyti prieš įstatymą... panele, — pridūrė ji, kreivai šypsodamasi.

— Tu gudrus padaras, be abejonės. — Klaudija vis dar negalėjo įsitikinti, kad Dženi nežino tiesos apie Elizabetos Maršal mirtį.

— Aš nenoriu tokia būti, bet jeigu jūs bandysite atskirti mane nuo Keti, nereikia nė sakyti, *ką* aš galiu padaryti.

— Manai, kas nors tavim patikės? Tu esi tik tarnaitė šiuose namuose. Aš galėčiau įmesti tave į kalėjimą už šmeižto skleidimą.

— Bet tuomet jau būtų pakenkta, ar ne, panele?

Klaudija mirtinai bijojo ir mažai ką galėjo padaryti. Negalėjo paklausti Dženi, ar ši įtaria ką nors dėl Elizabetos mirties. Negalėjo ji būti rami, kad Dženi sąmoningai nepanaudos dabar prieš ją tos informacijos. Visa, ką ji galėjo, tai vaidinti toliau savo pačios žaidime. Jos nuotaika pasikeitė ir tonas kur kas sušvelnėjo.

— Tu negali tikėtis, kad ką nors jai jausčiau. Aš niekuomet nenorėjau vaikų, ir per ją turėjau iškęsti tiek skausmo. Be to, ji iš tiesų yra labiau tavo nei mano, ypač todėl, kad jos tėvas buvo tavo būsimasis. — Ji tyrinėjo ramius Dženi bruožus ir pajuto pavydo graužatį. Nepaisant tamsių šešėlių po gražiomis mėlynomis jos akimis, Dženi buvo ypatingai miela, graži vidiniu grožiu, kuris švytėjo.

— Kaip tu gali ją mylėti? — paklausė Klaudija. — Kai žinai, kaip Frenkas tave apgavo?

— Aš galiu ją mylėti dėl jos pačios.

— Tuomet tu kvailė.

— Taip, panele.

— Aš nekenčiu jos.

— Aš žinau.

— Mums reikia vienai kitos, tau ir man. — Klaudija jau gailėjosi, kad grasino Dženi. Taip daryti buvo pavojinga, ypač kad ji nebuvo tikra, kiek Dženi žino.

— Man *jūsų* nereikia.

Klaudija pasišiaušė.

— Bet tau reikia vaiko? — Jos tonas buvo griežtesnis ir blyškios akys piktai žibėjo.

— Man reikia vaiko.

— Tuomet tau reikia *manęs!*

— Taip.

— Mes apie tai daugiau nekalbėsime. — Klaudija nušoko nuo taburetės ir nužingsniavo per kambarį. — Rūpinkis savo darbu. — Ji atidarė duris, ir Dženi tvirtu žingsniu greitai pro jas išėjo. — Atsimink, ką pasakiau... aš jos nenoriu, bet ji nėra tavo. Mano įsakymai dėl vaiko tebegalioja. — Kai atrodė, kad Dženi išeis nesutikusi su ja, ji šūktelėjo: — Ar aišku? — Nebuvo jokio atsakymo, ir ji užtrenkė duris. Tvojusi į duris kumščiu, ji sumurmėjo: — Jeigu aš suprasčiau, kad tu nieko nežinai apie tai, kaip aš ją nužudžiau, būtum išvyta iš šitų namų nespėjusi nė mirktelėti. *Tuomet* mes pamatytume dėl vaikpalaikio. — Ji klastingai nusišypsojo. — Vis tiek, kol aš turiu tai, ko tu nori, turiu ir *tave*. — Ji gerai jautėsi, turėdama galios kitai žmogiškai būtybei. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl jai taip patiko vyrų draugija.

Dženi buvo pusiau pakabinusi gražias gėlėtas užuolaidas ant Keti miegamojo lango, kai atvyko jaunas vyriškis. Buvo graži spalio diena, dvelkianti gaiviais žiemos gūsiais, bet dar pakankamai šilta, kad galėtum palikti atviras virtuvės duris. Dženi dažniausiai siūdavo sėdėdama ant kėdės prie užpakalinių durų; iš čia ji galėjo matyti Keti ir poną Teilorą sode, ir buvo nuostabu siūti paties Dievo šviesoje, užuot gadinus akis prie lempos. Šią popietę ji baigė rožėmis išpieštas užuolaidas ir dabar stovėjo jomis gėrėdamasi.

— Taip! Jos atrodo iš tiesų gražiai, — tarė ji sau truputį didžiuodamasi.

Įsižiūrėjusi pro atdarą langą, pamatė tolumoje Keti; ši sėdėjo ant pašiūrės laiptuko, padėdama ponui Teilorui surišti kelis svogūnus. Ją pamačius, Dženi veidas nušvito.

— Aš ilgėsiuosi tavo buvimo mano kambaryje, Keti, myluk, — sušnibždėjo ji. — Bet kitais metais tu eisi į mokyklą, ir tau nederės būti kartu su manim. — Ji garsiai išreiškė nepasitenkinimą. — Jeigu *ji* panorės, mes abi būsim sugrūstos į vieną kambarį visam laikui ir kiekvieną dieną, bet dabar tu gavai savo kambarį, ir aš įrengiau jį gražų it paveiksliuką, kaip ir žadėjau.

Kambarys buvo šalia Dženi kambario, namo gale, priešais sodą. Tai buvo kambarys malkoms, šaltas ir drėgnas. Bet dabar ponas Teiloras išnešė rąstgalius kūrenti, ir Dženi taip pakeitė kambarį, kad jis tapo nebeatpažįstamas, neturintis nieko bendra su ankstesne maža vargana patalpėle. Šiandien jis šviesus ir gaivus, su atdaru langu ir apsiūtom užuolaidom, surištom kaspinu. Ant grindų prie lovos tysojo kilimėlis, kurį Dženi paėmė iš savo kambario.

— Aš galiu visuomet sau pasidaryti kitą, — pasakė ji Keti, bet abejojo, ar ištaikys tam laiko.

Bet ji rado laiko pasiūti dygsniuotą pūkinę antklodę, priderintą prie užuolaidų, ir, ilgai bei sunkiai ieškojusi, svetainėje, stalčiaus dugne, aptiko krūvą nėriniuotų servetėlių; jas mielai padėjo ant mažo bufetėlio, kur Keti laikė kelis savo daikčiukus. Čia buvo sieninė spinta, kur Dženi pakabino geriausią Keti suknelę, ir kėdė prie lovos, „pasiskolinta" iš virtuvės.

— Mes nesame turtingos, širdele, — pasakė ji dabar, apžvelgdama kambarį. — Bet kol turime viena kitą, nieko daugiau ir nereikia.

Dženi bruzdėjo, šveitė ir dainavo triūsdama, kol pagaliau liko patenkinta.

— Palauk, netrukus tu tai pamatysi, — niurnėjo ji, vis prieidama prie lango įsitikinti, kad Keti nieko neatsitiko.

Ši nepajudėjo nuo pašiūrės laiptuko.

Greitai surinkusi šveitimo skudurus, Dženi sudėjo juos į darbinį krepšį ir ėmė lipti laiptais žemyn.

— Panelė Išdidybė greitai sugrįš, — sumurmėjo ji. — Reikalaudama šio bei to ir tikėdamasi rasti savo pietus ant stalo. — Senukas laikrodis hole rodė beveik pusę šešių. — Nežinau, kur pasideda diena! — pasakė ji, lėkdama į virtuvę.

Kai prieškambary nuaidėjo paradinių durų skambutis, Dženi krūptelėjo. Apsisukusi numetė savo darbinį krepšį ant grindų ir stumtelėjo koja, kol jo beveik nebesimatė iš po prieškambario staliuko.

— Kas čia, po galais, tokiu dienos metu? — paklausė ji savęs, skubėdama koridoriumi. Prieš atidarydama duris, persibraukė prikyšte rankas ir patapšnojo trumpus tiesius plaukus, paskui nusišluostė sušilusį veidą, nubraukdama dulkes ir suodžius. Nužvelgusi savo batus, dirstelėjo į veidrodį.

— Tu atidarysi, mergaite, — tarė ji sau.

Patenkinta, kad deramai atrodo, Dženi nutaisė puikią šypseną ir atidarė duris.

— Taip? — ji nustebo išvydusi jauną vyriškį. Jis nebuvo to vyrų tipo, kurį Dženi buvo pratusi matyti šiuose namuose. Vidutinio ūgio, kresnas ir malonios išvaizdos, madingu tamsiu kostiumu ir minkšta fetrine skrybėle. Akys šviesiai rudos, švariai nusiskutęs. Dženi spėjo, kad jam per dvidešimt.

— Laba diena, — tarė jis greitai šyptelėjęs. — Tikiuosi, kad čia pataikiau? — įsispitrijo į koridorių ir neramiai paklausė: — Ar čia Maršalų namai?

— Taip, pone. — Dženi jis iškart patiko, ir jos šypsena tapo tikresnė. Tačiau išgirdus tolesnį klausimą šypsena veide išnyko.

— Ačiū Dievui! Tokį adresą nelengva surasti, ar ne? Aš ilgai keliavau, kad pamatyčiau namų šeimininkę ... ponią Elizabetą Maršal.

— O! — Visi seni prisiminimai vėl atplūdo, ir Dženi mintyse aiškiai išvydo Elizabetą. Prisiminimai sukėlė skausmą. Šis džentelmenas įveikė ilgą kelią, jis taip sakė, ir norėjo pamatyti Elizabetą. Ji dvejojo, kaip visa tai jam pasakyti.

— Man gaila, pone, bet suprantate, — ponia Maršal jau paliko šią žemelę.

Vyriškis neištarė nė žodžio, bet buvo sukrėstas, ir nors Dženi smalsavo, kas jis per vienas, jos širdis palinko prie jo. Jo veidas buvo geras ir doras.

— Jūs geriau užeitumėte į vidų, pone, — pakvietė ji, atlapodama duris, kad jis galėtų įeiti. — Greitai sugrįš ponios Maršal duktė, ir jūs galėsite su ja pasikalbėti. — Vargšelis, mąstė ji smalsaudama, ar Klaudija suvilios šį jaunuolį ir pasiims jo pi-

nigus. Sprendžiant iš automobilio, palikto lauke, šilingų jam netrūko.

— Jums bus patogiau svetainėje, — tarė jinai, vesdama jį koridoriumi. — Jūs sakėte, kad ilgai keliavote, pone? — Ji grįžtelėjo per petį atgal. Įdėmus žvilgsnis į jo veidą Dženi atskleidė, kad jis dar neatsipeikėjo po tragiškos žinios apie Elizabetą.

— Iš Londono, — atsakė jis. — Aš atkeliavau iš Londono.

— Tuomet jūs turbūt pavargęs. Nors jums nereikės ilgai laukti. Panelė Maršal paprastai grįžta prieš šešias.

Parodžiusi jam svetainę, jinai paragino jį sėstis į patį patogiausią krėslą prie židinio.

Jis gražiai atsisakė.

— Prisisėdėjau automobilyje, ir mano kojos truputį sustingusios, — paaiškino jis.

Ji nusijuokė.

— Nenorėčiau toli keliauti vienu iš tokių daikčiukų. Pagalvojus apie tai nemanau, kad juo išvis *kur nors* norėčiau keliauti. — Jis nusišypsojo, ir ji vėl nusistebėjo, ko jis galėjo norėti iš Elizabetos. — Ar jūs nenorėtumėte ko nors užkąsti ir puodelio arbatos?

— Būtų malonu. Ačiū jums.

Kai Dženi išėjo iš kambario, jis nuklydo prie suveriamų langų ir ėmė žiūrėti į kelią, jo akys ilsėjosi, matydamos automobilį. Tai buvo didžiulis juodas fordas, labai ištaigingas. Jis nusišypsojo iš dygios Dženi pastabos. Paskui prisiminė, kad ponia, kurią jis taip norėjo pamatyti, mirė jam nespėjus su ja susipažinti.

— Man gaila, tėve, — sumurmėjo jis. — Aš būčiau galėjęs atkakti pas ją anksčiau, jei tik būčiau žinojęs. — Jis domėjosi jos dukra, ir jo vaizduotė nešė jį toli.

Kaip ir Dženi, ponas Teiloras nesitvėrė smalsumu.

— Kas jis toks? — Jis atitraukė nuo stalo dvi kėdes, pats sėsdamasis ant vienos ir sodindamas Keti ant kitos. Dvi poros akių žiūrėjo į Dženi, kai ji bruzdėjo ruošdama arbatą.

14.-760

— Neturiu supratimo, — atsakė Dženi, dėdama prieš juos lėkštę vaisinių pyragaičių. — Nebuvo jokios prasmės klausti jo vardo, nes čia nėra nieko, kam tai ką nors sakytų.

— Ko jis nori?

— Aš nežinau net to.

— Ar vyriškis dailus? — norėjo sužinoti Keti. Ji mėgo dalyvauti pokalbiuose.

Dženi nusijuokė ir patapšnojo jai galvą.

— Vyrai nebūna dailūs, — nusijuokė ji.

— Tuomet kokie jie būna? — paklausė Keti, susikišdama didesnę pusę pyragėlio į burną.

— Jie būna *gražūs.*

Keti reikėjo apie tai pagalvoti.

— Gerai, tuomet ar jis gražus?

Dženi buvo paskendusi mintyse, dėdama porcelianinį puodelį ir lėkštelę ant padėklo, bet Keti neprieštaravo, kad neišgirdo atsakymo. Ji čiupo kitą vaisinį pyragaitį. Ponas Teiloras, žiūrėdamas į Keti, susijuokė. Paėmęs vieną pyragaitį ir kramtydamas jį, jis padėkojo Dženi už puodelį arbatos, kurį jinai padėjo prieš jį, tada pasakė pilna burna:

— Aš išgirdau automobilį, kylantį keliu, taigi pažiūrėjau. Tikra grožybė. Toks modelis kainuoja krūvą pinigų, tu žinai.

— Ką ir sakyti. — Dženi sutepė sumuštinius ir gražiai sudėjo į lėkštę. Lėkštę padėjo ant padėklo. — Jis šaunus, kiekvienam tai matyti.

— Sakei, jis klausė *ponios* Maršal?

— Taip. — Dženi papurtė galvą ir atrodė nusiminusi. — Tai jį sukrėtė, kai pasakiau. — Ji nutrynė dailų peilį ir padėjo jį šalia lėkštės. — Gal jis kadaise pažinojo ją. Pagaliau jis pasakė, kad atvyko iš Londono, o *jie* kaip tik ten gyveno prieš atsikeldami į Voberno Smiltynus.

— Bet tu manai, jam nėra trisdešimt? Taigi daug jaunesnis už šeimininką ar jo žmoną.

Dženi paėmė padėklą ir nuėjo prie durų.

— Tai nereiškia, kad jis negalėjo būti jų draugas.

Ponas Teiloras pašoko nuo kėdės ir atidarė jai duris.

— Galbūt, — sutiko jis susimąstęs.

Jaunasis vyras maloniai padėkojo Dženi ir stebėjo ją susidomėjęs, kai ji pylė arbatą.

— Ar jūs buvote čia, kai mirė ponia Maršal? — paklausė jis švelniu balsu.

— Taip, pone. Ji kurį laiką sirgo, ir pabaiga atėjo ramiai. — Ji nepaminėjo, kad Klaudija kovojo su motina ir ginčijosi tol, kol vargšė iškankinta siela atgulė į lovą. Nepasakė nė to, kaip žiauriai Klaudija įtikinėjo motiną, kad buvęs šeimininkas suviliojo savo dukrą ir sugyveno su ja vaiką. Kiek Dženi žinojo, Klaudija nuvarė savo motiną į kapus vis dar tikinčią tuo siaubingu melu. Bet apie tai Dženi nė neužsiminė, nes, jos manymu, tokie sukrečiantys dalykai neverti išvysti dienos šviesą.

— Kiek suprantu, ponios Maršal dukra yra vienintelis vaikas?

Dženi nustebo.

— Taip, tikrai, pone. — Ačiū Dievui, galvojo ji, nes Klaudija Maršal suteikė savo motinai daugiau širdgėlos negu tuzinas vaikų.

Jis gurkštelėjo arbatos ir galvojo apie moterį, kurią taip troško pamatyti, bet dabar jau buvo per vėlu.

— Kokia ji buvo... ponia Maršal?

Jo klausimas sugriovė Dženi idėją, kad jis buvo senas draugas. Buvo akivaizdu, kad jis jos net nepažinojo.

— Ji buvo ledi, pone, — atsakė ji, įsigalvojusi apie Elizabetą.

— Tuomet jūs ją mylėjote?

Dženi akys pritvinko ašarų.

— Aš mylėjau ją kaip motiną, pone, — patikliai atsakė ji.

Jis pats sau nusišypsojo.

— Kažkaip aš žinojau, kad ji bus nuostabi moteris, kuria verta žavėtis.

— O, ji tokia ir buvo, pone. Nebuvo nė vieno, kas pasakytų apie ją nors vieną blogą žodį. Ji buvo *tikra* ledi, gera ir švelni, auksinės širdies. Ji neturėjo puikybės ir išrinktųjų, kaip paprastai smulkioji bajorija. — Nustėrusi ji suprato, kad ir jis buvo smulkioji bajorija. — O, aš neturėjau galvoje...

— Viskas gerai, — nutraukė jis. — Aš žinau, ką jūs turėjote galvoje, ir visai sutinku. Smulkioji bajorija taip skiriasi nuo kitų žmonių. Yra tokių kaip ponia Maršal ir yra tironų. — Jis nusijuokė. — Aš galėčiau daugybę jų išvardyti.

Dženi pamanė, kad jis panašesnis į ponią Maršal negu į tironą. Nors ne taip kaip jis, ji galėjo išvardyti tik vieną, ir tai buvo Klaudija, be abejo, ji buvo tironas pačia blogiausia prasme.

— O kokia ji, ponios Maršal duktė?

Dženi pasitraukė arčiau durų, desperatiškai stengdamasi sugalvoti tinkamą atsakymą. Instinktas liepė jai būti atsargiai, nes ji neturėjo jokio supratimo, kas yra šis jaunas vyriškis, ir nežinojo, ar jis palankus Klaudijai. Tuo metu ji žvilgtelėjo aukščiau ir pamatė savo minčių objektą ateinant keliu.

— Gerai, jūs galite paklausti ją pats, pone, — tarė ji su didžiuliu palengvėjimu, — nes ji jau čia.

Trokštąs viską žinoti ir truputį nervingas, jis atsistojo ir priėjo prie lango. Iškart pažvelgė ten, kur šalia automobilio stovėjo Klaudija, smalsiai jį tyrinėdama. Ji vilkėjo pačiu patraukliausiu rūbu, tiesiu pilku sijonu karpytais kraštais, liečiančiais blauzdas, ir priderintos spalvos liemene iki juosmens. Aplink kaklą ryšėjo tamsiai raudoną šilkinį šalikėlį, pirktą vieno iš daugybės jos „gerbėjų", ir ilgus rudus plaukus pridengė gili kreminė moteriška skrybėlaitė. Jos gražus veidas buvo maloniai paraudęs nuo ėjimo, ir dabar, kai ji atsigręžė į namą, blyškios akys klaidžiojo apžiūrinėdamos langus. Ji dar kartą žvilgtelėjo į žibantį automobilį ir paspartino žingsnį, susijaudinusi ir stebėdamasi, kas toks, turintis tokią brangenybę, galėjo jos ieškoti.

— Kodėl! Ji graži. — Jaunasis vyras buvo sužavėtas. — Nemaniau.

Vėl Dženi susidomėjo juo. Jeigu jis nepažinojo Elizabetos ir nepažinojo Klaudijos, tai kodėl jis čia?

— Verčiau pranešiu apie jus, pone, — tarė ji oficialesniu balsu. — Kas, turiu pasakyti, teiraujasi?

Jis nusigręžė nuo lango.

— Ričardas Hurdas, — pareiškė jis. Staiga pradėjo baisiai jaudintis, taisydamasis kaklaraištį ir lygindamas liemenę. Kostelėjo ir ėmė mindžikuoti.

— Ir nors aš atvykau pasimatyti su motina, esu tikras, kad mano atvykimo tikslas sudomins ir dukrą. — Kai Klaudijos žingsniai priartėjo, jis išsitempė laukdamas.

— Palaukite čia, pone, — pasakė jam Dženi, eidama iš kambario. Ji pati sau šypsojosi. Nesvarbu, *kodėl* jūs čia atvykote, nes ji vis tiek sutiks jus vienodai... jūs dėvite kelnes ir turite daug pinigų, kaip aš matau, tad būkite budrus, arba ji sudoros jus pusryčiams!

Dženi vis dar niurnėdama priėjo prie durų ir atvėrė jas prieš pat Klaudiją.

— Pas mane svečias? — paklausė ji, lėkdama koridoriumi ir vos nepargriaudama Dženi. Ji nusimovė pirštines ir skrybėlaitę ir nusviedė ant stalelio. Buvo sukaitusi, paraudusi ir tankiai alsavo, lyg ją būtų kas vijęsis.

Uždariusi duris, Dženi jai pasakė:

— Tai jaunas vyras, panele, sakosi esąs Ričardas Hurdas.

— O? — Klaudija pasigražino prieš veidrodį. — Ar čia lauke jo automobilis?

— Manau, kad taip.

— Ar jis gražus?

Dženi truputį apie tai pagalvojo, prieš atsakydama griežtu balsu:

— Aš nežinau, panele, ką jūs vadinate „gražiu“. — Klaudijai visuomet galvoje buvo tik du dalykai: vyrai ir pinigai.

Ji niekuomet nepraleisdavo progos namie patraukti ką per dantį.

— Aišku, kad žinai, Dženi, nes, kaip ir tu, laikiau Frenką gražiu vyru, kitaip jis nebūtų patraukęs mano akies, ar ne?

Suspaudusi lūpas ir nervindamasi, Dženi išlaikė šaltakraujiškumą. Ji nesuteiks kitai moteriai malonumo — neišsiduos, kaip giliai ją įskaudino šie piktdžiugiški žodžiai.

— Aš atnešiu jums batelius, — tarė ji ramiai, matydama, kad Klaudijos batai aplipę purvu.

— Kur vaikpalaikis? — Įsiutinta orios Dženi laikysenos, Klaudija ketino įskaudinti ją dar labiau.

— Jeigu turite galvoje Keti, panele, tai ji virtuvėje.

— Tuomet pakviesk ją į mano kambarį. — Dženi delsiant, ji pakėlė balsą, bet ne tiek, kad girdėtų svečias. — Girdėjai... Aš pasakiau — pakviesk ją! — Ji ėmė kopti laiptais. — Ponas Hurdas gali palaukti. Vyrui niekuomet ne pro šalį palaukti. Pasakyk jam, kad aš tuoj, kad turiu nusiprausti ir atsigauti po ilgo pasivaikščiojimo. — Ji su neapykanta žiūrėjo į išeinančią Dženi, niekindama artimus ryšius, kuriuos brangino Dženi ir mergaitė. — Abi jūs išperos, — sušnypštė ji. Vis dėlto, nors ji niekino tą moterį ir vaiką, jautė neapsakomą malonumą jas kankindama.

Įėjusi į savo kambarį, Klaudija nudrožė tiesiai prie veidrodžio, kai pažvelgė į veidrodį, jos veidas buvo gaižus. Didžiausias jos malonumas buvo ji pati, tad po akimirkos jos išraiška pasikeitė, ji ėmė šypsotis.

— Nėra jokio vyro tarp gyvųjų, kuris galėtų tau atsispirti, — gyrėsi sukiodamasi ir galvodama, kad metams bėgant ji dar labiau išgražėjo.

Jos guvus protas nukrypo į turtingą lankytoją apačioje.

— Tad kas gi jis, įdomu... jaunas vyras, šitaip keliaujantis? — Ji plačiai sumosavo rankomis, lyg nusilenktų karališkajai didenybei. — Ar jis turtingas, ar ne, nepakenks, jei palūkuriuos, — nusijuokė ji. — Tai tik pakurstys jo smalsumą. Pagaliau, kaip sakoma, jei dalyką verta turėti, verta jo ir palaukti, ir yra daugybė vyrų, kurie nieko prieš palaukti Klaudijos Maršal. — Ji juokėsi ir sukosi, džiaugdamasi savimi.

Pranešusi svečiui apie Klaudijos ketinimus, Dženi nuėjo į virtuvę.

— „Nusiprausti ir atsigauti“ po pasivaikščiojimo, aišku. Ir įdomu, ką dar tu sugalvojai? — šnibždėjo ji su pasišlykštėjimu. Virtuvėje Dženi nuprausė Keti rankas ir veidą ir apjuosė ją balta prijuoste, kurią Klaudija reikalaudavo dėvėti atliekant savo užduotis.

— Šeimininkė nori tave pamatyti, — paaiškino ji.

Keti neprieštaravo. Ji niekuomet to nedarydavo. Pareigingai nusekė paskui Dženi koridoriumi ir laiptais į viršų, tipendama šalia ir linksmai tauškėdama. Jos šneka nutrūko pamačius laukiančią jų Klaudiją.

— Eikš čia. — Klaudija sėdėjo ant kėdės prie tualetinio staliuko. Jos liemenė buvo nusviesta ant lovos, o plaukai susivėlę. Ji buvo atsisagsčiusi palaidinukę ir atsilošusi ant komodos, alkūnės palaikė jos svorį. Vieną siaubingą akimirką vaikas pamanė, kad ją pasišaukė ragana. Ji pasislėpė už Dženi, ir Klaudija įsiuto.

— AŠ PASAKIAU, EIKŠ ČIA! — suklykė ji. Žinojo — nėra jokio pavojaus, kad lankytojas ją išgirs.

— Eik, Keti, — paragino Dženi, stumtelėdama mergaitę į priekį. Ji jautė, kaip ši dreba, ir turėjo susitvardyti, kad nečiuptų vaiko ir neišbėgtų iš čia. Tik sveikas protas ir žinojimas, jog Klaudija yra Keti mama, ją sulaikė.

Klaudija džiūgavo, matydama Dženi tokią sukaustytą. Patenkinta žiūrėjo, kaip vaikas prisiartina, ir jos pasitenkinimas virto keista baime. Jos motinos ir Keti panašumas nepakeliamas.

Keti atsistojo prieš ją ir, nors buvo be galo susijaudinusi, drąsinosi dėl Dženi.

Prabėgo šiek tiek laiko, kol Klaudija galėjo kalbėti. Nekaltos žalios Keti akys, stebeilijančios į ją, priminė jai kitą porą tokios pat spalvos akių, teisiančių, liūdnų ir kupinų gailesčio akių, kurios dėl siaubingo jos elgesio užsimerkė amžinai. Kai prabilo, jos balsas truputį virpėjo.

— Ar tu užsidirbi pragyvenimui?

Keti žinojo, ką tai reiškia, nes jai buvo paaiškinusi Dženi.

— Taip, panele, — tarė ji, išpūtusi mažą krūtinę.

— Ką tu darai?

— Aš šveičiu virtuvės viryklę ir padedu Dženi.

Klaudija pagalvojo ir neliko patenkinta. Kreipdamasi į Dženi, ji tarė:

— Noriu, kad jos pareigos būtų surašytos. Tuomet aš tiksliai žinosiu, ką ji veikia kiekvienu metu. — Dženi vos linktelėjo. Iki pat dabar ji patikėdavo vaikui lengviausias, maloniausias užduotis, bet nuogąstavo, kad Klaudija norės, jog Keti dirbtų žemę. Ji turi kaip nors neleisti, kad tai atsitiktų.

Veriantis Klaudijos balsas perskrodė orą.

— Nuauk man batus. — Ji šypsojosi iš Keti, ir Keti taip pat jai nusišypsojo. Tai buvo reginys, nuo kurio Dženi širdis sustingo iš šalčio.

Ji iškart žengė į priekį.

— Leiskite man tai padaryti, — tarė ji.

Grėsmingas Klaudijos žvilgsnis ją sustabdė.

— *Tavęs* niekas neprašė, — atkirto Klaudija. — Bet tu gali žiūrėti ir matysi, ar ji tinkamai tą daro. — Ji pažvelgė žemyn į vaiką, ir žalios akys žiūrėjo į ją. Tą akimirką Klaudijos baimė buvo didesnė negu jos mėgavimasis. — Tu supranti, kad būsi nubausta, jei nepadarysi to tinkamai? — Visos jos manieros pasikeitė, ir jausdama tai, Keti susigūžė. — Aš pasakiau... tu žinai, kad būsi nubausta, jeigu negalėsi to padaryti? — spaudė ji tvirtesniu balsu.

— Taip, panele. — Keti atsisuko į Dženi patvirtinimo, ir ši nusišypsojo padrąsindama. To pakako.

— Aš galiu tai padaryti, — išdidžiai pasakė ji Klaudijai. — Dženi rodė man, kaip raištelius užsirišti, ir aš galėsiu juos lygiai taip pat atrišti.

Nieko neatsakiusi, Klaudija ištiesė kairę koją, ir mažoji suklupo prieš ją, plonais pirštukais grabinėdama mazgą. Kai nepavyko to padaryti iškart, Klaudija pradėjo nekantrauti, ir kuo labiau ji nekantravo, tuo labiau užsiveržė mazgas. Ji pažvelgė že-

myn į mažutę figūrėlę nulenkta galva, ir jos žvilgsnį atsitiktinai patraukė kaštoninių plaukų kupeta. Čia galėjo būti Elizabeta. Ją apėmė panika.

— Greičiau krutinkis, prakeiktoji! — šaukė ji, ir tuo metu mažoji pažvelgė aukštyn. Jos akyse žvilgėjo ašaros. Tai buvo daugiau, nei Klaudija galėjo ištverti. — EIK LAUK! — suriko ji, nuspirdama mergaitę ir parblokšdama. — Netikša, štai kas tu. Nelemtos dykaduonės, štai kas jūs abi.

Pasibaisėjusi Dženi puolė ir griebė Keti. Kai ji taip padarė, Klaudija perskriejo per kambarį ir išplėšė mergaitę. Klykdama ant Dženi, ji pasakė:

— Tu jos *nieko* neišmokei. Padaryk iš jos gerą tarnaitę, štai ką aš pasakiau ir štai ką turėsiu. O, aš žinau tavo mažučius žaidimus, bet jie neišdegs. — Nesava iš įtūžio, ji čiupo persigandusį vaiką už pečių ir prisivertė pažiūrėti į tas sukrėstas akis.

— Ar tu kada nors ragavai diržo per savo plikas kojas, — paklausė ji švelnesniu balsu, — kai diržas kerta per odą ir giliai įsirėžia? — Ji ištempė kaklą ir užsimerkė sunkiai atsidusdama lyg agonijoje. — Aš ragavau, — prisipažino ji. — Kai buvau maža ir išdarinėjau bjaurius dalykus, mano tėvas mane šitaip bausdavo. — Ji dėbtelėjo į išgąsdintą vaiką. — Jei tu nepadarai, kaip aš liepiu, aš galiu paimti tau diržą.

Keti pradėjo verkti.

— Dženi tau neleis, — kūkčiojo ji.

Klaudija pažvelgė į Dženi ir nusišypsojo.

— Ji nieko dėl to nesakytų. — Suprasdama, kad Klaudija tyčia ją erzina, Dženi prisivertė tylėti.

Sužlugdyta Klaudija vėl nukreipė dėmesį į vaiką.

— Yra gerų vaikų ir yra blogų, — pasakė ji klastingai. — Aš manau, tu *esi* bloga nuo pat pradėjimo, ir tikriausiai aš paimsiu tau diržą, — pagrasino ji beširdiškai.

— TU MAN NEPATINKI! — sušuko Keti, kovodama ir stengdamasi ištrūkti.

Tuomet kažkas Klaudijos viduje užlūžo. Sušvokštusi kaip laukinis gyvulys, ji pakėlė ranką ir trenkė delnu Keti per veidą.

Viskas įvyko akimirksniu. Buvo pliaukštelėjimas, paskui sukrečianti tyla, kai Keti galva atkrago ir pasipylė kraujas iš nosies. Dženi dviem žingsniais perlėkė kambarį. Apkabinusi vaiką, ji žiūrėjo į Klaudiją, užsirėmusią ant komodos.

— Ji gali būti jūsų, — pasakė ji žemu sukrėstu balsu. — Bet aš perspėju jus... *niekuomet daugiau jos neįskaudinkite.*

Klaudija nieko neatsakė. Ji pradėjo drebėti žiūrėdama į Dženi taip, lyg niekuomet jos nebūtų mačiusi.

Kai Dženi padėjo Keti nulipti laiptais, atsidarė svetainės durys ir pasirodė jaunasis vyriškis.

— Man įdomu, ar manęs neužmiršo... — prabilo jis ir tuomet pamatė Keti, aiškiai sukrėstą ir besiglaudžiančią prie Dženi. Ji spaudė prie nosies nosinę, bet pro ją jau sunkėsi kraujas. — Kaip tai atsitiko? — paklausė jis susirūpinęs, pakeldamas Keti ant rankų, užmiršęs tamsiai raudonus lašus, kurie varvėjo jam ant liemenės.

Išsigandusi, kad Keti gali pasakyti, kas atsitiko, Dženi metė jai reikšmingą žvilgsnį.

— Ji pargriuvo ir susitrenkė veidą. — Keti suprato, kad turi nieko nesakyti, ir nepasakė. Ji vėl pradėjo verkti, nes visą veidą skaudėjo.

Kai blogiausia jau buvo praėję ir Keti nusiramino, Dženi norėjo, kad jaunasis vyras išeitų iš virtuvės. Bet atrodė, kad jam reikia pasikalbėti, tad ji klausėsi susidomėjusi.

— Čarlis Maršalas ir mano tėvas kovėsi kartu kare. Maršalas buvo vyresnysis karininkas, nepaprastos drąsos vyras, — pasakojo jis jai. — Smarkiai rizikuodamas savo gyvybe, jis išgelbėjo gyvybę mano tėvui.

Dženi prisiminė visus tuos garbingus dalykus, kuriuos Elizabeta buvo sakiusi apie savo vyrą, ir negalėjo nepridurti:

— Jis buvo geras vyras ir labai gerbiamas aplinkui.

Jaunuolis linktelėjo ir atrodė paskendęs savo mintyse, kol Dženi švelniai pasakė:

— Ačiū jums už pagalbą, pone, bet dabar aš galiu viena susitvarkyti. — Ji toliau tapšnojo vaiko veidelį šalta flanele; Ke-

ti sėdėjo prie džiovyklos, jos akys buvo raudonos nuo verkimo ir maži kumšteliai taip įsikibę į Dženi, lyg niekuomet daugiau jos nebepaleis. Taigi ji žiūrėjo į vyrą ir glaudėsi vis labiau. Pergąsdintai jai Dženi buvo viskas.

— Ar tikrai?

Dženi linktelėjo. Paėmusi nuo džiovintuvo jo liemenę, padavė jam; ši tebebuvo drėgna nuo plovimo plaušine.

— Dėmės ne visai išnyks, — perspėjo ji. — Jūs gerai padarytumėt, jeigu atiduotumėte ją specialiai išvalyti.

— Jūs turite žavingą dukrelę, — tarė jis, glostydamas Keti pasmakrę ir versdamas ją susijuokti pro ašaras.

Nespėjus Dženi jo pataisyti, jis jau buvo išėjęs. Apstulbusi ir truputį liūdna, ji suprato, kad jis padarė savaime suprantamą klaidą, nes Keti vis dar dėvėjo mažą darbinę prijuostėlę ir jos bateliai buvo matę geresnių dienų. Be to, buvo akivaizdu, kad ji namie ir patenkinta virtuvėje su Dženi.

— Man jis patinka, — pareiškė Keti, šluostydamasi akis.

— Ir man. Jis atrodo geras švelnus vyras, — atsakė ji, kartu stebėdamasi, ar jis galėtų iš tikrųjų žinoti, į ką įsivėlė. Buvo aišku, kad pirmas Klaudijos vaizdas jį pakerėjo. — Tikiuosi, tu nepamirši, kad grožis tėra tik paviršius, — sušnibždėjo Dženi jam įkandin. — Tavo paties labui viliuosi, kad tu pamatysi jos vidinį bjaurumą.

Mažiau nei po dešimties minučių Klaudija įlėkė į svetainę, džiugiai šypsodamasi ir atrodydama nepaprastai graži smaragdinio žalumo suknele, kuri išryškino visus jos išlinkimus.

— Man gaila, kad priverčiau jus laukti, — melavo ji, eidama prie židinio, kur patraukė skambučio rankenėlę. Žiūrėdama į padėklą, ji pasakė: — Tuoj visa tai bus išnešta. Aš pirmiausia norėčiau puodelio gaivios arbatos. — Mostelėdama į šalia esantį krėslą, ji pakvietė jį įsitaisyti patogiau.

Jis atrodė suglumęs, nenorintis sėstis pirmiau, negu tai padarys ji. Klaudija tai pajuto ir supeikė save, kad pamiršo, kaip

turėtų elgtis ledi. Ji nusišypsojo pati sau, supratusi, kad praleido pernelyg daug laiko su prastuomene. Prikausčiusi jį savo žavingiausia šypsena, ji atsisėdo pati į priešais esantį krėslą, tyčia sukryžiuodama savo grakščias kojas, kad patrauktų jo dėmesį, ir dėdamasi sumišusi, kai „pagavo" jį besižavintį ja.

— Tad kuo aš galėčiau jums padėti? — paklausė ji nekaltu tonu, gudriai stverdamasi suknelės krašto ir tempdama jį ant kelių, puikiai žinodama, kad tuo dar labiau patrauks dėmesį.

Tuo metu į duris pasibeldė ir pasirodė Dženi.

— O, Dženi, — tarė Klaudija nepaprastai draugišku balsu, kuris, vylėsi ji, galėtų padaryti deramą įspūdį jos lankytojui, — išnešk šį padėklą. Prašom arbatos ir keletą tavo puikių sumuštinių su kumpiu. — Ji apdovanojo nuostabia šypsena Dženi, kuri jau ne pirmą kartą stebėjosi, ar tik Klaudija neišprotėjo.

Žvilgtelėjęs į Dženi, jaunasis vyriškis paklausė:

— Ar mergytei viskas gerai?

— Taip, pone. Ji dabar jaučiasi puikiai, — atsakė Dženi, eidama į kambarį.

— Žinoma, — nutraukė Klaudija. Sąmoningai ignoruodama Dženi, ji pasisuko į Ričardą ir paragino: — Jūs ketinote pasakyti man savo vizito priežastį?

— Žinoma. — Pasilenkęs jis pradėjo: — Mūsų šeima daugybę metų gyveno Indijoje. Net kai mano motina žuvo per eismo avariją, tėvas neprisivertė palikti krašto, kurį pamilo. Deja, praeitą mėnesį jis mirė, ir tik tuomet mes sužinojome faktus. Suprantate, be viso kito, aš paveldėjau šūsnį laiškų ir savo tėvo karo dienoraštį, kuris paaiškino, kaip jūsų tėvas Čarlzas Maršalas išgelbėjo jam gyvybę apkasuose.

— Mano tėvas buvo nepaprastai drąsus vyras, — tarė Klaudija, ir jos neapykanta jam sustiprėjo, bet guvus protas jau mąstė pats į priekį. „*Paveldėjau*... Be viso kito", — sakė jis. Jos nuotaika pakilo. Tai buvo proga, kurios ji laukė. Ričardas Hurdas buvo turtingas ir skolingas jos tėvui. Tai buvo puiku!

Staiga ji susivokė, kad Dženi vis dar kambaryje, kruopščiai dėlioja indus ant padėklo ir gali girdėti visa, kas sakoma.

— Truputį atsiprašau, — tarė ji vyriškiui. Kreipiantis į Dženi, jos tonas tapo griežtesnis. — Kaip galėdama greičiau, — pabrėžė ji. — Aš ištroškusi po pasivaikščiojimo gryname ore. — Kai Dženi išėjo iš kambario ir uždarė duris, Klaudija vėl sužiuro į vyriškį. — Prašom tęsti, — padrąsino ji, įsmeigusi į jį blyškias akis.

— Aš stengiausi susisiekti su jūsų tėvu iškart, grįžęs į šią šalį praeitą mėnesį, ir, deja, sužinojau apie jo mirtį... O dabar ir apie jūsų motinos taip pat. Man taip gaila, panele Maršal.

Ji nuleido akis, lyg jai būtų sunku ištverti sielvartą.

— Ačiū jums. Tai buvo sunkus laikas

— Eisiu tiesiai prie tikslo, ko čia atvažiavau, — tarė jis ir akimirką suabejojo, ar jinai jo neišvarys, kai jis viską paaiškins. — Atleiskite man, bet... mieste žinoma, kaip jūsų tėvas prarado turtą. Aš turėjau atvažiuoti ir pamatyti, kad jo šeima nenukentėjo dėl pasekmių. — Jis nežinojo, ar ji nepasijus įžeista, bet, deja, jis nepažinojo Klaudijos. — Aiški tiesa yra tokia. Mano pareiga atsilyginti.

Ji atrodė sukrėsta.

— Ką jūs pasakėte? Jūs įsivaizduojate, kad man reikia jūsų gailestingumo, ar tai turite galvoje?

Nutirpęs jis patikino ją, kad neįsivaizdavo tokio dalyko, bet jaučiąs moralinę pareigą sužinoti, ar pono Čarlio Maršalo šeima turi gerą globą.

— Prašau jus, aš nenorėjau jūsų įžeisti, — baigė jis.

Tuomet ji nusišypsojo. Jį būtų lengva įvilioti į pinkles.

— Aš turiu pasiūlymą, — tarė ji šiltai.

— Jeigu tai reiškia, kad jūs man atleidote, aš norėčiau išgirsti.

— Truputėlį pasilikite. Papietaukite su manim ir galėsite man papasakoti apie Indiją ir savo šeimą. — Jai buvo svarbu kuo daugiau apie jį sužinoti.

Jis aiškiai atsipalaidavo.

— Ačiū jums, mielai.

Tuomet sugrįžo Dženi, nešdama padėklą, apstatytą puikiausiu porcelianu, arbatinuku, gardžiais pyragaičiais ir lėkšte geriausių jos sumuštinių su kumpiu.

— Ačiū. Gali eiti, — pasakė Klaudija, nekantraudama pamatyti jos nugarą.

Kai Dženi skubiai išeidinėjo, ji išgirdo, kaip Klaudija paklausė vyriškį:

— Ar jūs turite kitą šeimą, gal žmoną ir vaikų?

— Neturiu jokios kitos šeimos, išskyrus jaunesnį broliuką ir seną netekėjusią tetą, kuri gyvena Anglijos šiaurėje. — Jis jau pradėjo jaustis kaip namie. — O jūs?

— Ne, — melavo ji. — Aš visai neturiu šeimos.

Buvo jau vėlu, kai jaunasis vyriškis išvažiavo. Po pasibaisėtino vakaro, per kurį ji tik ir lakstė į valgomąjį ir atgal, o paskui iki pažastų murdėsi kriauklėje, Dženi nuėjo gulti išvargusi. Visą vakarą ji matė, kaip Klaudija skleidė kerus apie Ričardą. Vėliau girdėjo juos kalbantis koridoriuje, šnabždantis ir juokiantis, mėgaujantis vienas kito draugija. Ji girdėjo, kaip jis nuvažiavo, ir paskui girdėjo, kaip Klaudija pati sau juokėsi.

— Dieve jam padėk, — sumurmėjo Dženi. — Jis sugrįš ir gyvens keikdamas tą dieną.

Kitą rytą, penktą valandą, menkai tepamiegojusi, Dženi nusileido žemyn ir apstulbo pamačiusi Klaudiją virtuvėje pilantis stiklinę pieno.

— Aš negalėjau miegoti, — paaiškino ji. Stovėjo nugara į spintą, gerdama pieną, jos blyškios akys stebėjo kiekvieną Dženi judesį.

Dženi aiškiai suprato, kad yra stebima, bet nieko nesiaiškino, kol nebegalėjo ilgiau to ištverti.

— Ar jums dar ko nors reikia, panele? — paklausė ji trūkčiojančiu balsu.

— Kodėl, ne, nieko, — atsakė Klaudija šypsodamasi. Dženi buvo sukrėsta iki širdies gelmių. Klaudija buvo maloni! — Ar Keti viskas gerai? — norėjo sužinoti ji.

— Ji miega. — Dženi įtarė, kad bus pasiųsta pašaukti vaiko.

— Tuomet tegu miega. — Akimirką ji nužvelgė Dženi, paskui kaltu balsu tarė: — Man nereikėjo šitaip pratrūkti. — Kai

Dženi nieko neatsakė, Klaudija padėjo tuščią stiklinę ant spintos ir išėjo, palikdama Dženi apstulbusią.

— Kas jai pasidarė? — paklausė ji savęs. — Ji kažką sumanė, tikrai, kitaip nebūtų mano virtuvėje penktą ryto... ir tokia *maloni* avansu.

Klaudija buvo maloni visą dieną ir lygiai tokia pat maloni vakare. Ir kuo malonesnė buvo Klaudija, tuo įtaresnė darėsi Dženi.

— Mes turime būti budrios, Keti, mergaite, — tarė ji miegančiam vaikui. — Kažkoks baisumas telkiasi, ir nors užmušk, negaliu to suprasti. — Taip tarusi, nuėjo į savo lovą ir sukalbėjo trumpą maldelę: — Kad ir ką ji būtų sumaniusi, Viešpatie, prašau tavęs, neleisk nukentėti vaikui. — Ir paliko duris atviras, kad galėtų girdėti net menkiausią garselį Keti kambaryje.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Ponas Teiloras užsirėmė ant savo kastuvo ir suraukė antakius.

— Nenustebčiau, jeigu jiedu greit susituoktų. Aš turiu galvoje, jis jau liko nakčiai, ir kadangi yra garbingas, tai gali būti tik laiko klausimas, kada jie tai įteisins.

Dženi padėjo savo parduotuvinį krepšį žemėn ir atsisėdo ant suoliuko.

— Viliuosi, kad ne, jo labui, — pasakė ji, nusirišdama kaklajuostę. Buvo šilčiausia balandžio diena, kokią tik ji galėjo prisiminti, ji buvo sukaitusi ir pavargusi po ilgos kelionės į parduotuves.

— Ar jie jau grįžo? — norėjo žinoti ji. Jai būtų gerai, kad Klaudija ir Ričardas Hurdas negrįžtų namo iki priešpiečių, kaip vakar.

Jis pakratė galvą.

— Ne. Jų nėra nė kvapo nuo tada, kai išvyko anksčiau už jus su Keti. — Atgalia ranka jis nusibraukė nuo kaktos prakaitą. — Mažasis Ričardo Hurdo broliukas — taip, jis norėjo pasilikti, bet jie nenorėjo nieko apie tai girdėti, — pasakė jis susimąstęs. — Malonus mažas vaikinukas, be abejonės, nors kaip dešimties metų jaunikaitis atrodo truputį senamadiškas. Jis nulipo čia žemyn anksti, ir sakau tau, kalbėjo kaip senis: senio galva ant jaunų pečių. Mudu labai rimtai pasikalbėjome.

— Apie ką?

— Apie šį bei tą. Jis pasakojo apie Indiją ir kaip labai jos ilgisi. Paskui apie velionę mamą ir kaip jo tėtis kariavo. Bet daugiausia jis kalbėjo apie savo brolį Ričardą. Regis, idealizavo jį. Labiausiai jis domėjosi šeimininke... mėgindamas ištraukti iš manęs ką nors, bet aš ne toks paikas, pasakiau jam, kad ji man moka algą, ir viskas. — Pasilenkęs jis piršto galu palietė savo nosį. — Jeigu nori žinoti, jis nelabai mėgsta Klaudiją Maršal, ir neapsirinka. — Įkvėpęs rasos lašą į nosies šnervę, sukrizeno ir pasakė: — Vis tiek jis šaunus jaunuolis ir tikras džiaugsmas mūsų Keti.

Paminėjus jos vardą, įėjo Keti. Nusivilkusi švarkelį, padavė jį Dženi.

— Kada grįš Alanas?

— Tikiuosi, greitai.

— Jis nekeliaus tiesiai namo, ar ne?

— Aš nežinau, širdele. — Ji perbraukė ranka susitaršiusius kaštoninius mergaitės plaukus. — Kodėl klausi? Ar tai taip svarbu?

— Jis norėjo, kad aš jam parodyčiau upokšnį, kur gyvena visokios žuvys. — Ji truputį paraudo. — Viliuosi, kad jis dar neišvažiuos namo.

Dženi apsivijo rankomis mergaitės kakliuką ir prisitraukė ją arčiau. Ji truputį bijojo, ir tai jautėsi jos balse sakant Keti:

— Tu iš tiesų jo nepažįsti.

Keti prikando lūpą.

— Man jis patinka, ir aš jam patinku, — pareiškė ji pasilenkusi, graibydama miltų maišelį Dženi pintinėje. — Ar tu manai, jis pasiliks arbatos?

— Gali pasilikti.

Keti vėl kumštelėjo miltų maišelį.

— Ar aš galiu padėti tau iškepti pyragą? — Ji galvojo, kad Alanas galėtų jo paragauti ir būtų priblokštas, kai sužinotų, kad ji padėjo jį iškepti.

Dženi garsiai nusijuokė.

— Kodėl gi ne. — Ji skaitė Keti mintis kaip atverstą knygą.

— Ar aš galiu įnešti krepšį vidun?

15.-760

— Ne, mieloji, jis per sunkus.

— Tuomet ar galiu pažaisti ant sūpuoklių?

— Žinoma, gali. — Kai Keti nubėgo, Dženi nusišypsojo. — Ji taip greitai auga.

— Ji daro tau garbę, — pareiškė ponas Teiloras. — Keti tampa graži mergaite, ir čia, aišku, visai ne motinos nuopelnas.

Dženi turėjo išsakyti savo baimę.

— Aš nežinau, ar gerai, kad ji ir berniukas būna kartu.

— Kodėl gi ne? Vargšė mažylė neturi čia daug draugų, ir jis atrodo šaunus jaunikaitis.

— Ak, aš nežinau. Vakar ryte kaip tik stebėjau juos pro virtuvės langą. Jie buvo sode, mėgaudamiesi mažyčiu pikniku, kurį aš jiems surengiau. Nespėjo pabūti ten nė penkių minučių, kai Klaudija nulipo žemyn ir nusivedė berniuką į vidų. Iš jos veido mačiau, kad jai nepatinka jų buvimas drauge.

— Negaliu suprasti, kodėl ji turėtų tam prieštarauti. Pagaliau, kai ji ir Ričardas Hurdas susituoks, berniukas bus susigiminiavęs per šias vedybas su Keti, ir jie vis tiek bus kartu.

— Pasakysiu tau, aš nenoriu, kad jie būtų kartu.

Jis pasikasė galvą ir pamąstė apie Dženi žodžius, ir akimirką jais suabejojo.

— Man tai nesuprantama, — paaiškino jis. — Galų gale Keti yra jos kūnas ir kraujas. — Jis susiraukė. — Nors tu taip nemanytum, ji laiko ją per atstumą.

Dženi kurį laiką žiūrėjo į Keti, kai ši lipo ant sūpynių, kurias ponas Teiloras pakabino ant obels.

— Manau, dėl jų ketinimo tuoktis tu neklysti. — Ji žvilgtelėjo į jį, jos gražios mėlynos akys prisimerkė nuo saulės. — Jau šeši mėnesiai, kai jis pirmąkart čia pasirodė, ir nuo tada beveik niekur nesitraukia. Pastaruosius tris kartus atsivežė kartu savo mažąjį broliuką, ir nemanau, kad taip darytų, jeigu nematytų, kad jie tampa šeima, kaip tu sakei.

— Aišku kaip dieną. Ji kaip reikiant paspendė jam spąstus, ir dabar jis negali ištverti be jos. — Jis nusišnypštė ir atsikosėjo, ir įsmeigė kastuvą į žemę. — Apkerėjo vargšelį, štai kaip.

Dženi pagalvojo ir suprato, kad jis teisus.

— Tu manei, kad jis turi pakankamai sveiko proto ją permatyti.

Ponas Teiloras iš to nusikvatojo.

— Nėra tokio gyvo vyro, kuris galėtų matyti klastingos moters praeitį, ir jie nepralenks gudrumu Klaudijos Maršal. — Jis patylėjo ir pasakė jai rimtu balsu: — Aš nerimauju dėl savo darbo... gal ir tu turėtum nerimauti dėl savojo.

— Kaip tai?

— Pagalvok, — paragino jis. — Jos didenybė nebus patenkinta čia apsistoti, jei jau nusitemps Ričardą Hurdą prie altoriaus. O ne! Jos žvilgsnis siekia kur kas aukščiau negu šis varganas senas namas, kuris matė geresnių dienų. Ne! Ji norės *nuostabaus* namo... su pulku tarnų, visiškai nuo jos priklausomų, ir karietom, vežiojančiom ją tai čia, tai ten, ir visur. — Jis pasvarstė, ar turėtų sakyti, kas dar sukosi jo galvoje, bet jis kalbėjo su Dženi, ir nebuvo nieko, ko ji nebūtų jau žinojusi. — Nėra ko tau priminti, kad kaimiečiai pažįsta jos blogąją pusę. Kol kas jai sekasi tai nuslėpti nuo jo, bet neilgai, nes yla visuomet iš maišo išlenda. — Jis priėjo ir atsisėdo šalia jos. — Sakyk man, ką ji ketina daryti su jaunąja Keti, ką?

— Ką tu turi omeny? — Dženi pakankamai gerai žinojo, ką jis galvoja.

— Man buvo įsakyta niekam nepasakoti apie Keti, ypač Ričardui Hurdui. — Jis smalsiai ją nužvelgė. — Manau, ji nori, kad jis tikėtų, jog Keti yra tavo. — Kai Dženi nieko neatsakė, jis neatlyžo: — Aš teisus, ar ne?

— Kas žino, ką ji sumanys? — atsakė Dženi išsisukinėdama. Paėmusi savo krepšį, ji pakilo nuo suolelio. — Verčiau aš eisiu, — pasakė. — Jeigu jie nuspręs grįžti priešpiečių, būsiu netikėtai užklupta. — Ji buvo beeinanti, bet atsigręžė, jo pašaukta vardu. — Ką?

— Būk atsargi, mergaite. Pastaruoju metu ji per daug gerinasi. Žinau, ji žaidžia tam tikrą žaidimą, ir aš nieko negaliu padaryti, bet jaučiu, kad tau ir mažajai gali būti blogiau. — Jis

paėmė savo kastuvą vėl, bet tebežiūrėjo į ją. — Tu žinai, ką aš turiu omeny, tiesa?

Ji gerai žinojo.

— Taip, — prisipažino ji. — Ir nesijaudink, aš *būsiu* atsargi. — Skubėdama Dženi tarė sau: — Nors jis teisus. Klastinga katė kažką sumanė, žinau, bet dar neįsivaizduoju — ką. — Kol kas ji norėjo budriai saugoti jaunąją Keti, nes instinktyviai jautė, kad jos mažoji globotinė buvo visa ko priežastis.

Buvo antra valanda, kai lauke sustojo automobilis. Nekantraudamas grįžti ir susijaudinęs jaunasis Alanas išlipo pirmutinis. Jis buvo gražus mažas vaikinukas, rudomis akimis, tiesiais plaukais, ilgom stipriom rankom ir kojom, ir pirma jo mintis buvo apie naująją draugę.

— Ar aš galiu eiti pasimatyti su Keti? — paklausė jis viltingai, žiūrėdamas į brolį su džiugia šypsena.

Klaudija iškart pasipriešino.

— Ar nemanai, kad jis turėtų eiti į savo kambarį ir susidėti daiktus? — pasiūlė ji meiliai. — Pagaliau tu tuojau išvyksi į Šiaurę, ir nors aš dar nemačiau tavo tetos, esu įsitikinusi, ji nepadėkos, jei tu staiga pasirodysi su nevalyvu berniuku.

— Berniukas bus tvarkingas, — pasakė Ričardas. Pagrasinęs broliukui pirštu, jis pasakė: — Nors panelė Maršal teisi. Tu žinai, kokia tvarkinga yra tavo teta Helena, todėl saugokis, neišsipurvink. Ir po pusvalandžio sugrįžk susidėti daiktų. Tu turėjai dvi nuostabias dienas, ir netrukus mes grįšime atgal. — Kai Alanas išnyko iš akių, jis garsiai atsiduso. Netrukus suskambėjo berniuko balsas:

— Keti! Kur tu, Keti? — Klaudija tai puikiai nuslėpė, bet buvo įsiutusi, kad liko nugalėta.

Įlėkusi į namą, ji buvo kupina savo pačios reikšmingumo, kreipdamasi į Dženi.

— Tau nereikia rūpintis priešpiečiais, — tarė ji. — Mes jau pavalgėme.

— Nors aš neatsisakyčiau puodelio arbatos, — pridūrė Ričardas Hurdas, šypsodamasis Dženi geromis akimis. Jis be ga-

lo žavėjosi Dženi ir neslėpė to nuo Klaudijos. „Kaip šiai jaunai ledi pavyksta vienai sutvarkyti ir prižiūrėti visus namus, niekuomet nesuprasiu", — buvo sakęs jis jai. Jis net buvo siūlęs mokėti jai didesnį atlyginimą, bet Klaudija atrodė įsižeidusi.

— Aš nepriimsiu malonės, — pasakė ji jam. O galvojo štai ką: bet kai tu užmausi man ant piršto žiedą, aš gausiu kiekvieną tavo turimą pensą. Ji supyko, kad jis taip atvirai žavisi Dženi, bet gerai žinojo, kaip neparodyti jam blogiausios savo pusės. Ji buvo taip arti. Pernelyg arti, kad dabar viskuo rizikuotų.

Ričardas smalsavo apie Dženi kilmę.

— Kodėl ji turi vaiką ir neturi vyro? — domėjosi jis.

Klaudija žinojo, jis mano, jog vaikas yra Dženi, ir jai patiko leisti jam tuo tikėti.

— Dženi Dikens niekuomet nebuvo ištekėjusi, — paaiškino ji.

Būdama ištvirkusi, ji visa kita paliko jo vaizduotei.

Kai Dženi atnešė arbatą, jie abu stovėjo prie lango, intymiai kuždėdamiesi. Jai vėliau grįžus paimti padėklo, jie sėdėjo ant sofos: jis laikė Klaudijos ranką, o jinai žiūrėjo į jį. Pamačiusi Dženi, Klaudija pasijuto nepatogiai.

— Palik tai dabar, — įsakė ji, primindama save senąją, ir Dženi dėkinga išėjo.

Ketvirtą valandą Ričardas įėjo į Dženi virtuvę.

— Kadangi panelė Maršal yra viršuje, maniau, dabar ramiai pasikalbėsiu su jumis.

— Taip, pone? — Dženi buvo visa miltuota, plaukai po balta kepuraite susivėlę. Nors ji ganėtinai mėgo jį, piktinosi jo atėjimu į jos virtuvę.

— Iš to, kaip su meile jūs kalbėjote apie velionę ponią Maršal ir kaip jūs dabar atsidavusi jos dukrai, sprendžiu, kad buvote šioje šeimoje daugiau negu vien tarnaitė, — pasakė jis jai. — Noriu, kad jūs pirmoji sužinotumėte, jog panelė Maršal ir aš apžiūrinėjome dvarą. Keista, kad ji nori išsikelti iš šito gražaus rajono, bet ji nori, ir todėl mes toli ir plačiai ieškojome tinkamo namo. — Jis sustojo, leisdamas apsiprasti su naujiena ir ne-

susivokdamas, kad Dženi jau kuris laikas tai įtarė. — Pagaliau mes radome namą pagal jos skonį... didelį ir gražų, kur būsime laimingi. Svarbu, kad radom tinkamą namą panelei Maršal, ypač kai mano veikla kartkartėm mane atitrauks. Štai kaip. Šiemet susituoksime.

— Ačiū, kad man pasakėte, pone. — Dženi manė, kad jis kvailys, bet jo nekaltino. Pagaliau ponas Teiloras sakė teisybę: vyrai nemato toliau savo nosies, kai tai susiję su kažkuo panašiu į Klaudiją Maršal. Kas galėtų tai žinoti geriau už ją pačią? Dženi mąstė. Nes argi būtų sugriuvęs jos pačios gyvenimas, kai Frenkas pajuto pasiūlytus kabliuką, valą ir svambalą? Prisiminimas grėsė ją įveikti, tad jinai stūmė jį iš savo minčių.

Jis nustebo.

— Ar tai visa, ką turite pasakyti? — paklausė jis. — Ar neketinate manęs pasveikinti?

— Sveikinu, pone. — Ir tepadeda jums Dievas, mąstė ji.

Išeidamas jis pasakė:

— Tikiuosi, jūs nebūsite nusivylusi permainomis, kurios laukia?

Prisimindama pono Teiloro perspėjimą, Dženi drįso paklausti:

— Ar jūs ir panelė Maršal manęs atsisakysite, pone?

— Kas jums pakišo tokią mintį? — Jis atrodė pasibaisėjęs, bet Dženi nesijautė įtikinta.

— Aš tik domiuosi, pone.

Jis nužvelgė ją galvodamas, kokia ji graži, ir stebėdamasis, kodėl nėra šalimais Keti tėvo.

— Jūs esate tikra brangenybė, — tarė jis jai. — Manau, panelė Maršal niekuomet jūsų neatsisakytų. — Jis vėl nusišypsojo. — Iš tiesų aš tai uždrausčiau, — pasakė jis linksmai. Taip taręs, jis išėjo, ir Dženi atsisėdo ant kėdės, užsimerkė, jos mintys nuskriejo. Viskas klostėsi taip greitai, ir jai buvo įdomu, kokia jos ateitis. Ji galvojo apie Keti ir suprato, kad jokios ateities nebus, jei ji neliks su šiuo brangiu vaiku.

— Dženi, ar tu negalėtum pasakyti Alanui, kad aš padedu tau kepti pyragą? — suskambo ore Keti balselis. Kai Dženi at-

sigręžė ir išvydo stovinčius abu vaikus, Keti paėmė berniuką už rankos ir įvedė į virtuvę. — Jis netiki manimi, — tarė ji pasipiktinusi. — Kadangi aš negaliu pagauti žuvies, jis mano, kad aš nieko išvis nedarau!

Ramindama save, Dženi pažiūrėjo tai į vieną, tai į kitą. Kažkas buvo tame, kaip jie stovėjo, arti vienas kito, mažutė Keti rankytė jo rankoje, tai palietė jos širdį.

— Ir *aš* negaliu pagauti žuvies, — pasakė Dženi berniukui. — Bet manau, galiu iškepti geriausią šokoladinį pyragą visame Bedfordšyre. Maža to, aš nemanau, kad galėčiau tokį iškepti be Keti pagalbos.

— Sakiau tau, — tarė Keti išdidžiai, trukteldama jo ranką ir žiūrėdama aukštyn į jį spindinčiom akim. Jis pasuko galvą ir pažvelgė į ją žemyn.

— Atleisk, — sumurmėjo jis. Kai jos žalios akys nusišypsojo jam, jo veide pasirodė nedrąsi šypsena. — Kai mes susituoksim, tu galėsi kepti pyragus, o aš gaudysiu žuvis, — drąsiai pareiškė jis. Keti sukrizeno ir išbėgo.

— Tu geriau eitum paskui ją, — tarė Dženi, slėpdama savo nustebimą. — Pasakyk jai, kad greitai turės eiti gerti arbatos.

— Ar jūs turite šokoladinio pyrago?

— Galbūt.

— Ar teks gabalėlis ir man?

— Visai nenustebčiau. — Jis padėkojo ir išbėgo pro duris. Dženi pratrūko juoktis.

— Gerai, niekad nieko panašaus negirdėjau! — pasakė ji. — Meilė yra jaunųjų svajonė, ir jie abu jau truputį daugiau nei vaikai! — Kai viskas taip susiklostė, ji nežinojo, ar reikėtų verkti, ar juoktis.

Vis dėlto berniukas negavo savo šokoladinio pyrago, nes tuoj pat buvo „supakuotas" į automobilį ir išvežtas. Keti stovėjo šalia namo, jos jausmingos akys lydėjo automobilį, važiuojantį keliu. Berniukas žiūrėjo į ją pro užpakalinį langą. Jis mojavo, kol dingo, palikdamas ją liūdną. Dženi matė, kas tarp jų vyko, ir jautėsi kebliai.

— Jis pamiršmane, taip? — paklausė Keti nelaiminga.

— Ne, širdele, jis tavęs nepamirš, — pažadėjo Dženi. Jeigu ji išvis ką nors žinojo, tai būtent šitai.

Truputį laimingesnė, bet jausdamasi vieniša, Keti ėmėsi gliaudyti žirnius. Tai buvo darbas, kurį ji mėgo, nes pirmiausia pagelbėjo ponui Teilorui juos nuskinti, paskui išgliaudyti, toliau subėrė juos į prikaistuvį ir galiausiai, kai jie jau buvo gatavi ir nukošti, Dženi leido jai padėti sukrauti juos į dubenį.

Prabėgus šiek tiek laiko po brolių išvažiavimo, virš durų suskambo varpelis, pranešdamas Dženi, kad ji kviečiama į svetainę. Nusiėmusi savo kepurėlę ir šluostydamasi rankas, ji nuskubėjo tenai.

— Uždaryk duris, — pasakė jai Klaudija. Ji stovėjo nugara į židinį, rimta veido išraiška. — Aš supratau, kad ponas Hurdas nuėjo papasakoti tau naujienų?

— Taip, panele.

Klaudija pasišiaušė.

— Aš nepritariu jo ėjimui į virtuvę ir kalbėjimui su tarnais, — tarė ji atšiauriai. — Žiūrėsiu, kad daugiau taip neatsitiktų. — Dorą Dženi žvilgsnį ji sutiko klastingu veidu. — Vis dėlto tu būtum gana greitai tą sužinojusi. Mes ketiname tuoktis, ir jei bus mano valia, veikiau tai įvyks anksčiau negu vėliau.

Dženi nusišypsojo.

— Žinoma.

— Bet vėlgi, tai *niekieno* reikalas, ką aš darau, — atšovė ji. — Tai niekieno reikalas! — Ji laukė Dženi atsakymo, bet Dženi veidas liko ramus. Truputį palūkėjusi, Klaudija tęsė: — Aš turiu tau pasiūlymą.

— Kokį pasiūlymą? — į Dženi širdį įsėlino baimė.

— Nereikia nė sakyti, kad man būtų didžiulis malonumas tavęs atsikratyti, bet dėl absurdiškų priežasčių ponas Hurdas įsikalė į galvą, kad tu atsidavusi man, o prieš tai mano motinai. — Tai nebuvo tikroji priežastis, kodėl ji laikė Dženi po sa-

vo stogu, kur galėjo ją stebėti, bet juo labiau jos nekentė. Tolesni Dženi žodžiai tik vertė ją būti dar atsargesnę.

— Aš mylėjau jūsų motiną.

— Ir nekenti manęs? — Jausdama siaubingą kaltę, Klaudija ramiame Dženi balse atpažino smerkimo gaidelę.

— Aš to nesakiau, panele.

— Tu neturėjai to sakyti. — Klaudija pasisuko ir uždėjo rankas ant židinio krašto. — Ponas Hurdas įsitikinęs, kad Keti tavo, — tarė ji ramiu balsu.

— Aš žinau.

Klaudija dabar į ją įsistebeilijo plačiomis, kupinomis nepasitikėjimo akimis.

— Tu žinojai? Ir nieko nepasakei?

— Aš tik norėčiau, kad ji *būtų* mano.

— Kaip tik todėl aš tave ir pasikviečiau. Noriu, kad tu ir toliau leistum jam manyti, kad ji yra tavo... iš tiesų noriu, kad tu ją padrąsintum ir kad ji tikėtų tuo pačiu. Ji sumani mergaitė, ir keista, kad ji dar nepradėjo tau uždavinėti klausimų.

— Aš jai nemeluosiu.

Klaudija įsiuto.

— Ponas Hurdas neturi sužinoti, kad Keti yra mano.

Dženi paslapčiom tai patiko.

— Aš galiu tai suprasti, panele. Nemanau, kad jis būtų labai patenkintas, jei sužinotų, kaip jūs suviliojote mano vaikiną ir paskui nutrenkėte vaiką.

— Neperženk ribos, — perspėjo Klaudija. — Jeigu tu nedarysi, kaip aš prašau, yra kitų būdų. — Staiga ji sugalvojo patikrinti, kiek Dženi žino. — Aš galėčiau liepti tau sukrauti daiktus ir išsiųsti ją į internatinę mokyklą.

Dženi širdis apmirė.

— Nemanau, kad tai būtų labai išmintinga, panele, — perspėjo ji. — Jeigu taip atsitiktų, ponas Hurdas tikrai sužinotų.

Dabar buvo Klaudijos eilė išsigąsti.

— Sužinotų ką?

— Stebiuosi, kad jums reikia to klausti, panele. — Dženi nekaltai užsiminė apie šlykščius Klaudijos ryšius. — Nors jūs

gal ir manote, kad jūsų ankstesnis elgesys yra be dėmės, abejoju, ar toks džentelmenas kaip ponas Hurdas matytų tai tokioje pat šviesoje.

Visuomet nepasitikinti ir truputį išsigandusi, Klaudija nesutriko.

— Tu sakai, kad pasirūpintum papasakoti jam? — Labiau negu bet kada ji buvo įsitikinusi, kad Dženi žino, kaip mirė Elizabeta, ir pasinaudos tuo savo labui. Vis dėlto net ir dabar ji bijojo atvirai tą iškelti.

— Tu esi pikta moteris. Aš stengiuosi pasitaisyti ir ištekėti už padoraus vyriškio, o tu nori priversti mane kentėti dėl tokių dalykų, kurie seniai praėję. Tai todėl, kad aš atėmiau iš tavęs vyrą? Ar čia tavo neapykantos pagrindas? O, aš žinau, kad man nereikėjo to daryti, bet jis lygiai tiek pat kaltas. Jis galėjo pasakyti — ne. Galėjo pasitraukti.

Kai ji suprato, kad tik pablogina padėtį, pakeitė taktiką.

— Aš negaliu išvis tavęs suprasti. Tu myli vaiką, o ši myli tave. Visa, ko aš prašau, tai kad tu leistum jai tikėti, jog ji yra tavo. Aš nesikiščiau. Tu privalai žinoti, aš niekuomet nerizikuočiau viskuo, reikšdama į ją pretenzijas.

— Aš nepasitikiu jumis.

— Dėl Dievo! — Klaudija žengė žingsnį pirmyn, bet Dženi nesitraukė. — Aš niekuomet jos nenorėjau. Ir nenoriu jos dabar, tai kodėl gi turėčiau norėti kada nors ateityje?

— Ar aš galėčiau laisvai išvykti su ja?

Įtampa Klaudijos veide atlėgo.

— Tai netgi būtų geriau.

— Aš manau, kad taip.

— Tol, kol tu laikysi liežuvį už dantų.

— Apie ką?

— Nežaisk su manim!

— Gerai. Jums nereikia jaudintis, nes aš neketinu išvykti. Tai nebūtų Keti į naudą, suprantate? Ne tik todėl, kad jai reikia daiktų, kurių aš negaliu pasiūlyti. Greitai ji bus mokyklinio amžiaus, ir aš noriu, kad ji turėtų tai, kas geriausia. Kaip jūs sa-

kėte, ji yra sumani ir gali daug pasiekti. Kad ir geriausių norų turėdama, aš negaliu duoti jai to, ko ji verta. Aš esu tik tarnaitė... „Gimusi tarnauti“, kaip jūs teisingai apibūdinote, ir Keti neturėtų kęsti nuostolių dėl to, kas ne jos kaltė.

— Tu šmeiži mane!

— Kaip jūs galite taip sakyti, panele? — paklausė Dženi, dėdamasi nekalta.

— Ponas Hurdas smalsaus. Kaip aš galėčiau paaiškinti, kad leidžiu pinigus tarnaitės vaikui?

— Pasakykite jam, kad darote tai iš geros širdies. Jis jumis dėl to tik žavėtųsi, tikrai.

— Be abejonės, bet būtų lengviau, jeigu jūs kur nors išsinuomotumėte mažą namelį. Aš galėčiau siuntinėti jums pinigų.

— Dabar tai tikrai būtų šmeižtas. — Dženi gūžtelėjo pečiais. — Ne, panele. Jeigu jums vis vien, mudvi su Keti pasiliksime.

— Aš perprantu tavo mažas gudrybes, lapute! Tu neišvyksi, nes nori šantažuoti mane. Juk taip, ar ne?

— Ne, panele, — atsakė Dženi tiesiai. — Aš to nesiekiu. Visa, ko trokštu, — kad Keti gautų tai, ko nusipelnė, gerą išsilavinimą ir tinkamų rūbų.

Klaudija niūriai patylėjo prieš pareikalaudama:

— Ir tuomet tu padarysi, ko prašau? Laikysi liežuvį už dantų apie mano praeitį ir pasakysi mergaitei, kad ji yra tavo?

— Ne, panele. Aš jau jums sakiau, negaliu šitaip meluoti Keti. Bet aš jai pasakysiu, kad ji pateko pas mane, kai jos tikroji mama ją paliko, ir kad nuo tada aš mylėjau ją ir ja rūpinausi. — Ji tapo negailestinga. — Tai būtų teisybė, kaip aš tai suprantu.

— Ir nebūtų užsiminta, kad aš susijusi su tuo?

— Ne, bet tik todėl, kad manau, jog Keti geriau niekuomet nežinoti, ką jūs jai esate padariusi.

— Dar vienas dalykas.

— Kas?

— Aš nenoriu, kad ji plaktųsi prie berniuko.

— Lengviau pasakyti, negu padaryti, panele. Jie labai susidraugavo, ir Dievas žino, Keti neturi benraamžių draugų.

— Tu padarysi, kaip aš sakau, ir laikysi juos atskirai!

Dženi nepakluso.

— Aš galiu tik pamėginti.

Suprasdama, kad daugiau iš Dženi nieko neišpeš, Klaudija ją paleido.

Kai Dženi ėjo iš svetainės, širdyje jautė pakilimą. Įėjusi į virtuvę, ji pastebėjo Keti, tempiančią iš daržo krepšį daržovių.

— Ačiū Dievui, mes gavome, ko norėjome, širdute, — sumurmėjo Dženi, švelniai stebėdama artėjančią mergaitę. — Beširdė tavo motina išteka ir nori sušluoti visą purvą po naujais brangiais kilimais. Liūdna, mudvi su tavim jai atrodom tokios nešvarios, kad turime būti paslėptos kartu su viskuo. Bet tai nesvarbu, Keti, myluk, nes mudvi turime viena kitą ir aš mylėsiu tave ir ginsiu, kol būsiu gyva.

Ji prisiminė šaltą savo pokalbį su Klaudija ir sumurmėjo apgailestaudama:

— Nėra nieko, ko aš norėčiau labiau, nei palikti šią vietą ir niekuomet daugiau nebematyti jos, bet aš nedrįstu tavęs iš čia išsivežti, brangioji. Aš negaliu ja pasitikėti. Taigi mes liksime dėl tavęs, ir aš duodu tau žodį... Nors tu neturėjai mylinčios motinos, tu nebūsi dar ir apiplėšta. Gaila, kad tavo gyslomis teka Klaudijos Maršal kraujas, bet tu esi apdovanota savo senelės gerumu. Ir nors man plyšta širdis kaskart, kai matau tavyje jį, tu taipgi gavai stiprią, gerą savo tėčio širdį. — Ji truputį pagalvojo apie Frenką, ir ją apėmė liūdesys. — Jis buvo geras vyras, — sušnibždėjo ji. — Ir tepadeda man Dievas, nepaisant visko, aš visuomet jį mylėsiu.

1924 metų gegužės 2 dieną Ričardas Hurdas pirko namą, kurį išsirinko Klaudija. Tai buvo gražus senas pastatas su keliais įštaigingais miegamaisiais, trimis vonios kambariais ir dviem akrais sodo. Mėnesio pabaigoje jis buvo visiškai įrengtas pagal Klaudijos skonį.

Namas buvo mielame sename Ikvelo kaime, Bedfordšyre, kokia trisdešimt mylių nuo Voberno Smiltynų; pakankamai toli nuo tų, kurie žinojo apie Keti kilmę ir niekingą jos motinos praeitį. Namo fasadas žvelgė iš viršaus į kaimo žalumą; pro galinius langus matėsi nuostabus vaizdas į laukus, per juos vingiavo upelis, kuris sutraukdavo visas laukinių augalų rūšis. Klaudija buvo patenkinta, kad čia praeitis jos niekuomet neatsivys.

Ričardo padrąsinta, ji išleido daug pinigų baldams ir papuošimams. Kiekvienas kambarys buvo pilnas brangiausių dailės dirbinių; riešutmedžio spintos ir šilkinės sofos, didžiulės lovos su puikiais užtiesalais, lempos su kutais ir puikiais ornamentais, kilimai, tokie minkšti, kad kojos tiesiog skęsdavo juose.

— Ar tu laiminga, brangioji? — paklausė Ričardas, apsivydamas rankomis jos laibą liemenį, kai išėjo paskutinis prekių pristatytojas.

Kaip vaikas ji lakstė iš vieno kambario į kitą, šaukdama iš džiaugsmo, vis labiau versdama jį ja žavėtis.

— Man visa tai patinka, — pasakė jam, jos akys žėrėjo iš susižavėjimo.

— O ar tu myli *mane*? — paklausė jis švelniai, prisitraukdamas ją arčiau savęs.

— Žinoma, kad taip, — skubiai atsakė ji. Bet kai bučinys baigėsi ir ji nusigręžė, jos veidas bylojo visai ką kita.

Po dviejų mėnesių, pirmąjį liepos šeštadienį, Ričardas Hurdas ir Klaudija išvyko į Šiaurę.

— Aš jaudinuosi, — tarė jam Klaudija artėjant prie Darveno, senyvos jo tetos namų. — Kas bus, jei aš jai nepatiksiu? — Kol nenusitempė jo prie altoriaus ir negavo žiedo ant piršto, ji visur matė grėsmę.

Lėtai įsukęs automobilį į šalikelę ir sustabdęs, Ričardas paėmė jos ranką ir švelniai pabučiavo.

— Kaip tu galėtum jai nepatikti? — paklausė jis. — Galų gale tu teki už manęs, o ne už mano tetos Helenos.

— Ar ji drakonas? — paklausė Klaudija, jos blakstienos virpėjo, o veidas atrodė irzlus.

Jis nusijuokė.

— Taip, — sutiko jis, — manau, kad drakonas.

Jai nusiminus, jis greitai ją patikino:

— Bet, kaip ir aš, ji bus tavimi sužavėta. Tad nustok jaudintis. Viskas bus gerai, aš pažadu.

Kai jis išlipo iš automobilio ir apėjo aplinkui atidaryti jai durelių, Klaudija šypsojosi.

— Kas tau darosi? — klausė ji savęs. — Helena Hurd yra tik sena moteris. Ką ji gali padaryti, kad tave dabar sustabdytų? — Kai Ričardas atidarė dureles ir ji grakščiai išlipo, pasitikėjimas jai sugrįžo. Ji įsikibo jam į parankę, jie perkirto šaligatvį ir nuėjo namo link. Kuo labiau artėjo, tuo drąsiau ji jautėsi, ir kai jis parodė namą, jos pasitikėjimas atgijo keleriopai.

Tai nebuvo didžiulė sodyba, tik didelis namas su terasa, pailgais langais ir mažučiais stačiais laipteliais, vedančiais prie pagrindinių durų. Mediena luposi nuo langų rėmų ir žalvarinis plaktukas mėlynai dažytų durų viduryje buvo blausus ir bespalvis.

— Aš galėčiau tiek dėl jos nuveikti, bet ji labai užsispyrusi ir nepriklausoma. — Ričardas pasiekė grandinėlę, kabančią šalia durų. Kai ją trūktelėjo, kažkur namo viduje pasigirdo skambutis. Akimirka tylos, paskui trūktelėjo vėl.

— Nenustebčiau, jei ji vėl būtų atleidusi šeimininkėlę, — susijuokė jis.

— *Vėl?* — susidomėjo Klaudija.

— O, taip, — tarė jis. — Vargšė senoji Edna mažiausiai kartą per metus išvaroma, bet ačiū Dievui, ji yra tokia pat užsispyrusi kaip mano teta. Keliom dienom išeina, tada sugrįžta ir rūpinasi kaip seniau. Lyg nieko nebūta, nė viena apie tai net neužsimena. Viskas klostosi normaliai, kol Edna vėl kuo nors neįtinka tetulei Helenai, ir mažutis spektaklis prasideda iš naujo. — Jis nusijuokė. — Tai vyksta jau taip seniai, kiek tik mano atmintis siekia.

— Kiek laiko tavo teta čia gyvena?

— Manau, visą laiką, — atsakė jis šypsodamas. Jis liūdnai susimąstė, prisimindamas ankstesnius metus ir jausdamas tėvų netekimą. — Mano šeima negimė turtinga, tu žinai. Mes kilę iš čia, iš Lankašyro, paprastos giminės. Mano tėvui sekėsi aritmetika, ir greitai jam ėmė sektis pirkti ir parduoti... jis mokėdavo gerai nupirkti, kai visi kiti manė, kad tai per daug rizikinga. Jis pelnė savo pinigus guviu protu, kai jo tėvas gyveno iš anglių tiekimo.

Klaudija pasibaisėjo.

— *Angliakasys?*

— O, manyčiau, truputį daugiau. Senelis Hurdas savo ruožtu buvo protingas prekijas. Jis greitai susikūrė savo verslą, įsigijo šešis vagonus. Įkurdino šeimą šiame name. Kai mano tėtis vedė ir išvyko iš Darveno, teta Helena pasiliko. Ji su seneliu gyveno šiame name iki pat jo mirties. Tai buvo prieš daugelį metų. Teta Helena paveldėjo verslą. Ji niekuomet nebuvo ištekėjusi.

— Ar ji turtinga?

— Kažin. Apie tokius dalykus ji su manim nekalba. Bet ji nėra visai be pinigų, šitai aš žinau. Ji įžvalgi ir rūpestinga, kai tai susiję su pinigais. Aš ją stebiu ir žinočiau, jei ji atsidurtų bėdoje. Tikriausiai kurį laiką po senelio mirties ji buvo perėmusi jo verslą ir net padarė jį pelningesnį.

Klaudijai nebuvo malonu viso to klausytis.

— Atrodo, ji sunki moteris.

Jis trūktelėjo grandinėlę dar kartą, ir šįkart pasigirdo koridoriumi artėjantys žingsniai.

— Ji nėra kvailė, — perspėjo jis, — bet silpnavalė. Kai verslą pardavė, arkliai, kurie dirbo nuo senelio laikų, buvo seni ir sukriošę. Naujasis savininkas ketino juos pribaigti, bet ji nenorėjo apie tai nė girdėti. Nusipirko sklypą tarp šios vietos ir Blekberno, ir ten jie bastosi po laukus, kiek širdis geidžia. Vienu tarpu jų buvo šeši, dabar beliko tik du. Ji eina jų pasižiūrėti kiekvieną sekmadienio popietę, nepraleisdama nė vienos. Kad tik tiems arklėkams nieko netrūktų. Ji moka šalia esančiam

fermeriui, kad juos pašertų ir pasirūpintų jais, ir veterinaras kartkartėm tikrina, ar jie neserga.

— Kas ten? — balsas juos išgąsdino.

— Tai tik aš, teta, — atsakė Ričardas, prikišęs veidą arčiau durų.

Durys atsivėrė, ir tarpduryje išdygo maža senyva moteriškaitė. Ji buvo kieta ir tiesi, šviesiom voverės akim ir plonais baltais plaukais, susuktais į kuoduką ant kaulėto kaklo. Matydama Ričardą, ji nepritariamai įsistebeilijo į jį.

— Tu esi blogas! — pasakė ji jam. — Šįkart tu pernelyg ilgai nesirodei, ir man šovė gera mintis užtrenkti tau prieš nosį duris.

— O, gerai, tuomet aš verčiau eisiu ir niekuomet daugiau nebegrįšiu. — Apsisukęs jis mirktelėjo Klaudijai, bet jos veidas liko bejausmis. Ji pajuto tarp jų meilę, ir akimirksniu jai ta kita moteris nepatiko.

— Nedrįsk tu, nenaudėli, — sušuko senoji ledi, įsikibdama į jo liemenę. Kai jis atsigręžė, ji ištiesė rankas, ir jis ją apkabino.

— Atleisk, kad taip ilgai neaplankiau, — prašė jis, — bet aš buvau užsiėmęs Sityje.

Jinai atstūmė jį.

— Prekių asortimentas ir akcijos... ryšiai ir pinigai. Tai viskas, apie ką jūs, vyrai, galvojate. Tavo tėvas buvo toks pat. Lygiai toks! Net būdamas jaunuolis, niekuomet negalėdavo nusižeminti ir atnešti krūvos gerų anglių. — Jos skvarbios akys pastebėjo Klaudiją. — Dėl Dievo, ar tu ketini laikyti ledi stovinčią ant laiptelių? Veskis ją vidun. Veskis ją vidun tuoj pat!

Visiems sėdint svetainėje, Helena pareiškė:

— Aš galiu jus pavaišinti cheresu ar lašeliu viskio, bet jei norite arbatos ar truputį ko užkąsti, gausite pasirūpinti patys, nes aš tikrai jūsų *nelaukiau*. — Tuomet ji suprunkštė, sakydama Ričardui: — Ji vėl išėjo. Atsistojo ir išėjo, lyg jums leidus. Ir šįkart ji gali nebepasirodyti.

— Ak, teta Helena! Jūs vėl ją atleidote, ar ne?

— O kas, jeigu ir taip?

— Jūs lyg du vaikai. Kuo labiau senstate, tuo darotės blogesnės.

— O! Būsiu dėkinga, jei galvosi apie savo reikalus, jaunuoli. — Ji nukreipė dėmesį į Klaudiją: — Tu esi per daug graži. — Klaudijos manierose buvo kažkokio įžūlumo, kuris privertė senutę būti budrią.

— Ak, ir ką jūs norėtumėte, kad aš vesčiau, teta? — nutraukė Ričardas. — Blankią ir neįdomią jauną moterį, kuri įkyrėtų man iki ašarų?

Helena iškart nieko neatsakė. Ji toliau stebėjo Klaudiją atvirai ir nuoširdžiai, kaip būdinga seniems žmonėms. Paskui paprašė Ričardą:

— Atnešk mums arbatos, brangusis.

— Jūs norite manim atsikratyti? — paklausė jis šiek tiek nustebęs.

— Panašiai. — Jam išėjus, ji prabilo į Klaudiją. — Ar tu myli jį, brangioji?

— Taip, aš myliu jį.

— Ar mylėtum taip pat labai, jei jis būtų vargšas?

Klaudija suprato, kad ši moteris — jos priešas.

— Bet jis nėra vargšas.

— Jeigu būtų, ar tu vis tiek jo norėtum?

— Jūs tvirtinate, kad aš teku už Ričardo dėl jo pinigų?

— Aš esu sena, mano brangioji, o seni žmonės neturi daug laiko švaistyti visokioms subtilybėms. Aš visuomet sakau, ką galvoju, ir darau taip dabar. Mano sūnėnas labai turtingas vyras. Taip pat jis geras ir dosnus, ir lengvai užburiamas gražaus veidelio. Man nepatiktų, jeigu tu tekėtum už mano sūnėno dėl pinigų. Tai kaip?

— Ne. Ir aš įsižeidžiau dėl jūsų klausimų.

Tuo metu sugrįžo Ričardas, nešinas užkandžių ir gaivinančių gėrimų padėklu, kurį pastatė ant žemo staliuko prieš savo tetą.

— Edna paliko tave gerai aprūpintą, — paerzino jis. — Jeigu ji negrįžtų, šito tau pakaktų.

Helena nusišypsojo ir įsipylė arbatos.

16.-760

— Pažiūrėsime, — tarė ji. Kai arbata buvo išgerta ir šneka išseko, pokalbis pakrypo apie pasirengimą vestuvėms. Helena buvo už tai, kad Ričardo vestuvės vyktų jos namuose.

— Tavo tėvas ir tėvo tėvas čia augo. Jie lankė vietos bažnyčią. Ar nemanai, kad tau tiktų vesti čia?

Atsakė Klaudija.

— O, žinoma, ne! Mudu su Ričardu turime susituokti Pietuose. — Pažvelgusi didelėmis akimis į Ričardą, ji tarė: — Galbūt toje mažutėje džiugioje bažnytėlėje Ikvele. Pagaliau mes ketiname kurti savo ateitį tenai, argi ne?

Įspraustas tarp dviejų moterų, kurias jis mylėjo, Ričardas trumpam sutriko, paskui, nusišypsojęs Klaudijai, pasakė:

— Tai tavo vestuvės, mano brangioji, ir jeigu tu šito nori?

Ji negalėjo nuslėpti savo triumfo.

— O, taip! — pareiškė žiūrėdama tiesiai į Heleną.

Vidujai ji virte virė, kai Helena maloniai pasakė:

— Labai gerai. Šiuokart tu nugalėjai, bet aš viliuosi, kad neketini būti tokia žmona, kuri įsiterpia tarp vyro ir jo šeimos. — Ji pažvelgė į Ričardą. — Tu ir Alanas esate vienintelė šeima, kurią aš turiu. Aš nenorėčiau to prarasti.

— Ir neprarasi. Aš vedu, o ne išsikeliu į kitą pasaulio kraštą.

— Kartais tai gali būti tas pat. — Reikšmingas jos žvilgsnis susidūrė su sunkiom apvaliom Klaudijos akim, kai ji kreipėsi į Ričardą. — Bet aš neleisiu tau vedusiam atkirsti manęs nuo savo gyvenimo. Nesu tokia sena ir sukriošusi, kad negalėčiau nukeliauti iki Ikvelo ir tave pamatyti. — Ji apdalijo visus pyragėliais, ramiai šypsodamasi ir žinodama, kad sėkmingai sušiaušė puikiąsias Klaudijos plunksneles.

Klaudija suprato, kad sutiko pajėgų priešininką. Likusį vizito laiką ji šypsojosi ir juokėsi; dalyvavo pokalbyje ir atrodė patenkinta savimi — kai iš tikrųjų buvo įsiutinta atviro šios senos moters priešiškumo jai. Kaip ir visi vyrai, Ričardas to nepastebėjo, bet tai vis tiek buvo. Helena Hurd buvo gudri ir sumani, kaip ir Klaudija. Bet jei vieną skatino žiaurumas ir godulys, kita vadovavosi meile savo šeimai. Klaudija gerai su-

vaidino savo vaidmenį. Jai su Ričardu išvykstant, abi moterys apsikabino.

— Malonu buvo su jumis susipažinti, — melavo Klaudija.

— Prižiūrėk jį, — ramiai tarė Helena, — nes kitaip man atsakysi. — Paskui ji nusišypsojo ir jiems pamojavo.

Kai automobilis lėtai kilo grįsta gatve, Klaudija atsigręžė. Helena stovėjo ant laiptelių. Jos veido išraiška viską pasakė. Tu man nepatinki, ir aš seksiu kiekvieną tavo krustelėjimą.

DVYLIKTAS SKYRIUS

— O, Dženi, aš norėčiau būti pamergė. — Keti sėdėjo ant suolelio po obelimi. Dženi atsisėdo šalia, laiminga, kad gali truputėlį pabūti lauke. Visą rytą žmonių srovė plūdo pirmyn ir atgal; pirmiausia vyrai nešikai paėmė gerus baldus į naująjį namą, paskui vyrai iš Olnio prekių sandėlio paėmė padėvėtus baldus, kuriuos Klaudija išmetė kaip nebereikalingus ir kuriuos jie parduos gaudami naudos. Kilimai buvo suvynioti ir viskas sujaukta. Buvo pirmasis liepos šeštadienis, diena, kai visas namų ūkis kėlėsi į Ikvelą. Vestuvės suplanuotos ir viskas parengta. Po dviejų savaičių Klaudija Maršal taps Ričardo Hurdo žmona, ir ji jau vaidino savo vaidmenį, išdidžiai įsakinėdama ir žemindama kiekvieną, kuris drįso suabejoti jos paliepimais.

— Tu negali būti pamerge, širdele, — pasakė Dženi mergaitei. — Bet aš tavim dėta nesijaudinčiau dėl to, nes ateis diena, kai tu pasirodysi bažnyčioje visa savo grožybe su savo pačios pamergėmis.

— Ir aš turėsiu daugybę gėlių?

— Ką! Jų bus nors vežimu vežk! — Dženi apkabino Keti pečius, ir jos abi įsivaizdavo tą dieną. — Gėlės bus visur, didžiausiom girliandom papuošti stogai ir gėlių puokštės gatvėse, kai tu eisi. Jos bus kiekviename bažnyčios kampe, ir tu turėsi didžiausią ir pačią gražiausią puokštę, kokią tik kada esi mačiusi.

— Didesnę negu panelė Klaudija?

— O, daug didesnę.

— Ir aš būsiu tokia pat graži kaip ji?

Dženi šiek tiek atstūmė mergaitę, švelniu mylinčiu žvilgsniu įsižiūrėjo į gražias žalias Keti akis ir švelniai pasakė jai:

— Tikrasis grožis yra vidinis, ir tu jau dabar esi kur kas gražesnė, negu ji išvis kada galėtų būti.

Dženi žodžiai buvo pernelyg gilūs, kad mergaitė suprastų, bet ji pajuto juose tiesą ir džiaugėsi, galėdama prisiglausti Dženi glėbyje ir truputį ramiai pabūti.

Čia, šakų pavėsyje, po rugiagėlių mėlynumo dangumi, su mergaite glėbyje, Dženi mėgavosi šia akimirka. Ji turėjo už daug ką būti dėkinga ir apmąstė savo laimę. Šiandien jos širdy buvo sumišę susijaudinimas ir apgailestavimas. Greit jos turės išsikelti, atsisveikinti su šiais namais, ir Dženi jautėsi iš naujo išgyvenanti čia savo gyvenimą. Prieš blogus laikus čia patyrė pasitenkinimą ir laimę, kurių ji lengvai nepamirš. Tuomet su ja buvo Frenkas, ir gyvenimas atrodė nuostabus. Dabar čia buvo Keti, ir ji teikė Dženi stimulą gyventi.

— Nesakyčiau, kad kaltinu tave, kam čia pasislėpėt, — sutrikdė jas pono Teiloro balsas. — Jie net buvo pašiūrėje ir išsivežė visus mano geriausius įrankius. — Jis nusiėmė kepurę ir nusišluostė ja kaktą. — Jūs manėte, kad nenaudėliai palauks, kol aš nupjausiu sode žolę. Dabar to tikrai nebus, nes aš negaliu tiek susilenkti, kad nukirpčiau ją žirklėmis, taigi!

— Nemanau, kad jiems rūpėtų žolės aukštumas, — tarstelėjo Dženi. — Ne dabar, kai mes išvykstame. — Ji atsisėdo tiesiai, ir Keti nutipeno. — Ar tu eisi dirbti į Dilgėlių fermą?

Jo veidas susiraukšlėjo į šypsnį.

— Taip! — pasakė jis, jo krūtinė bangavo iš pasididžiavimo. — Ir jau kitą pirmadienį pradedu, štai ką jie pasakė. Apskritai ten daugiau moka. Nors ten nebus daug geriau negu čia.

— Tai nuostabu. — Dženi džiaugėsi. Staiga ją apėmė liūdesys. — Aš pasiilgsiu jūsų, — sumurmėjo ji. — Ir šito namo taip pat.

Jis dėl to nustebo.

— Neturėtumėte manyti, kad ilgėsitės šio namo. Ypač kad man sakėte, esą naujoje vietoje bus daugiau tarnų. Jūs tikrai turėjote atsisakyti čia taip plėšytis.

— O, neneigiu. Bet vis tiek turiu mielų prisiminimų. — Mintyse Dženi regėjo Elizabetos Maršal veidą. Jai gyvai esant laikai buvo geri. Tuomet čia gyveno Frenkas. Šiame name, šitoje pačioje virtuvėje jis pasipiršo jai. Jie kūrė planus ateičiai; ateitis buvo kupina vilčių ir svajonių, kai jiedu taps vyras ir žmona ir ji augins jo vaikus. Nors jos meilė jam buvo tokia pat stipri kaip visuomet, dabar jo nebebuvo, ir ji turėjo su tuo susitaikyti.

— Aš niekuomet nemaniau, kad tu vyksi su *ja*. — Ponas Teiloras patupdė savo gremėzdišką figūrą ant suoliuko ir atsiduso. — Man nepatinka šitie karščiai. Jie išsunkia visas jėgas. — Žvilgtelėjęs į ją akies krašteliu, jis tęsė: — Nors aš žinau, kodėl tu vyksti kartu su ja.

— O? — smalsavo Dženi ir truputį susirūpino. Ar jis kaip nors nebus nuklausęs jos pokalbio su Klaudija apie Keti?

— Tai dėl mergaitės, tiesa? Tu negali skirtis su ja, ar ne? Ak, aš tavęs nekaltinu. Aš suprantu. Bet gerai, tu turėtum galvoti apie save ir savo pačios likimą. Esi jauna ir graži, ir jau metas tau susirasti vyrą ir turėti savo vaikų. — Jis sukrizeno. — Dievas žino, mano žmona buvo kur kas senesnė, kai susilaukė mūsų pagranduko.

— Aš negalvoju apie vedybas ar panašius dalykus, pone Teilorai, — greitai pasakė Dženi. Net mintis apie kitą vyrą po Frenko dūrė jai į širdį kaip peilio smaigalys. Ji seniai nusprendė, kad jeigu negalėjo turėti jo, neturės nieko.

Ponas Teiloras atsigodo.

— Aš nenorėjau... Atsiprašau. Aš visai pamiršau. Megė pasakojo man apie tavo vaikiną, Frenką Vinfildą, ar ne? — Kai ji neatsakė, jis panarino galvą. — Tu gali manyti, kad esu beširdis niekšelis, bet aš nepagalvojau. Suprantu, kiek reikia laiko, kad atsigautum po to, kai esi šitaip palikta. Nors niekad nesuprasiu, kaip vyras galėjo atsukti nugarą tokiai gražiai ir mielai moteriai kaip tu. — Suvokdamas, kad tik pablogina padėtį, jis liovėsi. — Verčiau eisiu, — tarė nedrąsiai. — Arba jie viską išsiveš, ir aš nebegalėsiu sukasti daržo.

Taip taręs, jis palengva nukiūtino, palikdamas Dženi su jos mintimis. Ji atsilošė ir užmerkė akis, įsivaizduodama gražų besijuokiantį Frenko veidą. Šiomis dienomis ji galėjo įsileisti jį į savo širdį ir nejausti didžiulio skausmo.

— DŽENI! DŽENI! — sujaudintas Keti balselis privertė ją atsisėsti. — Jie jau čia! Ponas Hurdas čia, ir jis atsivežė Alaną. — Tai pasakiusi, ji apsisuko ir vėl nubėgo. Dženi sužiuro. Tikrai, automobilis jau stovėjo prie namo ir berniukas ropštėsi lauk. Keti pačiupo jo ranką, ir jiedu nulėkė į sodą. Dženi pašaukė, bet jų jau neliko nė kvapo.

— Maži išdykėliai, — sumurmėjo ji, purtydama galvą ir vildamasi, kad Klaudija jų nepamatė. — Per juos mane pakars, ištemps ir nuketvirčiuos.

Matydamas Dženi artėjant, Ričardas Hurdas jos palaukė. Jis šypsojosi žiūrėdamas ten, kur dingo vaikai.

— Jie neperskiriami, ar ne? — tarė jis šypsodamasis.

— Panelė Klaudija nepritartų. — Kažkodėl jai buvo malonu leisti jam tai sužinoti.

Tačiau jis nenustebo.

— Jeigu *jūs* jai nepasakysite, aš irgi, — atsakė jis.

Kaip tik išėjo du vyrai, nešdami didelę dėžę. Kai jie pakrovė ją į vežimą, Ričardas nerūpestingai tarė:

— Atrodo taip, lyg jie neštų šeimos sidabrą.

— O, manyčiau, kad jis seniai iškeliavęs. — Iš tiesų Dženi prisiminė tą dieną, kai Elizabeta visą jį pardavė. Tai buvo vienas blogiausių prisiminimų.

— Ar jūs laukiate naujų namų, jūs ir mergaitė?

Dženi linktelėjo.

— Labai, ačiū jums, pone. — Su juo kalbėdama, ji visuomet buvo atsargi, bijojo, kad jis įžvelgs jos akyse tiesą — jog Keti yra Klaudijos duktė.

— Be abejonės, namų ūkio sutvarkymas paliks jums truputį daugiau laisvo laiko. — Jis lėtai papurtė galvą, žiūrėdamas į ją su nuostaba. — Dievas žino, kaip jūs pajėgėte išlaikyti šį seną namą tokį tvarkingą.

— Tai buvo meilės darbas, pone.

— Hm. — Jis žvilgtelėjo. — Kažkaip man sunku tuo patikėti. Pamatęs savo žmoną visoje grožybėje, manau, kad ji suteikė jums ne vieną pasibaisėtiną akimirką. — Paaiškinimas buvo ištartas su šypsena, bet Dženi pajuto, kad jis perprato ir kitą Klaudijos pusę.

Lyg pašaukta, Klaudija atbėgo nuo namo. Jos pirmas paliepimas buvo Dženi.

— Pažiūrėk, kad porcelianas iš valgomojo būtų tinkamai supakuotas. Su mumis keliauja tik patys geriausi daiktai, bet vyrai yra truputį atgrubnagiai, ir aš nenorėčiau, kad kas nors sudužtų.

— Aš jau tai apžiūrėjau anksčiau, panele. Visas porcelianas yra supakuotas ir saugus.

Klaudija, regis, susierzino.

— Tuomet eik ir prižiūrėk daiktus! Aš negaliu suspėti visur. — Kai Dženi nusigręžė eiti, ji atšiauriai užsipuolė ją su dar vienu paliepimu. — Kadangi aš greitai būsiu ištekėjusi, geriau priprask kreiptis į mane ponia.

Dženi kurį laiką į ją žiūrėjo, tik jos dvi žinojo, ką galvoja kita: Dženi tylom smerkė Klaudiją, kad atsisakė vaiko dėl savo pačios statuso, o Klaudija norėjo sužinoti, apie ką kalbėjosi Ričardas su Dženi prieš jai atbėgant.

— Eikš, Ričardai, — tarė jinai, paimdama jį už parankės ir pastūmėdama link namo. — Beveik viskas padaryta, ir greitai galėsime keliauti.

Įėjęs pro duris, jis buvo tiesiog priblokštas . Ant laiptų driekėsi bet kaip patiestos gobeleninės užuolaidos ir išmėtytos gėlėtos pagalvėlės. Koridoriuje nuo vieno krašto iki kito priversta dėžių ir lagaminų, baldų dalių ir lempų stovų, kad vos galėjai praeiti.

— Tikrai, Klaudija, aš vis dar manau, kad būtų geriau, jei mes persikeltume į namą *po* vestuvių. Būtų daug lengviau. Mes galėtume tuoktis iš čia ir išvykti medaus mėnesiui, kol čia būtų kraustoma. — Jis sumojavo rankomis, kad parodytų jaukalą aplinkui. — Galėtume sugrįžti tiesiai į naujus namus be viso šito.

— O, dabar, Ričardai. — Ji pradėjo raukytis. — Jau viskas padaryta. Aš nenoriu tekėti iš čia, tu žinai. Noriu tekėti iš savo naujų namų. Ak, esu taip susijaudinusi. Prašau, nesugadink man visko. — Įsikabinusi jam į parankę, ji prisiglaudė veidu prie jo kaklo, ir jis negalėjo jos nemylėti.

Po valandos, pusę pirmos, namas buvo tuščias. Dar po pusvalandžio Ričardas ir Klaudija su berniuku išvyko. Kol Ričardas nuėjo pasiimti broliuko, Klaudija atidavė Dženi raktus.

— Užrakink ir atiduok raktus įgaliotiniui. Jis gavo nurodymus ir bus diskretiškas. Pasakyk jam, kad aš su juo susisieksiu, paskui keliaukite autobusu į Ikvelą. Prašau tave, būk atsargi ir niekam nesakyk mūsų naujo adreso. — Ji pažiūrėjo į Dženi reikšmingu žvilgsniu. — Žinoma, jei tu apsigalvosi dėl atvykimo į Ikvelą, aš suprasiu. Atsiųsk man adresą, ir aš garantuoju, kad tu gausi lėšų mūsų mažam sumanymui, — tarė ji viltingai. Dženi patikino ją, kad ji neapsigalvojo ir bus ten, kai tik čia atliks pareigas.

— Aš norėjau vykti kartu su Alanu, — pasakė Keti, pasirodydama iš už medžių, kur ji stovėjo, kol automobilis dingo iš akių. Ji jau ilgėjosi savo draugo. — Kodėl mes negalėtume vykti automobiliu su jais?

— Todėl, kad tokie žmonės kaip jie keliauja automobiliais, o tokie kaip mes — autobusais, — tvirtai tarė jai Dženi. Ji buvo supykusi ir tai parodė. Keti turėjo tokią pat teisę keliauti automobiliu, bet ji niekuomet to nesužinos.

— Ar mes greit važiuosim?

— Pirmiausia reikia šį tą padaryti. — Dženi klaidžiojo po namus su sekiojančia iš paskos Keti. — Keista matyti vietą tokią tuščią, — murmėjo ji.

Keti paėmė jos ranką.

— Ar tu liūdna? — paklausė ji, žvelgdama aukštyn į iškilmingą Dženi veidą, kai jos įėjo į buvusį Elizabetos kambarį.

— Truputį. — Priėjusi prie lango, Dženi atsisėdo ant suolelio. Dabar visos pagalvėlės buvo paimtos, ir jis buvo sunkus ir plikas. Pasisukusi į langą, ji pažvelgė į sodą. — Elizabeta

Maršal dažnai čia sėdėdavo, — paaiškino ji. — O, ji mėgdavo žiūrėti pro langą, ypač tokią dieną kaip ši.

— Ar ji buvo graži? — Keti užsirepečkojo ant suoliuko ir patogiai įsitaisė Dženi glėbyje.

Dženi pasižiūrėjo į vaiką, ir jos širdis apsivertė, nes ji žiūrėjo į Elizabetą. Ant liežuvio galo jau buvo žodžiai:

— Ji buvo tavo močiutė, ir tu esi jos paveikslas.

Vietoj to ji pasakė vaikui:

— Ar tu prisimeni, ką aš sakiau? Apie grožį, sklindantį iš vidaus? — Keti linktelėjo, jos žalios akys įdėmiai žiūrėjo į Dženi veidą. — Taip, ji buvo graži.

Staiga prisiminimų pasidarė per daug. Norėdama atitolti nuo šių namų, kiek tik žmogui įmanoma, Dženi paleido mergaitę. Išbėgusi Keti šokčiojo žemyn per du laiptelius iškart, o Dženi liko prie miegamojo durų, jos akys klydinėjo po kambarį ir matė viską taip, kaip kadaise. Saulės šviesa įspindo pro langą ir apšvietė mažutį daikčiuką, gulintį ant grindų lentos netoli židinio. Dženi nustebo, kad nepastebėjo jo anksčiau.

Įėjusi atgal į kambarį, ji pakėlė daikčiuką ir su skausmu pamatė, kad tai Elizabetos portretas; geros žalios akys ir tankūs kaštoniniai plaukai, pažįstamas veidas, kuris pastaraisiais metais būdavo išvagotas rūpesčių. Dženi pirštai nuslydo šių gražių bruožų kontūrais.

— Aš niekuomet nepažinojau savo mamos, bet norėčiau, kad ji būtų panaši į jus, — tarė ji švelniai. — Jaučiu, kad Klaudija norėjo jus čia palikti. Aš negaliu šito leisti. — Ji ryžtingai įsikišo mažą įrémintą paveikslėlį į kišenę. Ši fotografija stovėdavo Elizabetos kambaryje ant židinio daugel metų, ir ar Klaudijai tai patiktų, ar ne, Dženi neketino leisti jai būti išmestai su atliekom.

Įgaliotinis skubėjo.

— Palik raktus mano sekretorei, — tarė jis, stumdamas Dženi prie durų. — Gali pasakyti panelei Maršal, kad manau jau radęs nuomininką ir kad ji susisiektų su manimi šią savaitę. — Taip taręs, užsidėjo skrybėlę ir, piktai baksnodamas šaligatvį lazda, spėriai nužingsniavo banko link.

— Niekuomet negaišti nė minutės! — garsiai murmėjo jis. — Vienas reikalas po kito.

Jauna panelė už stalo paėmė raktus ir davė Dženi kvitą.

— Jis blogos nuotaikos, — paaiškino ji. — Jis visuomet blogos nuotaikos. — Šviesiai rausvais lūpų dažais ir tankiom tamsiom blakstienom, tamsiais plaukais, sušukuotais aukštai ant galvos, ir su juos prilaikančiu kaspinu — nebuvo keista, kad Keti paskui pasakė Dženi:

— Ji atrodo kaip lėlė.

Dženi jau buvo atsisveikinusi su įvairiais parduotuvių savininkais ir nematė jokio reikalo vėl žadinti jų smalsumą.

— Ar mes dabar jau einam į autobusą? — norėjo žinoti Keti, ir Dženi negaišdama traukė į autobusų stotelę. Jos sėdo į antros valandos autobusą, važiuojantį į Bedfordą. Iš ten pasigaus kitą, kuris, jei Dženi teisingai suplanavo, nuveš jas tiesiai į Ikvelo kaimą.

— Ar tu susijaudinusi? — paklausė Keti, kai autobusas išjudėjo iš Voberno Smiltynų siaura gatvele.

— Manau, kad taip. — Truputį sukrėsta Dženi suprato, kad ji tikrai tikėjosi naujos pradžios, ir kadangi Keti buvo susirūpinusi, tai galėjo būti tik į gera.

Pusę penkių Keti ir Dženi atvyko į naująjį namą. Atpėdinusios siaura gatvele nuo artimiausios autobusų stotelės, abi sustojo prie vartų ir neteko žado. Keti prabilo pirmoji.

— Tai lyg pasakų pilis! — sušuko ji. Ir Dženi turėjo sutikti.

Virtuvė buvo erdvi, didžiulis stačiakampis kambarys su tvirtom plačiom spintom nuo grindų iki pat lubų. Joje stovėjo milžiniška viryklė, kuri atrodė taip, lyg niekuomet nebūtų naudota, kelios eilės prikaistuvių ir keptuvių, ir nedidelių puodukų su rankenom rikiavosi ant lentynų ir kabojo ant sienų, ir tiesiai plytelėm išklotų grindų viduryje švietė nuostabus pušinis stalas, dvelkiantis naujumu, apstatytas aštuoniom kėdėm. Langai buvo aukšti ir platūs, su gražiom rauktom užuolaidom. Visas kambarys skendėjo švelnioje saulės šviesoje.

— Kaip, ar jums patinka jūsų nauja virtuvė? — Ričardas Hurdas jau kalbėjosi sode su Keti, ir dabar jis stovėjo tarpduryje linksmai į ją žiūrėdamas, kol Dženi su nuostaba dairėsi aplinkui.

— Aš niekuomet nemačiau nieko panašaus, — atsiduso ji. — Virtuvė sename name nė iš tolo neprilygsta. Šita tokia *didelė,* ir viskas taip nauja. Ir gerai, kad čia pašviečia popiečio saulė, nes jei saulė šviečia ryte, kai kepi, gali būti pernelyg karšta. Ir čia nematyti drėgnų lopų! Dukart per metus Frenkas nudažydavo sienas, bet drėgmė visuomet po kiek laiko prasimušdavo. — Ją tiesiog apstulbino ši tviskanti virtuvė, kuri bus jos darbo vieta, ir jos liežuvis negalėjo nustygti kaip ir ji. Tačiau dabar, paminėjusi Frenką, ji atsipeikėjo ir pasijuto kvailai. — Čia gražu, ačiū jums, pone, — baigė nedrąsiai.

Jis tebestovėjo tarpdury.

— Frenkas? Ar jis dirbo prieš poną Teilorą?

Ji greitai linktelėjo ir pakeitė temą.

— Ar jūs matėte lauke Keti, pone? — Kai jis pasakė jai, kad Keti tyrinėja vietovę kartu su jo broliuku, Dženi atsiprašė. — Geriau aš eisiu ir ją parsivesiu, — tarė ji mandagiai. — Mes dar nematėme savo kambarių. Iš tiesų aš net nežinau, kur jie yra.

— Esu tikras, kad panelė Maršal greitai jums tai parodys, — patikino jis ją. Paskui apsisuko ir nuėjo ten, kur stovėjo jo automobilis. Klaudija pasiuntė jį surasti jos šilkinio šalikėlio, ir jis jau sugaišo daug laiko.

Klaudija nebuvo patenkinta, kad ją sutrukdė.

— Kas dabar yra? — paklausė ji, kai Dženi pasirodė svetainėje.

— Norėčiau žinoti, kur mudvi su Keti miegosim, panele? — Klaudijos veidas sustingo, ir Dženi prisiminė. — *Ponia,* — pasitaisė ji.

— Lauke. — Klaudijos išraiška virto klastinga šypsena.

— Prašau atleisti?

— Judvi su mergaite įsikursite priestate. Jis pakankamai gyvenamas.

— Suprantu.

— Mūsų mažutėje sutartyje nebuvo nieko, kas bylotų, jog tu turėtum gauti geriausią patalpą, ir iš tiesų taip niekuomet nebus. Be to, kadangi nauja ūkvedė ir dvi kambarinės pradeda dirbti nuo pirmadienio ryto, visi kambariai tarnų pusėje bus užimti.

Dženi nesusierzino. Ji žinojo, kaip Klaudijai tai patiktų, todėl dabar kalbėdama prisivertė būti maloni.

— Ačiū jums... ponia.

— Jeigu tai viskas, gali eiti.

— Yra dar vienas dalykas, ponia.

— Taip?

— Mergaitei reikia naujų batelių.

Klaudija ilgai nieko neatsakė. Ji nuėjo prie lango, paskui atgal prie židinio ir atrodė labai susijaudinusi. Paskui pro suspaustas lūpas iškošė:

— Nekvaršink man galvos dėl tokių smulkmenų. Aš kai ką apsvarsčiau ir nusprendžiau, kad geriausias būdas bus padidinti tau algą. Be abejonės, tai išspręstų problemą, ir aš galėčiau palikti tokius dalykus tau?

— Aš suprantu, ponia. — Iš tiesų Dženi patiko toks būdas. Vis dėlto, jei algos „padidinimo" nepakaks užmokėti už Keti mokslą, kai ateis laikas, ji taip visko nepaliks.

— Tuomet žiūrėk.

— Ar alga man bus padidinta dabar pat, ponia? Mat Keti reikia kitam sekmadieniui ir geriausių rūbų.

— Tikiuosi, kad taip.

Stipriai sugniaužusi kumščius ir blyškiom akim žiūrėdama į Dženi, ji akivaizdžiai drebėjo.

— Dabar... išeik!

— Ar galiu paklausti, kokios bus mano pareigos?

— Tu virsi ir kepsi, taigi tau nereikės slankioti po namus.

— Ir iš Keti nebus reikalaujama dirbti juodą darbą?

— Aš maniau, mes dėl to jau susitarėme? — tarė Klaudija irzliai.

— Tik noriu aiškiai žinoti, ponia. — Dabar Dženi naudojosi savo teisėmis ir buvo pasiryžusi iš Klaudijos dilemos išspausti kiekvieną pasitenkinimo kruopelytę. — Man gaila, ponia, jei mano reikalavimai atrodo jums smulkmeniški ir įkyrūs, bet tai buvo jūsų sprendimas — pavesti savo dukrą mano atsakomybei, ir aš būčiau jai neteisinga, jeigu nereikalaučiau geriausio.

Klaudija puolė pirmyn. Sugriebusi Dženi už pečių, ji sušvokštė žemu, kupinu neapykantos balsu:

— Niekuomet daugiau nevadink šios mergiotės mano dukra. — Ilgi aštrūs jos pirštai įsmigo į minkštą Dženi kūną, o blyškios akys išsprogo iš pykčio.

Skausmas buvo stiprus, bet Dženi stovėjo tvirta:

— Nusprūdo nuo liežuvio, ponia, — tyliai sumelavo.

Atstūmusi Dženi, Klaudija sušnypštė:

— Tu gavai, ko buvai atėjusi. Dabar palik mane.

Nepabūgusi Dženi paklausė:

— Ar jūs norėsite pietų?

— IŠEIK!

— Labai gerai, ponia, — patenkinta Dženi greitai išėjo. Tik kai išėjo iš kambario, jos šypsena išnyko. Pasitrynusi pečius ir krūptelėjusi, ji sumurmėjo:

— Daryk, ką nori, nedorėle, bet iš manęs nesulauksi nieko geresnio. Netgi po labai ilgo laiko.

— Man nepatinka čia. — Keti stovėjo priestato viduryje ir susirūpinusi žvalgėsi po plikas akmenines sienas. Kambarys buvo L formos, tik su dviem siaurais langais ir didžiuliu atviru židiniu, kur aidėjo ir švilpavo vėjas, niūniuodamas gailią raudą. Grindys išklotos šaltom pilkom plokštėm, panašiom į antkapius, ir vieninteliai baldai buvo siaubinga rūbų spinta su gumbuotom kojom, plati bjauri dėžė su stalčiais ir dvi siauros geležinės lovos. Sunkios ąžuolinės durys persimetusios nuo senumo, ir pro plyšius galėjai matyti dienos šviesą.

— Kodėl mes negalime gyventi viršuje su kitais tarnais? — norėjo žinoti Keti.

Sėsdamasi ant lovos, apklotos plona gėlėta antklode, Dženi sudrebėjo.

— Kadangi ten nebėra kambario, — paaiškino ji. — *Štai* kodėl negalime. — Ją taip pat pašiurpino gyvenimo sąlygos priestate, nors ji stengėsi neparodyti savo nusivylimo Keti.

— Gerai, aš čia negyvensiu. Tai siaubinga! — Keti nusigręžė verkdama.

— Keti. — Dženi pakilo nuo lovos ir priėjo prie jos. — Mes *turime* gyventi čia, šioje vietoje, — tarė ji tvirtai. — Ir kuo greičiau mes priprasime prie jos, tuo bus geriau.

— Bet ji *siaubinga!* — Dabar Keti verkė, piktai atstumdama Dženi ranką.

— Eikš čia, širdute. — Dženi truktelėjo mergaitę prie lovos ir pasodino ant jos. — Jeigu aš pasiskųsčiau, tikiuosi, galėčiau priversti panelę Maršal rasti tau kur nors viršuje mažą kambariuką. — Kai Keti pažvelgė šviesesniu veidu, ji tęsė: — Tik aš negalėčiau būti arti.

Šviesumas išnyko.

— Kodėl ne?

— Nes ketinu likti čia. Žadu paversti šią vietą tikrai jaukia. — Be to, ji nenorėjo suteikti Klaudijai pasitenkinimo, kad jai pavyko jas abi nuliūdinti.

Keti nusišluostė akis.

— Kaip tu gali padaryti ją jaukią?

— Pamatysi.

— Ar mes galime turėti kilimą ant grindų?

— Mudvi galime padaryti kelis gražius kilimėlius, jei tau patinka.

— Ir gėlėtus priegalvius, ir rauktas užuolaidas? — Keti dabar šypsojosi, pradėdama matyti priestatą Dženi akimis.

— Mes taip pat tai pasisiūsime.

— Ar mes galime pasisiūti kelias naujas pūkines dygsniuotas antklodes ir užsikurti ugnį židinyje, kai šalta?

— Žinoma, galime, širdele. Kai mes baigsime, kiti tarnai varvins seilę, kaip *jie* norės čia gyventi.

Keti žalios akys išsiplėtė iš susirūpinimo.

— Bet mes jiems neleisime, ar ne?

Dženi nusijuokė ir priglaudė mažutę figūrėlę prie krūtinės.

— Aš maniau, kad tu norėjai keltis į viršų? — paerzino ji.

— Niekuomet! — Keti pasibaisėjo.

— Ar tai reiškia, kad tu nori likti čia su manimi?

— Aš visuomet noriu likti su tavimi, Dženi.

— Tuomet nuspręsta.

— Kada mes galime pradėti siūti visus tuos daiktus?

— Mes keliausime kitą šeštadienį į Bedfordo turgų... Kaip tik tuo metu aš gausiu kitą savo algą, ir mes nueisime prie medžiagų prekystalio. Jie turi turėti visokių rūšių atliekamų kvadratėlių antklodei ir skirtingų spalvų skiautelių kilimams.

— Ar aš galėsiu padėti išrinkti spalvas?

— Žinoma, kodėl gi ne.

— O kas, jeigu turguje nebus medžiagų prekystalio?

— *Visuose* turguose būna medžiagų prekystaliai.

— O, bet Dženi, mes neturėsime laiko visko pasiūti, nes turėsime dirbti namuose kaip seniau, o šis namas didesnis.

Tuomet Dženi papasakojo jai, kaip kiti tarnai išvaduos jas nuo daugybės senų jų pareigų.

— Aš virsiu, o tu galėsi sau būti maža mergaitė.

— Vis dėlto aš galėsiu tau padėti, ar ne?

— Jeigu tu tikrai to nori. — Aplenkdama kitą Keti klausimą ir nenorėdama, kad mergaitė sužinotų, kas atsitiko, jog sąlygos taip pasikeitė, ji greitai pridūrė: — Kai mes nueisime į turgų, nupirksime tau naujus batus ir gražiausią suknelę. Ir kelias knygas iš knygų prekystalio. Būtų puiku, jei tu galėtum šiek tiek paskaityti, iki eisi į mokyklą.

— Bet juk ne mano gimimo diena.

— Neturi būti tavo gimimo diena, kad gautum gražių daiktų. Tiesiog laikas gauti, ir viskas.

— Aš myliu tave, Dženi. — Keti susižavėjusi pažvelgė į jos gražų veidą.

— Aš žinau, — sušnibždėjo Dženi, priglausdama ją arčiau. — Aš irgi myliu tave, širdele. — Švelniai ją papurčiusi, ji tvirtai tarė: — Taigi, ką tu nori daryti pirmiau... plauti langus ar šluostyti grindis? — Nors ji džiaugėsi, kad Keti daugiau nebereikės to daryti pagal įsakymą, bet teisybė ir tai, kad truputis sunkaus darbo niekuomet niekam nepakenkė.

Dženi atnešė kibirą vandens, Keti — šluotą. Greitai dulkės buvo nušluostytos. Dėžė su stalčiais puikavosi nublizginta, ankiodės buvo išdulkintos ir supurtytos. Su Elizabetos fotografija, išdidžiai stovinčia ant židinio, kambarys nebeatrodė toks niūrus. Paskui buvo nuplauti ir iki švytėjimo nušveisti langai. Dženi „pasiskolino" iš virtuvės užuolaidas ir jas pakabino.

— Kai mes turėsime savo, pakabinsime šitas atgal, ir niekas niekada nesužinos, — pasakė ji.

Keti nusijuokė. Šaltas priestatas jau pradėjo atrodyti kaip namai.

Dienos skriejo. Sekmadienį jos abi nuvyko autobusu į Bedfordą. Turgus atrodė didelis ir spalvingas, pilnas pardavėjų, paskendusių vienas kito šūksmuose, ir čia buvo visko, ko jos norėjo.

Paskui jos palesino antis prie upės ir leidosi namo, pavargusios ir patenkintos. Dženi kišenėje turėjo knygą Keti ir atraižėlių prikimštą krepšį, saugiai pakištą po pažastimi. Keti išdidžiai nešė savo naują suknelę ir dailius juodus batelius. Kai jos parvyko namo, Dženi padėjo rūbus į didžiąją rūbų spintą.

— Mes pasaugosime juos iki vestuvių, — pasakė ji mergaitei. Keti neprieštaravo, nes buvo pernelyg susižavėjusi savo nauja knyga su paveikslėliais. Akį traukė nuostabūs žvėrių ir gyvulių piešiniai ir dideli raudoni žodžiai po kiekvienu paveikslėliu.

— Išmokyk mane, ką jie reiškia, — maldavo ji, ir Dženi pažadėjo.

Kitą penktadienį, dieną prieš vestuves, šeimynykščiai buvo surinkti ir išrikiuoti koridoriuje.

— Šeimininkė nori kreiptis į mus, — tarė ūkvedė guviu autoritetingu balsu, sukėlusiu kai kuriems Dievo baimę.

Jie sudarė atsitiktinę draugiją. Čia buvo panelė Kleiton — ūkvedė, smulkutė džiūsna pakumpusia nosimi ir aukšta kakta, bet viršilos balsu. Alisa Tedl buvo indų plovėja ir pagrindinė pasiuntinukė, aukšta ir plona, didelėm liūdnom akim ir nieko neregินčiu žvilgsniu. Ji buvo tikras kontrastas Margaretai Piers, svetainės kambarinei, mažutei dailiai būtybei tiesia figūra ir aukštais juodais tvirtais nublizgintais batais. Paskui atėjo Tedas Čiversas, stuomeningas rudaplaukis pusamžis vyriškis, kuris tarnavo vairuotoju ir parankiniu. Kalbėta apie daugiau tarnų, prisijungsiančių, kai tik ponia tinkamai įsikurs, ir Dženi nenustebo. Klaudija Maršal, greit būsianti ponia Ričard Hurd, atrodė sukurta paikinimui, lepinimui.

Dženi ir Keti stovėjo eilės gale. Abi buvo nusipraususios ir deramai apsirengusios, nors Dženi neleido Keti vilktis savo naujų drabužių.

— Tu nesi tarnaitė kaip visos mes, — pasakė ji mergaitei.— Tiesą sakant, tu neturėtum iš viso stovėti šioje eilėje. — Bet Keti ginčijosi, kad ji nori būti čia.

— Su tavim, — pareiškė ji, ir Dženi nematė nieko žalingo. Be to, ne pro šalį priminti „Jos Išdidybei", kad ji turi dukrą, o kartu ir atsakomybę, kurios nelengva nusikratyti.

Taigi visi jie buvo čia, šeši žmonės, gimę tarnauti kitiems, turtingesniems. Oras dvelkė laukimu, kai jie stovėjo sustingusiom nugarom ir tiesiais veidais, bijodami, ką reikės patirti.

Kai po kelių minučių atėjo Klaudija, jos puošnumas ir arogancija privertė juos sudrebėti. Lėtai ir apdairiai ji vaikštinėjo išilgai eilės, savo blyškiomis akimis tyrinėdama jų išvaizdą, šaltakraujiškai tirdama visus ir kiekvieną, ieškodama bent menkiausios dingsties paplakti šiuos geranoriškus tarnus savo kandžiu liežuviu. Bet panelė Kleiton išmanė savo darbą, ji jau buvo ištyrusi savo personalą dar skvarbesne akim, nes žinojo, kad bet kokia kliautis pirmiausia kris ant jos pečių.

Klaudija perėjo išilgai eilės du kartus. Ji niekuomet nepriėjo iki pat savo dukters. Bet kiekvieną kartą greitai žvilgteldavo į

ramų Dženi veidą ir staiga nusigręždavo. Pagaliau ji kreipėsi į ūkvedę.

— Labai gerai. Galite imtis darbo, — liepė ji. — Ponas Hurdas greitai grįš iš miesto. Manau, paruoškite pietus pusei devynių. — Nė nepažvelgusi ji išskubėjo, sukeldama įkandin atsipalaidavimo bangą.

Greitai name visi sujudo. Dabar, kai siaubingas pasirengimas baigėsi, kiekvienas griebėsi jam įprasto darbo. Nors buvo jau vėlyvas pusiaudienis, diena išėjo įrengiant namą pagal Klaudijos skonį. Buvo prarasta daug gražaus laiko, ir dar liko daug ką nuveikti. Dženi nuėjo į virtuvę ir ėmėsi dienos kepinių. Dabar ji buvo kokas, nepaprasta atsakomybė, reikės pamaitinti daug daugiau burnų nei seniau.

— Dabar reikės virti ir kepti aštuoniems žmonėms, — neramiai padejavo ji Keti. — Aš niekuomet anksčiau tiek daug negamindavau.

Keti nė truputėlį nesusirūpino.

— Nesijaudink, — pasakė ji išdidžiai, lipdama ant kėdės, persilenkdama per stalą ir pasiekdama ilgą medinį šaukštą. — Tavo kepiniai visiems patiks.

Sudėjusi serbentus į miltus, Dženi pastūmė dubenį mergaitei.

— Jeigu tu taip sakai, — susijuokė ji.

— Taip, *man* jie patinka, ir Alanui! — pareiškė ji. Guviai sumaišiusi serbentus, kol jie pusiau paskendo miltuose, ji akimirką padelsė, skaičiuodama rankų pirštus ir žiūrėdama į Dženi nepritariamai suraukusi antakius.

— Tu blogai suskaičiavai, Dženi.

— O?

— Tu pasakei, kad yra *aštuoni* žmonės, o yra devyni. Žiūrėk. — Ji pakėlė rankas, lėtai skaičiuodama pirštus ir tardama tvirtu balsu: — Tu ir aš. Panelė Maršal ir ponas Hurdas, ūkvedė ir Alisa Tvedl...

— *Tedl*, — pataisė Dženi. — Alisa *Tedl*.

Keti tęsė.

— Alisa Tredl. Paskui kita ponia ir vyriškis, kuris atliks visus tuos darbus kaip ir ponas Teiloras. Devyni, — patvirtino ji,

ištiesdama rankas su vienu užlenktu mažu nykšteliu. — Yra *devyni*, Dženi, — jos veidą nutvieskė išdykėliška šypsena, — nes tu pamiršai Alaną.

— Aš nepamiršau. — Kadangi ji žinojo, kad jaunasis ponas Hurdas išvyks į internatinę mokyklą daugiau kaip metams, Dženi laukė tinkamo momento pasakyti tai Keti. — Jis labai dažnai čia nebus po vestuvių, širdele. Jis išvyksta į mokyklą. Internatinę mokyklą kažkur netoli Londono.

— Kas yra internatinė mokykla?

— Tai tokia vieta, kur mokosi jauni vyrukai, bet daugiau kaip metus tai yra ir jų namai. — Matydama nusiminusį Keti veidą, ji džiugiai pridūrė: — Jį tikriausiai išleis į namus per šventes ir kartais savaitgaliais.

Žaliose Keti akyse susitvenkė ašaros.

— Kodėl jis negali eiti į tą pačią mokyklą kaip ir aš?

— Nes yra turtingų tėvų vaikas, o turtingos šeimos dažnai išsiunčia savo vaikus kur nors mokytis.

— O kas, jeigu jis nenorės vykti?

Dženi paėmė iš sandėliuko pieną, pasinaudodama proga apmąstyti atsakymą.

— Nemanau, kad tai turėtų kokią nors reikšmę.

— Bet tai neteisinga.

Dženi mąsliai nusišypsojo.

— Nedaug kas gyvenime yra teisinga. Suprasi, kai užaugsi.

Nusiropštusi žemyn, Keti ramiai tarė:

— Ar aš galiu išeiti pažaisti? Gal Alanas sugrįš.

— Jeigu nori, širdele. — Buvo aiškiai matyti, kad naujiena mergaitę labai nuvylė.

— Dženi?

— Ką?

— Aš kartais jį pamatysiu, ar ne?

Dženi linktelėjo, savo šypsena paveikdama mergaitę.

— Žinoma.

— Alanas sakė, kad jo teta Helena atvyksta į vestuves. Sakė, kad ji labai linksma ir jis labai ją myli. Kada ji atvyksta, Dženi?

Dženi parodė nepasitenkinimą ir atsiduso, paskui papurtė galvą ir pasakė Keti:

— Tuomet reikia pamaitinti dešimt burnų. Aš visai buvau pamiršusi tetą, o jos tikimasi sulaukti kiekvieną dieną. Garbė Dievui, aš nesigailėsiu, kai šios vestuvės bus baigtos ir mes galėsime grįžti prie įprastos tvarkos.

— Ar aš turiu tetą?

— Aš nežinau, širdele.

— Ar Alano teta pasakys ponui Hurdui neišsiųsti jo į mokyklą?

— Nemanyčiau.

Vienas klausimas vedė prie kito, bet šiuokart Dženi nebuvo pasirengusi.

— Dženi?

— Ką, mieloji?

— Ar Alanas turi tėtį?

— Ne. Jis miręs.

— Ar *aš* turiu tėtį?

Dženi pajuto, kad išblyško.

— Žinoma, turi, brangioji. — Žodžiai prasiveržė pro skausmingą luitą, kuris blokavo gerklę. Ji visa virpėjo, laukdama kito neišvengiamo klausimo.

— Tuomet kur jis? — Mergaitė atmetė rankas, išreikšdama visišką neviltį. — Kodėl mano tėtis neatvyksta pamatyti manęs?

Akimirką sutrikusi, Dženi žiūrėjo į mažą pažįstamą veidelį, veidelį, kuris žvelgė į ją su šitokiu pasitikėjimu. Ką ji galėjo pasakyti? Kaip, dėl Dievo, ji galėjo paaiškinti, kad Keti tėvas išvyko ir ji neturi supratimo, kur jis? Dar blogiau, kaip ji turi papasakoti aplinkybes, kuriomis jai atiteko vaikas? Šmėstelėjusi mintis, kad ji gali prarasti Keti, ją slėgė.

Suprasdama, kad turės kažką atsakyti, Dženi giliai įkvėpė, nusišluostė rankas į prijuostę ir nenoriai priėjo prie vaiko.

— Keti... — pradėjo ji. Jos širdis smarkiai suplakė, kai kito vaiko balsas iš lauko atsklido iki virtuvės.

— KETI! KUR TU ESI, KETI?

Jos veidas nušvito.

— Tai jis! — sušuko ji. — Tai Alanas. — Ir nulėkė jo pasitikti.

— Ačiū tau, Viešpatie, — sumurmėjo Dženi, dėkingai atsidusdama. Ji matė vaikus kartu juokiantis, ir jos jausmai buvo sumišę: baimė pynėsi su palengvėjimu. Kuriam laikui Keti klausimai nutilo. — Bet ji dabar nepamirš. Ji norės žinoti, ir aš geriau būsiu pasirengusi teisingai atsakyti. — Keti problema nebus lengvai išspręsta. Bet ji neturi pasirinkimo. Privalo įgauti drąsos ir pakalbėti su mergaite. Kažkaip ji turėjo susidoroti su tais klausimais, kurie dar liko neatsakyti. — Gerai, Dženi, — tarė ji sau, — tu žinojai, kad ta diena ateis, ir štai ji čia, tepadeda tau Dievas!

Naujosios kambarinės buvo vikrios ir darbščios, Dženi darbas labai palengvėjo. Pietūs buvo paruošti ir valgomi devintą. Berniukas buvo pasiųstas praustis ir gulti į lovą, tuo tarpu Klaudija ir Ričardas pasitraukė į svetainę, kur aptarė artėjančias vestuves. Kai pietų stalas buvo nušluostytas ir kambarys sutvarkytas kaip anksčiau, tarnai susirinko virtuvėje aplink stalą pasidžiaugti paskutiniu dienos valgiu.

— Negalėčiau pasakyti, kad daug galvoju apie *ją*, — pasakė Margareta Piers. — Jos veidas, be abejonės, irzlus.

— Nedaryk tokių greitų sprendimų, — perspėjo panelė Kleiton. — Ir nereikšk taip laisvai savo nuomonės, nes greitai atsidursi karštame vandenyje.

— Vis dėlto ji teisi, argi ne? — tarė Alisa Tedl. — Aš visą laiką drebėjau, kai ji šitaip į mane žiūrėjo. Jeigu būtų buvusi skylė grindyse, aš mielai būčiau prasmegusi, kad tik paspukčiau nuo jos. — Ji pamirkė sriuboje gabalą kietos duonos ir ją čiulpė, kol panelė Kleiton į ją žiūrėjo, paskui greitai pasiėmė šaukštą ir pasėmė iš dubens. — Vis tiek nemanau, kad bus lengva jai dirbti, — neatlyžo ji piktai. — Ji yra tikra ponia.

Margareta Piers metė į Dženi smalsų žvilgsnį.

— Jūs ilgai gyvenote su šia šeima, ar ne?

— Taip. — Nenorėdama įsitraukti į atviraširdišką pokalbį, Dženi ramiai pridūrė: — Kaip ir panelė Kleiton, aš nemanau, kad išmintinga apkalbinėti.

Margareta Piers nebuvo taip lengvai perkalbama.

— Ir tu jos nemėgsti, ar ne? — neatstojo ji.

Įsikišo panelė Kleiton.

— Nesvarbu, ar mums ji patinka, ar ne. Mes čia esame tam, kad atliktume darbą, ir kol mums už jį moka, tai viskas, kas mums rūpi. — Pastebėjusi, kad visi baigė valgyti sriubą, ji kreipėsi į Alisą: — Surink dubenėlius. — Jaunoji moteris iškart suskato daryti, kas liepta.

Dženi dėjo kiaulieną į kiekvieną lėkštę ir paskui siuntė aplink stalą. Vėliau atėjo eilė žirneliams ir morkoms, ir mažoms apvalioms keptoms bulvytėms.

— O, tai atrodo skanu, — pasakė panelė Kleiton, atsargiai paversdama laivo formos inde padažą, kol tamsiai rudas skystis padengė plonai supjaustytą kiaulieną ir užvarvėjo ant krūvos daržovių. — Tu tikrai gera virėja, sakau tau.

Mėgaujantis puikiu valgiu ir lengvu pokalbiu, netrukus buvo pradėtos aptarinėti pačios vestuvės. Kai ūkvedė patvirtino, kad jaunavedžiai planuoja išvykti iškart po vestuvių ilgam medaus mėnesiui į Europą, Margareta Piers atsidususi pareiškė:

— Gerai, pagaliau mes pabūsime kurį laiką vieni ir galėsime tuo pasidžiaugti, ačiū Dievui.

Panelė Kleiton atsiprašė pirmoji.

— Aš tik užsuksiu pažiūrėti, ar berniukas patogiai įsitaisė.

— Taigi, *tai* maža graži siela, — tarė Alisa.

— Draugiškas ir mandagus, — sutiko Margareta. — Visai ne kaip ji.

Dženi nieko nepasakė. Ji pasikvietė Alisą, kad padėtų viską sutvarkyti. Per visą valgį Keti buvo labai tyli ir susimąsčiusi, ir Dženi buvo įdomu, ar ji vis dar galvoja apie savo „tėtį". Dženi žinojo, kas laukia, ir baiminosi to.

— Ar tu nori padėti lėkštes į vietą? — paklausė jos.

Bet Keti buvo savame pasaulyje.

— Ar aš galiu tai padaryti rytoj? — paklausė ji liūdnu veiduku.

— Žinoma, gali, brangioji. — Dženi susirūpino dėl jos. — Tau viskas gerai, ar ne? Turiu galvoje... tu nesijauti blogai? — Keti taip nebūdinga nenorėti padėti.

— Ne, nesijaučiu.

— Tuomet gerai. Gali eiti, o greitai ir aš ateisiu.

Iš tiesų buvo pusė vienuoliktos, kai Dženi atėjo į priestatą. Labai pavargusi, ji tenorėjo kristi tiesiai į lovą. Keti susirangė ant sofos laukdama.

— Aš nenoriu, kad jis išvyktų, — sumurmėjo ji, ir jos akys buvo raudonos nuo verkimo.

Dženi apkabino graudžią mažą figūrėlę.

— O, Keti, ką mums su tavim daryti? Kaip aš sakau, be abejonės, berniukas kartkartėm grįš namo. Tikiuosi, kad tuomet jūs pasimatysite.

— Bet aš ilgėsiuosi jo, Dženi. — Jausmingos žalios akys žėrėjo lempos šviesoje. Ji buvo tokia nelaiminga.

Dženi prisiminė Klaudijos perspėjimą, kad Keti laikytųsi atokiau nuo berniuko, ir žinojo, jog turi būti žiauri, kad būtų gera.

— Keti, tu turi mane išklausyti. Nėra gerai tau taip prisirišti prie Alano.

— Kodėl ne?

— Kadangi jums abiem visuomet skirta eiti skirtingais keliais. Jis — į mokyklą-pensioną, o paskui gal dirbs Sityje ar net išvyks į užsienį. Tu eisi į čionykštę mokyklą, o paskui kas žino? Gal dirbsi įstaigoje ar Dievo valia tapsi mokytoja. Kad ir ką darysi, esi protinga ir susikursi geresnį gyvenimą nei aš. — Visa sena graužatis vėl sugrįžo, Dženi mąstė apie Frenką ir kas galėjo būti. Nusipurčiusi tokias mintis, ji tęsė: — Tu neturi per daug galvoti apie berniuką, Keti. Kai tu eisi į mokyklą, įgysi daugybę naujų draugų. Berniukų ir mergaičių, tokių kaip tu. Ir bus tiek daug visko, kas užims tavo mintis. O, Keti, tai nuostabu.

Kadangi ji buvo vaikas, iškart pradžiugo.

— Jie turės ten visokių knygų, ar ne, Dženi?

— Tu būsi tokia užimta, kad nežinosi, ko griebtis. Skaitysi, rašysi, pieši. Išmoksi visokių dalykų. Tau nežinant mokytoja pasakys man, kaip gerai tau sekasi. O, aš taip didžiuosiuosi! — Dabar, kai mergaitė atrodė ne tokia nelaiminga, Dženi pripylė dubenį vandens, ir Keti greit buvo nuprausta ir aprengta nakčiai.

— Ar tu pailsai? — paklausė Dženi, kai Keti plačiai nusižiovavo. Atsakydama mergaitė pavargusi linktelėjo.

— Teisingai. Į lovą su tavimi. — Dženi sukaupė drąsą pradėti kalbą Keti „tėčio“ tema. Dabar ji buvo nepaprastai dėkinga, kad, pasirodo, visas epizodas išgaravo Keti iš galvos. Akivaizdu, kad vaikas labiau jaudinosi, jog praranda berniuko draugystę, ir kažkodėl Dženi šitai kėlė lygiai tokį pat nerimą, nes vienaip ar kitaip Klaudijos Maršal mažutis ištrėmimas, regis, suteiks daug širdgėlos.

Patenkinta, kad Keti pagaliau miega, Dženi nusirengė ir visa nusiprausė. Šaltas vanduo, teškenantis jos oda, gaivino.

— Taip, pagaliau aš šiandien išlaikiau išbandymą, — tarė ji sau. — Pirmą kartą pagaminau valgį šitiekai žmonių, ir jie išdažė savo lėkštes, visi. — Ji buvo labai savimi patenkinta.

Dar kažkas ne taip toli nuo čia buvo labai savim patenkintas.

— Nebūk kvailas, Ričardai, berniukas negali tavęs girdėti. Aš pasirūpinau apgyvendinti jį tolimajame namo gale, prie tarnų, kur panelė Kleiton galėtų užmesti į jį akį. — Nusivilkusi savo šilkinį rūbą, Klaudija sviedė jį ant kėdės, kur jis nuslinko ant grindų. — Ir argi tai svarbu, jei jis mus *girdėtų?*

Jis žiūrėjo, kaip ji slenka į lovą ir atsigula šiek tiek praskėtusi kojas ir atvira burna gundomai vos vos šypsodamasi.

— Tu labai graži, — sumurmėjo jis, prieidamas arčiau.

— Ar tu nori manęs?

— Ką tu sau manai? — jo balsas buvo kimus. Aistra sukilo. Bet jis vis dar nemėgino nusimesti rūbų.

— Tuomet paimk mane. — Jos lūpos prasivėrė, kai ji paslinko kojas plačiau. Ilgi pirštai nušliuožė žemyn, glostydami tamsių plaukų pūkus tarp šlaunų. — Neerzink manęs, — sušnibždėjo ji. — Man nepatinka, kai tu mane erzini.

Jis nusišypsojo.

— Ar aš galėčiau tave erzinti? — Jo rankos judėjo šešėlyje. Pirmiausia nukrito liemenė, paskui kelnės. Kai jis parklupo ant lovos, Klaudija nutraukė jo marškinius. Nebuvo jokių švelnumų, romantikos nei švelnių glamonių, kai jinai nurengė jį. Jos apetitas buvo nepasotinamas. Ji buvo alkana jo, nekantri pajusti jo išbrinkusį organą savy, tiriantį, jaudinantį. Palyginti su kitais jos meilužiais, Ričardas Hurdas, jos manymu, varganai apdovanotas. Ji piktai prisitraukė jį prie savęs, išsilenkdama savo grakščia figūra, kol tapo viena su juo. Desperatiškai trokšdama jo, ji prisiglaudė, įsirėmusi kumščiais į jo nugarą, ardama jo nuogą kūną savo ilgais nagais, kai jis stengėsi ją patenkinti. Kaip jis galėjo žinoti, kad vieno vyro niekuomet nepakaks jai patenkinti? Kai jis skverbėsi į ją, pasibaisėjęs aistra ir supykęs dėl jos laukiniškumo, ji slapta ilgėjosi tų dienų, kai ligi valiai medžiojo savo meilužius. Bet ta diena sugrįš, ji sau tai pažadėjo. Ir laukė to su didžiausiu susijaudinimu. Gulint po juo, jos nuogas kūnas stengėsi pasitikti kiekvieną jo judesį, o į širdį įslinko neapykanta. Jis buvo per daug atsargus, per daug švelnus su ja, pernelyg santūrus. Ričardas Hurdas niekuomet negalės patenkinti jos viduje slypinčio geismo. Ji galvojo apie visus vyrus, su kuriais mylėjosi, ir vienas ypač iškilo jos ištvirkusiose blogose mintyse. Frenkas Vinfildas buvo įdomiausias vyras. Tik dabar ji keikė save, kad leido jam pasitraukti.

Tai buvo diena prieš jungtuves. Klaudija atsikėlė nuo pat ankstyvo ryto ir dabar jaukiai įsitaisė savo kambaryje su kostiumininke. Jos plūdimąsi galėjo girdėti visas namas.

— KVAILA MOTERIŠKĖ! Kaip tu gali tikėtis, kad aš laikysiu puokštę prieš savo skraistę? Ar nesupranti, kad ji susiteps?

Tarnai jau buvo sukelti ant kojų vos prašvitus ir visa atmosfera sklidina nerimo. Vien Dženi atrodė rami ir susiėmusi.

— Tai todėl, kad man nusispjaut, ar ji eina pro šalį, ar ne, — pasakė ji panelei Kleiton, visiškai nukamuotai nuolatinių Klaudijos reikalavimų.

— Tiesą sakant, aš ir pati pradedu taip jaustis, — sutiko ūkvedė. — Galiu sąžiningai pasakyti, kad niekuomet nedirbau tokiai savanaudiškai ir gaižiai jaunai poniai per visą savo amželį. — Ji dėkingai paėmė puodelį arbatos, kurį jai pasiūlė Dženi. — Nors iš tiesų būtų ne kas, jei kiti tarnai sužinotų, kaip aš jaučiuosi, — perspėjo ji, sėsdamasi už stalo. — Juk aš esu ūkvedė ir turiu rodyti pavyzdį. — Jos veidas buvo raudonas ir liūdnas, kad su ja taip elgiamasi. — Ji pikta ir arogantiška, ir neturi jokio gailestingumo, — skundėsi ji. — Aš negaliu suprasti, kodėl toks gražus džentelmenas kaip ponas Hurdas nori vesti šitokią moterį.

Dženi nusišypsojo iš šios pastabos.

— Jis ją myli, štai kodėl, — tarė ji, sėsdamasi priešais ir gerdama savo arbatą. — Meilė visus mus padaro kvailiais.

Panelė Kleiton pakėlė antakius.

— Skamba taip, lyg jūs kalbėtumėte iš patirties?

— Galima taip sakyti. — Dženi širdį gėlė liūdesys, ir jis jautėsi balse.

— Ar jūs norite pasikalbėti apie tai?

— Geriau ne, — atsakė Dženi. Ji buvo nedėkinga, bet: — Kai kuriuos dalykus geriau palikti ramybėje. Ir be to, tai atsitiko prieš daugel metų. — Ji negalėjo patikėti tuo, ką kalba. — Ar jūs žinote? — pasakė ji su nuostaba. — Esate pirmas žmogus, kuriam aš tai prisipažinau.

— Aš taip pat turėjau sunkų išgyvenimą... buvau palikta laukti bažnyčioje. Vėliau išgirdau, kad jis išvyko ir įsidarbino jūreiviu pirklių laive. Žinoma, po to aš niekuomet nebetekėjau. — Panelė Kleiton išgėrė likusią arbatą ir atsargiai pastatė puodelį. — Vis tiek tai nebesvarbu, nes jau daug metų, kaip jis miręs.

— Man gaila. — Dženi nežinojo, ką daugiau pasakyti. Per tas savaites, kai jos pažinojo viena kitą, ji pajuto šiai moteriai simpatiją ir nuoširdžiai ja rūpinosi.

Panelė Kleiton ryžtingai papurtė galvą.

— Negailėkite. — Ji pažvelgė į Dženi, ir jos balsas klausiant sušvelnėjo: — Tas jaunas vyras? — Patylėjo. — Ar jūs vis dar tebemylite jį?

Iš pradžių Dženi vengė atsakyti į tokį klausimą. Bet jai nespėjus sutūrėti žodžių, jie patys pasiliejo iš jos lūpų.

— Taip. Aš vis dar jį labai myliu. — Sukrėsta savo pačios atsivėrimo, kol kita moteris nespėjo nieko jos paklausti, ji atstūmė kėdę ir atsistojo. — Girdite? Tai automobilis. Ponas Hurdas turbūt grįžo su savo teta. — Ji nuskubėjo prie lango. — Dieve mano, tai jie!

Panelė Kleiton prisidėjo prie jos, ir abi ėmė spoksoti pro langą. Ričardas Hurdas atidarė savo tetai duris, ir ji išlipo iš mašinos, maža elegantiška figūrėlė pakumpusiais pečiais ir sniego baltumo plaukais, susuktais nekietu vainikėliu apie galvą. Ji šypsojosi sūnėnui ir kažką pasakė. Jis atrodė besiginčijąs, bet kai ji papurtė savo lazdą sidabrine rankena, pasilenkė jos pabučiuoti ir įlindo į automobilio vidų ištraukti lagamino. Jis kreipėsi į ją dar kartą, bet ji nutaisė negailestingą veidą, tad jis ją paliko.

— Hm! — Dženi garsiai nusijuokė. — Atrodo kaip tikra sena išdykėlė. Man rodos, jis norėjo ją iškart įsivesti vidun, o ji nesutiko.

— Tu teisi, ir žiūrėk, ji jau tyrinėja. Taip, tebūsiu aš prakeikta! Ji sukorė ilgą kelią ir turi būti pavargusi, bet iš pažiūros jos nepastumdysi.

Dženi žiūrėjo, kaip maža pakumpusi figūrėlė nuėjo sodo link.

— Manau, ji nuostabi, — pasakė ji, apimta susižavėjimo. — Viliuosi, kad *būsiu* tokia pat linksma, kai sulauksiu tokio amžiaus.

Panelė Kleiton klektelėjo liežuviu ir pasitraukė nuo lango.

— Be abejonės, manęs reikės, tad aš geriau eisiu. — Ji greitai išėjo iš kambario, ir Dženi sugrįžo prie savo kepinių.

— Tikiuosi, Helena Hurd neateis *manęs* trukdyti, — sumurmėjo ji, raitodamasi rankoves ir baksnodama tešlą krum-

pliais. — Aš dar turiu susidoroti su tiek darbų, o ji atrodo tikras senas totorius.

— Tai *čia* ta garsioji Keti, ar ne? — Helena Hurd buvo ką tik išlipusi iš mašinos, kai Alanas atbėgo jos pasitikti, ir kartu, laikydamasi jam už rankos, Keti.

— Ji yra mano tikra geriausia draugė, — tarė jis išdidžiai.

Senoji ledi ilgai žiūrėjo į vaikus ir buvo keistai apstulbinta Keti grožio, tobulai iškaltų bruožų ir tankių kaštoninių palaidų plaukų, kurie krito didelėmis bangomis, raitydamiesi daugybe plonų garbanėlių aplink veidą. Didelės žalios akys žiūrėjo į ją, švytėdamos vidine šviesa.

— O! Ji tikrai graži.

Berniukas nudžiugo.

— Aš pasakojau tau, ar ne, teta Helena? — susijuokė jis kratydamas Keti ranką ir patikindamas ją ypatingu žvilgsniu. — *Sakiau*, kad ji graži.

Keti iškart patiko senoji ledi.

— Ar jūs norite pamatyti, kur aš gyvenu? — paklausė ji.

— Gerai, tai labai malonu, mano brangioji, bet esu tikra, tavo mama nenorės, kad tokia senutė kaip aš čia smalsautų.

Alanas jai priminė.

— Ne, teta Helena. Ar jūs neprisimenate? Keti neturi mamos.

— Bet aš turiu Dženi ir taip pat turiu tėtį, — linksmai nutraukė Keti. Ir jos nuotaika iškart pasikeitė. — Tik aš nežinau, kur mano tėtis yra.

Suprasdama, kad palietė subtilią temą, Helena Hurd greitai pasitaisė.

— Iš to, ką Alanas man pasakojo, tavo Dženi tau yra kartu *ir* mama, *ir* tėtis?

— Aš myliu ją, — pasigirdo paprastas atsakymas.

— Taip, žinoma. — Senosios ledi smalsumas buvo vėl sužadintas. Ji buvo girdėjusi apie Dženi iš Ričardo, ir jis kalbėjo apie ją tik gera. — Jei tu įsitikinusi, kad ji neprieštaraus, tuo-

met taip, aš mielai pasižiūrėčiau, kur tu gyveni, — tarė ji Keti.

Kai vaikai nusivedė ją link priestato, ji nustebo, bet nieko nepasakė. Jeigu ji ras kuo pasiskųsti, vėliau aptars tai su Ričardu ir jo būsimąja. Nors jai atrodė, kad vargu ar teisinga apgyvendinti vaiką priestate.

— Matote? — Keti atvėrė duris, ir Helena įžengė į vidų. — Tai mūsų mažas namelis... mano ir Dženi. — Ji labai didžiavosi.

Alanas nusekė paskui savo tetą į vidų ir uždarė duris.

— Pradžioje čia buvo baisu, — įsiterpė jis. — Šalta ir siaubinga. Sienos drėgnos, pro durų plyšius švilpė vėjas.

Keti tęsė:

— Čia nebuvo nei užuolaidų, ir lovos apdangalai dulkini. — Ji sukikeno ir užsidengė ranka burną, lyg stengdamasi sulaikyti besiveržiančią paslaptį. Bet ši vis vien ištrūko. — Mes pasiskolinome virtuvės užuolaidas... bet grąžinome jas atgal, kai Dženi pasiuvo mūsų. Ji pasiuvo ir pagalvėles, ir dygsniuotas pūkines antklodes... ir aš padėjau jai pasiūti kilimėlį. — Susijaudinusi ji parodė spalvingą kilimėlį ant grindų.

— Argi jis ne gražus? O, teta Helena, ar nemanote, kad mūsų mažasis namelis nuostabus?

Pralinksmėjusi mergaitės pavadinta „teta Helena“, senoji ledi nepajuto, kad reikėtų ją pataisyti.

— Turiu pasakyti, kad tu ir tavo Dženi nuveikėte nuostabų darbą. Ką? Aš nieko prieš būčiau pati čia gyventi.

Keti susijaudino.

— Jūs galite, jeigu norite. Bet turėsite atsinešti savo lovą, nes mes turime tik kiekviena po vieną.

Senoji ledi garsiai nusijuokė.

— Ačiū tau už gerą širdį, vaikeli, — tarė ji. — Aš būčiau tik gegutė lizde. Ir be to, turiu pati mažą namelį Šiaurėje. Taip pat turiu draugę... kaip tu turi savo Dženi.

Alanas apstulbo.

— Bet tu visąlaik ją išveji!

Helena įžūliai mirktelėjo.

— Tik kai ji to nusipelno. Jai verta žinoti, kas yra šeimininkas, ir ji visuomet sugrįžta atgal, taigi jokios žalos. — Akimirką ji persibraukė ranka akis.

— Ar jūs gerai jaučiatės, teta Helena? — Alanas paėmė ją už rankos.

— Gerai, — patikino jinai jį. — Tik, manau, truputį pavargusi. Gal jūs geriau veskite mane į namą.

Visi trys kartu nuėjo namo link. Vaikai abipus senosios ledi, Keti laikė jos kairę ranką, o Alanas dešinę. Po pažastim jis nešė jos pasivaikščiojimo lazdą sidabriniu antgaliu.

— Aš negriūsiu, jeigu jūs pasitrauksite nuo manęs, — tarė ji švelniai. — Esu pakankamai pajėgi, jūs žinote, nors Ričardas gal ir teisus, aš linkusi pamiršti, kokia esu sena.

— Ar jūs *labai* sena? — norėjo sužinoti Keti.

— Senesnė už Matūzalį.

— Kas yra Matūzalis? — Šįkart sukilo Alano smalsumas.

Visi trys toliau tauškėjo ir juokėsi, ir džiaugėsi bendravimu. Bet džiaugsmas buvo žiauriai atimtas, kai jie priėjo prie namo ir tarpduryje pasirodė Klaudija. Jos šaltas žvilgsnis iškart įsmigo į Keti, ir veido išraiška nekėlė abejonių.

Mergaitė sulėtino žingsnį, versdama tą patį padaryti ir kitus du bendrakeleivius.

— Kas atsitiko, vaikeli? — Senoji ledi pamatė išgąstį Keti veide ir susidomėjo. Ji truktelėjo Keti ranką, ragindama ją eiti toliau, bet buvo dar keisčiau, kai mergaitė suakmenėjo ir pradėjo trauktis. Po akimirkos ji dėjo į kulnus ir nulėkė į priestatą.

— Kas atsitiko vaikui? — Senoji ledi pajuto Keti baimę ir labai sunerimo.

Atsakė Klaudija.

— Mergaitė yra iš prigimties ramybės drumstėja, — pasakė ji išdidžiai. — Kartą pasitaikė proga ją nubausti, ir, kaip visi vaikai, ji lengvai nepamiršta. — Žinodama, kad Ričardas žiūri pro svetainės langą, nenorom paėmė už parankės senąją ledi, bet supyko, kai jos pasiūlymas buvo greitai atmestas.

— Aš pakankamai pajėgiu vaikščioti be pagalbos, ačiū, — griežtai priminė ji. Incidentas tapo dar vienu pleištu tarp Helenos ir moters, kuri ketino tekėti už jos sūnėno; moters, kurios ji neapsakomai nemėgo.

Ričardas turėjo susikūręs aibę planų. Prie puodelio arbatos ir geriausių Dženi sumuštinių su kumpiu jis išklojo juos savo tetai.

— Kol Alanas negrįžo iš sodo, turiu jums pasakyti... Klaudija mano, jog gerai būtų, jei jis po vestuvių išvyktų su tavimi, — atskleidė jis. — Nors aš nesu tikras. Jam čia patinka, ir, be to, netrukus jis išvažiuos į mokyklą, manau, jis galėtų likti čia... bet tik, žinoma, jeigu jūs nesiskubinate grįžti namo?

— Ką? Jūs norite, kad aš likčiau čia prižiūrėti Alano, kol jūs grįšite iš savo medaus mėnesio? Tu šitaip sakai?

— Tai idėja.

— Tuomet kodėl tu tiesiai šito nesakai? — Ji išreiškė nepasitenkinimą. — Tu turėtum žinoti, kad aš neturiu laiko žmonėms, kurie eina aplink krūmą. Sakyk, ką galvoji, štai būdas! — Ji nepritariamai į jį pažiūrėjo, bet rūsčiausias žvilgsnis buvo skirtas Klaudijai.

— Kieno mintis išgrūsti berniuką į internatinę mokyklą?

— Ten jam geriausia vieta, — atšovė Klaudija. — Čia jam nėra kuo užsiimti, ir jis jau susidraugavo su tarnaitės mergaite. Jūs pati tai matėte. Iš tiesų, atrodo, jūs tai paskatinote?

— Jie dar vaikai. Bene svarbu, ar jie tarnų, ar šeimininkų?

— Aš esu sukrėsta, girdėdama iš jūsų tokį dalyką.

— Kai tu sulauksi mano metų, patirsi, kad ne taip lengva tave sukrėsti. Kiek aš matau, vaikams patinka draugauti. Kokia gali būti iš to žala?

Klaudija drebėjo iš pykčio.

— Aš matau didžiulę žalą. Berniukas kilęs iš geros šeimos, jis išauklėtas ir išsilavinęs, visai kito luomo. Mergaitė yra iš tarnų. Ji prasta ir turi blogą reputaciją. Jūs negalite įsivaizduoti, kiek rūpesčių man sudaro juos atskirti. Ne! Aš to neleisiu.

— Jeigu jūs taip stipriai tai jaučiate, kodėl neatleidžiate moters? Jei išeis ji, išeis ir mergaitė, argi ne? — Helena ją tikrino. Čia kažkas labai neaišku, pamanė ji.

Sutrikusi Klaudija akimirką nerado ką atsakyti, paskui ramiai tarė:

— Moteriai būtų sunku susirasti vietą. Nepaisant jos trūkumų, ji gera darbininkė ir pasitenkina mažu. Tokių tarnų nelengva rasti.

— Kas jai yra ši mergaitė?

— Aš nekišu nosies į tokius reikalus.

— Vis dėlto tu smarkiai jos nemėgsti.

— Žinoma, nemėgstu, nors manau, ji pradeda jausti savo vietą. Kol jai aišku, kas yra jos vyresnieji, manau, kad galiu toleruoti jos buvimą čia.

— Ar tai ne pernelyg griežta, mano brangioji? — Ričardas visą šį laiką tylėjo, bet buvo priverstas atsižvelgti į paskutinius Klaudijos žodžius. — Kiek aš matau, mergaitė nekelia jokių rūpesčių.

— Tu jos nepažįsti. Ji iš prigimties ramybės drumstėja, ir aš turiu visą laiką nenuleisti nuo jos akių. Kaip sakiau, kuo greičiau tavo brolis išvyks į internatinę mokyklą, tuo geriau.

Helena atkakliai gynė savo.

— Mano nuomone, nenatūralu išsiųsti vaiką į mokyklą. — Ji kreipėsi į Ričardą: — Tavo senelis apie tokius dalykus nė nesapnavo.

— Laikai keičiasi, teta, ir man nereikia jums priminti, kad kai aš pakankamai suaugau, mūsų tėvas nedelsė manęs išsiųsti į internatinę mokyklą. Žinau, to paties jis norėtų ir Alanui.

— Juo labiau gaila! — atšiauriai pasakė ji. Kažkas, susijusio su mergaite ir tuo, kaip ji bijo Klaudijos, pažadino jos susidomėjimą. — Aš *liksiu* čia ir prižiūrėsiu Alaną, jeigu tu to nori, Ričardai. Nors negaliu prižadėti, kad taip sergėsiu vaikus kaip Klaudija. — Ji maloniai nusišypsojo. — Dabar apie šias vestuves. Koks mano vaidmuo jose?

Pokalbis pagyvėjo, kai jie pradėjo aptarinėti būsimą įvykį. Ričardas stropiai apsakė detales, o Helena atidžiai klausėsi. Klaudija tyliai svarstė ir kalbėjo tik tuomet, kai reikėjo, karčiai piktindamasi pastebima senosios ledi įtaka savo sūnėnui. Kai jie

18.-760

bus susituokę, Klaudija ketino susilpninti jų sąjungą ir kartą visam laikui atsikratyti senosios neklaužados.

Klaudijos Maršal ir Ričardo Hurdo vestuvės buvo ištaigingas įvykis. Žmonės plūdo į gatves bent žvilgtelėti į juos, jį su fraku ir aukšta skrybėle ir ją žėrinčiu baltu rūbu su orchidėjų karūna ir atlasiniu šleifu, kuris driekėsi iš paskos kaip povo uodega. Kai kurie sakė, kad jie atrodo kaip pora ant vestuvinio pyrago, kiti graudžiai pastebėjo, kad jie: „kaip karališkoji pora".

Bažnyčios gale Helena Hurd atidžiai stebėjo, kas vyksta. Ji didžiavosi jaunuoju Alanu, dėmesingu ir gražiu su savo geriausiais drabužiais, ir matė, koks neįtikėtinai laimingas atrodo jos vyresnysis sūnėnas, kai stovi šalia Klaudijos, pagarbiai pasižadėdamas ir ramiai šypsodamasis savo būsimai žmonai. Proga buvo iškilminga ir didinga, ir ji turėtų būti puiki. Vis dėlto kažkas šio vyro ir moters sąjungoje buvo iš esmės bloga. Kai ji stebėjo, jos instinktas bylojo, kad jei vyras dievina moterį, tai ji mažai ką jam jaučia. Klaudija buvo šalta ir apskaičiuojanti būtybė, matanti vien pinigus ir galią, kurios seniai geidė ir kurią dabar galės pasiekti.

Slopindama savo įtarimus, senoji ledi dalyvavo pamaldose su šypsena. Niekas nebūtų įspėjęs jos nujautimų.

Sėdėdama galinėje eilėje su kitais tarnais, Dženi stebėjo ceremoniją labai susidomėjusi. Jos mintys buvo labai panašios į senosios ledi, tačiau, nepaisant nuogąstavimų, ji vylėsi, jog Ričardo Hurdo labui Klaudija bus tokia žmona, kokios jis norėtų. Žinoma, ji atrodė labai graži, laiba figūra ir grakščiom manierom, ir tos blyškios akys dabar žvelgė į jį su šiokiu tokiu prisirišimu. O taip, ji *žiūrėjo* į savo dalį, pagalvojo Dženi su kartėliu. Pakuotė buvo tobula, bet asmuo po visu tuo — gėdingai susipurvinęs.

— Žiūrėk, jie eina taku! — Keti pagavo susižavėjimas nuo pat pirmosios įsižiebusios švieselės. Dabar, kai Klaudija ir jos jaunasis vyras ėjo pro klauptą, kur stovėjo Dženi ir mergaitė, slegiantis Klaudijos žvilgsnis tyrinėjo mažą dukters veiduką. Ji

pusiau šyptelėjo, bet tai nebuvo mylinčios motinos šypsena savo vaikui. Greičiau klastinga, draudžianti grimasa, kuri privertė mergaitę atsitraukti nuo jos.

— Aš džiaugiuosi, kad nebuvau pamergė, — sušnibždėjo Keti, prisiglaudusi prie Dženi rankos. — Ji mane gąsdina.

— Ššš, — perspėjo Dženi. Grojo vargonai, ir žmonės pradėjo eiti lauk paskui jaunikį ir nuotaką. — Tu neturi sakyti tokių dalykų, mieloji.

Dženi išvedė mergaitę į saulutę, kur jos abi kartu laukė, kol jaunieji sutuoktiniai nuvažiuos automobiliu. Dženi skendėjo savo neramiose mintyse, kai pasigirdo Keti balselis.

— Tai tiesa, Dženi, aš tikrai džiaugiuosi, kad nebuvau pamergė, nes ji atėmė iš manęs Alaną, kai mes buvome kartu sode. — Kai ji dabar pažvelgė į Dženi, jos žalios akys sužibo atvira panieka. — Aš jos nemėgstu, — tarė ji griežtai. — Ji labai blogas žmogus!

Nespėjo Dženi jos subarti, kai prabilo kitas balsas. Tai buvo Helena Hurd. Kreipdamasi į Keti, ji geraširdiškai tarė:

— Taip, kurį laiką jos čia nebus, ar ne, mano brangioji? Tad gal tu norėtum paėjėti priekyje su Alanu, kol mes čia su Dženi pasikalbėsime.

Vaikų nereikėjo raginti. Jie greitai nubėgo į priekį, juokdamiesi ir čiauškėdami. Didelei kitų tarnų , kurie jau buvo įlipę į vežimą, nuostabai, senoji ledi ir Dženi lėtai ėjo iš paskos.

— Aš esu tokios pat nuomonės kaip ir mergaitė, — prisipažino Helena. — Ir aš jos nemėgstu.

Sutrikusi ir netikra dėl šios senosios ledi, Dženi tik atsakė:

— Keti iš tiesų nenorėjo taip pasakyti. Bijau, kad ji tauškia nė nepagalvojusi.

— Tu nori pasakyti, kalba, ką galvoja. — Helena nusišypsojo Dženi, ir jos šypsena buvo draugiška. — Tu žinai, ką jie sako, ar ne?

— Ką, ponia?

— Vaikų lūpomis... tiesa. Mergaitė tik pasakė tiesą. Regis, ji suprato tai, ką aš iš pat pradžių pamačiau, ir ji teisi. Klaudija

Maršal, gaila, dabar Klaudija Hurd, iš tikrųjų yra labai blogas žmogus. — Ji sustojo pailsėti. Nužvelgdama Dženi tiriančiom akim, ji tarė: — Man buvo leista suprasti, kad jūs ilgą laiką gyvenote kartu su šeima?

— Taip, ponia.

— Jūs pažinojote jos tėvus?

— Aš pažinojau jos motiną. Šeimininkas būdavo dažnai ilgam išvykęs.

— Aš žinau apie jį. Mano brolis tarnavo kartu su ponu Maršalu karinėse pajėgose. — Sielvarto šešėlis apniaukė jos akis. — Karas yra siaubingas dalykas, brangioji, — tarė švelniai ji. — Kaip ir tavo velionį šeimininką, mano brolį smarkiai paveikė sukrečiantys dalykai, kuriuos jis matė. Laimė, jis paskui surado savo gyvenime šiokią tokią pusiausvyrą, o ponas Maršalas, rodos, ne? — Ji laukė, kad Dženi tai patvirtintų, bet nenustebo, kai ši nudelbė akis ir nutylėjo. Eidama toliau, Helena palaukė, kol ir Dženi pajudės, ir tęsė: — Motina. Kokia ji buvo?

— Ledi, — paprastai atsakė Dženi. — Ponia Maršal buvo tikra ledi... teisinga ir gera. Garbinga. Kai atėjo žinia apie šeimininko mirtį, ji susitaikė ir ėmėsi viską prižiūrėti pati. Tai nebuvo lengva. — Dženi mąstė, kaip Klaudija pavertė Elizabetos gyvenimą nepakenčiamu, ir vos galėjo susilaikyti. — Taip, ponia, ji buvo tikra ledi, štai kokia ji buvo.

— Tad ne tokia kaip jos dukra?

Dženi iškart tapo budri.

— Jeigu jūs taip sakote, ponia, — atsakė ji.

— Ar *tu* taip sakai?

Dženi alsavimas pagreitėjo. Ji labai mažai žinojo apie šią moterį, todėl privalėjo būti itin atsargi, galvoti, ką sako.

— Tai nesvarbu, ką aš manau, ponia, — pasakė ji. — Visa, ką aš žinau, tai kad labai mylėjau ponią Maršal ir pasigendu jos. Ir, žinoma, aš nepaneigsiu, kad ji buvo kitokio būdo negu jos dukra. — Skyrėsi kaip diena nuo nakties, pagalvojo su kartėliu.

Helena Hurd akies krašteliu žvilgtelėjo į Dženi ir, supratusi, kad pastatė ją į keblią padėtį, švelniai tarė:

— Nemanyk, kad aš kišu nosį į svetimus reikalus, brangioji. Teisybė ta, kad aš labai nemėgstu Klaudijos Maršal. Nepasitikiu jos motyvais tekant už mano sūnėno. Ar tu supranti, ką aš sakau?

— Manau, kad taip, ponia. — Dženi gerai žinojo, ką sakė senoji ledi, ir visa širdimi pritarė, nors neprisipažins to moteriai, kuri jai beveik nepažįstama. Klaudija Maršal ištekėjo dėl pinigų, ir tai buvo bjauri tiesa.

— O, aišku kaip dieną, kad Ričardas yra ja apsvaigęs, bet, tiesą sakant, aš įtariu, kad ją domina tik tai, ką ji gali iš jo gauti. Mano brolis paliko berniukus puikiai aprūpintus, ir, aišku, ji negali to nežinoti. — Uždėjusi savo ranką ant Dženi rankos, ji švelniai patraukė ją prie stotelės. — Aš nieko čia nepažįstu, mano brangioji, — tarė ji šyptelėdama. — Ir neturiu teisės tavęs kamantinėti, bet matai, kaip aš nerimauju?

— Aš suprantu, bet prašau jūsų nesijaudinti. Esu tikra, viskas susitvarkys. — Dženi intencija buvo nuraminti senąją ledi.

— Ne, mano brangioji. — Helena perprato, ką reiškia šis geranoriškas paguodimas. — Gal aš ir sena, bet ne kvaila. Kiek suprantu, Klaudija Maršal užmetė kabliuką mano sūnėnui, ir žinau, kad ji nebus patenkinta tol, kol netaps viešpačiu ir šeimininku visko, ką jis turi. Ji ras būdų, garantuoju, nes tokios moterys kaip ji paprastai nepasitenkina dalimi. Jos nori visko.

— Ji gali jį pamilti? — Dženi taip vylėsi, bet, kaip ir ši brangi siela, ji tuo abejojo.

— Ji juo *pasinaudos,* ir toks kvailys kaip jis... kokie kvailiai tie vyrai... jis nematys, kas vyksta. Kol vieną gražią dieną atsibus, ir ji bus dingusi, o su ja — jo turtas. — Ji papurtė galvą. — Ne, mano brangioji. Kad ir kaip aš norėčiau, jog tai atsitiktų, ji nepamils jo. Nors aš ją pažįstu dar labai trumpai, mačiau, koks melas slypi po ta spindinčia šypsena.

— Man gaila. — Dženi buvo per sunku. Viskas, ką kalbėjo senoji ledi, buvo teisybė, bet jos abi vargu ar galėjo ką padaryti. Norėdama dabar pasitraukti. Dženi pamojavo Keti, kad prieitų prie jos. Tvirtai laikydama mažos mergytės ranką savojoje, tarė senajai poniai:

— Geriau sėsime į vežimą, nes kitaip mus paliks.

— Nesąmonė! — Helena Hurd pamojavo tarnų vežimui važiuoti. — Jūs turite keliauti atgal su manim ir mano sūnėnu, — pasakė ji. Ir kai Keti suklykė iš džiaugsmo, Dženi tik gūžtelėjo pečiais ir padėkojo.

Karietos viduje Keti ir berniukas jautė malonumą kaišioti galvas pro langą ir skaičiuoti karves laukuose. Dženi manė, kad ji jausis nepatogiai ir bus sumišusi, važiuodama šia didele karieta. Bet jautėsi labai rami senosios ledi draugijoje; ypač kadangi atrodė, jog ši susitaikė su savo sūnėno vestuvėmis.

Dženi klydo. Kai jos priartėjo prie namų, Helena Hurd pašnibždom jai tarė:

— Kaip aš žinau, kad ji bloga, taip žinau, kad jūs gera. Keti jau papasakojo man, kad ji neturi mamos, ir iš to, ką ji pasakė, aš supratau, kad jos tėvas ją paliko?

— Tuomet jūs blogai supratote, ponia. — Dženi galėjo paaiškinti, kad Frenkas niekuomet nežinojo apie Keti egzistavimą, taigi jos nepaliko. Tai būtų paskutinis dalykas, kurį jis padarytų. Nors jos širdis apsivertė prisiminus, kaip jis paliko *ją*. — Keti sudarė klaidingą įspūdį.

— Ne. Tai aš klaidingai išsiaiškinau nekaltas jos pastabas. Bet, kiek supratau, tu užauginai mergaitę, ir, man regis, tai nuostabus dalykas. Maža to, ji tau daro garbę. — Helena Hurd smalsavo labiau nei bet kada, tačiau buvo pernelyg ledi, kad brautųsi toliau. Ji tik pasakė: — Tų man patinki. Jaučiu, kad galiu tavimi pasitikėti.

— Ačiū, ponia. — Dženi jautė, kad senoji ledi kažkur lenkia, ir tai darė ją nervingą.

— Ar tu padėsi man, Dženi?

— Kaip?

Senoji ledi staiga pasirodė pavargusi.

— Žinau, tu neišduosi mano pasitikėjimo, ir suprantu, kad neturiu teisės ko nors tavęs prašyti, bet neturiu daugiau į ką čia kreiptis. — Ji pažvelgė Dženi į veidą, dorą veidą, gerą veidą, ir jos drąsa sugrįžo. — Esu sena moteris, linkusi daug ką įsivaiz-

duoti, bet kažkas joje yra, jos blyškiose akyse, kas mane gąsdina. Jaučiu tai iki kaulų smegenų... ji sunaikins jį. Žinoma, aš galėčiau gyventi čia, kur sugebėčiau ją stebėti, bet nors Ričardas minėjo, kad būsiu mielai čia sutinkama, tai neįmanoma. Niekuomet negalėčiau palikti savo namų, ir, žinoma, dar yra mano brangi draugė Edna, į kurią reikia atsižvelgti. — Ji susijuokė. — Mes turime savų ginčų, bet buvome kartu jau ilgą laiką ir esame neatskiriamos.

Ji atsiduso, ir šypsena išblėso.

— Bet aš nerimauju, ir man reikia žinoti, kaip reikalai klostosi čia. — Pasiknisusi savo rankinėje, ji išsitraukė mažą popieriaus lapelį. — Be abejo, tu manai, kad esu sena kvailė, gal tokia ir esu, bet atleisk man, gerai, mano brangioji? Štai mano adresas. Saugok jį ir neleisk jiems sužinoti, kad tu jį turi. — Jos senos akys maldavo. — Mano sūnėnas niekuomet man neatleistų. — Ji uždėjo savo ranką ant Dženi rankos ir visa virpėjo. — Prašau tavęs, mano brangioji. Ar tu man parašysi? Leisk man žinoti apie visas nesėkmes?

Dženi nustėro. Kaip ir Keti, ir dabar Helena Hurd, ji nemėgo Klaudijos. Bet kad ši sena ledi pasitikėtų ja, paprasta tarnaite! Ji tikrai turi būti labai susirūpinusi, kad padarytų tokį dalyką. Daugeliu atvejų Helena Hurd priminė Dženi Elizabetą, ir nepaisant nuogąstavimų, ją traukė prie jos.

— Jūs neturite nerimauti, — įtikinėjo ji. — Viskas susitvarkys. — Ji paėmė popieriaus lapelį ir įsikišo į kišenę. — Bet aš pažadu, kad parašysiu, jei kas nors man sukels nerimą. Ar tai jus nuramins?

Senosios ledi šypsena buvo tiesiog graži.

— Ačiū tau, mano brangioji, — sumurmėjo ji. — Labai gaila, kad jis nevedė tokios jaunos moters kaip tu. — Kai Dženi atsigręžė, ji pridūrė: — Aš sukėliau tau daug sąmyšio ir gailiuosi. Bet supranti, kaip ir tu aš kilusi iš paprastos šeimos, ir, tiesą sakant, jaučiuosi daug geriau kalbėdama su tavimi, negu kalbėdama su ja. Nors tu to nepasakysi, ir gerbiu tave už tavo ištikimybę, *žinau*, kad nemėgsti jos kaip ir aš. — Ji at-

sirėmė į savo sėdynę ir pažvelgė į taką. Dabar ji galėjo grįžti namo lengvesne širdimi, nes rado draugę Dženi Dikens.

Dženi užsimerkė. Ji jautė popieriaus lapelį, lengvai liečiantį jos koją, ir galvojo, ar kada parašys Ričardo Hurdo tetai. Manė, kad ne. Bet tuomet ji negalėjo žinoti, kokie pavojai tyko.

TRYLIKTAS SKYRIUS

— Kai tu pakaustysi kumelę, gal būsi toks geras, apžiūrėsi ir kitą mano arklį? — Raudonveidis vyriškis stovėjo prie durų, dideles, pavargusias nuo darbo rankas susibrukęs giliai į kišenes ir žiūrėdamas į dirbantį Frenką.

— Kokį arklį? — Frenkas suspaudė nenustygstančios kumelės kojos barzdelę tarp kelių ir pažvelgė aukštyn. — Vieną iš taviškių? — Jis pažinojo daugumą arklių šiose arklidėse, kai kurie priklausė pačiam Tedui Loketui, tačiau beveik pusę Tedas laikė kitiems, imdamas tam tikrą mokestį ir šį tą uždirbdamas. Jis buvo retas gyvulių augintojas, arklių pirklys, kuris rūpindavosi arkliais ir gerai juos prižiūrėdavo.

— Tai mažas darbinis arkliukas, — atsakė jis. — Vienas iš tų, kurie priklauso poniai Hurd. — Įeidamas į tvartą, išsiėmė iš kišenės pypkę ir tabako žiupsnelį. — Aš pasiunčiau veterinaro, bet, pasak šeimininkėlės, jis skubiai kažkur iškviestas. — Dideliais sugrubusiais pirštais jam pavyko prikimšti nemažai tamsaus tabako į savo pypkės galvutę. — Taigi aš negaliu jo laukti. Man atrodo, kad arkliuko kanopos pažeistos, ir būčiau dėkingas, jeigu tu jį apžiūrėtum. — Jis uždegė pypkę ir smarkiai ją patraukė, leisdamas dūmams virsti pro siauras lūpas. — Jei kas atsitiks šiam arkliui, aš nedrįsiu jai į akis pasirodyti. O, panelė Hurd gana gera, bet nenorėčiau prarasti jos palankumo! — Jis papurtė galvą ir susiraukė pagalvojęs. — Tu niekuomet jos nebuvai sutikęs, ar ne?

Frenkas nuplėšė geležinę pasagą nuo arklio kanopos ir, leisdamas kumelei vėl atsistoti ant keturių kojų, įsirėmė kumščiais į nugarą ir išsitiesė.

— Ne. Aš niekuomet neturėjau progos. Kadangi ji niekuomet nekausto arklių, tai jai nereikia ir mano paslaugų.

— Ji nekausto savo darbinio arklio, nes mano, kad jis pakankamai daug metų praleido klampodamas keliais geležimi kaustytomis kanopomis.

— Būtų jam, jei kiūtintų keliais *be* geležies, kuri jį apsaugo.

— O, ji sutinka su tuo, bet, kaip pati sako, jis jau savo atidirbo ir dabar gali pabūti be pasagų ir praleisti likusias dienas žirgliodamas po pievas.

— Ji atrodo nuostabi, nes kitaip būtų pardavusi gyvulius kartu su savo tėvo verslu. Ačiū Dievui, kad dar yra tokių kaip ji, kurie vertina šiuos puikius gyvulius už tai, kas jie yra. Nors liūdna, kad tiek daug žmonių mato arklį tik kaip darbo įrankį ir nieko daugiau.

— O, tai tiesa. Tai daugiausia jauni vaikinai... kai kurie visai neturi širdies. Jie iš pat ryto užneria pakinktus, įkinko arklį į vežimą ir važinėja su juo visą sunkią dieną, paskui nuima pakinktus vakare, numeta gyvuliui krepšį šieno ir išjungia šviesą netarę nė dėkui. Jie negaišta laiko pažinti gyvuliui, kuris traukia ratus, ir tai jų praradimas, nes jie netenka ypatingų draugų.

— Jeigu tu paklaustum manęs, tai akidangčius dėvi jie, o ne arkliai. — Frenkas nuvedė bėrą kumelę prie lauko vartų ir paleido ją, šypsodamasis, kai ji nušuoliavo visu greičiu per laukus, spardydamasi užpakalinėmis kojomis ir tyliai žvengdama iš malonumo.

— Panelė Hurd? Ar ji neprieštaraus, kad aš įsikiščiau? Ar tu nesakei man, jog ji nemėgsta, kad darbinį arkliuką liestų kas nors kitas nei ji pati ir veterinaras?

Antrasis vyriškis užsikniaubė ant vartelių šalia Frenko, prisimerkęs nuo ryškios rugsėjo saulės.

— Kai bėda spiria, — tarė jis, — esu tikras, ji labiau norėtų, kad kas jį apžiūrėtų, nei laukti valandų valandas veterina-

ro. Pagaliau juk nėra taip, kad tu nežinotum, ką darai. — Jis paplekšnojo Frenkui per petį. — Nėra tiek daug dalykų, kurių tu nežinotum apie arklius, Frenkai Vinfildai. Kai pagalvoju apie tai, nenustebčiau, jei tu žinotum tiek, kiek veterinaras.

Frenkas nuleido negirdom šią pastabą, bet jo veidas išdavė džiaugsmą, kurį jis pajuto.

— Liaukis. Aš nesu veterinaras. Visa, ką pažįstu, tai jų kanopas, ir tiek.

— Tu pažįsti daug daugiau negu tai!

— Kadangi tu paprašei manęs, aš pažiūrėsiu, — sutiko Frenkas. — Bet aš nestosiu veterinarui skersai kelio, kaip nenorėčiau, kad jis stotų skersai manojo. Kiekvienas žmogus turi savo darbą, štai ką aš pasakysiu.

Antrasis vyriškis nusijuokė.

— Ar gali įsivaizduoti senąjį Tompkinsą perpus susilenkusį, su vinių eilute tarp dantų?

— Gal ne dabar, bet kai jis buvo jaunesnis, manau, galėjo kaustyti kokį arklį ar porą.

— O taip, aš nepagalvojau apie tai. Veterinarų būna dvejopų... Vieni, kurie voliojasi purvyne kartu su savo gyvuliais ir sukiša rankas iki alkūnių į tą purvą, kad pagriebtų kumeliuką; ir kiti, kurie užkrauna samdiniams juodą darbą, o patys nusimuilina. Gal senasis Tompkinsas buvo nieko prieš susitepti rankas, kai buvo jaunesnis, aš nežinau. Bet žinau tai, kad jis turėjo pasitraukti jau prieš metus. Nors ir liūdna, bet senasis nenaudėlis jau savo nugyveno. Jei padaro darbą, paima dvigubai, ir jo niekada nėra, kai reikia. Man neramu, Frenkai. Arklys vis labiau šlubuoja, ir reikia jį nedelsiant apžiūrėti.

— Tuomet vesk mane pas jį, gerai? — Frenkas atsitiesė ir laukė. Kai antrasis vyriškis pradėjo eiti link tolimesnių arklidžių, jis nusekė iš paskos.

Arklys atrodė apgailėtinai. Stovėdamas tamsiausiame arklidžių kampe nunarinta galva ir suglaustom ausim, jis beveik nepažvelgė, kai jie įėjo.

— Ar seniai jis toks? — paklausė Frenkas, laukdamas prie durų, kol gyvulys apsipras su jo buvimu.

— Pirmiausia aš pastebėjau jį šlubuojantį, kai parsivedžiau iš laukų praeitą naktį. Jo kanopoje buvo akmuo. Aš jį ištraukiau ir maniau, kad viskas. Tačiau šįryt jis neprisiliete savo ėdalo, ir jo kanopos prastai atrodo. — Jis žingtelėjo pirmyn. — Senis neprisileidžia dabar manęs artyn. Manau, kad jis kaltina *mane* dėl šito. — Lyg patvirtindamas, kad tai tiesa, arklys piktai treptelėjo sveikąja kanopa ir pažiūrėjo į juos didelėmis, skausmo kupinomis akimis. — Matai? — Tedas stebėjo, atsitraukęs per žingsnį. — Jis pasidarė tikrai nirtus.

— Palik mus.

— Ką?

— Tu pakankamai ilgai buvai šalia arklių, kad suprastum, jog jis tavęs nekaltina, — švelniai pareiškė Frenkas. — Jam skauda, ir jis nenusiteikęs pasitikėti nė vienu iš mūsų, tad jei tu dar nori, kad jį apžiūrėčiau, geriau bus, jei liksi už durų.

Tedui nereikėjo dukart sakyti. Po akimirkos jis buvo išėjęs ir žiūrėjo į arklidę iš lauko, liko labai ramus ir tylus, susirūpinusios akys sekė kiekvieną Frenko judesį. Nusiplovęs rankas puspilniame kibire, Frenkas pradėjo kalbinti išsigandusį gyvulį.

— Viskas gerai, mano saulele, — murmėjo jis artindamasis, — aš čia esu ne tam, kad tave įskaudinčiau.

Įgijęs gyvulio pasitikėjimą, švelniai patapšnojo jam per karčius ir paglostė kūbrį, žiūrėdamas į dideles rudas jo akis. Paskui su didžiausiu atsargumu pasilenkė pakelti sužeistos kanopos ir iškart suprato, kad ji užkrėsta. Geltoni pūliai ėmė sunktis tarp pirštų, kai jis suspaudė, ir vieną siaubingą akimirksnį, kai gyvulys pradėjo stotis piestu, jis manė, kad bus parverstas ant ėdžių. Bet šis didelis ir mielas gyvulys, regis, žinojo, kad yra patekęs į geras rankas, ir kantriai kentė kankinimą.

Kol Frenkas toliau spaudė nuodus, drebančiam gyvuliui murmėdamas padrąsinimo žodžius, vyriškis lauke stebėjosi, koks tarpusavio pasitikėjimas atsirado tarp šių dviejų gerų būtybių. Buvo nuostabu visa tai matyti. Žiūrėdamas jis negalėjo atsigėrėti. Ir truputį pavydėjo.

Po valandos, regis, gyvuliui nebeskaudėjo. Žaizda buvo kruopščiai išvalyta, paskui nuplauta šiltu sūriu vandeniu, ir nors

pradžioje jis delsė dėti kanopą ant žemės, greit suprato, kad jos nebeskauda taip kaip anksčiau.

— Tu esi tikras stebukladarys, Frenkai Vinfildai! — pareiškė Tedas, perbraukęs abiem rankom per arklio kūbrį. — Kiek aš tau skolingas?

— Kaip dėl puodelio arbatos?

Tedas nuėjo į namą sakydamas, kad pajuto tikrą troškulį, stebėdamas Frenką, plušantį prie arklio.

— Pasakysiu tau štai ką, — tarė jis, — tu gausi Helenos Hurd padėką. Nė neabejok tuo! Ji būna tikra siaubūnė, kai įsigeidžia, ir jei kas būtų atsitikę šiam arkliui, mano gyvenimas būtų nieko nevertas.

Kitą šeštadienį, ketvirtą valandą, kai Frenkas jau ruošėsi uždaryti savo kalvę, jo dėmesį patraukė karieta, kuri sustojo tiesiai kieme. Atsidarė durelės, ir į ūkanoto rudens popietės saulutę išlipo senyva ledi. Jos šviesios senos akys tyrinėjo jį.

— Ponas Vinfildas? — Jos manieros buvo malonios, o šypsena draugiška, kai ji ėjo prie jo. — Ponas Vinfildas?

Trukteléjęs didžiąsias duris, jis užrakino spyną ir įsimetė raktą į kišenę.

— Tai aš, ponia, — atsakė šypsodamasis. — Ką galėčiau jūsų labui padaryti?

— Jūs ne *galėtumėte,* — tarė ji jam. — Jūs jau man padarėte.

Supratęs, kad ši ledi turėtų būti Helena Hurd, jis tyliai keiksnojo Tedą, kad ją čia atsiuntė.

— Darbinis arklys! — prisiminė jis, ir jo šypsena išblėso. — Jūs atėjote dėl darbinio arklio. Atleiskite, kad aš įsikišau, bet jam tikrai buvo labai blogai. Jeigu veterinaras būtų dar valandą nespėjęs pas jį, nuodai būtų pasklidę iš kanopos toliau ir pridarę dar daugiau rūpesčių. Žinau, kad ne man reikėjo jį apžiūrėti, nes, kaip sakiau Tedui, nesu veterinaras ir nereiškiu pratenzijų juo būti... — Jis būtų tęsęs, desperatiškai teisindamasis dėl to, ką padarė, bet kai ji nusišypsojo ir draugiškai ištiesė ranką, jis apstulbo. — Tai jūs neprieštaraujate? — Jį užplūdo

palengvėjimas. Helenos Hurd grėsminga reputacija buvo ją aplenkusi.

— Prieštarauju! — Jos akys suapvalėjo iš nustebimo. — Aš tik patenkinta, kad jūs buvote ten. Nieko prieš jums pasakyti, kad pakeičiau veterinarą. Senasis Tompkinsas nebelankys arklio, galiu tai pažadėti!

Frenkas pasitrynė purvinus kumščius į darbinį drabužį ir, čiupęs jos ranką, švelniai pakratė.

— Man buvo malonu jums pasitarnauti, ponia, — tarė jis šypsodamas. — Senajam drauguižiui labai skaudėjo, ir žaizda smarkiai pūliavo. — Jis nusišypsojo prisiminęs tą seną gudruolį. — Tai puikus gyvulys, nors ir senas, — pripažino jis.

— Jis man daug reiškia, ir aš turiu atsilyginti jums už tai, ką man padarėte.

— Nenoriu apie tai nė girdėti.

Helena Hurd primerkė akis ir sučiaupė lūpas, paskui tarė šaltu balsu:

— Jūs padarysite, kaip jums liepta, jaunuoli! Aš esu sena kvailė, kuri nepatiria iš gyvenimo daug malonumų. Geraširdiškai leiskite man būti dosniai, kai aš taip jaučiu.

— Bet iš tiesų... nereikia.

Nepaisydama jo protesto, Helena paklausė:

— Kaip jūs keliaujate namo?

— Pėsčiomis.

— Tik ne šiandien. Jūs vyksite kartu su manim. — Kai ji pamatė, kad jis ketina protestuoti, jos veidas tapo negailestingas, ir ji pasakė jam: — Padėkite man įlipti į karietą. — Paskui sukikeno — išdykėliškas garsas iš tokios senutės. — Negaliu prisiminti, kada paskutinį kartą linksminau tokį gražų jauną vyrą. Jūs paklusite senai ledi ir leisite jai nuvežti jus namo, — pareiškė ji, remdamasi į jo ranką, kai jie ėjo prie karietos. — Pakeliui mes galėsime pasikalbėti.

Kai karieta pajudėjo iš Petro gatvės, Helena Hurd visai nesigėdydama rodė savo smalsumą, klausinėdama visokiausių asmeninių dalykų, kaip antai: kur jis gyveno prieš atvykdamas į

Blekberną, kokie jo verslo planai ateity, kaip jam klostosi vedybinis gyvenimas?

— Tedas daug apie jus pasakojo, — prisipažino ji, — bet jūs neturite prieštarauti, nes jis jumis labai žavisi. Ir taip pat neturite prieštarauti man, — gyvai pasakė ji. — Aš esu sena moteris, o sena moteris turi teisę uždavinėti akiplėšiškus klausimus.

— Viskas gerai. — Frenką tai labiau pralinksmino negu įžeidė, ir bet kuriuo atveju nereikėjo stebėtis, kad ji taip atvirai smalsauja, nes visi gerai žinojo, kokia tiesi ji gali būti. Buvo kalbama, kad ji kartkartėm išmeta savo šeimininkėlę į gatvę, nors nepamirštama ir to, kad abi moterys žaidžia tą patį mažą žaidimą daugybę metų.

— Aš iš tiesų neprieštarauju, kad jūs klausinėtumėte. Mano ateities planai paprasti. Manau, kad mano verslas augs ir klestės, kol aš susikrausiu turtą. Kai dėl vedybų, taip, aš turiu gerą moterį, kuri labai rūpinasi manimi. Ko dar galėtų norėti kiekvienas vyras? — Jo balsas sakė viena, o širdis bylojo ką kita. Dženi. Štai ką ji bylojo.

— O? Ir koks jūsų laimingosios žmonos vardas?

— Doriana, o tas laimingasis esu *aš*. — Jis toliau pasakojo, kaip prieš penkerius metus atvyko iš Pietų ir Doriana pasiūlė jam namus ir draugystę. — Tiesą sakant, nežinau, ką be jos būčiau daręs.

Senoji ledi nusišypsojo.

— Jums pasisekė, esu tikra. Tedas pasakojo man, kad jūs įsirengėte savo kalvę ir kad jūsų reputacija jau pasiekė kelių kitų arklių savininkų ausis. Dauguma siunčia savo arklius pas jus, o kiti moka jums gana nemažą sumą, kad pasirūpintumėte jų gyvuliais jų pačių laukuose?

— Taip, ponia.

— Tuomet jūs susikūrėte sau gerą pragyvenimą.

Frenkas susijuokė.

— Taip, — prisipažino jis. — Bet aš daryčiau tai ir už pusę kainos. Aš myliu gyvulius ir, manau, esu laimingas, kad dirbu tokį darbą. — Jis dėbtelėjo pro langą, norėdamas pamatyti, kur

jie važiuoja, ir vildamasis, kad turėtų būti netoli Jubiliejaus gatvės. Bet karieta, regis, judėjo nepaprastai lėtai, ir jis svarstė, ar ji liepė vežėjui gaišinti jo laiką.

— Ar jūs visuomet dirbote su arkliais?

— O, verčiausi kadaise ir šiuo, ir anuo, ponia... buvau sargas, parankinis ir pagrindinis sodininkas. Žmogus užsidirba pragyvenimui kaip tik gali. Bet taip, daugiausia dirbau su arkliais. Esu įgudęs kalvis, suprantate?

— Ką jūs veikėte Pietuose? — Ji sėdėjo ant sėdynės krašto, mažom šviesiom akutėm įdėmiai tyrinėdama jo gražų veidą. Jis delsė atsakyti. Net su Doriana jis vengė kalbėti apie savo ankstesnį gyvenimą. Tai buvo vis dar pernelyg skausminga. Po visų tų metų jam tebegėlė širdį nuo prisiminimų apie Dženi ir to, ką jis jai padarė.

— Tai šį, tai tą, — atsakė jis nenorom.

Ji apmirė.

— O, mano brangusis! Aš gailiuosi. Aš įkišau nosį per giliai, ar ne? — Ji užsidengė ranka burną, lyg tam, kad ją užčiauptų. — Edna visuomet sako: mano burna per didelė, kad pasitarnautų mano labui.

Frenkas suprato, kad „Edna“ yra namų šeimininkė.

— Viskas gerai, ponia, — tarė jis, keikdamas save. — Aš šiuo metu ne per geriausia kompanija. Tai todėl, kad per daug galvoju, suprantate? Apie vestuves ir visa kita.

Jo draugiškas elgesys įtikino ją.

— Vis tiek aš esu įkyri sena nenaudėlė, — pasakė nusišypsodama Frenkui. — Vieną dieną savo ilgu liežuviu išsikasiu sau pačiai duobę.

Tuomet stojo akimirka, kai jie abu buvo paskendę kiekvienas savo mintyse ir sunerimę.

— Vedybos gali būti sunkus išmėginimas, — tarė ji. — Nors, žinoma, jūs atrodote radęs tinkamą žmogų? — Ji dėbtelėjo į jį ir nustebo pamačiusi, kaip jo veidu perbėgo šešėlis. — Aš ką tik grįžau iš vestuvių Pietuose, — tarė ji, trokšdama atsipirkti. — O, tai buvo didingas įvykis. Nuotaka buvo labai

graži, ir mano sūnėnas tiesiog ją dievina. — Jos balsas sudusléjo iki šnibždesio. — O, aš viliuosi, ji bus jam gera.

Kažkas jos elgesyje privertė Frenką atsigręžti ir pasižiūrėti į ją. Tą akimirką, dar nespėjus jai susitvardyti, jis pamatė jos veide sielvartą, ir tai jį nustebino. Jis žinojo iš Tedo, kad Helena Hurd yra senmergė ir kad ji neseniai dalyvavo savo vyresniojo sūnėno vestuvėse, nors nesuprato, kad ji buvo Pietuose.

— Aš nemanau, kad mano vestuvės buvo tokios didingos kaip jūsų sūnėno, — iškošė jis kandžiai, — bet vis tiek tai buvo atmintinas įvykis. — Aišku, *jis* prisimins jas visą gyvenimą, lygiai kaip ir gailėsis, kad ne jo mylimoji Dženi stovėjo kartu su juo prie altoriaus.

— Pone Vinfildai? — Jie artėjo į Jubiliejaus gatvės viršų, ir Helena norėjo pakeisti temą.

— Taip, ponia?

— Tedas Loketas pasakojo man, kad jūs ieškote didesnių patalpų... kalvės kiemas Petro gatvėje jums jau per ankštas?

— Tai tiesa. Kiemas, kuriame esu dabar, yra tik laikinas. Darbai mane plūste užplūdo, ir turėsiu greitai keltis. Jeigu taip ir toliau viskas klosis, turėsiu dairytis jauno vaikinuko pagalbininko.

— Gerai, čia aš jums negaliu padėti, bet galiu kažką padaryti dėl patalpų. Nežinau, ar Tedas Loketas jums pasakojo, bet aš turiu keturis akrus žemės ir kelis priestatus greta jos. Jūs esate labai laukiamas tenai, galite įsikurti.

— Labai malonu iš jūsų pusės, bet nereikia. — Tai buvo akivaizdus jos „atsilyginimas“ už arklio priežiūrą, ir jis matė, kad jam atsisakius ji nusiminė. — Kaip jau sakiau, džiaugiuosi, kad galėjau padėti. Be to, neketinu trauktis iš Petro gatvės. Tai blogai atsilieptų verslui. Suprantate, kiemas yra centre, ir jei man reikėtų išsikelti iš miesto, aš prarasčiau daug savo klientų. Ne, aš turiu kelias idėjas, kirbančias galvoje. Man krito į akį nenaudojama duonos parduotuvė šalia kiemo. Tai būtų puiku... nugriauti jungiančią sieną ir ten pastatyti antrą žaizdrą. Aš jau pradėjau teirautis savininko, ketindamas išdėstyti savo pasiūlymą. Išnuomoti arba nupirkti.

Karieta krestelėjo ir sustojo.

— Labai jums ačiū, kad parvežėte namo, ponia, — tarė jis, siekdamasis atidaryti duris. — Jūs išvadavote porą pavargusių kojų nuo sunkios kelionės. — Kažkodėl jis jautė sunkumą ant širdies. Svarstė, ar tai todėl, kad ji kalbėjo apie vestuves Pietuose ir taip pravėrė intymų jo širdies kampelį, kur buvo saugoma Dženi.

— Geros kloties, jaunuoli, — sušuko ji pro karietos langelį, kai jis išlipo. — Aš nepamiršiu to, ką jūs padarėte. — Staiga nekantriai pabilsnojo lazda į karietos stogą, šaižiai sušukdama vežėjui: — Važiuok! — Lygiai taip pat nekantriai vargšas vyrukas pliaukštelėjo botago galu arkliams ir krūptelėję jie metėsi į priekį, o su jais ir karieta.

Frenkas stovėjo ant šaligatvio, jo rudos akys degė, o galva buvo kupina minčių apie Dženi.

— Aš ilgiuosi tavęs, mylimoji, — sumurmėjo jis. — Tu niekuomet nesužinosi, kaip labai.

Išgirdusi, kad gatvėje sustojo karieta, Doriana dirstelėjo pro langą. Ji apstulbo pamačiusi atviras karietos duris ir Frenką, lipantį pro jas ant šaligatvio. Jos smalsumas sukilo, ji jau būtų lėkusi klausti jo, kas jį atvežė tokia ištaiginga karieta, bet kažkas jo elgesy ją sulaikė. Ji liko prie lango, laukdama, kol jis krustelės.

Jos dvasia nupuolė pamačius, koks jis atrodo vienišas, aukšta graži figūra tankių tiesių plaukų sruogom ir nusiminusiom akim. Toks vienišas ir nugrimzdęs mintyse. Ji buvo mačiusi tai anksčiau, ir tomis akimirkomis jautėsi lyg pašalinė. Tai buvo nejaukus jausmas, vis dėlto toks natūralus. Ji neabejojo, kad Frenkas turėjo paslapčių. Visi vyrai turi vienokių ar kitokių paslapčių. Ir moterys, kartu ir ji, turėtų žinoti tai geriau nei kiti, nes pati turėjo paslapčių. Tokių širdies ir sielos dalykų, kurių niekuomet negalėtų su niekuo aptarinėti. Tad kai Frenkas pasirodė esąs lyg už milijono mylių, kaip dažnai būdavo, ji nesmalsavo ir niekuomet nesmalsaus. Priėmė tai, kad jis yra atskira asmenybė. Ji tai suprato ir dėl to dar labiau jį gerbė.

Įėjus vidun, jį apgaubė namų ir šeimyniškumo jausmas, ir jis iškart nugrūdo visas mintis apie Dženi į pasąmonę. Jis buvo padaręs gyvenime daug klaidų, bet žinojo, kad didžiausia iš jų ta, jog atmetė tokios geros ir gražios moters meilę. Tai buvo klaida, už kurią jis turės mokėti iki pat mirties.

— Viskas gerai, ar ne? — Doriana stovėjo prie viryklės. Garas veržėsi iš didelio metalinio arbatinuko ir kepinių kvapas persmelkė orą. — Tu ankstyvas. — Ji vylėsi, kad jis papasakos jai apie karietą ir jos savininką. — Pietūs bus po kokių penkių minučių.

Jis perėjo per kambarį ir švelniai pabučiavo ją į kaktą.

— Neskubėk, — tarė jis. — Aš ankstyvas, nes parvažiavau namo su ne menkesne persona kaip Helena Hurd. — Šypsodamasis iš jos nuostabos, jis nusisuko ir nusivilko švarką. — Nežiūrėk taip nustebusi, — paerzino kabindamas švarką ant vinies šalia viralinės durų. — Ar aš nesu pakankamai svarbus, kad važinėčiau su tokiais žmonėmis? — Jis susijuokė. — Beje, ji stulbinanti moteris.

— *Helena Hurd* parvežė tave namo? — Dorianos akys bežiūrint į jį išsiplėtė. — Niekuomet nebūčiau pagalvojusi! Kodėl ji šitaip pasielgė?

Frenkas priėjo prie kriauklės ir nusiplovė rankas.

— Ji atvažiavo į kiemą kaip tik tuo metu, kai rengiausi išeiti, — paaiškino jis. — Norėjo atsilyginti man už arklio, kurį laiko pas Tedą Loketą, pagydymą. Aš jau rakinau duris, ir ji neatlyžo, norėdama parvežti mane namo.

Nuėmusi arbatinuką nuo viryklės, Doriana užplikino arbatžoles puodelyje.

— O, — tarė ji, suraukdama antakius ir susitelkdama į savo užduotį. — Ir kaip, tu manai, ji norėjo tau atsilyginti? — Sugriebusi abiem rankom storą skudurą, ji atidarė orkaitės dureles ir išėmė spirgantį mėsos paštetą. Atsargiai padėjo jį ant viryklės viršaus. Kepinys buvo traškus ir rudas, ir mėsos bei svogūnų kvapas pripildė virtuvę.

— Ką? — Ji atkakliai darė savo, imdama paštetą ir eidama į svetainę, kur jau buvo padengtas stalas. Stalo viduryje gulėjo

stora lenta duonai raikyti. Ji padėjo lėkštę su paštetu ant lentos ir, sugrįžusi į virtuvę, nukošė per koštuvą kopūstus.

— Ji turi keturis akrus žemės ir virtinę priestatų kaime. Pasiūlė man panaudoti juos naujam kiemui.

Doriana išgriebė kopūstus į didelę lėkštę.

— Tai labai malonu iš jos pusės, — pasakė ji, atlikdama tą patį su bulvėmis ir žirniais. — Ir ką tu pasakei?

Frenkas paėmė krūvą lėkščių iš spintos, nusekė paskui ją į svetainę ir atsisėdo už stalo.

— Aš pasakiau — ačiū, bet ne. — Jis paaiškino, kaip nenaudinga būtų pasitraukti iš miesto. — Aš prarasčiau kai kuriuos savo klientus... pirmiausia alaus daryklą, ir negaliu įsivaizduoti, kad anglių pardavinėtojai vestų arklius keturias mylias man pakaustyti.

— Žinoma, tu teisus, — sutiko ji. — Nors apmaudu.

Jie atsisuko, kadangi prasivėrė durys ir įėjo Rodnis.

— Kas apmaudu? — norėjo sužinoti jis, žiūrėdamas tai į vieną, tai į kitą.

— Nebūk toks akiplėša, — geraširdiškai tarė jam motina. — Pietūs gatavi, tad geriau nusipraustum ir sėstum. — Kol jis prausėsi, ji padavė paštetą ir įdėjo į daržovių lėkštes samtelius.

Kaip visuomet po sunkios darbo dienos ir skubos, pietūs buvo mėgstamas ir tingus malonumas. Visi trys valgė noriai, paskui truputį pasikalbėjo ir Frenkas paaiškino apie Helenos Hurd pasiūlymą. Kaip ir motina, Rodnis sutiko, kad Frenkas pats nuspręs, kas labiau tinka jo verslui.

— Aš tik norėčiau būti toks sumanus kaip tu, — suaimanavo Rodnis. — Tikriausiai vis dar dirbsiu kitiems, net kai būsiu senas ir žilas. — Jis atsiprašė, nuėjo nuo stalo ir atsisėdo krėsle prie židinio, ištiesęs kojas taip, kad jos atsidūrė ant židinio grotelių.

— Tu nesulauksi, kol pasensi ir pražilsi, jei dėsi kojas ant židinio grotelių! — atšovė jo mama, nekantriai rodydama nepasitenkinimą, ir jis pasuko kojas į šalį nuo jos nublizginto žalvarinio židinio krašto.

Kai indai buvo sutvarkyti ir išnešti, trys šios mažos šeimos nariai ilsėjosi patogiuose krėsluose prie židinio, kiekvienas įsigilinęs į savo neramias mintis. Nenorėdamas įsitraukti į pokalbį, kuris dabar paprastai prasidėdavo, Frenkas užsimerkė ir dėjosi snaudžiantis. Bet negalėjo ilsėtis. Kažkodėl buvo labai susijaudinęs. Kai pajuto smalsų Dorianos žvilgsnį, noras išeiti iš namų tapo neįveikiamas. Atsimerkęs jis nusišypsojo puse lūpų.

— Manau, reikėtų pamankštinti kojas prieš miegą, — nusprendė jis. — Per daug prisivalgiau tavo skanaus obuolių pyrago. — Iš mandagumo jis paklausė, ar ji nenorėtų prisidėti prie jo. Kai ji atsakė:

— Ne. Aš truputį čia pasėdėsiu, — jis slapčia buvo dėkingas. Užsidėjo kepurę, užsivilko švarką ir išėjo.

— Kodėl tu nėjai su juo? — paklausė reikliai Rodnis, kai užsidarė paradinės durys. Kaip visuomet jam buvo labai neramu, nes suprato, kad jo motina ir Frenkas nėra tokie laimingi, kaip jis tikėjosi.

— Nėjau, nes nenorėjau.

— Tu nesigaili, kad ištekėjai už jo, ar ne, mama? — Sėdėdamas tiesus kaip strėlė krėsle, jis žvelgė į ją neramiom akim.

— Nesu ir labai dėl to laiminga, turėtum tai žinoti. — Ji pasitiko jo žvilgsnį įžūlia veido išraiška. Kiekvienas žinojo, ką galvoja kitas, bet nė vienas garsiai to nepasakė.

— Tu nesuskaldysi mūsų, ar ne? — Jis pasibaisėjo.

Ji iškart neatsakė, ir jo veidas apsiniaukė. Jis vėl sušvelnėjo, kai ji susimąsčiusi prabilo:

— Ne. Aš nekeisiu savo nuomonės.

— Tu pažadi, mama?

— Man nereikia žadėti ir nežadėsiu, bet Frenkas geras vyras, ir žinok, aš stengsiuosi, kad viskas pasisektų.

— Ar tu neprieštarausi, jeigu aš nueisiu į alinę?

— Daryk, ką nori, sūnau.

Akies krašteliu ji matė, kad jis atsistoja ir eina link viralinės. Praėjo pro krėslą ir pasilenkė jos pabučiuoti. Ji atsitraukė, ir

nors jis buvo priblokštas, kad jinai jį atstūmė, netarė nė žodžio. Išėjo iš kambario ir nuėjo koridoriumi, jam einant sunkūs batai dusliai dunksėjo į kilimu išklotas grindis.

Kai paradinės durys paskui jį užsidarė, ji atsilošė krėsle ir užsimerkė. Jautėsi apgauta ir neįtikėtinai pikta.

— Gyvenimas per daug trumpas, — pasakė ji paveikslams ant sienos. — Ir mes turėtume išgauti iš jo tai, kas yra laimė, kol galime.

Apimta gailesčio, ji leido mintims nuklysti į tą dieną, kai juodu su Frenku tuokėsi. Visi sakė, kad ji atrodė labai patraukliai paprastu smėlio spalvos kostiumėliu, tuo tarpu Frenkas atrodė neapsakomai gražus savo tamsiu kostiumu, juodais batais, nublizgintais taip, kad švietė lyg deimantai, ir tankiais, kaip visuomet neklusniais plaukais. Aukštas ir tiesus, jis buvo puikios figūros vyras, ir ji negalėjo paneigti, kokia jautėsi išdidi.

Tik kartą per pamaldas ji pastebėjo šmėstelint jo veidu gailesčio šešėlį, tai privertė ją susidomėti, ar jis irgi svarsto jų sprendimo išmintingumą; sprendimo, įbrukto jiems Rodnio troškimo turėti „normalią šeimą".

Kai jie ėjo už parankės prie išnuomoto automobilio, Frenkas jai šypsojosi ir ištarė pažadą.

— Aš padarysiu tave laimingą, Doriana, — pasakė jis, ir jis to norėjo. Ši moteris patikėjo save jo globai, ir jis neleis jai nusivilti.

Dabar, atgaivindama šiuos vaizdus, ji prisiminė akimirką prieš jiems nuvažiuojant, kai iš krūmyno išlindo besislapstanti figūra. Pajutusi jos buvimą, Doriana atsigręžė ir ją išvydo. Vieną nepaaiškinamą akimirką jų akys sudūrė. Akimirką, paskui automobilis nuvažiavo. Dorianai nežinant, moteris dar truputį pastovėjo, bet ir Rodnis ją pamatė. Įsiutęs jis atsistojo priešais ją.

— Ar jūs dar negana pridarėte žalos? — užsipuolė jisai, prispaudęs kumščius prie krūtinės ir žiūrėdamas žmogžudžio žvilgsniu. — Aš galėčiau jus nužudyti, ar žinote? — paklausė jis, jo veidą iškreipė neapykanta.

Ilgai moteris įžūliai žiūrėjo į jį, jos veidas buvo žiaurus ir tamsus kaip ir jo, paskui be žodžių apsisuko ir paliko jį stovėti vieną.

Galvodama dabar apie tą moterį, Doriana liejo ašaras.

— Man taip gaila, — murmėjo ji. — Viską atiduočiau, kad galėčiau pasukti laikrodį atgal. — Šluostydamasi akis, ji sunkiai atsiduso ir pakilo iš krėslo. — Bet manau, dabar jau per vėlu.

Po kiek laiko, gulėdama savo lovoje, ji išgirdo pažįstamus Frenko žingsnius, kylančius laiptais. Norėdama pasitaisyti, kad apgaudinėjo jį, jinai pasitiko jį išskėstom rankom.

Pajutęs jos neramumą, tačiau nesuprasdamas jo, jis prisitraukė ją arčiau. Tą naktį, kaip ir daugelį ankstesnių naktų, jie mylėjosi.

Švelniais pirštais jis nutraukė jos naktinius marškinius ir glamonėjo kūną. Visą dieną jį kankino mintys apie Dženi. Kankino ir dabar. Kaip kylantis potvynis jį užplūdo aistra. Kai jis įėjo į Dorianą, savo viduje matė Dženi. Dženi, kurios minkštas lūpas jis bučiavo. Dženi, kuri paėmė jį į išsipildymo aukštumas.

Padrąsinta jo karšto mylėjimosi, Doriana virpėjo jo rankose, atsiduodama jam, pagauta nepaprastai jaudinančios aistros, jos nuogumas susiliejo su jo nuogumu, kol susijaudinimas virto šėlu, kuris juos nusinešė. Veikiai siautulys baigėsi ir juos apėmė keista neaiški ramybė.

Paskui jie gulėjo drauge, užbaigę, bet nepatenkinti, jos galva nusviro jam ant peties, o jo veidas prigludo prie jos viršugalvio. Greitai ji užmigo. Neramus jis paguldė ją ant pagalvės. Miegas neėmė. Nejautė jokio troškimo gulėti šalia šios moters, kuri buvo jo žmona. Jo mintyse sukosi Dženi vaizdai, ir jis pasijuto susigėdęs. Smarkiai sunerimęs, išlipo iš lovos ir tyliai apsirengė. Jam reikėjo pamąstyti, o to negalėjo daryti, kai taip arti Doriana.

Pirštų galais jis nutipeno žemyn. Čia apsivilko švarką, apsiavė batus ir išėjo į kiemą.

— Kas aš per žmogus? — paklausė save piktai. — Visagali Dieve, negi aš niekuomet nenustosiu jos troškęs?

Nakties šaltis dvelktelėjo į veidą. Garsiai drebėdamas, jis siektelėjo į palto kišenę pypkės ir degtukų. Ilgam vienišas, atsišliejo į galinę sieną, tingiai papsėdamas savo pypkę, grįždamas mintimis atgal ir šypsodamasis.

Kai prisiminimai tapo vis sunkesni, šypsena virto liūdesiu.

— O, Dženi, — sušnibždėjo jis mėnuliui, — aš esu vedęs vyras ir, norėdamas išsaugoti sveiką protą, turėčiau nustumti tave į praeitį. — Jis nusišypsojo karčiai palaiminga šypsena ir pridūrė: — Tepadeda man Dievas, bet aš negaliu. Ir niekuomet negalėsiu.

Pro miegamojo langą Doriana jį stebėjo ir žinojo, kad jis yra toje slaptoje vietoje, kur niekuomet nebuvo leista jai įeiti.

— Žinau, aš padariau tau bloga, — švelniai tarė ji. — Niekuomet nenorėjau tavęs įskaudinti, Frenkai, bet kartais mus kažkas patraukia, ir ar tai gerai, ar blogai, mažai ką tegalime padaryti.

Grįžusi į lovą, ji dėkinga palindo po šilta antklode.

— Kartais galvoju, ar neturėčiau pasakyti tau teisybės, — sušnibždėjo ji. — Vieną dieną turėsiu. — Ši mintis ją išgąsdino. — Laikas parodys, — galvojo ji garsiai.

Doriana užsimerkė ir užmigo. Bet miegas buvo neramus, kupinas baimės, įtarimų ir giliai įsigraužusio kaltės jausmo.

TREČIA DALIS

1930

BAIMĖS

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

— Aš nenoriu, kad tu išvyktum, Alanai. — Keti smaragdinio žalumo akys paplūdo ašaromis. — Bet žinau, kad tu visą laiką šito troškai, todėl linkiu tau sėkmės. — Ši vasara buvo nuostabi. Nes tris nepamirštamus mėnesius po mokyklos baigimo Alanas mąstė apie ateitį ir gyveno čia, Ikvele. Nors Klaudija stebėjo jį kaip vanagas ir pasinaudodavo visais įmanomais būdais, kad laikytų jį atokiau nuo brangios jo draugės Keti, jie rasdavo kaip pasimatyti.

Tais ilgais vienišais mėnesiais, kai Alanas buvo išvykęs į internatinę mokyklą, Keti praleido daugybę valandų klajodama po gražias apylinkes. Čia raitėsi vienas iš jos vingiuotų keliukų, kuriuo ji vaikščiodavo per gražųjį slėnį. Dabar savo nuostabųjį atradimą ji mielai patikėjo Alanui; šį ramų rojaus kampelį su gaivia tekančia srove ir plačiu senu gluosniu, kurio šakos buvo panirusios raibuliuojančiame vandenyje, tyliai gerdamos, saugodamos paslaptis ir paslėpdamos jaunuolius nuo skvarbių Klaudijos akių.

Čia, samanotoje žolėje, apsuptoje šakų vainiko, vieniša Keti rado visišką nuošalumą, vienumą, galėjo sėdėti nematoma ir godoti mergaitiškas godas. Dabar jas sugriovė naujiena, kad Alanas nusprendė sekti senelio įdiegta tradicija. Jis ketino išeiti į kariuomenę. Tai buvo jo svajonė, ir Keti turėjo susitaikyti su ja.

— Tu užaugai toks aukštas ir gražus, ir aš didžiuojuosi tavimi, — tarė ji dabar. — Tu būsi šaunus kareivis, aš žinau.

Alanas grįžo namo birželio pradžioje, beveik prieš tris mėnesius. Jo nebuvo maždaug metus, ir kai išlipo iš automobilio tą nuostabią dieną, Keti vos jį atpažino. Savo Kalėdų atostogas buvo praleidęs su teta Helena Lankašyre, kai Klaudija įtikino Ričardą, kad jai desperatiškai reikia Šveicarijos saulės. „Tik mudu du, brangusis", — meldė ji, ir šitaip ją mylėdamas, kaip jis galėjo atsakyti?

Alanas buvo laikomas atokiai viena ar kita dingstimi, kol sulaukęs septyniolikos išlaikė visus egzaminus ir buvo pasirengęs sutikti naują ateitį.

— Aš ilgėsiuosi tavęs, — pasakė trūkčiojamai Keti. — Pažadėk, kad man parašysi, gerai?

Jis įdėmiai žiūrėjo į ją, galvodamas, koks nuostabus jos veidas, toks išdidus ir gražus aukštais skruostikauliais, laukine gausa kaštoninių plaukų ir didelėm apvaliom žaliom akim. Keti dar nebuvo dvylikos, bet ji užaugo tikra grakšti gražuolė. Pagal savo metus ji buvo išmintinga ir nuovoki.

— Tu žinai, kad parašysiu tau, — pažadėjo jis švelniai. Suspaudęs jos ranką savojoje, atsistojo, pasiimdamas kartu ir ją. Akimirksnį jie žiūrėjo į vienas kitą, du vaikai tuo pačiu širdies pulsu, jausdami pavojingą, draudžiamą ilgesį. Jis švelniai nubraukė ašaras nuo jos ilgų blakstienų. — Neverk, — prašė jis, — tokios akys kaip tavo nesukurtos ašaroms.

Kartu jie išėjo iš šio gražaus slėnio. Susikibę už rankų artėjo prie namų, kol, labiau bijodama dėl jo nei dėl savęs, Keti pasitraukė.

— Aš pamatysiu tave prieš tau išvykstant, ar ne? — paklausė ji neramiai. Kai jis linktelėjo, jos veidas išsiskleidė gražiausia šypsena, ir paskui ji nulėkė pramintu negrįstu takeliu link namo galo, kol krūmas ją paslėpė nuo jo akių.

Nuliūdęs jis pasuko kitu takeliu, plačiu, kruopščiai grįstu, kuris nuves jį iki paradinių durų. Ne pirmą kartą jis patyrė likimą, leidžiantį jam eiti pro paradines namo duris, kai Keti buvo skirta tarnų dalia.

— Ne visuomet šitaip bus, — tikino jis save. Buvo išmintingas ir suprato, kad jiedu su Keti dar per jauni ir kad ne tik metai juos laiko atskyrę vieną nuo kito.

Kai Alanas įėjo į svetainę, į jį įsmigo dvi poros kaltinančių akių. Truputį pasibaisėjęs prisiminė, kad turėjo vykti su broliu į Bedfordą.

— Tu turėjai čia būti prieš valandą. — Ričardas buvo piktas, bet kaip visuomet tvardėsi. — Kur tu iki pat šiol buvai? — Jis stovėjo prieš židinį, rankos už nugaros, kojos nekantriai mindžikavo ant kilimo.

Alanui nespėjus atsakyti, iš krėslo pakilo Klaudija, jos blyškios akys buvo įsmeigtos į jo veidą, kai ji veriančiu balsu nusprendė:

— Tai *ji*, ar ne? Neneik to! Tu šlaisteisi su ta mažąja palaidūne iš virtuvės, taip? TAIP?

— O kas, jeigu ir taip? — Jis stovėjo prieš ją išdidus. — Ir Keti nėra palaidūnė.

Klaudija suakmenėjo.

— Ar tu nematai, kad ji pridarys tau rūpesčių? — Suprasdama, kad jos įtūžis tik atstums jį, jinai pakeitė taktiką. — Tu privalai žinoti, koks laimikis esi, — tęsė ji saldesniu balsu. — Tavo tėvas padalijo turtą tau ir tavo broliui. Po ketverių metų tu gausi savo palikimą. Kiekvienam kvailiui aišku, kad jinai į jį taikosi. — Klaudija klastingai jį nužvelgė. — Ji žino apie pinigus, ar ne? — Aiški proga jos pačios gėdingai pradėtam nekaltam kūdikiui gyventi ledi gyvenimą buvo daugiau, nei ji galėjo ištverti.

— Tu blogai ją pažįsti. Keti nesirūpina pinigais taip kaip jūs. — Jis norėjo paprieštarauti, bet sukėlė jai tik šypseną.

— Ak! Taigi tu neneigi, kad ji *žino* apie tavo paveldėjimą? Šįkart prabilo Ričardas. Jis buvo šokiruotas.

— Tu tikriausiai neaptarinėjai tokių dalykų su šiuo vaiku?

— Keti ne vaikas. Jai beveik dvylika.

Ričardas negalėjo nuslėpti savo pykčio.

— Žinoma, kad ji vaikas! — Jis žengė žingsnį į priekį. — Ligi šiol aš nedraudžiau tau kalbėtis su mergaite. Aš neturiu nieko prieš ją. Kaip ir jos mama, ji atrodo pakankamai išauklėta... mandagi ir darbšti. Net savaip išdidi. Bet dabar aš nežinau. Galbūt Klaudija ir teisi. Gal mergaitė tikrai *turi* tau blogos įtakos.

— Tai nesąmonė, ir tu tai žinai. — Rudose Alano akyse blykstelėjo liepsnelė.

Iškart nutilęs, Ričardas ramiai tyrinėjo savo jaunesnįjį brolį. Jis vis tiek stebėjosi, kaip šis per metus užaugo. Ką tik dar buvo berniukas, dabar jau — beveik vyras.

— Ar tu sutinki, ar ne, ji yra dar tik vaikas, ir jei, pasak tavęs, ji nedaro tau blogos įtakos... ar nemanai, kad tu gali daryti blogą įtaką *jai?*

— Ką iš tiesų tu nori pasakyti? — Ši mintis jį sukrėtė.

Suprasdamas, kad palietė opią temą, Ričardas atsargiai tęsė:

— Aš sakau, jog tu turi nepamiršti, kad jos mama yra šių namų tarnaitė ir jų gyvenimo būdas labai skiriasi nuo mūsų. Tu esi puikios išvaizdos jaunas vyras, išsilavinęs ir su tokiom perspektyvom, apie kokias jauna mergaitė galėtų tik svajoti. Štai kas tu esi. Ir jei tu skatini ją manyti kitaip, darai jai didelę žalą. — Kai pamatė, kad jaunesnysis brolis rimtai susimąstė, jis atsipalaidavo. — Pakankamai apie tai pasakyta, — tarė jis džiugiau. Kaip ir tikėjosi, strėlė pataikė į taikinį. Kad tai suveiktų, dabar reikėjo sušvelninti smūgį. — Prašau sėstis, — pasiūlė jis. — Reikia aptarti dar vieną svarbesnį dalyką.

— Tikiuosi, neketini mėginti atkalbėti manęs nuo ėjimo į kariuomenę, nes esu apsisprendęs.

— Taip, taip, žinau. — Ričardas atsisėdo ir palaukė, kol Alanas padarys tą patį. — Aš tik noriu suprasti, ar tu tikrai žinai, ką darai.

Klaudija jau ištvėrė šį ginčą anksčiau, ir jos neviliojo mintis kęsti tai dar kartą. Be to, ji turėjo griežtai perspėti Dženi Dikens, ir tai buvo neatidėliotina.

— Gal galėčiau atsiprašyti? — tarė ji greitai eidama prie durų ir iš kambario. Vyrai tik pakėlė galvas, matydami ją išeinant.

— Žiūrėk, Ričardai, popieriai jau pasirašyti. Jokios prasmės dabar tikėtis, kad to gali nebūti.

— Aš ir nenoriu. Iš tiesų didžiuojuosi tavimi. — Ir tai buvo teisybė.

— Tai kodėl nesiliauji apie tai kalbėjęs?

— Todėl, kad gerai neatlikčiau savo pareigos, jei neapžvelgčiau visų galimybių. Pasaulis nerimsta... maištas Indijoje; Sovietai paleidžia atvirą ugnį į streikininkus; maištai siautėja Pekine; naciai įsigali Vokietijoje. Anarchija ir valdžios troškimas. Tai lyg lėtai degantis dagtis prie parako statinės. Sklinda kalbos apie karą, ir Dievas žino, jis gali kilti bet kurioje pusėje.

— Aš visa tai žinau.

— Ir ar tu supranti, kad gali tekti jame dalyvauti?

— Būčiau nusivylęs, jeigu manęs neimtų. Pagaliau kareivis yra kareivis, argi ne?

Antrasis vyriškis sunkiai atsiduso, pakėlė akis į lubas ir vėl atsiduso. Paskui suspaudė brolio ranką savojoje ir tyliai tarė:

— Niekuomet to nesakiau, bet aš myliu tave.

Alanas pažvelgė broliui į akis.

— Aš žinau, — pasakė jis paprastai. — Bet nenoriu, kad tu dėl manęs jaudintumeis.

— Pasistengsiu. — Slėpdamas savo baimę, Ričardas atsistojo ir paplekšnojo broliui per pečius. — Dabar, kai aptarėme viską apie tavo kareivystę, ar tu pasirengęs lydėti mane ir mano gerąją žmoną į Bedfordą? Kadangi rytoj išvyksti, manėme, kad galėtume nusivežti tave į ypatingas vaišes... priešpiečius tame linksmame restoranėlyje prie upės, paskui pasėdėti ant kranto ir pasižiūrėti valčių varžybų. — Jis džiugiai patrynė rankas. — Tikiuosi, kad neatsisakysi.

Tvirtai stumdamas jaunuolį link durų, tarė:

— Eik ir nusiprausk. Ne ilgiau kaip dešimt minučių, nepamiršk. Stalas bus padengtas pusei antros, o dabar jau penkios po dvylikos. — Kai durys užsidarė, jis vėl nugrimzdo krėsle.

— Apsaugok jį, Viešpatie, — tarė jis susikrimtęs. — Ir surask jam jo luomo moterį. — Kad ir kaip jis žavėjosi Dženi ir mergaite, Alano gyvenime joms vietos nebuvo.

Tą naktį Dženi pažadino keisti garsai. Apsigaubusi skraiste, ji tyliai nuslinko pažiūrėti, kas ten. Nenustebo pamačiusi Keti.

— Ką tu veiki tokiu metu? — paklausė žiūrėdama į laikrodį ant židinio. — Jau antra valanda nakties. Turėtum kuo greičiau eiti miegoti. — Žiovaudama ji nuėjo prie viryklės, paėmė arbatinuką ir pripylė jį vandens iš čiaupo. — Kaip ilgai tu klajojai? — sušuko ji iš viralinės.

Uždegusi degtuku dujas, ji atsigręžė pasižiūrėti pro duris į Keti, žvelgiančią pro langą. Kai ji įdėmiai stebėjo didįjį namą, jos veidas buvo kupinas sielvarto. Dženi širdis nusmigo kaip akmuo. Pirmąkart gyvenime ji suprato, kad Klaudija teisi: stiprėjanti Keti draugystė su Alanu Hurdu užtrauks jiems tik rūpesčių.

— Rytoj jis jau bus išvykęs, — atsiduso Keti. — Ir aš nežinau, kada vėl jį pamatysiu.

Sunkia širdimi Dženi nutipeno per kambarį ir atitraukė mergaitę. Apkabinusi ranka jos pečius, nusivedė ją prie sofos, ten jos greta susėdo.

— Ponia Hurd šiandien buvo atėjusi pas mane, — pasakė švelniai Dženi. Tai buvo blogas susitikimas.

Keti pažvelgė. Lempos šviesoje jos akys spindėjo nuo ašarų.

— Ji pabaisa. Aš niekuomet jos nemėgau ir nemėgsiu. — Ji nepamiršo, kaip Klaudija kirto jai prieš daugelį metų. Net dabar prisiminti tai buvo tikras košmaras.

Dženi prisivertė būti tvirta.

— Patinka ji tau ar ne, tai visai nesvarbu. Klaudija yra šių namų šeimininkė, ir mes esame čia tam, kad darytume, kas mums pasakyta.

— Manau, ji pasakė tau atskirti mane nuo Alano... ar dar ką?

Dženi turėjo nusišypsoti. Klaudija iš tiesų pasakė štai ką: „Negundyk manęs padaryti kai ką, ko aš galiu gailėtis. Ir nepamiršk, kad esame susitarusios dėl vaikpalaikio. Susitarimas buvo ištrauktas mane šmeižiant, o tai, manau, nereikia tau priminti, yra kriminalinis įžeidimas. Įspėju tave — laikyk ją atokiai nuo manęs ir maniškių. Ji laikosi išdidžiai, apgaudinėdama save, kad yra ko nors verta būtybė. To nebus! Ar girdi?"

Gąsdindama ji tarė: „Teisingai sakoma: išmokslinkite darbininkus, ir turėsite vargo". Kai Dženi ramiai priminė jai, kad Keti nėra „darbininkė", bet jos pačios kūnas ir kraujas, ji pasišiaušė iš įsiūčio, tardama žemu gomuriniu balsu: „Patariu tau galvoti, ką sakai, arba kentėsi pasekmes. Aplinkybės dažnai keičiasi ir susitarimai ima nebegalioti". Taip tarusi, ji išlėkė, palikdama Dženi išsigandusią.

Dženi neabejojo, kad Klaudija Maršal gali viską, ir ji vėl ėmė būgštauti dėl Keti saugumo. Kiek galėjo suprasti, buvo du dalykai, kuriuos Klaudija galėjo padaryti. Pirma, ji galėjo viską prisipažinti savo vyrui, bet tai būtų garbingos ir atgailaujančios moters poelgis — Klaudija tokia nebuvo. Antra, ji galėjo suplanuoti, kaip atskirti Dženi nuo Keti, atsikratyti jų kartą visiems laikams ir tuo pačiu išsaugoti savo gėdingą paslaptį.

— Tu išskirsi mus tik per mano lavoną! — garsiai sumurmėjo Dženi. Žodžiams vos palietus lūpas ji suprato, ką pasakė. Kraujas jai sustingo gyslose. Dar kartą ji buvo priversta prisiminti, kad jei Klaudija pajustų grėsmę sau, niekas jos nesustabdytų.

— Atleisk, Dženi. — Keti balsas pertraukė jos išgąstingas mintis. — Aš sukėliau tau tiek rūpesčių, tiesa?

Dženi instinktyviai prispaudė mergaitę arčiau.

— Tai ne tavo kaltė, — atsakė ji, prisiversdama nusišypsoti liūdnu veidu. — Aš galiu suprasti, kaip tu prisirišusi prie Alano. Kai buvai maža ir neturėjai kitų draugų, jis buvo tavo draugas. Bet tai buvo seniai, Keti. Dabar tu daug vyresnė. — Ji prisiglaudė prie jos. — Ši nekalta draugystė tarp dviejų mažų vaikų priklauso kitam metui. Ar supranti, ką sakau?

— Ne. *Kodėl* mes nebegalime būti draugais, aš ir Alanas?

— O, Keti! Tu privalai suprasti, kad tai neįmanoma. Yra tam tikros nerašytos taisyklės, kurių privalome laikytis. Alanas Hurdas kilęs iš turtingos šeimos. Tu ir aš esame tarnaitės jo brolio namuose. Tai negerai, kad jūs taip prisirišote prie vienas kito.. Ar gali tai suprasti, Keti? Tai ves tik prie nelaimės.

— Tu sakai, tave ir mane gali atleisti, pasiųsti susikrauti daiktų?

— Ir dar daugiau.

Keti sėdėjo, jos veidas buvo akmeninis.

— Ji gali padaryti visa, kas blogiausia. Bet aš jos nebijau.

— Tuomet *turėtum* bijoti! — Tuo metu, kai Keti pažvelgė į ją su tokia panieka, Dženi baimės sustiprėjo keleriopai.

— Ji gali būti priešas, ir tu gerai padarytum, jei šito nepamirštum.

— Bet aš žinau, *tu* nebijai jos. — Keti veidas švietė išdidumu, kai ji žiūrėjo į Dženi.

Suprasdama, kad jos atsakymas buvo spontaniškas, Dženi pasakė teisybę.

— Tu klysti, širdele, — tarė ji trumpai. — Aš bijau. Tokie žmonės kaip Hurdai turi didelę galią tokiems kaip mes. Jei mes peržengsime ribą, gali būti tikra, turėsime už tai užmokėti.

— Alanas sakė, jis parašys.

— Tuomet privalai paprašyti, kad to nedarytų.

— Ne. Aš *noriu*.

— Prašau, Keti. Būk protingesnė.

— Jis mano draugas, ir aš jį myliu.

Nuo Keti atsakymo sunerimusi Dženi širdis apmirė.

— Argi *aš* nesu tavo draugė?

Keti pasibaisėjo.

— O, Dženi! Tu esi mano pati geriausia draugė visame pasaulyje. — Puldama Dženi į glėbį, ji pratrūko verkti. — Aš suprantu, ko tu prašai, bet tai yra taip neteisinga.

— Gyvenimas *yra* neteisingas, širdele, ir kartais mes turime kažką paaukoti. — Laikydama Keti per atstumą, ji pažvelgė jai į akis ir mylinčiu balsu pasakė:

— Aš neliepiu tau su juo nebendrauti, nes neturiu teisės. Bet prašau tave labai rimtai pagalvoti apie tai, ką sakiau. Ar tu tai padarysi? Ar supranti, kokią kainą mes abi turėsime sumokėti, jei tavo draugystė su pono Ričardo Hurdo broliu nesiliaus?

Keti nusišluostė akis ir nenorom linktelėjo. Kai Dženi kiek nusiramino, mergaitė pasakė tokį dalyką, kad Dženi širdis apsivertė.

— Norėčiau, kad būtum mano *tikra* mama.

— Dieve mano, vaikeli! Kas paskatino tave taip sakyti? — Ji pajuto, kad veide neliko nė lašelio kraujo.

— Aš nežinau, — liūdnokai prisipažino Keti. — Tai todėl, kad aš tave taip myliu, ir tu žinai, nepadaryčiau tyčia nieko, kas galėtų tave įskaudinti. Aš pažinau tave kaip savo motiną. Dabar nieko kito nenoriu.

Įkvėpdama didelį gurkšnį oro, Dženi atsisėdo atgal į krėslą ir ilgai bei sunkiai atsiduso. Nužvelgusi Keti, ji tarė stebėdamasi:

— Ar tu apie tai galvoji, širdele? Kad tu niekuomet nepažinojai savo tikros mamos? — Jai prieš akis atgijo ta diena, kai Klaudija atsisakė ką tik gimusios mergytės, ir ji slapčia dėkojo Dievui, jog Keti tą akimirką negalėjo skaityti jos minčių.

— Aš norėčiau žinoti.

— Aš nieko negaliu papasakoti tau apie tavo motiną, — melavo Dženi. — Tu jau tai žinai. O tėvas kažkur galėtų būti.

— Papasakok man vėl, kaip aš pas tave patekau.

Smarkiai sunerimusi dėl savo melų ir Keti troškimo įsitikinti, Dženi papasakojo tą pačią istoriją, kurią jau seniau buvo pasakojusi tuziną kartų.

— Kai tau tebuvo kelios dienos, tu patekai pas mane per prašalaitę. Ji pasakė, kad tavo mama tave paliko, o tėtis yra išvykęs.

— Ir tu nežinai, kas buvo ta prašalaitė?

— Ji nepasakė savo vardo. Bet ji buvo sena ir sudžiūvusi. Ji negalėjo būti tavo motina.

— O mano tėtis?

Dženi nusišypsojo, ją užplūdo stipri ilgesio banga. Dabar, kai ji kalbėjo apie Frenką, sukilo ankstesni jausmai.

— Tavo tėvas visais atžvilgiais buvo geras, nors ir klystantis vyras. Man buvo leista suprasti, kad jis nežino apie tavo egzistavimą. Moteris kalbėjo atšiauriau apie tavo motiną, negu apie tavo tėvą. Tai nedaug, bet viskas, ką tau galiu papasakoti.

— Nemanau, kad norėčiau *ją* pažinti. Bet vieną dieną, kai būsiu pakankamai sena, manau, norėčiau susirasti savo tėvą. — Smalsiomis akimis ji stebėjo Dženi. — Nesu visai tikra, nes aš laiminga, kai esame tik dviese, bet jei norėčiau jį susirasti, ar manai, to per daug?

— Tai bus tavo pasirinkimas, širdute, — tarė šiltai Dženi. — Niekas negali atimti iš tavęs tokios teisės. — Širdyje Dženi bijojo tos dienos, kažkaip tikėjo, kad ji niekuomet neišauš.

Po kurio laiko, kai jos dar šiek tiek pasišnekučiavo apie mokyklą ir Keti norą mokytis, Dženi paklausė:

— Ar jau eisi gulti? — Kai Keti atsakė, jog taip, Dženi palydėjo mergaitę į jos mažą kambarėlį.

— Labanakt, telaimina tave Dievas, — tarė ji ir greitai išėjo, kol Keti jos nepaklausė dar ko nors.

Išėjusi Dženi atsišliejo į sieną, akys merkėsi, ji leipo iš nuovargio.

— Kas bus su mumis? — sušnibždėjo ji nusiminusi.

Po trijų mėnesių pasirodė vaiduoklis iš praeities: kažkas, kas galėjo papasakoti Keti apie jos motiną; kažkas, kas galėjo sugriauti mažutį saugų pasaulėlį, kurį Dženi taip stropiai sukūrė vaikui, mylimam, lyg jis būtų jos pačios.

Buvo 1930 metų gruodžio 12 diena, dešimta ryto. Dženi blizgino baldus pietų kambaryje, kai išgirdo kažką prieinant prie paradinių durų. Smalsaudama ji nuslinko prie lango ir pažvelgė. Tai buvo šeimininkas.

— Iš tiesų, jūs kelioms dienoms išvykstate į Sitį, ar ne? Sėkmės, — galvojo ji garsiai užsisvajojusi, blizginimo skudurėliu

trindama palangę ir svarstydama, kaip žmogus jaučiasi apsistojęs viename iš prabangių Londono viešbučių.

Pasirodžius Klaudijai, Dženi greitai žengė žingsnį atgal.

— Kliūtų man, jei ji pamatytų mane žiopsant, — sušnibždėjo. — Jei ir neišvirtų iš to košės, sugadintų visą dieną. — Kai Ričardas pabučiavo žmoną prieš lipdamas į automobilį, Klaudija erzinosi ir nerimavo, įtikinamai vaidindama nuliūdusią ir apviltą. Nuostabiai nepagarbiai Dženi darė grimasas ir mėgdžiojo kiekvieną jos judesį.

Netikėtai Klaudija, rodos, pajuto ją čia ir atsisukusi pažvelgė į pietų kambario langą. Bet Dženi, kikendama ir kupina išdykumo, išmintingai pasitraukė į šešėlį.

— Gal tu apvyniojai apie pirštą tą vargšelį, — nelauktai tarė ji Klaudijai, — bet *manęs* neapgausi, klastinga lape! Kad ir koks jis būtų geras ir patikimas, tau maloniau išvysti jo nugarą.

Kai Ričardas Hurdas išvažiavo į siaurą gatvelę, pasirodė anglių kebas. Aušo nuostabus rytas, ir vežėjas buvo nuleidęs langelį. Kai jis važiavo pro Klaudiją, grįžtelėjo galvą pasisveikinti, ir jo veidas išblyško iš nuostabos.

Klaudija vis dar mojavo nosinaite, kai netikėtai pagavo vežėjo žvilgsnį. Jos ranka apmirė ore, o blyškios akys plėtėsi, kol pasidarė kaip dvi pilnatys. Akimirką ji susvyravo, tarytum tuoj nualps. Netrukus vežimas pakilo į kalniuką, ir vežėjas išlipo — stambus vyras raudonu veidu ir prasčiokiškom manierom. Su keista šypsena šiurkščių bruožų veide jis atslimpino iki tos vietos, kur stovėjo Klaudija. Ji, vis dar drebėdama, negalėjo atitraukti nuo jo akių.

Dženi irgi neteko žado. Iš pradžių ji abejojo, bet kai vežėjas atsistojo priešais Klaudiją ir įžūliai uždėjo rankas jai ant pečių, teisybė prislėgė Dženi kaip tona svorio.

— Visagali Dieve! — Prispaudė veidą prie lango, spoksodama tai į vyriškį, tai į Klaudiją, paskui vėl atgal. — Ar tik nebus čia paštininkas iš Voberno Smiltynų!

Ją užplūdo įvairiausios emocijos; šokas pamačius jį po viso šito laiko, panika, jei šeimininkas netikėtai grįžtų dėl ko nors

atgal, ir pagaliau, kai mintys pradėjo rimti, ji suprato, kad šis vyras, šis vaiduoklis iš praeities, žinojo viską, ką galima žinoti apie Keti motiną.

— Brangusis Dieve, ką man daryti? — sušnibždėjo ji, krisdama į krėslą šalia ir desperatiškai mėgindama nusiraminti.

— Būk protinga, Dženi! — subarė save tvirtai. — Jis nieko negali padaryti... nieko pasakyti, kad pakenktų Keti.

O, bet deja! Galėjo! Šis vyriškis žinojo, kad Keti — Klaudijos Maršal duktė, ir jei turėtų nors menkiausią supratimą, kas čia nutiko, būtinai išpeštų iš to kokią nors naudą sau.

— Jis neliks, nesijaudink. Jinai jį išprašys nespėjus jam nė kojos ant žemės pastatyti. Tatai jos pačios labui, kaip ir mano su Keti. — Bet Dženi net negalėjo įsivaizduoti, kad Klaudijai šis netikėtai sutiktas pažįstamas jau tapo „nėra to blogo, kas neišeitų į gera".

Kai šokas jį pamačius praėjo, Klaudiją sujaudino prisiminimai apie jo stačiokišką ir šiurkštų mylėjimąsi. Be to, ją slapta suaudrino planai, kurie jos blogose ir iškrypusiose mintyse jau įgavo pavidalą.

— Kaip gera tave vėl matyti, — tarė ji jam meiliai.

— Tikrai? — Stambusis vyriškis gudriai į ją žiūrėjo. — Ar tu nenusivesi savo seno garbintojo sodo takučiu?

Klaudijos šypsena buvo kerinti.

— Kodėl aš turėčiau to norėti? — paklausė ji kukliai. — Aš dažnai apie tave pagalvodavau. Vedybinis gyvenimas nėra visai tai, ką aš įsivaizdavau.

— Bet turtingas, ar ne? — Jis apžvelgė sodrias plačias žemes ir tokį namą, kokio niekuomet sau negalėtų leisti. — Tu visuomet buvai klastinga lapė.

Ji įtaigiai palietė jo nuogą ranką.

— Žinai, prabanga dar ne viskas. Aš pasiilgau... buvimo su tavimi, — sušnibždėjo ji reikšmingai.

Jis šiurkščiai nusijuokė.

— Tu keista kalė! — Staiga jam toptelėjo mintis. — Nežinau, ar galiu tikėti viskuo, ką tu sakai. Jau esi pasirodžiusi kaip

apgavikė. Tu suviliojai savo vyrą ir palikai mane netarusi nė viso gero, pabučiuok man į užpakalį! — Jis tyrinėjo jos gražų veidą ir stebėjosi, ar ji tikrai ką nors jam jautė. — Juokinga, bet manau, kad kalbi teisybę, kai sakai, kad ilgėjaisi manęs.

Jos akys patamsėjo.

— Lig pat šiolei nežinojau, kaip labai, — prisipažino ji.

— Turi vaiką? Be tos išperos, kurią atsivežei su savimi.

Jos šypsena lėtai ištirpo.

— Ačiū, ne. — Nors jei ne jos pačios gudrybė, reikalai būtų visai kitokie.

— Taip smarkiai jo nekenti?

Ji neatsakė.

— Hm. Taigi išpera vieną gražią dieną viską paveldės, ką? — Jis nusijuokė, ir nuo to garso jai pakirto kojas.

— Tai verčia stebėtis, ar ne?

— Ką turi galvoje?

— Ogi tai, kad verta gimti nesantuokinėje lovoje. — Jis linktelėjo galvą, lyg patvirtindamas tą išmintį, kurią ką tik pareiškė. — Mergvaikiui jau bus kiek... dvylika? O kaip tavo senis, a? Negalėjo būti malonu priimti kažkieno vaiką.

Nusukdama kalbą nuo delikačios temos, ji pasakė:

— Tau buvo palankūs metai, Bili. Tu toks pat gražus kaip seniau.

— Ir tu, brangioji, ir tu.

— Mes turime apie daug ką pasikalbėti. Šį vakarą... vėliau?

— Aš būsiu čia, — jis nusišypsojo. — Laikyk lovą šiltai, mano mieloji. — Taip taręs, keistai mostelėjo ties kaklu ir įlipo atgal į kebą. Klaudija nuėjo namo, bet prieš tai slapta vienas kitam šyptelėjo.

Dženi matė juos abu įsišnekusius. Tai suglumino ir išgąsdino ją. Jiedu išsiskyrė su šypsenom ir intymiais rankų palytėjimais. Tuomet ji suprato, kad Klaudija kažką rezga, ir jos širdis apsunko kaip švinas.

Suprasdama, kad anglių vežimas suka į užpakalinę namo dalį, ji nubėgo link rūsio ir paskui žemyn į tamsą. Pasibaisėjusi iš-

šlavė švariai vietą anglims ir nervingai laukė, vis perkratydama mintyse, ką ji jam sakys.

Greitai durys viršuje atsivėrė, ir kiaurymėje pasirodė jo veidas.

— Ar ten apačioje viskas gerai? — sušuko jis. — Stokis aiškiau. — Kai Dženi žengė žingsnį pirmyn, jis garsiai nusikvatojo. — Taip, aš kvailys! Tu čia, ir viskas, ar ne? Vėl kaip laiminga šeima, taip? — Jo veidas pajuodo, o balsas virto šaižiu šnabždesiu. — Pasitrauk. Ši krūva užkris ant tavęs, ir, manau, supranti, kad čia niekas tavęs neras. — Jis juokėsi siaubą varančiu urzgiančiu juoku, kuris galėjo išgąsdinti ne tokią dvasingą sielą.

Bet Dženi laikėsi savo, jos žvilgsnis neatlyžo, kai ji griežtai jam pasakė:

— Kodėl ne tau pasitraukti? Pasitrauk nuo mūsų, Bili Saksonai. Niekas tavęs čia nenori.

— Taip, aš asilas! — sukikeno jis, lįsdamas toliau į rūsį. Kai prabilo vėl, jo veidas buvo negailestingas. — Tu niekuomet manęs nemėgai, ar ne? Panelė Mandagioji ir Tvarkingoji niekuomet nepakentė, kad aš apgaudinėju žmoną, ar ne? Gerai, dabar tai nebesvarbu, nes ji seniai mirusi. Mano kojos atrištos ir vaizduotė laisva, ir aš trokštu senų dienų vėl... savo ir jos. — Jis dūrė nykščiu link didžiojo namo, paskui trenkė kumščiu į duris.

— Aš vėl ją suradau, kaip ir žinojau. Negana to, šįkart neketinu leisti jai taip lengvai paspruktl. — Jis patrynė rankas. — Iš tiesų, galiu pasakyti, ji siekia mane susigrąžinti. — Jis apsilaižė lūpas kaip šuo, pamatęs sultingą kaulą. — Nors nepasakyčiau, kad esu nustebintas. Viliuosi, jos senis nežino, ko griebtis, kad ją patenkintų, a? Manau, tai pagrindinis smūgis... Šie turtuoliai nieko nenutuokia, kai reikia patenkinti tokias moteris kaip ji.

— Iš kur tu žinai, kad aš jam nepasakysiu?

— Nes aš tau nusukčiau prakeiktą sprandą, štai kodėl. — Jis buvo pasitikintis savimi, ir, Dženi nuomone, jiedu su Klaudija buvo vienas kito verti. Ji jaudinosi dėl Ričardo, bet dar labiau buvo susirūpinusi, kaip šio vyriškio grįžimas gali atsiliepti jai ir Keti.

— Pasitrauk iš kelio, nes aš tau parodysiu. — Vos spėjus jam sušukti, juodas anglių kalnas pažiro iš maišo nuo jo pečių žemyn į rūsį ir krito aplink Dženi. Ji greitai metėsi į šalį, bet nespėjo; kai jo juokas aidėjo šioje tamsoje, didelis dantytas anglies luitas pradrėskė švelnią jos kulkšnies odą ir atvėrė žaizdą.

Kažkaip Dženi žinojo, kad čia tik pradžia. Stiprėjo nerimas, ir širdyje ji jautė, kad jos su Keti atsidurs pačiame šio verpeto vidury.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

— Kaip tu drįsti mane klausinėti?! — Klaudija pašoko nuo kėdės, įsistebeilydama į Dženi su atvira neapykanta. — Ne tavo reikalas, ką aš nusprendžiau kam pasakyti. Aš pakankamai dažnai tave perspėdavau... vieną dieną tu peržengsi ribą ir susidursi su pasekmėm.

— Atleiskite, ponia, bet man reikia žinoti, ar mudvi su Keti būsime paliktos drauge. *Žinau*, tai ne mano reikalas, ką jūs darote ar kalbate, bet jau savaitė, kaip jis pasirodė, ir aš negaliu nurimti. Šis vyriškis žino, kad Keti — jūsų duktė, ir, tiesą sakant, ponia, aš juo nepasitikiu. Jis gali pridaryti rūpesčių, jei norės. Jis gali nuspręsti papasakoti šeimininkui, ir — kuo tai baigsis mudviem su Keti, štai ką aš norėčiau žinoti. Atleiskite, jei pagalvojote, kad aš kišuosi į jūsų asmeninius reikalus, bet prieš daugel metų jūs pavedėte Keti mano globai ir dabar aš nenoriu jos prarasti. — Pastarąją savaitę ji labai nervinosi. Dabar, kai pasitaikė proga kažką pasakyti, žodžiai patys liete liejosi. Nors buvo pasiryžusi neparodyti Klaudijai, kaip ji nerimauja, Dženi akyse tvenkėsi ašaros.

Klaudija stovėjo nugara į židinį, blyškiomis akimis tyrinėdama išsigandusį Dženi veidą. Matyti ją tokią buvo neapsakomas malonumas.

— Na na! Iki ko tu priėjai, — pakomentavo ji gudriai šypsodamasi. Dabar, kai ugnies atšvaitas krito Dženi ant veido, ji galėjo matyti žibant ašaras. — Esu įsitikinusi, jeigu dabar mergaitė iš tavęs būtų paimta, tai būtų tau pasaulio pabaiga. —

Vieną mintį vijo kita, dar žiauresnė, ir Klaudija karštligiškai nudžiugo. — Galbūt aš rasiu būdą, kaip išspręsti mūsų dilemą kartą visam laikui, — galvojo ji garsiai.

Dženi iškart suprato, kokia buvo kvaila, atskleisdama savo nerimą.

— Ką jūs turite galvoje?

— Mergaitę.

— Kaip dėl jos?

— Visus tuos metus ji buvo man dyglys pašonėje! — Klaudijos rankos sustingo, o kumščiai susigniaužė į mažus kamuoliukus. — Iš tiesų, tu negali įsivaizduoti, kaip nepakeliama, kai reikia ištverti jos buvimą šičia... kai ji tokia panaši į mano motiną, persekiojanti mane kiekvieną akimirką. Ir tu. O, TU! — Rodės, ji ėmė springti tais žodžiais, sukandusi dantis ir ištempdama kaklą, lyg norėtų ištraukti galvą iš pečių. — Tavo reikalavimai dėl jos yra tolygūs šmeižtui. Jūs *abi* esate man dyglys pašonėje, ir metas padaryti tam galą! — Jos bruožus nutvieskė keista šypsena. Tą akimirksnį Dženi bijojo labiau nei bet kada. Ji pamatė beprotybės šmėstelėjimą.

— Jei jūs grasinate mus atskirti, aš vėl pagalvosiu, — atsakė Dženi. Jos balso ramumas slėpė siaubingą vidinę sumaištį. — Teisybė, kad būtų man pasaulio pabaiga, jei iš manęs būtų atimta Keti, bet *jūs* turite daugiau priežasčių bijoti nei aš. — Kažkas Klaudijos elgesy perspėjo ją keisti taktiką. Pulti — geriausias būdas gintis. — Jeigu jūsų draugas pasakys, kad jūs turėjote vaiką, susilauksit keblių klausimų, į kuriuos reikės atsakyti. — Ji nusišypsojo, kai Klaudija atrodė tai apmąstanti. — Jei paklaustumėte manęs, ponia, jūs turite įsitikinti, kad jis moka išlaikyti paslaptis... mūsų *abiejų* labui.

Vos paskutinis žodis nusklendė nuo lūpų, Klaudija metėsi per kambarį:

— KALE! — spiegė ji, smogdama kumščiu Dženi į galvą ir partrenkdama ją ant sofos. Be kvapo, balta iš įtūžio, ji spyrė Dženi bato galu. — Dink man iš akių, — sušnypštė. — Ir nesumanyk daugiau man patarinėti. — Kai atsikvošėjusi po pir-

mojo smūgio Dženi lėtai pasijudino, ji spyrė jai vėl, pasiutusiai kvatodamasi, ir pro kojinę iš Dženi kulkšnies ištryško kraujas.

Dženi ramiai išėjus iš kambario, ją atsivijo Klaudijos balsas:

— Aš tavęs atsikratysiu! Tu esi niekas, ar girdi? Tu ir mergiotė esate ne daugiau kaip purvas po mano kojom.

Tą naktį smarkiai sunerimusi ir pernelyg susirūpinusi, kad miegotų, Dženi žingsniavo po kambarį iki paryčių. Tyliai pirštų galais ji priėjo prie Keti lovos, susimąsčiusi ilgai žiūrėjo į gražų miegantį veidelį.

— Ji teisi, tu žinai. *Esi* gyvas savo močiutės atvaizdas. — Švelniai palietė jos kaštonines garbanėles ir įsivaizdavo tas dideles žalias akis po miegančiais vokais. — Tu esi tokia panaši į ją ir kitais atžvilgiais, mano mieloji. Turi tokią pat stiprią ir mylinčią prigimtį, tokį pat gailestį kitiems, ir kai myli, myli visa savo širdimi... Nors esi per jauna galvoti šitaip apie *jį*.

— Alanas Hurdas ne tau ir niekuomet nebus tau. Net tavo trapi draugystė yra neleistina. Gaila, širdele, bet, kaip ir man, tau skirtas sunkus kelias. O, bet tu dar jauna, tau visas gyvenimas prieš akis.

Ji prisėdo tyliai ant lovos, ir jos žydros akys sušvelnėjo bežiūrint į tą mylimą veidą.

— Aš nežinau, kas mums nutiks, bet žinau, kad ji nori mus įskaudinti. Šiandien aš pamačiau tai jos akyse. Ji kiaurai persmelkta blogio, pavojingesnė nei bet kada, ir negaliu to neigti, aš bijau. Bijau to, ką ji rezga. O ji kažką rezga, jaučiu tai iki kaulų smegenų. — Atsargiai pakilusi nuo lovos, Dženi švelniai pridūrė: — Dabar mes Dievo rankose, širdele.

Taip pasakiusi, sugrįžo į savo kambarį, apsirengė ir išėjo į naktį. Prie virtuvės durų užsimetė ant galvos ir pečių ilgą skraistę. Vėjas buvo ledinis, slystantis pro medžius veriančia aimana, šiurpinančia kraują.

— Tokie garsai, lyg šiąnakt šėltų nelabieji, — sumurmėjo ji, užsidengdama veidą nuo vėjo ir pakeldama akis į pašėlusį dangų.

Kai ji nuleido akis ir žvilgtelėjo link pašiūrės, dėmesį patraukė staigus bruzdėjimas mėnulio šviesoje. Ji nustebo pamačiusi, kad „nelabieji“ tikrai išlindę šiąnakt, prisispaudę prie storo medžio kamieno, Klaudija — išskėtusi plačiai kojas ir aukštai pakėlusi rankas, prasižiojusi ir leisdama žemus gomurinius garsus, ir klaikiai prisispaudęs prie jos vyriškis, — iš sudėjimo ir spalvos Dženi suprato, kad tai tas „džentelmenas draugas“, kuris grįžo iš praeities apversti jų gyvenimo aukštyn kojom. Įsispraudęs tarp jos šlaunų, didelėm rankom apgniaužęs jos laibą liemenį ir įsisiurbęs burna į spenelį, jis pusiau juokėsi, pusiau verkė, stumdamasis į ją dar ir dar kartą. Abu buvo apimti konvulsijų, nuogi ir puolantys vienas kitą kaip du žvėrys.

Pradžioje Dženi apstulbo, pamačiusi juos abu begėdiškai besikergiančius atšiaurią naktį. Bet paskui krečiama šiurpo pagalvojo: kokios pamišusios ir apgailėtinos būtybės jūs esate. Bijodama, kad jos nepamatytų, ji greitai sugrįžo į savo kambarį, atsisėdo į krėslą ir iškart užmigo.

Uždususi ir juokdamasi Klaudija ir jos meilužis susiėmę už rankų bėgo per pašiūrę. Dabar jie buvo apsirengę ir tam kartui jų geismas buvo pasotintas.

— Tu esi visai išprotėjusi, ar žinai tai? — Truktelėjęs ją už rankos, jis atsisėdo ant rąstgalio ir juokdamasis pasisodino ją ant kelių. — Bet todėl tu mane ir žavi. Tu esi kitokia.

Siektelėjusi žemyn, ji atsegė jo kelnių sagas ir, grabinėdama viduje, begėdiškai žaidė su juo, kol organas jos rankose išbrinko ir atsistojo.

— Jei aš esu beprotė, tai ir tu, — paprieštaravo ji niūriai, bet jos akys susidūrė su jo akimis gundydamos. Kai jis pakėlė veidą ir stipriai ilgai ją pabučiavo, ji apsivijo pirštais jo ranką ir stumtelėjo ją po sijonu.

— Paliesk mane čia, — sušnibždėjo ji jam į burną, — man tai patinka.

— Tu nepasotinama. — Jis palinko į priekį, išlaisvindamas ranką ir praplėsdamas jos kojas plačiau. Įgudusiai jis braukė

pirštais aukštyn žemyn, pirmyn ir atgal, jaudindamas ją tiesiog nepakeliamai. Kai ji dejavo, jo judesiai tapo paklaikę. Tyrinėdamas jos burną liežuviu, jis paklausė:

— Ar nori dar?

Atsakydama ji apsivijo aplink jį, sugriebė abiem rankom jo plaukus ir pabučiavo su tokia aistra, kad jis vos galėjo kvėpuoti. Bet kai jis jau norėjo ją nurengti, ji sukikeno ir pasitraukė.

— Daugiau ne. Ne šiąnakt.

— Erzinanti karve! — Jis tiesiog spjovė žodžius. Įsiutęs atstūmė ją nuo savęs ir pašoko ant kojų. — Turėčiau uždusinti tave negyvai. — Stovėdamas šalia jos, jis tyliai išsiėmė pypkę ir tabako iš liemenės kišenės. Jo rankos drebėjo. Kai prikimšo pypkę ir įsibruko ją tarp lūpų, pažvelgė į ją žemyn. — Man įgriso žaisti žaidimus, — tarė jis piktai.

Tingiai atsistodama, ji apsimetė nekalta.

— Nesuprantu, ką nori pasakyti? Kokius žaidimus?

— Neapsimetinėk. Puikiausiai žinai. — Jis pakėlė ranką, kad jai užplotų, bet pagalvojo. — Tu ir aš... Pasislėpę čia tokią naktį kaip ši, nugriebę per mažai laiko ir visuomet bijantys, kad gali mus kas pamatyti. — Jo veidas tapo atgrasus.

— Ar tau neatrodo, kad *man* irgi nepatinka tokia situacija? — meiliai paklausė ji. Slapčia ji džiaugėsi. Pagaliau jis tapo nekantrus, nesitenkinantis tuo mažu, ką ji jam pasiūlydavo; visada pakankamai jį suviliojanti, pažadinanti beprotišką aistrą, bet niekuomet iki galo nepatenkinanti. Kada tik jinai jį atstumia, jis jaučiasi žlugęs. Tai buvo tyčinis žaidimas, vienas iš tų, kuriuos ji žaidė tobulai, ir dabar reikėjo mokėti dividendus. — Aš nieko labiau nenorėčiau, kaip priimti tave į savo lovą, — melavo ji, — ir velniai visus rautų. Bet turiu būti atsargi, juk žinai. Mano vyras pavydus. Jeigu jis kada mus užtiktų... — Ji nutaisė tokią miną, lyg pasekmės būtų pernelyg siaubinga įsivaizduoti.

— Tai lengva sutvarkyti. Jei tu sakai teisybę ir tikrai *manęs* nori, tau belieka jį palikti. Kaip sakiau, esu laisvas ir neįsimylėjęs. Viskas nebe taip, kaip buvo seniau. Nebėra daugiau „ma-

žutės žmonos", persekiojančios mane dėl kiekvieno menkniekio. Esu pats sau ponas. Aš išsaugojau sąskaitą banke ir turiu padorų mažą namelį Bedforde. Mums gali būti ten jauku, mums dviem. — Jis staiga atsitraukė atgal, kai ji garsiai nusijuokė. — Ką! Nepakankamai gerai? — neatlyžo jis. — Pernelyg pripratusi prie aukštuomenės gyvenimo?

— O, visai ne, — atsakė ji apsimestinai kukliai. — Jis neleistų man išeiti, argi tu nesupranti? Jis mane susektų. Mums nebūtų ramybės.

— Pasakyk jam, kad myli mane. Tuomet jis tikrai duotų tau laisvę?

— Jis *niekuomet* neleistų man išeiti.

Tai privertė jį sukikenti.

— Ką? Manai, jis dar nepamatė tavo ištvirkusios pusės?

— Ne taip kaip tu, jis mato tik tai, ką nori matyti. — Blogio šešėlis nuvilnijo jos bruožais. — Jis toks patetiškai nuobodus, negaliu apsakyti tau, kaip aš jo nekenčiu. Jei nebūčiau tokia apdairi, jis būtų įtaisęs man tuziną vaikiščių.

— Turi būti kažkoks būdas jam parodyti, kad tu jo daugiau nebenori?

— Vienas būdas yra.

— O? — Jis pabarškino pypkę į medžio žievę ir atsisuko į ją veidu. — Ir koks gi?

— Atsikratyti juo.

Jo rūstus žvilgsnis pagilėjo.

— Viliuosi, kad klystu, tu juk nesiūlai *žmogžudystės*, ar ne? — Jis nervingai nusijuokė.

Dabar, kai pasiūlymas išaiškėjo, ji tapo drąsesnė.

— Taip. Kaip tik tai aš siūlau.

Jis dėbsojo į ją netikėdamas.

— Tu išprotėjai! — atšovė jis. — Kad ir kokių idėjų tu turėtum, gali manim nesiremti. Esu girdėjęs apie vyrus, įkalbėtus įvykdyti žmogžudystę dėl moters. Taigi, manęs taip lengvai neapmulkinsi. O, nepamiršau, kaip tu įtraukei mane į tą reikalą su savo motina, bet ne *aš* taip su ja pasielgiau.

— Gerutėlis.

Tuomet jis nusijuokė.

— Tu esi blogas žmogus! Vyras turi būti netekęs proto, kad susidėtų su tokia moterimi kaip tu.

— Bet aš esu to verta, ar nemanai, Bili?

Jis vėl nusijuokė.

— Turbūt, kitaip aš čia nestovėčiau. — Jis papurtė galvą ir rimtai susimąstė. — Vis tiek tu kalbi apie šaltakraujišką žmogžudystę. Nesu tikras, ar galėčiau tai padaryti. Netgi nežinau, ar to noriu.

— Netgi dėl manęs?

Jis įsistebeilijo į ją prietemoje ir žinojo, kad dėl jos gyventų arba mirtų.

— Turėtų būti dar kokia nors kita išeitis, — tarė jis nepatenkintas. — Atrodo pernelyg žiauru atimti žmogui gyvybę.

Išsigandusi jo nenoro, ji reikalavo:

— Kas, jei pasakyčiau, kad abu būsime po to turtingi? Tik įsivaizduok, Bili, tu ir aš gyvename kartu apsupti prabangos. Mes galėtume vykti, kur tik tu panorėtum. Tik mudu du.

Atšiauriai kvatodamas jis paklausė:

— Tik dviese? O kaip tavo nesantuokinė duktė? Ar tu ir ją ketini nužudyti?

— Mergaitė yra internatinėje mokykloje, — melavo Klaudija. — Ji neįsiterps tarp mūsų.

Mėnesienoje jo akys ieškojo jos akių.

— Gerai sutari su ja, ar ne?

— Žinoma.

Pakratęs galvą jis apgailestaudamas tarė:

— Kažkodėl nemaniau, kad tu ją laikysi. — Įdėmiai į ją įsižiūrėjęs, vėl paklausė: — Ar tavo senis gerai su ja sutaria?

— Nuo pat pradžių.

— Hm! Tai jis turbūt skystaprotis. *Manęs* tu nepričiuptum, priversdama priimti kito vyro vaikiščią. — Jis pažvelgė į dangų, išsitiesė ir nežiūrėdamas į ją tarė: — Dėkui Dievui, ji nėra ma-

no, kitaip tu būtum traukusi iš manęs pinigus jos išlaikymui. Dievas žino, tu pakankamai anuo metu išviliojai iš manęs pinigėlių.

Širdyje ji mąstė apie Frenką.

— Jis buvo geresnis vyras nei tu, — sumurmėjo.

— Visas vanduo po tiltu, — pasakė jis nerūpestingai. — Toks ginčas būtų turėjęs prasmę tuomet. Dabar tai nebeturi reikšmės. — Jis patyrinėjo ją ilgiau, mąstydamas apie įdomų, netgi šokiruojantį jos pasiūlymą. Prisiminė, kas įvyko tarp jos motinos ir jų, ir kažkodėl žinojimas, kad ji galėjo šaltai nužudyti, darė jam ją dar patrauklesnę. — Nors tai reiškia, kad mes nebūsime vieni, kaip tu sakei... tik dviese.

— Aš jau tau sakiau. Mergaitė yra internatinėje mokykloje.

— Ho! Bet ji juk nebus ten amžinai, teisybė? Ateis laikas, kai ji painiosis mums po kojom... visko klausinėdama ir taip toliau. Nenorėčiau.

— Pažadu tau, ji nebus kliūtis. — Klaudija prisiglaudė prie jo. — Bet mes turime pašalinti iš kelio *jį*.

— Ką iš tiesų tu nori pasakyti vargšui nelaimingam nedorėliui?

— Palik smulkmenas man, — pareikalavo ji švelniai.

— Mielai, — sutiko jis. Paskui, suspaudęs ją glėbyje, jis paklausė tikrai smalsiai: — Kas paskatino tave vėl susidėti su manimi? Ar tai atsitiko todėl, kad aš pagrasinau viską papasakoti, ar aš tau pasirodžiau neatremiamas?

Ji įsižiūrėjo į jo veidą, gražų žiaurų veidą, kurio šelmiška šypsena dažnai ją žavėdavo, ir sujaudinta prisipažino:

— Grasinimas buvo tik dalis. Tu atitikai mano žemesniąją prigimtį, ir manau, esi patrauklus. Iš tiesų tu myliesi geriau negu bet kuris kitas vyras, kurį kada esu sutikusi. — Glausdamasi arčiau, ji pati nustebo, kad yra dar tiesesnė: — Be to, aš supratau, kad anksčiau ar vėliau panaudosiu tave ir *kitkam*. — Jos kraujas įkaito nuo jo artumo, ir vėl sukilo geismas. — Ar ketini versti mane laukti? — paklausė ji reikšmingai.

Išsinėrusi iš rūbų, ji atsistojo nuoga prieš jį. Ir pažvelgusi į jo godžias akis, įdėmiai žiūrinčias į ją, ji galėjo pasakyti: kad ir

21.-760

kaip jis protestuotų, jis yra tik glaistas jos rankose. Jis jau buvo pusiaukelėje į žmogžudystę. Jai reikėjo tik gluminti ir žavėti jį, ir jis padarys tai, ko tik ji norės. Kai jis pasibaisėjęs metė šalin drabužius, ji nusigręžė pasakyti tamsiajai mėnulio pusei:

— Atėjo laikas atsikratyti jų *visų*. — Ši mintis teikė jai neapsakomo džiaugsmo.

Buvo savaitė prieš Kalėdas. Penktadienio popietę viskas atrodė kaip visuomet, jokių tragedijos, kuri turės įvykti, ženklų. Šeimininkas grįžo namo diena anksčiau ir neturės grįžti į Sitį iki Naujųjų metų. Kaip paprastai popiečio arbata ir sumuštiniai jam ir Klaudijai buvo patiekti svetainėje, ir dabar, viską palikusi švariai ir tvarkingai, Dženi rengėsi pasitikti iš mokyklos grįžtančią Keti.

— Aš ilgai netruksiu, — pasakė ji indų plovėjai, kuri sėdėjo prie stalo šveisdama geriausius sidabrinius peilius.

— Taip, kol kas nėra ką veikti, tad gali gerai praleisti laiką, jei nori, — pasigirdo linksmas atsakymas.

— Gerai, labai tau ačiū. — Dženi nuėjo sau juokdamasi. Indų plovėja gyveno savame pasaulyje. Didžiumą laiko ji neturėjo jokios nuovokos, kas aplink ją dedasi, ir tik nelabasis galėjo padėti įtraukti ją į pokalbį. Tačiau ji buvo darbšti ir daug dainuodavo.

— Atiduočiau visą savo turtą, kad būčiau šitokia patenkinta, — šnibždėjo garsiai Dženi, eidama takeliu pro durpyną link mokyklos.

Keti stovėjo prie didžiulio akmeninio pastato durų. Ji buvo ne viena.

— Panelė Tryt norėjo tarti tau žodelį, — pareiškė ji Dženi.

Panelė Tryt buvo aukšta ir plona kaip pieštukas, ir pilka kaip debesuota diena. Ji buvo puiki moteris ir sąžininga mokytoja, kuri labai didžiavosi mokinių pasiekimais. Mokytoja stovėjo šalia Keti, kol Dženi priėjo arčiau, ir tuomet žengė žingsnį į priekį.

— Tikiuosi, jūs neprieštaraujate, kad laukiu čia su Keti? — paklausė ji neramiai. — Aš tik norėjau persimesti žodeliu su jumis. Nesugaišinsiu jūsų nė minutės.

— Žinoma. — Dženi stebėjosi, kodėl ta moteris nepakvietė jos užeiti į įstaigą, kol suprato, kad panelė Tryt apsirengusi taip, lyg išvyktų.

— Aš išvykstu savaitgaliui ir taip norėjau prieš tai jus pamatyti. — Nelaukdama kitų, ji pradėjo eiti. Dženi su Keti greitai ėmė žingsniuoti šalia jos. — Keti mokykloje stropi, tad nenuostabu, kad ji išsiveržė į priekį, — pranešė ji nudžiugusiai Dženi. — Labiausiai stebina jos gabumai dailei.

— Namie ji visą laiką piešia, — apšvietė mokytoją Dženi. — Lovos spintelėje ji turi krūvą piešinių.

Tuomet panelė Tryt sustojo ir, žiūrėdama tiesiai Dženi į mėlynas, kupinas susidomėjimo akis, pasakė:

— Jums leidžiant, panele Dikens, norėčiau pristatyti Keti tam tikrai stipendijai, kuri mane sudomino. Nesakau, kad jai pasiseks, bet jei taip, tai reikš, kad ji važiuos į Londoną, gal net daugeliui metų. — Dar nespėjus Dženi atsikvošėti nuo tokios naujienos, ji apsisuko. — Turiu eiti, nes pavėluosiu į traukinį. Keti žino smulkmenas. Apmąstykite tai ir pirmadienį man praneškite. — Taip tarusi, ji nuėjo, palikusi Dženi spoksančią į Keti ir besistebinčią, ką visa tai reiškia.

Kai jos ėjo namo, Keti paaiškino.

— Atrodo, senas džentelmenas, tapytojas, padovanojo mokyklai sumą pinigų. Šie pinigai turi būti panaudoti daug žadančių mokinių išsiuntimui į dailės koledžus, ir panelė Tryt pirmiausia įrašė mano vardą. Aš turėsiu išlaikyti egzaminus į koledžą, ir stojančių mokinių yra daugiau negu vietų, taigi dar nėra ko žavėtis.

Dženi širdis apmirė nuo minties, kad gali prarasti Keti, šiai išvykus į didmiestį, bet ji buvo pasiryžusi negadinti mergaitei nuotaikos ir nesužlugdyti tokio šanso gyvenime. Be to, argi ne dėl to ji plušo visus tuos metus?

— Prabangi mokykla Londone, ką? — Ji šiltai apkabino mergaitę. — Ar tu nori važiuoti?

Keti gūžtelėjo pečiais, nustebindama Dženi savo atsakymu.

— Aš tikrai nežinau. Žinau tik tiek, kad nenoriu skirtis su *tavim*.

Jos vis šnekučiavosi, Dženi ginčijosi, kad tokia proga gali daugiau niekuomet nebepasitaikyti, o Keti atsakinėjo, kad ji tai supranta, bet bus tokia vieniša Londone be jos. Tai buvo ilgas vingiuotas keliavimas namo, ir kadangi jos turėjo tiek daug aptarti, neskubėjo. Jos džiaugėsi tuo popietės laiku, kai aplink jas nieko nebuvo, tik ramybė ir vienuma, ir paukščių, plasnojančių virš galvos, čiulbėjimas.

Kai jos išėjo iš atžalyno kalvos viršuje, tylą sutrikdė kanopų dunksėjimas. Pradžioje jos nekreipė dėmesio. Šis takelis buvo arti jojimo tako, ir raiteliams buvo įprasta čia treniruoti arklius. Tik kai garsas priartėjo ir pasirodė beprotišku greičiu lekiantys arkliai, Dženi pakėlė ranką, kad nutildytų Keti tauškėjimą.

— Tikiuosi, tai arklininkai iš aukštutinių arklidžių, lenktyniaujantys vienas su kitu, — tarė ji susierzinusi. — Kai kurie jų neturi jokio sveiko proto.

Kai du raiteliai tapo įžiūrimi, tiek Dženi, tiek Keti nustebo pamačiusios, kad jie yra ne kas kita kaip Klaudija ir Ričardas. Klaudija lėkė, tuo tarpu paklaikęs jos vyras, akivaizdžiai susidaręs įspūdį, kad jos eržilas nesuvaldomas, rėkė ir šaukė, ir desperatiškai stengėsi ją pavyti. Siaubo išraiška jo veide sustiprėjo, kai jis pamatė ant takelio stovinčias Dženi ir Keti. Kai jis suklikо joms trauktis iš kelio, Dženi stumtelėjo Keti į šoną, ir jos abi suklupo atžalyne.

Viskas įvyko iškart, ir vėliau, kai Dženi reikėjo visa tai prisiminti, ji tegalėjo prisiminti didžiulį sąmyšį, kai prie jų priartėjo du gyvuliai, su Klaudija, tvirtai įsikibusia į savo brangų gyvenimą, ir Ričardu, vis bandančiu pasiekti ir sučiupti jos vadeles. Vis dėlto buvo dar kažkas, kažkas, ką Dženi *įsivaizdavo* mačiusi. Tą svaiginančią sekundės dalelytę prieš tai, kai Ričardas lyg galingu kumščiu buvo nublokštas nuo arklio ir nuskriejo oru kaip skudurinė lėlė ant žemės sulaužytas ir suplėšytas, Dženi manė mačiusi kažką žibantį popiečio saulėje, kažką panašų į voratinklį, kai jame žaidžia šviesa. Kai ji nubėgo link nelaimės vietos, jos akį patraukė judėjimas atžalyne. Galbūt figūra, lekianti per atžalyną? Bet ji negalėtų to prisiekti.

Ričardas Hurdas buvo nužudytas akimirksniu.

— Sukrečiantis dalykas, — kalbėjo žmonės. — Siaura šaka apsivijo jo krūtinę ir pakėlė jį nuo arklio vienu smūgiu. Ji perplėšė vargšelį pusiau.

Teismo tardytojas pripažino, kad tai buvo „nelaimingas atsitikimas", ir ties tuo knyga buvo užversta. Jo žmona dabar galėjo palaidoti savo mylimą vyrą ir paskui buvo palikta ramybėje gedėti.

Laidotuvės įvyko Kalėdų vakarą. Senoji Helena Hurd atvyko iš Blekberno, ir jaunajam Alanui buvo gailestingai leista atvykti. Jis atrodė aukštas ir puikus su savo chaki uniforma, bet nepaisant orios laikysenos, sielvarto dvelksmas sklandė apie jį, sujaudindamas kiekvieną, esantį čia. Jo įspūdingos rudos akys žiūrėjo netikėdamos į karstą ir čia užrašytą vardą. Tai buvo jo brolis! Švelnus ir geras vyras, kuris jam buvo viskas. Dabar jis iškeliavo, ir vienišumas tapo nepakeliamas.

Helena stovėjo šalia, nuolat braukdama veidą gražiai išsiuvinėta nosinaite ir pritaikydama savo moterišką skrybėlaitę taip, kad paslėptų užbrinkusias akis. Kaip ir jos jaunasis sūnėnas, ji niekaip negalėjo susitaikyti su tuo, kas atsitiko.

Klaudija buvo pasipuošusi juodai nuo galvos iki kojų, su šydu, kuris taip gerai dengė jos veidą, kad negalėjai matyti nė vieno bruožo. Buvo neįmanoma žinoti, kas vyko po šiais tankiai surauktais nėriniais, bet iš jos besikartojančių nevaldomo drebėjimo priepuolių susidarė nepaguodžiamo sielvarto įspūdis. Jie negalėjo matyti šypsenos jos lūpose nei pasitenkinimo žiežirbų blyškiose akyse.

Dženi su Keti stovėjo kartu su kitais namų ūkio tarnais bažnyčios gale. Dženi akys buvo sausos, bet širdyje ji raudojo. Jeigu nebūtų pati savo akimis mačiusi, kas nutiko, galėtų prisiekti, kad Klaudija kažkaip sukėlė jo mirtį. Bet tai buvo nelaimingas atsitikimas. Visi taip kalbėjo. „Jos arklys buvo kaip laukinis, nesuvaldomas, ir iš tiesų jai pasisekė, kad išvengė tokio žiauraus likimo kaip vargšelis jos vyras". Oficiali išvada buvo ti-

kėtina, ir visi reiškė simpatijas „sielvartaujančiai“ našlei. Bet ne Dženi, nes širdyje ji nebuvo tuo įsitikinusi. Bet tai buvo tik nuojauta.

Vėliau, kai keli svečiai išvyko ir aukštuomenės arbatėlė baigėsi, Klaudija apsimetė negaluojanti ir nuėjo į savo miegamąjį. Helena atsisėdo svetainėje ir tyliai verkė.

— Neįsivaryk sau ligos, teta, — prašė Alanas, ir jie apsikabino, sujungti sielvarto ir smarkiai sukrėsti siaubingo supratimo, kad Ričardas daugiau niekuomet nebegrįš namo.

— Man viskas gerai, — pasakė senoji ledi, nors atrodė išblyškusi ir akivaizdžiai drebėjo. — Gal tu mane truputį paliktum, prašau?

— Tikrai nenori, kad pabūčiau su tavimi? — Jis buvo susirūpinęs. Teta buvo sena ir jam labai brangi.

Ji šyptelėjo aikštinga šypsena, ir tą akimirksnį jis suprato, kad ji už jį stipresnė.

— Manau, tu norėsi pamatyti Keti? — sumurmėjo ji, spausdama jo ranką saujoje. — Ir esu įsitikinusi, kad ji taip pat norės *tave* pamatyti po tokio sukrėtimo.

Jis palenkė galvą jos pabučiuoti, ir ji suėmė rankomis jo veidą.

— Mes dar turime vienas kitą, — pasakė ji. — Niekuomet to nepamiršk.

— Nepamiršiu, — pažadėjo jis. Su meile perbraukė ranka jos žilus plaukus, paskui, netaręs nė žodžio, paliko ją čia, išeidamas ieškoti mylimos Keti.

— Ji savo kambary, — pasakė jam Dženi. — Nors aš bijau, kad dabar ji nėra gera draugija. Kaip žinai, ji mėgo šeimininką. — Kaip ir jai pačiai, Keti vis dar sukosi galva po to, kai pamatė Ričardo Hurdo žuvimą. Dženi tai sukėlė daugiau nerimo, nei ji galėjo tikėtis.

Dženi pastebėjo aukštą tiesią Alano figūrą įeinant į priestatą ir mąstė, kaip greitai jis užaugo.

— Gražus jaunuolis, — sumurmėjo. Kažkodėl pajuto, kad jo bijo. Tačiau nežinojo kodėl.

— Ar jūs norite, kad dar ką nors padaryčiau, panele? — Indų plovėja padėjo paskutinę lėkštutę ir uždarė spintelės duris. Kaip visi tarnai, ji buvo prislėgta to, kas atsitiko.

— Ne, gali daryti, ką nori, — pasakė jai Dženi. — Man jau pasakyta šįvakar neruošti pietų, tad nėra ką daugiau veikti iki ryto.

Tarnaitės veidas išsiviepė keistu šypsniu, paskui ji greit išėjo, palikdama Dženi sėdinčią prie stalo ir galvojančią, kas dabar su jomis bus.

— Vienas Dievas težino, ką ji dabar darys, — galvojo Dženi garsiai. — Klaudija Maršal tokia, kad nėra ko ir kalbėti. — Ji truputį suglumo, pavartojusi mergautinę Klaudijos pavardę. — O, bet ji dabar nebėra ištekėjusi, argi ne? — paklausė ji savęs. — Jos Išdidybė laisva ir neįsimylėjusi, ir negaliu įsivaizduoti, kad ji apgailestautų! — Jos viduje sukilo stiprus pyktis. Kažkas buvo klaidinga dėl šeimininko mirties, bet ji negalėjo pajudinti nė piršto.

Keti buvo susirangiusi ant palangės, keliai įbesti į smakrą, gražių žalių akių žvilgsnis svajingas. Kai pasigirdo beldimas į duris, ji grįžtelėjo. Beveik iškart atsidarė durys ir pasirodė tiesi figūra tamsia uniforma. Jų akys susitiko, ir džiaugsmingai sušukusi ji metėsi prie jo, puldama jam į glėbį.

— Aš meldžiausi, kad tu prieš išvykdamas ateitum su manim pasimatyti, — tarė ji. — Atrodei toks vienišas bažnyčioje. Norėjau tuomet su tavimi pasikalbėti, bet tai neatrodė deramа. Klaudija stebėjo kiekvieną mano judesį.

— Aš taip pat tave mačiau, — prisipažino jis. — Ar tu pastebėjai? — Jo rudos akys sugrudo. — Ir net kai jie leido jį į žemę, man suteikė jėgų žinojimas, kad tu niekuomet nuo manęs nepasitraukei. — Paėmęs jos rankas, jis suspaudė jas ir pakėlė prie lūpų. — Tu turi žinoti, kad aš tave myliu, — pasakė jis, bučiuodamas sugniaužtus jos kumštelius.

Ji negalėjo kalbėti. Akys priplūdo ašarų, ir ji turėjo nudurti žvilgsnį arba leisti joms kristi.

— Dženi sako, kad aš per jauna suprasti, kas yra tikra meilė, — prisipažino ji. — Bet aš žinau, kad ilgiuosi tavęs kiekvieną mirksnį, kai esi išvykęs, ir noriu būti su tavimi visą laiką. Ar tai ne meilė?

Jis palietė jos veidą ir nustebo, koks jis švelnus.

— Turiu rytoj grįžti atgal. — Jo balsas buvo kupinas gailesčio.

— Žinau. — Ji pažvelgė į jį su ilgesiu. — Man taip gaila dėl tavo brolio. Kai kiti žiūrėdavo į mus su Dženi iš aukšto, *jis* visuomet leisdavo mums pajusti, kad esame svarbios.

Alanas linktelėjo, jo veidas paniuro prisiminus brolį.

— Jis padėdavo kiekvienam pasijusti svarbiam. Toks buvo jo būdas.

— Ačiū, kad atėjai pasimatyti. Žinau, Klaudija apsunkintų tau gyvenimą, jei sužinotų.

— Man nesvarbu, ką ji mano, — tarė jis tvirtai. — Niekuomet. — Jis padėjo jos rankas ant kelių ir ilgais pirštais apglėbė jos veidą.

— Ji mūsų neišskirs, — pažadėjo jis. Paskui pribloškė ją pridurdamas: — Nors Dženi teisi... tu *esi* per jauna, gal ir aš.

— Ką tu sakai... kad daugiau nebenori manęs matyti?

— Sakau, laikas greitai bėga, ir netrukus tu būsi pakankamai suaugusi, kad suprastum. Dabar, kai Ričardo nebėra, aš čia negrįšiu. Noriu, kad duotume vienas kitam ketverius metus, Keti. Tuomet man bus daugiau kaip dvidešimt vieneri, o tau šešiolika. Žinau, kad jausiu tau tą patį, bet noriu, kad tu būtum tikra.

— Aš esu tikra.

— Ketveri metai, Keti. Tai nėra toks ilgas laikas, jei jo pabaigoje mes turėsime vienas kitą visam likusiam gyvenimui.

— Manau, kad tau sugrįžus mūsų su Dženi čia nebebus? — Dabar ėmė byrėti ašaros, ir ji susigėdo.

— Aš susirasiu tave, nesvarbu, kur tu būtum. — Ji nuleido galvą. Pirštų galiukais jis palietė jos skruostą ir pakėlė jos veidą prie savojo. Ilgai ir švelniai ją pabučiavęs, tarė sudie ir išėjo į šaltą pilką vakaro šviesą.

Tą naktį mergaitė raudojo Dženi glėbyje.

— Aš daugiau niekuomet jo nebepamatysiu, — pasakė ji. — O aš jį *myliu*. Myliu!

— Žinau, — prisipažino Dženi. — Bet norėčiau, kad nemylėtum.

Keti supyko.

— Tu neteisi. Mudu su Alanu nesirūpiname savo kilmės skirtumais. Jei du žmonės myli vienas kitą, jie neturėtų leisti kam nors juos išskirti. — Skausmas apakino ją dėl tikrųjų Dženi motyvų, troškimo apsaugoti Keti nuo pernelyg didelio sielvarto. — Ką *tu* žinai? — Ji atsitraukė. — Esi tokia pat bloga kaip ir *ji*, tik kitaip.

— Kad ir ką tu manytum, aš žinau, kas yra meilė ir kokį skausmą ji gali sukelti. — Jos neįskaudino Keti pastaba, nes ji suprato, kad tai nebuvo piktumas. Kaip daugelis dalykų, kurių vėliau pasigailime, tai buvo pasakyta pasidavus momentui ir susikrimtus dėl viso to, kas atsitiko.

Keti iškart pasigailėjo.

— O, Dženi, atleisk. Aš nenorėjau. — Ji apsivijo rankomis Dženi kaklą ir prisiglaudė. — Atleisi man? — meldė ji.

Išsivaduodama Dženi plačiai nusišypsojo.

— Nėra ką atleisti, — pasakė ji.

— Dženi? — Keti atsilošė, smalsiai į ją žiūrėdama.

— Taip, širdele?

— Tu niekuomet nepasakojai, kad ką nors mylėjai.

— O?

— Kas jis buvo?

— Aš jį pažinojau prieš daugelį metų.

— Ar jis tave mylėjo?

— Taip.

— Ir tu niekuomet nebuvai ištekėjusi?

— Ne.

— Kodėl ne?

Keti klausimai siekė per giliai.

— Tai nieko nebereiškia. Viskas buvo labai seniai. — Frenko veidas buvo išgraviruotas jos sieloje. Jis vėl iškilo ją persekio-

damas, keldamas begalinį skausmą ir pyktį. — Nėra jokios prasmės dabar apie tai kalbėti, — pasakė ji truputį per griežtai.

— Atleisk. — Keti akimirką patylėjo, paskui nekantriai paklausė: — Ar tu vis dar jį myli?

Klausimas Dženi nustebino, ir tai buvo matyti iš jos veido, kai ji žiūrėjo į Keti. Prabėgo amžinybė, kol ji atsakė, ir tai buvo paprasta tiesa, prasiveržusi iš širdies.

— Taip, aš vis dar jį myliu.

Ji buvo dėkinga, kad klausimai baigėsi. Keti užmigo. Ilgai Dženi gulėjo lovoje klausydamasi, kaip ant stogo krinta sniegas. Jos viduje kilo sąmyšis. Pradžioje galvojo apie Ričardą Hurdą ir jo žuvimą. Paskui apie Frenką ir savo jausmų stiprumą.

— Nepaisant visko, aš ilgiuosi tavęs, — sušnibždėjo ji. — Tu turi gerą dukterį, Frenkai Vinfildai. — Staiga ją apėmė kartėlis. — Gaila, kad tavęs čia nėra, kai jai tavęs reikia, nenaudėli! Kai mums *abiem* tavęs reikia!

Taip tarusi, ji apsivertė ir užmigo. Bet jos miegas buvo neramus. Jie neleido jai miegoti. Frenkas. Ir Klaudija. Ir dar vienas daiktas, kuris sužibėjo saulėje. Ir vyriškio šešėlis. Ji turi sužinoti. Turi išsiaiškinti, kas iš tikrųjų atsitiko. Netgi jei atsidurs pavojuje.

Tolesnes kelias dienas Dženi kovojo su savo sąžine. Ar ji klydo manydama, kad kažkas daugiau susiję su Ričardo Hurdo mirtimi, nei buvo atskleista? Ar ji taip labai nemėgo Klaudijos, kad leido savo jausmams aptemdyti sprendimus? Ją kamavo aibė jausmų. Čia buvo įsitikinusi, kad šiame atsitikime slypi kažkas bloga, čia jau graužėsi, kad yra tokia kerštinga.

— Jeigu nebūsi atsargi, Dženi, — galvojo ji garsiai, stebėdama Keti, einančią į mokyklą, — tu baigsi taip laužydama rankas, kaip ana viršuje. — Ta mintis ją taip sukrėtė, kad ji pasižadėjo ištirti šį dalyką. Nutaikiusi tinkamą laiką, ji atsargiai pradės kalbėti apie tai su Klaudija ir pažiūrės, kaip ta reaguos.

Po kelių savaičių atsitiko kažkas nenumatyta. Kažkas, kas sukėlė Dženi tokį nerimą, kad ji buvo priversta drastiškai veikti.

Viešai Klaudija dar gedėjo, tuo tarpu savo namuose puotavo kaip linksma našlė. Nebuvo nė dienos, kad ji negertų ar nesivoliotų ant miegamojo grindų su savo lengvatikiu meilužiu. Visi seni ištvirkėliški bruožai grįžo su kaupu, primindami Dženi, ką turėjo pakelti Elizabeta.

— Ji tikra nelaimė! — Sugniuždyta to, ką matė, ekonomė sulaužė diskretiškumo įžadą ir pasakė lemtingą pastabą liūdnų akių kambarinei, kuri ką tik pateko į Klaudijos nemalonę ir buvo iškart atleista.

— Be jokios abejonės, ji yra blogas žmogus, — verkė priblokšta mergina. — Jos kambaryje vyriškis, ir nuolat išgertuvės. Maniau, kad ji laiko save ledi.

— Deja, ji nežino, ką reiškia šis žodis, — atsakė šauni dora moteris. Ir užsikirto, nes į pietų kambarį įžingsniavo Klaudija, kuri viską girdėjo. Rodės, ištisą amžinybę ji žiūrėjo į abi moteris, prieš paniekinamai kreipdamasi į ūkvedę.

— Akivaizdu, kad tau nepatinka tavo darbas, taigi ir tau leidžiu tuoj pat palikti šiuos namus. Žinoma, jūs suprantate, kad negausite jokių rekomendacijų? Puiki idėja!

Dženi taip pakrypę įvykiai nestebino. Iš tiesų, ji jau matė, kad tai artėja, ir buvo priversta dar kartą apsvarstyti savo poziciją.

— Tikriausiai ji nesivilia, kad *tu* viena nudirbsi visus darbus? — pareiškė Keti. — Nes jei taip, tu gali pasakyti jai, ką daryti. — Ji buvo maža išgąsdinta būtybė, kuri kentė košmarus po Klaudijos puolimo. — Galbūt ir mes turėsime išeiti, — pasiūlė ji neapgalvotai, kol prisiminė, kad Alanas gali sugrįžti, tad sušvelnino savo žodžius: — Tu žinai, aš tau padėsiu kiek galėdama, Dženi, bet tu turi prieš ją atsilaikyti. Neleisk jai tavęs taip išnaudoti kaip anksčiau.

Dženi atsakė supratingai šypsodamasi ir širdingai pažadėdama:

— Nesijaudink, brangute. Daugiau ji manęs taip neišnaudos. — Ir buvo apgalvojusi kiekvieną žodį.

Kitą rytą sugrįžo Bilis Saksonas. Kai Dženi atidarė jam duris, jis nužirgliojo per namą ir laiptais aukštyn taip, lyg turėtų tokią teisę, ir Dženi įtarimai vėl ėmė ją kamuoti.

— Nesirūpink, *aš pažadinsiu* miegančią gražuolę, — tarė jis įžūliai mirktelėdamas. — Ir netrukdyk mūsų, būk gerutė. — Jo juokas buvo šiurkštus. — Galiu pažadėti, ji bus per daug užsiėmusi, kad valgytų kokius nors pusryčius.

Visą mielą dienelę iš Klaudijos kambario sklido geidulingas triukšmas ir juokas. Tyčia nekreipdama dėmesio į vaizdus, užplūdusius jos protą, Dženi tvirtai užtrenkė virtuvės duris ir rūpinosi savo reikalais. Kai Keti sugrįžo iš mokyklos, šiltas aromatas jau dvelkė virtuvėje, susimaišę kvapai keptos, apskrudusios duonos, riebaus pyrago ir garuojančios žuvies. Neįprastai šiuo dienos metu, kai visi tarnai būdavo susėdę prie lengvo užkandžio, stalas dabar buvo padengtas tik dviem.

Kaip visada Dženi paruošė nuostabų valgį; čia buvo žuvies paštetas su sultingom daržovėm, švieži paplotėliai su juodaisiais serbentais ir naminiu džemu bei didelis minkštas šokoladinis pyragas, aplietas kremu.

Valgant Dženi klausinėjo Keti, kaip jai sekėsi mokykloje.

— Ar tu dar nieko negirdėjai apie tą vietą dailės koledže? — norėjo sužinoti ji. Keti juokdamasi pasakė, kad ji turi būti kantri, nes rezultatai paaiškės tik po kelių savaičių. Dženi atsakė neabejojanti, kad atėjęs pranešimas bus palankus Keti. Keti nugrimzdo į tylius apmąstymus, ir Dženi pajuto pavojų, jog mergaitė gali atsisakyti to, kas galėjo būti nuostabiausia proga jos gyvenime. Tačiau Dženi neįkalbinės mergaitės pasielgti vienaip ar kitaip, nes pagaliau pasirinkti turėjo pati Keti.

— Ar tas siaubingas vyras dar čia? — paklausė Keti, pakeldama akis į lubas. — Aš mačiau jį ateinant keliuku, kai ėjau į mokyklą.

— Taip, jis vis dar čia, — atsakė Dženi, pradėdama šluostyti stalą. — Ir tai viskas, ką noriu apie jį girdėti. — Jai mažiausiai reikėjo, kad Keti susidomėtų Klaudijos gyvenimo būdu.

Pašokusi nuo kėdės padėti šluostyti, Keti gūžtelėjo pečiais.

— Žinau, ji laisva daryti ką nori, bet, tiesą sakant, Dženi, nedrįstu pagalvoti, ką apie visa tai pasakytų Alanas. Aš noriu parašyti jam ir papasakoti.

Dženi ūmai atsisuko.

— Tu to nepadarysi, mano mergaite! — papeikė ji. Truputį nustebinta ji pamanė, gal Keti slepia ką nors nuo jos. — Be to, kaip tu gali jam parašyti, kai nežinai jo adreso? — paklausė ji įtariai.

— Aš galėčiau parašyti kariuomenės vadovybei ar panašiai. Neabejoju, jie nusiųstų laišką toliau.

Dženi akivaizdžiai palengvėjo.

— Maniau, kad judu su Alanu susitarėte nesimatyti ketverius metus?

Keti atsiduso ir paėmė nuo spintutės indų šluostį.

— Žinau, — tarė svajingai. — Bet ar tu nemanai, kad jis turėtų žinoti, kaip Klaudija elgiasi? Pagaliau ji yra jo moša.

— Ne. Aš *nemanau*, kad jis turėtų žinoti. Šiam jaunuoliui reikia prasimušti, ir esu tikra, jis niekaip negalėtų pakeisti jos elgesio, net jei ir norėtų. Be to, kadangi jis padarė sunkų pasiryžimą nebendrauti su tavimi, kol tau bus šešiolika, manau, privalai gerbti šį apsisprendimą, net jei jis tau ir ne itin patiktų. — Iš tiesų, kai Keti pasakė jai, ką kalbėjo Alanas, jos pagarba jam išaugo keleriopai.

Keti apgailestavo.

— Tu teisi, Dženi. Atleisk.

— Viskas gerai. Tad tu neparašysi? — Keti apgailestaudama papurtė galvą. — Puiku! — pareiškė Dženi. — Tuomet išspręsta. — Ji rimtai tyrė mergaitę prieš prabildama: — Man nereikia tau nė sakyti, kad ta apgailėtina būtybė viršuje ir aš nuėjome kartu ilgą kelią. Tikra teisybė, aš pažinau ją kaip savo pačios veido bruožus, ir nesvarbu, ką tu gali pamanyti, Keti, aš visuomet esu per žingsnį pirma jos. — Kai Keti tebežiūrėjo į ją apstulbusi, netekusi vilties Dženi tarė: — O, žiūrėk. Aš mėginu pasakyti štai ką... Būčiau dėkinga tau, jei galėtum išmesti iš galvos šią moterį ir jos darbus ir palikti ją man. — Ji padavė savo lėkštę. — Ar tu padarysi tai dėl manęs, Keti? — Keti linktelėjo, ir Dženi švelniai tarė: — Ačiū. Tuomet, jaunoji ledi, daugiau aš neturiu ką veikti, tad jei nori eiti, galiu puikiausiai susitvarkyti pati.

— Gerai, turiu nupiešti keletą dailės darbų. — Keti kiek pasvarstė prieš garsiai pareikšdama. — Ne. Tai neteisinga. Aš liksiu ir padėsiu tau baigti tvarkytis.

— Nesu pavargusi, tu žinai, — protestavo Dženi. — Iš tiesų trykštu energija. — Ir pykčiu, pagalvojo ji. Trykštu pykčiu taip pat.

— Tuomet tu nebedirbsi šiandien jokio kito darbo?

— Aš nekelsiu siurblio ir negraibysiu jokių pelenų iš židinio. Šią popietę jau dukart aidėjo skambutis iš jos kambario, bet aš įbrukau į jį skudurėlį, kad negirdėčiau šio palaimingo daikčiuko. — Abi pažvelgė į seną kojinę, kuri karojo nuo varpelio, ir susijuokė. — Mano vyriausio koko ir butelių plovėjos dienos baigėsi, — pasakė ji įsitikinusi. — Bet, tikiuosi, ji greit pasisamdys daugiau tarnų, nes patarnavimus ji mėgsta.

Keti apkabino ją.

— Sėkmės tau.

Indai buvo jau sušluostyti.

— Eik. Aš juos sukrausiu, — tarė Dženi. — Neabejoju, kad tu turi ką geresnio veikti? — Ji paėmė šluostį iš Keti rankų ir nulydėjo ją link durų. — Aš greit ateisiu, — pridūrė ji.

Vos spėjo ji uždaryti duris Keti už nugaros, virš galvos kimiai sudžerškė skambutis, ir kojinė nukrito ant grindų.

— Skambink, kiek patinka, netikėle, — bambėjo ji, eidama prie stalo ir trinksėdama indais. Kai skambutis tebeaidėjo, ji pradėjo aukštu balsu dainuoti: — Aš pasiimsiu vėl tave namo, Keti, kur laukai gaivūs ir žali... Kur jau tavo širdis buvo, aš pasiimsiu vėl tave namo. — Bet jos balsas negalėjo nustelbti skambučio klegėjimo. — Būsiu prakeikta, jei ten lipsiu! — šaukė ji, mesdama į jį šluostį ir užsidengdama delnais ausis.

Taip staiga, kaip pradėjo skambėti, jis ir nutilo.

— Ačiū Dievui, — tarė Dženi. — Gal aš imu dirbti už tiek, kiek man moka. — Ji iššluostė kriauklę ir džiovyklą ir rūpestingai sukrovė visus indus. Kai nusisuko nuo spintutės, jos širdis vos neiššoko iš krūtinės, nes tarpduryje stovėjo Klaudijos mei-

lužis, susitaršęs ir nesilaikantis ant kojų, ir spoksantis į jos nuogas kulkšnis taip, lyg niekuomet nebūtų jų matęs.

Nuo jo trenkė alkoholiu, ir kai jis žengė toliau į virtuvę, Dženi pasitraukė per žingsnį atgal.

— Esi įžūli netikša, — kikeno jis. — Bet aš visuomet tai žinojau. — Durdamas nykščio galu link laiptų, šiurkščiai vapėjo: — Tavim dėtas, aš per daug nebandyčiau jos kantrybės. Ji gali būti bloga. Kas gali tai žinoti geriau už mane? — Jis ėjo toliau į virtuvę svirduliuodamas, ir Dženi bijojo, kad ant jos neužgriūtų. Bet, suintriguota jo žodžių, ji nesitraukė. — Ką tu padarei, kad ją nuliūdinai, a? Pasakyk man. Ji nekenčia tavo valios stiprybės, nėra jokios abejonės. Geriau tegu ji būna *tavo* priešas negu mano.

— Ar tu nori man ką nors pasakyti? — Dženi suirzo. — Nes jei nori, manau, turi žinoti, jog aš pakankamai sugebu savimi pasirūpinti.

Jis nusikvatojo, ir su jo kvapo plūstelėjimu jos šnerves pasiekė išgertuvių smarvė.

— Aš tik stengiuosi perspėti tave, mano gražuole, — pasakė jis, prieidamas arčiau. — Ji suduos tau smūgį, ir — taigi, manau, kad tikrai gaila, nes tu esi miela graži maža būtybė, ir viskas. — Siekęs ją paliesti, jis nutaisė gailų veidą, kai jinai jį atstūmė. — Prašau, — tarė jis piktai. — Manau, tai bus tavo pačios laidotuvės. — Priėjęs prie durų, atsigręžė į ją įtūžęs, kad buvo atstumtas. — Manai, aš meluoju, ką?

— Nieko nemanau, — atsakė išdidžiai Dženi. — Išskyrus tai, kad tu ir ji esate gryna gėda.

— Išdidi kalė. — Jis įsistebeilijo į ją ilgiau, tarsi mėgindamas nuspręsti, ar būtų išmintinga dar ką nors sakyti. Pagaliau nusprendė, kad gali, velniai rautų, sakyti, ką nori. — Kertu lažybų, kad tu nepatikėtum, jei aš pasakyčiau, kad ji sugeba įvykdyti *žmogžudystę*, ar ne? Ne kartą, o du. Tai teisybė, panele... DUKART! — Jis jautėsi patenkintas savim, kai Dženi nuo jo žodžių susverdėjo. — Aha! Tai privers tave atsisėsti, ar ne?

— Tu išprotėjai. — Pasąmonėje ji visuomet žinojo, kad Klaudija gali padaryti baisiausių dalykų. Bet ką jis pasakė? Kad ji dukart įvykdė žmogžudystę? Brangusis Dieve!

Jis palenkė galvą į šoną, lyg apgalvotų ką tik jos pasakytą sakinį.

— Gal aš ir išprotėjęs, — tarė jis pagaliau. — Gal ji jų abiejų neatsikratė. Ir galbūt, jei ji sužinos, kad aš kalbėjausi su tavimi, toliau sąraše būsiu aš. — Jis pratrūko kvatotis, pamatęs jos sustingusią mažą figūrėlę ir sukrėstas dideles akis. — O po manęs gali būti sąraše *tu*... tu ir tavo vaikpalaikis.

Pasitelkusi visą drąsą, kurią galėjo sukaupti, Dženi reikliai paklausė:

— Tu mane baugini?

Jis išreiškė nepasitenkinimą ir papurtė galvą, paskui vėl nepatenkintas purkštelėjo.

— Ką tu turi galvoje, ledi? — paklausė jis nekaltai. — Aš užėjau į virtuvę išplempti stiklinės vandens, o čia štai tu... kaltinanti mane ar sakanti dalykus, kurių aš niekuomet nekalbėjau. — Jis vėl nusijuokė. — Prisiekiu, niekuomet neištariau nė žodelyčio. Ir prisieksiu tą patį bet kam, kad ir kas prieš mane stovėtų. — Vis dar juokdamasis, jis išsvirduliavo iš virtuvės ir iš namo. Ir Dženi liko apdujusi nuo tų siaubingų dalykų, kuriuos jis pasakė.

Nugrimzdusi artimiausiame krėsle, ji garsiai savęs paklausė:

— Ką jis turi galvoje? Jis geras, kad pasakė, jog Klaudija nužudė du kartus. — Lyg norėdama sulaikyti balsą, pakartojusį tokį baisų dalyką, ji užsiėmė rankomis burną, prislėgtom mėlynom akim dėbsodama į viršų.

— „Sugeba įvykdyti žmogžudystę“, pasakė jis, — šnibždėjo ji. — „Ne kartą, o du“, sakė jis... „ATSIKRATĖ JŲ“! Štai ką jis kalbėjo.

Šie žodžiai vis sukosi jos galvoje, kol nepaprastai susijaudinusi ji puolė prie spintos, išsitraukė iš stalčiaus laiškinio popieriaus bloknotą ir plunksnakotį ir nusinešė prie stalo. Lyg velnias būtų tupėjęs jos pašonėje, taip greitai ir pašėlusiai ji rašė.

— Ji žinos, ką daryti, — šnibždėjo rašydama. — Keti neturi rašyti Alanui, bet jo teta privalo žinoti, kas čia vyksta. Tai kažkas daug blogesnio, negu aš kada įsivaizdavau, iš tiesų.

Netikėtai Dženi dingtelėjo mintis, ir ji atsilošė kėdėje.

— Elizabeta! — ji vos galėjo patikėti tuo, ką pagalvojo, bet mintis buvo čia ir nesitraukė. Tyliai mintis išsiliejo. — Dieve mano, ji juk nenužudė savo tikros motinos? — Net taip sakydama ji purtė galvą į šalis netikėdama. Ji jau turėjo įtarimų dėl Ričardo mirties, bet ne dėl anos. Dėl anos niekuomet. Pernelyg baisu buvo apie tai pagalvoti. Bet jis pasakė: „Dukart"... „Atsikratė jų". Tai buvo tikrai jo žodžiai. Ką daugiau tai galėtų reikšti? Drebančiom rankom ji užklijavo voką ir, susiradusi rankinėje Helenos Hurd adresą, jį užrašė. Paskui kampe užklijavo ženklelį ir, suspaudusi rankoje laišką, apsigaubė skraiste ir nuskubėjo, apeidama namą taip, kad Keti negalėtų jos matyti.

— Iškart pateks į paštą, — sumurmėjo ji. Kelias iki pašto dėžutės skersgatvio kampe buvo ilgas, bet ji pajuto akstiną kuo greičiau išnešti laišką iš namų, kol jo kas nepamatė.

Ji pusiau ėjo, pusiau bėgo prie pašto dėžutės, paslapčia apsidairydama, dėkinga, kad nieko nesutiko. Ir vos nenumirė iš baimės, kai išsitiesė jo ranka ir griebė iš jos laišką.

— Kas gi čia, ką? — Bilis Saksonas lengvinosi už medžio, kai pastebėjo ją. — Turi meilužį, ar ne? — erzino jis, skubiai skaitydamas adresą ant voko. — O, tai *moteris!* — Jo juokas buvo žiaurus. — Tai štai kodėl tu nenori manęs, ką? — Jis liovėsi juoktis, kai ji vėl išplėšė laišką.

— Kokia sveiko proto moteris mylėsis su tokia kvaile kaip tu? — šaukė jis paniekinamai, abi jos rankas kišdamas prie savo plačios krūtinės ir dribdamas į griovį.

— Štai kur tau vieta, — pasakė jinai jam. — Palaikyk žiurkėm kompaniją.

Labiau pikta nei išsigandusi, Dženi įmetė laišką į pašto dėžutę ir visą kelią bėgo namo tekina. Parbėgusi užsikniaubė ant stalo ištikta juoko priepuolio. Bet paskui prisiminė, kodėl siuntė laišką Helenai Hurd, ir vėl surimtėjo.

— Jūs neišvengsite to, kas dabar jūsų laukia, panele Išdidybe, — tarė ji, pakeldama mėlynas akis į duris ir aukštyn į koridoriaus laiptus. — Jeigu yra pasaulyje koks teisingumas, tu gausi, ko nusipelnei. — Taip tarusi, ji baigė savo pareigas ir nuėjo į savo pusę, užsirakino duris, užsitraukė užuolaidas.

— Dar netamsu, Dženi, — priminė jai Keti.

— Pakankamai tamsu, — atsakė ji švelniai. Mintyse ji matė Klaudiją, išsidrėbusią ant lovos, girtutėlaitę ir be sąmonės. Priėjusi prie Keti, priglaudė ją arčiau. — Pakankamai tamsu, širdele, — sumurmėjo ji. — Bent jau kai kam iš mūsų. — Ji galvojo apie laišką, kurį ką tik parašė, ir širdies gilumoje žinojo, kad pasielgė teisingai. Ji tik vylėsi, kad Helena Hurd yra nors pusiau tokia moteris, kokia atrodė.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Helena Hurd atsisėdo vienoje židinio pusėje, o jos draugė — kitoje. Edna buvo tokio pat amžiaus kaip ir Helena, bet jos plaukai ne tokie žili ir veidas ne toks patrauklus. Ji buvo įspūdingų bruožų, ilga nosimi ir kyšančiais antakiais, ir švelnių lūpų burna, kuri atrodė išsiviepusi nuo vienos ausies iki kitos. Ji buvo puiki prisirišusi moteris, kuri mylėjo savo draugę karštai globodama ir gindama. Kartais ji pakeldavo akis nuo siuvinio, susirūpinusi kitos moters nerimu. Bet už savo rūpinimąsi tegavo pastabą:

— Ko, po galais, vėpsai į mane, sena kvaiša?

Visuomet kantri ir suprantanti, kad net po dviejų mėnesių Helena Hurd tebėra vis dar apimta nevilties dėl to, kas atsitiko Ričardui, ji šiltai, su meile atsakė:

— Aš nenorėjau vėpsoti. Tik pasidomėjau, gal jūs jaučiate būtinybę išsikalbėti?

Helena atsiduso, atmesdama rankas ir atrodydama susigėdusi.

— O, nekreipk dėmesio, Edna. Tai aš turėčiau gailėtis, — atsiprašė ji. — Žinau, kokia vaidinga sena priekabiautoja buvau visus pastaruosius du mėnesius, bet negaliu susitaikyti, kad jis užsimušė jodamas. Nebuvo geresnio jojiko už Ričardą. Jo motina rašydavo iš užsienio pasakodama, kaip jai stodavo širdis, kai berniūkštis raitas išdykaudavo. Jis būtų pavijęs bet ką, ir nebuvo nė vieno jojiko, geresnio už jį. — Ji papurtė galvą. — Kuo daugiau apie tai galvoju, tuo labiau įsitikinu, kad jo mirtis kažkuo įtartina. Turėjau pasakyti tai laiku, bet, žinoma, aš

buvau apdumta nuosprendžio ir pernelyg paskendusi sielvarte, kad galėčiau aiškiai mąstyti.

— O, mano brangioji, norėčiau, kad jūs nustotumėte nerimauti.

Sėdėdama priešais krėsle, senoji ledi švelniai pažvelgė į jaukų savo draugės veidą.

— Negaliu, — pasakė ji. — Gerai. Aš žinau, ką jie sako, apie tą šaką, jį apsivijusią, ir žinau, kad taip negalėjo atsitikti. Bet aš nesu įsitikinusi. Kyla pernelyg daug klausimų. Pavyzdžiui, kaip *Klaudija* galėjo išvengti šitos šakos? Ir kodėl jos arklys tapo nesuvaldomas? Kaip ir Ričardas, ji puiki jojikė, ir ji yra jojusi tuo pačiu eržilu tuo pat jojimo taku jau daugelį kartų.

— Tai buvo nelaimė, Helena, — įtikinėjo Edna. — Jūs pati man pasakojote, kad viskas išaiškėjo teisme per tardymą. Kaip Klaudijos eržilas kažko pasibaidė atžalyne, kaip jis lėkė su Klaudija, išsigandusia dėl savo gyvybės, ir Ričardas vijosi ją, norėdamas sugriebti vadeles. Akimirksnį prieš Ričardui nukrintant, Klaudijos arklys pasuko su ja nuo medžių. Akivaizdi teisybė, kad Ričardas lėkė tokiu greičiu, jog nepastebėjo kabančios šakos. Jūs turite susitaikyti su tuo, Helena. Ričardo mirtis buvo nelaimingas atsitikimas, ir tiek. Jūs tik apsirgsite, manydama kitaip. Prašau, Helena, jūs turite išmesti tai iš galvos.

— Aš pasistengsiu, žinoma, pasistengsiu, ir tu teisi— esu kvaila sena moteris. — Tai buvo teisybė, ji negalėjo pakęsti vargšo Ričardo našlės vaizdo ir labiau už viską troško pamatyti, kaip išaiškėja, kokia ji godi būtybė, bet būti godžia ir siaubinga nebūtinai reiškia būti žudike.

Abi moterys gėrė savo kakavą, ir, spinduliuojant ugnies šilumai, supdamasi savo krėsle Helena greit nugrimzdo į prisiminimus apie Ričardą dar berniuką. Tų dienų prisiminimai buvo visa, kas jai liko, be Alano, kuris buvo jos pasididžiavimas ir džiaugsmas. Jis jau visapusiškai pasižymėjo kariuomenėje ir džaugėsi kiekviena tarnybos minute.

Džiaugdamasi, kad pagaliau jos senoji draugė truputį aprimo, Edna padėjo siuvinį, atsilošė krėsle ir truputį ją stebėjo. Il-

gą laiką salone tebuvo girdėti laikrodžio tiksėjimas ir spyruoklių girgždesys, kai Helena švelniai sūpavosi krėsle.

Po kiek laiko senoji ledi miglotai suvokė, kad žarstomos liepsnojančios anglys ir pakabinamas į vietą ant židinio apsauginis įrengimas. Tada sugirgždėjo atidaromas ir uždaromas stalčius, ir ji suprato, kad Edna padėjo savo rankdarbių dėžutę.

— Aš jau eisiu gulti, — atsklido pažįstamas balsas. — Ar prieš man išeinant dar ko norėtumėte?

Neatmerkdama akių, Helena papurtė galvą.

— Labanakt, — pasakė ji. Ir greitai svetainėje vėl įsivyravo tyla.

Po kokios valandos Helena pakilo į savo miegamąjį. Visą mielą dienelę ją kamavo jausmas, kad kažkas turi atsitikti. Taip ir buvo. Kitą rytą. Du dalykai, vienas po kito, ir abu nemalonūs.

Šeštadienio rytą Helena ir Edna būtų normaliai praleidusios vieną ar dvi laimingas valandas, klaidžiodamos po Blekberno prekyvietes, kur Helena būtų išsirinkusi sultingų krevečių iš mažutės moters sunkaus prikrauto krepšio.

— Šios krevetės buvo pagautos, kol jūs dar drybsojote lovose ir sapnavote, — pasakytų prekeivė, šelmiškai mirktelėjusi. Paskui abi pagyvenusios moterys vaikštinėtų tarp prekystalių, Edna nusipirktų siuvimo reikmenų, o Helena žavėtųsi paskutinės mados skrybėlėmis.

— Dėl Dievo meilės, paskubėkime! — sušuko Helena koridoriuje. — Kas nors galėtų pamanyti, kad ketini susitikti su savo sužadėtiniu. — Kai Edna pasirodė su spalvotu kailiniu paltu ir ilgais batais, išsiskleidusi skėtį, Helena suprunkštė, sakydama: — Arba esi Mis Arktika. — Bet jos nuotaika buvo gera, nes ji nusprendė pasinaudoti Ednos patarimu ir išmesti iš galvos mintis apie Ričardą.

— Tu gali juoktis, — papriekaištavo Edna, — bet dangus pilnas sniego, ir aš neturiu jokio noro apledėti.

Bet Helena vis dar juokėsi. Kol pasigirdo beldimas į duris, ir jas atidariusi ji pamatė jauną vyriškį, jaunąjį arklininką iš tos fermos, kur ji laikė savo seną darbinį arklį.

— Fermeris sako, kad turite kuo greičiau atvykti, — išpyškino jis uždusęs. — Jūsų arkliui laukuose įspyrė nauja kumelė. Veterinaras išvykęs, ir mane pasiuntė ieškoti jūsų.

— Ar jam blogai? — Helena susirūpino.

— Pakankamai, šeimininke.

Edna lėkė iš paskos ir jau buvo mostelėjusi taksi.

— Neabejoju, viskas bus gerai, — tarė ji Helenai nuo šaligatvio. — Ar jūs norite, kad aš važiuočiau kartu su jumis?

Mintis, kad ji nepajėgi susitvarkyti pati su tokiu dalyku kaip šis, pašiaušė senosios ledi plunksneles.

— Žinoma, aš nenoriu, kad tu važiuotum kartu su manimi! — atšovė ji. — Kas dar? — Taksi pasuko į šaligatvio pakraštį. Vyriškis bedante šypsena ir taukuota kepure pro langą įsispoksojo į juos. — Vairuotojau!

— Paskubėk, berniuk, — pasakė Helena susijaudinusiam arklininkui. — Aš neturiu visos dienos. — Ir ji trinktelėjo jam lazda taip, kad jis pasibaisėjęs nubildėjo laiptais žemyn.

Edna greitai pasitraukė, nes galėjo būti sutrypta.

— Aš neisiu į turgų be jūsų, — pažadėjo ji. — Jūs greitai grįšite. Senasis arklys jau yra buvęs sužeistas, ir viskas baigėsi gerai. Aš įsitikinusi, kad viskas susitvarkys, — tarė ji optimistiškai.

— Nebūk tokia globėjiška! — šaukė Helena, lipdama į taksi. — Ir išsiruošk į turgų. Aš noriu *šviežių* krevečių prie arbatos, ne dienos senumo. O jei *tai* teikia tau per daug rūpesčių, susikrauk savo daiktus ir išsinešdink, kol aš grįšiu.

Nusigręžusi ji nepamatė kantrios šypsenėlės Ednos veide nei neišgirdo protesto:

— Vėlgi ne! Jūs per daug išgyvenote, kad vėl žaistumėte šiuos žaidimus, senoji ponia. Aš būsiu čia, kai jūs grįšite, su šviežiom jūsų krevetėm, ir baigta.

Siekdama uždaryti dureles, Helena pastebėjo paštininką, bėgantį prie jos, ir palaikė dureles.

— Skubėkite, skubėkite, — pasakė ji griežtai. — Ar nematote, kad aš lekiu?

Tomas Lesiteris šiose apylinkėse dirbo jau treji metai ir puikiausiai pažinojo senosios ledi būdą. Paduodamas jai laišką, jis linksmai tarė:

— Labs ryts, ponia Hurd. Šiandien tik vienas, tad maniau, jog galite išvaduoti mane nuo rūpesčio mesti jį į laiškų dėžutę. — Įteikė laišką jai į rankas ir švilpaudamas nuėjo.

Senoji ledi padavė vairuotojui adresą, ir jis iškart trakštelėjo pavaros rankeną. Automobilis pajudėjo ir vairas pasuko į tą pusę, kur arklidės.

— Tas senas arklys tikras šaunuolis, jei leisite man pasakyti, — kalbėjo arklininkas. Jis sėdėjo priešais senąją ledi, savo trumpas storas kojas pabrukęs po sėdyne ir pasukęs kepurę linksmai kampu ant raudonų plaukų. — Jis puikus kovotojas, bet susidūrė su nauja kumele, pirkta tik vakar, ir šįkart gavo taip gerai, kaip duodavo pats. — Jis liūdnai palingavo galvą. — Tai blogas spyris, šeimininke. Iš tiesų blogas spyris.

Helena nesiklausė. Skvarbios akys jau gaudė laiško turinį, ir kuo toliau ji skaitė, tuo labiau nerimo. Pagaliau ji kruopščiai ir nenorom sulankstė laišką, prieš įsikišdama jį į rankinę.

— Tikriausiai ši siaubinga moteris griebėsi savo metodų, — sušnibždėjo ji. — Kitaip Dženi Dikens niekuomet nebūtų taip parašiusi.

— Ką jūs sakote, šeimininke? — Arklininkas vis jai tauškėjo, kai buvo atvėsintas tylios pastabos.

Ji nekantriai mostelėjo ranka.

— Nieko. Aš nesakiau nieko. Dabar pabūk tyliai ir leisk man pagalvoti. — Jis atsilošė ir įsižiūrėjo pro langą. Sprendžiant iš jos veido išraiškos ir skausmo balse, laiškas ją bjauriai nuteikė. Jis pakankamai žinojo, kad visą likusią kelionę nebeprasižiotų.

Veterinaras buvo neperkalbamas.

— Man gaila. Gyvulį reikia nudobti.

Helena pametė galvą.

— Tikriausiai jūs *ką nors* galite padaryti, kad jį išgelbėtumėte?

Jis nebuvo visai bejausmis.

— Žiūrėkite, panele Hurd... jis senas. Įkirtimai kojose gilūs ir užkrėstas pats kaulas. — Jis žiūrėjo į gyvulį, besikankinantį ant šiaudų. — Manau, galėčiau jį gydyti, bet tai būtų tik laiko ir pinigų švaistymas. Patikėkite manimi, geriausia jam bus užmigti amžinu miegu.

— Išeikite iš čia!

— Prašau atleisti? — Jis buvo taip priblokštas, kad atsišliejo į arklidžių sieną.

Pratrūkdama visu savo įtūžiu, ji sušuko:

— Jūs netinkate būti veterinaru. Labiau tiktumėte skerdykloje. DABAR IŠEIKITE!

Jo šnervės išsiplėtė, jis treptelėjo koja į žemę, ir arklininkas pagalvojo, kad jis atrodo kaip blogai prajodyta kumelė laukuose. Išdidžiai atmetęs galvą, susirinko savo daiktus ir išėjo.

— Aš daviau jam malšinančių skausmą, bet tai neilgam. Kai jis bus beveik pamišęs iš skausmo, nekvieskite manęs. Pasikvieskite ką nors kitą, — šūtelėjo jis per petį.

— Kaip tik taip aš ir padarysiu, — atšovė ji.

Fermeris nusiėmė kepurę ir nusišluostė ja kaktą.

— Abejoju, kad tai buvo išmintinga, — pasakė jis neramus.

— Pakvieskite poną Vinfildą, — tarė ji nekantriai. — Jis žinos, ką daryti.

— *Frenką Vinfildą?*

Ji pirmą kartą nusišypsojo nuo tada, kai atvyko į arklides.

— Esu tikra, kad šis jaunas vyras nė negalvotų apie senojo arklio nudobimą vien tik dėl kelių įkirtimų ir mėlynių.

— Jis nėra veterinaras, panele Hurd, — protestavo fermeris. — Kad ir koks jis geras vyras, jis čia nieko negali padaryti.

— Sakau, pakvieskite jį.

Jis atsiduso ir sudejavo supratęs, kad ji bus nepatenkinta tol, kol Frenkas pats nepasakys jai, kaip tai beviltiška.

— Gerai, — nenorom sutiko. — Bet iš to neišeis nieko gero. — Mostelėjęs pirštu, pasakė arklininkui tuo pasirūpinti, o

pats žiūrėjo žemyn į vargšą gyvulį ir keikė save, kad neleido veterinarui nudobti jo prieš atvažiuojant senajai ledi.

Mažiau nei po valandos į arklides galvotrūkčiais įlėkė Frenkas. Bet tiems, kurie laukė, atrodė, jog prabėgo ištisas gyvenimas.

— Šeštadienio rytą jis buvo ramus, — pasakė Frenkas jiems, iškart raitodamasis rankoves ir suklupdamas ant kelių šalia arklio. — Kaip supratau, jis gavo blogą spyrį? — Žvilgtelėjo į fermerį, kuris santūriai purtė galvą, lyg pareikšdamas, kad nebegalima gyvulio išgelbėti.

Frenkas suprato ir nuliūdo.

— Jeigu veterinaras jį apžiūrėjo, negaliu įsivaizduoti, kad aš galėčiau tai padaryti geriau, bet pažiūrėkime, kiek žalos padaryta. — Jis susirūpinęs nužvelgė prakaituotą arklio snukį. Didžiulės rudos akys žiūrėjo į jį, maldaudamos taip, kaip ką tik tyliai meldė Helena.

Tuomet ji prabilo.

— Prašau, pone Vinfildai, darykite, ką galite. Aš nenoriu prarasti šito kvailo seno nevėkšlos. — Ji puikiausiai suvokė, kad visų akys nukrypo į ją, kai ji garsiai tai pareiškė. Bet nesigailėjo, nes jis toks buvo, kvailas senas nevėkšla, kuris leido, kad jam bjauriai įspirtų.

Glostydamas drebantį gyvulį, Frenkas švelniai jai tarė:

— Aš nieko negaliu žadėti, bet jūs žinote, padarysiu viską, ką galiu. — Palinkęs prie gyvulio, jis tyliu balsu sušneko: — Kas atsitiko, seni? Vijaisi kumelę, kuri nenorėjo turėti su tavimi jokių reikalų, ar ne? — Jo mintys nuklydo į praeitį, metus, praleistus pas Klaudiją. Ten tai bent buvo kumelė!

Penkiolika minučių, kol Frenkas tyrinėjo susižalojimo laipsnį, tyla arklidėse buvo tiesiog apčiuopiama. Paskui jis sunkiai atsiduso ir ištiesė skaudamą nugarą. Nustėręs kreipėsi į Heleną.

— Jam karštinė, ir jo gyvenimas greit baigsis. Kaulas labai užkrėstas, ir nelengva apsakyti, kokios rimtos vidinės žaizdos.

Senosios ledi akys paplūdo ašaromis.

— Ar jūs sakote, kad tas kvailas veterinaras teisus? Jo iš tiesų nebegalima išgelbėti? — Pastaruoju metu ji pradėjo jausti savo amžių, ir tai labai ją trikdė. Ji priėjo prie jo arčiau, jos balsas trūkinėjo, kai ji prašė: — Prašau! Aš taip jumis pasitikiu, jūs mokate elgtis su gyvuliais. Mačiau savo pačios akimis. Ar negalėtumėte jam padėti? — Ji pažvelgė į tą kadaisė gražų arklį, kuris daugelį metų ištikimai traukė gatvėmis jos tėvo anglių vežimą. — Prašau, neleiskite jam nusibaigti, — meldė ji.

Frenkas pasišiaušė nuo tos minties.

— Kas sakė, kad aš ketinu leisti jam dvėsti? — paklausė jis.

Kai jos veidas prašviesėjo, jis pridūrė:

— Kaip sakiau, padarysiu, ką galiu, bet to gali nepakakti.

Tuomet įsiterpė fermeris.

— Galvok, ką sakai, Frenkai! Net aš matau, kad maža vilties.

— Bet vilties yra. Jis kovotojas, ir aš atiduosiu visas savo jėgas. — Gūžtelėjęs pečiais atšovė: — Bet negaliu padaryti to vienas. Man reikia tavo pagalbos.

Fermeris pajuto tylų Helenos pyktį ir gūžtelėjęs pasakė:

— Gerai. Žinau, ko tau reikia. — Žingsniuodamas per arklides, jis išstūmė arklininką pro duris, pakeliui vardydamas būtiniausius dalykus: — Skustuvą, aštrų peilį, kibirą karšto vandens. Daugybę švarių skudurų ir karbolio.

Jis garsiai sudejavo, kai Frenkas jam įkandin sušuko:

— Ir nepamiršk spirito.

Skubėdamas jis paaiškino arklininkui:

— Paskutinis butelis mano geriausio viskio. — Bet jo nešykštėjo. Net jei tebūtų pats menkiausias šansas pastatyti arklį ant kojų.

Jie sugrįžo po kelių minučių, tuo metu arklys jau buvo be sąmonės. Bet tai buvo tik į gera, turint galvoje, ką reikėjo padaryti.

— Jūs verčiau užeitumėte į namą, panele Hurd, — patarė Frenkas. — Nenorėsite viso to matyti. — Jis taip pat priminė jai, kad arklys tikriausiai neatgaus sąmonės.

Senoji ledi buvo neperkalbama:

— Aš liksiu, — pasakė ji.

Tad arklininkui buvo liepta atnešti jai tinkamą kėdę, ir ji atsisėdo prie sienos, be žodžių, nė nekrustelėdama stebėjo procedūrą, net kai viskiu sumirkyta arklio oda buvo prarėžta ir praskirta ašmenų galu. Kai žaizda atsivėrė, dvokstelėjo šleikštus kvapas, bet senoji ledi vis tiek liko. Jos tikėjimas Frenku buvo absoliutus.

Helena buvo sena, ji protarpiais užsnūsdavo ir vėl pabusdavo, tik kartą krūpteldama, kai Frenkas nugramdė užkrėstą kaulą ir kraujas aptaškė jo ranką. Pasklido toks stiprus kvapas, kad jai teko išsiimti nosinę ir užsidengti ja nosį. Vis dėlto ji neišeis. Tol, kol Frenkas duos jai žodį, kad arklys saugus.

Buvo ketvirta valanda po pietų, kai jis nusiprausė rankas kibire ir nusiraitojo rankoves.

— Dabar mums belieka tik laukti, — tarė jis. Pasisukęs į arklininką, kuris buvo sužavėtas ir apstulbintas jo įgimtų sugebėjimų ir drąsos, Frenkas jam pasakė: — Sutaisyk vaistažolių arbatos ir atnešk šalto vandens.

Tai buvo iškart padaryta, ir toliau Frenkas vis įkalbinėjo seną arklį nuryti šaukštelį arbatos.

— Jie jos nemėgsta, — pasakė jis kitiems. — Bet tai natūralus vaistas. — Kol jis klūpėjo prie arklio galvos, arklininkas buvo parklupęs prie jo pasturgalio, nuolat vilgydamas arklio kūną šaltu vandeniu, kad sustabdytų kylančią karštinę.

Dabar buvo beveik tamsu.

— Jeigu jis neparodys mums jokių gyvybės ženklų, bijau, kad viskas buvo veltui, — perspėjo Frenkas.

Lyg atsakydamas senasis arklys sujudėjo ir nusikosėjo.

— Štai jis, senis, — sušuko Frenkas. — Žiūrėk, į ką tu pavirtai, a? — Didelės rudos akys truputį prasimerkė, dėbsodamos į jį, rodos, ištisą amžinybę, paskui vėl užsimerkė, ir netrukus senojo arklio kvėpavimas įgavo natūralesnį ritmą.

Frenkas buvo sužavėtas.

— Jis tai padarė! — šaukė jis, slopindamas emocijas. — Ne aš būsiu, jei jis neišliks gyvas.

— Ne, pone Vinfildai. — Helena jau buvo ant kojų ir stovėjo šalia jo. — Tai jūs šitai padarėte, — dėkingai tarė ji. — Ir aš niekuomet nepajėgsiu deramai jums atsidėkoti.

Dabar ji galėjo vykti namo ir gerai išsimiegoti, nes žinojo, kad senasis arklys sveiksta. Rytoj ji rengsis keliauti į Pietus, nes, sprendžiant iš laiško, Dženi Dikens turėjo galvoje kažką labai neatidėliotina. Kažką, apie ką nenorėjo rašyti.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Buvo vėlyva pirmadienio popietė, kai kebas privažiavo prie didžiojo namo. Po ilgos kelionės traukiniu ir važiavimo kebu siaurais akmenuotais keliukais nuo Bedfordo Helena Hurd buvo mirtinai išvargusi. Kai ji išlipo iš kebo, pradėjo kristi pirmosios snaigės.

— Palaukite čia, vaikine, — pasakė ji vežėjui. Užtrenkusi dureles ir pasistačiusi apykaklę, ji nuskubėjo per keliuką, tyliai keiksnodama ir piktai bilsnodama lazda į žemę. Išėjus iš Bedfordo geležinkelio stoties, pūtė lengvas vėjelis, bet dabar vėjas buvo čaižantis ir ledinis. Mintis apie savo jaukią svetainę ir puoduką garuojančios kakavos pažadino namų ilgesį ir privertė pasijusti nelaiminga.

Prieidama arčiau prie paradinių durų, senoji ledi stabtelėjo ir apsidairė.

— Čia kažkas labai keista, — tarė ji garsiai, piktai suraukusi antakius, ieškodama ženklo, kad jos atvykimas neliko nepastebėtas. Tačiau viskas skendėjo tamsoje. Nebuvo matyti nė gyvos dvasios. — Net jei „ponia“ išvykusi, tarnai turėtų būti užsidegę kokią šviesą, — kalbėjo ji pati sau. Bet nieko nebuvo. — Keista, — sumurmėjo ji. — Iš tikrųjų labai keista.

Ji paskambino prie durų, ir kai nebuvo jokio atsako, suspaustais krumpliais pabeldė į durų panelį, bet niekas vis vien nepriėjo. Tirštėjant sutemoms, tyla buvo grėsminga. Žvilgtelėjusi į vežėją, ji sušuko:

— Jūs palaukite. Aš greit grįšiu. — Mintis būti čia paliktai beviltiškoje padėtyje ją trikdė.

Atsargiai ji nužingsniavo takeliu į senąjį priestatą, kur gyveno Dženi ir mergaitė. Čia irgi buvo visai tamsu.

— Kas čia dedasi? — tarė ji piktai, mandagiai belsdama į duris. Miegoti dar buvo per anksti, ir net jei jos vakare išėjo, neįtikima, kad visi, tiek šeimininkė, tiek tarnai, paliko apartamentus.

— Čia lyg *Marijos Celeste* kraujo praliejimas! — netikėtai siaubingą tylą perskrodė šaižus vežėjo balsas, priversdamas senąją ledi sušukti.

— Gerasis Dieve! — šaukė ji apsisukdama ir išgąstingai griebdamasi už gerklės. — Tu mane beveik mirtinai išgąsdinai! — Jos baimė virto pykčiu, ir ji sudavė jam lazdos galu. — Ką tu sau manai, šitaip prie manęs prisėlindamas?

— Man nepatinka ši vieta, panele. — Jis nervingai dėbtelėjo į didžiulį namą. — Per kūną šiurpas eina. — Jis sudrebėjo ir apkabino save rankomis. — Turėjau įsitikinti, kad jums viskas gerai. — Sukikeno. — Kitąkart žinosiu, nes visa, ką gavau už savo rūpestį, tai smūgį per kojas pasivaikščiojimo lazda. — Jis pasitrynė kulkšnį, kur ji buvo sudavusi.

— Ho! — prunkštelėjo ji. — Pašiurpink mane taip dar kartą, ir kitą kartą gausi per *galvą*. — Kai jis atsiprašė ir pasisuko eiti atgal, ji sugriebė jo ranką. — Kadangi jūs jau čia, galite pasilikti, — tarė ji. Kaip ir jis, ji jautė, kad čia kažkas labai keista. Kai jis priėjo arčiau, ji dar kartą pabeldė į priestato duris. Ir vėl tvyrojo tyla.

— Negaliu suprasti, — nerimo ji. — Didysis namas tuščias, o dabar ir šis.

— Kas čia gyvena? — pasidomėjo jis, smalsiai dairydamasis aplinkui.

— Ši vieta priklausė mano velioniui sūnėnui, dabar priklauso jo našlei, sergėk Dieve.

Tirštėjančiose sutemose jis įsistebeilijo į ją.

— Ričardas Hurdas, — pakartojo jis tyliai. — Jei neklystu, tai tas vyras, kuris tragiškai užsimušė jodamas? — Išvydęs jos nustebusį žvilgsnį, paaiškino jai: — Jie įdėjo didelius straipsnius

visuose laikraščiuose. Aš gyvenu tik per dvylika mylių, ir, regis, nebuvo nė vieno keleivio, kuris nebūtų kalbėjęs apie tai. — Staiga supratęs, kaip tai turėjo būti jai skaudu, jis atsiprašė: — Jūsų sūnėnas? Man gaila.

— Nė perpus tiek, kiek man, — pasakė ji liūdnai susimąsčiusi.

Ji pakluso instinktui ir stumtelėjo duris. Kai jos atsidarė, jiedu susižvalgė nustebę.

Dar labiau jis nustebo, kai Helena žengė pirmyn.

— Jūs einate? — paklausė jis nepatikliai. — O kas, jeigu jos lovose? Jūs jas išgąsdinsite. — Ji pakėlė ranką ir nutildė jį. Labai susidomėjęs, nepaisant savo draudimų, jis nusekė paskui ją.

— Keti? — Neramus senosios ledi balsas perskrodė tamsą. — Dženi Dikens, ar jūs čia? — Kaip ir anksčiau, juos pasitiko vien tyla. Sunki, pakertanti jėgas tyla.

Dar labiau susirūpinusios, dvi figūros atsargiai žengė pirmyn, pakeliui uždegdamos lempas. Greitai paaiškėjo, kad namuose nieko nėra.

— Geriau eikime, — pasiūlė nervindamasis kebo vežėjas. — Tikiuosi, jūs žinote, kad mes peržengėm ribą, ir jei mus pagaus, bus nesvarbu, kad ši vietelė kadaise priklausė jūsų velioniui sūnėnui. Teisybė ta, kad dabar ji jam nepriklauso, ir metas sprukti. — Grįždamas iš šio mielo mažo kambarėlio, kurį Dženi pavertė namais, jis vieną po kitos gesino lempas, kol degti liko tik viena, ir ji buvo svečių kambaryje.

— Kažkas nutiko, — murmėjo senoji ledi. — Kažkas siaubinga čia nutiko.

Tuomet jis išsigando.

— Liaukitės, ledi! — nervingai nusijuokė jis. — Kas, jūsų *manymu*, galėjo nutikti?

— Aš nežinau, bet pagalvokite apie tai, vyriški! — atšovė ji. — Viskas prieš jūsų akis. Didysis namas taip pat tuščias, aš turėčiau nesistebėti... Iš tiesų nėra nieko, kas atsilieptų į beldimą, ir tai žadina mano smalsumą. Gerai, galiu sutikti, kad ponia Hurd kur nors klaikinėja... — Jos veidas tapo apgailėtinas. — Iš tiesų, manęs tai nestebintų. *Bet kur yra visi tarnai?*

Mano sūnėno našlė turėjo ištisą pulką tarnų. Neįtikima, kad jie visi būtų išėję tą patį vakarą.

Ji patylėjo ir apsidairė po mažą jaukų kambarėlį su namie siūtom užuolaidom ir spalvotais kilimėliais, spinta, išmarginta linksmais ornamentais, ir suolu prie lango, apdėliotu apvaliom apsiūtom pagalvėlėm.

— Dženi Dikens ir mergaitė gyveno čia. Kur jos galėtų būti? — Ji parodė į duris. — Neabejoju, kad Dženi gali palikti duris neužrakintas dieną, nes ji būna ne toliau kaip didžiajame name, bet tikrai negaliu įsivaizduoti tokios protingos jaunos moters kaip ji, išeinančios naktį ir paliekančios namus atvirus visokiems plėšikams ir valkatoms.

— Tokiems kaip mes, ar ne? — paklausė jis akiplėšiškai.

Tyčia ignoruodama jo kandžią pastabą, o gal jos neišgirdusi, ji tęsė:

— Dženi Dikens yra didžiojo namo virėja. Kiek pamenu, nei moteris, nei mergaitė niekada toli neina. — Ji pasisuko ir pasižiūrėjo į jį, jos veidas buvo prislėgtas ir sutrikęs. — Ar nemanote, jog keista, kad ir jos išėjusios?

— Manau, kad *mes* turėtume būti išėję, šit ką manau! — bambėjo jis. Vis vien buvo suglumęs. Lėtai eidamas prie židinio, jis pažvelgė į ten išdėstytą asmeninį turtą. Iš ten jam šypsojosi Elizabetos Maršal nuotrauka.

— Ji graži, ta jūsų Dženi. — Jis išdykėliškai nusišypsojo. — Sprendžiant iš to, ką jūs sakote, jos gyvenime nėra vyro. Gerai, gal ji ką nors susirado ir jie išėjo pabūti drauge.

— Tai gera mintis, žinoma, — sutiko senoji ledi. — Bet aš abejoju, kad jie būtų pasiėmę kartu mergaitę vakare, ir be to, tai nepaaiškintų, kodėl visi kiti išėję tuo pat metu, ar ne? — Ji priėjo ir atsistojo šalia jo. Kai jos akys pasekė jo žvilgsnį, įbestą į nuotrauką, ji truputį nustebo, pamačiusi Elizabetos veidą. — Tai ne Dženi, — pataisė ji.

— Tuomet kas? Kaip sakiau, ji tikrai graži.

— Neturiu supratimo, — atsakė senoji ledi. Stebėdamasi įdėmiai žiūrėjo į nuotrauką. Kai pirmąkart jos akys įsmigo į tą

gražų ryškų veidą, ji buvo užklupta netikėtai. Dabar ji apstulbo. — Bet tai iš tiesų ne Dženi Dikens... nors ji labai patrauk-li. — Paėmusi atvaizdą, smalsiai jį tyrinėjo. — Iš tikrųjų tai *mergaitė* nepaprastai panaši į šią gražiąją ledi. — Smalsios Helenos akys stebėjo Elizabetos veido kontūrus, kilnius, bet ryškius bruožus, tankius tamsius plaukus ir nuostabias šypsančias akis. — Taip, — tarė ji pagaliau. — Šios moters veide aš matau jaunąją Keti.

— Tuomet mergaitei skirta būti tikra gražuole, — pareiškė vyriškis. — Gaila, kad nuotrauka negalėjo būti spalvota, nes aš manau, būtų į ką pažiūrėti.

Ilgai negalvojusi, senoji ledi tarė:

— Nenustebčiau, jei šios moters plaukai būtų kaštoniniai ir akys žalios kaip jūra.

Jis švilptelėjo iš susižavėjimo, ir kai jis taip padarė, ji vėl padėjo nuotrauką atgal ir paliepė jam kapotu balsu:

— Nuvežkite mane į artimiausią policijos nuovadą.

Nespėjus jam nė atsakyti, ji jau buvo išskubėjusi pro duris ir skuodė žemyn takeliu. Greit jis užgesino lempą ir gerai uždarė paskui save duris.

— Moterys! — garsiai sušnibždėjo jis ir leidosi paskui ją, nustebęs, kad ji tokia greita. — Pagrindinė nuovada Bedforde, — sušuko jis. — Nors manau, kad bus policijos skyrius netoli Heinso kaimelio.

Policijos namas stovėjo prie pagrindinio kelio. Nuolatinis jo gyventojas neatrodė geraširdiškai nusiteikęs, kad jį ištraukė iš minkšto krėslo tokią naktį kaip ši.

— Taip? Kas čia? — Jis atsargiai pravėrė duris ir kyštelėjo veidą pro mažą plyšelį. — Tikiuosi, reikalas neatidėliotinas. — Žvilgtelėjęs į kelią pamatė, kaip kebas užlipęs ant šaligatvio, ir smarkiai susierzino.

— Mes nesužinosime, kol neišsiaiškinsime, ar ne? — tarė išmintingai senoji ledi. — Gal galėčiau įeiti? — Ji įbruko savo lazdą į tarpdurį, nusivylusi ir skvarbiom akim žiūrėdama į jį.

Jos manymu, policininkas neturėtų vaikščioti su šlepetėm ir atraitotom rankovėm. Dar blogiau, šis žmogus buvo nepaprastai kategoriškas. — Jūs nesate tas, ko aš tikėjausi, — tarė ji nuoširdžiai, — bet jeigu tarp Bedfordo ir šios vietos nieko kito nėra, o ir kebo vežėjas nekantrauja grįžti namo prieš subjūrant orui, bijau, kad teks to imtis jums.

Jis buvo neperkalbamas.

— Taip, man gaila, bet mano darbo diena baigėsi, jūs žinote! — Vikriai išsitiesęs, jis greitai užsisegė viršutinę sagą.

— Tai nieko nereiškia! — atšovė senoji ledi. — Policininkui *niekuomet* darbo diena nesibaigia. — Nesulaikoma ji puolė į priekį, ir jis turėjo pasitraukti. — Mes pasikalbėsime viduje, — sušuko ji, žengdama į svetainę. — Aš ką tik atvykau iš Ikvelo kaimelio ir turiu pranešti labai nerimą keliantį dalyką.

— Iš tiesų? — klausė jis, duris užtrenkdamas koja ir pasibaisėjęs nuleisdamas rankoves. — Kas tai galėtų būti? — Jo nuotaika nepasitaisė, kai užmetė akį į kebo vežėją, sėdintį ir plačiai jam besišypsantį. — Duosiu aš tau, kad apdergei šaligatvį, nevaleika! — sušnibždėjo tyliai, nors kai atėjo į saloną, buvo vienas saldumas ir šypsena.

— Taigi, ponia...? Kas kelia jums rūpestį?

Ji pervėrė jį tokiu žvilgsniu, kad žydinti rožė būtų nuvytusi.

— Panele! — tarė jam išdidžiai. — Mano vardas panelė Hurd, velionio pono Ričardo Hurdo teta. Aš keliavau ilgai ir esu pavargusi, tad eisiu tiesiai prie reikalo. Mane čia iškvietė panelė Dženi Dikens, kuri yra Ikvelo didžiojo namo virėja. — Pasiraususi palto kišenėje, ji ištraukė Dženi jai atsiųstą laišką. — Jau pats laiškas man sukėlė nerimą, o dabar man dar neramiau, kad, pasirodo, ji dingusi... ar kažkas ten atsitikę tame name.

Jis palenkė galvą lėtai ir metodiškai, kaip daro visi policininkai, paskui maloniai paprašė ją sėstis.

— Man gaila, kad jūs patyrėte tokį sukrėtimą, — tarė jis švelniai. Jo mąslumas ir lipšnumas ją erzino.

— Čia kažkas *vyksta*, juk taip? — klausė ji. — Man reikia žinoti.

— Jūs visiškai teisi, panele, — pradėjo jis uoliai. — Ikvelo kaimelyje buvo rūpesčių. Ir aš bijau, kad jie liečia ir vieną kitą namų narį, kurį jūs paminėjote. — Visiškas kontrastas vyrui, kuris atidarė duris, dabar jis sublyksėjo autoritetu. — Gerai, — tarė jis liūdnai, sėdėdamas priešais ją. — Aš papasakosiu, kiek galėsiu.

Jam kalbant, senoji ledi iš vieno šoko įpuldavo į kitą. Pasirodo, ne tik Dženi ir mergaitė buvo žiauriai užpultos, eidamos popiet namo iš mokyklos, bet ir mergaitė, po smūgio atsipeikėjusi, pajėgė paaiškinti, kad užpuolikas buvo Klaudijos Hurd „meilužis".

— Kai pradėjo aiškėti faktai, aš pats buvau iškviestas iškart į ligoninę. Švelniai apklausiau mergaitę apie įvykį, ir viskas buvo policijai teisingai pranešta. Reikalą perėmė aukštesni pareigūnai nei aš.

Senoji ledi buvo priblokšta.

— „Aukštesni pareigūnai"? Ką jūs sakote... tyčinė *žmogžudystė?*

— Iš tiesų, aš nebūčiau išvis nieko sakęs, bet jei jūs pažįstate šeimą, galėtumėte šiek tiek nušviesti įtarimus. Sakoma, kad jis yra Bilis Saksonas?

— Jūs tikriausiai apklausėte juos abu? — Helena buvo jau ant kojų, pasirengusi važiuoti.

Kaip buvo įpratęs, kai susijaudindavo, jis giliai įtraukė oro ir laikė, kol jo veidas paraudonavo, ir kartu su iškvepiamu oru pasipylė žodžių srautas:

— Mes apklausėme moterį, bet, deja, vyriškis išsisuko.

— Kada jūs ją apklausėte?

— Prieš dvi valandas. — Jis suraukė antakius. — Turiu pasakyti, nustebau, kai ji pati atidarė duris. — Mintyse jis matė Klaudiją, atidarančią duris, nepaprastai gražią moterį, iš pažiūros linksmą nuo portveino, bet kai pasakė jai, kas atsitiko, ji aiškiai susijaudino, rodės, neriasi iš kailio, kad policijai padėtų. — Ji neigė pažįstanti šį žmogų. Iš tiesų net kaimynai nieko nežinojo apie tą „meilužį". — Jis gūžtelėjo pečiais. — Žinoma, mergaitei taip smogė, kad ji prarado sąmonę. Jai galima atleisti už

įsivaizduotus dalykus. Užpuolikas galėjo būti bet kas... valkata, gudrus brakonierius, išsigandęs, kad jį pamatys.

— Jei mergaitė sakė, kad tai buvo Klaudijos meilužis, tuomet jis ir buvo, — nutraukė jį Helena. — Keti yra šaltakraujiška mergaitė, nepasiduodanti vaizduotei.

— Mes pamatysime.

Ji atmetė tai.

— Jei jūs manęs paklaustumėte, pasakyčiau, kad Klaudija Hurd pati čia įsivėlusi, bet jūs nebeturėsite progos jos apklausti dar kartą, nes, kiek galėjau matyti, ji pakėlusi bures. Pabėgo su tuo „meilužiu", apie kurį kalbėjo Keti.

Jam nespėjus atsakyti, ji pasiteiravo:

— Kurioje jos ligoninėje? — Ir kai sužinojo, kad Centrinėje Bedfordo, išskubėjo palikusi jį stebėtis tuo, ką ji pasakė apie didžiojo namo šeimininkę. Netrukus ir jis išvyko, bet kita kryptimi. Į Ikvelą ir didįjį namą. Senoji ledi pareiškė, kad moteris paspruko, ir jo įtarimai buvo pakurstyti.

Keti galvos dešinėje pusėje buvo gili žaizda. Reikėjo šešių siūlių, bet smarkiau ji nebuvo sužalota. Pamačiusi senąją ledi, puolė jai į glėbį.

— Teta Helena! — Iš pradžių ji negalėjo patikėti savo akimis. — Kas jums pasakė? Kaip jūs čia taip greitai atsiradote? — Griūte užgriuvo klausimai ir ašaros ėmė tekėti skruostais, kai ji prigludo prie artimos sielos.

— Tai buvo tas vyriškis... kuris vaikšto su Klaudija. Kai mes ėjome namo, jis išlindo tiesiai iš atžalyno. Jis buvo už nugarų, ir iš pradžių aš jo nepastebėjau, bet išgirdau Dženi riksmą ir puoliau prie jos. Rankose jis turėjo pagalį ir buvo kaip išprotėjęs... O, teta Helena, jis vis daužė ją ir daužė. Kai pamatė mane, mėgino pabėgti, bet aš vijausi jį, klykdama ir šaukdamasi pagalbos. Tuomet jis atsisuko į mane ir — o, teta Helena... aš... Štai Dženi! Pažiūrėk, ką jis su ja padarė! — Keti pradėjo verkti, ir slaugė pasivėdėjo Heleną į šalį, parodydama lovą palatoje, kur gulėjo Dženi, apmuturiuota tvarsčiais.

Senoji ledi atsisėdo ant lovos krašto ir prasėdėjo taip iki ryto. Sugrįžo Keti, sielvartingu žvilgsniu žiūrėdama į mylimos Dženi veidą ir gailesčio kupina širdimi melsdama, kad ji pasveiktų. Prie durų koridoriuje budėjo policininkas, ir greitai po pusiaunakčio atėjo vyriškis civiliniais rūbais švelniai apklausti Keti. Ji papasakojo jam tą patį, ką buvo sakiusi uniformuotam pareigūnui:

— Tai buvo Klaudijos meilužis, — ir jie patikėjo ja. Ypač kai jie surado ūkvedę, kuri buvo tarnavusi didžiajame name, o dabar dirbo netoliese viešbutyje. Iš to, ką ji jiems papasakojo, kartu su tuo, kad Klaudija Hurd ir jos meilužis tikrai dingo, atrodė, kad byla tamsi.

Slinko valandos, ilgos ir sunkios. Senoji ledi ir mergaitė užmigo ir vėl pabudo, bet nesitraukė nuo ligonės lovos. Vėliau dieną Dženi atgavo jėgas, atmerkdama gražias mėlynas akis ir joms nusišypsodama. Jos pirštai siektelėjo ištiesto Keti delno, ir slaugė sušnibždėjo, kad blogiausia jau praėjo. Vėliau gydytojas pasakė tą patį. Daugiausia smūgių jai teko per pečius, nors buvo gilus rantytas įkirtimas ir veide.

— Jai reikės kelias savaites nešioti pečiodiržį dėl sužaloto raktikaulio, bet nemanau, kad nuo kokios nors žaizdos liktų randas, — pasakė jis. — Vien laikas parodys.

Keti atsipalaidavusi verkė, ir senoji ledi ją guodė.

— Tu vyksti namo su manim, — pasakė ji. — Kai Dženi galės keliauti, jūs abi sugrįšite į Blekberną su savo teta Helena. — Ji sūpavo mergaitę glėbyje. — Mes dabar esame šeima, — tarė ji švelniai, ir Keti vėl pravirko, bet šįkart džiaugsmo ašaromis.

— Dėl Dievo, ar tu išprotėjai? — Klaudija įsispoksojo pro automobilio langą į apgriuvusį namą ir mirtinai išsigando. Mėnesienoje jis atrodė užlietas vaiduokliškos šviesos. Sulūžusios langinės sūpavosi ant vyrių, tyliai siūruodamos nakties vėjyje. Stogo nutekamasis vamzdis kabaldavo ant sienos, ir žiojėjo daugybė plyšių stoge, kur kadaise buvo čerpės. Paradinės durys bu-

vo plačiai atlapotos, ir viskas aplinkui bylojo, kad vieta jau daug metų apleista. Niekada per visą savo gyvenimą ji nebuvo taip išsigandusi.

Pasisukusi į vyriškį, ji pasiskundė, demonstruodama drąsą:

— Tu neturi teisės manęs čia atvežti prieš mano valią.

Bilis Saksonas piktai atsigręžė į ją.

— Tu man grasini? Jei taip, nepatarčiau tau šitaip daryti, mano gražuole.

Ji apeliavo į jo godumą.

— Jeigu tu mane dabar parvežtum atgal, pažadu, nepasakysiu jiems, ką tu padarei, ir pamatysi, tau netrūks pinigų.

Jis pažvelgė į ją, lyg apsvarstydamas jos žodžius.

Klaidingai palaikiusi jo delsimą silpnumu, ji spustelėjo jį tuščiu pažadu:

— Aš tikrai *nepasakysiu* niekam, duodu tau žodį. — Laukdama jo atsakymo, ji tikėjosi, kad jos melas skamba įtikinamai ir jis paklausys sveiko proto. Tačiau visos jos pastangos išsivaduoti buvo bergždžios. Jau ne pirmąkart šią naktį ji jaučia, kad grumiasi už savo gyvybę.

Atsisukęs jis viena ranka prispaudė ją prie sėdynės.

— Taigi tu jiems nepasakysi, ką aš padariau, ar ne? — šaipėsi jis. — Tu nepapasakosi jiems, kaip aš pribaigiau tavo vyrą? Ar kaip tu įkalbėjai mane tykoti Dikens ir mergaitės?

— Aš nepapasakosiu, — tarė ji desperatiškai. — Daviau žodį. Jie iš manęs nieko nesužinos.

Jis palinko arčiau, siauromis akims tyrinėdamas jos gražų veidą.

— Hm! Gali praverti savo gražią burną, o gali ir ne. Dabar nebesvarbu. Bet gal *aš* galiu turėti ką pasakyti. Ar nemanai, kad juos sudomins tai, jog *tu* nusprendei, kaip ir kada turi būti nužudytas tavo vyras. Ir argi jiems ne smalsu sužinoti, kam šovė mintis nužudyti Dikens ir jaunylę? — Jis sukikeno, ir ji atšlijo sėdynėje. — Ir tai dar ne viskas, ar ne? — tarė jis klastingai.

Klaudija žinojo, kad jis turi omeny jos motiną. Nekęsdama jo, ji tapo įžūli.

— Bet aš neužmušiau Ričardo, teisybė? — spyrėsi ji piktai. — Tai padarei *tu*. Be to, tai tik tavo žodžiai prieš mane dėl įvykio prie atžalyno. — Ji beveik spirgėjo kaltindama: — Iš tavęs buvo tikimasi, kad tu jas abi pribaigsi, bet tu kaip koks kvailys viską sugadinai! Aš sakiau tau, kad laiškas, kurį pamatei, užtrauks daug rūpesčių ant mūsų galvų, ir tai tavo kaltė! Jei tu nebūtum pasigėręs ir išplepėjęs, nieko tokio nebūtų atsitikę! — Ji virė neapykanta Dženi. — Ši Dženi Dikens visuomet per daug žinojo. Aš norėjau ja atsikratyti. Kodėl negalėjai tinkamai atlikti darbo, prakeiktasis?

Jo veidas apsunko, bet balsas, rodės, buvo linksmas.

— Esu įsitikinęs, kad tu pakankamai laukinė, jog pasiųstum mane į kartuves, jei pasitaikytų proga.

— Tu *beprotis!* — Jos balsas drebėjo iš nuostabos. Jis buvo pernelyg arti tiesos, nes po to policijos vizito ji jau buvo nusprendusi gelbėti savo kailį, o visa kita — bala nematė.

Jos pastaba sukėlė jam juoką.

— O, aš beprotis, gerai. Pakankamas beprotis, kad dėl tavęs įvykdyčiau žmogžudystę ir padaryčiau tą patį dar kartą, jei tai padeda tave išsaugoti. — Jis pakuteno jai pasmakrę, žiauriai nusišiepęs, kai ji atsitraukė. — Bet nemanau, kad dėl tavęs norėčiau kyboti kartuvėse... galbūt kada nors ateityje.

— Tu kalbi nesąmones. Niekas neketina kyboti jokiose kartuvėse, — melavo ji. — Parvežk mane atgal, ir vėliau, kai viskas nurims, aš sutvarkysiu savo finansus taip, kad mes galėsime išvykti, kur tu panorėsi, daryti, ką nori. Ką tu pasakysi? — Virvės įsirėžė į jos kūną, ir ji paklaiko.

Jis neatsakė. Išlipo iš automobilio ir nuėjo jos pusėn, pirmiausia patikrino virves apie jos riešus ir kulkšnis, prieš šiurkščiai ištraukdamas ją ir užsimesdamas ant peties.

— Patausok savo kvapą, — pasakė jai. — Dabar tu negali pasakyti nieko, kas pakeistų mano nuomonę.

Tamsoje jis daug kartų klupo, kol jie pateko į pastato vidų. Jis nešė ją siaurias tamsiais laiptais į rūsį.

— Aš kaip katė, — gyrėsi jis nelemtai kikendamas. — Pažįstu šią vietą ir iš vidaus, ir iš lauko. Matai, buvau čia kuriam laikui atvykęs jos paruošti.

Kai ji meldė jo, apgaudinėdama ir meluodama, kartodama savo pažadą neįskųsti jo ir duoti jam tiek pinigų, kiek tik jis norės, jo atsakymas ją pašiurpino.

— *Tavęs* aš noriu, mano gražioji Klaudija. Niekuomet nenorėjau pinigų, tik tavęs. Žinau, jei parvežčiau tave atgal, mes niekuomet nebebūtume vėl kartu. Todėl neparvešiu. Dabar ne. Ir niekada.

KETVIRTA DALIS

1931

TIKROJI MEILĖ

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

1931 metų vasario 14 dieną Dženi ir Keti paliko Ikvelą.

Praleidusi neramią naktį, kai praeities įvykiai grasė ją nugramzdinti, Dženi lengviau atsiduso išaušus, vos brėkštantis dangus apšvietė priestatą.

— Kita diena, — sumurmėjo ji, keldamasi nuo kėdės ir eidama prie lango. — Kas žino, ką ji atneš? — Pasigirdus garsams prie durų, ji atsigręžė ir pamatė stovinčią Keti. — Eikš čia, širdele, — tarė ištiesdama rankas pasisveikinti.

Tuomet Keti priėjo prie jos, ir abi apsikabinusios pažvelgė pro langą į brėkštantį dangų. Nakties debesys pradėjo sklaidytis, ir pro juos sušvito šviesi vasario saulė.

— Atrodo, kad pagaliau bus puiki diena, — pasakė jai Dženi, raminamai šypsodamasi. Nors ji nenorėjo, kad mergaitė nerimautų, pati labai jaudinosi dėl jų apsisprendimo.

— Ar mes tikrai išvykstame? — Keti jausmus išdavė šiek tiek virpantis balsas.

— Taip bus geriau, — atsakė Dženi. Ji irgi bijojo. Išvykti sunku, bet dar sunkiau, gal net išvis neįmanoma būtų pasilikti.

Keti kiek pagalvojo, prieš išsakydama abejonę, kuri jai kilo, kai prieš savaitę atėjo senosios ledi laiškas.

— Žinau, ne man abejoti tavo sprendimu, Dženi, — pradėjo ji neryžtingai, — bet aš nesuprantu, kodėl mes negalėtume priimti tetos Helenos pasiūlymo. Ji sakė, kad mes galime likti su ja, kol susirasime sau vietą.

Dženi nusišypsojo iš Keti žodžių. Argi tai ne nuostabu, kaip ši mergaitė viską matė tik juodai ir baltai?

— Nėra viskas taip paprasta, širdele, — protestavo ji.

— Bet kodėl?

— Dėl daugelio priežasčių, — priminė jai Dženi. — Nors Helena Hurd yra labai gera ir tapo mums drauge sunkiais laikais, ji nėra *mūsų* giminaitė, ir mes negalime jos įpareigoti.

— Bet ji *nori* padėti!

— Žinau, ir tu nemanyk, kad nesu dėkinga, nes esu. Helena Hurd yra gera ir nuostabi sena ledi ir turi auksinę širdį. Ir kaip tik todėl aš nepasinaudosiu jos pasiūlymu. — Dženi stabtelėjo, prisimindama kiekvieną senosios ledi laiško žodį:

„Brangioji Dženi,

Mano pasiūlymas tebegalioja. Mano namuose yra kambarys tau ir Keti, ir aš tikrai džiaugčiausi, jei būtumėte čia su manimi.

Be to, aš vis dar turiu dalykinių ryšių, tad įsitikinusi, būtų tik laiko klausimas rasti jums tinkamą vietą.

Prašau tave, apsvarstyk mano pasiūlymą ir pranešk man, ką nusprendei. Tuo tarpu laikykis, ir linkėjimų Keti.

Jus mylinti

Helena Hurd"

— Aš jau parašiau jai ir padėkojau, bet paaiškinau, kad su mumis bus viskas gerai. Turiu daugybę planų, ir mes abi esame stiprios ir sveikos, tad puikiausiai susitvarkysime. — Jos širdis nupuolė pamačius prislėgtą Keti žvilgsnį. — Tu turi pasitikėti manimi, — meldė ji. — Juk žinai, kad neleisiu tavęs įskaudinti.

Pažvelgus į ramius Dženi veido bruožus, Keti veidas prašviesėjo.

— Ir aš neleisiu įskaudinti *tavęs!* — karštai pažadėjo Keti.

— Tuomet gerai. Nebūtų teisinga remtis šia sena miela ledi, kai mes pakankamai sugebame pasirūpinti viena kita.

— Taip kalba tavo išdidumas, tiesa? — paerzino Keti. — Tu visuomet stovėjai ant savo kojų, ir dabar tave gąsdina mintis būti išlaikomai.

Dženi buvo sudominta ir kartu priblokšta. Keti skaitė ją kaip atvirą knygą.

— Aš maniau, kad tu dar vaikas, — prisipažino ji švelniai. — O tu visą laiką turėjai išmintingą seną galvą ant jaunų pečių. — Ji įdėmiai tyrinėjo tą mielą artimą veidą ir kiekviename Keti bruože vis regėjo Elizabetą. — Kol aš turiu tave, — sumurmėjo ji, — galiu įveikti kiekvieną kliūtį, kurią man siunčia gyvenimas.

Keti atsakymas reiškė absoliutų pasitikėjimą moterimi, kurią ji dievino.

— Tikiuosi, tu teisi nepriimdama tetos Helenos pasiūlymo, — pritarė ji. — Ir argi ji nesididžiuos mumis, kai mes susirasime namus ir abi dirbsime?

Dženi iškart ją pataisė.

— Kai *aš* dirbsiu... o tu lankysi Dailės mokyklą, jaunoji ledi! — Pamačiusi, kad Keti rengiasi protestuoti, įterpė: — Ir jokių ginčų.

— Tuomet mes pamatysime. — Keti slapta vylėsi, kad vieną gražią dieną susidarys sąlygos jai lankyti Dailės mokyklą, bet jei taip ir nesusiklostytų, vis tiek būtų gerai. Ji matė, kad Dženi jau apsisprendė dėl to, tad išmintingai pasiryžo nebesiginčyti.

— Gerai, jei mes nekeliaujame pas tetą Heleną, tuomet kur *keliaujame?*

— Kaip sakiau tau praeitą naktį, mes vyksime į Bedfordą, kur tikiuosi rasti tinkamą darbą. Mes pradėsime teirautis palei upę. Ten yra keletas didelių namų, ir aš nenustebčiau, jei iškart ten gaučiau darbo. — Ji nusijuokė. — Pagaliau aš galiu dabar imtis visko... kambarinė, ekonomė, virėja... ir netgi imtis namų ruošos, dirbti atsitiktinį darbą, jei reikės.

Keti pažvelgė pilnom ašarų akim.

— Aš nenoriu, kad tu dirbtum atsitiktinį darbą.

Dženi švelniai ją papurtė.

— Nėra nieko blogo būti padiene darbininke, — priminė jai. — Tai geras doras darbas ir jis suteiks mums stogą virš galvos. Be to, mes turime įsikurti, kad tu galėtum grįžti prie savo mokslų. Neturėtum išleisti iš akių tos Dailės mokyklos, mano mergaite, — džiugiai papeikė ji. — Gerai, stipendiją gauti per vėlu, bet tu ten pateksi, Keti, žinau, kad pateksi.

— Nemanau, kad norėčiau. Ne, jei dėl to tu turėsi dirbti padiene darbininke.

— Nenorėčiau, kad tu taptum snobe, mano mergaite!

Keti atsitraukė nuo jos.

— Žinai, kad taip nėra, Dženi, — neatlyžo ji. — Tik tu visuomet turėjai taip sunkiai dirbti, ir aš žinau, esu tau našta.

Dženi vargiai galėjo patikėti savo ausimis. Suėmusi tvirtom rankom, ji nusivedė mergaitę prie kėdės ir pasodino.

— Tu... našta? — paklausė ji netikėdama. — Dar niekada negirdėjau tokios nesąmonės! — Sėsdamasi pati į kėdę priešais, ji paėmė mergaitės ranką, nuoširdžiai jai sakydama: — Kad ir kas atsitiktų kelyje, kad ir kaip sunkiai mes turėtume dirbti, norėčiau, kad tu kai ką žinotum ir niekuomet to nepamirštum. — Pirštų galais pakėlusi nuleistą mergaitės veidą, ji nuoširdžiai pasakė: — Tu esi man viskas, Keti. Be tavęs mano gyvenimas būtų nieko nevertas. Nuo tos dienos, kai tu mažytė patekai pas mane, aš pamilau tave kaip savo pačios vaiką. Viskas, ką aš kada padariau, buvo dėl tavęs, ir aš nekeisčiau nė vienos minutės... *dėl nieko.*

Dženi pažiūrėjo į tas keistas ryškiai žalias akis, ir jos širdį taip užplūdo praeitis, kad prisiminimai kėlė fizinio artumo jausmą: Elizabetos, Klaudijos ir Frenko. Visa tai pradėjo virsti ant jos, kol vaizdai susiliejo vienas su kitu.

Keti akys prisipildė ašarų. Netikėtai ji išsigando labiau, nei būtų prisipažinusi.

— Man gaila, — sušnibždėjo ji. — Todėl, kad viskas taip greitai keičiasi.

— Žinau. Bet tu ir aš, mums bus puiku, tu pamatysi. — Dženi švelniai supurtė ją už pečių. — Mes esame nudrėbtos iš gero molio... pora senų eilinių, ką?

Keti negalėjo nesusijuokti.

— Tikiuosi, kad taip.

— Ir tu daugiau nemanysi, kad esi man našta?

— Ne. Man nereikėjo taip sakyti. Aš tave taip myliu.

Dženi buvo padrąsinta.

— Žinau, visa tai turi būti tau sunkiau nei man. — Ji suprato, kad kuo greičiau jos iš čia išvyks, tuo greičiau visa atsidurs praeityje.

— Dabar susitvarkyk, mano mergaite, — pareiškė ji tvirtai. — Pakankamai prikalbėta. Mes gerai papusryčiausime, ir tuomet tu gali dėtis daiktus. — Ji parodė į mažutį lagaminą, stovintį prie galinių durų. — Aš jau susikroviau, išskyrus rūbus, kuriuos pasidėjau apsivilkti, ir kai kuriuos daikčiukus. — Ji kreivai šyptelėjo. — Pagaliau nuostabu, kaip mažai žmogui reikia. — Ji galvojo apie skurdžius rūbus ir vieną porą geriausių batų. Tiesą sakant, brangiausias daiktas šiame lagamine buvo Elizabetos nuotrauka.

Lyg skaitydama Dženi mintis, Keti pažvelgė į židinį ir pamatė, kad nuotraukos nebėra.

— Ar tu neimi jokio kito papuošimo?

— Ne. Kol mes turime porą patvarių batų ant kojų ir dvejus drabužius pasikeisti, tai visa, ko mums reikia. — Ji pašoko ant kojų ir suskato triūsti, ruošdama pusryčius, tuo tarpu Keti greit padengė stalą ir storai užtepė sviestu pakepintas duonos riekeles.

Keptuvėje spirgant lašinukams ir kiaušinienei, garuojant karštai arbatai, ankšta viralinė greit pakvipo šiltai ir masinamai, ir kai jos susėdo valgyti pusryčių, Dženi būgštavimai virto optimizmu.

— Mes turime už daug ką būti dėkingos, — tarė ji Keti. — Abi atgavome sveikatą ir stiprybę, ir kadangi man visuomet pakako sveiko proto atidėti šilingą kitą, kai buvo geri laikai, turiu truputį pinigų, kurie padės mums užlopyti skyles.

— O, Dženi, šie pinigėliai, padėti juodai dienai, skirti tavo senatvei. Viliuosi, mums nereiks jų švaistyti.

— Nesijaudink, širdele, — nusijuokė Dženi. — Aš dar nesu suvaikėjusi, ir pirma negu tu tai sužinosi, mes turėsime stogą virš galvos ir kokį nors dorą darbą. Aš nenurimsiu, kol neuždirbsiu tavo mokslams, bet pagaliau visa tai ateis, jaučiu tai iki pat kaulų smegenų.

Keti iš to nusijuokė.

— Tu ir tavo kaulai! — tarė ji. — Juokingas dalykas, jie visuomet teisūs.

— Tai dėl to, kad jie sensta ir gudrėja, kaip ir aš.

Keti pasipiktino.

— Tu nesi sena!

— Man sukaks trisdešimt šešeri, — pareiškė Dženi truputį priblokšta ir stebėjosi, kaip greitai bėga metai. Kai išvyko Frenkas ir greit gimė Keti, ji buvo jauna moteris. Dabar jos jaunystė išblėso amžiams.

— Yra senas posakis: „Laikas ir metai nelaukia jokio žmogaus", ir tai tiesa, brangioji. Tavo mokytoja man pasakė, kad tu gali būti puiki dailininkė. Tebūna tai tavo tikslas, Keti, nes aš taip didžiuosiuosi žinodama, kad tu pasiekei gyvenime daugiau negu aš.

Staiga be jokių akivaizdžių priežasčių ji pajuto, tarsi širdis būtų sudužusi. Gal kalta buvo mintis apie prarastą savo jaunystę ar senų laikų prisiminimai apie meilę, o gal dėl to, kad viskas taip įvyko, ir tiek.

Keti išgirdo apgailestavimo gaideles Dženi balse ir palinko prie jos. Apkabinusi ranka Dženi pečius, ji prisiglaudė veidu prie josios veido. Ji negalėjo iki galo suprasti, kas Dženi gyvenime buvo blogai, nes įtarė, jog buvo dalykų, kurių Dženi niekuomet neatskleidė. Bet du dalykus Keti galėjo pažadėti ir tai padarė.

— Jeigu aš turiu kažką, kad tapčiau gera dailininke, tuomet aš daug dirbsiu, pažadu. Ir visuomet būsiu tau po ranka, jei prireiks.

Po valandos jos išėjo iš priestato, kuris taip ilgai buvo jų namai. Kelio gale Dženi atsigręžė ir pasižiūrėjo į namą.

— Keistas dalykas, — tarė ji Keti. — Maniau, kai ateis laikas, man bus gaila išvažiuoti, bet taip nėra. Iš tikrųjų ne. — Keti neatsakė. Ji turėjo savų minčių, ir jos buvo apie Alaną.

— Išvykstate? — Budintis policininkas prie vartų paėmė iš Dženi raktus. — Pagalvokite, — priminė jis jai. — Jeigu ką išgirsite apie ponią Hurd ir vyriškį, kuris jus užpuolė...

— Nesirūpinkite, — įsiterpė Dženi, — aš nepamiršau, ką sakė inspektorius. Bet, tiesą sakant, viliuosi, kad man daugiau niekuomet neteks pamatyti šios poros. Tačiau turėsiu omeny.

— Tokios tokelės. — Jis įsimetė raktus į kišenę. — Jei jūs manęs paklaustumėte, jie yra už daugelio mylių nuo šių vietų. Manau, netrukus mes liausimės stebėję šį namą, ir man visai nebus gaila. — Jis sudrebėjo. — Tai vieniša vieta, ir jei aš nebūčiau vis landžiojęs į jūsų virtuvę ir mėgavęsis jūsų kepiniais, manau, tikrai būčiau išsikraustęs iš proto.

Jis palinkėjo joms geros kloties ir pamojavo, ir kai jos pasuko už kelio vingio, vėl sudrebėjo ir pasijuto vienišesnis nei bet kada.

24.-760

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

— O! Kokia puiki vasario diena. — Praeivis stabtelėjo žiūrėdamas, kaip Frenkas rakina dideles senas savo kalvės duris.

— Tiesą sakai, — sutiko jis. — Štai kodėl žadu išeiti anksčiau. Nedaug džiaugsmo stovėti laukiant darbo. Šeštadieniai visuomet ramūs, kai pirmas antplūdis atslūgsta, tad išsiunčiau berniuką anksčiau ir dabar ruošiuosi namo pats.

— Štai kaip. Išsivesi žmoną į miestą, ką? — vyras nueidamas susijuokė.

— Žmona yra viena iš priežasčių, kodėl aš anksčiau išeinu namo, — sumurmėjo Frenkas jam iš paskos. Kai jis įlipo į automobilį ir pradėjo važiuoti į Jubiliejaus gatvę, jo veidas apsiniaukė. Reikalai klostėsi taip puikiai. Verslas jam sekėsi ir klestėjo, ir jis turėjo pasidėjęs banke nemažą sumą sunkiai uždirbtų pinigų. Tiek pasiekęs, rodės, turėtų būti širdyje patenkintas. Tad kas gi buvo blogai? Jis ir Doriana, štai kas. Jie turėjo būti labiausiai patenkinta pora Blekberno miestelyje, bet nebuvo.

— Ir kodėl ne? — klausė jis dabar savęs. — Kas blogai tarp manęs ir Dorianos? — Jis nežinojo. Žinojo tik tiek, kad jie vis labiau tolsta nuo kits kito, susvetimėja, ir atrodė, kad jis nieko negali padaryti.

Frenkas ieškojo kaltės savyje. Vienas Dievas težino, jis vis dar ilgėjosi Dženi, bet daugiau negalėjo įsivaizduoti, ką padarė, kad Doriana nusigręžė nuo jo.

— Aš sunkiai dirbu, bet stengiuosi neleisti, kad tai paveiktų mano gyvenimą, — priminė jis sau. — Aš nesigailiu žmonai

pinigų, ir mes nuolat kur išeiname. Mes mylimės, aptarinėjame reikalus. Aš įsitikinęs, kad esu geras vyras, bet kartu turiu pripažinti, kad, kaip ir kiekvienas žmogus, nesu tobulas. Jei būčiau geresnis vyras, suprasčiau, kas jai nepatinka.

Jis meldė, kad Doriana nebūtų pajutusi jo meilės kitai moteriai, nors buvo tikras, kad pavyko visa tai nuo jos nuslėpti.

— Ir jei ne Dženi, tai *kas* perbėgo tarp mūsų? — garsiai paklausė jis savęs. Supratęs, kad kalbasi pats su savimi, liūdnai nusišypsojo.

— Ji pagaus dabar tave garsiai mąstantį. Turėsi būti budrus, kitaip jie išbogins tave į pamišėlių namus.

Vis dėlto, kad ir kaip stengėsi, jis negalėjo nieko suprasti. Bet kažkas *buvo*, ir tai griovė gerus santykius, kuriuos jiedu su Doriana sukūrė per tuos metus.

Jis žinojo, ką daryti. Turi priremti ją prie sienos. Tai aišku. Jeigu negali rasti jokio racionalaus paaiškinimo šiam stiprėjančiam jų varžymuisi, turėtų paklausti jos tiesiai ir viliasi, kad ji gali juo pasikliauti.

Pasąmonėje kirbėjo siaubinga mintis, kad ji tikrai pajuto jo ilgesį Dženi. Kai kurios moterys turi neklystamą tokių dalykų nuojautą.

Po penkiolikos minučių jis atsargiai privažiavo automobiliu prie Jubiliejaus gatvės krašto. Išlipo ir išsitiesė visu ūgiu, jausdamasis taip, lyg ketintų stoti į tardymą.

— Tai nėra gerai, Frenkai, — tarė jis sau, — nebegali taip tęstis, nes tu išprotėsi. Turi viskas paaiškėti, štai kaip. — O, bet kaip jis pradės kalbėti? Ir ką ji atsakys? Jis net nedrįso apie tai pagalvoti, ir tikrai neturi leisti Dženi paveikslui užgožti jo minčių.

Priėjęs prie paradinių durų, Frenkas išgirdo pakeltus balsus ir suabejojo, ar neluktelėti prieš įeinant. Ginčijosi motina ir sūnus, ir tokiu metu Frenkas jausdavosi su jais kaip pašalinis. Doriana paimdavo viršų, tai tiesa, šypsojosi jis. Nors Rodnis darė didelę įtaką motinos gyvenimui, pastaruoju metu jis turėjo žinoti savo vietą.

Tai dar vienas keistas dalykas, mąstė Frenkas. Buvo metas, kai šis jaunuolis visuomet pasiekdavo savo, bet vėliau Doriana atkakliai vis labiau gynė savo teises ir neleisdavo sūnui kištis.

Frenkas nežinojo, ar jam įeiti, ar palaukti, kol balsai aprims. Pagaliau jis visuomet laikėsi nuostatos neįsiterpti tarp motinos ir sūnaus. Be to, vylėsi, kad Doriana bus viena, nes tai, ką jis turėjo pasakyti, geriau sakyti asmeniškai. Buvo dalykų, kuriuos jiem abiem reikėjo išsiaiškinti.

— Nors dabar gali būti netinkamas laikas, — pasvarstė jis išmintingai.

Abejodamas Frenkas pusiau nusigręžė, bet tuomet prisiminė, kaip jis kartą anksčiau atsuko nugarą svarbiu savo gyvenimo metu. Prisiminimai jį sugėdino, tačiau kartu sustiprino apsisprendimą.

Atsitiesęs jis atidarė duris. Pernelyg dažnai jis būdavo bailys, nusprendė. Ir žiūrėk, kiek jam tai kainavo. Dabar apsisprendęs įžengė į svetainę, tiesiai į šiurkščiausius šauksmus.

Doriana apstulbo pamačiusi jį įeinant per patį ginčo įkarštį.

— Frenkai! — suriko ji, užsiimdama ranka burną. Visos akys pasisuko ir įsispoksojo į jį. Netikėtai tyla tapo kurtinanti, ir Frenkui susidarė įspūdis, kad *jis* buvo barnio tema.

Jis žvelgė tai į vieną, tai į kitą. Neramus jo žvilgsnis pastebėjo trečią asmenį kambaryje. Ji sėdėjo krėsle prie židinio ir nors buvo palinkusi į priekį ir užsidengusi rankomis veidą, jis atpažino, kad tai Rotušės tarnautoja, nuomininkė, kuri gyveno čia prieš jį.

Staiga jis suprato, jog tai, kas čia nutiko, buvo susiję su ja. Mintyse iškilo mažučiai įvykiai. Kaip nuo tada, kai jis atėjo į šiuos namus, moteris kažkaip įsiterpdavo ir dingdavo iš jų gyvenimo. Tai koks žodelytis, tai žvilgsnis, neprašytas jos dalyvavimas vestuvėse, tikra povandeninė srovė. Be to, Rodnis jos labai nemėgo. Ir vis dėlto ji liko mįslė, šešėlis be kūno.

Jis įdėmiai žvelgė į moterį. Ji buvo aiškiai išsikankinusi.

— Kas čia dedasi? — Jo veidas tapo akmeninis. Jis nesusivokė. Iš kur galėjo? Be jokios aiškios priežasties buvo įsitikinęs, kad visa tai turi kažką bendra su *juo*.

Rodnis dėbtelėjo į moterį, sėdinčią krėsle.

— Paklausk jos, — atšovė jis piktai.

Doriana priėjo prie moters.

— Ji neturi ką atsakyti, — tarė ji Frenkui, kartu globojamai uždėdama ranką ant tos moters krėslo atkaltės.

— O? — Jis vėl dėbtelėjo tai į vieną, tai į kitą. Rodnio veidas buvo prislėgtas, akys žibėjo iš pykčio. Jis žiūrėjo į savo motiną, bet ji oriai atlaikė jo žvilgsnį. Antroji moteris žvelgė aukštyn į Dorianą. Jos akys buvo raudonos ir gailios nuo verksmo, ji atrodė kažkokia sužeidžiama, ir tai sujaudino Frenko širdį.

Pamatęs, kad jo motina ramindama spaudžia kitos moters ranką, Rodnis išlėkė iš namų, trenkdamas durimis.

— Ir nenustebk, jei aš niekuomet nebegrįšiu! — sušuko jis.

Doriana akivaizdžiai atsipalaidavo.

— Man gaila dėl to, Frenkai, — pasakė ji. — Tai šis tas ir niekas. — Vis tiek ji atrodė susinervinusi ir išvarginta.

Tuomet prabilo antroji moteris.

— Geriau aš eisiu. — Ji pakilo ir lėtai nuėjo prie durų.

— Bet tu dar sugrįši? — paklausė neramiai Doriana. Moteris linktelėjo, paskui apsigręžė ir greitai dingo.

Frenkas buvo sutrikęs.

— Dėl Dievo meilės, kas čia darosi?

Doriana drąsiai nusišypsojo.

— Kaip sakiau... šis tas ir niekas. — Ji žinojo, tikrai ateis laikas, kai reikės jam pasakyti teisybę. Galėjo jam pasakyti tuomet, bet, kaip ir daugelį kartų, netekdavo drąsos. Ji pasakys jam rytoj, o gal kitą dieną. Tikrai prieš Rodniui nusprendžiant ištraukti vadeles jai iš rankų.

Frenkas pajuto jos baimę, ir tai pakurstė jo smalsumą. Jis vėl neprileidžiamas. Bet šįkart tai paskatino jį dar labiau pasiryžti viską išsiaiškinti.

— Doriana?

— Taip? — Įsitikinusi, kad nuramino jo įtarimus, ji jau ėjo į virtuvę užkaisti arbatinuko.

— Prašau... ar tu galėtum ateiti ir prisėsti? — Jis atsistojo nugara į židinį, bet kai ji grįžo ir atsisėdo į krėslą, jis pradėjo žingsniuoti pirmyn atgal. — Aš žinau, kažkas čia vyko... žinojau ilgą laiką, bet niekuomet negalėjau parodyti į tai pirštu.

— Ne. Tu viską įsivaizduoji. Tai tik Rodnis ir jo būdas, ir tiek. Nėra nieko tokio, dėl ko tau reikėtų rūpintis.

Jis pastovėjo prieš ją, paskui sunkiai atsidusęs atsisėdo į krėslą ir pažvelgė tiesiai jai į veidą.

— Neapgaudinėk manęs vėl, prašau tave, — tarė jis pavargęs. — Aš nežinau, kas čia atsitiko, galbūt tai net ne mano reikalas. Bet aš privalau žinoti, ar tai turi ką nors bendra su tavim ir manim.

Ji išblyško.

— Ką tu sakai?

— Sakau, kad tarp mūsų jau senokai ne viskas gerai. Kodėl taip, Doriana? Ar aš kažką padariau?.. Kažko *nepadariau?* — Kai jos lūpos susiaurėjo ir ji nusigręžė, jis supyko. — Po paraliais, Doriana! Mes turime pasikalbėti. Tu negali nematyti, kad nebėra prasmės toliau tai tęsti. — Tačiau ji tylėjo. — Ar tai mano kaltė? — reikalavo jis. — Ar aš buvau toks blogas vyras?

Ji įsistebeilijo į jį.

— Ne. Nebūčiau galėjusi norėti geresnio.

— Tuomet kas?

Buvo ilga kankinanti minutė, kol ji atsistojo, jos žvilgsnis dabar sušvelnėjo, žiūrint į jį.

— Ne tu kaltas, — prisipažino ji. — Yra dalykų, kuriuos turėjau tau pasakyti nuo pat pradžių, bet esu bailė, tu matai. Aš leidau Rodniui įkalbėti mane prieš savo pačios instinktus. — Ji stabtelėjo, aiškiai išsikamavusi. — Nežinau, kaip pradėti, — prisipažino ji.

— Kalbėk, Doriana, aš klausau. — Jis manė, kad ji galėjo turėti finansinių sunkumų arba ta moteris galėjo būti tolima giminaitė, daranti gėdą šeimai. Vis dėlto tai negalėjo būti taip baisu, kad jie abu neįstengtų tuo pasidalyti.

Jis stebėjo ją, žingsniuojančią pirmyn atgal, grąžančią rankas ir lėtai kaupiančią drąsą papasakoti jam. Staiga ji sustojo ir pažvelgė į jo neramų veidą.

— Man reikėjo niekuomet už tavęs netekėti, Frenkai, — pasakė ji. — Buvau paskutinė kvailė. — Jos balsas buvo ramus, kažkaip kaltinantis. Tai jį išgąsdino.

— Kalbėk, — ragino jis niūriai.

— Turėjau niekuomet neleisti tau užmauti šio žiedo ant savo piršto. — Kalbėdama ji sukiojo žiedą tol, kol jis nusimovė ir atsidūrė jos delne. Padėjusi jį ant Frenko kėdės ranktūrio, ji toliau ramiai tęsė: — Aš taip stengiausi, Frenkai. Tikrai bandžiau tai įveikti, patikėk manim. — Ji nusigręžė, lyg negalėdama ištverti jo rudų akių, žiūrinčių į jos kaltą veidą. — Ta moteris, kuri čia buvo...

— Taip? — Jis pasirengė išgirsti tamsią šeimos paslaptį. Bet niekas negalėjo paruošti jo tam, ką jis išgirdo.

— Ji yra mano meilužė. — Ištarusi šiuos žodžius, ji pajuto, lyg nuo jos būtų nukritęs didelis sunkumas, tačiau iš stojusios tylos suprato, kad jam tai buvo siaubingas sukrėtimas.

Kupina graužaties, bet lengvesne širdimi, ji laukė jo reakcijos. Kai ji atsigręžė, Frenkas buvo palinkęs į priekį savo kėdėje, kojos plačiai, kumščiai sugniaužti.

— Ar tu gali man atleisti? — Ji negalėjo rasti žodžių išreikšti, kaip ji iš tiesų gailėjosi.

Tuomet jis pakėlė akis aukštyn, jo veide tvyrojo netikėjimas ir nuostaba.

— Tavo *meilužė?* — paklausė jis. — Ši moteris yra tavo *meilužė?* — Jis kvatojosi, bet tai buvo duslus garsas. — Tu nori pasakyti man, kad visą tą laiką, kol tu ir aš buvome... drauge, tu... ji... — Jis purtė galvą. Prasmė buvo aiški.

— Man gaila, — sumurmėjo ji. — Mudvi buvome meilužės seniai, dar prieš tau pasirodant mano gyvenime. Bet Rodnis mus užklupo. Kaip ir tu, jis buvo pasibaisėjęs, bet dar ir apmiręs iš gėdos. Jis nuolat kibo prie manęs, melsdamas užbaigti visa tai, tad aš ją pavariau. — Lyg atsiprašydama ji tęsė: —

Rodnis mano sūnus, supranti, ir aš jį myliu. Esu viskas, ką jis turi šiam pasauly. Kai atsiradai tu, jam viskas pasirodė lengva. Tai buvo ideali proga turėti vėl „normalią" šeimą. Ir per savo neapdairumą aš sutikau su tuo. O, tai buvo lengva. Tu buvai geras ir švelnus, stiprių pečių, į kuriuos mes abu galėjome atsiremti, ir aš tave savotiškai pamilau, visai kitaip, labiau nei maniau įstengsianti. — Ji nuleido galvą, kad išvengtų jo žvilgsnio. — Bet tai nebuvo tikra meilė. Ir niekuomet negalėjo būti. Aš kvailai tikėjau, kad esu skolinga tai Rodniui, stengiausi, bet dariausi vis nelaimingesnė. Širdyje žinojau, kad nieko neišeis, ir dabar galiu tik prašyti tave atleidimo.

Frenkas priėjo prie židinio ir įsižiūrėjo į groteles. Jis buvo stulbinamai kietas po to, ką dabar išgirdo. O, jis nebuvo kvailas. Žinojo, kaip kai kurie žmonės, tiek vyrai, tiek moterys, ieško meilės tarp savo lyties asmenų. Jiems tai buvo taip natūralu, kaip nenatūralu jam. Tačiau Doriana! Kaip jis galėjo to nežinoti? Bet vėlgi, kaip jis galėjo apie tai pagalvoti?

— Frenkai? — Ji galėjo tik įsivaizduoti, kokios mintys blaškosi jo galvoje.

Prabėgo akimirka, kol jis atsakė, truputį juokdamasis.

— Kokie mes visi kvailiai, — tarė jis ciniškai. — Leidžiame kitiems valdyti mūsų gyvenimą, užuot nusprendę patys, paskui dėl to kenčiame visokias kančias. — Jis leido suprasti, kad turi galvoje Rodnį, tuo tarpu visą laiką galvojo apie Klaudiją. Išsitiesęs visu ūgiu, patikliai jai pareiškė:

— Aš iš tiesų nežinau, ką tau sakyti.

— Esi sukrėstas, ar ne?

— O, taip.

— Nusivylęs?

— Ne.

— Ačiū tau už tai. Ar tu man atleidi?

Jis galvojo apie Dženi ir nenumaldomą savo ilgesį.

— Nėra ką atleisti.

— Kas dabar bus?

— Tu man pasakyk.

Ji delsė, bet dabar, kai paaiškėjo teisybė, įgavo savotiškos drąsos.

— Skyrybos.

— Jeigu tu to nori.

— Argi tai ne tas, ko tu nori?

Jam nereikėjo galvoti.

— Taip. Mes galime iškart susitikti su advokatu. — Staiga jis panoro visa tai baigti. — Yra gana didelė suma pinigų banke, ir, žinoma, aš parduosiu savo verslą. — Keista, kaip jam nebuvo skaudu tai sakyti. — Tai turėtų atnešti gražių pinigėlių, tad tu būsi gerai aprūpinta.

Dabar buvo jos eilė nustebti.

— Juk neketini parduoti savo verslo? O, Frenkai, tu taip sunkiai dirbai, kad jį įkurtum.

— Tuomet aš vėl sunkiai dirbsiu... kur nors kitur.

— Ar tu paliksi Šiaurę?

— Galbūt.

Ji prisiminė, kaip kartais jis atrodydavo liūdnas ir vienišas klajodavo naktį, taip giliai paskendęs mintyse, kad net negirdėdavo, ką ji jam sako.

— Ar tu vyksi pas ją? — paklausė ji tirdama. Kai jis nustebęs pažvelgė, ji tęsė: — Susirask ją, Frenkai. Surask laimę, kurios tu vertas. Ir tikėkimės, kad mums abiem bus duotas dar vienas šansas.

Pradinis šokas dabar atslūgo. Jis vėl buvo ramus. Pasilenkęs švelniai pabučiavo ją į kaktą.

— Esi gera moteris, Doriana, ir aš tavęs nepamiršiu. Nesijaudink dėl Rodnio, — tarė jis švelniai. — Jis per daug tave myli, kad pasitrauktų.

Ji neatsiliepė. Apsivilko paltą.

— Gyvenimas toks trumpas, Frenkai, — tarė ji. — Ir mes visi turime rasti tikrąją meilę ten, kur galime. — Taip tarusi, išėjo paskui savąją laimę.

Pirmadienį jie atėjo į advokato kontorą. Jam tereikėjo žinoti, kad santuoka galutinai iširusi ir jie abu nori jos baigties.

— Tai užtruks, — perspėjo jis. Bet jie buvo tam pasirengę.

Po to Frenkas rūpinosi parduoti savo verslą. Sunkumas buvo tas, kad grūmėsi daug skirtingų pirkėjų. Bet jis linko prie jauno vyruko, kurį buvo priėmęs mokiniu.

— Žinau, kad tu gali tapti geru kalviu, — tarė jam. Ir kadangi vaikino tėvas ketino prisidėti kaip partneris, pelningas verslas buvo parduotas jiems su viskuo už gražią sumą.

Tolesnė Frenko užduotis buvo įkalbėti Rodnį susitaikyti su motina.

— Aš negyvensiu tuose namuose, jei ten bus *ji!* — tarė jis aikštingai, turėdamas galvoje kitą moterį.

— Tuomet išsinuomok, — patarė Frenkas. — Tu atrodai visai patogiai įsitaisęs čia, Ričmondo gatvėje, bet neatsuk mamai nugaros. Ji buvo tau gera mama, ir ji daug apie tave galvoja, sūnau. Neteisinga, kad tu nori jai diktuoti, ką ji turėtų daryti su savo gyvenimu... lygiai kaip ir tai, jei ji mėgintų diktuoti tau, ką tu turi daryti su savuoju. — Jis paaiškino išvykstąs iš to krašto. Jie atsisveikino, ir jis paliko Rodnį, galvojantį apie išmintingus jo žodžius.

Kitą rytą Frenkas gavo atsakymą į savo paklausimą. Laiškas buvo nuo nekilnojamo turto agento Voberno Smiltynuose. Jame buvo pranešama, kad šiame rajone *yra* parduodamas namas, bet jis labai apleistas ir jam sutvarkyti reikės daug pinigų. Kartu su laišku buvo įdėta fotografija, ir kai jis ją pamatė, širdis pašoko iš džiaugsmo.

— Doriana vis dėlto buvo teisi, — sumurmėjo jis, žiūrėdamas miglotom akim į kadaise didingo namo atvaizdą. — Gal man duodamas dar vienas šansas.

Jis greitai susikrovė daiktus ir išvyko.

— Būk atsargus, — pasakė jam Doriana. Šalia jos stovėjo draugas, kurį ji jau prarado amžinai. — Aš tik norėčiau, kad Rodnis man atleistų, — tarė ji liūdnai.

— Duok jam laiko, — pasakė Frenkas. — Jis sugrįš.

Ir sugrįžo. Pasukęs už kelio vingio, Frenkas atsigręžė ir pamatė Rodnį, ateinantį iš kitos pusės. Jis palaukė, kad pamatytų motiną ir sūnų susitaikančius ant priebučio laiptelių, ir patraukė toliau. Kažkur laukė jo Dženi, ir jis norėjo ją rasti. Jo žingsniai instinktyviai pasuko į Pietus, ir jis žinojo, kad grįžta namo.

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Keti buvo nusiminusi.

— Mes jau visi metai kelyje... visą laiką kraustomės iš vienos vietos į kitą. Kodėl jie niekada neduoda mums nuolatinio darbo? Mes esame švarios, ar ne? Stiprios ir sveikos. Jie tikrai negali manyti, kad esame valkatos ar vagilės, tad kodėl niekas neduoda mums darbo?

Eidama takeliu, ji atsišliejo į tvorą, kuri skyrė takelį nuo lauko.

— Tai neteisinga, — skundėsi ji, pasistiebusi nuskinti žolės, styrančios pro tvoros plyšį. — Mes tik norime doro darbo ir vietos, kurią galėtume pavadinti sava. — Sukandusi žolę baltais stipriais dantimis, išsiblaškiusi čiulpė ją, pavargusiom akim melsdama Dženi paaiškinti.

— Sunku tai dabar paaiškinti, — atsiduso Dženi. Jos keliavo visą rytą ir buvo pavargusios. — Taip yra ne todėl, kad jie mano, jog pavogėme šeimos auksą ar įbesime peilį jiems į širdį vidury nakties.

Matydama, kad Keti apsisprendusi nežengti daugiau nė žingsnio, kol nebus nuraminta, Dženi atkėblino atgal keliu. Atsirėmusi į sieną šalia Keti, ji giliai įkvėpė.

— O! Čia gražu, ar ne, Keti? — tarė ji, purtydama galvą iš nuostabos.

Jos žydros akys žvelgė žemyn į medžiais įrémintą kelią. Du paukščiai rungėsi ar draugavo, ir kaip tik dabar saulė virš jų paskleidė margą rūką, besiskverbiantį pro šakas. Laukuose du kiš-

kiai smalsiai žiūrėjo į jas ir leidosi į kojas, kai Dženi triukšmingai jiems spragtelėjo.

Keti irgi mėgo grožėtis gamta, bet dabar jai rūpėjo kiti, svarbesni dalykai.

— Jeigu jie mato, kad mes nesame valkatos, tai kodėl jie visuomet mūsų atsisako?

— Nes žmonės turi skaičiuoti savo pinigus, štai kodėl, — nekantriai pasakė Dženi. — Mus apima depresija, ir mes nerandame darbo. Turėtume būti dėkingos už tuos keturis mėnesius Halkoto namuose.

— Neatrodo, kad *jiems* trūktų pinigų, — ginčijosi Keti, — bet jie irgi išleido mus keliauti savais keliais. Man tikrai ten patiko. Maniau, kad mus priims nuolatiniam darbui.

— Ne mums spręsti apie kitų žmonių motyvus, niekuomet to nepamiršk, mano mergaite, — priminė jai Dženi. — Sutinku, tai buvo maloni vieta ir būtų buvę gera pasilikti joje ilgiau, bet taip neįvyko.

— Nemanau, kad mes kada nors turėtume savo vietą, Dženi. — Keti balsas buvo toks žemas, kad Dženi vos galėjo girdėti. Bet Keti veidas viską pasakė, jis buvo toks liūdnas.

— O, nereikia nusiminti, — įtikinėjo Dženi. — Namai pasirodo ir nutolsta, ir manau, mums teks sukarti dar daug mylių, kol vėl apsistosime, bet taip bus, tu pamatysi. Aš pažadu tau... Taip bus.

Dabar buvo Keti eilė dūsauti.

— Tu *visuomet* taip sakai, — protestavo ji, numesdama iščiulptą žolę ir nusiskindama nuo tvoros kitą.

— Bet taip *bus!* — atkakliai tvirtino Dženi. — Aš jaučiu...

— Iki kaulų smegenų, — užbaigė Keti. Ji nusišypsojo, o kartu su ja ir Dženi, ir netrukus jos abi garsiai juokėsi.

— Žinau, mes rasime gerą vietą, — berte bėrė Dženi, atsipalaidavusi, kad Keti melancholija kol kas nuslūgo. — Tik pagalvok, po kelių savaičių, gal net dienų, mes sėdėsime vakare prie savo židinio ir kalbėsimės apie tuos laikus, kai buvome pora valkatų.

— Ką man su tavim daryti, a? — skundėsi Keti. Ji niekuomet nesiliovė žavėjusis Dženi džiugumu. Visuomet, kai ji būdavo blogos nuotaikos, Dženi pavykdavo ją prablaškyti.

Keti žodžiai pralinksmino Dženi.

— Gerasis Dieve! — sušuko ji. — Tu pradėjai kalbėti su manimi lygiai taip pat, kaip aš buvau įpratusi kalbėti su tavim, kai tu buvai maža. Stalas apsisuko, ką? Dabar *tu* kalbi su manim, lyg *aš* būčiau vaikas. — Ji nežinojo, džiaugtis ar liūdėti. Atrodo, kad gyvenimas kelyje padėjo Keti ne pagal metus suaugti.

Paskui stojo trumpa tyla, kai jos abi, atsišliejusios į sieną, žvelgė į dangų, truputį užsimiršdamos.

Keti sutrikdė tylą, tardama:

— Aš norėčiau, kad mes galėtume čia ilgiau pasilikti.

— Gal kitą kartą bus kitaip, — padrąsino Dženi. Praėjo valandėlė, ir ji jau ketino eiti. — Kitą kartą mums pasiseks, ir mus priims nuolatiniam darbui. Pamatysim. — Ji sučiaupė lūpas iš siaubo, prieš neramiai prisipažindama: — Tai dėl tavo mokslų aš rūpinuosi, Keti. Vos tu apsistoji, ir jau turime traukti vėl. Tai gėda, štai kas. Bet mes su tuo susitvarkysime, nesijaudink, mano mergaite. Greitai mes apsistosime vienoje vietoje ir susitvarkysime.

— *Kodėl* tu nedarai to, ką patarė ledi? Ji sako, kad vyriausybė priėmė naują įsakymą padėti žmonėms, kurie neturi darbo ir pastogės.

Dženi užėmė kvapą.

— Ši „ledi" Halkoto namuose gyvena prabangiai. Ką ji gali žinoti apie tokias kaip tu ir aš? O, ji buvo pakankamai miela, bet tokie žmonės kaip ji gyvena skirtingame pasaulyje. — Ji garsiai prunkštelėjo. — Vis tiek aš tuo netikiu, — tarė ji šaltai.

Pasiryžusi laikytis savo, Keti atvertė laikraštį, kurį nešėsi. Jis buvo 1932 metų liepos mėnesio, ir jame driekėsi ilgas straipsnis apie lindynių valymą ir pagalbą vargstantiems.

— Štai! Matai? — Ji pakišo lapą Dženi. — Skaityk pati. Kaip tik apie tai kalbėjo ta ledi.

Dženi paėmė laikraštį ir peržvelgė jį.

— Kur tu jį gavai? — norėjo žinoti ji.

— Man jį davė vaikų guvernantė. Sakė, gal mums pravers.

— Ir kaip?

— Aš nežinau. Ji davė man jį šįryt prieš pat mums iškeliaujant, ir aš dar nespėjau paskaityti. — Įspraudusi lapą Dženi į rankas, ji vėl parodė straipsnį. — Ji man ypač rodė šitą.

— Gerai, iš to *mums* jokios naudos, — pareiškė Dženi, — tad gali išmesti jį iš galvos. — Sulanksčiusi įkišo jį į lagamino viršų; nežinojo, kad jei tik būtų dirstelėjusi į kitą puslapį, būtų pamačiusi Frenko skelbimą, ieškantį jos.

Dženi troško keliauti.

— Eime, mes turime įveikti dar nemažą atstumą, jei norime šįvakar prieiti civilizaciją, — paragino ji, paimdama krepšį ir vėl pėdindama keliu.

Keti drožė šalia.

— Dženi, iš kur tu gali žinoti, kad mums iš to jokios naudos, jei nebandei?

— Žinau, — atsakė griežtai Dženi. — Nes kiek aš gyvenu, dar nebuvo vyriausybės, kuri padėtų bedaliams, ir nebus, nesvarbu, ką rašytų laikraščiai. Kiek galiu prisiminti, jei tu neturi darbo nei pastogės, esi siunčiamas į vargšų prieglaudą. Taip, *mes* neisime į vargšų prieglaudą, galiu tau pažadėti! Kol mūsų nugaros tvirtos ir rankos gali griebtis gero darbo ir kol aš dar kvėpuoju. — Suspaudusi apibrozdintą savo lagaminą, ji paspartino žingsnį, kol Keti ėmė ją vytis.

— Palauk! — Keti nesuprato, kodėl reikia skubėti.

— Eime, — atsakė Dženi. — Jei norime pasiekti Voberno Smiltynus prieš sutemstant, geriau paskubėkime.

Purtydama galvą ir kartu šypsodamasi, Keti skuodė įkandin.

— Ar tu tikrai manai, kad mes rasime darbo Voberno Smiltynuose? — paklausė ji susierzinusi.

— Mes nekeliautume ten, jei nemanyčiau, kad verta pamėginti.

— Bet ten nėra daug didelių namų.

— Ten yra darbo ant kiekvieno kampo, jei tik esi nusiteikęs jo ieškoti, — priminė jai Dženi. — Yra mažų žemės sklypelių ir krautuvėlių, kepykla, ir jei aš gerai prisimenu, buvo kalbama apie mokyklos statymą prie Vėtrungės kelio. Kas žino, gal ji pastatyta. O mokykloms reikia valytojų, argi ne? Kepėjai dažnai valgo prie bendro stalo, ir pardavėjai gali turėti kambarėlį virš savo pastatų, duodamą už virimą ir valymą. Ir Dievas žino, kiek daug purvo reikia iškuopti mažuose nameliuose.

— Bet kodėl Voberno Smiltynai? — Keti nustebo, kai Dženi pareiškė norą aplankyti kaimelį.

— Nes kaminkrėtys didžiajame name man sakė apie mokyklą. Jis prisiminė, kad ten reikia valytojų, ir taip pat prisiminė, kad yra mažų namelių darbininkams. — Dženi nutilo ir pažiūrėjo į Keti nusivylusiu žvilgsniu. — Štai! Tu išpešei tai iš manęs, o aš nieko nenorėjau sakyti, kol nebūsiu įsitikinusi. Dabar, manau, tu eisi ir žadinsi vėl savo viltis tik tam, kad jos sužlugtų.

Keti nebeklausė. Jai jau pakako to, ką pasakė Dženi.

— O, Dženi! Argi ne miela, jei mes turėtume mažą namelį ir darbą, ir viską? O, Dženi! — Jos akys pasidarė didelės ir apvalios, o šypsena — nuo ausies iki ausies.

— Ė! Aš ką tik pasakiau, nežadink savo vilčių. Kaminkrėtys galėjo suklysti, ir jis buvo linksmas nuo portveino, kai sutikau jį rūsyje. Kiek mes žinome, mokykla dar gali būti nepastatyta.

— Bet kas, jei jis teisus? — Keti nenusiramins tol, kol pati nepamatys. — Skubėkim. O, Dženi, skubėkim! — šaukė ji, lėkdama keliu ir palikdama Dženi už nugaros.

— Puiku, džiaugiuosi matydama, kaip tu gali skuosti, kai nori, — juokėsi Dženi, veržtdamasi pirmyn, kol prisivijo.

— Vis tiek, mano mergaite, nesižavėk per daug, nes nusiminsi gavusi sunkų smūgį už savo rūpestį.

Kai jos pakilo ant Esplėjaus kalvos ir nusileido žemyn tiesiai į Voberno Smiltynų kaimelį, Dženi užplūdo įvairiausios emocijos.

— Ak! Kiek daug laiko prabėgo nuo tada, kai mes čia gyvenome, — sumurmėjo ji, stabtelėjusi pusiaukelėje pažvelgti į

Keti. — Tu tuomet buvai visai mažytė, ir aš buvau jauna ir graži. — Ji pažvelgė į savo nuskurusią kaklaskarę, apdulkėjusius batus ir mirtinai susigėdo.

Keti pasižiūrėjo į šią moterį, kurią mylėjo labiau už viską, ir jos širdis palinko prie jos. Teisybė, šie pastarieji metai padarė savo, bet Dženi buvo vis dar graži. Jos akys žydros kaip visada, tiesūs plaukai tankūs ir elastingi. Ji vis dar tebebuvo grakščios figūros ir, kad ir kas, niekuomet neprarado humoro jausmo. Keti pajuto Dženi nenorą ir nuoširdžiai pasakė:

— Mes visuomet galime eiti į Ampthilą, jei tu apsigalvosi.

Dženi pašaipiai ją nužvelgė.

— Ką! Dabar, kai tiek nuėjome? O ką, jei čia dar yra žmonių, kurie mane pažįsta? — pareiškė ji provokuojamai. — Metai paveikė ir juos, ne tik mane. Ir kas žino? Gal aš tuos metus ištvėriau geriau nei dauguma.

— Esi užsispyrusi.

— Neginčiju. Bet užsispyrusi tik tada, kai esu teisi, — pareiškė ji išdidžiai. — Ir jei ten yra darbo, tuomet jį gausime mes, arba aš nebūsiu Dženi Dikens! — Taip tarusi, ji paspartino žingsnį, ir Keti kulniavo šalimais. Mintis apie mažytį namelį, kuriame galima gyventi ir dirbti, buvo pakankamai džiugi pavargusioms abiejų širdims.

Bet darbo ten nebuvo, ir jokio „mažyčio namelio“.

— Čia buvo darbo, bet jūs pavėlavote. Man gaila, mielosios. — Sargas palinko ant savo šluotos ir atlaidžiai nužvelgė dulkinus jų drabužius ir pavargusius veidus.

— Ar tikrai žinote?

— Vadovybė ieškojo kokių dvylikos žmonių, ir laimingieji jau surinkti. — Jis parodė žemyn į namą, kur du vyrai krovė prekes iš arklių traukiamo vežimo ir nešė jas į patalpas. — Ponia Barton gavo mokyklos valytojos darbą, o jos vyras bus prižiūrėtojas. Aš čia stoviu tik šį rytą, turiu grįžti prie savo pareigų į Blečlėjų. Tad jūs matote, nėra ko tuo abejoti. Darbai čia jau išdalyti.

Dženi širdis nusmigo į kulnus, bet ji stengėsi neparodyti savo nusivylimo.

— Labai jums ačiū, — tarė ji, ketindama eiti toliau. Keti nusiminimas ir apmaudas atsispindėjo jos veide.

— Palūkėk, mieloji! — Vyriškis žengė į priekį. — Ar jūs mėginote didžiajame name?

— Kokiame didžiajame name?

— Tame prie kelio į Voberną, — atsakė jis. Jis sužinojo tą naujieną tik vakar. — Prieš kokį mėnesį namas buvo be priežiūros, apleistas... tuščias ir beveik griūvantis. Bet dabar yra naujas šeimininkas ir, kaip sako paštininkė, jis įdėjo į laikraštį skelbimą... ieško šeimynykščių. — Jis pakėlė savo šluotą ir parodė kelią. — Tiesiai šituo pagrindiniu keliu, brangioji. Tu negalėsi jo nepastebėti. Didžiulis senas namas, buvo puikus, kai priklausė Maršalams. — Jis buvo girdėjęs istoriją, susijusią su šia vieta, ir jam buvo gana smalsu žvilgtelėti į ją. — Tiesiai, — priminė jis. — Vieta vadinasi Aukštieji Frontonai.

Dženi manė, kad jos širdis sustos.

— Kaip jūs pasakėte — Aukštieji Frontonai? — Ji turėjo dar kartą įsitikinti.

Jis linktelėjo.

— Naujas savininkas... ieško šeimynykščių, — pakartojo jis patikimai.

— Ačiū jums, — apsigręžė Dženi. Bet, Keti nustebimui, ji pasuko priešinga kryptimi, negu jai rodė tas vyras.

Kai Keti paklausė — kodėl, jai buvo atsakyta:

— Mums nereikia darbo Aukštuosiuose Frontonuose. Mes keliausime į Ampthilą, kaip tu norėjai.

Keti kurį laiką sekė paskui, kol jų nebegalėjo girdėti anas vyriškis, ir tuomet sustojo.

— Manau, galiu suprasti, kodėl tu nenori ten eiti. Bet prašau, Dženi. Aš tokia pavargusi, ir mano kojos nutrintos. Jei ten galima rasti darbo...

Dženi sustojo kaip ir Keti, bet veidu liko nuo jos nusigręžusi.

— Aš negaliu ten eiti, — tarė ji švelniai.

— Maniau, kad tu sakei, kol mes esame kartu, galime daryti viską?

Dženi atsisuko ginčytis. Bet sudėvėtų Keti batų vaizdas ir vienas tyliai maldaujantis to mylimo veido žvilgsnis, — ir Dženi pasidavė.

— Gerai, širdele, — nenorom nusileido ji. — Nors mes galime būti vėl per vėlai atėjusios, o jei ir ne, negaliu garantuoti, kaip ilgai mes ten pasiliksime. — Ne ilgiau, nei susirasime kitą vietą, pažadėjo ji sau.

Ji nuvijo šalin prisiminimus ir susikaupė ties kitais dalykais: darbu, kurį jos galėjo rasti, kubilu karšto vandens, alga savaitės pabaigoje. Labiausiai ji susirūpino Keti ir kaip dar galėtų pasitaikyti proga pasiųsti ją į Dailės mokyklą.

Viskas sukosi jos galvoje, kai ji ėjo link namo, kuris praeityje buvo jos gyvenimo dalis. Bet ji neleido sau nugrimzti į prisiminimus, kadangi net dabar buvo dalykų, apie kuriuos nedrįso net pagalvoti.

Namas atrodė vis toks pat. Kaminas rūko, ir Dženi iš patirties žinojo, kad tas kaminas kyla iš didelės senos virtuvės. Jos abi stovėjo kelio gale. Staiga Dženi pajuto, kad jos drąsa nyksta ir linksta kojos.

— Dabar, kai aš esu čia, iš tiesų nežinau, ar neatgręžti nugaros ir nesprukti, — susijuokė ji. — Tik pažvelk į mane. — Ji pradėjo tvarkytis, ir dulkės parūko į visas puses. — Jie pamanys, kad čia kaliausė prie durų arba pora elgetų ieško duonos plutelių.

Keti atrodė irgi neryžtinga, ir Dženi suprato, kad ji turės būti stipri.

— Bet mes esame čia, ir darysime tai, ko atėjome, — pareiškė ji, sparčiais žingsniais eidama žemyn keliuku ir aplinkui, link namo užnugario. Padrąsinta Keti nusekė įkandin. Iš tiesų joms abiem tai buvo sunkus išmėginimas.

Kol Dženi beldėsi į duris, Keti nuklydo prie didelės daržinės. Jos gilumoje stovėjo pasilenkęs prie darbo vyriškis, pjaunantis malkas. Iš pradžių jis jos nepastebėjo, bet kai ji mandagiai kostelėjo, jis atsigręžė ir ją pamatė.

— Ar jūs ko nors norėtumėte, jaunoji ledi? — pasiteiravo jis, išlįsdamas iš prieblandos. Frenkas Vinfildas jau buvo matęs tiek daug žmonių nuo tada, kai įdėjo į laikraštį skelbimą, bet tai būdavo ne Dženi, ir jis visaip atsiprašinėdamas pasiųsdavo juos savais keliais.

— Mums sakė, kad jums reikia šeimynykščių, — paaiškino Keti, kai jis prisiartino.

Didžiulė Frenko figūra užstojo tarpdurį. Jis pažvelgė į ją su džiugia šypsena, bet staiga buvo priblokštas to, ką išvydo. Suglumęs žvilgsnis klydinėjo nuo tankių kaštoninių jos plaukų prie gyvų žalių akių, ir jis pagalvojo, kad žiūri į vaiduoklį.

— *Elizabeta Maršal!* — Vardas išsprūdo jam iš lūpų nespėjus nė pagalvoti.

Jis pakėlė akis, pamatęs aukščiau kažką judant, ir gavo dar vieną smūgį. Šįkart jis susvyravo, kai savo akimis netikėdamas žiūrėjo į mažą figūrėlę, artėjančią prie jo. Kai Keti nužvelgė jį su vis didėjančiu smalsumu, jo veidu ritosi ašaros.

— Dieve visagali, tai Dženi! — šaukė jis.

Staiga jis ėmė bėgti.

— DŽENI! BRANGUSIS DIEVE... TAI TIKRAI TU! — Išgirdusi jo balsą ir matydama šį vyrą, kuris, jos manymu, buvo prašalaitis, bėgantį prie jos, Dženi nustėro, atpažinusi Frenką. Ji numetė savo lagaminą ir žiūrėjo į jį taip sukrėsta, kad negalėjo nė pajudėti.

Per vieną širdies tvinksnį jis pakėlė ją, įsikniaubė į jos kaklą, jo ašaros drėkino jos veidą. Ji pravirko kartu su juo. Dabar jie isteriškai juokėsi, džiaugdamiesi, kad pagaliau surado vienas kitą.

— Aš žinojau, kad tu ateisi! — šaukė jis. — Žinojau, kad jei įdėsiu skelbimą į laikraštį, jis pritrauks tave čia. Dabar šis namas mano... tavo ir mano. O, Dženi, mano mylima Dženi!

Keti žvelgė su nepasitikėjimu. Tačiau širdyje ji žinojo, kad čia tas vyras, apie kurį Dženi buvo kalbėjusi. Vyras, pavogęs jos širdį prieš daugelį metų. Dabar jie drauge, ir jų susitikimas toks jaudinantis, kad ji verkė kartu su jais. Kaip ji galėjo žinoti, kad šis vyras yra jos tėvas ir kad susitikimas bus dvigubas džiaugsmas?

Be kvapo, pagauta jausmų sūkurio, Dženi pagaliau buvo pastatyta ant kojų.

— Ką tu turi galvoje sakydamas, kad mane čia pritraukė skelbimas? — paklausė ji. Ji norėjo paklausti — o, daug daugiau, bet džiaugsmas taip ją užplūdo, kad ji vos galėjo galvoti.

Jis nustebo.

— Nori pasakyti, kad jo nematei?

Ji papurtė galvą, o jis garsiai nusijuokė.

— Tuomet pats likimas tave čia atvedė, — tarė jis švelniai. — Ar nematai, Dženi? Po visų tų metų mums skirta būti drauge.

— Aš pasiilgau tavęs, — sušnibždėjo ji. Ji ir jos vyras žvelgė vienas į kitą, ir jų širdys viską pasakė. — Čia yra dar kai kas, su kuo noriu tave supažindinti, — švelniai tarė Dženi, ištiesdama rankas į mergaitę, kuri bėgo prie jos. — Keti, — sumurmėjo ji, — tu prisimeni, aš pasakojau tau apie tavo tėvą... kad jis buvo geras vyras, kuris nežinojo apie tavo egzistavimą? — Ji sujungė Keti ranką su Frenko ranka, ir tai buvo pats natūraliausias dalykas pasaulyje. — Tai Frenkas Vinfildas, — tyliai pasakė ji. — *Tavo tėvas.* — Ir nuostaba jų abiejų veiduose buvo jai didžiausias džiaugsmas.

Jie kartu nuėjo į namą, trys žmonės, kurių gyvenimai sudėtingai susipynė. Trys mylinčios sielos, ilgam išskirtos žiauria Likimo ranka. Susikaupė tiek daug klausimų. Tiek reikėjo sužinoti. Bet dabar tai neatrodė labai svarbu, nes jie buvo kartu. Ir gyvenimas buvo vertas gyventi.

Dar niekada Dženi nesijautė tokia laiminga. Per visus metus nuo tos dienos, kai jos su Keti grįžo į namą Voberno Smiltynuose. Ji buvo čia, sėdėjo ant suolelio sode, o Frenkas šalia. Jos sterblėje gulėjo išskleistas laiškas, kurį ji ką tik skaitė, ir dabar ją apėmė neapsakomas džiaugsmas.

— Kiek užtruks, kol visa tai baigsis? — norėjo sužinoti ji.

— Advokatas mano, kad aš būsiu laisvas dar nesibaigus šiam mėnesiui. Skyrybos yra sunki užduotis, bet dabar visos kliūtys

nugalėtos, belieka tik džiūgauti. — Jis pabučiavo ją į lūpas ir siektelėjo kišenėn. Ištraukęs mažą baltą voką, paerzino: — Maniau, pasaugosiu iki dabar. Rodos, Keti rašysena.

„Brangieji Dženi ir tėti,

Man patinka čia, nors jūsų abiejų pasiilgau. Viskas taip, kaip aš ir tikėjausi, ir aš daug dirbu rengdamasi egzaminams.

Jeigu juos išlaikysiu, būsiu patvirtinta kitiems metams. Panelė Laing sako, kad esu labai talentinga ir kad manęs laukia daug žadanti ateitis.

Yra dar šis tas. Būsiu namie penktadienį ir papasakosiu apie tai.

Mylinti Keti"

— Hm! — Dženi rūpestingai sulankstė laišką. — Kas galėtų būti „dar šis tas"? — stebėjosi ji garsiai.

— Mes greit sužinosime. Dabar trečiadienis, ir ji netrukus bus namie. — Frenkas tyrinėjo mielą Dženi veidą, visuomet patraukiantį savo mergaitišku grožiu. — Aš vis dar negaliu patikėti, kad mudu suradome vienas kitą. Pabundu rytą ir bijau, kad tavęs čia nebepamatysiu. Kai sugrįžau, radau šį namą tuščią ir žinojau, kad jis laukia tavęs ir manęs. Dėkui Dievui, išsaugojau nemenką pluoštą pinigų. Verslas atnešė gražaus turto, ir netgi aprūpinęs Dorianą ir užmokėjęs už šią vietą, turiu dar pakankamai, kol vėl imsiuosi verslo.

Slogūs košmarai sunkiai sklaidosi, mąstė jis, apkabindamas ją. Prisitraukė ją arčiau.

— Žinau, brangioji, kad niekuomet neleisiu tau išeiti.

Dženi taip pat dar nepamiršo, kaip jai buvo be jo.

— Mes neturėtume gyventi praeitimi, — pabarė ji meiliai. — Mums duotas dar vienas šansas, ir tai visa, kas dabar svarbu.

Kai jie grįžo vidun, ji susimąsčiusi išsitarė:

— Keista, nejaugi... Klaudijos ir jos palydovo taip ir nesurado?

— Ho! Nenustebčiau, jei ši porelė būtų nusikrausčiusi pas nelabuosius. — Jis nežinojo, koks buvo teisus.

Dženi nusprendė neaptarinėti. Vien paminėjus Klaudijos vardą, šiurpuliai perbėgdavo nugara.

— Negaliu sulaukti penktadienio, — tarė ji. — Ir Keti.

— Nepradėk dabar jaudintis dėl jos. Mergaitė turi galvą ant pečių. — Jis nusišypsojo ta pačia šelmiška šypsena, kurią ji dievino. — Kaip jos tėtis. — Jo šypsena virto nepritarimu, ir jis greitai pridūrė: — Vis tiek ji turi mums kažką pasakyti, ir aš negaliu nesidomėti, ką. — Jis pažvelgė žemyn į Dženi, kai ji ėjo pro jį tarpdury. — Niekuomet nemėgau paslapčių, — pasakė jis. Kai Dženi droviai nusišypsojo, jis pamanė, kad dar niekuomet ji neatrodė tokia graži.

Penktadienis atėjo gana greitai, o su juo — ir Keti. Frenkas ką tik buvo baigęs kaustyti pienininko arklį, kai ji atbėgo takeliu.

— Ateikite, — šaukė ji. — Paskubėkite! Aš noriu jums kai ką parodyti.

Kai baigėsi visi apsikabinimai ir pasisveikinimai ir į visus neatidėliotinus klausimus buvo atsakyta, ji pareiškė jiems:

— Mano rezultatai bus čia su pirmadienio paštu. — Ir tuomet pasakė jiems dar šį tą. — Aš turiu žinių iš Alano.

— Ką... Alano Hurdo? — Žydros Dženi akys nušvito. — O, Keti, aš džiaugiuosi. Iš tikrųjų.

Frenkas prisiminė, ką Dženi jam buvo pasakojusi apie šiuos du žmones ir kadaise duotą pažadą.

— Aš maniau, kad jis neketino su tavimi susisiekti, kol tau nebus šešiolikos? — paklausė jis išdykėliškai spragtelėdamas.

Keti nesigailėjo.

— Taip, jis apsigalvojo. Teta Helena manė, kad jis turėtų žinoti viską, kas įvyko. Ji parašė jam, o jis — man.

— O? — Frenkas manė, kad yra laimingiausias vyras Dievo žemėje, turėdamas dvi tokias mielas būtybes šalia. — Ir ką jis rašo?

— Aš jums nesakysiu. Tai asmeniška, — paerzino ji. Taip tarusi, užkopė į savo kambarį, palikdama Frenką ir Dženi švytinčius ir jaučiančius, kad Keti jau užaugo.

Pirmadienio rytą atėjo rezultatai, ir jie buvo tokie, kaip numatė Keti mokytoja.

— AŠ IŠLAIKIAU! — Ji buvo atplėšusi laišką ir šoko su juo aplink kambarį.

Frenkas joms pasakė:

— Apsivilkite savo geriausiais drabužiais, nes einame šįvakar atšvęsti.

Tą vakarą Dženi atrodė mielesnė nei bet kada.

— Žydinti ir puošni! — tarė Frenkas jai su pasididžiavimu. Jie įlipo į automobilį ir nuvažiavo pas Sveną Iną į gretimą Salfordo kaimelį, kur Frenkas užsakė staliuką.

— Ar girdėjote naujienas? — paklausė solidus šeimininkas. Jo akys išsprogo iš siaubo ir nuostabos, kai jis pasakojo tai, ką visai neseniai buvo skaitęs vakariniame laikraštyje. — Siaubas mane purto, galiu jums pasakyti, — bambėjo jis, dėdamas prieš juos valgiaraštį. — Ir kai pagalvoji, kad jis buvo pratęs užsukti į šią užeigą... truputį girtuoklis buvo.

— Apie ką čia mes kalbame? — Frenkas atidžiai skaitė valgiaraštį, protarpiais nusišypsodamas Dženi ir kaskart, su kiekvienu mirksniu, vis labiau ją mylėdamas.

— Anglių išvežiotojas, kuris dirbo šiame rajone, prisimenate... jo vardas Bilis Saksonas? — jis mirktelėjo. — Bilis draugavo su ta Klaudija Maršal, ta pačia ledi, kuri seniau gyveno tame pačiame name kaip ir jūs. — Jo veidas ištįso, kai jis tęsė žemesniu tonu: — Pasikorė prie Kembridžo kelio... rado jį senoje daržinėje. Ir, lyg to dar nepakaktų, jie rado jo kišenėje laišką, o pagal tai, kas jame rašoma, pareigūnai buvo pasiųsti ieškoti rūsio netoli nuo tos vietos, kur jis pasikorė. — Dabar, kai patraukė visų trijų dėmesį, jis perėjo į šnabždesį: — Ten jau kuris laikas buvo ji. Pūvanti, bet dar pakankamai likę, kad jie atpažintų ją, Klaudiją Maršal. — Jis persižegnojo. — Dieve, mums padėk.

Dženi pasijuto murmanti jos vardą.

— Klaudija? Abu negyvi? — Tai buvo pernelyg baisu įsivaizduoti, ir vis dėlto argi jie nenusipelnė tokio likimo? Pagaliau argi jie neatėmė gyvybės kitiems be jokios užuojautos? Bet vis tiek toks galas siaubingas.

— Ar tau viskas gerai, mieloji? — Frenkas pamatė, kaip ji išblyško, ir keikė vyriškį, kad buvo toks bejausmis.

— Gerai, — tarė ji susitvardydama. Ji pažvelgė į Frenką, paskui į Keti ir pasižadėjo, kad mergaitė niekuomet iš jos nesužinos, kas buvo jos mama. Dėkui Dievui, niekas kaimelyje nesusiejo Keti su Klaudija, kadangi dauguma senųjų gyventojų buvo išsikėlę arba mirę ir per tuos metus atvyko naujų. Be to, Keti negyveno didžiajame name ilgai, prieš išvykdama į Dailės mokyklą.

— Keti pasakė mums savo paslaptį, — tarė Dženi. — Dabar aš pasakysiu savo. — Ištiesusi rankas, viena ji palietė Frenko ranką, kita — Keti. — Aš laukiu žinios, kad mudu su Frenku galime laisvai susituokti, ir tai turės būti kuo greičiau, — ji nusišypsojo, ir jos grožis tiesiog spinduliavo, — nes dabar reikia atsižvelgti į dar kai ką.

— Dar kai ką? — Frenkas ir Keti pradžioje visko nesuprato. Bet paskui jie pamatė, kaip blykstelėjo gražios žydros Dženi akys, ir iškart susivokė. Sužavėtas Frenkas apėjo apie stalą ir ją apglėbė.

— Aš pažadu tau, kai mūsų kūdikis gims, jau turės tinkamą vardą, — sušnibždėjo jis jai į ausį, ir ji žinojo, kad taip bus.

Džiūgaudamas Frenkas pakvietė kelnerį.

— Geriausio jūsų vyno! — šūktelėjo jis. — Mes turime aplaistyti kūdikį! — Tuomet visi iškart prajuko. Kiti svečiai sveikino, o kai Frenkas paėmė Dženi ant rankų ir priglaudė ją, kilo džiaugsmo šūksmai ir pratrūko aplodismentai. Net šeimininkas buvo palenktas ir pareiškė, kad vyną:

— Veltui!

Vėliau tą naktį Dženi stovėjo prie lango, žiūrėdama į žvaigždes ir dėkodama gerajam Viešpačiui už tai, ką jis jai suteikė.

— Dabar aš esu laiminga, — tarė ji. — Ir širdyje žinau, kad šiuo nuostabiu laiku, kurį jie turi, Keti ir Alanas užaugs drauge, nes kad ir kokie jauni, jie, kaip ir mudu su Frenku, per tuos ateinančius metus turi išgyventi kažką ypatinga. Ačiū tau, Viešpatie, kad saugiai mus visus parvedei namo.

Pirmą kartą jos viduje krustelėjo kūdikis. Švelniai apglėbusi delnais tą mažą pylimą, ji atsigręžė pažiūrėti į miegantį Frenką.

— Ko daugiau galėtų prašyti moteris? — sumurmėjo ji. Ir jai atėjo atsakymas. Nieko daugiau, nes ji turi visa, ko norėjo. Dabar kančios buvo praeityje, o priekу laukė vien geri dalykai. Mintimis ji sugrįžo atgal ir prisiminė, ką Klaudija buvo sakiusi jai ir mergaitei. Tąsyk ją tai nuliūdino. Dabar tai sukėlė tik šypseną.

Atgręžusi veidą į dangų, ji nuolankiai paklausė:

— Argi mes visi nesame gimę tarnauti? Vienaip ar kitaip... — Paskui ji vėl sugrįžo į lovą ir prisiglaudė prie savo vyro.

Gyvenimas vis dėlto buvo geras.

TURINYS

Apie autorę

Džozefinos Koks istorija yra tokia pat keista, kaip ir viskas jos romanuose. Gimusi medvilnės verpyklos namuose Blekberne, Lankašyre, ji buvo viena iš dešimties vaikų. Anot jos pačios, tėvų charakteryje išryškėjo blogiausi bruožai ir gyvenimas buvo kupinas tragizmo bei vargų — tačiau netrūko ir meilės, ir juoko. Būdama šešiolikos, Džozefina sutiko „rūpestingą ir nuostabų vyriškį", ištekėjo už jo ir susilaukė dviejų sūnų. Kai berniukai pradėjo lankyti mokyklą, ji nusprendė eiti į koledžą ir galų gale gavo vietą Kembridžo universitete, nors negalėjo jos užimti, nes būtų reikėję gyventi toli nuo namų. Tačiau ji ėmė mokytojauti, kartu padėdama atnaujinti apleistus susirinkimo namus, kurie tapo jų namais, susidorodama su problemomis, kurias kėlė nelaimingas jos motinos namų gyvenimas, — ir parašydama savo pirmąjį didelį romaną. Nenuostabu, kad tuomet ji laimėjo „Didžiosios Britanijos supermoters" premiją, kuriai jos šeima buvo slapta ją pristačiusi, ir tai sutapo su jos romano priėmimu spausdinti.

Džo atsisakė mokytojavimo, kad galėtų atsidėti rašymui, ir vienuolika nuostabių jos romanų iškart tapo populiarūs.

Knygoje „Gimusi tarnauti" susipynę skirtingi žmonių likimai. Savo ydomis besimėgaujanti sadistiška gražuolė Klaudija, desperatiškai mėginanti išlikti teisinga mylinti motina Elizabeta, be galo gražaus vidinio pasaulio, ne vien išorės, tarnaitė Dženi, kurios mylimasis Frenkas, įviliotas į spąstus, pasiduoda akimirkos geismui ir, rodos, pražudo jų meilę. Dženi apsisprendžia auginti nekaltą Klaudijos ir Frenko kūdikį. Romane Dženi tarnystė įgyja aukštesnę prasmę. „Argi mes visi nesame gimę tarnauti? Vienaip ar kitaip..."

Rami, gaivi šviesa, sklindanti iš tvirtos Dženi asmenybės, persmelkia visą romaną ir stiprina tikėjimą, kad joks žmogui daromas blogis, jokios, net ir pačios baisiausios, aplinkybės negali sunaikinti žmoniškumo žmoguje, jeigu jis pats apsisprendęs už gėrį. Blogis knygoje kyla ne iš silpnybių, klaidų, bet iš sąmoningo žmogaus pasirinkimo. Romano pabaigoje atsiskleidžia paprasta tiesa — žlugdydamas kitą žlugdai save patį. Įsisiūbavęs blogis sunaikina pats save, o gėris, šviesa, kuriais gyveni, pasirūpina ir savimi, ir tavimi.

„Gyva ir aistringa, ji maišo gėrimą, paįvairintą kraujomaiša, žmonos mušimu... ir žmogžudyste".

The Sunday Times

Vertėja

Kita šios mūsų serijos knyga — žymiosios amerikiečių rašytojos Joyce Carol Oates romanas „Žaltvykslė“. Jis pasakoja apie tragiškus ir juokingus slaptos mergaičių gaujos, paskelbusios karą suaugusiųjų pasauliui, nuotykius. „Žaltvyksle“ pasivadinusios gaujos priešai ir aukos — kuo nors jas nuskriaudę vyrai: matematikos mokytojas, kibdavęs prie vienos iš jų, pasakotojos dėdė krautuvininkas, už seną rašomąją mašinėlę vietoj kelių dolerių panorėjęs iš jos kai ko daugiau, ir daugelis kitų. „Žaltvykslės“ kerštas išradingas ir žiaurus, gindamos savo teisę būti žmonėmis mergaitės pačios nusikalsta žmoniškumui. Tragiška atomazga įvyksta gaujai dėl išpirkos pagrobus milijonierių fabrikantą...

Cox, Josephine

Co297 Gimusi tarnauti: romanas / Josephine Cox; iš anglų k. vertė Nida Norkūnienė. — Vilnius: Alma littera, 1996. — 396 p.

Kn. taip pat: Apie aut. / N. Norkūnienė, p. 396.

ISBN 9986–02–203–7

XX a. populiarios anglų rašytojos Džozefinos Koks romane „Gimusi tarnauti“ atsispindi šiuolaikinės ir kartu amžinos realijos. Nuoširdžios meilės istorija susipina su nuodėmės istorija ir detektyvine intriga, kurią išpainioja pats gyvenimas, kiekvienam atiduodamas, kas užsitarnauta.

UDK 820–3

Josephine Cox
GIMUSI TARNAUTI
Romanas

Iš anglų k. vertė
Nida Norkūnienė

Redaktorė *Sigita Papečkienė*
Dailininkė *Volanda Vyšniauskienė*
Korektorė *Ona Malinauskienė*
Techninė redaktorė *Birutė Tolvaišienė*
Kompiuteriu maketavo *Arūnas Šlikas*

SL 412. 20 leidyb. aps. l. Tir. 3000 egz. Užsakymas 760
Leidykla „Alma littera“, Šermukšnių g. 3, 2600 Vilnius
Spaudė AB „Vilspa“, Viršuliškių skg. 80, 2019 Vilnius

XX a. populiarios anglų rašytojos Džozefinos Koks romane „Gimusi tarnauti“ atsispindi šiuolaikinės ir kartu amžinos realijos. Nuoširdžios meilės istorija susipina su nuodėmės istorija ir detektyvine intriga, kurią išpainioja pats gyvenimas, kiekvienam atiduodamas, kas užsitarnauta. Ar gali akimirkos silpnumas pražudyti tikrąją meilę? Į ką tuo metu gali atsispirti, jei esi vienas šėlstančio blogio sūkuryje? Romane ne filosofuojama, bet paprastu — nors neįprastu — gyvenimu atskleidžiama tikroji šviesa, kuri stiprina ir išveda į laimę jai tarnaujančius.

ISBN 9986–02–203–7